

Život

svatých

Cyrilla a Methodia,

apostolu slovanských.

Cepřal.

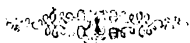
Báclaw Štule,

ar biskupský notář, profesor na c. k. gymnasiu akademickém
w Praze.

Nákladem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia
pro rok 1857.

Cena 1 zl. štíbrů.

W. Brně 1857.

W komissii u Rütsche a Grosche

Ujtem dědictví Rudolfa Kehrera.

P. T. spoluoudům

k laskavému povšimnutí!

Ze stanov Dědictví sv. Cyrilla a Methodia §. 5. známo jest každému spoluoudovi, že jest **pravidlem** u rozesílání kněh Dědictvím našim vydaných, aby si je, jakož na listku tištěno jest, každý na poukázání listku toho u pánů kněhkupců Mitsche a Große w Brně na Velkém Náměstí **bezplatně** vybíral. Kdo však kněh svých **poštou** dostávatí chce, musí ovsšem (což u vsch podobných ústavů se děje) **od pošty sám zaplatiti**. Kde ochotou wel. duchovenstwu nebo jiného činného spoluouda **mnozí spoluoudové** w jednom místě nebo okoli knihy svoje buď **poštou** nebo jinou cestou w **jednom balíku** obdržíji, musí se domozné **na vssecky účastníky** rozvrhnouti, aby ochotný obstarawatel snad nemusel ku práci své také ještě za vssecky útraty nésti. Wtedy nechať každý spoluoud přijímaje knihy své ihned se optá, „**mnoho-li jemu jest domozného platiti?**“ Jednotlivci w pádu tomto platí **maličkost**; avšak **jednomu za vssecky** staly by se útraty značné. Domníváme se, že upozorněním tímto zaměříme se mnohým spoluoudům Dědictví našeho, kteříž newědí, jak se u věci takové zachovati mají.

Od wýboru Dědictví sv. Cyrilla a Methodia w Brně dne 16. října 1855.

Frant. Sussil, w. r.
starosta.

B. M. Kulda, w. r.
iebnatel.

Stanovy

Dědictví sv. Cyrilla a Methodia,

potvrzené c. f. mor. místodržitelstvím.

§. 1. Účel Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

Dědictví pečuje o zvelebení lidu Moravského, jakého náš čas požaduje; o zvelebení všestranné, avšak na základě víry katolické s vyloučením vsselité politiky.

§. 2. Prostředky k dosažení účele tohoto.

1. Spisování a vydávání knih, a sice netoliko výhradně náboženských, nýbrž milbec vzdělávacích a k duchovním potřebám věku nasseho prohlédajících, zvláště dějepisu, zeměpisu, poznání vlasti, přírody, řemesel a orby a. t. d. V zábachových spisech obsažena býti má buď obrana, buď utvořování pravdy některé katolické, jižto se odpor časový dotýká.

Vydávati se budou Dědictvím knihy ve trojí řadě:

- a) Obšírné životopisy Svatých.
- b) Spisy poučné.
- c) Spisy zábavné.

2. Časopisy a vsselijaké listy běžné. — Organem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia jest: „Hlas jednoty katolické.“

3. Předmětů umělecké, k. p. obrazů, zeměvidů čili mapy a. t. d.

§. 3. Šetření zákonův tiskových.

Při vydávání časopisů, knih, běžných listů, obrazů a. t. d. budou se stávající zákony tiskové zjemrubně zachovávat.

§. 4. Řízení Dědictví.

1. Spoluudem Dědictví státi se může každý, kdož za sebe jedenkrát za ržby položí 10 zl. stř.

2. Kdo vssak témuž ústavu 100 zl. stř. věnuje, považován bude za spoluzakladatele, a obdrží 4 wýtisky věci Dědictvím vydaných zdarma.

3. Kdo jednou na ržby dá 40 zl. stř., bude téhož ústavu spoluudem 1. třídy, a obdrží 3 wýtisky. — Kdo 20 zl. stř. dá, stane se spoluudem 2. třídy, a obdrží 2 wýtisky. — Kdo 10 zl. stř. položí, bude spoluudem 3. třídy, a obdrží 1 wýtisk zdarma.

Kdyby bylo zapotřebí druhého neb třetího vydání některé již vydané knihy, spoluudové ji dostávati nebudou, nýbrž bude se prodávati ve prospěch pokladnice Dědictví, aby se nákladnější díla vydávati mohla.

4. Řehole, děkanství (vikariaty), osady, kněhárny, školy, rodiny, spolky, bratrstva atd. vstupují dvojnásobným přispěvkem do spoluzakladatelství a w nadřecené třídě.

Spoji-li pak se manžel s manželkou svou w jeden toliko základ o 10 zl. stř., vybírají se jim knihy jen do úmrtí prvního z nich.

Abý úmrtí spolnůba přišlo ústavu tomuto we známost, žádají se weleb. p. p. duchovní pastýřové, aby úmrtí takové po-
slabníkovi Dědictví, třebať i přímo postou oznámili ráčili.

Podobného oznámení písemného zapotřebí jest, kdykoliv spo-
lnůb některý buď k vyšší důstojnosti wynikl, neb se jinam pře-
stěhoval.

Poznamení. 1. Rodina se běře, pokud jméno se netratí.
Dcery provdané, smů-li nem, obdírati bndou knihy,
pokud žijí; dítky pak jejich, jiné již jméno nesoucí, nemají
práva tohoto.

Poznamenání. 2. Posle-li kdo první polowici wllabu
do Dědictví, dostane hned listek a knihy w tom roce wy-
dané. Kdyby wšak do roku druhá polowice slojena ne-
býla, nebudou se knihy vybírat, leč až tato se složí, kdy
se teprw diplom wyhotowený odesle. — Rodiny, řehole,
dělanství, osady, knížárny, školy, spolky, bratrstwa a jednot-
liví spolnůbowé, jenž celý základ svůj najednou učiní, do-
stanou zmiřněný diplom hned s listem a s knihami jim pa-
trícími.

5. Každému wolno, doplněním základu w vyšší třibu
postoupiti. Zastle-li tudýž k. p. spolnůb 3. třiby k prvnímu
10 zl. stř. opětne 10 zl. stř., stane se spolnůbem 2. třiby, a t. d.

Aržsak spolnůbství postoupiti jinému nedowoluje se.

6. Každý přistupující ráčíž jméno a místo přebýwání
swého, jakož i biskupství a dělanství (wikariat) a po-
slední postu zewrubně ubati.

7. Každý kněz, který jest udem Dědictví sw. Cyrilla a
Methodia, běře na sebe povinnost, buď we slawnosti, buď w ně-
který den w oktawě swatých apostolů Cyrilla a Methodia každo-
ročně sloužiti mši swaton za wšedky živé i mrtvé
spolnůby dotčeného Dědictví; a bude-li libo a možno,
i jinou mši swaton za obrácení národůw Slovan-
ských od jednoty církewní odloučených, kteroužto pobož-
nost jistě každý spolnůb co wěrný katolik spolu konati neopomine.

8. Zemřelš, za které někdo wllabel k Dědictví učinil, tak
jako ti, jižto na smrtelné posteli nejméně 10 zl. stř. za sebe Dě-
dictví obkázali, stávají se účastnými duchowních milostí
w přeběhlém (?) čísle jmenowaných.

Každý, jenž byl wllabel učinil za mrtvého posub živ
jest, knihy bez ohledu na wielkost wllabu — owšem nejméně
10 zl. stř. po jednom wýtisku dostávatí má.

9. Spráwu Dědictví sw. Cyrilla a Methodia
wele wýbor sestávající z kněží, kteří buď w Brně, buď
na křizku přebýwají.

10. U jiných osob a u úřadů zastoupá Dědictví sv. Cyrilla a Methobia starosta, a u jeho zaměstnání jeden z jednatelů.

11. Výbor schází se čtvrtletně, a na vyžvání starosty i častěji v Brně, aby, čeho zapotřebí, v poradě bral, a většinou hlasů přítomných výborníků o náležitostech pro celé Dědictví platných rozhodoval. — Výbor má právo počet úřadů svých obcházejících doplniti nebo i rozmnožiti, avšak nejinač než katolickými kněžími, a každoročně uvětuje zprávu o činnosti své.

12. Každý spoluvě Dědictví má právo, psaně návrhy své činiti a přání svá projevovati dotčenému výboru, kteréhožto při svých shromážděních zavázán jest, jich svědomitě v úvahu bráti, a dle nich, pokud potřebno, prospěšno a možno jest, se zachovávat.

13. Ze sporech z poměru spolkovního snad vzniklých odvolává se k starostovi, a v doměle nedostatečném vyhovění k příslušicím c. k. úřadům.

14. Kdo témuž Dědictví obětuje práce své literární neb umělecké, obdrží na výslownou žádost honorar podle výbornosti, obsádnosti a důležitosti spisu svého, o čemž výbor usudek pronese.

§. 5.

Rozesílání kněh a vytvoření uměleckých.

O rozesílání kněh, spisů a jiných předmětů Dědictvím vydaných postará se výbor. Každý přispívající k Dědictví račiž ihned oznámiti, jakou cestou se mu knihy mají posílati, aneb v kterém poblížem kněhupectví je sobě bráti zamýšlí. —

Poznámání 1. Pravidlem u věci této ostane, co na listu listěno jest, že na poukázání listu svého každý spoluvě v hlavním komisi u pp. Mitsche a Grosse, kněhupectví v Brně, knihy sobě vybrati má. — Kdoby však chtěl postou knihy své dostávat, račiž se obrátiti frankovaným listem na jmenované kněhupectví.

Poznámání 2. Všechné dopisy v záležitostech Dědictví sv. Cyrilla a Methobia buďtež posílány pod adresou na Frant. Sufila, starostu Dědictví, profesora bohosloví; zášilký peněz pak buďtež činěny v listech frankovaných pod adresou na Eduarda Karlika, kaplana u sv. Magdaleny, pokladníka Dědictví v Brně.

§. 6.

Poměr k vládnímu řízení.

1. Vládnímu řízení se ponechává nahlídati v jednání spolku, bbiti nad zachovááním nařízení u propůjčeném potvrzení daných, aneb všeobecnými předpisy stanovených, a uzná-li za potřebu, přibáti spolku od příslušicích úřadů určených císařského komísara.

2. Kdyby se spolek rozejiti měl, rozhodne výbor o jmění v
buchu Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, a podá o tom přeb-
ěhuou právu výsolému c. l. místopřítelství, a svému P. T.
nejblížejšímu pánu biskupovi.

František Šuffl, profesor theologie v Brně, starosta.

Edvard Karlik, kaplan n. sv. Magdaleny v Brně, pokladník.

Robert Šubert, biskupský ceremoniář v Brně, jednatel.

Venec Metod Kulda, duchovní správce v mor. slez.
ochranné pro zanedbanou mládež v Brně, jednatel.

Dr. Jan Ev. Šilh, duchovní správce v Předklášteří Třif-
novském.

Dr. Beda Dudič, profesor ve Vídni.

Jan Faborský, kaplan v Zichowicích.

Bedřich Šešler, spiritual v bohosloveckém semináři biskup-
ském v Brně.

Günther Kaliwoda, přebát a opat v Rajhradě.

František Maršňovský, administrátor farý Oteřovské.

Peregrin Obdržálek, kaplan v Pustově.

František Poimón, redaktor „Plasň jednoty katolické“,
kaplan n. sv. Tomáše v Brně.

Emanuel hrabě Vötting, kanovník Olomucký, děkan a
farář ve Štěpěvicích.

Matěj Procházka, gymnasiální profesor v Brně.

Tomas Procházka, kaplan v Zvaňovicích.

Jiří Šlota, gymnasiální profesor v Baňské Bystrici.

Jan Soukup, kaplan v Sloupě.

Eduard Stuchlý, duchovní správce v Masůvčích.

Bedřich hrabě Šilva Tarouca, c. l. konservator pro
Moravu, kněz církevní v Brně.

Tomáš Šimbera, duchovní správce v Kemiřce.

Dr. František Šlorpík, duchovní správce v Bohdalicích.

Anton Šubert, farář v Lulči.

Josef Šeffl, duchovní správce v Rosslawě.

Ludvík Šidl, konsistoriální rada v Olomouci i v Brně, děkan
a farář v Ujezdě.

Josef Woráč, kaplan v Sedomnici.

Ignac Wurm, kaplan v Dědicích.

Karel Zelinka, farář v Krásné.

Č. 1247.

Přeběhlé stanovby potvrzují se ob c. l. m. místopřítelství.

V Brně, dne 18. února 1854.

(L. S.)

Místopřítel:

Pažantý, v. r.

Bibliotéka životů Svatých

vycházaná

Dědictvím sv. Cyrilla a Methodia.

Číslo I.

pro rok 1857.

Život sv. Cyrilla a Methodia

od

Wáclawa Štulce.

W Brně 1857.

W komisi u Ritsche a Grobse.

Tiskem běbiců Rudolfa Koprera.

O Bože, kterýmž pro nás skrze
sv. bratry Cyrilla a. Methoda k
jednotě víry povolal, jednotě pí-
selevení bratry a sestry naše ke
svě. svatě církvi katolické, aby
jako v nebesích tak i zde na
zemi byla jen jedna hlava a
jeden nejvyšší pastýř prav-
věrných křesťanů. Za to. Tebe
prosíme skrze zásluby Ježíše
Christa, skrze přímělavu. Sanny
Marie sv. Cyrilla a. Methoda
a všech svatých a světic. Trojich -
lmen

Ať tě nás, i zdrávas Maria
Svatí bratři Cyrille a. Methoda
prositi Boha! -

Holbein jun.

*Scoti Cyrille Methode
redupte*

Ž i w o t

ſwatyſh

Cyrilla a Methodia,

apostoſů ſlowanſkých.

Sepsal

Wáclaw Štulc,

arcibíſkupſký notář, profeſſor na c. k. gymnáſiu akademickém
w Praze.

**Nákladem Dědictwí ſw. Cyrilla a Methodia pro
roť 1857.**

Cena 1 ſl. ſtříbra.

W Prně 1857.

W komisi u Ritsche a Groſſe.

Tiskem dědicůw Rudolfa Rohrera.

Jeho knížecí Milosti

Nejdůstojnějšímu, Vysokorodému

Pánu, Panu

BERDŘICHOVI

LANDHRABĚTI FÜRSTENBERGOVI,

Arcibiskupovi Olomuckému,

Vévodovi, Knížeti,

**hraběti královské české kaply, Jeho c. k.
apostolského Veličenstva skutečnému taj-
nému radovi, Velkokřížníkovi carského ru-
ského řádu sv. Anny, doktorovi v bohosloví
etc. etc. etc.**

Život svatého Cyrilla a Methodia nabývá v přítomnosti, a zvláště pro Slovanské obyvatelstvo arcidiocése Olomucké tím větší zajímavosti, jelikož se blíží tisícletá památka zvěstování evangelia ve vlasti naší, a tím se věci veležádoucí býti vidí, aby lidu podala se do rukou kniha příhodná, jižto by se mysl jeho na onu blízkou slavnost připravila. V ohledu tom jestiž mi potěšením, že Dědictví sv. Cyrilla a Methodia vydání života těchto Světcův zvolilo za předmět působení svého, a přijímám mile-
rád věnování díla toho. Odporučil jsem dílo to Svému duchovenstvu k odbírání a

rozšiřování, a nepochybují, že se hojně rozcházeti bude. Dokládám, že požehnanou činnost Dědictví zrakem pozorným doprovázím, a že jeho snahy ke cti Boží a ku spáse věřících podporovati budu.

Bedřich m. p.,
kněže-arcibiskup.

V Olomouci dne 9. Prosince, 1856.

Částka první.

§. 1. Plast a mláďi sw. bratři Cyrilla a Methodia.

Na břehu moře w krajině Macedonské slyne od dávných wěkůw památné město Thessalonika, u Slowanůw též Soluní nazývané. — Založené a wydělané od Řekůw na zemi thrácké, nazýwalo se počátečně Thermä. Nynějšsiho jmena Thessalonika dostalo se mu za panování králůw Macedonských, Filipa i Alexandra. Tehdáž stalo se předním stanovištěm walného loďstwa řeckomacedonského. Později pak za císařůw římských učiněno jest hlavním městem krajinstwa Illyrského. Potomních wěkůw, když se řeckorímsští císařové w Konstantinopoli usadili, byla Thessalonika pravou perlou, „žítelnicí“ hynoucí jich říše a poslední takorčka tvorzi její. Konstantinopole zmocnili se r. 1453 Turci. Thessalonika padla jim do rukou o 20 rokůw dříve, byroffi sultanem Amuratem II. wybojována. A od té doby po dnešní den jest lidnaté a staroslawné to město w moci Turecké.

Neméně památné než politické osudy do-
 ťčeného města jsou i poloha jeho a působení
 v dějinách sv. Církve. Ležil zajiště Thessalo-
 nika na úrodném břehu roztočité řeky Wardar
 při samé zátoce mořské, kteráž se po městě
 tomto Thessalonicon nazývá (Sinus Thessalo-
 nicensis — Golfo di Salonichi). Nad městem
 na hoře vévodí starobylá tůž o sedmi věžích
 (jedikule), k městu přilehlá příslavo prostranná,
 hluboká a dobře opatřená proti větrům i proti
 útokům nepřátelským. A takováto příznivá po-
 loha přispěla hlavně k tomu, že v úrodné,
 utěšené a bohaté krajině nad jiná mnohá města
 vynikla Thessalonika, že se stala předním ku-
 peckým a obchodním i hlavním městem v Macedonii
 a tudíž jistě zůstala po dnešní den. Za přiči-
 nou obchodu scházeli se tu národové z rozličných
 stran a končin. Nejprve slyšeli se zde Řekové
 s Thráky, pozdější dobou dostavili se též kupci
 feničtí a židovští. Od šestého věku po Christu
 Pánu potkáváme se u Thessaloniky a v Thes-
 salonice také se Slované. Válčné totiž zá-
 stupy slovanské, rozšiřující moc svou za Bal-
 kánem v Macedonii a Thessalii, nejednou
 pokoušeli se o dobytí mocného hlavního tohoto
 města. Nepodařilo se jim sice nikdy brannou
 rukou zmocniti se Thessaloniky: za to ale v
 okolných krajinách upraveni nemají sídla.
 Nemohouce v prodlonžilém čase, v osmém a de-
 sátém století, obklati sjednocené moci zmuzilej-
 ších císařův řeckých, podrobili se jim sami, za-
 vázáli se do Carhratu platiti daň a napětím

seděli pokojně v opanovaných od předkův krasnách, to samém takořka sousedství u Thessaloniky, a tu účastniti se počali v obchodu, kterých od pradavných časů kvetl v památném onom městě. A tu přirozenou měrou stalo se, že se netoliko v okolí města nýbrž i v samé Thessalonice rozmáhal jazyk slovanský, až posléze vsiichni Soluňané napořád od mládosti již uměli mluvíti slovanský.

Pravilo se ale že Thessalonika též i v dějinách Církve křesťanské znamenité místo zaujímá. Jestli vědomo, že v dotčeném městě sám sv. Pavel apóstol založil církev kvetoucí a vřstí prvních, horlivých křesťanův tamnějších oslavil dvěma listy, kteréž v Novém Zákoně nalezáme. Tato sláva neumenšila se za potomných věků nýbrž ustavičně rostla. Rozmnožena jest pak obzvlášť mučnickou smrtí sv. Dimitria, biskupa ve IVtém století. Slavný tento Thessaloníčan žil v druhé polovici třetího věku. Pocházeje ze slavné a velmožné rodiny, pohrdl světem a stal se horlivým následovníkem Páně. Novsedni ctností, kterými se stkvěl mezi bratry křesťanskými, obrátily naň zřetel veskeré církve Thessalonické, a ta muže svatého vymolila si za biskupa. Než k většší slávě povolal ho Bůh. Když bylo totiž za Diocleciana vypuslo desáté, nad jiné krvavější pronásledování Církve Boží, Demetrius biskup byl mezi prvními vyznavači víry, kteří život svůj položili pro Christa. Dívové, kterýmiž oslavil Bůh tohoto mučníka

svého, přiměli Thessaloničany, že svatého biskupa i mučenika vymolili za obzvláštního patrona svého. A sláva jeho rozněla se po celém východě, tak sice, že se tam po dnešní den památka jeho nad jiné slaví¹⁾.

Rad to nade vsěcko má ale znamenité město Thessalonika u národů slovanských obzvláštní tu slávu, že byla kolebkou nesmrtelných dobrodinců našich, sv. apoštolských bratří Cyrilla i Methodia. — Velicí tito bratři narodili se totiž v Thessalonice při počátku IX. věku. Otec jich sloul Leo, matka jmenovala se Maria. Sladký otec, vynikaje rodem a oplýváje vezdejšími statky, byl jedním z předních důstojníků u vojště a správců ve městě, požívaje vážnosti nemalé u samého dvoru císařského. O matce není hrubě bližších a zřejmějších zpráv, ačkoliv nejkrásnějším svědectvím o vznešené a ctnostné povaze její jsou svatí synové tito. Výtečnou zajiště křesťankou musila býti matka takových svatých synů. Co víme o ní, byla to matka, celou duší oddaná Bohu, kterážto věle láskou světice milujíc děti své, přede vším hleděla zasvětit je Bohu. Z může-li se pověditi o matce některé něco chvalitebnějšího? — Křesťan ať se nezná větší slávy a Cirkve svatá blahoslavi matky, kteráž dětmi svými odchovávali Bohu svaté a světice.

Wedle slova písmá svatého jsou děti „dědictvím od Boha a mzdou jest plod života.“ Tudiž mohli se Leo i choť jeho těšiti Božím

požehnání. Mělť jistě 7 synů, z nichž nejmladší, jménem Konstantin, asi r. 827 se narodil, a obzvláštními schopnostmi a vlohami od Boha obdařen byl. Sněžná péče a láska rodičův o zdařilé zvedení dítěte, moudré křesťanské vychování, nese to nejutěšenější ovoce, a způsobuje otci a matce ty nejčistší radosti. Ne jinak se vedlo rodičům našich apoštolských bratří. Otec i matka vystěpovali synům svým do srdce slova Boží, říkajíc k nim: „Synu! ostříhej zákon Otce svého, Hospodina, a nezahnuj přikázání matere své Cirkve: nebo jako svíce a světlo jsou rozkazové zákona Božího. Moudrosti pověz: „sestrou mi buď!“ a opatrnosti nauč se. Moudrost jistě svéje se více jak slunce, a budeš-li ji mít za průvodnici, od mnohého zlého vysvobodíš se.“ — Takové a podobné pravdy, vyňaté z písem svatých, nemohly zůstat bez účinku. Slezetní rodičové pronášeli je s láskou, dotvrzovali příkladným životem a zalévali modlitbami, kterýmiž duše miláčkův svých poroučeli Bohu pod ochranu a prosívali o milost ku posvěcení myslí a ku spasení duší jejich. Z kde a kdy ještě slyšáno, že by byl oslyšel Bůh modlitby takové rodičův příkladných, prosících o spasení dítěte?

O mladém věku staršího syna výborných rodičův těchto solunských, Methodia, nemáme sice místnějších zpráv. Co o něm poněkud víme, sahá do pozdnějších časův. Method vzdělav se náležitě, měl pak podle příkladu otce svého sloužiti císaři a vlasti v úřadech občanských.

Dráha ta wedla le sláwě a moci swětské. Method, po wůli otcomě oddaw se na ni, newšedního dosáhl důstojenstwi. Ze znal jazyk slowanšty — Soluň zajisté byla tehdaž městem od polu slowanštým, — stal se wéwodou, předním to úředníkem čili správce císarštým w jiné krajině slowanšké, bez pochyby Strumské.*) Než není divu, že šlechtného Methodia úřad ten, jináf wynešený a žádoucí, w krátce omrzal. Za tehdejších časůw, kdežto říše řecká prostopášnosti dworánůw, nádherou a rozmařilosti dworu, jakož i celým způsobem vlády wždy wice klesala, nebylo lze hrbě mnoho dobrého působiti, aniž býwalo možné, úlewy jaké wydatné zjednati trpícímu lidu. A to bolelo šlechtného Methodia; jemu zoffliwil se swět, ponořený w prostopášnostech, úřad stal se mu břemenem, a w srdci jeho zmohla se wřelá touha, cele oddati se na službu Bohu. Touha ta poswátaná přiwedla ho do kláštera na horu Olympu, kdež vynikaje wydělaností ducha, ušlechtilostí srdce a wšelikou ctností křesťanskou mezi mnichy, též na kněžstwi poswěcen jest. Přátelé jeho mohútní chtěli ho owšem powyššiti na biskupstwi.

Než po čem dychtili mnozí, toho si nežádal Method; on se naopak děšil a letal těžkého

*) Strumská krajina (provincia Strymonia) ležela podle běhu řeky Strumy (Strymon). Slowané měli tam již w VII. století perwná sídla. Viz Šafářsk. Starož. str. 622 Tafel ij. De Thessalonica str. LXXVII.

tohoto úřadu, jako sv. Basilius, Jan Zlatoušlý a jiní svatí²⁾.¹ Nadarmo jej tedy měli ku přijetí hodnosti biskupské. Nepřijal na sebe těžkého tohoto břemene, zůstal věrný služba Boží na své samotě. Obíraje se modlitbou a rozjímáním, vzdělával ducha svého zpytováním božské pravdy, a cvičil se u všeliké ctnosti křesťanské. Mimo to vyražoval se uměním malířským i jinou prospěšnou prací, až pak po letech povolal Pán k velikému úkolu zkuseného a věrného služebníka svého, ustanovil jej k posvátnému dílu apoštolskému mezi národy Slovanšými. — A to jest také všecko, co se nám ze starobylých pamětí o mládí a prvním životě způsobu Methodiému zachovalo. Za to máme bojnějsích a zvrubnějsích podání o nejmladším bratru jeho Cyrillu čili Konstantinu, kterýž za příčinou bystroty a vzdělanosti ducha svého jakož i pro lásku svou k vědám vůbec filosofem, mudrcem se nazýval.

Konstantin čili Cyrill, jak již na hoře podotknuto, nadán jest od Boha obzvláštními dary. Bystřý rozum a čilé srdce, živá obraznost, pevná vytrvalost v práci: to byly vzácné milosti, kterýmiž obdařil ho Bůh od přirozenosti. — K tomu přičtemež přígulvé okolnosti, v kterých se urodil, rod, z kteréhož pocházel a příkladnou lásku, kterouž o vychování jeho sličetní rodičové pečovali. Podle toho byl pak též i prospěch, jakovýž v umění a sličetnosti života činil, ku podivu znamenitý. Až dožtoli ho pozoroval, nemohl jinak

leč wyznati, že sobě mládenečka tohoto ruka Páně sama patrně připravuje za nástroj k velikým věcem, učinivši ho wyvolenon nádobou Ducha swatého. Mladá, útlá duše jeho vslečka k nebeským žádostem se nesla. Bázeň Boží, příkladem rodičův do srdce wstípená, opanowala celou mysl a jewila se každým hnutím, wssemi činy, wssemi kroky života jeho. A kde jest opravdowá bázeň Boží, kde se člověk bojí wsselikým, sebe menším hříchem rozhněwati Boha: tam jest moudrost. Po takové pravé bohumilé moudrosti bažiti a toužiti počal sw. mládeneček velmi záhy, prvé ještě než byl od rodičův odemzdán do škol na učení. Sedmiletý pacholík wytvořil sobě o pravé moudrosti obraz tak spanilé krásy, že se mu i w snách ustawičně wznášel před očima, a on ničehož newyhledáwal leč aby neposkvrněným tělem sloužit a čistým srdcem zalíbiti se mohl Bohu. Obvyčné kratochvíle a zábawy ho newábily: milejší mu byla tichá modlitba, milejší bylo učení, a zábawou jedinou vslečko to, čímž se wzdělává rozum a uslechljuje srdce. Nepatrná nahoda uperwila duši jeho w tomto směru a snažení. Jako pacholík zároveň s jinými sonbruby rád se bawíwal lowením ptactwa. Za ten příčinon wysšel si jednon do pole a wzal s sebou krahujce. Než jak mile pustil ptáka do powětří, zmohl se witr a zanesl mu milého krahujce. Nehodou touto ale tak se zformoutil útlý mládeneček, že pro žalost dwa dni ani jísti nemohl. A to jej uzdrawilo. Zpamatowaw

se ve svém zármutku, sezual, jak nebezpečná může býti člověku vášně, a jak marné jsou rozkoše tohoto života. I ustanovil u sebe, že chce na jinou lepší oddati se cestu a v hluku tohoto života že nechce zmariti duse. A on dostal svému zámyslu. Již jeho pokojíček a vsetčen způsob života svědčil o této snaze bohumilé. Na stěně visel tu kříž, netoliko přední okrasa nýbrž i upomínka, čím chce býti Spasiteli; před křížem tímto konával své modlitby, a častěji obnovoval připovědi, kterýmiž zavázal se sloužiti Bohu. — Záhy stal se miláčkem a vzorem jeho sv. Řehoř Nazianský, přijmením bohoslov, — jeden z nejznamenitějších služebníků Božích a učitelů Církve.³⁾ Máme na to zřejmé svědectví ve starobylé legendě slowanšské. Tato vypravuje nám, že sv. Cyrill, ještě za svého pacholetství, v pokojíku na stěně pod křížem svým, napsal si tato slova: „O Řehoři, tělem člověče a duší anjele! Ty jsi tělem člověk, a zdáš se mi býti anjelem. Nebo ústa tvoje jako jeden ze Serafů oslavují Boha a vyučující pravé víře, osvěcují vesměr svět. Přijmi pak i mne za učeníka; lástku i věrou zajiště oddán jsem tobě: ty buď mi osvětitелеm, buď učitelem!“ — Tak cítil, tak smýšlel svých mládeneček, — a dle citu a smyslu toho, dle této touhy byli též i skutkové jeho.

Neunámené toužebnosti, kterouž se útlý Konstantin nesl po vzdělanosti a umění, nestačovalo, což se mu podávalo v domě otcovském

učiteli. — W Soluni žil tehdaž muž nad jiné proslulý učeností, nepřístupný ale a nedílňý. Rodičové Konstantinovi byli by rádi zjednali učence toho za učitele synu svému; snažili se však o to bez prospěchu. Konstantin, dozvědět se o něm, s důvěrou newinného srdce přišel k němu a prosil ho na kolenou, aby mu napomocen byl při čtení a vykládání knih spisovatelů znamenitých. Než newlidniť obhlhl horlivého jinoha newrlými slovy, aby prý ho neobtěžoval. Ale ani tím uedal se odstrašiti swatý mládenec. Olze maje w očích, osvědčoval: „Wezmi wšecku čest mou od domu otce mého — požádáš-li, otec můj odslouží se tobě; ale naučiz mne umění.“ — Než i to nic neprospělo. Newlidniť hrubým osupim se způsobem, welel horlivému mládencečku kliditi se odsud. Konstantin s bolestným srdcem nawrátim se domů, na modlitbách jal se tím wroucněji prositi Boha o to, čehož mu odepřel člověk. Bůh ho neoslyšel, ale připravil mu sám školu, w kteréž dospěl za učitele w Cirkwi Christově.

S. 2. Sw. Cyrill na dvoře císařském w Konstantinopoli.

Nemálo těšiti se musil Leo welmož Solunský se šlechetnou chotí svou, widouce, lterak wěkem, moudrostí a milostí u Boha od podiwu prospívá wýtečný synáček. Než radosti této nepožíwal otec dlouho. Prawdě zajisté se podobá,

že sw. Cyrill nejša ještě ani čtrnáctiletý, ztratil otce, osiřel. Zatím wšak byla se powěst o neobyčejných schopnostech, o nšlechtilosti srdce a wýtečnosti ducha jeho nejen wúbec roznesla, nýbrž i do Konstantinopole ke dworu císařskému pronikla. — Dpatronník a poručník mladého císařowice Michaela, bez pochyby známý a přítel otce Cyrillowa, welmože Leona, obrátil žetel na syna wýtečného, pomolaw ho ke dworu a obral ho za společníka budoucímu panovníku říše řecké.

Tak se dostal osiřelý Cyrill do Carhradu ke dworu císařskému. — Císařowic Michael byl totiž šestiletý osiřel. Otec jeho Theofil, tvrdý obrazoborec, umřel dne 20. ledna 842 a Theodora, pobožná to pani, ujala se vlády we jmenu nedospělého syna swého. Theotiktisť, nejwšší kanclíř, Manuel wrchní wojwůdce a welmož Bardas nezdarný bratr její, měli ji pomáhati radou i skutkem⁴⁾. Císařowna tato hned po smrti manžela swého počala wšemožně o to nšilowati, aby roztržka mezi wýchodní a západní Cirkwí odstraněna byla. Hlavní příčinou různic oněch nešťastných byli bludové a wášnň obrazoborcůw. Wšak než minul měsíc, pozbyli jsou obrazoborci w Carhradě wšeliké moci. A rozkazu císařowny, šsazen jest předewšim patriarcha Jan, zarputilý odpůrce pravé wíry, a stolici arcibiskupskou zaujal zvolený po cirkewním řádn, neohrožený, statečný hajitel pravdy, Method⁵⁾. — Nowý patriarcha swolal sněm; na sněmu tom zawrženi jsou

bludové mšselici pojednou, a prawda slawného dosáhla vítězství (19. února 842). Zároveň odstranila zbožná císařovna, podle uslechlé povahy své, ode dvora rozličné druhy neřesti. Byly to počátky slibnějších časů; patriarcha Method se svým kněžstwem a císařovna se svým dvorem, patrně zasazovali se, aby duch Boží, prawda a ctnosti křesťanské snáze proukly a posvětily život obywatelů Carhradských. — A za těch časů dostal se Cyrill ke dvoru císařskému. Jaký div, že sšlechtný mládeneček sm. Cyrill méně pohřššoval blahé, milé, křesťanské domácnosti wýtečných rodičů svých?

Příchodem Cyrillovým do Konstantinopole nastala druhá důležitá doba w životě swatého mládence, kteréhož sobě Bůh k velikým wěcem připravoval. — Na dvoře císařském otevřela se mu totiž příležitost ku wzdělání ducha, jako wěť by jinde tak snadno byl nenasseł. Ti nejwýtečnější mužové w Carhradě stali se učiteli jeho. Přední mezi nimi šloul Leo, druhý byl Focius.⁶⁾ S ním a po boku jeho žili a edrůstali tu jinouchové wýtečné bystrosti a cwičenosti ducha, připravující se k wyšším úřadům na dvoře a w říši. Taková společnost nezustávala bez účinku; druh druhu podněcoval k horlivému úsilí. Nebylať owsšem ani tam sama pšenice, samé zlato: wedle tohoto kryly se trusky — mezi pšenicí tajil se koukol. Než sw. náš mládeneček w Babyloně byl by zůstal Danielem, a protož mnohem snáze na dvoře křesťanském uchránil se poru-

štenosti mravní. Varuje se tovaryšův lehkovážných, vinul se toliko k těm, kteříž v umění a šlechtivosti prospěti hleděli, a tak rostl duchem Božím.

Horlivá láska, jakouž měl sv. Cyrill k umění, obzvláštní pilnost jeho v učení a neobyčejné schopnosti přirozené k tomu vedly, že až ku pobytu ve všech vědách a naukách prospíval. Jedna minuly tři měsíce, a on se znal již důkladně základy a pravidla řeckého jazyka, řečnictví a básnictví. Zároveň počal obírat se s Homerem, s nesmrtelným tímto básníkem řeckým, a naučiv se rozbírat i vysládati překrásné jeho básně, uměl ceniti je.) V krátkém čase nabyl takto dokonalé známosti v řeči a literatuře řecké, vycvičil se též v počtářství, hvězdářství a zeměměřičství, v řečnictví, hudbě i libomudrctví. Ze při tom o všem na usmětění srdce nezapomínal a snažně u všeliké činnosti se cvičil, netřeba praviti. Moudrost, kterou si byl zamiloval hned od mládosti, nebyla to lichá moudrost, v jakové si libuje svět; umění a učení bez Boha nemělo u něho hrubě patrné ceny. V útlém srdci jeho zakořenilo se přesvědčení, že není pravým uměním leč což přivodí k Bohu; on věděl, že moudrost pravá, vykvétajíc z víry a bázně Boží, jemu se přede vším usmětlostí života, spanilostí mravův, nelíbenou zbožností a láskou Boží. Svatoť mládenec pečoval tedy o zádonci vzdělání rozumu, péčuje spolu i o usmětění srdce, o posvěcení vůle i vesměšného

životu svého. Bylo na něm viděti, že místo věci pozemských oblíbil sobě nebeské a vyšel z těla, hledí žiti v Bohu. Bůh žehnal jeho úsilí a prospěch nemohl minouti. Cyrill stal se v krátcce perlou jinostiwa, okrasou stoly na dvoře císařském.

Neobyčejná učenost, tichá, milostná povaha i wýtečné ctnosti, kterými se šwěl mladý Cyrill, k tomu wedly, že důvěra, náklonnost a přízeň k němu wůbec rostly. Císařowicůw poručník, dvořenin Theoktist, swatého mládence obzvláště sobě zamilowal. Chowaje ho co syna, obmýšlel, časem swým ku wšelikým hodnostem a důstojenstwim jemu dopomoci. Aby pak zřejmý důkaz weliké přízně své k němu wůbec na jowo dal, chtěl mu též za manželku dáti pannu, kteréž byl na křtu swatém kmotrem. Bylať pak to dívka spanilá i bohatá. Než srdce Cyrillowo k jiným věcem se neslo. Císta, pouhá láska k Bohu panowala w něm, sláva swětšá ho nelákala, rozkoše života ho newábily. Zemul bylo na samém Bohu a na lásce Jeho dosti. Poroznměw, jaká by byla wůle Theoktistowa, slusným způsobem jemu poděkowal se za péči o prospěchy a wýhody časné, dáwaje na srozuměnou, že hodlá žustati paniceu pro králowstwi nebeské.

Woudrý dvořan odporem tímto nic se neurazil, nýbrž ctíl tím wíce Bohu oddaného jinocha. Wěda wšak, že nesluffi swětla starosti pod kbelec, nýbrž na swicen, aby je wšickni lidé domácí widěti mohli, přičinil se o to též a

miláčka svého Cyrilla. Wida, kterak se wy-
borný jinoch k slawu duchowuimu celou láskou
dusse své nese, hleděl jej k tomu pohnouti, aby
se dal posvětit na kněžstwi. Než Cyrill po-
korný, pochládal se za nehodného a nezpůsobné-
ho k tomuto swatému powolání. Touha jej
wábila za bratrem Methodiem do kláštera.
Sezual to dobromyslný Theoktist. S oznámením
arcibiskupowi, jakož i císařowi a císařowně, kte-
rak se jest báti, aby jim Konstantin, budoucí
to slawa císařstwi řeckého, neodešel z Carhradu,
radil, připoutati ho úřadem duchowním k církwi
hlawuho města. — S ustanoweno se na tom,
učiniti ho spráwcem knihowny při chrámu sw.
Sofie. Patriarcha — byl jim téhdaž bohabojný
Ignac, — wyjewil sw. mládenci swou wůli, a
on podrobil se rozkazu biskupa svého⁸).

Byloť pak sw. Cyrillowi něco přes 20
let, když jej do slawu kněžského přijali, uděli-
wše mu uizší posvěcení. Wytečný sluha Boží,
stawa se služebníkem Církwe, počal též i úřad
swůj při knihowně patriarchowě zastáwati. A
wšak nezůstal dlouho w této službě. Maje
před očima kněžské powolání, a chtěje, potud,
možná, co nejlépe k swatému úřadu swému se
připrawiti, odesšel z Carhradu, a ukrýl se w
tichém klášteře na břehu mořském. Půl roku
pobyl tu na samotě, modlitbou, rozjímáním a
wšelikou práci mezi mnichy obyčejnou swiče a
uštěchluje dušši swou bohabojnou.

Miloval pak život mezi mnichy za oněch
časů do sebe nejedněch půwabů: sw. Basilius,

Řehoř Naz., Jan Zlatoušlý, i jiní světcí
 svatí, nemohou ho sobě dost vynachváliti. A
 prohlédneme-li sobě zprávy o sídlech, o živobytí
 a skutcích muichův podané nám ve spisech dot-
 čených svatých otcův: nemůžeme leč snášeti se
 s nimi. Věnovali zajiště takovéto množství osady
 z počátku skutečně krásnými wzory křesťanských
 obcí. Vira a lásta se všemi ctnostmi zkve-
 taly v nich. Modlitba a práce se spolu stři-
 daly. Prvé než nastal den, scházivali jsou se
 nábožní obyvatele takové samoty, a dojímaný
 zpěv jejich rozléhal se po tiché poušti. Vy-
 konávali modlitby, a v blaženém rozjímání
 pravdy Boží za některou chvíli setrvali, a
 ubírali pak ie každý po své práci do chýžek,
 v nichž přebývali, na pole, kteráž byli rozdě-
 lali, do zahrad, kteréž byli sami osítivili. Zahale-
 čům nebylo a nesmělo býti mezi nimi. Ruce
 jejich a práce poskytovaly jim stromné potřebné
 výživu. Odčlepe ie všech statků a rozkoší
 vezdejších, cvičili se ustavičně v zapírání
 sebe, v mrtvení žádosti tělesných, a tu ovšem jen
 málo pro sebe potřebovali. Avšak nicméně
 pracovali rukama svými, aby sami nikomu
 nebyli obtížni, vedlé slova a příkladu sv.
 Pavla, s jinými v potřebách jejich se sdíleti,
 lačné krmiti, nahé obívat, a příchodí přijímati
 mohli. Zatím nastal po některé hodině opět
 čas k modlitbě a nábožným zpěvům. Jako
 před svítáním, tak oživila i nyní tichá, samotná
 poušť velebnými zpěvy nábožných služebníků
 Páně. Tak jim uplynul den, a tak plynul den

po dni život jejich. Vše, co jméno má, bývalo společné. Stojíce pod správou vrchního, jež nazývali otcem, a který se mluvil k nim jako bratr k bratrům, žili jsou v ustavičném snažení po křesťanské dokonalosti. Vidě, vidouce jejich skutky a oběti, obdivovali se hrdinské te mysli, již dávali na jevo, a ctíti musili tu víru, kteráž jsouc matkou takové lásky člověka činí schopného takových činů a obětí. Svatý Athanasius, tento neohrožený zastávatel víry Kristovy, sám velebil život jejich. „Kláštery,“ tak jsou slova jeho — „kláštery jsou pravé chrámy Boží, naplněné lidmi, jestliže v prozpěvování chval Božích, čtení, modlení, postu a bdění život svůj tráví. Jsou to anjelé na zemi, kteříž svazkem podivné lásky spojení jsou, méně o svou výživu než o chudé se starají a pracují, jiné péče nemajíce, leč aby se cvičili v spravedlnosti a pobožnosti křesťanské.“⁴⁹⁾ — Potud kláštery takového rázu na sobě nesly, a pokud v nich takový duch a život panoval: musiloť zajisté každé slechetné srdce okřáti mezi mnichy. — Než ne v každém klášteře, ne na každé poušti býval vždy takový bohumilý život; ne každý mnich býval vzorem svatosti: druhdy též svěhlavost a pýcha, růžnice a jiné vsselijaké neřesti vloudily se mezi obyvatele klášterů a pouští. Avšak netřeba dohládati, že sobě Cyrill podle příkladu bratra Methodia, vyhlídl klášter, vyhlídl poušť, kteráž byla skutečně květnicí pravé svatosti. A v takovém klášteře na Olympu, žil svatý

Method; do podobné samoty na břehu mořském uchýlil se ptají též i mladší bratr jeho Cyrill.

§. 3. Sw. Cyrill učitel a hajitel wíry swaté proti bludařům.

Snadno jest se domyslíti, co weblo sw. Cyrilla do samoty na břehu mořském. Nebyla to nenávisť k lidem, ale vroucí láska k Bohu, uctojitelná toužebnost po tichém rozvažování pravdy a rozjímání lásky Boží. A proto se mu nestýskalo w samotě, kterouž si oslazoval modlitbami, a kdež se mu prýštili pramenové milosti a slasti uebesťých. Než uebylo mu přáno dlouho požíwati radosti, ježto zbožné duši jeho poskytovala odlehlá od města poušť. Přiznivci jeho Theofist a jiní přátelé u dwora Carhradského wypátrali po půl roce, kde se ukrývá, potřeby církve wolaly jej do města, a tak musil odebrati se opět do Carhadu.

Sw. Cyrill, přišed ze samoty do hluchého města Carhadu, neměl se již nikoli k předešlé službě nawrátiti. Patriarcha dal mu jiný úřad, we swém způsobu zajisté nad míru důležitý; uloženo mu totiž wyučowati filosofii čili libomudrctwi. A tu ze wšech stran počali se hrnouti domácí i cizí k tomuto mladému a wytečnému učiteli oněch wědomosti, na kterýchž sobě lidé obzvláště mnoho zakládají. Wábilaf je předewším powěst o mladém učiteli a

živá výmluvnost poutala ty, kdož přišli vyslechnout ho. Svědomitost, kterouž věrný sluha Páně povinnost úřadu svého zastával, znamenitá schopnost k učitelství a mimo to zlástní milost Boží, udělená horlivému milovníku pravdy, působily zážračnou mocí při posluchačích. Slavná se šířila pověst o mladém učiteli vůbec, úcta i vážnost k němu rostly; — u něho ale pokory neubývalo, nýbrž ve zbožném srdci zmáhaly se nepochybě větší pokora, i živější vděčnost k svrchovanému dárce, kterýž milosti svou i strže slabého člověka veliké věci činí, a který tudíž patrně snažné horlivosti jeho poželoval.

Cin patrnější pak bylo toto poželování, tím více se množily Cyrillovi práce, tak sice, že pak nebylo téměř nic důležitého, k čemuž by ho byli nepomohávali. Nebylo mu ještě ani 24 let, a již musl k rozkazu císařovu vésti učnou hádku s bývalým patriarchem Carhradským, Janem Grammatikem, svrženým pro přílišnou a zarputilou nenávisť proti užívání obrazů svatých, po věky již oblíbenému v Církvi. Aby však vůbec každému bylo patrné, oč bylo tehdaž sv. Cyrillovi jednati, náleží tuto něco maličko zmíniti se o sporech a půtkách vypuklých za příčinou užívání a ctění obrazů posvátných.

Z dějů církevních jest vědomo, která se až přes příliš míchali císařové řeči do správy Církve. Někteří z nich, zanedbávajíce vládačské povinnosti své, usilovali o to, aby vira

křesťanstá wedlé náhledům a chuti jejich se řídila. Ustawičné hádky, spory, nýbrž i krweprolévání bylo následkem tohoto podivného počínání. A k takovému žalostnému výjevům zambdala též podnět účta a užívání obrazů. Powěrečnost některých lidí z jedné a dotčená, jako dědičná wáseň císařského dworu z druhé strany, se tu potkaly. Bylo by owssem vždy dobře bývalo, kdyby se byli představeni šussných prostředků proti wsselické powěře chápali a moudře užívali. Než jiná dalo se w říši řecké. Císař Leo III. pozdwihl zuřimou nýbrž i krwawou wálku netoliko proti powěrám nýbrž proti wsselickým obrazům.

Z wydal nejprvé přísný rozkaz, aby obrazy nikde nebyly trviny. Že se wšak nechtělo ani kněžstwu ani lidu jednati podle tohoto rozkazu, rozlilil se císař, i dal (l. P. 730) wssude lácti sochy a ničiti obrazy kterýchkoli Swatých a Swětic Božích. Ne lépe, nýbrž ještě mnohem hůře počínal sobě w té věci syn jeho Konstantiu Kopronym. Tento sehnal proti obrazům suém powolných sobě biskupům a každého, kdož jsa ctitelem jich, jemu pobbati se nechtěl, pronásledowal, mučil, oslawal i k smrti odsuzowal. Wssak čím litěji sobě počínal, tím wětší odpor zmáhal se i w lidu i w kněžstwu proti němu. Wýteční a swatí mužové a mnozi biskupové, w čele majíce samého papeže, nýbrž i suémové hájili proti císaři swobodu wíry a cirkwe. Zawrhujíce sami wsselickou powěru, místy činěnon s obrazy, ná-

ležité profazowali, k jakému účelu Církve obraz chová i v lteralé uctivosti je mítí povoluje. Než wášeň hlasu prawdy neslyší a zdramě souditi neumí. Hádky a spory zuřily přes 100 let, až pak za časů císaře Michala III. a matky jeho Theodory, ke konci se schylowati počaly. Nemalé překážky činil v důležité věci té patriarcha Carhradský, Jan, přilímím Gramatikus, bývalý oblíbenec to císaře Theofila, lítého obrazoborce, lbyž se po smrti císaře dotčeného († 20. led. 842), mělo ušláliti náležité učení Církve. Za tou příčinou swržen jest dosawádní patriarcha wýrokem řádného sněmu církewního. Než šfazený patriarcha, stoje na swém, obwiňowal sněm i císařownu, že ho wyhánějí násilím, nepřesvědčiwše ho prwé způsobem náležitým, jelikož přy odolati nemohli slcwům jeho. — A to bylo příčinu, že práwě s tímto, jinak dosti učeným ale spolu též wysoce wášnímým a hrdým mužem náš sw. Cyrill učencu hádku musil wésti.

Hrdý a v bluku swém zarýlý stařec užřew mladého Konstantina, kterýž byl s jinými některými poslán k němu, oscpil se na ně, řka: „Wy wšicni uejste hrdni, abyste mi byli za podnoží: a já mám hádati se s wámi?“ Sw. Cyrill nezarážil se takovým uwitáním — on připomenul mu toliko, že nemá příčiny pchrdati mladšími bratry swými. „Nedrž se, wece k němu, lidského obyčeje ale na slovo Boží hled. Nebo, jako Bůh tebe stwořil ze země i

ducha ti dal: tak i nás osvěty. A na zemi
 hleď: ta ti praví: Slovožte newynwystaj se!⁴
 — Při hádce samé, kn kterěž pak se twolli
 sfazený patriarcha, přivedl Cyrill ostroutipem
 swým starce tak daleko, že posléze zamlčel i
 zastyděl se. Nadšsený wíry swaté hajitel, pro-
 tironika swého sice neobrátil. — Přiliš hluboko
 pustila nenáwist a wásseň kořený do srdce jeho.
 — Zatím ale slawného nad ním dosáhl wítěz-
 stwí. Jinak zajiště nebyli by ho wywolili k
 nowému, podobnému, wysoce důležitému dílu
 apostolskému, o kterémž nám tuto již mluviti
 náleží.

S. 4. Sw. Cyrill hajitel wíry křesťanské mezi Saraceny.

Komu jsou poněkud powědomy příběhy
 swěta, wi dobře, kterať Mu h a m e d mečem i
 ohněm nowé náboženstwi své rozšířiti hleděl.
 Po něm činili to též i nástupcové jeho. Mnohé
 krajiny w Asii, w Africe nýbrž i w Evropě
 dostaly se takto do rukou a pod moc jejich.
 Když pak se panstwi nástupcůw Muhamedowých
 čili kalifům, majících sídlo své w Bagdadu,
 welice bylo zmohlo: počalif jsou též i o wědy
 a umění péči míti. A tu wzácné spisy z řecké-
 ho jazyka překládaly se do arabštiny, a kali-
 fové nejební hleděli spřízniti se poněkud s
 císaři řeckými, kterážto pro mnohé příčiny jim

odporovati nemožnoce, mile rádi s nimi v míru a přátelském žití si přáli. A tou měrou nastala též i výměna myšlének mezi Řeky a Saraceny. Blízké sousedství a častější stýkání hrdých Saracenův s hrdými Řeky, přivedlo z husta k sporům a hádkám o náboženství. Zachtělo se též za časů císaře Michaela III. nadutým učencům saracenským pohádati se s křesťany. Jim zajisté se zdálo, že křesťan věry své proti útokům a námitkám jejich brániti nedovede. Slibujíce sobě jisté vítězství, vybibli tedy křesťany Carhradské k něné hádce o víru.

Žak mile žádost tato se pronesla, nezdálo se, že by se beze škody patrně uhnouti dalo výzváním Saracenův. — Žel vůbec vědomo, jak rádi nadýmají se bludaři, nahodí-li se, že vyznavač pravdy ztrácá se aneb neumí náležitě vydati účet z víry své. Hrdá zpytnost Saracenův byla by tedy tím větší nabyla váhy, kdyby se na výzváním učencův jejich nebyli křesťané dostavili. Než v Carhradě dobře věděli, že se víra křesťanská nemá co báti rozumu sebe zpytnějšího. Císař oznámiv žádost Saracenův patriarchovi, shromáždil u sebe větečnejší kněze a učence carhradské. Byli mezi nimi ovšem též Konstantin. — Z obrátil se k nim císař a řekl: „Slyšel-liš filosofe, kterak středu Saracenové se víře naší rouhají? Ty, jako Trojice svaté syn, služba, učení, jdi a opři se jim! Bůh dá ti milost i sílu ve slovech a jako druhého Davida, vítěze

nab Goliassem, nawráti pať tebe nám." — Než u Konstantina nebylo potřeby takových přimluv. Jedwa byl uslyšel, oč se jedná, bez probleni osvědčil: „S radostí půjdu, potýkat se za křesťanskou wíru. Nebo co může mi na tomto světě býti sladšího, jako žiwu býti a umřítí pro swatou Trojici?!“ — Odhodlanost ta u wěci Boží, pravému mudrci jako přirozená, libila se císaři, libila se wšechněm. Opatřen listy od císaře, w krátce na to odebral se 24 letý Cyrill do země saracenské. K rozkazu císařowu wyprawili se s ním zároveň jiní dwa slomutní mužové křesťanští: Žiri Astarites a Řehoř Polassa¹⁰⁾.

Slastně dostali se poslowé císařowi a učenci nassi křesťanští do Melitenu kn knížeti Saracenskému, kdež je s učenci Muhamedanskými sejiti měli¹¹⁾. — Než jak bolestně dojata srdce jich tím, což tu widěli! Melitenu býwala druhdy křesťanské město, kteréhož se uásilim zmocnili Saracené. — Křesťané tamnější podrobeni, musili pať tisse snášeti jakowékoli-wěk nátistry, jež jim činila sběť zupných wítězůw. Chrámny odcizené proměněny w mešity; sw. kříž zmizel se wšech wěží a wížeť. Za to wšak úmyslně počárali Muhamedáni domy křesťanůw ohavnými obrazy díblůw a dáblůw, pro potupu a na zlehčení křesťanského jmena. Rozumi pať se samo sebou, že uídko nesměl se opíratí proti takowému počínání. Nebo co zmůže opustlěný potlačenec proti zupnému a mocnému potlačiteli? — A kdo by tu neplakal, wida bratry

sevržené, a jméno Páně zlehčované krdými pohaniny? Sro. Cyrill, cítě přirozenou a sluffnon tu bolest, domedl též posměvačům Saracenským hned při prvním setkání rotipnou důtkou dolíčiti, jak posetilé jest nectné jednání jich. Dotčení rouhači totiž počali sami sro. mudrci ukazovati na to, která jsou počarany dvéře domů a přibytků křesťanských. Máš sro. Cyrill nic se tím ale nezazřil, nýbrž pokojně wece: „Zloduchům obrazy vidím a mám za to, že w domech těchto křesťané žijou. Zlí duchové zajisté, nemohouce žiti s křesťany, odbíhají od nich. Kde ale není tohoto znamení zvoně, tam obývají zloduffi wnitř.“ — Důwtipná tato důtka nebyla owšem po chuti posměvačům, ale zároveň ukázala jim, že s mladým učencem křesťanským nerádno tropiti žertům. W krátce seznali wšak, že učenost jich nemůže se měřiti s důmyslem pravého bohoslowce křesťanského.

Námítky, kterýmiž se totiž při veřejné pútce dorážeti počalo na Cyrilla, týkaly se hlavně těch věcí u wíře a Církwi křesťanské. Předewšim wytýkáno křesťanům roztržky a spory u wíře, jakož i poruffenost života mezi nimi; pak ukazovali na učení o Nejswětější Trojici, a na ne důslednost křesťanů, kteří, ač věří, že jest Christus Syn Boží, neřídí se Jeho zákonem. — Mimo to honosili se sami uměním, bohatstwím a mocí, kterýmiž prý jako na důkaz obzřádného zalíbení

svěha proslavil a oslavuje Bůh následovníky
Mahomedovy:

Co se dotýče prvních námitky, vychlou-
bajice se, pravili: „Prorok náš Mahomed
přinešl nám blahé učení od Boha, i mnohé
obrátil národy; my všickni držíme se ale po
zákonu jeho, v učem neodstupujice od něho.
Vy však držíce zákon Christův, ten tak, onen
onať, jakož jest tomu v hoh, držíte a konáte
ho!“ — K této námitce, vážené z života,
zavdaly ovšem žádoucí Saracenům podnět a
bůvod neblahé sekty mnohé, kteréž se rojily
mezi Řeky. Než sv. Cyrill se námitky té ne-
ulekl nýbrž důstojně a vážně wece jim: „Bůh
náš jest jako hlubina mořská. Prorok zajiště
praví o NĚm: „Kdo Jeho kdo wypoví?“ Mnozí,
chtějice prozkoumati bytost Jeho, vydávají se
v tuto hlubinu. Kdož jsou mohutní — silní
rozumem, s pomoci milosti Jeho uabyroffe bo-
haté známosti o NĚm, přeplavují se přes ty
hlubiny, a statečně navracují se k žádoucimu
břehu. Než jinak daří se lidem slabého ro-
zumn anebo takovým, kteří na shnilých korá-
bech pokoušejí se přeplouti hlubinu tuto. A
takoví chudáci ovšem topí se jedni, a druzí s
trudem, jedwa ducha popadajice, pro mdlobu
svou semo tamo se wklají a kloní. — Wasse
známost o Bohu jest ale jako voda mělká i
úzká, jižto může přestčiti každý, bñd si již
malý nebo veliký. — Odtud pak dá se wy-
swětliti, potud slává mezi uámi roztržet, jichž
prý není mezi wámi. Honosíte-li se ale, že

bržíte zákon Muhamebův, aniž tomu nelze se
díviti. Váš Muhamed nežádá od vás, leč
t čemu se uese a kloní sama smyslná přiroze-
nost člověčí; on vám uezapověděl oddávati
se huěwu a žádostem tělesným, ale owšem po-
wolil. — Ne tak učil Christus! On z užliuy
od země wywodí wzhůru t věcem a žádostem
nebeským, wede tam wěrou a milostí Boží.
Stworitel zajisté uprostřed mezi anjely a ži-
vočichy postavil člověka; řečí a rozumem od-
bělím jej od zvířat — wáſſněmi a žádostmi
od anjelůw. Kdož by wſſak rád přiblížil a
powznesl se t sláwě anjelůw, nemusi-li se
wzbalowati snažně od wěcí nizkých a zemských —
zvířecích? — Toho wſſak nežádá při vás Mu-
hamed, ale owšem při nás Christus! — Co z
toho plyne, sami se dowtipte! Žiti jako zvíře
dowede leckdoš.“

Při druhé námitce, čelící proti učení o
Nejſwětější Trojici, počínali sobě učenci Sa-
racenští netoliko úſtěpačně ale rouhačně. „Jeden
jeſt Bůh!“ tak pravili: „Wy ale ſlawíte tři,
nebo Otce, Syna i Duha nazýváte Bohem.
— Pokud tomu tak jeſt, toť mu i ženu dejte,
ať ſe množí bohové rozplodí od něho!“ —
Rouhactwí toto nectné zaſluhowalo oſtré důtky.
Nedarowal jim ji ſwatý náš mudrc, načež opět
wážně wece: „Wy owšem dobře a ſluſně po
prorocích, apoſtolích a učitelích Církwe nawykli
jſme oſlawowati Trojici: Otce i Slovo i Duha,
tři oſoby w jediné bytoſti. Slovo wtělilo ſe w
žiwotě Panny a narodilo ſe pro naſſe ſpaseuí,

jak svědčí sám Muhamed, prorok váš. Napsal jistě takto: „Poslali jsme ducha našeho k Panně, aby porodila (Christa).“ — A z toho já vám vyložím věru nassi o Trojici.“ Z přecí rozbití slova Mahomedova, slova to cossím z písma svatého vychvácená, učinil to tak důmyslně a jasně, výmluvně a rázně, že slovy jeho poražení odpůrcové bezděky vsíchni se odmíteli.

Nemohouce ale zniknouti při hlavním tomto článku věry křesťanské, k jemuž se obrátili, řkouce: „Vy tvrdíte, že jest Christus váš Bůh. A proč tedy nečiníte, co vám velí tento Bůh váš? — Jest psáno v knihách evangelii: Modlete se za nepřátele své a dobře činite těm, kdož vás nenávidí a zlořečí vám, a tváři nastavte bijícím. — Vy ale ne tak činite, nýbrž naopak meče bráňte na ty, kdož by vám činili takové věci. — Christus dalť jest sebe i za jiné: vy ale proč nečiníte jak on; proč se bráníte a nechcete daně dávatí velitelému a silnému národu ismaelskému za bratry své? — Žádáme od vás málo; po jediném toliko zlatníku; a jak daleko dosahuje země, chráníme mír jako nikdo jiný.“ — Nad to pak vychlouvali se uměním, vědomostmi, bohatstvím a mocí svou. — Nebylo však sv. mudrci těžko, slušnou a trefnou dáti odpověď k vselíhmu těmto námitkám. — Dovedl by jistě každý poněkud rozumný a vzdělaný křesťan odpověditi na už. Obzvláště ostře obřel jim, když se mu vědomostmi svými hrde vychlou-

bali. „Člověk nějaký“, řekl: „nabral vody v moři a v měšci nose ji, chlubil se u jiných, říká: Vítáte-li vodu, jakové nikdo nemá, kromě já. I přišel muž jeden — pomorník — a vece k němu: „Nestydíš-li se vychloubati věci, kteroužto máš toliko v smrdutém tomto měšci?“ My toho máme celou hlubinu. A tak i my sobě počínáte, od nás ale veslečka umění posla.“ — Když pak jej uvedli do své měštiny, okrášleu zlatem a stříbrem, kamením drahým i perlami, a honosíce se bohatstvím, domlouvali mu, jak veliká jest síla i hojné poklady knížete saracenského, řekl jim: „Já se tomu všemu uic nedivím. Bohu buď chvála i sláva Stvořiteli všech těchto věcí, kterýž je dává lidem ku potěšení a radosti, my však po své zlosti k neřestem užíváte jich.“

A takto ve veselitých jiných otázkách a námitkách neohroženě sobě počínaje, zahabnil a unavil své protivníky tak, že posléze oni štipějice zuby, musili umlknouti. Svo. mladec zahabnil své protivníky, s vítězstvím vyšel ze zápasu. Avšak právě tím povstala větší zášť proti němu. Nepřátelé wiry křesťanské stali se nepřáteli vítězného hajitele jejího. Nemohouce se jinak pomstiti, podali mu jedu, chtějíce jej otrávit. Než Bůh oslňuje své věrné, a byl i jed piti musili, neusslodit jim. Smatý Syrril vypil podaného jedu, proto však neumřel, nýbrž s radostí, že mu byl Bůh pomohl zastati wiru, navrátil se do Carbradu co vítěz nad hrdými nepřáteli pravdy Boží.

S. 5. Sw. bratři na řešti apoštolské ke Kozarum.

Vdčen byl tomu Michael císař, obhláště ale nábožná máti jeho, císařowna Theodora, že se cti a slávou nawrátíl se mladý 24 letý mudřec Cyrill ze země Saracenské. Kdyby swatý náš wítěz byl stál o nějakou hodnost a důstojnost jakoukoli, zajisté byla by ho neminula. Než, po čem jini žhusta se derou, o to nedbal, toho se štitil upřimý sluha Boží. Aby pak wšemu tím bezpečněji ušel, obrátíl se za bratrem swým Methodiem do kláštera na horu Olymp. Na dotčené hoře bylo totiž slavné řídlo mnichůw, powěstné útočiště pro lidi nábožné, chtějící přisný život wésti we společnosti s jednomyslnými bratry. Život na poušti nebo w kláštere býwal owšem jednotwárny. Modlitba a rozjímání, čtení písem swatých a nábožné zpěwy, bdění, posty, práce wšelikého druhu byly každodenním zaměstnáním bohabojných mnichůw. Kterak w těchto věcech nejprwé Method, a pak i mladší bratr sw. Cyrill sobě počínali, dílem již wyloženo, dílem každý snadno může posouditi. Swatí bratři, jsouce právě jako jedna duše, trávili čas w modlitbách, bdění a postě, podněcujice se wspolet k wšelikému skutku dobrému.

Awšak milého a swatého poklidu, kteréhož se w oblíbené samotě sw. bratrům dostávalo,

nebylo jim na dlouho popřáno. Pán pomáhal tyto sšlechtné bratry z tiché a poklidné samoty k nové důležité a sice společné apostolské práci. Stalo se totiž, že Kozarové, polodivný národ, jižto měli sídla svá mezi mořem černým a kašpickým, řeckého císaře požádali, aby jim poslal moudré učitele křesťanské. Příčinu k důležité žádosti této národu kozarského zavdali jsou s jedné strany Židé a s druhé Saraceni, usilující, ten na tu — onen na onu víru obrátiti národ pohanů. Umíst jest pravdě podobno, že též o křesťanském náboženství známost uěkák k lidu tomuto dříve byla se dostala. Byly to ale bezpochyby jen špatné počátky. Židům a Mahomedánům, jižto, jak praveno, svou víru rozšířiti tu hleděli, ovšem nemálo na tom záleželo, zbaviti se soupeře a v samém zárodku již udušiti ewangelium Christovo. Prostředky k tomu byly na snadě. Zjali se, jak to bývá, haněti a tupiti náboženství křesťanské, uýbrž i zuřili proti wyznawačům jeho. Mimo to arcitupil Žid Saracena, tento pak na wzájem Žida. A tu již nemohl býti následek podle chuti a vůle nepřátel Christových. Kozari totiž, ač pohané, měli tolik zdravého rozumu, že se nedali ulowiti nábožstvy a haněním víry křesťanské, ale žádali prvé seznati ji a porownati s tím, což tu Židé onde Saraceni za pravé jim podávají. A za tou příčinou wyslali jsou z prostředku svého posly k císaři do Carhradu, žádající, aby se k nim wypravili umělí a

moudří mužové, od nichž by náboženství křesťanské dokonale poznati mohli.

A takové žádosti milerád povolil císař, čili vlastně dvůr jeho a patriarcha tehdejší, Ignac. Zbožný patriarcha přál si z celé duše přispěti k rozšíření víry Kristovy mezi národy; dvořané pak nadáli se, totiž měron že nabudou spojencův proti ohromné moci Saracenův. Záleželo pak nyní na tom, aby se věc náležitě zdařila. I ohlášeno se po mužích způsobilých k dotčené důležité a svaté práci. Avšak nikdo nezdál se schopnějším nad Cyrilla Solunana. — Sv. Cyrill žil tehdaž na hoře Olympu s bratrem svým Methodiem, když ho došlo z Carhradu vyzvání, aby se vypravil ke Řozarům na dílo apoštolské. Zároveň žádali, aby věhlasný Method do daleké země promázel bratra. Svatým bratřím byla ovšem velice milá samota, ježto poskytovala jim času i příležitosti k bohu-libému rozjímání a srdečné modlitbě. Než oni věděli, že jediné účinná láska může dodati oselikeému skutku, a tudíž i modlitbě, pravé ceny před Bohem. Žádost Řozarův, vyzvání císařovo, rozkaz patriarchův byly jim jako pokynuti a hlas Boží. Ubezpečeni jsouce, co žádá Bůh, již se nic nelekali ani daleké cesty k polodivnému národu, ani nesnadného díla, jež na ně čekalo, ani nátiškův a protiuentství, bez nichžto nikdy hlasatel pravdy nebývá. Pro Boha a z lásky k bližnímu bylo jim vše lehko. S důvěrou v Boha, že jim práce uložené požehná, opustili svou milou horu, i odebrali

se nejprvé do Carhradu, a obtud na cestu do dalekých neznámých končin.

Usedše na lodi, přeplavili se po moři Černém k městu Chersonu. Město Cherson z dávných časů osazené Řeky, leželo při moři, tu kde valná řeka Dněstr do moře vteká. Ze byla poloha příznivá obchodu, stal se Cherson především městem kupeckým v oněch krajínách; zboží rosslíká od východu, od jihu i od půlnoci svážela i prodávala se tam. Múšťak i nebeské zboží — víra křesťanská, záhy dostala se do Chersonu. Stalo se to hned v prvním století po Christu Pánu — ne-li dříve — jistě za časů císaře Trajana, kterých byl sv. Klementa, biskupa římského, do půlnočních těchto končin poslal na vyhnání.¹³⁾ Podobným způsobem dostali se tam i jiní horliví a stateční wyznavači víry křesťanské. Zimí rozhláßovalo se ewangelium, rozšířovala se víra, i vzrůstala Církew křesťanská v oněch končinách tak, že Cherson již za prvních věkův křesťanských svého měl biskupa. Jakož býwají města obchodní vůbec od národů rosslíkých wěr a jazyků uawššěwována: takť byl i Cherson. Řekové měli v něm síce jakousi přewahu, a rošťak poblé nich bydlili tam tehdáž i v celé krajíně okolní Slované. Za příčinou obchodu přicházeli sem i Židé i jiní národové asiatsští. V tomto znamenitém městě uminili sobě sv. bratři pobyti za některý čas. Chtěli se totiž naučiti nejprvé jazyku kozarskému, aby pak se s lidem tím náležitě smluviti a posláni své apostolské řádně

zastati mohli. Sw. mudřec Cyrill, wěda, že mu s Židy a Saraceny činiti bude mezi Božary, všemožně prohlédal k tomu, aby se tu též s židowskou i arabšou řečí a s knihami jejich úplně seznámil, a pak i s Židy i s Saraceny snaze jednati, wíru proti útokům jejich hájiti a potud možná, i srdce jejich tím svíse k poznání a zamilování prawdy křesťanské mohl nakloniti. Wšak aui na tom nepřestala horliwost nadšeného sluby Páně. Známost jazyka slowanského, kterýmž mluwíwal od mladosti, otwřela mu srdce na wíru obrácených, s radostí wítali mladého wýmluwného kněze, mluwicího s uim w přirozeném jazyku o welikých diwech milosti a lásky Boží. I nalezl u nich, jakž nám podání wzácné legendy staroslowanské naswědčuje, jisté částky swatého ewangelia, přeloženého do drahé řeči slowanské. Byly to bezpochyby některé zlomky, ježto se při mši swaté po dáwném obyčeji čítají a wykládají. Nalez ten jak se zdá, zawdal bystrému Cyrillowi podnět, že zamyslíl przdějším časem celé písmo swaté wyložití jazykem slowanským, a tudíž dobromyslný narod náš podarowati posladem dražším nad zlato, stříbro a wšeliké drahé kamení.

Wšak jiným ještě nálezem stal se pobyť apostolských bratří nassich w Korfuně wysoce památným. Stroje se na apostolskou cestu, nezapomenul sw. mudrc na prvního mučnického apostola těchto končin, na sw. Klementa, papeže římského, třetího to nástupce sw. Petra. Tento swatý papež umřel, jakž

wšfe praweno, u wyhnání w těchto končinách a
 pochován jest na blízkém ostrůvku w moři.
 Nad hrobem jeho wystawěli jsou křesťané po-
 zději chrámek a konávali tam služby Boží.
 Když ale za časůw obecného hýbání a pntování
 národůw i w ty kraje bojovní obywatele končin
 půlnočních byli dorazili, přišlo i město Korsun ku
 zláze; lidé buď pobiti jsou, buď se rozutíkali. Té
 doby zkažen a wyvrácen jest i dotčený chrámek;
 hrob sw. Klementa zasypal se rumem: a prvé
 než se město po tuhých pohromách zase zpamato-
 walo, roztratili se a wymřeli nemnozí pa-
 mětníci bývalých věcí. Swatý Cyrill, přišed
 w tyto strany, počal všemožně pátrati po zby-
 tích z bývalých časů Církve křesťanské w Korsuně.
 Ze mu na tom welice záleželo, aby hrob, a
 pokud možná, i ostatky dotčeného mnčeníka
 Božího wypátral, netřeba prawiti. Jako w ji-
 ných věcech, požehnal Pán i této snahy jeho.
 I přišel na stopu žádoucím k tomu pokladu,
 který hledal. Swatý mudrlec wyjewil biskupowi
 Chersonskému touhy, záměry a naděje své.
 Arcibiskup svolil, a swatý apostolský mudrc
 odebral se na onen ostrow. A tu nassel nej-
 prvé rumy bývalého chrámu; to dodalo mu i
 naděje i horlivosti w dálším pátrání, až pak
 hledaje k weliké radosti nábožného srdce svého
 i wšech křesťanůw Korsunských, netoliko hrob,
 nýbrž w hrobě i drahé kosti sw. Klementa
 šťastně nalezl. Nález tento byl sw. bratřím
 nad zlato a wšechy klenoty tohoto swěta. S
 wděčností k Bohu a s náležitou úctou ku state-

žnému a oslavenému hrdinovi Páně, sebrali jsou sw. bratři posvátné ostatky tyto, a vyžádali sobě na arcibiskupovi, aby je edšud do vlasti své zanešti mohli. Z této prosbě smolil biskup. Tak nabyli sw. bratři uassi pokladu dražého, kterýž poklad nosili s sebou na všech cestách apostolských, až pak je posléze složil v Římě do rukou samého náměstka sw. Petra, papeže Adriana, o čemž na svém místě praveno bude.

Prvé však, než se svatými bratry z Korsunu obrátíme se ku Kozárům slusí ještě jedné věci podotknouti, kteráž nám sloužiti může za důkaz, jak neohroženého ducha, statečné mysli, hrdinské lásky a neobyčejné, nedolatelné výmluvnosti byl sw. Cyrill. Přihodilo se totiž, že právě té doby, když sw. bratři uassi v Korsuně přebývali, vévoda jeden kozarský s vojskem přitřhl k městu, kteréž obývané křesťany, leželo nedaleko Korsunu. Válečný kníže obehual je a brannou rukou chtěl ho wybojowati. Dobywatele trásl se hrůzou, widouce, že bojownému tomuto nepříteli nikoli se neubraní. Z předzvědali velmi dobře, že jakmile diwotě toto vojsko opanuje město, po statecích, po životech, po nich bude weta. Pláč a nářek rozléhal se po městě, jestto se vítězný nepřítel k útoku chystal. V obecné také strasti stal se svatý náš apostol pravým anjelem strážným ubohého lidu. Dozvěděw se o uestěsti, hrozącím ubohému městu, bez prodlení wydal se na cestu a pošířil k wévodovi kozarskému do tábora před

městem. Důstojná postava svatého kněze a vroucí výmluvnost jeho pohnula srdcem bojovného věvody, a tak mocně dojala ho, že netoliko hněv svůj ukrotil, nýbrž připověděl, že ani městu ani komu jinému neublíží. Ano, Bůh u větší míře požehnal slovom, a odměnil lásku sv. Cyrilla. Milost Ducha svatého pronikla srdce dotčenému knížeti, a on slíbil, že chce také sám na věru křesťanskou se dáti a křest svatý přijmouti. S utěšeným srdcem a vroucím důvěčným veselem pak sv. posel do města, zvěštuje sličným obyvatelům, kterak je Pán osvobodil od patrné záhuby. Celé město nabylo docela jiné tvářnosti: smutek obrátil se v radost, místo nářeku počalo se rozléhati důvěčnění. Vévoda kozarský věren slovu svému, sebral vojsko i odeslal v pokoji. — Gle! toť jest ovoce křesťanské neohroženosti a lásky.

S. 6. Sv. bratři apostoľují mezi Kozary.

Sv. bratři Solunští, připravivše se náležitě k dalšímu dílu svému, a nejedné zásluhy sobě o město Korsun i o krajinu okolní dobyvše, ubírali se pak cestou svou dále na východ do krajin a řídů kozarských. I na této cestě uřazalo se, kterak Pán své věrné oštrihá v nehodách. Sv. apostoľové naši musili se ubíratí pustými krajinami, v kterých potulovali se divoci a loupežní Uhrové. Jeden zástup loupežného tohoto národu uhodil též na sv. Cyrilla

a společníky jeho. Užřemſſe cizince, i hned chtěli zabítí je. Awoſſať ſwath náſ apoſtol pln živé wiry w Boha, nic ſe tím nepolekal. Maje čiſté ſwědomí, nebál ſe ſmrti; wěda, že jeſt ſ milou drnžinou pod ochranou Boží, neděſil ſe diwochům. Zočiw diwoſton tlupu, ženoucí ſe úprtem, poſteli na koleua, ſ nebeſům pozdwihl ruce a tichou, jaſnou twáří modle ſe ſ Bohu ſwému, ſebe i milé ſwé towarýſſe poroučel do miłoſrdenſtwí Páně. A hle, modlitba jeho nebyla nadarmo; živá, pewná důwěra jeho doſſla odplaty u Boha! Diwocí Uchrowé užřemſſe poſklidnou twáří welebného ſluhy Páně, nejprwé žásli, pať je pojala takowá bázeň a úcta, že ſami bezděky ua koleua padli před neznámým ſwathým kužem křeſtanſkým. Wěrný ſluha Páně laſkawě promluwil ſ nim, a tito, přijawſſe mile ſpaſiteluá i dojímavá ſlowa z úſt jeho, propuſtili jej i woſſecty ſpolečníky beže woſſi ſſtody a bez úrazu woſſelilého.

Wywážſſe takto patrnou pomoci Boží z rukou diwochých Uchrů, woſedli na ſoráb a plouli jſou ſe po meotickém moři ſ břehům, kdež wyſoké hory lawſkážſké ſ uebeſům ſtrmí. A tať doſtali ſe ſſiaſtně ku Rožarům. Gotwa byl kníže (ſagan) zwěděl o žáboucím příchodu učitelům křeſtanſkých, wyſlal některé wážnějſſí muže jim w úſtřety, aby jim činili woſſemožnou poctiwoſť wedlé obyčeje ſwého. Awoſſať jedwa ſe byli dobromyſlui Rožarowé poprwé poſtkali ſ učiteli a mudrcými bratry ſoluňſkými, ſw. Cyrill důwotipem ſwým je i ſrdce jejich ſi žiſtal.

Prostodušší tito lidé vyjevili jsou vzácnému hostu hned při prvním setkání, co se jim nelíbí u Řekův. Nelíbilo se jim, že přý Řekové nehlédí vládu zachovati při jediném rodu a že moudrosti všelikou hledají v knihách. Svatý Cyrill vysvětlil jim náležitě jedno i druhé. Když se mu chlubili, třebať oni ovšem nic se neohlížejíce po tom, což psáno jest v knihách, rozumem svým jako z prsou samé moudrosti váží vědomosti své, sv. náš mudrc kratičkým podobenstvím řečníkovi jejich odpověděl. Duwece: „Kdyby potkal muže nahého, a ten se ti vychloubal, jak mnoho má šatstva i zlata, či bys mu věřil, vída ho nahého? — Ty mi povíš ovšem že nikoli. A tak pravím tobě i já. Nebo jestližeš pohltil rozumem svým beze knih moudrosti všelikou, to mi n. p. pověz, mnoho-li čítá se rodův od Adama do Mojžíše, a kolik let každé pokolení to trvalo?“ Jednoduchou a trefnou touto otázkou, přiveden jest honosný Chazar k tomu, že umkl.

Těžší ovšem spory nastaly sv. Cyrillowi na dvoře samého knížete Rorarišého. Počaly již při samém obědě u kagana (knížete), kdež bylo svatým našim seděti s Židy i s pohany. Sám kníže jal se dotazovati po učení o Největější Trojici — a Židovský učenec počal dorážeti na článek o vtělení Syna Božího. Židovi totiž zdálo se býti nemožné aby Bůh se uhostil a přebýval v člověku. Sv. Cyrill nemnohými slovy doličil, že Bohu coť talového neuí nemožné. Obrátiv se a

prstem ulážam na knížete i na prvního rádce jeho, wece: „Kdyby vám někdo řekl, že první rádce nemůže uhostiti u sebe knížete, poslední otrok ale že může jej i uhostiti a wšseliž počtiti, jak mám nazwati takového člověka, powězte mi? — Nesmyslným čili moudrým?“ — Z odpowěděli mu na to bez rozpakůw: „Ať to by owšem jen blázen twrditi směl!“ — A kdo jest mezi widitelnými twory nad jiné wšsecty slawnější?“ tážal se dále Cyrill. Z odpowěděli mu: „Člowěk, nebo k obrazu Božímu stwořen jest.“ — Wice již sw. mudrc od nich nepotřebowal. Z di k nim: „Nejsou-li tedy nesmyslní, kdož říkají: „Nemůže se w člověka wměstiti, u člověka přebýwati Bůh?“ A On se přece wměstil w keř i w oblak, bouři a koutem zjewil se Mojžíšowí a Jowí. A Bůh musel přijíti k nám, pokud měl spasen býti člověk. Nebo od toho meble by člověk přijal obnovení podstaty své, ne-li od samého Stwořitele — od Boha? Kdyby chtěl lékař přiložiti masť churawému, azdaž ji přiloží na strom neboli kámen, aby tím uzdrawil člověka? — Mohl tedy, ba musil Bůh, spasiti chtěje člověka, ubytowati, wtělit se w něm.“

Na druhý den počaly pať u přítomnosti knížete Kozarského wážné spory. Byli tu zájisté shromážděni rabinové židowští a učenci saracensští; byli tu též i kněží a přední starostové chazarského národu. Sw. Cyrill měl celou tu putku wěsti sám. Wšsed w takové walné shromáždění, wece: „Já jsem tady mezi wámi

jako jediný bez rodu a přátel. Ale spolehám na Boha, v jehož ruce jsou všechny věci i srdce naše. O vás pak mám naději, že kdož silní jste v řečech, porozumíte nám i přiznáte se upřímně k pravdě, a kdož neporozumíte hned, otázte a vysptejte se, abyste rozuměli, co se řeklo.⁴ — Po té promluvě přistoupeno k věci.

Židé vytažili se přede vším se starým zákonem a s obřízkou, dorážejíce na to, že jedno i druhé má se držeti. Mimo to vyčítali křesťanům, že přece jsou modláři, poněvadž obrazy mají v počtivosti. — Sv. Cyrill dokázal však jasně, kterať v starém zákoně, ve spisech Mojžíšových a prorockých na budoucí nový se ukazuje, kdežto zaslíbení učiněná Abrahamovi vyplněna budou a tudíž i obřízka, toto znamení smlouvy mezi Abrahamem a Hospodinem přestane. Podobně provedl, že nečeli proti písmu svatému starého Zákona pocta, kteroužto činí křesťané obrazům. Neopominul pak jim vytknouti, že ovšem i za starého Zákona v samém chrámě Salomounově s úctou chovály se obrazy Cherubův nebeských. Od těchto věci přišlo pak se k nejdůležitějšímu článku křesťanské víry, k učení o Christu Pánu, Spasiteli našem. A tu sv. Cyrill jasnou řečí a s ohnivou výmluvností vykládal, co se čte v prorociích o Christu, dokazuje, že ovšem i čas příchodu Mesiášova dávno již vypršel a Ježíš, narozený z Panny Marie, že jest Spasitelem světa veskerého. A když to provedl ve svatém nadšení obrátil se k Židům a zvo-

lal: „*I proč wáháte, widouce, jak jest Jerusalema wáš strofotán, — kterak oběti wasse přestaly, a wsse vyplailo se, což byli o wáš předpověděli proroci? Wždyť upí o wáš Malachias: „Nemám již zalíbení we wáš, praví Hospodin wssemohoucí: oběti od rukou wassich nepřijmu, nebo od východn slunce do západn jmeno mé slawí se w národech, a na každém místě zápalý přináseji se jménu mému a oběť čistá, nebo weliké jest jméno mé w národech, praví Hospodin wssemohoucí.“ — Pomatení Židé nadarmo ukazowali opět na obřizku, kterouž prý wssem wssičtni národové stanou se blahoslawenými w Jerusalemě. Swatý Cyrill odpowěděl jim k tomu přetrásnými slowy prorokůw starozákonních. „Wám wssem,“ wece, „powěděl Mojžiš: „Budete-li poslouchajice pluiti wssecten zákon, dědictwí wasse bude od moře arabského, do moře filistinských a od pouště do břehůw řeky Efrata. Wy ale národové, sláwou Boží oswíceni od potomka z kůrene Isajowa, nabýwáme blahoslawenstwí nikoli po zákonu Mojžišowu ani po městě Jerusalemu. Proroci o tom pronáseji se zřejmě. Řekl zajisté Zacharias: „Raduj se, dcero Sionská! Gle, twůj král se beře tichý sedě na oslátku. — Požádá meče od Efraima i koně od Jerusalema, i ohlási mír národům a wláda jeho bude od trajin země do koncůw swěta. — Neodejde kníže od Judy ani wévoda od beder jeho, dokawád nepřijde, kterýž má přijiti — očekávání národům. — I widouce, ano wssecto to jest vyplněno:*

toho jiného ještě čekáte? Vypršela jsou již léta, kteráž, jak prorokoval Daniel, naučený od anjelů, projíti měla do Christa; vidění prorokům zapečetila se — kámen, utrhl se s horny bez ruky člověčí — a wy sami berete slova ta o Mesiášovi, — rozdrtil říši železnou. Wy říši železnou pravíte býti říši římskou. I jest. Než říše starořímské již není; kde bývala, jest království Christovo, kteréž nepomine na věky. A Christovo království nejmenuje-li se takto po Christu? Římané, kteří se přidržovali model, ti toho, jini jiného jazyka i plemeue, nyní odřekše se model, v Christovu jménu kralují. Prorok Isaiáš prorokoval to vám, řka: „Dstaňte, zanechte jména svého wyvolaným mojim. Vás zahladí Hospodin, ale těm, kdož mu slouží, dá jméno nové, jež blahoslaveno bude po vši zemi. — Nejsou-li již tedy naplněna předpovědění všech prorokům zjevně učiněná o Christu? Isaiáš ukazoval na jeho zrození z Panny řka: „Gjhle Panna počne v životě a porodí syna i nazváno bude jméno jeho Emanuel. A hle, Christus z Panny narodil se. Micheáš wece: „A ty Bethleheme, země Zubova, nikoli nejsi nejmenší mezi městami Zubovými, nebo z tebe mi vyjde město, které spravovati bude lid můj Israele i rati lesti jeho. A Christus v Bethlehemě narobil se. — Nejinak to při druhých prorocích. Vám tedy nezbývá, leč abyste obrátili a přiznali se ke Christu.

Zakoným a podobným důvodům výmluvného svatého mudrce učenci židovští nebyli s to, odolati. Nabarmo zatáčeli poznovu k obřízce; nadarmo jali se vyčítati křesťanům, že prý prohřešují se proti zákonu, poněvadž jedí vepřovinu a zaječínu; čím dále tím vítězněji a ostřeji dorážel na ně náš sv. Cyrill.

Duch svatý řibil a spravoval ústa věrného služebníka svého. Marný byl odpor, marné námitky, činěné proti více křesťanské: nikdo nemohl odolati učnosti a dojmavé výmluvnosti jeho. Jedny porážel výroky písem svatých, druhé mocnými důvody přirozeného rozumu. Rozmanité důvody tyto, jimiž wiru křesťanskou hájil, slova, kterými bludy vsselilé porážel, byly tak jasné a mocné, wse řeč jeho tak milé i dojmavé, že náčelníci lidu kozarského hned prvního dne jako jedním hlasem zvolali, řkouce k němu: „Ty jsi sem od Boha poslán pro spasení nasse. Powěž nám ukaž nám, co činiti máme!“

Na druhý den sešli se opět přední Kozari s Cyrillem u knížete. Židé byli poraženi; — Muhamedanum uelépe se podařilo. Kníže i lid Kozarský doléhali toliko na Cyrilla, prosíce: „Ukaž nám, ctihodný muži, důvody a rozumem wiru, kteráž jest lepsi nad jiné wsecky.“ Nád se uwázał muž Boží w tuto práci; bylaf mu milejsi než přeni a hádání s odpůrci židovskými. Nechtěl, aby mu věřili na slepo, nýbrž soudili a wázili slova jeho rozumem, připomínaje: „Oheň žussuje zlato i stříbro, a člověk

rozumem edděluje lež od prawdy.⁴ — Na to jal se jim wykládati, jak blažený život měli první lidé w ráji, a kterať se zbarwili ho sami, pomohlwssse hřichu. On jim ukázal, že rány a bēd, způjobených hřichem, nelze zbarwiti se člověk bez wyšši pomoci Boží; on je přewědčil, žeby nebylo možná, pozbyti neduhůw těch duchowních, kdyby se oddawal chlicům a žádostem, z kterýchž patrně powstaly; on jim objevil a wysvětlil, kdo byl, což učil, a což činil pro bidného člověka Christus. A wykládaje swaté ty prawdy, hned sám se dotazowal dobromyslůných posluchačůw, učeníkůw to swých, a hned zase živým, dojímavým slowem swým rozkládal, do-ličowal a ožimowal pronešené prawdy. — Práce ta neodbyla se jediným dnem; ale čím dál tím hlouběji a mocněji pronikala slowa jeho: ewangelium Christowo cele zwiťžilo. — Přední welmož a rádce knížecí, proniknutý moci wíry w Christa, odřekl se celkem bludůw Muhamedových, kterýmž byl přiswědčowal, a cswědčil weřejně učencům Saracenským: „Host náš s pomoci Boží porazil t zemi pýchu židowskou, massi saracenskou ale jako plemu odsoufl za řeku. Bůh dal Christu vládu nade wssemi národy. Kromě wíry w Něho nikdo nemůže dojiti života wěčného. Toť wíra nasse! Buď Bohu sláva na wěky.“ — A tak, jako přední welmož, zwelal kníže, zwelal i lid, s radostí oslawující Boha.

Sw. Cyrill wida takowý žádoucí účinek milosti Boží, radostí se rozplakal, a slze maje

ro očích, zvolal: „Bratři a otcové, přátelé a synové moji! Bůh dává rozum i poznání pravdy. Kdož by ji ještě cele nechápal, pojď ke mně, a poučím ho. — Vy všichni pak uposlechněte a dejte se pokřtiti na jméno sv. Trojice, — ustaňte konati modlitby s Židy a odřekněte se cele bludů Saracenských, abyste brzo nezahynuli smrti věčné.“ — Slova ta dovršila blahé pohnutí, a 200 přednějších Chazarův s knížetem svým dalo se pokřtiti.

Radomal se tomu kağan čili vojwoda kozarský, jenž sám sobě zamiloval wtru křesťanskou, ji w zemi své úplný a swobodný průchod propůjčil, a stana se křesťanem, stawiti hleběl další rozšiřování židovství a muhamedanství, i senci na ujmn wtry křesťanské.

Zamilowaw si křesťanské náboženství dotčený wéwoda, přilnul tudíž srdečnou láskou k apóstolskému učiteli svému Cyrillowi. — S neopominul obzvláštním způsobem wřelé poděkování učiniti císaři řeckému, jenžto mu byl poslal učitele takového. Na důkaz wděčnosti zawazowal pak se wojwoda císaři konstantinopolskému i stalému přátelství a k všeliké službě i pomoci, jak mile by toho nastala potřeba. S byl by se kníže též i swatému knězi rád obflonžil. Blážilak ho prawda wtry křesťanské, a ten swatý druhdy netušený pokoj, jež mu Bůh na křtu sv. udělil. S ctíl swatého křtitele svého jako otce jako obzvláštního dobrodince svého a podporowal ho při všelikém úsilí apóstolském. A tak s pomoci Boží položily a utwr-

dily se základy církve křesťanské u národn o-
všem polodivného, avšak tolikéž prostoduchého.

Sw. bratři práci Bohem uloženou šťastně
vykonavše, musili se vrátiti nazpět do vlasti.
Kniže s těžkou, srdečnou bolestí propustil je od
sebe, a na důkaz vděčnosti své mnohé vzácné
a drahé dary podával Cyrillowi. Než sluha
Boží, nestojí o zlato a poklady tohoto světa,
šťastně poděkoval se za dobrou vůli, a sám
u vévody něco jiného dražšího sobě vyžádal.
U Kozarů byli někteří Řekové držáni v zajetí.
Věda to Konstantin, pravil kağanu: „Chceš-
li mi již něco k libosti učiniti, dej mi toliko
všecky zajaté Řeky, co jich zde jest, a toť je
mně milejší nade všecky dary.“ — I stalo
se, oč žádal. Řekové, co jich tu koli po celé
krajině držáno, shledáni jsou. Byloť jich asi
200. Vévoda kozarský prohlásil je všecky za
svobodné a netajil tobo, že jim sw. mudrc po-
mohl z otroctví. — Snadno si každý vysvětlí,
kterak plesali a děkovali vévodovi, svatému
Cyrillu a Bohu. — V krátce na to ubírali
pak se na svobodn propuštění zároveň se
svým osvoboditelem do milé vlasti své. No-
vé obrácení Kozarů opatřeni jsou ovšem du-
chovní pomocí. Někteří kněží, jižto sem byli s
svatými bratry přišli, zůstali u nich, rozšiřující
na nové roli semeno víry Boží.

§. 7. Sv. bratrův první apoštolské práce mezi Slovany.

Výpravou touto apoštolskou u Rozarů šťastně dokonanou asi l. P. 858 nastala důležitá doba v životě sv. apoštolských bratří. Navrátili se do Carhradu, s velikou poctivostí uvítáni, a přijati jsou. Nadarmo však požádala se jim odměna za službu, kterou byli ovšem vlasti své i Církvi prokázali, nařklivše k vůli křesťanské národ, jenžto po tu dobu časté nájezdy a mnohé škody činilval Netům. Sv. Cyrill zůstal bez pochyby jenom za některý čas v Carhradě, žije co kněz při chrámu svatých apoštolův. Starší bratr Method, jenž sobě obzvláště v životě mnišském liboval, odebral se opět do kláštera.

Než po čas nebytnosti sv. bratří nastich v Carhradě nastala u dvora žalostná změna. Císař Michal III., 15letý jinoch, ztížený nectným strýcem svým Bardasem, uvážav se u vládu, počal veřejně promozovati prostopášnosti své, zlehčuje životem ležkovážným a ohavnými šprýmy svými viru, Církvi i Bohu. Stihodný patriarcha Ignác (od 846 — 857) a zbožná matka Theodora, usilovali ovšem nesmyslného mladého prostopášníka zdržeti od nepravosti. Namáhali se, ale bez prospěchu. Císař ubohý řídil se toliko podle svých vášní, a poddával se návodům nešlechetného milce

a ujce svého Bardasa; on polupoval matku, posmíval se jí veřejně, a patriarchu posléze odstranil násilím. Na místo Ignaciowo dostal se Focius, uad jiné učení, schytralý dvořník, který wšelijak ukrýwaje hluboké wápně své, z počátku owšem i papeži lichotil a úlisností svou nejedněch neopatrných mysl omámil. ⁴⁾—
Tyto věci sběhly se w Carhradě roku 857, tudíž právě té doby, když byli sw. bratři nassi w Chersoně a mezi Rozary dílo apostolské konali. —

Zalostný tento obrat owšem nemohl býti podle žádosti takých sw. mužůw jako byl Method a Cyrill. Ze wšak měli mysl cele k nebeským věcem obrácenou, wšimli sobě méně pletich, které se děly na zemi. Method žije w zamilowaném klášteře svém, bez toho byl na polo odumřelý swětu. Cyrill u prostřed hluchého města, doslýchá a dozrídá se sice o věcech, které se dějí u dwora. Než láska, kterouž měl sluha Boží ku každému, lomlouwala ubohého císaře a k tomu jej wedla, že tím wřejeji modliwal se za něj, čím patrněji spojeno jest blaho lidu s životem panovníkůw. Co se dohýce Focia, nezdá se, že by s uím w úžším přátelském a důvěrném býwal spojení. Dáwnější, srdečnější známost a přízeň mezi nimi prvé již utuchlá přestala, když byl Cyrill nadšený pro čisté a přesné učení Christowo veřejně se prohlásil proti Fociowi, rozhlašujícimu bludy o duši lidské. —
Grdy Focius takové dcnnělé urážky zajiště nezapomědul, a Cyrillowi neodpustil. Zdá se

fice, že sobě schytralec nadcházet učenosti a
wýmluwnosti jakož i zásluhami apostolskými
proslulého mudrce: zároveň ale na jisto
možná twrditi, že Cyrill uestál o přízeň člověka,
působícího roztržky w Církwi. Muž Boží w
tichosti ostříhaje powiunosti své, očekával bez
pochyby, jakový rozsudek w rozepři mezi Fociem
a patriarchou Ignaciem pronese papež Římský.

Jaký život uyni swatí bratři wedli a čím
se po těchto několik let obírali, každý sám se
může domysliti. Cwičice se ustawičně w kře-
stanských ctnostech, strojili jsou se k novým
pracem, ježto připravené pro ně měl Pán Bůh
mezi národy Slowanskými. Sw. Cyrill wěno-
wal, jak se zdá, již nyní síly své okzwláště
Slowanům, jichž weliké množství netoliko wúkol
Carhradu, nýbrž i w městě samém přebýwalo.
Weliký tento národ obrátiti na wíru: stalo se
účelem — předmětem touhy a fortunou sláwy ži-
wota jeho. Wida, kterať jest řádných služeb
Božích, moudrých učitelů, nýbrž i knih poswát-
ných potřebi, nemá-li wíra, we srdce lidu wstí-
pená, w krátce opět wyhynouti a bludy pohan-
skými pokalena býti, počal z wnuknutí Božího
přemýšleti a o to usilowati, aby dobrosrdeční
Slowané w přirozeném jazyku svém slychati
a čitati mohli weliké věci o lásce Boží. Ob-
zhláštěni k tomu pohnutí a jako poslední podnět
dali mu wšak Slowané sami. Stalo se to
způsobem následujícím.

3 říše Morawské od knížete Rostislawa
přišli do Carhradu poslové, žádající u císaře,

aby wypratreni byli kněží a učitelové schopní, Slowany wyučiti wiře křesťanské. — Císař, ač jinak lehkomyšlný, z nejedné příčiny povděčen byl tomuto poselství a celou tu věc rozložil na Cyrilla. „Slyšel-liš, filosofe,“ řekl k němu, „co žádají od nás? — Nikdo nedovede žádosť té vyhověti mimo tebe. Já ti dám mnohé dary pro ně; ty ale pojmi bratra svého Methodia kněze a jdi. Nebo wy jste Soluňané, a Soluňané všickni čisto slowensky mluví.“ Než sw. mudrc nehodlal, dáti se do nové práce apoštolské, leč by měl přvé potřebné knihy posvátné, wyložené a sepsané jazykem slowan-ským. Netajil se s tím císaři; netajil se též s bázni, aby se mu to za kacířství nepo- kládalo. Proti té bázni ohradil opatrného mudrce swatého císař slowem svým, anobrž sám chuti mu dodávaje, řekl: „Chceš-li ty, zajisté může Ti dáti Bůh, že šťastně opatříš sebe knihy ty sám.“ —

Sw. Cyrill wida, že jest slowem císařo- vým ochráněn proti osočování w Carhradě, jal se na modlitbách wzhýmati Boha o pomoc k takowému dílu. Modlili pak se o to s nim cosseni i druzi přátelé jeho. Bůh je wyslyšel a oswitil služebníka svého k provedení welkého tohoto díla. — Seřadim asi r. 861 podle způsobu řeckých písmen abecedu slowanskou a doplnim osoblivými známkami k wyznačení zvu- kům některých slowanských, jichž není w řeckém jazyku, jal se též w tichosti knihy swatého písma do řeči slowanské překládati. Počátek učinil s

první kapitolou ewangelium sw. Jana. W veliké tajemství napsí sw. wíry: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha, a Bůh byl Slovo,“ bylo první propovědi, kterouž napsal sw. učitel a apoštol náš jazykem a písmem slowanským. — Netřeba dohládati, jak se těšil sw. Cyrill nálezn i dílu swém, a kterak děkował Bohu, jehož milosti vznikla i provedena jest myšlénka spasitelná.¹⁵⁾

Než možná, že se otáže někdo, co asi pohynulo knížete Morawského Rostislawa k tomu, že hledal učitele wíry křesťanské na východě? K důležité otázce té nalezneme nejspíše odpověď w letopisech církevních národu Bulharského. W bojovním tomto národě, který podmaniv sobě některé kmeny slowanské, později sám slowanský jazyk přijal, počalo se totiž poznenáhla rozšiřowati křesťanství. Dělo se to buď Řeky buď Slowany, již prvé z části na wíru obrácenými. Než dlouho to trwalo, než wíra zdařilého průchodu nabyla. Panovníci Bulharští zajisté až posud w pohanské slepotě žůstawajíce, poddané sobě křesťany wšelijak i trwawě utištěwali. A mimo to býwá u wšech národůw příklad wrochnosti, panskwa, knížat nezřídka lidu podnětem tu k ctnostnému, tam k hříšnému životu. Jaký pán: takowá čeládka; příkladný pán poddaným práwo. Potud se tedy panskwo a král bulharský neobrátili ke Christu: tý díw, že wíra neualezala wolného průchodu, owšem ale s nátišť se potkávala? Zatím ale z milosti Boží po dosti dlouhé noci wzejšlo i těmto surowým

znižatům světlo víry svaté křesťanské. Pomohly k tomu trpké nehody, ježto je stíhati vočaly. Wítězný štěstí ve válkách na západě i na východě je opouštělo. Král Boris, poděšen strastmi odemšad se valícími na krajiny jeho, semřen osfelikými nehodami, a obměččen slomy sestry své, již prvé na wiru křesťanskou obrácené, počal křesťanům wolnějšiho průchodu přát. Amšaf prvé než král tento wiru byl přijal: působili již, jak se zdá, podle jiných kněží též také swatí bratři naši blahodějně mezi Slowany, stojícími pod wládou řeckou i bulharskou. Kázice ewangeliam w přirozeném jazyku Slowanském, uhodili jsou na pramou cestu, našli klič ku srdcím tohoto velikého národu. Wíra, pohromami wálek a jinými osudy potlačená utěšeně rozkwétala mezi Bulhary a Slowany. Swatí bratři stojíce w tomto božském dile, dostali se též i do Bulhar ku králi Borisowi, a tu posštěštilo se sw. Methodiowi pomoci Boží, bojowného a divokého tohoto krále obrátiti ku Christu.

Rozhodné a důležité obrácení dotčeného krále bulharského stalo se dle starobylých pobání následujícím způsobem. Při surowé pomaze krále Borisa nebylo naděje, že by snadno k poznání a ku přijetí wiry křesťanské přiveden býti mohl. Wšecky pokusy, učiněné od sestry a řeckého kněze Ansara nybrž i od Methobia samého, byly posud marné. Christus Pán zapovídá utrutné krmeprolémání; On učí pokoře, tichosti, trpělivosti a lásce: takowěto učení ne-

mohlo srdci hrdého, pánowitého a bojowného
 krále zdáti se jinak leč odporne. Sw. Method
 prohlédl dobře wsecku dussi Borisowu, a uho-
 dil na jinou cestu k srdci jeho. Ze se znal
 wýborně w umění malířském, jal se malowati
 obraz posledního soudu. Krále počalo zajimati
 dílo sw. malíře tak, že dychtivě očekáwal dokonání
 obrazu nemídaného. Duchem Božim nadšsený
 Method wylíčil na obraze živými barwami
 osud bezbožných i ctnostných, on wyobrazil při-
 chod welebný Božského soudce s zástupy anjelů
 nebeských, blaženou sláwu spravedlivých, do
 nebe se beroucích, a hrozné muky hříšníků, do
 pekla odsouzených, tak živě a mocně, že w hlu-
 binách dusse dojat jest každý, kdožkoli pohleděl
 na obraz ten. Posléze když byl dokonán obraz,
 přišel se Boris podíwat na wýtečnou malbu.
 Než kterak se poděsil král, užřem najednou we-
 lebný a strassný tento obraz? Swatý malíř
 wložil pak polekanému a třesoucímu se pau-
 woníku dojímavými slovy wsecken wýznam
 obrazu toho: milost Boží dokonala dílo. Král,
 chtěje ujiti žalostných muk soudného dne a stra-
 šné věčnosti, požádal Methodia, aby ho wyučil
 wíře křesťanské, a poznam ji, pokřtěn jest l. P.
 861. Příkladu králowa následowati welmož-
 wé, následowal na mnoze i lid dobrowolně.
 Zarytí pohané někteří pozdwihi se sice proti
 králi, a wojensky we hradu jej oblehli, ale od něho s
 malým zástupem wěrných poraženi jsou. Wítěz-
 stwím tímto swítěžila též i wíra křesťanská
 mezi Bulhary.¹⁶⁾

§: 9. Sw. bratři apoštolují na Moravě.

Utěšené zprávy o těchto věcech v Bulharských a radostné noviny o prospěchu křesťanství mezi Slovanův východními vůbec, donesly se též i k Slovanům západním, imenovitě do vlasti Moravských ku knížeti Rostislawu. Byl pak Rostislaw jeden z nejznamenitějších panovníků národu našeho, jeden z nejšlechtetnějších Moravanův. Kniže ten miloval lid svůj láskou, důstojnou neunaveného hrdiny; on hleděl všemožně uhájiti mu svobodu a samostatnost, kteréž ho sousední císařové němečtí zbaviti usilovali. I za hrdinské myslí, směle potýkal se s nepřátely v nejednom boji. Spojiv se s Bulhary na východě a s Čechy i Srby na západě i severu přinutil posléze r. 870 císaře Ludwika k výhodnému pro Slovanův pokoji. Ať však blaho národů nestojí pouhou toliko zbraní, aniž kmete ve vlastech, pokud v nich ušlechtilé mravy a ctnosti newládou. Rostislaw dobře to nahlížel; nebo byl křesťanem. Poznávaje, čím dál tím lépe, blahodějnou pomahu křesťanské víry, přál sobě, aby poznal i přijal ji také celý národ Slovanův. Počátky k tomu byly se sice již prvé staly. Jsouť o tom jistě hodnowěrně zprávy, že o všem nejméně o 100 let dříve, kněží němečtí víru Christovu mezi Slovanův západními rozšířiti usilovali, chrámy stavíce i světice a biskupské stolice zakládajíce.

Pasowští biskupové, šfazený U r o l f, a po něm
 statečný R e g i n h a r, působili v krajinách ný-
 nější Moravy. Solnohradští biskupové pak
 v dolní Panonii, v Chorvatech evangelium
 Christovo rozšířiti hleděli. Věhlasný kníže
 moravský M o j m í r, daleko se pokřtiti, podporo-
 val všemožně misijnáře křesťanské a dvoje
 biskupství. D l o m o u c k é a M i t r a n s k é za-
 ložil ve své vlasti. Podobně počínal sobě též
 P r i b i n a, kníže Nitranů, jenž zprvu sice
 zarputilým jsa pohanem, proti záměrům M o j-
 m i r o v ý m se stavěl. A za tou příčinou wy-
 pukl mezi M o j m i r e m a P r i b i n o u spor. P r i-
 b i n a, přemožený a zbařený panství svého, k
 císaři E u d w i g o w i se utekl. Než jak podivné
 jsou soudové Boží! P r i b i n a, přebývaje na
 dvoře císařově u vyhnanství, seznal místně a
 důkladně víru křesťanskou, zamiloval ji a dal
 se pokřtiti. (Stalo se to asi l. P. 830). Z
 odemždal mu císař znamenitou částku země v
 dolních končinách vlasti Uherské. Ze vsak
 P r i b i n a, druhdy nepřítel a protivník víry kře-
 stanské, nyní sám ku Christu se byl obrátil a
 jméno Páně oslawoval, pomínula příčina roz-
 tržky mezi knížaty Slowauskými v nynější zemi
 uherské. — Slechetný M o j m í r, udobřiv se s
 P r i b i n o u jako s bratrem, poddal pod zprávu
 jeho opět i knížetství Nitranské. Dotčenými
 těmito událostmi, obrácením totiž knížete P r i-
 b i n y Nitranského a bratrským smírem, ku které-
 muž ochotně ruku podal slechetný M o j m í r, kníže
 velkomoravský, uprawoval se více křesťanské

volnějši přístup a průchod na Moravu. Nyni zajisté pracovali oba tito panovníci Slovanští upřímně, aby křesťanství v lidu jejich se zma-
halo. Mezda se však, že by se to s velikým
prospěchem bylo dalo. Nevadila tu věc svatá,
nůvřz lidé, kteřížto jí sloužiti měli: učitelové,
již byli přišli na Moravu zvěstovat ewange-
lium. Byli to z většeho dílu kněží Solno-
hradští a Bavorští. Než tito kněží neuměli
dobře nakládati se slovanšým lidem. Poněmadž
neznali náležitě jazyka, mravům pak a obyčejů
méně šetrili, právě proto ani více svaté s
dokonalým prospěchem nemohli učiti, ani potřebné
důvěry a lásky sobě dobýti. Mimo to se obá-
vali Slované, aby přijavše náboženství kře-
stanské od kněží německých, zároveň svobody
své nebyli zbaveni a v poplatnost uvedeni,
jakž se za oněch časů místy, pochřichu, stávalo.
Tak sobě možná vysvětliti, proč křesťanské ná-
boženství, ježto zajisté ve své opravdové či-
stotě a kráse každé zdravé duši milé a drahé
býti musí, malé prospěchy činilo u Morava-
nům, a ještě nepatrnější u Čechům, ačkoli Pa-
sowští a Solnohradští biskupové téměř o zá-
vod krajiny tyto na víru křesťanskou obrátiti
ušílovali, podpory knížat Mojmira a Pribiny
při tom užívající.¹⁷⁾

Nerád viděl u lidu svého tu nechuť a
wlažnost k blahodějně více Christově Mojmir
— nerád ji znamenal nástupce jeho wýtečný
Rostislav. Moudrý, o blaženost a zvelebení ná-
rodu moravského nad jiné pečlivý panovník

ten sám jsa křesťanem, dobře nahlížel, že jest křesťanství jedinou bezpečnou cestou k časné i věčné blaženosti. On byl přesvědčen, že bez víry křesťanské nelze, aby se zachoval, vzdělal a zvelebil národ slovanský. A což teprva, když pominel na smrt — na věčnost! — Uvážal on miloval spolu svobodu a nepodlehlost, která se strany německé ztencována bývala. Tím více potěšily ho z východu zprávy o krásném využití a rozkvětaní víry křesťanské mezi Bulhary. Z nemohla vypraviti posly své do Carhradu, žádaje císaře, aby mu poslal moudré učitele víry křesťanské. S radostí uvítali v Carhradě to poselství, připovídajíc sobě netoliko obrácení konečné národu Moravského, nýbrž i mocného spojení proti nepřítelům. Císař Michael a Bardas milec jeho nad obyčej uchopili se věci té. Nebylo potřebí mnoho a dlouho se raditi, kdo by se k této apoštolské výpravě nejlépe hodil: nad mudrce Solunského Konstantina nebylo v řecké říši vytečnějšího a způsobilejšího. A sv. mudrci měl se připojiti věhlasný bratr jeho Method, proslulý a blahoslavený hlasatel víry mezi Bulhary. — Sv. Cyrill přijal na se uložené Bohem dílo, a jak na hoře již praveno, s pomocí Ducha svatého sestavil písmo a některé knihy posvátné vyloučil řečí slovanskou. Připraviv se takto dočonale k bohumilé službě apoštolské, vedlé pokynutí Páně rozřehnal se s matkou, opustil vlast a s milovaným bratrem

vydal se na cestu dalekou k národu žabo-
stivému slova Božho.

Důležitá výprava sv. bratří k národům
Slovanským na Moravě stala se l. P. 863.
Sv. Cyrill, maje od císaře list k Rostislawowi
a nesa s sebou posvátné knihy, vyložené jazy-
kem slovanským, s bratrem Methodiem ubíral
se na západ. Prošedše krajiny Bulharské, a
kázaje všude wíru Christowu, dostali se konečně
do vlasti Morawské. Rozlehlá i mocná říše
Morawská stýkala se tehdáž na Dunaji u Pesti
s říši Bulharskou. Národ slovanský je všude
upřímně wital. S obzvláštní ale wděčností a
slávou přijal je na knížecím dvoře svém Ro-
stislaw. A tu počalo také překrásné působení
jejich. Zařídili uáležitě služby Boží, počali
při nich pěti přirozeným jazykem. Radość srde-
čnou dobromyslného a milosti Božího roznice-
ného lidu morawského přeto nepopíše. Na
Slovenstvu w Uhřích byla Nitra, w Moravě
nynějši stal se Welehrad středem a jako ohni-
stem apostolské činnosti jejich. A tu ze všech
stran walili se zástupové obzvlášť k Welehradu,
kdež měl Rostislaw přední své sídlo a swati
nassi založili hlavní chrám křesťanský; křesťané
i pohané chvátili tam, kdež apostolskí bratří
misi swatou i jiné služby Boží slawili; každý
chtěl widěti a slyšeti swaté hlasatele wíry Chri-
stowy. Dojmawou wýmlowností wěrných sluze-
bníků Páně zmiáhal pak se každým dnem počet
učedníků a wyznawačů Christowých. Duch
swatý mluwil ústy a Dtec nebeský požehnáwal

slowum oprawdowých apostolow swých. Když pak bylo na slavném Welehtadě ríše w slussný řád uredeno, a nově wstipená cirkew utěšeně po celých okolních krajích již wzkvétala: wydali jsou se sw. bratři odsud na apostolské cesty, na sewer i na západ po wesskeré wlasti.

Není nám sice powědomo, kam se nejprvé obrátili, kde, jak dlouho a s jakým tu odpozem, tam prospěchem swatí mužové tito pracovali. Wissak nepochybíme od prawdy, dime-li, že již na prvních těchto cestách celou říši morawskou prošli, a též i do Čech, alespoň do wýchodních končin českých, se dostali. Ríše morawská rostla tehdaž utěšeně a blížila se k swému nejpečnějšsimu kwětu. A ni patřily již wsecky krajiny od hranic země České až hluboko do nynějších Uher; od hor Morawských a Tater až dolů k Dunaji, nýbrž i přes Dunaj k jezeru Blatenskému wztahovaly se hranice slavné a weliké této říše. Čechové na západní straně, Srbové a Chorwaté na pulnoci žili s Morawany w bratrské přízni, strojice se k ráznému sjednocení proti společnému nepříteli swému. Že wssak Rostislaw, statečný tento panovník, sobě z celé duše přál, aby národ slowanští Christa poznal a k němu se obrátil: otevířely se wsecky tyto země swatým brátrům, a staly se požehnanou rolí apostolského působení jejich. Nejprvé a nejvíce pracovali na Morawě, a na Slowensku — mezi Tatrami a Dunajem. Lid jim otwíral srdce, a oni jemu brány k nebi. Zástupy wěřících množily se

každým dnem. Že je ale víra křesťanská v říši
 melkomoravské přičiněním sv. bratři Soluň-
 ských tak rychle a utěšeně rozmáhala, k tomu
 ovšem napomáhala poněkud i povaha přiro-
 zená slowanských národů, ku kterýmž je byl
 povolal Bůh. Náboženství slowanských náro-
 dům totiž zachovalo v sobě ovšem více krá-
 sných zbytků z prvotného zjemení Božího,
 kteréž od Adama ústním podáním přecházelo
 s pokolení na pokolení. Během věků se
 sice nejedny záhubné bludy připojily k pr-
 votní pravdě, modlářství se zmohlo a množ-
 ství bohů, bohyní, bůžků se vyrojilo: nic však
 méně u Slowanů nevyhynula nikdy víra v
 jednoho stvoreného Boha, jenž dobré miluje
 a odměňuje, zlé pak nenávidí a třešce. V ži-
 votě jejich domácím i veřejném jevily se roz-
 ličné krásné ctnosti. Ucta k Bohu byla živlem
 jejich života, panenství ctudnost u veliké váž-
 nosti, věrnost mezi manžely byla u nich obecná,
 hostinnost k přichozím jako dědicou jejich ctností.
 Přirozenou tichou, mírnou povahu svou více
 k rolnictví a k řemeslům se nesli, než k bojům
 a válkám. Proto však nesluffi šobě mysliti,
 že by Slowané byli nestatečným lidem. Bojujice
 s nepřáteli svobody a národnosti své, pro do-
 mnělé bohy své a práva, hrdinšty sobě uměli
 počínati. —

Takový národ zřítati Christu, byloť o-
 všem dosti snadnou i milou prací, pokud se
 v ni uvázali mužové našim svatým apo-
 stolům podobní.

Při nich nebylo viděti leč samou toliko horlivost v spájení duši; oni uemvyšledávali nijakého časného zisku; uelhleděli si pozemských výhod: ovoce lásky jejich ku Christu jewilo se každým činem a wesskerým životem. Ze znali dokonale jazyk a mravy slowanského lidu: měli klič k jeho srdci; že řeči přirozenou netoliko ewangelium Páne hlásali uhybř i Boha oslawowali, služby Boží konali: to jim usnadnilo a pojistilo wítězstwi konečné nad bludy pohanskými.

Příklad Rostislawův i předních jeho vládnů, neunawená snaha opatrných apostolův, a moc milosti Boží působily w národě Morawském, že se tu počet wyznawaců Christových walem množil. Widouce takové požehnání sw. bratři, tím wětšší horlivosti se oddávali dílu Christowu. W úrodných rowinách na Haně, po obojím břehu řeky Morawy, Wáhu, Hronu i Dunaje, w krajinách pod Tatrami i za nimi zvěstowalo se ewangelium, podával se pokoj lidem dobré wůle, slawily se služby Boží a rozléhali se poswátaní zpěwowé křesťanství w přirozeném jazyku slowanském. Zdá se, že swati apostolové naši též i do Krakowa k Polákům byli zaslí: s jistotou pak twrditi možná, že w Čechách, ne-li hloub, aspoň w uynějšším Králowéhradeckém a Chrudimském kraji slowo Páne kázali. Ze i zde nalezali půdu dobrou, není potřebi dowobiti. Naswědčují tomu založení dwa chrámové ke cti sw. Klementa, jeden w Litomyšli a druhý w Králowé Hradci. Sotwa

byla čtyry leta uplynula, pohansiwí na Morawě bylo poraženo; jineno Páně welebilo se tu na wšech stranách, Christus počal widitelně panowati we srdcích dobromyslného národu.

§. 10. Sw. bratři osočeni w Římě.

S radostným srdcem a wděčnou myslí díwal se slavný Rostislaw na zdar práci apóstolských bratří Cyrilla a Methodia. Neunawení tito služebníci Boží, čím byla žeň bohatší, tím ochotněji nesli břímě dne i horka, tím horlivěji stáli k bohumilému úkolu swému. A wšak na swětě nekwětou růže bez trní, práce nebývá bez potu, wíra newitčží bez boje, wěrní Christowi nebývají bez protivenskwí. Z našim swatým apóstolům nastaly boje a protivenskwí, a to s té strany, odkudž by se jim spíše byla poslychowati měla pomoc a podpora. Soušední biskupowé Basowský a Solnohradský widouce, co se děje w krajinách slowauských na Morawě a w Podunajsku, nelibě to nesli. Na dwoře tehdejších císařů německých, jakož i w celém národě, panowalo to zdání, že wšech krajin tyto jim právem náležeti mají. Rowněž tak smýšleli též i w Basowě a Solnohradě. Ze Solnohradu a z Basowa wysli jsou první kněží, kteří bláslu počali ewangelium w říši Morawské.¹⁸⁾ Ušlowání jejich nebylo fice hrubě požehnané, awšak dotčení biskupowé nawykli krajiny tyto počítati za částky biskupstwí

swých. Widouce ale, jaký rychlý prospěch tam činí Cyrill a Method, přišli od východu, počali se welice strachovati, že tou měrou moc jejich bude ztencena. Chtějice tomu předejiti, a zjistiť Cyrille a Methodiem zemi we své duchovní mládě buď udržeti buď pod moc svou přivésti: zadali těžkou žalobu proti dotčeným swatým do Říma k papeži Mikulášovi obviňující je z kacířství.

Bylť pak tehdaž skutečně doba nemálo příhodná k takowémuto nařknutí a obžalování. W Konstantinopoli stal se onoho času patriarchou muž, kterýž měl w dobrém i we zlém smyslu málo jiných sobě rovných. Byl to Focius, za mladších let důvěrný přítel Cyrillův. Neschlastný tento učevec nesmírnou ctížádostí celý zaslepený, uchwátíť důstojenství biskupské, stal se patriarchou i byl miláčkem dworu ale též i sluhou. Hrdost a pýcha opanowaly ua celo srdce jeho. Zaslepený neblahou touto mósni, neschtil se ničehož, ani lsti a podvodu, ani násilí a ukrutenství, pokud mu pomáhaly ještě ua vyšší stupeň k domnělé slávě. Nemoha býti papežem, hlavou celé Církwe, zamyslíl státi se soupeřem biskupa Římského a tudíž welitelem w Církwi na východě. Sotwý byl totiž přičiněním neschlechetného dwořeina Bardasa proti wšelikému práwu, zákonu a řádu dosedl na stolicí, počal zjemněji odkrýwati takowé zámysly ctížádostivé duffe své. Hřích nejenom wede, uhybř i nutí a žene k hříchu. Tak bylo i s Fociem. Misto co by se byl staral

o vznit svaté víry a zvelebení jednoty, utvoření svornosti a lásky mezi křesťany, chtěl být v Církvi pánem, neodvratným ob papeže, počal tropiti různice, množiti rozdmvojení a do bludů zaváděl duchovní omečky své. Nechrojený, vzhlasný, bohabojný, právě apoštolský stařec Mikuláš byl tehdaž nejvyšším biskupem Římským. I postavil se statečně proti hrdému patriarchovi Carhradskému. Nic se neohlížeje na to, že prostopášný císař Michael III. přeje Fociovi, hájil přesnost a čistotu víry proti bludům, jednotu Církve svaté proti roztržce ohavné. Focius důmyslný, obratný a dobře prohnauý ve lsti a úkladch, ovšem neopominul ničehož, čím by se v důstojenství uchváceném udržeti, moc papežskou ztenčiti, a sobě vládu nad westkerými církvemi východními přiosobiti mohl. Za tou příčinou svolal církvě východní na sněm do Konstantinopole, vinil výborného papeže Mikuláše z kacířství, anobrž i z Církve vyobcovati jej se osmělil. To vše zběhlo se r. 867.¹⁹⁾

Tim skoro časem přišly z Němec žaloby proti našim svatým apoštolům. Žaloval na ně král Ludvík — žalovali biskupové, Basovský a Solnohradský. Papež, jenž se prvé střechně těšil zbaru víry křesťanské mezi Bulhary a Slovany, zprávami, stížnostmi a nářky biskupů bavorských uemálo se ustrašil. Věda, co se děje v Konstantinopoli, a oč se zasazují tužji řečti v Bulharsku, počal se obávat, aby snad i Cyrill a Method, jenž z Carhadu byli vyšli a prvé Bulharům víru hlásali, nebyli

náhončí Fociowi a místo čisté wíry, jednoty a lásky křesťanské, do srdci nově obrácených národů newstoupili blndů, roztržky a nenávisťi offemetného patriarchy Konstantinopolitánského. Než sw. Otec, apostolský Mituláš, nepřehléhl se ve swém soudu. Prohlédaje svědomitě k wíry své powinuosti a chtěje sám přesvědčiti se, prawdivé-li jsou žaloby ze Solnohradu a Pasowa čili klam, powolal Solunské bratry a apostoly nasse k sobě do Říma. Glas papežůw ctili nassi swati, jako ctěl wěrni synové hlas milého otce. Jsouce sobě dobře powědomi wíry své, nelekali se spravedlivého soudce; sami pak to, což se ve vlasti jejich dalo, pokládajice za zlé, beze strachu a bázně vydali jsou se na cestu do Říma k papeži.

§. 11. Sw. bratři na cestě do Říma.

Bylo to l. P. 867. když jsou se sw. Solunští bratři poprvé ubírali do Říma. Cesta je wedla samými krajinami slowanskými, které z wětší části k říši morawské náležely, dále pak až k samému moři dosahovaly. Aniž Rostislaw dal jim důvěrné listy k sw. Oci, oni pak wzali s sebou wýtečné učeniky své, aby jim w Římě u papeže posvěcení na kněžství wyžádali. I na této cestě nepřestali kazati dobromyslnému lidu, který je owšem radostně wital, ochotně i srdce i přibytky své jim otwíraje.

V jižních končinách vlasti těchto, blíž hranic
 nynějšího království Chorvatského, vládl oné
 doby syn Priminův, Rocol, sídle na hradě,
 od Němců Moosburg přezděném. Již na-
 hoře povědino jest, že v těchto krajinách kře-
 stanství prvé od kněží Solnohradských kázáno
 bylo. Kníže Primina stana se z tvrdého po-
 hana horlivým křesťanem (l. P. 830.) vystavěl
 na hradě svém chrám, kterýžto nový stánek
 Boží, malbami bohatě okrášlený, biskup Salc-
 buršský Euitpram l. P. 850 posvětil. Kněží
 solnohradští usadivše se tu, a ovšem podpory
 wšeliké od knížete majíce, hleděli získati národ
 Christu. Mezda se wšak, žeby znamenitě byli
 prospívali. Po smrti Priminy, zabitého ve
 wojně s knížetem Rostislawem, ujal vládu syn
 jeho, Rocol. S tento choval u sebe kněze ně-
 mecké, stojící pod poslussenstwim arcibiskupa Sol-
 nohradského. Rbyž pak ale, u velké říši Mo-
 rawské pod žezlem Rostislawovým, nastalo po-
 diwné ono pohnutí, způsobené Cyrillem a Me-
 thodiem, počali se w Solnohradě obáwati
 též o moc svou na Dolní Moravě pod vlá-
 dou Rocelovou. Arcibiskup Adalwin wydal
 se (l. P. 865.) sám osobně ke Rocelowi na
 Moosburg, a stávil u něho Boží hodny wá-
 noční. Že tam nejel bez příčiny důležité, samo
 sebou se rozumí. S můžeme se slussně domní-
 wati, že iša u knížete sobě posud dosti příchyl-
 ného, ničehož neopominul, čímž by srdce Rocel-
 lowo i země jeho ohradil proti mocnému du-
 chownímu wliwu sw. Cyrilla a Methodia. Rež

neprospěly domlupy; baremné bylo usilování Adalwinovo proti mužům apoštolským. Čeho se obávali v Solnohradě, stalo se na Dolní Moravě. Pověst o tom, což se dělo pod Tatrami, přeletěla přes Dunaj, pronikla i do jižních stran i získala sv. našim apoštolům srdce lidu právě než počali mluvit k němu.

Žať mile tedy přišli svatí bratři na své Římské pouti do vlasti Kocelových, lid vřechen hrnul se k nim, a žábostivě přijímal od nich slovo Boží. Kniže sám je ochotně uvítal na svém hradě. I za při službách Božích, zpívaných přirozeným jazykem slowanským, obradowal se velmi, a zahorev láskou k svatým mužům, od nich i ve víře utvořen, a slowanským písmením vyučen jest. I byl by se učitelem svým Kocel rád něčím odměnil, a za delší čas u sebe je podržel. On jim podával zlato, podával stříbro, podával jiné dary. Leč svatí naši, nestojíce o poklady světské, nepřijali ničehož, a o to jediné žádali knížete, aby zajatí cizozemci propuštění byli na svobodu. Netřeba dokládati, že se vyplnila žádost jich. Co se však dotýče přání Kocelova: tomu ovšem na ten čas bratři svatí vyhověti nemohli. Oni pospíchali do Říma, aby upokojili sv. Otce a pojistili si apoštolské práce své. Nemohli tedy v Dolní Moravě a na Moosburgu leč za krátký čas pobýti; — prospěch práce jejich ale byl i tu patrný a hojný: víře křesťanské otevřela se srdce dobrého lidu tak sice, že 50 učeníků promázelo odtud nové sv. učitele své do Říma.

Ussat prvé než byli k svatému Otci došli, musili jsou již na cestě tuhou pútku pod-
vítuouti s protivníky. Svati bratři sstasně
totiž dostali se do Beuátek. Tu ussat shrnuli a
obořili se na ně, ukrutně osočené, biskupové,
knězi a mnisi latiussti, žle jim vytýkajice ka-
ciřstvi. S počali na ně jako na novotáře do-
rážeti, obzlasně pro to, že jazyka slowanského při
službách Božích užíwati začali. „Słowěče“, pravili
k Cyrillu: „pověz nám, kterať směl jsi vzdělati
Slowanům knihy bohoslužebné, čehož prvé nikdo
ne učinil, ani apostolové, ani kterýkoli papež
římský, ani Řehoř bohoslowec, ani Hieroným
ani Augustin?“ — K usselikým námitkám uměl
sw. Cyrill tisse, důstojně, spolu ussat též i dů-
razně odpowěditi. Odpůrcové jeho twrdili, že
toliko ve třech jazycích písma swatá čtena byti
a služby Boží slawiti se mají: w hebrejském
totiž, w řeckém a latinském. Swatý Cyrill ale
welmi dobře wywrátil řeči a důminky jejich, a
owsem slussně na obyčeje a wřsady mnohých
církwi na wýchodě jakož i na slowa písem swa-
tých se odwoławaje, pravil: „Rejde-li děst
od Boha na wšecky lidi zároveň? Neswiti-li
slunce na wše národy? Bůh jest wsechněm li-
dem milostiwým Otcem. Medýcháme-liž wšickui
zároveň jedním wzduchem? Kterať tedy smíte
odpirati wsem ostatním uárodům a jazykům,
což štem powolujete a dopouštíte? Nesloužilo
by uám to ke cti nýbrž k hanbě, kdybychom
chtěli, aby mimo dotčené národy, wšickni jiní
byli slepi a hlusi. Aneb se domýšlí snad někdo,

žebý Bůh buď nechtěl buď nemohl dáti každému, čehož udělil některým? Avšak Bůh není tak malomocný neb nepřející, jakým by ho takový člověk dělati směl. My sami známe mnohé národy, kterým propůjčil Bůh knihy svaté čísti a slávu Jeho pěti přirozeným jich jazykem. Jsou to u př. Armené, Peršané, Armágoré, Gwerové, Gothové, Arabové, Egyptané, Syrové i jini mnozí. Proč by se toho nemělo tudíž Slovanům přát? A pokud byste na to dbáti nechtěli, považte, co praví knihy svaté! Dawid zajiště volá: „Zpívejte Hospodinu vssecka země, pějte Hospodinu píseň novou.“ A opět: „Chwalte Boha vsseckni národové, a oslavujte Jeho vsseckni lidé — a vsse což oddychá, nech ať vychwaluje Hospodina.“ V ewangelium praví Pán: „Ne za ty toliko prosím, nýbrž i za ty, kdož uwěřt slovu jich pro mne, aby vsseckni jedno byli, jakož Ty Otče ve mně jsi a já w Tobě“. Neposlal pak Spasitel apostoly své k jedinému toliko národu ale ke všem. Dnť wece: „Dána jest mi vssecká moc na nebi i na zemi. Idouce, učte vssecky národy, křtíce je w jmenu Otce i Syna i Ducha swatého, učíce je zachováwati vssecko, což koli přikázal jsem wám. A hle já s wámi jsem po vssecky dny až do skonání swěta“. — Z sebran z listů sw. Pawla hojně wšpovědi, kterými doléhal sw. apostol na to, aby, cožkoli se děje w Cirkwi, dělo se w lásce, podle jistého řádu ku wzdělání vsseckných; ne-jednou velmi ostře dotekl se swých odpůrců.

Řeč mu plynula živým proudem, oheň svaté horlivosti pronikal slowy, tak že protivníci nemohouce odolati důvodům vymluvného Řezebníka Páně, s hanbou musili umlknouti. A tak znikli svatí naši dalších nehod, rozžehnali se s Benátkami, a dokázavše náležitě spravedlivé smýšlení své, ubírali se pak cestou svou dále do Říma.

§. 12. Sw. bratrův příchod do Říma.

Při pouhém pouhýšlení na město Řím, pohnuto bývá srdce upřímného katolíka. Jest to město svaté: každá ulice, každá končina v něm zasvěcená jest krví mučovníků; kdekoli se tam obrátí člověk, všude kynou mu drahé památky na křest a slávu křesťanské Církve. Na rumech starého pohanštěho světa vzdělai tu Bůh sám náměstku Petrowu stolec nový a wznesený u prostřed všech národů, aby spravuje Církve svatou, byl strážcem víry, světcem pravdy, ochráncem spravedlnosti, útočištěm potlačených, potěшитelem zkormoucených — vůdcem i otcem křesťanstva. Není divu, že světější duch jakýsi omívá i proniká poutníka přibližujícího se na tato místa posvátná — do věčného, takorčá svatého města. Čím bohabojnějším jest katolíkem takový poutník, tím více mu bývá, jakoby se přibližoval k samé svaté hoře Řoží. A z toho již dá se souditi, co asi cítili sw. naši bratři, když po delší pouť

užteli konečně přeb očima welebný Řím, nadě-
jice se, že nade hroby sw. apostolůw spra-
wedlivého uznání a zaslání dojde dílo jich
apostolské.

Mossat prvé ještě než byli dospěli do Říma,
na cestě již dozvěděli se, že w Římě žalostná
nastala změna.

Moudrý, horlivý, statečný a w tolikém
ohledu wýtečný papež, Mikuláš I. zemřel 1. Ř.
867 dne 13. listopadu. Za nástupce zvolen
jest právě na štědrý den, d. 24: prosince, A-
drian II. Nově zvolený papež, bera si příklad
ze slavného předchůdce svého, hleděl za těž-
kých časů těch Cirkw Boží dobře spravowati.
Sw. Otec welice se zaradowal, dozvěděw se
o příchodu těchto wýtečných dwou bratrů, ostatky
sw. Klementa s sebou do Říma nesoucích. A
měl k tomu owšem i jiné slusné příčiny. Na
wýchodě we wlasti jejich propukla zjewně di-
wotá zpoura proti swaté stolici Římské, a Fo-
cius wssemožně usilowal wssedken swět pohnouti
a rozjitřiti proti papeži. Než swatí mužowé
tito apostolssti, kteří w takém krátkém čase ta-
kowý walný národ Christu Pánu byli zřikli,
slova papežowa tak ochotně uposlechse, dali zře-
telný důkaz, že jsou daleci roztržky ohawné
Fociow, a tudíž hodni celé důvěry a lásky
papežow. A protož uwitáni jsou w Římě
způsobem, jakowým zřídka kdy počtění býwaji
králowé. Ze přiuásseli ostatky sw. Klementa,
druhého po sw. Petrowi biskupa Římského, sám
swa : Otec wyslal jim se slavným průwodem

rošíříc až za město; daro kněžstva i lidu osvětlého druhu hrnul se s ním v ústřety blažených těchto mužům, kteřížto byli nalezli a přinášeli do Říma, čehož tam bolestně pohřešováno. Papež i knězstvo i lid nesli rozžaté svíce v ruku. Po celém městě rozléhaly se velebné hlasy zvonův, nábožné zpěvy, radostné písně. Římané plesali nad tím vzácným darem, jež jim srze věrné služebníky své podával Bůh. Všecho se valilo do chrámu, kamž se byli sv. bratři nassi s drahocennými ostatky nejprvé obrátili. Vidše però nedowede wypjati radostné city, kterýmiž tyto opravdowi apoštolowé Christowi oplývali. Poděkowawše za osvěty milosti, tak štědre propůjčene Hospodinem, odowzdali jsou tu sv. bratři vzácné ostatky blahoslaveného mučeníka Božího, Klementa, papeži Adrianovi. Byl pak v Římě chrám již dávno před tím pode jménem téhož světce a mučeníka posvěcený. V tomto chrámu Božím uložily se nábožnému lidu nad zlato dražší kosti jednoho z prvních swatých papežův. Cyrill a Method uhostili se v klášteře.

Papež Adrian neměšťal jednati s nimi stranu žalob, zadaných proti nim od křesťanů baworských. Důležitosti takové věci a zákony církewni žádaly, aby vše na sněmu se dalo. S svolán jest sněm; kardinallowé, biskupové z římského okolí a kněží shromáždili se okolo papeže; swati bratři Solunští dostawili se milerádi, aby wydali účet z práce i wřty své. Nadowali se wsicni, uslyšewše, kterak požehnal Bůh práce

apostolské služebníků smích u Řezatů, Bulharů, Slovanů pod zjelem Rostislavových a Kocelových. Stranu wíry nebylo dlouhého mešťání. Swatí uemuoňými slovy srdečnými osvědčili wíru smeu, a papež i ršickni shromáždění přesvědčili se, wíra Soluňských bratři že jest prosta wšech bludů, mezi Řeky propukujících, že jest přetná i čistá, jako ryžé zlato. Ne tak snadno bylo před sněmem ospravedlniti uowoty w obřadech poswátňých, a ukázati skutečnou potřebu jejich. Wýmluowný Cyrill wyložil ale jasné a zřetelné wšesky důwody, kteréž je k tomu byly pohnuly. Z otázal nejprvé, jak za wšeska ta leto, co se již hlásalo ewangelium mezi Slovaný, male činila prospěchy wíra křesťanská. Prospěchy a požehnání, kterým Pán snahu a práce jejich mriditelně a zjemně promázel, swědectwí slawanských knížat o radostném prokřesťání sw. wíry, samo slowo Boží a obvyčeje jiných národů, při službách Božích přirozeného jazyka smého užívajících: — toto wšse nasvědčowalo swatým bratrům. Důwody tyto jasné přebnesšené uměl swatý Dtec náležitě uwážiti. Ne tak jako ou, smýšleli drugi biskupowé a knězi. Tito žalobami biskupů banterských již napřed zaujati a peněkut ustrasseni, lefali se, aby takto uowotou w obřadech církewních též i žádoucí jednota w církwi západní uetrpěla ztenčení a ujmy.

Podimná tato ač jináf přirozená bázeň dotčených biskupů nedala jim ani slowa swatého

muže ihned v zdravé uvážení bráti. Nesselce důrodův pronešených, byli na tom, prohlásiti se proti žádosti apoštolů, lidu i knížat Slovanstých. Jim se zdálo, že nesusí, jiným jazykem pronášeti modliteb při službách Božích, leč toliko hebrejským, řeckým a latinským. Ukazovali pak při tem na památný onen nápis trojjazyčný, při smrti Christa Pána učiněný a zavěšený na kříž od Pilata. Než mēhlasný sv. otec Adrian jináče soudil. Isa vrchním pašýřem Církve Boží, snažil se věrný tento náměstek Christům býti lastavým otcem všech národův a jazykův. Vida v tom, což se od sv. bratří vykonalo, patrnou rukou Boží, ujal se horlivě jich a díla jejich. Výslovně osvědčiv vůli svou, že jest hotov, potvrditi obřad slovanstý, hleděl k tomu též i sněmující biskupyni nakloniti. Nesslo to snadno. Nicméně vsak moudré a vážné slovo smatého otce našlo posléze průchodu, a obřad slovanstý náležitě potvoren jest.

Smatý Otec na tom vsak nikoli nepřestal, což byl učinil na sněmu pro národy slovansté. V Nímě a po všem světě křesťanstvém mělo zřejmé býti, že náměstek Christům schvaluje počínání bratří Solunských, apoštolův to slovanstých, jakož i uvedené od nich užívání jazyka slovanstého při službách Božích a jiných obřadech posvátných. K tomu konci slawily se též po chrámech Římských obzlaštěním takovým způsobem služby Boží. Papež, přijav z rukou swatých bratří knihy posvátné, přeložené od nich

na slowanský jazyk, sám posvětil a položil je na oltář v chrámě Rodičky Boží, přijímám „u jeslicet“. Když pak se obřad tento dokonál: počaly se služby Boží. Jeden z bohabojných bratří konal je u přítomnosti samého papeže i jiných biskupův a kněží římských. Učenici jeho, synové národu slowanského, přísluhovali mu. Zpěv slowanský rozléhal se tu při nejsvětější oběti poprvé ve svatyni Římské. Po dokonání služeb Božích nastala jiná důležitá slavnost v chrámě sv. Petra. A rozkazu papeže Adriana světili biskupové Formosus a Gauderik přivedené do Říma mládence a muže slowanské za kněze a jáhny. I při této příležitosti zpívala se mše svatá jazykem slowanským. Podobným způsobem dalo se i na druhý den v chrámě sv. Petronilly, a třetího dne v chrámě sv. Ondřeje. Konečně slavili svatí bratři též i nade hrobem sv. Pavla apostola služby Boží. Noční dobou sešli se říšští učenci se sv. učiteli svými ve svatyni a počali zpívat žalmy, čtení a modlitby posvátných hodií kněžských jazykem slowanským. Ráno pak obětovala se mše svatá na poděkování Bohu za milost, prokázanou Slovanům. Na slovo vzatý biskup Římský, Arsenius a Anastasius, jeden z nejučenějších kněží v Římě, přísluhoval jim na důkaz bratrské lásky a usjednocenosti církevní.²⁰⁾

Těmito a podobnými důkazy dal papež, dala duchem bchumilé lásky a moudrosti jeho vedent biskupové před říšským světem na jeho,

že mimo wšelijaké křivé žaloby weliké zásluhy sw. bratři uznávají, uvedený jimi slowanský obřad schwalují a národy slowanské, užívající ho, přijímají za pravé syny Církwe sw. katolické. Jaký utěšený to úkaz w dějinách Církwe Boží! Co tu cítiti musí Slowan — obzvláště pak Morawan a Čech, potud si živě představí, co se tehdaž w Římě poprvé dělo. Poprvé zazníval jazyk náš nade hrobem sw. apostolůw; první synové slowanští: Morawané, Bulhaři, Jihoslowani svěceni jsou tu na kněžství; poprvé setkali se tu Slowané s papežem, a nástupce sw. Petra dožádal hned při tomto prvním potkání, že jest owšem národu našemu lastawým otcem. A protož wřelou wděčností a úctou k náměstitu Christowu musí se nésti Slowan, wida, jakého wřelého zastání u něho samého ualežli swati apostolé naši, našel jazyk náš, došla národnost naše. S radostí a chloubou může se katolik díwati na to krásné jednání moudrého papeže, který wěrné služebnictví Boží proti křivým nářkům a jizlivým žalobám pomážílivě i snažně chránil, k obecnému prospěchu lajděho národu svědomitě prohlédal, a snažil se wšectw wšechněm býti, aby jen wšecty Christu zůstal.

Než o národy slowanské dobyt. si papež Adrian mimo wytknuté ještě i jiné zásluhy. Nahoře již jest zřetelně powědino, kterak se biskupowé baworští horlivě a snažně pokoušeli, aby wšecty slowanské země zůstaly pod wrchní správou a w duchowním poslušenství

jejich. S učinili, seč jen byli, aby též i papeže k svému zdání uaklonili. Zí tou příčinou zadali tudíž hroznou žalobu proti svatým našim apostolům hned u papeže Mikuláše, a obnovili ji u Adriana. Aťšak sv. Otec méně hledal přízně lidské než prospěchu a spásy dšší welikého národu. Uznaw za dobré, aby nowě na wiru obrácení w národě a říši welkomorawské jakož i na dolní Morawě a owšem i na seweru, nebyli podrobeni pod wrcchní spráwu duchowní arcibiskupůw a biskupůw Solnohradských a Basowských, ale měli wlastní své pastýře, ustanowil sám u sebe, zřiditi w říši Morawské wlastní, neodwislé arcibiskupstwi, a podřiditi mu jiná wšestka nowá biskupstwi w týchž krajinách. Nezůstalo to u papeže při pouhém úmyslu: důležitě toto zřízení Cirkwe Morawské bylo by bez pochyby hned při té příležitosti stalo se skutkem, kdyby pojednou nepředzwidané přetážky byly sw. Otce nepřinutily, wěc tak důležitou poodložiti na budoucí čas.

§. 12. Smrt sw. Cyrilla.

Papež Adrian. zamyšleje zřiditi samostatnou cirkewní spráwu w říši Morawské, hodlal wážného a důmyslného sluhu Bžně, sw. Methodia, učiniti metropolitou neboli arcibiskupem; mladší bratr sw. Cyrill měl býti prvním podřizenným biskupem jeho. Než cesty lidské nejsou cesty Boží. Zímať usoudil, a důstojenstwi nad

wsselitá pozemská slawnějši připrawil i podal
 wěrnému služebníkú swému sám Bůh a Spa-
 sitel. Mezi tím zajisté, co se w Římě dle žá-
 dosti Kostiřlawowy o zřízení arcibiskupstwi Mo-
 rawského jednalo, dořonal sw. Cyrill život
 swůj na zemi. Mnohé práce, které pro žádoucí
 rozšíření wiry swaté podnikl, obzřáště ale
 mnoholeté apostolské služby jeho mezi národy
 slowanskými, strávily síly tělesné. Sotwa se byly
 ukončily porady a slawnosti, kterýmiž owšem u
 samého papeže uznání a potvrzení dosáhly
 snahy a práce jeho apostolské: zachwátila ho
 tuhá nemoc. Těžký neduh sewřel jej a bolesti
 dostawily se, které se rozmahaly ode dne ke
 dni. I počal patrně předzvědati brzké skon-
 čení swé. Zdřimnuw jedné noci, užřel w ra-
 dostném widění, kterak mu lyne Bůh, aby
 opustil zemi, a odebral se k Němu na nebesa.
 Nabyw tudy o blízké smrti jistoty, zaradowal
 se radostí welikou welmi, a dal se do hlasitého
 zpíwání, wolaje s Dawidem: „Wydem do
 domu Hospodinowa; rozweselil se duch můj, a
 srdce mé raduje se!“ — I wyjewil přítomné-
 mu bratru swému příčinu srdečné radosti této.
 Nemaje pak nic jiného na myšli, leč nastáwa-
 jící blížný konec swůj, počal se welmi horliwě
 štrojiti k poslední hodině. Wšeku mysl máje
 pak již na věčnost obrácenou, sotwa se dočkal
 rána. Jak mile nastalo ráno, oblekl se w šat
 swůj nejpěknější a tak stráwil celý den, wesele
 se a opětuje s radostí slowa: „Od této doby,
 nebudu již wíce sloužiti ani císaři ani komu

jinému na světě, leč samému toliko Bohu stvořanému. Já nebyl: a On mne stvořil; i byl jsem — a jsem jeho na věky Amen!⁴ — Na druhý den s povolením opata dotčeného kláštera, v němž přebýval, oblekl posvátné roucho mnišské, a dal se do řehole. I dáno mu jméno klášterní Cyrill.

Od té doby již jedině k smrti se chystal. Trvalo pak to ještě 40 dní, než mu vypršela poslední hodinka na zemi. Sv. bratr Method a milí učenci jejích, pokud možná, bývali u něho. Sv. mndrc nepotřeboval sice potěchy a posily duchovní od nich: jemu ji podával v hojně míře Pán. Nic však méně předce radoval se, nežřidka věrně své mívaje okolo sebe. Duch jeho byl ovšem již více jenom na výstředích: ale i na zemi byly věci některé, ježto umírajícímu poznenáhla služebníku Páně velice na srdci ležely. On miloval národy Slovanské právě jako otec; on po celý život svůj horlil a pracoval o prospěch, o zvelebení a rozšíření království Božího mezi lidmi: kterak by byl mohl na tyto dvě svaté věci zapomenouti — při konci života svého? Jedno i druhé: zdar království Božího a prospěch wiry mezy Slovany — pravá blaženost národům těchto zísťaných Christu, zůstaly až do posledního okamžení předmětem svaté touhy bohumilé duše jeho. Znamenaje nedlouho před smrtí, že bratr Method po milé samotě opět velmi toužiti počíná,

jal se všemožně domlouvatí jemu, aby počaté u Slovanů práce nezanechal. „Gle, bratře Methodie,“ mluvil k němu dojímavým hlasem: „posnd jsme dva jako spřežení od Boha zároveň k jeduomu dílu, táhnouce brázdou na roli jeho. Já nyní padám na lísse, dokonáváje den života svého. Vim to, že miluješ velmi horu, a toužíš po samotě klášterní. Než prosím tebe, k vůli té milé hoře neostavuj — neobřekni se, neopouštěj učení svého na Moravě. Zůstaň u toho dobrého lidu a vyučuj je Boží pravdě. Nebo kterak můžeš spíše spasen býti?“ — Těmito a podobnými slovy podněcoval sv. náš otec, pravý to apoštol, milého bratra svého, aby vytrval v těžkém díle na drahé vinici Páně. Péče o spasení milovaného lidu a zdat wíry křesťanské ve vlastech našich byly odrazem bratrským a krásným důkazem veliké lásky jeho k Slovanům. Běžděky musí tu zaplakati každé srdce slowanské, připomínajíc sobě a rozvažujíc drahá ta slova. Nebyl by křesťanem, kdož by newiděl se pužena, ctíti, milovati tohoto swatého muže, který až do posledního rozdechnutí tou nejvřelejší láskou miloval národ náš! — Ano, národ náš nebyl by hoden milosti Boží, kdyby s wděčností srdečnou uerozpomínal se na drahá ta slova duchovního otce svého, swatého tohoto apoštola.

Wědouce, kterak sv. Cyrill milého bratra svého wzbuzoval k vytrvání v těžkém díle apoštolském, snadno se můžeme domysliti, jak asi mluvil též k horlivým učeníkům svým.

On jim byl více, než bývá synům otec, jelikož je milostí Boží získal a zrodil Christu; on je miloval jako matka miluje děti své. Předzvědaje brzký odchod z tohoto světa, snázil se všemožně potěšiti zkormoucené miláčky. I napomínal je k upřímné věrnosti a jeduomyslnosti u víře, k horlivému oslňování zákona Božího, k opravdovému milování ctnosti a k účinné lásce křesťanské. Slova jeho jako rosa bohatá padala do srdcí věrných, a Bůh blahoslavl jim.

Než mnoholi může člověk, jestliže nežehná Bůh jeho slovům a snahám? Sro. Cyrill, jasným okem divaje se na běhy života lidského, tušil, že se nové nátišky a pohromy přiválí na drahé stádce jeho. Jak rád byl by položil život svůj za oběť a podnikl muky sebe hroznější, kdyby tudíž byl zachrániti mohl milovaný lid Páně od nehod a strasti?! — Jinak ale již bylo uloženo jemu od Boha: jej volal k sobě Pán. — Věrný slůha Boží napomenutý a roznitív k svaté lásce křesťanské odchovance své, nepřestal do poslední chvíle za ně i veškeren národ slovanský prositi Boha. Nebo když se přibližovala hodinka, vypravuje hodnowěrný starověký spisovatel života jeho, pozdvihl sv. otec náš ruce své k nebi a vrle slzy prolévaje, modlil se k Bohu takto: „Dobrotivý Bože můj! Ty zřídil jsi zástupy andělské a síly netělesné; Tyš nebesa rozpíal — Ty jsi zemi a vesleky bytosti přivedl k životu, a každého času vyslycháš modlitbu těch, jižto

činice vůli Tvou, boji se Tebe, a oštrihají
 přikázání tvá! Otče vyslyš modlitbu mou, a
 ochraňuj věrné své stáde, kterémuž jsi mne
 nezpůsobilého a nehodného sluhu svého dal za
 pastýře. Zbavíš je od bezbožné a pohanště
 zlosti, rouhající se Tobě; zahladí kacířství a
 přivede k zcústu Cirkvi Svou — rozmnoží ji a
 shromáždí všecty v jednoomyšlnosti — učiní lidi
 nesworuě jednomyslnými u víře Tvé a věr-
 nými rozpravací pravdy Tvé učiníš je. Vde-
 chni ve srdce jejich slovo synovství Tvého;
 nebo Tvůj jest ono dar. Náš uehoduě wyvolil
 jsi tu kázání ewangelium Christa Tvého. Patř
 milostiwě na dobré skutky, i na ty, kdož činí,
 co se líbí Tobě. Coš mi dal, odemždávám
 opět Tobě: nebo Tvé jest. Opatruj je silnou
 pravici Svou, zakřmej je křowem křídla
 Tvého, aby všickni chválili a oslawovali
 jméno Tvoje, Otce i Syna i Ducha swatého.
 Amen.“ — Takto pomodlil se, polibil posléze
 swatým políbením bratra i všecty přítomné
 učeníky své, a řekl: „Blahoslawen budiž Bůh,
 ježto nás nemydá za loupež na zuby newidi-
 telným nepřátelům našim, nybrž sítě jich potře
 a náš wyswobodi od záhuby jejich.“ — Toť
 bylo poslední jeho slovo! Takto mluvě a mo-
 dle se, s pewnou důvěrou v milosrdenství
 Boha všemohoucího a s wěrou láskou k Spa-
 síteli, zesnul sw. Cyrill w Pánu dne 14. února
 l. P. 869. — Wškol něho rozléhal se tichý
 pláč wděčných učeníků a věrného bratra. Na
 twáři jeho melebně rozložil se nebeský mír a

blahý úsměv zůstal na lících, nebo duch jeho povzněsl se — zaleťel k vysoce nebeským.

Byl to sv. Cyrillovi teprve 42 let, když jej Pán ze světa povolal — z práci a trudu vsselických k odplatě a radostem věčného života. Duchovní síla byla při něm ještě v plné čerstvosti a v blahociinné dospělosti mužské; vznesená, uslechtilá duše jeho, bohatnouc každým dnem na skutky dobré, prospívala v milosti Boží, svatá jeho láska rozněcovala i rozmáhala se ustavičně, čím dále tím čistějším světějším, mocnějším plamenem objímajíc zemi a nesouc se k nebi. Kdo to pochopí, vyloží, vypíše, co by byl svatý muž tento způsobil na zemi a ve vlastech našich dobrého, kdyby jej tu byl Pán déle ponechal! — Zatím vsak nenáleží člověku podle míry rozumu svého měřiti svaté nezpýtatelné soudy Páně, ovšem ale sluší křítiti se moudrému řízení prozřetelnosti Boží. Kdožkoli jest pravým křesťanem, dobře to ví, a potkej si ho cokoliv, on bude vyznávati s myslí skroussenou: „Co Bůh činí, ať již dává nebo bere, vssecko dobře činí.“ Tak smýšlel Method, kleče a modle se u mrtvolu drahého bratra; tak smýšleli učeníci, prolévající slzy nad milovaným učitelem a osvětitelem svým. Než oni cítili, a my jistě cítíme zároveň s nimi, že Bůh odňal Moravanům a Čechům apoštola na zemi, aby jim oslavil přimluwce a zastupce na nebesích.

Sw. Cyrill, umíraje v 42. roku věku svého, v nedlouhém běhu života svého, milostí

Boží domedl tolik výborných věcí, a žilal sobě tolikých zásluh o království Boží, že ho právě a slušně vymolenou nádobou Ducha svatého nazývati můžeme. Již co mládečeť dořazoval všemi mravy a skutky svými, že duše jeho jediné k nebeským žádostem se nese, srdce čistou láskou k Bohu hoří, zalíbení Páně hledá, po pravé moudrosti touží, v báni a lásce Boží roste a u všeliké ctnosti a milosti prospívati usiluje. Pomolán ke dvoru císařskému a obdivován ode všech, jižto viděli neobyčejný prospěch, jakový činil v umění a ve všeliké ctnosti, nic se proto v myslí své nepysnil, nýbrž Bohu a milosti Jeho přičítaje všecko, tím více se utvořoval v pokore — tím horlivěji se cvičil v pravé pobožnosti. — Ve velikém městě a na hlučném dvoře, u prostřed prostovávsnosti a rozmánilosti zachoval srdce čisté a duši nepřístupnou světské rozkoši. Bohorostlivé činy lidí zlých a lehkomyslných tím většší ostlivosť k nepravostem a tím většší touhou po ctnostech naplňovaly duši jeho. Životy smatých byly zrcadlem, ve kterém se zhlížel; tiché i hrdinské ctnosti jejich byly mu podnětem k horlivému následování Christa Ježíše. Všelijaké zmatky u více panovaly za jeho času po celé řecké říši. Mocní a jinak i učení lidé, panovníci a mnichové, — patriarchové a velmoži, zachvácení duchem pomateného věku onoho rozšiřovali rúznice a bludy v Církvi: sv. Cyrill však nedal se nakaziti svúdnými příklady. Neuhýbaje se ani na pravo ani na

lewo, nedaje se mámiti ani wássněmi ani řečmi jiných, čím wice prospíwal w uměních, tím ročrněji a upřímněji držel se wíry Christowy, tím statečněji hájil, tím horlivěji hlásal, tím wěhlasněji rozššírowal ji. Býwalý přítel a učitel jeho w pacholetstwi, nesskastný Focius, počal se kloniti k bludům a roztrusšewati je: náš sw. Cyrill nedal se ale osleřiti ani přátelstwím ani učenošti chytrého a wýmluwného tohoto dwořana. Drže se sám přesné wíry Christowy a tudíž učení sw. Cirkwe, snažil se býwalého mýtra swého udržeti při pravdě, a hned při počátku odwrátiti od bludné stezky jeho. Ze se osmělil Focius rozhlassowati bludné učení veřejně: neostýchal se Cyrill též veřejně ohlásiti se proti němu; on se jal učenou hádkou potýkati se s nim. Mohl sice snadno předzwidati, že takou měrou u Focia lásky nezíská: on ale byl hotow, raději nenáwist jeho uwaliti na sebe, než aby se zptoneměřil pravdě wíry Boží. — Isa wěrným učeníkem Christovým, nedbal o rozkoše, uedbal nic o hodnosti a statky tohoto swěta. Kde se mu jich z uznalosti za odměnu, téměř násilně, podávalo, statečně pohrdnul jimi. Milé bylo mu žiwobyť na samotě, welikou měl lásku k duchownímu rozjímání, k modlitbě, ku knižám a wůbec k učeným pracem; awšak nad to nade wšsetko wážila jemu účinná, nennawená láska. Láska k Bohu pronikala wšsetky jeho činy a láska k bližním byla owocem pravé této lásky Boží. Pokojné a pohodlné žiwobyť, milé své

studies a knihy, tichou svou samotu — matku i vlast, slovem osvědčeno hned pustil mimo sebe, jak mile mohl přispěti k rozšířování sv. evangelium, k rozhlášenosti pravdy, ku zvelebení Církve, k utvození království Bžně; on byl hotov jíti na kraj světa, jak mile se mu našly příležitosti, duse lidšé zřítati Christu a přivoditi ku spasení. Daleké cesty do neznámých krajů, tisícové nesnáze a nebezpečnosti mezi národy na polo divokých, žádné nářky a těžkosti neustrážily duse jeho, pokud se mohl nadíti, že tudy přispěje k rozšíření království Bžního. Dvacetileté apostolské práce jeho v Konstantinopoli, na dvoře knížat Saracenských, v Korsuně, u Kozarů, mezi Slovany řeckými, u Bulharů a posléze na Moravě nad Dunajem i v dolním Panonsku jsou toho všeho nejlepším důkazem.

A jak ochotně a platně pomáhal lidem i v časných a vezdejších nehodách! Když byli Kozari oblehli jistě město blíž Korsunu na břehu černého moře, strojíce se dobytí, zloupiti a bez pochyby i zapáliti je, sv. Cyrill nemaje jiné zbraně mimo důvěru k Bohu — lásku k lidem, pospíšil do tábora polodivného lidu a slovem lásky, — prosbami svými zachránil cizé, neznámé své bratry. — A jakých darů, jakož odměny vyžádal si u tagana Kozarského, a později u knížete Kocela? — Pro sebe nepřijal ničehož, ale všechněm zajatým z pout a z poroby pomohl na svobodu, pomohl do vlasti. — A tak zajiště počínal sobě sv. mudrc v

každé podobné i jiné případnosti. O výhody a prospěchy časné sám nestojel, přál je jiným pokud tím netrpěla duše. Medbaje o sebe a o zítřk tohoto světa, žil Bohu, žil bratřím. Bůh byl mu zřetel; sláva Boží a spása duši byla jediným předmětem touhy a cílem snahy duše jeho.

Musíť mněli bychom dlouho a mnoho mluvit, kdyby se tu měly vynešené ctnosti jeho poněkud vysvětliti a obšírně, ať nedím dokonale obraz nšlechtilé povahy podati. Můžem ale směle a krátce říci, že by se v devátém věku po Christově narození málo lidí napočítalo, kdož tak svědomitě užívali darů Ducha svatého, jako náš svatý mudrc. Ano, snadno dalo by se provésti, že oněch časův zřídka který hlasatel víry křesťanské tak dobře pochopil, tak dokonale poznal, tak věrně, svědomitě a blahodárně konal své povolání jako Cyrill. Ze všech jeho řečí a činů vysvitá, že on byl sv. Pavel vzorem, vedlé kterého se řídil, usiluje zřetel státi se zřetelným, aby zřetel zřetel Christa. Tím krásnějši příklad zůstavil ctitelům svým: každý naně se tím lépe následovati Christa, čím svědomitěji sobě všimati bude šlépějí jeho.

A tu již měli bychom se výslovně zmíniti o zásluhách, které má svatý Cyrill o národ náš. Než nesnadný ač milý byl by to úkol, vyložiti a oceniti mnohonásobné tyto zásluby jeho. Zatím ale který upřímný Moravan, Čech, Slovák nebo kterýkoli jiný Slovák jich nezná? Každý z nás mile-

rád a wděčně přišwědčí, že uení na swětě pro Slowany wětšsio dobrodince nad sw. Cyrilla. On uwedl národ náš do lúna Cirkwe swatě; on učinil předky nasse syny bohorodě této matere; on uwedl je do společnosti křeslawských národůw. Nejwětši dar Boží, mira katolická, podán jest nám obzlasťe jeho rukou; bez něho nebylo by bez pochyby slowanského písma na swětě, slowanským jazykem nezpíwala by se tak brzo při službách Božích sláwa Hospodinowa, newelebila by se láska Otce nebeského; nasse národnost byla by se s jiným, a to s žalostnějším osudem potkala, s takowým asi, jaký jiné národy Polabské zachwátil. Nejsou-li to činy, důstojné wděčnosti, úcty a lásky každého Slowana katolického po wšse wěky? — Na to ale již odpowědino skutky. Zásluhy sw. mudrce uznávají se po wšsich krajinách a wlastech nassich, uznalil je hned za žíwa, mnohem více pak po smrti i papež Řimský i wšsecka Cirkew katolická.

S. 13. Sw. Cyrilla pohřeb.

Wděčný syn rád má powědomost, kde jest hrob w Wánu zesnulého otce. A tak přirozenou měrou ohlíží a táže se Morawan, Čech, Slowan, kde pochowali mrtvolu swatého otce nasseho? Než podivným sondem a řízením Božím hrob sw. Cyrilla musíme hledati w Římě, mezi hroby sw. mučeníkůw, blízko hrobu

sw. apostoľom Petra i Pawla. — Že w Řimě ducha odemždal Hospodinu, naznačil takořka Bůh sám, kde mají ležeti kosti věrného služebníka jeho.

Sotwa že se totiž w Řimě o blažené smrti věrného služebníka Páně roznesla pověst, jemu se všude srdečný zármutek nad velikou touto ztrátou. Papež Adrian sám staral se o to, aby tělo takového swatého a slavného muže s velikou poctivostí pohřbeno bylo. S velikou všem Řekům, jižto se toho času w Řimě zdržovali, rovněž tak jako duchovenstwu Řimskému, oslawiti pohřeb ten. Řečtíwo i lid sešli se w nesčíslném množství. Všickni kněži, držice swice rozžaté w rukou, zpíwali pohřebné žalmy. Průvod byl tak slavný, jako jej onoho času sám toliko papež Řimský míval. Když se wykonaly poswátne obřady pohřební, měla se všem uložiti mrtwola w hrobě. A tu se ukázalo, že hodlá pozůstalý bratr tělo swatého w Pánu zesnulého bratra odvésti odsud. Měl k tomu svou příčinu. Zastawá stařícká máti w Soluni, rozžehnáwajíc se s syny swými, když odcházeli na Morawu, zawázala je totiž, aby z nich ten, který druhého přechká, tělo mrtvého bratra swého w cizině nezůstawoval, nýbrž na zpět do vlasti přinešl a w klášteře mezi bratry pochował. Těto žádosti swědomitého bratra a projemené wůli srdečné bohumilé, vzdálené matky nechtěl — nesměl odporowati dobromyšlný papež Adrian: on svolil. Ne tak pomolní byli biskupové a kněži zároveň

s lidem římským. Ti vsíctni ozvali a opřeli se proti tomu, dávajíce na jeho, jakové úcty, vážnosti a lásky svatý náš dosáhl u nich. „Schobil mnohé země,“ pravili jsou k papeži, „Bůh sám přivedl ho sem — zde dušši jeho požádal, zde dušši ležeti jemu, jakožto muži ctiho-
dnému“. Takto mluvilo kněžstvo, tak volal i lid. A spojenému tomuto odporu Římského kněžstva sv. otec nemoha odolati, pravil Methodiowi: „Já sám bratra tvého pochovám ve svém hrobě, v chrámu sv. apoštola Petra.“ Sv. Method wida, an k žádosti jeho první v Římě již nikdo neswoli, wyprošl sobě aspoň tolik na papeži, aby tělo milovaného bratra Cyrilla v chrámě sv. Klementa pochováno bylo. V té žádosti šlo se cele po vůli wznešenému bratru. Tělo sv. Cyrilla wloženo jest do wzácné rakwe, a u přítomnosti biskupůw a kněží Římských pohřbeno jest po pravé straně u oltáře v dotčeném chrámě sv. Klementa. Nade hrobem namalován jest jeho obraz, a Římané počali se modliti u něho dnem i nocí, chválíce a oslawujice Boha, kterhž tak oslawuje muže, hledající sláwy Jeho.

A tak Božím řízením, patrným soudem Páně v Římě jsou pochovány kosti předního apoštola slowanůch, narodůw, půwodce slowanského písna. V tom slavném městě, kdežto první náměstek Pána Christa došel toruny mučnické: dosáhl též i náš první apoštol a požehnaný učitel wíry Boží zasloužené toruny a slavný nalezl hrob. Není-li to zřetelným

znamení všem národu slovanskému, kde
 musí hledati střed a ohniště jednoty křesťanské?
 Nebyl-li ukrytý v Římě hrob sv. Cyrilla upo-
 mínkou na krásnou tu modlitbu, kterou sv.
 otec náš, umíraje, v posledních okamžicích ži-
 vota svého ještě Boha prosil o usjednocení
 jich u víře? — Dejž to Bůh, aby každý
 Slovák z jedné, a každý katolík z druhé strany,
 k srdci si to náležitě bráti uměl!

Částka druhá.

§. 14. Sw. Method učiněn biskupem. Vávrat jeho z Říma.

Wypisujice život swatých bratrů našich apoštolských, po tu dobu hlavně a obzvláště s mladším Cyrilem jsme se cítili. Nestalo se to ale snad proto, že jakoby sw. Method psud nečinný wedl život: ale že méně nám o něm jest powědomo. Leta strávená w klástersní samotě na modlitbách, rozjímáních a w jiných prácech duchovních, před Bohem nebyla ztracena. Pobyt jeho první mezi Bulhary nezdá se, že by byl dlouho trval, ačkoli jim hlavně urychleno jest wítězství křesťanské wíry w onom národě. Když pak byl s milým bratrem swým Cyrilem wysšel na dílo apoštolské mezi Morawany, obyčejné práce bývaly společně. Při pútkách a sporech, jakovéž se wedly u Rozarům a w Benátkách, míwal cwssem wýmluwný mladší bratr Cyrill slovo. Kdo by se wšak domýšlel, že by sw. Method w takových případoslech býwal nečinným toliko posluchačem, nemálo by se mýlil. Wynikal-li Cyrill ohněm,

bystroši rozumu a výmluvnosti: odznačoval se Method nevšední a důstojnou povážílostí, roehlasnou důrazností a statečností. A tím sobě vysvětliti možná, že Cyrill v Římě námitky proti osočeným křivě novotám odrážel, a Method o zřízení nové správy církevní s papežem jednal. Pokud se nemýlíme, právě tento ráz povahy byl bez pochyby hlavní příčinou, že sv. otec Adrian zamýšlel Methodia učiniti prvním arcibiskupem nové Církve Moravské a podřiditi jemu Cyrilla. Smrt mladšího ze sv. bratří ovšem zabránila na čas provedení blahomyslných záměrů papežových. Sv. Method zůstal tu sám; celé břemeno práci apoštolských hlavně dolehlo naň, a tudíž také od té doby o něm toliko, o pracích a trudech jeho mluviti budeme.

Sv. Method pochoval, jakž praveno, milovaného bratra Cyrilla v Římě. Maje na mysli dilo, jež mu uložil Bůh, a nemoha zpusiti z paměti poslední prosby umírajícího bratra svého, neměl v Římě již ani stání. Srdce jej táhlo na Moravu k sšlechtnému Rostislavu a k dobrosrdečnému lidu slovanskému. Cest, kteráž se mu dala od papeže, a cožkoli jinak váží se na světě, měly u něho menší ceny, než svatá práce, jakováž ho při zvěšlování slova Christova čekala na Moravě. Než, bohužel! ve vlastech slovanských nastávaly zatím jiné, smutné časy. Nová, krvavá vojna se sousedními Němci počala žuriti na všech stranách, a k zlému schylovala se konci. Kniže Ro-

řislaw nechtěje býti poplatným manem císa-
 řů-německých, hned od mladosti své z cel-
 dně o to se zasazoval, aby Moravanům a
 druhým Slovanům v sousedství ovšem i na
 budoucí měly pojsiti mchl neobmšlost. Př-
 takovém snažení vrazila nemvhnutelně kosa na
 kámen. V německé říši byli by rádi krajiny
 slowanské potládali za přislussenství císařské ko-
 runy, knížata za maný a národ za podrobence
 její. Takovéto myšlénky, náhledy a snahy
 protivily se ale nanejvýš statečné duši knížete
 Moravského. Rostislaw, nezbaje a nestoje o
 cizí, nechtěl též zadati svého, a protož po celý
 život nechróženou myslí hájil samostatnost říše
 moravské. A za ton příčinou trvalo téměř
 ustáwické wálky mezi ním a Němci. Takáto
 wojna vypukla též r. 868, právě toho času,
 když se byli swatí bratři naši zdržovali v Ří-
 mē. Wojška německá zaplawila slowanské wlasti.
 Tehdejší král Rudwif wtrhl sám do Moravy
 s nemalou moci, bez prospěchu bojuje s Ra-
 řislawem neméně opatrným než hraběštvu. Tak
 ušel téměř rok. Obě strany chystaly a strojily
 se na budoucí leto k tužšímu boji. Rostislaw,
 spojiv se s druhými Slovaný sousedními: s
 Čechy totiž na západě a se Srby na pólnoci
 walné sebral wojško. Wětší wšak měl král a
 císař Rudwif. Rozděliv je na tři welké zástu-
 py, ze třech stran ndeřil na spojené Slovaný.
 Moravané uhýbali se opatrně bitwě, ustupující
 do hornatějších krajín před nepřátely. Rozdě-
 lení z počátku zástupové německí, nemohouce

tahto nic poriditi, shlukli se w jednu sílu a ob-
lehli slavné a nad jiné pemuřejší město Bele-
hrad. Wsecka okolní krajina obrácela jest ob-
uidy w žalostnou poušť. Belehrad ale wzdo-
rowal i odolal šťastně moci jejich. U wojště
německém nastal nedůstatek potravy: mužstvo
i ženstvo nemělo píce; krajina popleněná ne-
mohla déle žiwiti takové zástupy lidstva. A
tu Morawané, widouce swou dobu, počali ze
wszech stran udatně dorážeti na nepřitele, a
ten nemoha je, na počet slabší, přiměstí k we-
líké, rozhodné bitvě, nemálo trpěl. Tyto ne-
hody přinutily Němce, že posléze s nepořízenou,
spolu pak i s mnohou welikou škodou domů
se obrátili. Král Eutwik, wida wšeliké úsilí
jmé zmařené, s Rostislawem učinil pokoj. Tim-
to pokojem užístal císař ničehož, mnoho ale
Rostislaw. Po čem toužil od mládosti po wsše-
chem život, dostalo se mu. Morawané uhájili
dobytou samostatnost zemi swých, anobrž do-
sáhli užíání císaře německého.

Mezi tím, co se tyto věci dály, nebylo
owšem možné, nawrátiti se do vlasti moraw-
ských. Na krwarém bojišti, u prostřed hluku
divoké války, nelze s prospěchem hlásati slovo
pokoj, wiru Christowu. Mezda se tedy pravdě
nepodobné, že owšem, i byl nemoc a smrt sw.
Cyrilla w tom nebyla zášla, by sw. bratři
byli se již za touto příčinou buď po delší
čas w Římě zdrželi, aneb na čas jinam se musili
obrátni, kdež nezuřila válka. Takou krajinou
byly vlasti knížete Kocela, kterých byl prwe již

srdečnou láskou zamiloval sv. apoštoly nasse. A právě dobrosrdečný panovník tento nemohl se jich ani dočkat. Ze se nenamracovali k němu, vypravil do Říma obzvláštní poselství k papeži, žádaje snažně, aby děle u sebe nezadržoval milovaného Cyrilla i Methodia.

Batrná takou měrou horlivost knížat slowanských o prospěch víry křesťanské nemálo těšila sv. otce Adriana. Nebylo ušaf potřebi doléhati naň prosbami, aby Slowanům Panonským nezadržoval u sebe apoštolského Methodia: on sám znal vysokou cenu sv. muže a dobře znamenal, čím býti má výtečný služebník Boží národům, kteréž byl z části již obrátil na víru. I neměšťal napsati řádné listy ku knížatům slowanským: Rostislawowi, Swatoplukowi, Kocelowi, a dotčeného apoštola vypravil na Moravu. Ustanočil pak tehdy Methodia za učitele, za biskupa všem slowanským stranám.

W památných listech těchto, kteréž měl Method odcházaje z Říma, schvaluje papež horlivost knížat nassich o rozšíření víry, a děkuje Bohu, „jenž jim ukázal, že uetoliko měrou než i blahými skutky hodno sloužiti Jemu.“ Osměbčuje pak, že „zkusiv Methodia, muže dokonalého rozumem i prawoměrného co slysa svého ze strany jejich posílá, by je učil, jakož o to prosili, a tak aby hodně nawyfli příkázáním Božím. Zároveň podobýlá sv. otec zřetelně, že potvrdil užívání jazyka přirozeného slowanského při mši swaté i jiných obřadech církevních, a protivníkům prawdy jakož i hancům knih posvátných w jazyku slowanském hrozí soudem i pokutou Církve.

Daw posléze wýstrahu před takowýmto lidmi, jižto jsou wolci a ne owce," končí sw. Otec krásnými slovy: „Wy pať, děti rozmilé, poslouchajte učení Boží a neodvrhujte příkázání církevních, abyste shledání byli co pravdiví ctitelé Boží.“ 20)

Sw. Method, maje již w rukou takowá ztvození, šťastně došel ke knížeti malomorawskému Kocelowi na Mosburg. 21) Žádoucími příchodem a dosti krátkým pobytím na dotčeném hradě, získal si u většiny ještě míře než prvé náklonnost a lásku horlivého syna Církve swaté, jakým byl Kocel. Zatím ale došly do Solnohradu zprávy nemilé o tom, což se w Římě dalo a nyní w Morawě naddunajské i w dolní Morawě we skutečnost uvozowati se mělo. — Arcibiskup Solnohradský neobmeškal hájiti práwa, kteráž po předcích swých přičítal sobě k oněm krajinám slowanským. Než marné byly w tom ohledu snahy jeho, udržeti w moci své a pod poslušnostíwím wlasti jihslowanště.

Nešťává na to bezpečných svědectwí historických, co w té věci bez odkladu před se wzali w Solnohradě. — Možná se ale z okolností jistých dosouditi, že stížnost o to zadali owšem i k císaři i k papeži. Než sw. otec předkem již ohradil se proti stížnostem takovým. Především byly žádosti knížat slowanských slusné. — Mimo to welely potřeby duchovní celého národu a žádoucí prospěch wiry křesťanské, méně štetiti nárokům, jež sobě činili chtěli jednotlivci. W Morawě naddunajské owšem položily se první počátky a jako

základy církve křesťanské z německé strany. Než nebyly to leč chatrné a nejisté počátky. Právými zakladateli a rozšiřovateli církve křesťanské byli — Cyrill a Method. — Co se pak dotýče práva biskupův Solnohradských ve vlastech Rokolových, právo to nebylo, jak se zdá, posud řádně ztvořeno papežem. Ano, krajiny ty náleživaly druhdy k biskupství Smyrnienskému. Stolice tato zaslá bouřemi a běhy válečnými při stěhování národův, připadla po církevním obyčeji a řádu k stolici sv. Petra v Římě.²²⁾

Sw. otec Adrian, rozváživ to vsofeko svědomitě, uznal žádosti Rostislawovy a Rokolovy za slusné a spasitelné. Z obnovil tedy zaslou v Baunonii stolici biskupskou sv. Andronika; a obnovené biskupství odowzдал sv. Methodiowi. Obnovením starobylé této stolice biskupské nemínil ale papež sv. Methodia na jedno místo wázati, nýbrž rozšířil a upevnil meze apostolské role jeho. Wěhlasný papež Adrian zajisté dobře nahlížel, že by národové slowanští a žádoucí rozšiřování wíry křesťanské mezi nimi owšem tím trpěti musili, kdyby se sv. Method na jedno toliko místo wázal. A protož také zřetelně wytknul, že apostolskému tomuto muži správu duchovní ve wsofech těch stranách slowanských odowzdává. Nezbýwalo leč posvětití a podříditi sv. Methodiowi biskupy, a stolice metropolity na Morawě byla utvořena. Co wšak odložiti se musilo k přístím časům, až by odchowanci Methodiowi dospěli k důležitému úřadu biskupskému. Sw. Method, pořídiv zatim

šťastně, což směřovalo ku prospěchu milované-
ho lidu moravského, pospíšil s dobrou nadějí do
vlasti nassich. Mesa sobě požehnání, ubezpečen jsa
ochranou sw. Otce a maje od něho listy ku
knížatům slowauským, nadál se sw. muž apo-
stolský, že se mu přestanou činiti překážky a ne-
snáze w bohumilém díle jeho. Že se krásné
naděje tyto newyplnily, hned se ukáže.

§. 16. Sw. Method w nowých protiwen- stích.

Sw. Method, nawráceje se z Říma, owšem
nejprvé ke Kocelowi se obrátil. Přicházeje
pak z Itálie we slowanské strany, hlásal
wssude slovo Boží. Nebyla práce jeho nadar-
mo. Kamkoli wessel do města či w dědinu,
wssickni lidé s radostí witali a přijímali ho ja-
ko anjela, jako posla Páně. Náš swatý wida ta-
kowou horlivosť dobrosrdečného lidu, tím horli-
věji učil, tím snazněji utrzoval ochotné po-
sluchače své u wite. Dossel posléze i na hrad
Koceluw. Jak se tu ale potěšil a rozradomal
dobromyslů kníže, když pročetl list papeže Adri-
ana! On i celá rodina jeho rozplakali se ra-
dostí, že se vyplnily touhy a žádosti jejich.
Jediné co jich při tom zarmoutilo, bylo to, že
podle ustanowení papežowa Method nebude
moci u nich sídliti ustawičue a sw. bratr jeho
Cyrill že se odebral ze swěta. Zatím ale
muž Boží neustáwal dnem i nocí wyučowati
swěčené mu stádce duchovní, filou Boží je

utwvruje, že se nesl ob ctnosti ke ctnosti, prospívající ve všem dobrém. „Z otvíraly se oči slepých, vece starý životopisec, a ušši hluchých, a jazykové němých blaholili slávu Boží. Ústý, kterýmiž byli prvé žertvy vzdávali zloduchům a tudíž na všech místech pravému zlořečili Bohu, těmiž ústý pak i děti jich rozumné a neposkvrněné oběti služebné vzdávali Bohu za všecken svět. Na každém místě oslavováno Boha novým jazykem a národem, jemuž se byl objevil kazatel, apoštol to nový. Method zajiště, světě jako slunce, zaháněl mlhu nemědomosti a blahým světlem srdce osvětčoval všech. On s tichostí, sladkostí a láskou vše k sobě naklonil, a Cirkve ohrásslil písněmi a zpěvy duchovními.“ — Bobyl pak Method na dolní Moravě tehdaž jeoum potud, potud nezařídil správu duchovní v obnoveném biskupství sv. Andronika. Ustanovil tu, čehož bylo potřebí, spěchal odtud dále do Velké Moravy k Rostislavovi.

Než právě na velké Moravě nebylo mu dáno dlouho pracovati s potěšením. Rostislav uvítal ho tu ovšem s radostí a s veselím pročeti i on důležitý list papežův. To však byla, jak se zdá, poslední radost, popřaná Rostislavu na tomto světě. Statečný a znamenitý panovník tento vynikaje zároveň co věrný milovník národu i co upřímný, opravdový syn víry a Cirkve křesťanské, při konci života svého padl pojednou s výše moci a slávy své. Nad to pak mimo nadání octnul se v rukou úhlavních, rozlícených protivníků svých. Tak ne-

stále a nejisté jest štěstí člověka! Co rostat při žalostné změně osudů Rostislavových obzvláštní bolestí naplňuje srdce, jest ovšem ta strážná okolnost, že byl sám příbuzný synovec jeho, Swatopluk, sňechetnému strýci svému původ a strůjce zřázy. Zběhlo se to způsobem následujícím.

Podnikavý a ctizádoštimý Swatopluk byl od některého času knížetem na Nitře v Uhřích. Než vrchní moc jakož v celé říši tak i v tomto knížectví zůstávala při Rostislavu. A to se nelíbilo Swatoplukovi. Nepokojný duch mladého knížete dychtil po větší moci: on si přál zmocniti se vlády nad celou říši moravskou. Kdo rostat rád poroučí, nerád poslouchá. Tak bylo u Swatopluka. Chtěje sám býti pánem, jen s nelibostí a s newoří podrobował se rozkazům sňechetného strýce svého. Neusslo to zratu ostrážitého králowice Karolmanna, kterýž v pohraničných stranách říše německé, i v uynější zemi rakouské, vládl. Newole a wznikající rŭznice v samé rodině knížat moravských poskytovaly žádoucí příležitost k wywedení dávných úmyslů a plánů. S počali jsou mladému knížeti nadcházeti dotčený Karolman a náhončí jeho, lichotice a sľibující pomoci mu ku vládě, po které toužil. A to Swatopluka strhlo posľeže k nesseschetným činům. Dáváje u sebe místa připowědem dosawádních nepřátel, počínal odstupowati od strýce a vřátelil se s nepřátely jeho. Snadno jest se domysliti, co v také nehodě činil — činiti musil Rostislav. — Prohlédaje zámysly obou stran, usilował přede

ruskim odvrátiti Swatopluka od záhubných
 spolků s Karolmanem. Aťšak nadarmo.
 Swatopluk uvážl w nalíbené síti: on se odtrhl
 dokonce od jednoty Slowanské, založené Rosti-
 slawem, a s knížetstwim svým Nitranským poddal
 se pod ochranu císařowu. Rostislaw bolesti a
 hněwem celý rozpálený nad zrádným takowýmto
 počínáním, osvědčil se, že chce nemoděčného sy-
 nowce potrestati náležitě. Než chytrý Swato-
 pluk přelstil Rostislawa. Ubohý kníže upadl
 w nalíbená osidla. Swatopluk, zajaw úkladně
 ctihodného strýce, dovršil pak míru zločinu
 svého tím, že wydal nešťastného úhlavnímu jeho
 nepřátelům. Rádost, že touž měrou dostali do
 rukou muže, kterýž byl tolikrát ušlowání jejich
 zadržel i zmařil, nedala hrubě protiwníkům
 umážití sšerednost nešťlechetného tohoto skutku
 Swatoplukowa. Rádi své kořisti, sewřeli jsou
 znamenitého panowníka Morawského řetězy, a
 w okowech zawezli ho do Řezna. A tu těžko
 určití jakým právem, — nad Rostislawem držán
 jest soud. Za winu, hodnou krwaré pokuty, kladla
 se mu lásta k lidu a vlasti; za hřích počítala
 se úšlowná, neunawená péče o zachowání ja-
 mosłatnosti země Morawské. Tak podivně soudí
 člověk, jak mile mu wášeň zrať a mysl pokalí!
 — Soudcowé Řezněští soudili, jak jim welela
 wášeň, a tudíž odsoudili Rostislawa — na smrt.
 Král Rudwík, leťaje se této krwe, nepotwrdil
 ale proměnil hrozný ten nálež. K rozkazu
 jeho katané oslepili nešťastného starce, kterýž
 odsouzen byw k powolnému, a tudíž trapnějšsimu

umírání, zahynul tdeš v neznámém nám klášteře německém. Žalostné tyto věci zběhly se leta Páně 870.²³⁾

Smutný obrat osudů Rostislavových nezůstal bez nemilých následků při apoštolském díle sv. Methodia. Pádem Rostislavovým klesla zajisté Methodiowi, a vznikající pod otcovskou jeho správou církví moravské mocná podpora. — Svatopluk, oddav se, jakž řečeno, návodům císařovice německého Karolmana, z nejedné příčiny odvrátil i srdce i ruku od Methodia. Snadno jest ovšem domysliti se tu příčin. Method, muž Boží, zvěděv, čeho se byl dopustil omámený vášněmi Svatopluk, nikoli neopominul, sšeredný zločin mu vytýkati, usiluje pobloudilého zdržeti od jiných neshledností anobrž obrátiti jej na cestu poání k Bohu.

A kdo newí, která nemilá i odporná bývá pravda člověku zaslepenému vášni a hříchem? — Nenáviděl ji omámený Svatopluk, a tudíž zanevřel také na neohroženého karatele, svědomitého připomínatele, Methodia. Zanevřel u muže, učitele, kněze, kteréhož si vážil ctihodný strýc. Nedával sluchu, nýbrž vyhýbal se mu. — Co divu, že sobě v takých okolnostech žádal zbaviti se ho? A v tom snášeli se s knížetem neshledným i jiní sokové Methodiowi.

Co se jim nepodařilo u papeže, hodlali nyní provésti na Moravě bez papeže. Majíce volný přístup u Svatopluka, i všelikou podporou ubezpečeni jsouce u dwora císařského,

obnovili útok na sw. biskupa, ustanoveného papežem pro obě strany slomanště jižní i severní v bývalém Pannonsku. Smatopluk se jim propůjčoval ke všemu, čehož si žádali. On jim bez odporu svolilého vydal do rukou Methodia pod tou zámluvou, aby se společnou rozmluvou nastalé spory nějak urovnaly. A takovou měrou přišlo u přítomnosti samého Smatopluka k tuhé rozepři mezi Methodiem a kněžími bavorskými. Doráželo se tu na sw. Methodia, jak obvykle, proč prý se osměluje, učit v krajině, náležející pod správu biskupův Solnohradských a Bavorských. Než sw. Method směl a upřímně jim odpověděl: „By tomu tak bylo, pravil, a já věděl, že krajina, v kteréžto káží slovo Boží, právem náleží vám pod správu, minul bych ji, chodě a uče na jiných stranách. Než, doložil, vlast tato jest sw. Petra.“ — Dal pak sw. biskup náš slovy těmi na srozuměnou, že pracuje na Moravě s vůlí papežovou, a tudíž že jest v úplném právu. Než co na plat! Bavorsští a Solnohradští stáli na svém, odvolávajíce se na výsady, kteréž byl Karel Veliký předchůdcům jich udělil ovšem již před 75 lety. Sw. Method, vida tvrdou tu neustupnost, s kterouž slovem samého papeže jaksi pohrdali a na odpor se stavěli výroku jeho, uznal za dobré, napomenouti je. Z řekl: „Pokud ale s lakotou v horlivosti své nastupujete na staré meze biskupských okresů svých a bez ohledu na zákony církevní učení Božího mi zbraňujete: chraňte se, ať, stavíce se na

odpor samému papeži, nezaťujete toho zlým. Nebo chcete-li železnou horu kostěným probítí temenem, mozeť wam wyteče.“ — Na tuto řeč owšsem tím více rozpálili se protivníci, a prudce naň dorážejíce, sami pohrožowali jemu. Než swatý náš apóstol, stojí tu neohroženě, bez bázně jim odpowídal: „Pravdu mluwím,“ řekl jim, „před kráľy, a nestydím se. Wy wšak činite zwůli swou na mně. Čiňte si juž, co wám koli líbo. Nejssem zajiště lepšší těch, jižto mluwíce pravdu, mnohými mukami pozbyli života toho.“ — A tačým způsobem rostla rozepře a hněw tím více se zmiáhal, čím méně bylo možné, něco podstatného z druhé strany namítati proti důrazným slowům a důstojné obraně Methodiowě. A tu i Swatopluk, chtěje zastawiti půtku, jal se na polowic upřímně ale též potupně přimlouvati protivníkům: „Netrudtež mi tolik mého Methodia, nebo již se jako při peci upotil.“ — Než slowa ta byla jenom jako u witr hozená. Sw. Method powšiml jich sobě a dal na srozuměnou Swatoplukowi, že pokud by chtěl sobě tropiti žerty, byly by owšsem nemístné. I dí k němu: „Hle wládko, lidé potkali mudrce spoceného. I řekl k němu: Proč se potíš? Na to wece jim mudrc: S hrubou přel jsem se chasou.“ — A slowem tím ostrým právě wyznačil Method své protivníky. Nemohouce právem, ustanowili jsou tyto lidé zbawiti se nenáwiděného Methodia křindou. Použiwšse příležitosti a moci sobě na ten čas propůjčené, jalí jsou swatého muže apóstolského, a jatého zaslali daleko do Bawor,

těž jej půl třetího roku (od r. 870 do 872) drželi u vazbě.²⁴⁾

U nemilé této vazbě, stal se sw. Method jako skutečným mučeníkem vznešeného, Bohem uloženého sobě povolání. Než Bůh jest ochránce svých věrných, a třebaš by časem dopustil na ně těžké nějaké utrpení, nedopustí nikdy, aby snad wzali zřázu; krátké utrpení časné přivodí toliko k větššímu oslavení a blahoslavenství. Respík zajisté ani dřímá ten, kterýchž ostřihá Izraele, a mocná jest pravice jeho k zahanbení a ku potření nepřátel. A tak bylo i u Methodia. Bůh vzbudil věrnému služebníku svému horlivé obrance. Bylť jimi kníže Rocol a Římský papež Adrian. Dotčený totiž panovník dolnomoravský w Uhřích, kterýchž, jak jsme již na hoře viděli, s takovou wřelou oddaností synowskou byl sobě zamilował wýtečného apostola národu nasseho, zanesl w té věci žalobu do Říma k papeži, oznamuje otcí křesťanstwa, kterak nenáležitě nhybrž i hříšně se nakládá se sw. Methodiem. Ze žaloby té wyswitalo zároveň, kterak se usiluje o ztenčení práv, náměstkem sw. Petra přičknutých uowě obráceným Slomanům. Sw. otec Adrian znal a uměl dokonale ceniti zásluhy muže apostolského. Dozvědew se, co mu činí w Němcích, neměšťal psáti důtklivě k řečeným protivníkům jeho, hroze jim kletbou, pokud by zajatého déle držeti chtěli u vazbě. A to pomohlo. Postawiti se twrdým čelem proti papeži, uzdálo se nikoli radno. A tak propustili sw. Methodia na swobodu.

Zároveň ale hrozili jsou rozlícení zástupcové jeho Kocelowi, že, byl si měl u sebe miláčka svého, jim se nemyslejí, anobrž časem svým sám bude toho želeť. Kocel ale, nemohaje si hrubě pohrůžet, s radostí vítal sv. Methodia ve své vlasti. Rozhorčeným protivníkem nebylo pak dáno, proměsti, což byli zamýšleli. Jednák zabránily jim netušené změny na Moravě, jednák i smrt, kteráž během osmi let, pokud nám povědomo, tři z nich před soud Boha spravedlivého byla dostavila.²⁵⁾

Co však nejvíce se přičilo dotčeným sv. Methodia odpůrcům bylo to, že viděli, kteráž důstojně, rázně a mocně ujmá se papež Adrian pronásledovaného jimi nového biskupa na Moravě. A papež popíral jim celkem vselike právo ku vládě církevní v krajinách odemzdaných pod správu apoštola slovanského. A to se jim obzvláště přičilo. Majíce za to, že by se jim tudý děla křivda, ustanovili mezi sebou všemožně se hájiti a proti samé Římské stolici věsti při svou. Smrt papeže Adriana r. 872 dne 25. dubna přišla jim právě vhod. Z sepsána jest v Solnohradě kniha o Slovanech na wirtu obrácení. Spis ten měl sloužiti na provedení práva jejich k dotčeným vlastem, jelikož, prý, v nich knězi němečtí nejprvé byli bláslali slovo Boží. Ze však nebyl prospěch práci těch se strany německé valný, známo z dějin církevních. A byt byli v apoštolské práci své sebe více vynikli misijnářové němečtí, jest na jewě, že tudý nesměla nikoli zkrácena býti

práva stolice římské, pod kterouž hned za dávnějších časů byly krajiny tyto přislusely, a kteréž náleží roční správa v Církvi svaté. Na to se u dvora německého tehdaž ovšem mnoho dbáti nechtělo, a protož také podporoval císař Ludvík nároky svých biskupův. Než papež Jan VIII., nástupce Adriaanův, nedal se pomýlití řečmi a pomásti wšelikým úsilím jejich. Seznam, oč se jedná, potvrdil spásitelná zřízení předchůdce svého, a ubezpečil tudíž další působení sw. Methodia.

§. 17. Sw. Method w apoštolské práci.

Jak mile byl sw. Method dosáhl swobody, jal se pracovati s obvyklou svědomitostí a láskou. Wazba a nátišť neumenšily horlivosti jeho pro sw. ewangelium. Nebo což mohou doměsti okowy, žaláře, muky anobř i trvaná násilná smrt při těch, kdož milují Boha? Sw. Pawel byw jat a zamezen do Říma, z wazby té píse osvědčoval, že není uwážano ewangelium, ale že se rozhlašuje na samém dvoře císařském. Coś podobného mohl o sobě twrditi sw. Method. Láska jeho a horlivost apoštolská násilím neochladla. Dobré čisté svědomí otlazovalo mu trpkosti w newlídne cizině, a modlitba mu síly dodávala w nehodách. — Když pak byl propuštěn, obrátil se bez pochyby přede wšim do jižní Morawy, rozšiřuje a wzděláváje království Boží we vlastech Kocelových. W

krátce však rozšířilo se opět pole bohumilé činnosti jeho též i na severu. Morava i půlnoční země slovanské otevřely se na novo Bohem zvolenému apoštolu Christovu. Mezi tím zajisté, co byl sw. Method bezděky držán tdeš i v Baworích nebo ve Šwábské zemi: zběhly se ve vlastech Moravských znamenité změny, o kterých pro lepší a úplnější seznání také i tuto potřebí jest, něco málo oznámiti.

S jakým smutným osudem se potkal památný kníže Moravský Rostislav, nahoře již povědino. Němci, widouce Morawany, zbažené různého náčelníka, opatrné hlavy a statečného pána, opanovati hleděli zemi, prvé než by se zpamatoval národ po žalostné té ztrátě. Grabata, Engelshalk a Wilim, ustanoweni jsou za správce země, kteráž měla býti připojena k říši německé. Wládychtivý Swatopluk došel též slušné odměny za neselehetný skutek svůj. Neschlastný tento kníže, kterémuž zdála se býti zrada mostem a cestou ku vládě nad celou welikou říši moravskou, octnul se mimo nádaní — u wazbě. Němci totiž wzwosse jej sobě w podezření, jali a zavezli ho do Bawor. Takové jednání minulo se s očekávaným účinkem. Stateční Morawané, widouce, kterať se nafláda s domácími knížaty, prudkým rozpálili se hněvem proti cizímu násilí. Wssecken národ uchopil se zbraně. Slawomír, z knížecí krve poslý odchowanec Methodiůw a jeden z prvních Morawanůw wysvěcených na kněžství, přinncen jest, postawiti se w čelo rozhořčeného, powstaleho

národu. Nová, krvává vojna vypukla krutější než kterákoli předesslá. Němci vtrhli do Moravy s velikou mocí vojenskou : celá země vstát stála proti nim. Chytrý Svatopluk, držaný po tu dobu (bylo to r. 871) v zajetí, přelstil Němce. Postěstilof se mu totiž, dobýti sobě důvěry jejich, a tak se stalo, že mu pod správu odovzdáno něco válečného lidu, aby bojoval proti vlastním krajanům a rodákům. Než Svatoplukovi byly se zatím v žaláři oči otevřely. Poznávaje poněkud hroznou vinu spáchané své neřesti, užil příležitosti této, aby se aspoň z části očistil před obličejem národu svého. Ustrozuměv se tedy potají s Moravaný, spojil se s rodáky na osvobození vlasti. U hlavního města Velehradu, obleženého tehdaž od Němců, provedl záměr svůj. S udeřiv mimo nadání na tábor německý, potřel nespěchanou ranou nepřátely. Porážka u vojské jejich byla veliká : málo který zachoval život, a to jenom necitným útekem. Jediná tato bitva rozhodla válku, rozhodla osud Moravanů. Moravská říše dosáhla poznovu samostatnosti a v krátce i mocí tak znamenitě, jakověž neměla ani prvé aniž potomně nikdy. Svatopluk stal se panovníkem obnovené této říše velkomoravské. Předzvídaje však dobře, že mu nastanou kruté boje s poraženými a zahnanými podmaniteli, ohlížel se po žádoucích spojencích. A tu hleděl především spojit se náležitě s vojvodou českým Bořivojem jako s jinými Slovaný severními, a takto sešlnje moc svou,

s wšelikou opatrností k statečnému odporu se chystal.

Když pak se dotčené věci a také důležité změny dály na Morawě, byl sw. Method držán w zajetí. Menadálým přewratem wlády w zemích slowanšých připravowala se mu zatím poznomu rozsáhlá winice ku wzdělávání a osazowání nebeskou révou wíry swaté. -- Swatopluk, za manželku pojaw sestru Bořimoje, wémoby českého, snatkem tímto upewnil přátelství, utužil spolek bratrský, ku kterémuž obapolná potřeba nutila Čechy i Morawany. Mimo to podali jsou mu i jiní Slowané ochotně ruce k wýhodnému sjednocení proti nepříteli společnému. A tak stoje w čele sjednocených těchto národu, neměl se pak co báti ani krále německého, který s waluhmi wojsky wytáhl do pole, nýbrž i přes Dunaj wtrhl do Morawy. Roku 872 přišlo k nejedné tuhé bitvě. Swatopluk ale zwítězil konečně nad Karolmanem a wojsky jeho. Nastávajícího pak roku 873 již nedýchal Swatopluk útoku ale sám přes Dunaj wyrazil do krajů německých. Štěstí wálečné mu přálo. Králowic Karolman, sewřený a obklíčený se wšech stran, musil žádati otce swého, císaře Rudwika, aby mu rychle přispěl na pomoc, pokud by neměl bídně zahynouti. Než otec nemohl tehdaž pomoci wálečné poskytnouti synowi, a tudíž uzebýwalo, leč pokoj učiniti s wítěznými Slowany. Ze mírem tímto uzavřeným r. 874 i Swatopluk i spojení s ním národové zuamenitě žířali, uetřeba připomínati.

Co se dotýče Swatopluka samého, musil ho císař uznati za samostatného panovníka. Zároveň ale stala se Velká Morava vlasti důstojnou jména — říše. Náleželyť k ní jistě mimo Čechy a nynější Moravu též i severní kraje Srbské až po Děvlu (nyní Magdeburg) krajiny za Karpaty po Krakow a řeku Strýu v Polsku; — na východ byly hory Matra v Uhřích a na jihu Dunaj hranicemi jejími. A vsměcky tyto veliké a rozsáhlé vlasti, spojené spolu smlouvami knížat a potřebami národů, opatřené proti cizí moci, otemřely se nyní apoštolskému působení sv. Methodia.

Na hoře již se povědělo, že sv. Method přičiněním papeže ^{Hadriána} ~~Adriana~~ z tříleté vazby dostal se roku 873 na svobodu, nejprvé tu knížeti Rocolowi na meussi Moravě se uchýlil, a tam mezi Zihoslovany další práce své apoštolské počal vésti. Nelze udati, jak dlouho se tu asi pozdržel a kterého času přes Dunaj do říše Velkomoravské se byl odebral. Nemáme jistě o tom zprávy hodnověrné, zdali jej k sobě povolal Swatopluk, čili sám o své ujmě tam se vydal. Než zdá se, že nebylo třeba volati, kam vlastní srdce táhlo, kam jíti kázala povinnost. Sv. Method byl cele podoben onomu nebeskému pastýři, kterýž položil duši a život za ovce své. Maje za to, že jest mu dobrosrdečný národ moravský odemzdán Christem Pánem a náměstkem Jeho papežem, nesměl a nechtěl swatý muž prodlévati, nýbrž jak nastala možnost, pospíšil opět na požehnanou roli svou

od jihu na sewer. Láška táhla ho k národu, kterýž byl tak ochotně přijímal slovo Boží z úst jeho, vrtele zamilowan jej i bratra zemřelého Cyrilla. Mimo to byla péče o tento dobrý národ drahým odkazem bratra, umírajícího v Římě. A konečně rozumí se samo sebou, že otcovského, Božím duchem nadšeného učitele sami Moravané volali na Moravu, volali nazpět do Belehradu. Sw. Method nesměl tedy dlouho meškat. Zať mile wojna se skončila a mír zavítal, zavítal Moravanům tudíž i hlasatel pravého pokoje, muž Boží, — Method.

Mimo potřeby duchovní celého národu, zdá se iťšť pravdě podobné, že horlivého apoštola Christova též i jiná důležitá věc pudila přes Dunaj na Moravu. Myslíme péči o duši samého krále Swatopluka. Těžce probřesil se Swatopluk na stráci svém Mořislavu, vydam jej zajatého do rukou nepřátelských. Sw. Method znal hlubokou tuto ránu ve svědomí a v duši králově. Aťť on měl též na paměti, že s nebe Syn Boží přišel na zemi, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo a zůstalil nám příklad, abychom následující slepěti jeho, nřřeměžnou láškou z blůdů a hříchův hleděli wywoditi bratry své. Sw. Method, isa toho pamětliv, učeťal zajiťť, až by jej sám král zawolal k sobě. Z přiblížil se jako otec k Swatoplukowi, aby slowem věčné pravdy Boží hlubokou ránu otemřel, wyčistil, a pať zalil, wyhojil ji olejem milosti Christowy. Poľub neľťame nás důmňení, nezů-

stala snaha jeho na ten čas bez prospěchu. Swatopluk šel do sebe. Co nás k tomuto domnění přirodí, jest ovšem okolnost, že se právě těch let s Methodiem sw. potkáváme na dvoře královském. Sw. Method, tento neohrožený milovník pravdy, maje v nenávisti pochlebnictví, s tíží byl by zůstal u dwora krále, kterýž by byl nedbal a nechtěl smíti s duse své krev a kletbu oslepeného, zahynulého v žaláři dobrodince. Že se však se swatým Methodiem na dvoře Swatoplukově toho času potkáváme: dobré to bez pochyby jest znamení; nasvědčuje, že král slova Methodiowa k srdci si bral, a poznávaje těžkou vinu svou, strouffeně ji želeť počínal.

§. 18. Sw. Method apostol národu českého.

Witězství Swatoplukovo a pobývání Methodiowo na dvoře mocného krále moravského nemálo přispělo k rozšíření a utvrzení wiry křesťanské ve vlastech slowanských. Předewším dostalo se tudy českému národu swrchovaného dobrodini a newyslovné milosti od Boha, totiž wiry křesťanské. Nástrojem k tomu stal se Swatopluk — prostředníkem v rukou Božích byl ale sw. Method. — Nesmrtelné této zásluhy o národ český dobyl si sw. Method ať počátkem r. 874, na Moravském Welehradě, jelikož je mu podařilo, ž milosti Boží obrátiti na wiru Christowu wévodu českého Bořivoje.

Jako w mnohé jiné příčině pobřesnjeme k žalosti nemalé i w té swaté věci plnějšich, žřetelných a místných zpráv o weliké a důležité události této. Němečtí letopiscové takorča mlčí; — nassí slowanští spisowatelé z oněch dob ale po nemnohých letech na to rozptýleni json a zahánáni později na východ mezi Bulhary. A tak zachowaly se nám jenom některé zlomky z posvátných pamětí o počátcích wiry křesťanské we vlastech nassich. — Než seběre-li se wšse náležitě, což wyprawuji letopiscové o spasitelné události této, zajisto může se položiti: na Moravě že doffel Bořiměj wévoda český křtu swatého. Snássi pak se to wyborně s wšselikými okolnostmi tehdejšního času, twrdí-li se zároveň, že se to stalo na dvoře krále Swatopluka, we hlawním městě jeho Belehradě. Mezi Čechy a Morawany nastalo totiž právě tehdáž milé, požehnané krásné bratrské srozumění. Wojwoda český Bořiměj, jsa w přízni a stoje we spolku se Swatoplukem, činíwal častější jízdy na Morawu, obzláště pak té doby, když se jednalo nejprvé o rozhodný boj a posléze o pokoj s Němci. Srozumění toto přátelské a potřebné zajisté nepřestalo hned po uzavření míru, národům slowanským tak výhodného. A tu přirozenou měrou setkáváje se apostolský Methob nejednou s knížetem českým, žístal Christu nejprvé srdce a mysl wévodowu, načež stal se předním dobrodincem a učitelem jeho i wšstereho národu.

Prvé wšstak než o dočonalém obrácení a

pořtění Bořimoje prvního křesťanského knížete českého něco více promluvíme, sluší nadejiti otázce: zdali počátkové víry křesťanské v milé vlasti české nepadají do starších časů? — Při mírné a v nejebnom ohledu usslechtilé povaze národů slovanských ovšem bylo by lze, domýšleti se, že víra Christova, jsouc konečným cílem přirozené toužebnosti lidské, od nich s radostí přijata býti musila. Mimo to měla již tehdaž země česká na polední i na západní straně sousedství s křesťany; toliko hrady stály na rozhraní mezi pohanskými Čechy a křesťanskými Bavorsy i jinými Němci. Rovněž známo jest z letopisů, kterak usilovali ti národové na všech stranách všemi obyčejí, hned slovem a radou, hned zbraní i násilnou mocí obracet národy na víru. A vsak zároveň jest povědomo, na jaký odpor právě proto narazilo se u Slovanů. Vidělť jsme to již s vrchu na Moravě, kterak se tu nebeského evangelia štítili jedině proto, že je přinášel dosavadní protivník na bojišti. Za knězem franským a bavorským přicházivala vojska; kde onen zatknuť kříž Páně do země: tu zarazili věmodové císařští meč, osobujíce sobě plného práva ku vládě, k ukládání služebnosti, daní, desátků a jiných poplatků*). A obtud nastala bázeň před kazateli

*) Jeden z nejnovějších spisovatelů německých, slavný Ofröder, jednaje v díle apokryfickém sv. bratří našich, pověděl památná ta slova: „Křesťanství, mučené Moravanům frouskou zbraní a vymáháním desátků, učiněné nesnesitelným bremenem, ne-

wiry křesťanské, jižto přicházeli z krajín německých; odtud i nechut k wíře samé. Slowané počínali si w té věci hejlnář než o sto let dříve Sasici. Bojice se, aby snad stanouce se křesťany, nestali se maný a otroky sousedům svým, odvraceli sluch od kazatelů německých — odvraceli mysl a srdce od wiry, zvěšťované jimi. Staré návyky pohanské, láska k samostatnosti a swobodě, nenávisť proti sousedům, s kterýmiž se wedly od wěkůw krwaré wálky: toť byly hlavní příčiny žalostného a záhubného patrného při Slowanech odporu, proti wíře křesťanské. ²⁶⁾

A za tou obzvlášť příčinou stáli též Čechové po mnohé časy, a sice déle než Morawané, welmi na odpor náboženství Christowu. Napomáhalat pak jim w té věci přirozená powaha země České, wůkol ohražené horami, hrubě nepřístupné moci wojenské a zároveň i hrdinská mysl a wytrwalost, s kterouž, od sedmého wěku, se sřlaskným prospěchem wálečné síle císařské se opírali, nejednou potřevoše nájezdníky. — Awšak nicméně nebá se nikoli popírati, že by sousedství toto na prosto beze wšeho wlivu bylo zůstalo u předkůw našich. Nelze zajisté mysliti, že by i za časůw míru a pokoje byl wáží wšlecken obchod mezi sousedními těmito národy. Češi přicházeli do Ně-

pustilo zajisté w zemi té hlubokých točení.“ — Zesřtě būrazněji a žřetelněji mluwí starý poctiwý mnich německý Helmoltz o těchto wřecch.

mec a Němci do Čech; výměna zboží a plobin zemských přimodila poznenáhla i k vyměňování myšlének, a toto dělo se též způsobem pomázlivým — přátelským. čím bližší bylo jedněch s druhými sousedství, tím patrnější nastala mezi nimi potřeba častějšího jednání; a tudy již jaká, taká známost víry křesťanské poznenáhla i do Čech pronikala. Mimo to možná bezpečně tvrditi, že bylo i tehdáž v Němcích kněží, kteří nehlédajíce svých prospěchu a výhod, z pouhé horlivosti a lásky křesťanské usilovali o rozmnožení víry upřímné. Petronisowé sice nepraví, že by se byl některý takový kněz pustil přes hory do Čech: proto vsať předce nic o tom nepochybujem. Nebo kdo nezná moc křesťanské lásky! Než tiché a tajené působení jednotlivých takových šlechtných mužů u prostřed národu předpokjatého, a bojícího se v samostatnosti, u prostřed národu rozhořčeného a každé chvíle k vojně unceného, nemohlo mít ani vzniku ani platných, žádoucích účinků. Všedecenzist, kteréhož se tou měrou dořáhlo, záležel bez pochyby jediné v tom, že na nejvíc jednotlivci víru a křesť potají přijali, a národ jakž daleka se připravoval k dokonalému obrácení, kteréž milosti Boží nastati mělo. Působení toto se strany západní bylo podobno toliko červánkům na večerním nebi; zore nebeského slunce vzestla Čechům na východě příchodem sv. bratří Solunských na Moravu, a den spasení nastal pokřtěním Bořivoje na Belehradě

Morawském. A tam i my nyní po krátké této potřebné zacházce opět zřetel obraťme.*)

Swatopluk pojal za manželku Eudomírn, sestru Bořimowou. Wznesená tato dcera wémody Hostiwita, jsoucí chotí křesťanského krále, zajiště stala se křesťankou. Sw. Method byl učitelem jejím : a které jemné srdce mohlo by se uzavíratí slowům takového mistra?.... Než i Swatopluk musil sobě z nejednoho ohledu přát, aby Bořimow, nejbližší soused a nad jiné mohůtuhý spojenec jeho, také swazkem wíry připoutal se k jednotě s Morawany. Tím wice leželo to na srdci sw. Methodiowí. Slibné naděje, kteréž se mu byly prwe již ukazowaly, na wýchodních stranách země české měly se obrácením samého wémody vypluiti a křtiny dojiti. Příležitost k tomu byla welmi přízniwá. Bořimow, problémaje na dvoře křesťanského krále, a obcuje s wěřícími Slowany, poznawal wíru z jiné strany, než by se to bylo jinde stalo. Welebné služby Boží, ožiwované zwučními a dojímavými zpěwy, sličnější mrawy a usflechtí-

*) Starý letopisec Guldenstý připomíná, že r. 845 w říšském městě Regně, na dvoře císaře Eudwífa patnácté českých pánů i s družinou pokřtěno bylo. Tito wladyslawé čeští byli by tedy prwními křesťany z krwe naši, o kterých nám dějiny podaly památku. Než z nejedné příčiny musíme se již my Čechové těchto pánů odřici, a je spíše za pány Morawské pokládati, jakž to w té věci owšem zřetelně wyložil p. Fr. Nowotný w Časopisu pro kat. duchowenstvo, 1846. sw. IV.

lejší obcománi křesťanů, nemohly nikoli žítati bez účinků ve srdci jeho. Vážen o samostatnost a svobodu již nic nestrašila: křesťanská Morava stála pevně i mocně. Mimo to přijetím víry Christovy rostla naděje, že přátelský svazek s vítězným a mocným sousedem stane se pevnějším a stálejším. Přičinil se pak se zajisté i sestra, královna moravská, aby se tudíž i bratr stal učeníkem a významácem Christovým. Působení a pohnutky s tolikých stran nemohly se minouti s žádoucím účinkem, obzvláště když Bohem nadšený Method sám s knížetem Českým jednati počal o víře křesťanské. Důstojná tvářnost, velebná postava, pronikavá moudrost, dojímavá výmluvnost, a, což nejvíce váží, svatá láska muže Božího hnuly Bořivojem; milost Boží osvitila mysl, opanovala srdce, a Bořivoj podával se podivné moci pravdy a milosti Páně. Sv. Method přesvědčil ho, kteráž jest bludná a zhoubná pohanství; on mu vyložil náležitě učení Christovo; on seznámil jej se spanilými ctnostmi křesťanskými; on mluvil k němu o lásce, kteráž se nám zjevila v Christu Ježíši; on vykládal evangelia o životě a smrti vtěleného Syna Božího, o zmrtvých vstání a na nebe vstoupení Páně, o Jeho zásluhách a milostech, jakož i o té blažené slávě nebeské, kteráž jest za odměnu připravena pravověrným ctitelům a následovníkům Christovým. — Bořivojovi otevřel se tudíž nový svět, jemu otevřelo se nebe: vévoda český, zamilovaný Christa, posléze sám

sobě, žádal srdečně, křtem swatým dojiti spase-
sení. *)

*) Obzřetně se wypravuje, že podobným jakýmsi způ-
sobem sw. Method k Bořimojovi přístupu nalezl.
„Když jeden čas“ bi starý český passionál, „český
wévoda Bořimoj do Moravy ke dvoru krále Swa-
topluka jel, nedal mu král mezi křesťany seděti,
poněmadž, prý, mu poblé obyčeje pohanštěho slussi
před stolem na podobách sěsti. Arcibiskup Metho-
dius nad ním se slitowal, wece k němu: „Což
ty, jsa tak weliké kníže, toho se nestydiš, že pro
swé bludné wíry mobly na zemi nepoctimě sebiš?“
— Takým způsobem nastala prý mezi sw. Metho-
diem a Bořimojem rozmluva, kteréž konec ten byl,
že posléze wévoda wece k sw. biskupowi: „Jestli
to tak, proč mne ihned nepokřtíš? Čiliť co pře-
táží?“ Načež sw. Method, oswědčiw, že třeba ke
křtu, aby hotow byl, wěčiti w trojjediného Boha:
Otce, Syna i Ducha swatého, připomenul, že ne-
slussi žádati křtu pro časný žist, ale pro spaseení těla
i dusše a s Bohem na wěky přebýwání. Tu swa-
tou řeč Český kníže uslyšew, Ducha swatého posle-
lením suážně požádal, aby jeho pokřtil, což také,
wida sw. otce Method toho knížete ustatněnou
žádost, w krátce učinil, udělim Bořimojowi se 30
sluhami jeho swatý křest.“ — Toť jest téměř do-
stojně wyřčené podání starobylé české legendy. Každý
snadno se může domysliti, co o prawdou souhlasí,
a co toliko jako na okrasu jest powědino. Že Swa-
topluk wěci tak nastrojiti hleběl, a sw. Method
přiležitosti žádouci dobře užiti uměl, aby Bořimoje
naučil k wíce křesťanské, netřeba dohlcowati. Že
by wšak knížeti Českému, příbuznému, spojenci Swa-
toplukowu, na dvoře opatruého tohoto krále jaká
potupa byla státi se směla, samo sebou se poráží,
aniž potřeby, tak zjewnou smýšlénku dále wyvracet.

Na Moravském Belehradě konal pak se smatí tento křest. Zároveň s Bořivojem pokřtěni jsou tu též, ne-li všichni, jistě mnozí z družiny jeho. Sám Svatopluk byl českému knížeti kmotrem, a sv. Method věstím duchem připomínal vévodovi pokřtěnému i potomstvo slavné i moc a slávu velikou země české. Vyučím a upemím pak nového tohoto syna Církve Boží a potvrdím jej u víře, s radostí zehnal se s ním, když se k návratu do Prahy strojí. Tehdáž ale nejel Bořivoj se samým toliko komonstvem svým. Na slovo vzatý ve starých pamětech církve české kněz Pavel Raik nově pokřtěné Čechy doprovázel do Čech — na Vyšehrad — do Prahy. Slechtný jistě vévoda, v základech víry smaté křesťanské bym poučen a pokřtěn, dobře zuamenal, nýbrž i živě to cítil ve srdci svém, že tudy dosáhl neocenitelného štěstí. Duch jeho rozšířil se láskou a celé srdce hořelo v něm blahou, bohumilou žádostí, aby se rovněž i drahé choti jeho, dobromyslné Rudmile, a věšserému uárodu českému podobného štěstí, žádoucí dostalo víry a křtu svatého. A za tou příčinou řečený kněz Raik a s ním bez rochyby též i jiní někteří Methodiomi odchovanci s vévodou Bořivojem vypravili se do Čech — do Prahy. Z počali tu kázati sv. evangelium. Příklad knížete a přednějších dvořanův jeho pomáhal novým hlasatelům učení Christova. Věmalá bázeň přestávala; počet učeníkův Christových se množil: — národ český přijímal ochotně slova věčného života.

Mezi novými učenými Christovými v Čechách vynikala ovšem, jako dennice mezi hvězdami, sama kněžna, pravá to matka lidu, — pravá naše matka, — potomní mučnice, sv. Rudmila. B krátce vypravil se též i sám sv. Method, s láskou starostlivého, věhlasného otce pospíchaje k nově zrozeným dětem svým. I přišel až do Prahy ke dvoru Bořivojovnu. Půda k přijímání nebeského semene viny Boží byla již z většeho dílu připravená. Zároveň s uslechlou kněžnou čekaly zástupy obráceného lidu na příchod sv. muže apoštolského, aby z rukou jeho křtu svatého dosáhli. Na Levém Hradci pod Prahou, oblíbeném to sídle a mocné tržišti dávných knížat českých, vystavěl se na rychlo chrámek křesťanský. Chrám tento byl pak v Pražském vévodství první, kterýž bezpochyby posvěcen jest ob Methodia. Svatý papež Klement, onen mučník Boží, jehož sv. naši bratři: Cyrill a Method, v obzvláštní měli poctivosti, vyvolen jest za patrona prvního tohoto stánku Páně v Pražském okolí²⁷⁾ Touž dobou, jak se zdá, stavěl se též i druhý chrámec, ozdobený jmenem téhož sv. mučníka, a to u samé Prahy, na knížecím hradě, na staroslavném Vyšehradě. Mimo to nemálo pravdě se podobá, anobrž i stará podání nasvědčují tomu dosti zřejmě, že hned téhož času i v samé Praze na hradě k vystavění slavnějšího chrámu přípravy se daly. Bořivoj, byv pokřtěn na Belehradě v kostele Rodičky Boží, Panny Marie, zajisté již tím

cítil se pužena, aby též w Praze byla swatyně
okrášlená jmenem dobrotiwé králowny nebeské.
Že mn byl i w té věci sw. Method ne-
li půwodem, zajisté rádcem, netřeba připominati.
Ano, starobylá podání nřazují na to, že též
uprostřed starého města na místě, kdež se nyní
slavný chrám Páně Týnský spatřuje, powstala
bez pochyby první swatyně we městech Praž-
ských. Wšecky tyto první chrámy zasvětil pak
buď sw. Method aneb některý z jeho odcho-
wancůw trojjedinému Bohu; on byl první,
který w nich konal obět nejsvětější a od ol-
tářůw nových žehnal zemi i národu českému.²⁸⁾

Nemálo, tussim, těšilo by každého wěr-
ného Čecha, kdyby se tuto něco wíce o dálším
působení sw. Methodia w milé naši zemi české
dočísti mohl. Wznik zajisté a wítězství křesťan-
ské wiry smrchowaným jest dobrodiním, jež lidé při-
jali od Boha. Kdekoli a kterýkoli národ upřím-
ným srdcem a celou myslí svou přijal tuto wiru,
nový život, nová doba w dějinách nastala
mu. Nejinak bylo to a dělo se w Čechách.
Wěrou křesťanskou i Čechům se otevířela brána,
ukázala se cesta, poskytla se pomoc k dosažení
králowství nebeského. Než i w časném pozem-
ském ohledu žískali Čechové obrácením ku Chri-
stu. Křesťanské náboženství stalo se každému
národn pramenem nmění, ohništěm síly, kořenem
žiwota. Podněcujíc k usslechtilejšímu snažení,
a nřjednocujíc síly rozptýlené, poskytovalo zá-
roveň ohradn proti zahynnti. Že to widěti w
dějinách, že se po tu dobu žádný národ neu-

držel w Evropě ale owšem dříve či později zahynul každý, pokud odporuje, místa u sebe dáti nechtěl wíře Christově. Těž osud čelal i na Čechy, kdyby se byli otcové naši ku Christu Pánu nebyli obrátili. Že se to ale stalo sw. Methodiem, — že se to stalo beze wšeho takorůba odporu, — že se to stalo během demátého wěku, sluffil tedy z nejedné příčiny voládati za obzhlátní důkaz lásky a pečlivosti Boží o národ český.²³⁾ Tim dražší musí nám býti každý krok, jež na zemi české učinil sw. Method, každá památka, kteráž ho připomíná, každá zpráva, kteráž se týká apostolských práci a příkladného působení jeho w Čechách. Než spisowatel a zkoumatel dějin wlastenských k nemalé žalosti své musí se upřímně wyznati, že nás w té věci naši letopiscové opouštějí. *)

Památky domácí zahladila na mnoze globa pozdějších smutných časůw, a sousedům našim nechtělo se hrubě wypisowati blahé působení sw. apostola našeho, který, jak se jim zdálo, ztenčoval hranice jejich moci a vlády. Z nasti-

*) Do nedávných časů byly téměř samé toliko latinské některé legendy a letopisové němečtí jedinými prameny, z nichž wážití lze zpráv o životě a skutcích našich swatých. Za novějších časůw, co mezi národy slowanskými duchovní snažení zimáhati se počalo, objevily se ale již nejedny wáčné zlomky z dávných podání historických, jimiž owšem poněkud i o těchto apostolech našich nabýváme světla. Staré kroniky české jsou bohužel velmi skoupé, ať nedáme, odpolu jalové w těchto věcech.

něných příčin nelze tedy wyprawowati a tím méně určití, ani jak dlouho sw. Method pobyl w Praze, ani kam se obrátil obtud, ani na kterých místech w Čechách kázal slovo Boží. Jen tolik možná se owssem domysliti, že swatý ten weletněž Páně prvé se neodebral z Čech, poťud žde pemného základu Cirkwe Christowny nepoložil, nové omečky Páně na dobré pastwy nezawedl, a prawými pastýři náležitě neopatřil. Jestli pak spolu nemálo prawdě podobno, že památná z oněch časůw místa, jako : Melník, slawné sídlo Slawiborowo a rodiště nášši sw. Lubmily, Budeč, powěstněc druhdy město a sídlo staroslawanské učenosti w Čechách, Tetín, oblíbený zámeť knížeci nedaleko Berouna, owssem pak bez pochyby i jiná některá wytečnější města nawstiwil, wsšecky strany a končiny čestě slowem swým ušiluje ziskati Christu. Starobylá podání swědčí, že hned na počátku cirkwe křesťanské wynikla i kwětla na památném Budeči, nedaleko Prahy, první škola křesťanská, stanouc se semennistěm nové wzdělanosti a ohništěm spasitelné oswěty křesťanské. We škole té učil se sw. Wácław knihám slowanským i latinským, kněze Raicha, wytečného učeníka Methodioma, maje za učitele. — Remineme se, tussim, s prawdou, dime-li, že školy té půwodcem byl sw. Method. — Mimo to spatřuje se podnes na wrchu, na němž druhdy ono slawné město stáwalo, starowěky chrám sw. apóstolů Petra a Pawla. Způsob stamby této swatyně připomíná dosti zřejmě, že zajisté hned za prvních časů křesťan-

stých w Čechách vzdělaná jest. Nestuffi-li se tedy, a to poněkud právem, domýšleti, že bez pochyby i tento stánek Páně původem a dle rady Methodiomy jest wystaven?

Wěhlasné působení sw. Methodia i učeníum jeho nemálo bylo požehnané, a strom wíry, sstěpované jimi, hluboké pustil kořeny. Bez wsselitého násili rozššřowalo se po celé zemi ewangelium, a takové lásky nalezalo u lidu Čestého, že Cirkew hrubě bez odporu se žmáhala, wěrnými syny bohatla nabýwajíc síly neuměřitelné.*) A tím rozhodla se budoucnost wíry a Cirkwe swaté mezi západními národy slowanskými. Žalostný konečný totiž pád říše Morawské pod syny Swatoplukowými (okolo roku 907) nezůstal bez smutných následkůw i pro Cirkew, jež byla tak utěšeně wzkwetala na Morawě a w Uhřích. Dtwoci Maďaři zadupali krásné oseníčko Boží. Na štěstí zůstaly Čechy zachráněné kromem Božím, jako skalnatý ostrow, obkličeny mořem wlnobitným. Takou měrou ale obstála tn i Cirkew Christowa u prostřed osudné bouře: obrácení a založení u wíře Čechové již nikdy neodstoupili od ní. W krátkém čase zajisté zkusili obránci Methodiomi, že prawda, zjewená Christem Pánem, wětšší ceny má do sebe, nežli život a wsscky poklady, wsseliké rozkoše jeho; oni se přesvědčili, že žive-li člověk w ní a

*) Co někteří kronikáři o zpouce lidu proti Božimowí a wyhnání jeho prawi, nemá zhola žádného historického zátladu.

poble ni, má juž jako polowičui uebe na zemí, a umře-li pro ni, nabývá tudíž opravdového žiřtu pro celou věčnosť. Toto radostné přewědčení a taková pevná wira Čestého národu stála wřřat na zářladu, položeném od Methodia, nad jiné wýtečného muže apostolského oněch časů. Nastiniwřře takto, pořud nám to ze starých podání bylo lze, něco málo o působení jeho we vlasti české, řlussně musíme se opět s ním na jiné strany obrátiti.

§. 19. Sw. Methodia práce apostolské w řissi Morawské.

Zřizením a opatřením nové Cirkwe Česté uplynulo sw. Methodiu celé bez pochyby leto r. 873—874. Zatím ale powinnost a horřiwost apostolská welela rozřehnati se opět s Bořiwsem, s Rudmilou, s milými w nově na wíru obrácenými Čechy. Zemu zajiřtě dnem i noci ležela na řřdci péče o wřřecty cirkwe řlowanské; on w nejednom ohledu musíwal ř paměti sobě přimoditi řlowa Chřiřtowa, že také i jiným městům a místám zvěřtowati má řřálowřřwí Boží. — Swatý břiřřup náš zařřidíw tedy, řehož bylo zapotřebí w Čechách, zřřřstawil tu mimo jiné odchowance řwé řněže Pawla Raicha, řám ale opět bez pochyby na Morawu se uchýřřil.

Na Morawě totiž řeřřalo tehdaž ua řw. Methodia i jiné důležitě jednání. Řřál Swatopluk totiž, učiniw mír a pořoj s Řěmci, řuažil

se o vnitřní sesílení a utvorení říše své. A tu přirozenou měrou obrátil k tomu žetel, aby samostatné zřízení církve Moravské proti vsselitým pochybnostem a útokům se upevnilo. Zasadová se o to již Rostislav, aby též i říše Moravská měla řádného metropolitu svého čili arcibiskupa, pod kterýmž by jiní biskupové stáli, a kterých by nezávisel od nikoho jiného, leč od samé toliko stolice Římské. Kterak žádostem knížat moravských a duchovním potřebám nově obráceného národu z veliké části vyhověl papež Adrian II., jest na hoře vyloženo. Zatím ale sv. Method dostal se do vazby a tudíž nemohl provésti úlohy, kterou mu byl vykázal sv. otec; a biskupové němečtí spojenou silou opírali se proti tomu, což byl pro dobré národům slovanských učinil papež. — Podporoval je zároveň i král Rudolf mohutným slovem svým. Než pokud byl Adrian na živě, zůstal horlivým podporovatelem a ochráncem sv. Methodia. Zatím ale Adrian nmřel r. 872. Nastalé této změny hleděli užiti biskup Solahradský s přátely a příznivci svými. Z obnoveny jsou žaloby a stížnosti předešlé u papeže Jana VIII., kterých byl r. 872 dosedl na stolicí sv. Petra. Vyřkalo pak se ve stížnostech dotčených papežů Adrianovi II., jakoby se jim ustanovením biskupa nového na Moravě a obnovením stolice sv. Andronika křivda a ztenčení nějaké bylo stalo. Než marné bylo vssedko toto namáhání. Papežem Adrianem, kterých se byl tak otcovsky ujímal i sv.

Methodia i slowanště cirkwe, newymřela w Rimě horliwost, nálezitě a slusně hájiti práwa sw. stolice. Mimo to wyswítá ž wěci samé, že též i Swatopluk se swé strany nelenil. Ujimal-li se král Ludwik biskupům swých, hleděl i Swatopluk hájiti nabytá práwa nowé cirkwe morawské. A za tou příčinou žádal owssem snažně u papeže, aby se wlasti jeho neodewzdaly na zpět pod spráwu biskupům německých, ale zřízení Adrianowa při swé moci a platnosti byla zachowána. W důležitých o wěci té jednáních nemohl král bez rady Methodiowy ničehož před se bráti. A to bez pochyby wolalo i wázalo sw. Methodia na Morawu, na Belehrad.

Papež Jan VIII. maje na zřeteli prospěch nowé cirkwe morawské nedal se ani slůžnostmi biskupům ani listem krále Ludwika pomásti, a tím méně pohnouti k nějakému wýroku proti Methodiowi aneb opatření, učiněnému papežem Adrianem. Naopak zaslal r. 874 králi Ludwikowi důkladný o té wěci list, doličuje, kterak biskupstwi panonské (Syrmienské), ač bylo na čas pozastlé, od nejdáwnějších časůw náleželo k stolici sw. Petra. Než nezdá se, že by w Němcích byli na tom přestati chtěli. Papež nucena se widěl, poslanca obzlasťního wyprawiti do Němec a do Panonie, ke dworům krále Ludwika i Swatopluka i knížete Rocela. K důležitému tomuto jednání zvolil pak Pawla biskupa Unkonského, přede wšim uložiw mu, aby tam nálezitě hájil práwa stolice swaté, kteréž příslusší netoliko w Italii, nýbrž i w celém

Zlirsku ustanowowati a poswěcowati biskupy. Wšledeť osobního zlonmání a jednání, jež byl před se wzał dotčený poslanec papežský, přispěl jediné k utworzení moci Methodiow. Král Ludwik uznal sám, že jednal papež slusně a spravedlivě: — nároky kněží Solnohradských padly. Ano, že záleželo sw. Otci na tom, aby sw. Method beze wšší záwady konati mohl dílo své apostolské, napsal, rof na to, mladšímu králi Karolmanowi list, napominaje ho otcowsky, aby již bratru Methodiowi, „jakožto w krajínách těch zřízenému od sw. stolice apostolské biskupowi, w ničem nepřekážel, wedlé starobylého obyčeje wšsecko jak slusí na biskupa, swobodně konati a wěsti.“ — Mnoho-li ale domluwa i přimluwa tato papežowa prospěla u Karolmana, owšem již udati nelze. Tolik jisto jest, že se arcibiskup Solnohradský Dětmar, nástupce Adalwinůw podrobil papeži, a sw. Method až do r. 780 žádonicího pokoje užiti mohl. — ³⁰⁾

Zatím, co se tyto věci dály, neustáwal sw. biskup náš we své apostolské práci. Neohlédaje se nic ani na jizlivou nepřiznání ani na zjewné nářeky a tajné úklady lidské, procházel krajiny, swěřené sobě od Boha, i rozširwal wšsude símě věčné prawdy. Horliwost jeho apostolská neznala mezí, leč které jí wytknulo práwo. Zdali došel až do býwalých krajín Boloňských, k Slowanům w nynějším Sašku a w Slezsku, o tom opět mlčí stará podání. Powážii se ale, že owšem i srbské krajiny náležely ke spolků obrannému, jehož hlavou byl Swa-

toplut, jest pravdě velmi podobné, že owssem i tam počala se wyťahovati apostolská činnost Methodioma. Wice swětla ukazje se nám den po dni anobř i důkazů přibývá, že swatý náš skutečně i w Bolště, aspoň okolo Krakowa, kázal slovo Boží, a to nikoli bez prospěchu. Jsouť toho jistě známky, že se i w těchto půlnočních stranách křesťanství owssem i mezi lidem i mezi panstwem počalo njimati, ač se tu proti němu místy jewil jakýsi odpor. *)

Hlavně ossať wyťahovalo se působení muže Božího na Morawskou říši, a tudíž na ossedky krajiny, kteréžkoli příslussely k ní, jakož i na jižní vlasti, zůstávající pod wládou Rocolowou. Nejwice, jak se zdá, užila ho slavná tehdaž Morawa. Welehrad, sídlo králowské, bylo ohništěm, odkud se na rozličné strany časy swými obracíwal. Němečtí knězi, jižto byli z předesslých dob, z časůw Mojmirowých a Rostislawowých totiž, jessťe na Morawě zůstali, nyní čím dál tím wice se tratili, widouce, že se lid ossedken obrací ku kněžím odchowaným a wyswě-

*) Staroslawanská legenda, kterouž jsme w nejedné věci žádoucího swětla nabyli, mluví zřetelně o pohanském knížeti, „kterýžto byl silen velmi a jeděl na Wisle, rouhal se křesťanům i škodý jim dělal.“ Dokládá pak, že sw. Method knížeti tomuto předložil, jak dobré by mu bylo, křesťanem se státi, a spolu připomenul, že čehož nyní o své dobré vůli učiniti uchece, později s ním předce se stane. „I stalo se tak,“ praví starowěký žiwotopisec.

ceným ob Methodia. Posléze zmizeli téměř na čisto, do Solnohradu a do Bawer se obšťeho-
wawše. Tím swobodněji pracował sw. Method
s učením swými. Spojenou jich práci „Boží
učení začalo velmi růsti, duchowensstwo se mno-
žilo we městech, a pohané téměř wšickni napo-
řád jali se wěřiti w prawdivého Boha.“ Že
při tom swatý muž zajisté ani na Čechy, a
možná že ani na Bulhary — nezapomínal, netřeba
doličowati. Známeť zajisté jeho srdce; wíme,
kterak uměl štetřiti swaté pomínnosti swé; známe
horliwost, známe lásku jeho apóstolskou.

§. 20. Sw. Method dokonal překlad pi- sem swatých.

Pomýšlení a wyswěcení sw. Methodia na
biskupství bylo mu počátkem těžkých nehod a
straší. Po první bouři nastalo ale utišení,
nastal, až na malé potřízky, pokoj žádoucí, kterýž
trwal téměř 8 rokům. Bylť to doba blahého
působení apóstolského w rozlehlých končinách
církwe morawské. Wztahowala pak se činnost
sw. Methodia k dvěma obzvláště wěcem. Před-
wšim pečowal o to, aby Morawané, Čechové,
Chorwati a Polaué poznali a zamilowali wíru
křesťanstwon i stali se wěrnými syny sw. Církwe.
Awšak zároveň usilowal o to, aby nové cír-
kwi morawské odchowal kněží způsobilých a dů-
stojných sw. služby Christowy. W tom i onom
blahoslawil mu Bůh. Kterak se rozmáhal počet

wěřících na Moravě, w Čechách i jinde, o tom již pravěno. Než i kněží různých, celon bussi oddaných biskupowi, přibývalo. Byl pak to kněz domácí slowanského jazyka. W krátce wzrostl jich počet na sto — později při smrti Methodiowě dokonce dvě stě se jich počítalo. Byl mezi nimi, jak se na hoře již podotklo, knězic **S l a w i b o r**, a bez pochyby též synové jiných vládyk moravských. Přední a nad jiné wýteční wšak we sboru tomto kněžském byli: **Klement**, rodilý **Bulhar**, **Nann**, **Angelar**, **Sáwa** i **Gorazd**, kteřížto wšickni w Římě byli wysvěceni na kněžství. — Method pracnje s těmito horlivými spoludělníky widěl, kterak se zvelebují winice **Páně** a **Pán** blahoslavi dílu jeho. —

Po tu ale dobu působil sw. apoštol z wětšího dílu živým toliko slowem, ačkoliv byl prvé příchodn svého do Morawy, s důmyslným bratrem sw. **Cyrilem** mimo bohoslužebné knihy z části aspoň i nový zákon i žaltář i jiné některé dílce písem starého zákona slowanským jazykem wplóžil. Uplného překladu Písem swatých wšak posud neměli Slowané. Čim více se množil počet wěřících, tím patrnější byla potřeba takového dobrodiní, obžlástě pro kněžstwo. Než i tohoto drahého daru mělo se dostati, a buď díky Bohu, skutečně se dostalo Slowanům z rukou swatého otce nasseho.³¹⁾

Té doby strojil se totiž sw. Method na dalekou cestu do vlasti své na wýchod.*) Co

*) Legenda, z níž tuto zprávu uwodíme, owšem neudává ni časn ni roku, kteréž by sw. Method

ho tam vedlo, na vlas určití nelze. Staro-
slowanský životopisec jest ten jediný věrný
svědek, z kteréhož tuto zpravu máme. Podle
dotčeného životopisce wyzval jej i sobě císař
(Basilius), žádaje viděti muže, kterýž byl tať
veliké věci vykonal. Stejně w ní asi w ten smysl:
„Zloba nepřátel do té míry wzrostla, že roz-
hlašowali, jať se náš císař hněwá, i dostane-li
ho do rukou, že ho při životě neostawí.“*) —

dotčenou tuto cestu byl přeb se wzal. Uvážíme-li
wsak okolnosti, zdá se, že se to stalo asi r. 787
neb 788, buď neblouho přeb smrti patriarchy Igna-
cia, aneb w krátce po dojednání offemetného Ho-
cia na stolec patriarchy w Konstantinopoli. Stalo
pak se to bez pochyby prwé ještě, než jsou záhubné
úklady Hoclowsy na jewo přišly, a nové, žalostné
roztržky mezi západní a východní církwí počátek
wzaly. Nelze zajisté mysliti, aby sw. náš Method,
o jehož věrné oddanosti i Římské stolici bytelné
máme důwody, w jakékoli sebe nepatrnejší společnosti
byl se pouštěti měl s člověkem, jenžto při veliké
ačenessi své, tať těžké rány zadal Církwi.

- *) Že na sw. Methodia i w Cítkhradě žalováno a
newraženo, jať dotčený starověký životopisec zřetelně
předpokládá, jest arci pravdě velmi podobno. Byl
o tom níže ani zmínky nebylo, snadno bychom se
toho mohli domysleti. Wímek zajisté, kterak žiwou
moci po wšech ty časy ušlowali Řekové, patriarcho-
wí Konstantinopolskému, ne-li wětších, aspoň
rowných zjednati práw, jakýmiž nadání jsou od
Christa Pána nástupcové sw. Petra, papežové
Římští. Náš sw. bratři, Cyrill a Method, nebyli wsak
nakwašeni a porušení kćdou kćwí. Jim, jať mohl každý

Zatím ale poslal císař Basilius k Methodiovi list, píše mu: „Otče čestný, velice sobě žádám viděti tebe. Učiniž tedy ten skutek dobrý, a vydej se na cestu k nám, abychom viděli tebe, pokud jsi na tomto světě, a přijali od tebe modlitbu — požehnání.“ — Nezdá se však, že by pouhé vyžvání řeckého císaře bylo Methodia pohnulo, vytrhnouti se z důležitých prací apoštolských. Měl k tomu zároveň jiné bez pochyby vážnější pohnutky. Ze mu stalo mladé církve Bulharské, kterouž byl sám po mnohá leta střepoval a opatroval s žádou-

dobře znamenati, přičili se ustavičné pletichy na dvoře císařském rovněž tak, jako etlžádostivé záměry, neblahé snahy, suchoparné rozepře a hádky kněžstva řeckého, od věků již bez ustání panující v Církvihradě. Lásta ku Christu, k vůle Jeho vlábla srdcem a řídila kroky jejích. Horlivost jejích apoštolská, kteráž z této lásky pocházela, a nejprvé mezi Slovanů a Bulharů na jih, posléze pak na Moravě, v Čechách a v druhých krajinách Slovanstých tak pěkneho dobývala vítězství, směřovala k rozmnožení křesťanů, a ku spasení duší lidských, nikoli ale k rozšíření moci a vlády císařův nebo patriarchův Konstantinopolských. Takové pak smýšlení nemohlo se ovšem líbiti ani císaři Basiliovi, ani patriarchovi Ignaciovi, oné doby povolnému císařům, ani nad jiné etlžádostivějšímu Zootovi. Tim méně líbila se jim věrnost, kterouž byl sv. Method stolicí Římské na jevo dával. Než nemiloť tato v Církvihradě, byť si byla sebe větší, nemohlať sv. apoštolu našemu sľoditi, ani se ho mnoho dotknouti, jelikož nezavířel ani od císaře ani od patriarchy v Církvihradě.

cím prospěchem, a v kterých nyní od některého času původem kněží Řeckých hrozila odtržka od jednoty Římské, nemálo na srdci ležel, jisto jest. Neméně nám povědomo, že již prvé po vlasti toužil, ano že jej na smrtelném loži bratr Cyrill prořiti musil, aby k vůli této toužebnosti své neopouštěl díla, počáteho mezi národy Slovanšými. Nebudeme tedy snad daleko od pravdy, bíme-li, že mimo jiné, též i tyto dvě příčiny, více méně k dotčené pouti jej přiměly. —

Život jeho počínal se pomalu sčplowati se konci; břímě věku i podniknutých cest a práci mnohonásobných připomínalo, že trvání jeho na zemi nebude již na dlouze. Nesnáze a patrná nebezpečnost na cestě, kterouž měl swatý náš před sebou, mohly velmi snadno urychlití odchod jeho ze světa k Otci nebeskému na věčnost. Než srdce a láskavá péče o národ Christu ziskáný, péče o zdar wiry Boží v církvi svěcené nedaly muži swatému odejiti z Moravy, leč by milovaným oveskám a synům svým zůstavil nenywážitelný poklad moudrosti a pravdy věčné. Úplný překlad písem swatých starého i nového zákona měl tu býti jako korunou práci jeho apostolských. Prvé tedy, než se byl sw. Method wydal na řečenou pouť Bulharskem do Carhradu k císaři, umázel se v důležitou tuto práci.

Příprawy k úplnému wkladu písem swatých náležitě byly se owšem před lety již staly. Bíme zajisté, že sw. bratři překlad některých částek nového i starého Zákona s sebou do

vlastní moravských přinesli. Prodlouženým časem již za vlastní potřebou, již pro poučení učení-
tům z národa slowanštěho bez pochyby tu ta
onde onano část vyložena jest jazykem slowan-
ským. Nyni však mělo seředito to přehlédnuto,
pokud třeba, opraveno, a kde by co ještě schá-
zelo, ualežitě doplněno býti, tak aby měl národ
Slowanští drahocenný poklad výpomědi Božích
ve své přesné celotě a úplnosti. Záhy z jara
v měsíci březnu, di staroměký životopisec, při-
ložil sv. biskup seředitu mysl a péči k velikému
svatému tomuto dílu. Dva učeníky v písmě
nad jiné vycvičenější obrat sobě na pomoc za
písače, neustál pak sv. Method, pokud nebylo
celé písmo svaté, až na knihy Machabejské sta-
roslavným jazykem slowanským správně a
věrně vyloženo. Dotčená legenda starobylá
připomíná i den, kteréhož se neocenitelná, svatá
práce tato dokonala. Bylo to dne 7. mě-
síce Řístopadu. Radost nemyslná pohнула
národem, a duchovní otec jeho, apoštolský
Method, sám obzvláště se radoval, že svým du-
chovenstvem svým díky vzdáváje Bohu, že jej
zachoval při životě a pomohl mu, že konci přivésti
důležitou tu práci. I ustanovil na poděkování
Bohu důstojnou slavnost. Na den sv. Dini-
tria, kteréhož památka světila se na den 7.
Řístopadu, vzdávala mladá církev slowanští
ústy vrchního pastýře svého věrné díky a „dů-
stojnou chválu i slávu Bohu.“ — Sv. Me-
thod odemždal tu odchovancům svým veřejně
Písmo Svaté ve slowanštěm jazyku, podal jim

knihou touto poklad nad jiné dražší, domlouvá takto miru lásky, péče i zásluh svých apoštolů.

Bude tomu bez mála již tisíc let, co se to stalo v Moravě na Velhradě. Mnohé věci od té doby jiné nabýly tvárnosti. Velhrad jest srostotán — a na rumech církve a na zříceninách chrámů, založených a posvěcených Methodiem, povstaly nové. Nic však méně překlad Písem sv., učiněný sv. otcem naším, po duševní den chová se v úctě a vážnosti. Každý Slovan to cítí, že dotčeným překladem Písem svatých posvěcena jest řeč naše slovanština. Překladem tímto způsobeno, že se již ob tisíce let slovo spásy a pravdy věčné ozývá v přirozeném jazyku našem, a kniha všech jiných důstojnější a vznešenější učiněna jest základním kamenem literatury Slovanštiny. Neřekne-li ošhem i z toho baru díky vzdávati Bohu a oslavovati jméno — ctiti památku sv. Methodia?

S. 21. Sv. Methodia cesta do Carhradu i do Říma.

Sv. Method dokonav překlad Písem svatých, rozjehnal se s Moravou a s dobrosrdečným lidem říše této, i vydal se na dalekou cestu. Doprovázen některými učenými, dostal se konečně šťastně na východ mezi Bulhary.*)

*) Vzdělky se nám vrtá na mysl, že sv. náš apoštol v krajinách bulharských nyní i prvé již s

Císař Basíl dozvěděl se o tom, wypravil k němu své posly, žádaje, aby nemeštal přijíti do Konstantinopole. Sw. Method učinil podle vůle císařovy a zassel do stolického města řecké říše, prvotní své vlasti.

Se ctí a slávou přivítali jej tu na dvoře císařském, přivítal jej i patriarcha. Pověst o činech jeho byla jej zajiště předešla, přítomnost pak jeho zbavila tudíž samé protivníky chuti dorážeti na biskupa podle srdce Hospodinova. Nad to welela opatrnost, šetrně miti se k muži, vládnoucimu myslí velikého národu slowanského. Císař ho ctíl a lichotě wšelijak, hojné dary podával mu. Wšak nezdá se, žeby sw. Method mnoho radosti byl nalezl w Konstantinopoli. Císařské toto sídlo bylo učiněné hnízdo pletich, rozepří a úkladů wšeho druhu. Jedním z nejnowějších bylo lstivé a násilné odvracování Bulharůw od stolice Římské, ku kteréž krajiny tyto před nemnohými lety samy byly se přihlásily a wšelikým právem příslušely. Horší věci wšak se strojily, ano, již dozrávaly neblahé úmysly carohradské, kteréž později při-

Řeckým kněžstwem nelibě se potkal, jelikož se stawěl proti záhubnému počínání Řekůw, usilujících národ bulharský od jednoty se stolicí Římskou. Co se w Bulharsku dělo, s wědomím a s vůlí císaře Basíla se dělo. — Tak nabudou zpráwy starověké oné legendy jměti, dle kteréž hrozili Methodiowi protivníci, „že se naň hněwá císař, a že, jestli jej najde, na hrdlo mu sáhne.“

činěním obzvláště Fociomým sjednocenou po tu dobu Cirkew na dva díly roztrhly. Na takové to věci nerádo se dívá srdce, ježto miluje Boha, a pro Boha horlí o Cirkew, o pokoj a smířnost. — Svatý Method, znamenaje takové neplechy neměl w Carhradě na dlouze státi, a pospíšil odsud nazpět k milovaným Slovanům svým na západě. Avšak přítomnost jeho nezůstala bez prospěchu pro Slovaný, w hojném množství usazené w Carhradě. K žádosti císařově zůstal w sw. apostol z učeníků svých kněze i jahna, způsobné ku konání služeb Božích w jazyku Slowanštěm.³²⁾

Zatím, co sw. Method na východě prodléval, sešlili se opět protivníci jeho na Morawě. Král Swatopluk počal se přáteliti s knížetem Arnulfem, potomním císařem a úhlavním nepřitelem krále a panství morawského. A tu owšem kněží němečtí nalezali poznowu i volného přístupu i příznivého sluchu na dvoře Swatoplukově. Nasvědčuje pak tomu, že Swatopluk, jelikož mu sšlěsti hned na počátku vlády nad pomysleni bylo přáti, nemálo zpyšněl, a wšecet do péči a snah swětských zabraný, méně se ohlížel na powinnosti křesťanské. Ano, žiwotopisec sw. Klementa wytká zřejmě, že se oddával prostopášstvom — neřestem, kterýmiž hanobí se jmeno křesťanské. A tu nemohl sw. biskup mlčeti; on prosil, napomínal, hrozil Božím soudem chlupnému králi. Než otcowské rady a napominání Methodiowa nelibě nesl Swatopluk. Tim snáze bylo lze opanowati mysl a odvrá-

titi srdce jeho od muže Božího. A té okolnosti příznivé záměrům svým užili protivníci Methodiowi, obzvláště když ho nebylo na Moravě. Přísnější lázeň, kterou držel a schvaloval sv. biskup, prohlásili za zbytečnou. Nad to pak stíhali ho, jako by sám u víře blondil a bludům nčil.

Král Swatopluk, bývaje zhuštěn w Němcích na dvoře krále Arnulfa, naklonil řečem takovým sluchu a na novo propůjčil se za nástroj proti arcibiskupovi svému. I vypravil obzvláštního posla, jakéhosi kněze Jana, do Říma, na jeho dávaje, že sám již počíná mít pochybnosti u víře. Neopozdili pak se tudíž i dávní protivníci Methodiowi s podobnými žalobami a stížnostmi novými u papeže Jana VIII. — Okolnosti jim přály. Žalostné spory s Řeky na východě a vzniklé roztržky w Bulharích musily polekati mysl papežovu. Žaloby s tolikých stran naplnily srdce jeho bázní, aby snad i Method, pocházející z říše řecké, sám w těchto věcech nebyl účinným účastníkem, stroje na západě, oč se byli nehodni krajané jeho, a sice s velikým prospěchem, pokusili na východě.*)

*) Listy papeže Jana VIII. ku králi Michalovi Borisovi a bratřím jeho, gláště pak k Petrovi jaké musí, velinoži Bulharstému, zřejmě dovědčují, co činili Řekové proti Bulharům, kněze a biskupy Římské vyhánějící a samé na místa jejich násilně se usazující. Z dotčených listů jest viděti, že již i krále ze své strany byli naklonili. Další pak jevuání císaře a patriarchy Konstantinopolského, a

Bázně této papežovy uměli dobře použiti protivníci nasseho sw. apoštola. Wsse, což činil posud arcibiskup morawský, hleděli w Římě tak wyládjiti, jakoby záhubné bludy rozšířal a obřadem slowanským jen jako pláštěm zakrýwal nepřátelské záměry své. Tyto na pohled pravdě podobné a nejednou již opětované žaloby pohnuly posléze papeže, že sw. Methodiowi, kteréhož se byl nedawno ještě ujímal, nejprvé listem, poslaným k němu po biskupowi Ankenitanském Pawlowi nařídil, aby slowanského jazyka při službách Božích užíwati přestal, a pak po nedlouhém čase druhým listem, daným 14. června 879, poručil jemu, aby do Říma bez odkladů se dostavil, a tu náležitě se ospravedlnil. Zároveň poslal papež list ku fráli Swatoplukowi, porozbuzuje ho, aby w pravé wěře pevně setrwal, nedbal na nikoho, wěrně se přidržel učení stolice Římské. Papež neopominul spolu podotknouti, co mu na Methodia arcibiskupa bylo žalováno, jakož i to, že obžalovaného powolal do Říma, aby „z úst jeho slyšeti a přesvědčiti se mohl, zdaž drží a wěří tak, jak byl připowěděl, čili nic.“ To wsse stalo se w r. 879.

nastrojených k tomu i biskupů wýchodních, i wyslanců Bulharských na sněmu Konstantinopolském, ještě patrnějš ukazuje nepoctivé suahy Basiliorů a Fociorů. — Než o tom dosti budíž tuto jen připomenouti.

Byw po druhé již wyžwán do Říma, neměšťal sw. Method blouho, i wydal se na cestu k otci wěřícíh, Janowi VIII. Nežústalo ho tajno, jaké těžké žaloby se tam proti němu zadaly. Leč náš swatý nebál se, stanouti před soudcem spravedlivým. Swědomí zajisté ru ručilo, že se od zákona Páně w ničem neuchýlil; on znal papeže, a nad to wěděl, že bdi nad ním a zastane se ho Bůh. S kojil se jistou nadějí, že jako prvé tak i nyní w Římě nalezne ochrany a dokonale se očistí.

Ano, prvé ještě, než se wydal na cestu a wyšel z Morawy, počaly se trhati mrahy. Král Swatopluk nahlédl záhy, jaké nebezpečensťwi hrozí národu Morawskému, kdyby lest a lež lidská zwítěžila nad swatým arcibiskupem. Nebylo-li se obámati, že tudíž i arcibiskupská stolice morawská cšíř i opět zajde? Král, předzvídaje takowou pohrcnu, nucena se widěl, tím horlivěji ujmouti se štimě osvěceného arcibiskupa, čím wice jemu samému záleželo na tom, aby církev Morawská nabýté ledwa samostatností opět nepozbyla. Protož také wyprawil se sw. Methodiem obzlasťního posla k Řimské stolici, dilem, aby se wěrného apóstola Páně swědomitě zastal proti zlošťným úkladům, dilem, aby o rozmnožení biskupůw, o žřízení biskupských sídel a tudíž o dokonale utmrzení založené již samostatné stolice arcibiskupské na Morawě slusnou žádost cbncwil.

Někdy lze předpřemati, že porež vyplní wšelké tyto žádosti krále a národu Morawského.

Ano, již předkem ujistěn byl Swatopluk, že mu sw. otec sám vysrěti prvního podřízeného Methodiowi biskupa Nitranštěho. Z vybral si na to důstojenství kněze z Němec, s kterýmž se byl bez přchyby na dvoře Arnulfově seznámil. Byl to úlisný Wiching, který, dechm sebě u krále Swatopluka znamenité přízně, domedl, jak se zdá, na čas i samého sw. Methodia obe-
lsiti. Maje po vůli králově býti prvním bi-
šupem, stojícím pod vrchní správou utvrzeného metropolitě moravského, ubíral se Wiching se sw. Methodiem do Říma, aby u sw. otce po-
twrzení a posvěcení na důstojenství biskupské dojiti mohl.³³⁾

Bylť to, jak svědčí slavný dějepisec církevní, kardinál Baronius, l. P. 880, idnž se náš sw. apóstol šťastně do Říma do-
stal. Prowázeli ho tam, jako wšude a weždy, učitelé nad jiné wšeteční učenci. Nemimel sice, kterými krajinami jej tehdáž cesta wedla. Není wšak přchybnosti, že se opět wlostim slawn-
stými w něldejší Pouuenní přes Benátky ubíral do Wloch, nucstáraje ani na této cestě rozsi-
rati nebeslé sime ewangelia Christowa. Při-
ssid konečně na jaře 880 do Říma, w krátce pouhu, ať tak dím, přitemnosti svou rozpřáhl křivé žaleby setu swých. Papež Jan VIII.
srdečně se potěšil, wida Methodiewo k sw. sto-
lici poslussenství, a seznámaje, kterať synowstcu láskou oddán jest Církwi wšetečen národ Moraw-
ský: — Co se dotýče samého papeže, ten onsem hned se přesvědčil, že nowá křinda se děla sw.

Methodiowi. Než zdálo se býti potřebí, cele po církevním řádu proti budoucím útokům ohraditi jej. I svolal papež biskupy v sněm, a před ctihodnými tímto shromážděním dožádal sv. Method zřejmě, že se u nás od Církve svaté obecně ničím nelíší, nýbrž věrně a cele Církve římské se drží. Zároveň ukázalo se, že nemá Method obecními u násalého s necirkevním křesťanstvím, kterýž byl nejprve klamnými připovědmi přelstil papeže. Stalo se podruhé patriarchou, na sněmu r. 879 shromážděném v Cařihradě, zejména proti papeži vystoupil a usiloval Fulhary od jednoty stolice Římské odtrhnouti. Sv. Method, podav tedy papeži a biskupům sněmu jím dokazy o přesnosti víry své, provedl zároveň, že i při službách Božích náležitě ztvořeného řádu Církve svaté svědomitě stěží, a ve všem řídí se podle věroků svatých sněmů i otců církevních. Zbývalo ještě ospravedlniti se v příčině užívání jazyka Slovanského při službách Božích. Než věc tato byla již velmi snadná. Jak nás totiž seznal papež, která apóstol národů Slovanských pověrně se drží pravé víry křesťanské, pominula bázeň, aby se snad pod pláštěm uživaého jím při konání svatých tajemství jazyka bludově užívající neukřivali.

Jan VIII. takovou měrou nabyl jistoty, že s kým Methodiovým věřiti nesluší, tím srdečněji přilnul k osvědčenému. Přesvědčiv pak se zároveň, že právě bohoslužbou, jak ji Method konati naučil, i národ i Církve mezi Slo-

wnay, znamenitý žrůst bře, potvrdit ustanovení Adriana předchůdce svého a schválil sám i písmo i obřad slovanšlý. Aby však zamezil možné nedorozumění budoucí a nové hádky, vydal o tom list řádu papežšlý k Owaroplukowi, kdež potvrzuje ustanovení tato, wece: „Konečně slovanšlé, od Konstantina, druhdy filosofa, vynalezené písmo, kterýmž se Bohu náležitě chvály ději, schvalujeme vším právem a melime, aby se w témž jazyku wýpovědi a statkové Christa Pána nasseho přednášeli. Neboť abychom netoliko třemi, ale všemi jazyky chválili Hospodina, napomíná nás sw. wýrok, ježto meli, řka: Chwalte Hospodina všickni lidé, chwalte jej všickni národové... J. apoštolové naplněni Duchem sw. mluvili všelikými jazyky melitě věci boží... Aníž to zdravé mře a zdravému rozumu na škodu, pakli se buď wše w témž jazyku slovanštém pěji, neb sw. ewangelium, neb Boží čtení starého a nového Zákonu, dobře přeložené a wložené čítá, neb i wše jiné povinné pobožnosti hodiťné, se rozrůžují. Tent zajiště, kterž stvřil tři nepřednější jazyky, hebrejšlý totiž, řecký a latinšlý, stvřil též i wšech druhé se cti a chwale své. Melme ale předce, aby ne wšech chrámích, pro wětší počest, ewangelium nejprvé latině se čítalo, a pak slovanštým jazykem se zvěšt. walo lidu, nerezumějícímu slozům latinštým.“³⁴⁾

Dstatně rozuut se samo sebou, že wřsadbou touto, rozpujčencu jazyku slovanštému, neminil papež zamežitú kněžím konání služeb Božích

jazykem latinským. Král Swatopluk žádal si
rozhlasně míti na dvoře svém knězi, kteříž by
latině mši swatou jemu sloužili. Sw. Otec
učinil i w tom ohledu náležité opatření, nařídil,
aby se w tom dělo po vůli králowě a libosti
fmetu jeho.

Již pak jest z toho widěti, že se nepřáte-
lům Methodiowým za Jana VIII. newedlo lépe
než za Adriana II. Úkladowé jejich posloužili
osobenému Řekowi (tak nazýwali muže Božího) i
jeu k wětšimu prospěchu a oslawení. Jako zlato
z ohně wyšel z nových těžkostí těchto Method.
Jeho wíra, jeho příkladná oddanost k náměstu
Christowu na zemi, jeho žiwoucí láska k Cirkwi,
jeho wýtečný důmysl a požehnaná horliwost
apostolská užívaly se poznomu w pravém swětle.
Ze se zároveň lživé nářky a zlostné zámyšly
osobowatelůw a žalobníkůw odvrhly, a že pak
na ně i slusná hanba padnouti musela, jest
samo sebou zřejmé. — Byliť by málem sami
padli do jámy, kterouž jinému chtěli wykopati.

Sw. Method, očividu se takto dokonale,
tim suazněji o to se přičinil, aby náležité utvr-
zení a opatření spráwy církewní w říši Mo-
rawské na wšecky budoucí časy k místu bylo
přimědno.

Papež Jan VIII. nahlížeje duchowní po-
třeby národů Slowanských, ochotně se propůjčil k
žádostem apostola, krále i lidu morawského. Že
byla k tomu obzvláště příhodná doba, hleděl nyní
dokonati, což byl započal předchůdce jeho, Adrian.

A tu již dotčeným na hoře listem ke králi Swatoplukowi prohlásim mladou církev Moravskou celkem za samostatnou, wsecku wrchní moc pastýřskou uade wšim kněžstwem i lidem wěřicim obowzdat sw. uassemu arcibiskupowi. Schwálený králem uěmecký kněz Wiching posvěceu jest od papeže na biskupstwi: — staroslavná Nitra slowanská w Uhrách ustanowena jest za sídlo jeho. Podle tohoto biskupského sídla měla i jiná některá zřizena i osazena býti. Nowý pak biskup Nitranský a wšickni bndoucí, jižto na zřizená biskupstwi dosazeni býti měli, poddáni jsou pod spráwu sw. Methodia, jim samým we wsech věcech majíce se spravowati, a wedlé zákonůw církewních jeho poslussni býti. Kněžstwo wšelikého řádu i národu po wšestere říši Morawské přísne zawázáno jest, bez wší wšiminky k takowému poslussenstwi. Zřetelně zajiště ustanowil papež Jan VIII., že bez wůle a wědomí sw. arcibiskupa nijádný kněz ničehož činiti nemá w krajinách, zůstawajících pod jezlem Swatoplukowým. Neposlussným a zpurným, roztržky a pohoršseni jakéoli způsobujícím, pohrozil papež potutou, nařizuje, že mají od krále wen ze země Morawské wyhnáni býti. Aby pak posléze nebyl sw. Method nikdy přinucen, kdež jinde jakéoli pomoci duchowui pohledáwati, alebrž sám podle potřeby poswětiti sobě mohl na nowá biskupstwi hodné biskupy domácí, uložil papež Swatoplukowi, aby poradě se o to s arcibiskupem svým, důstojného kněze neboli jáhna k němu do Rima

vypravil, kdež by i druhý podobný biskup Moravský náležitě posvěcen býti mohl.³⁵⁾

Majíce list tento papežský ku králi Swatoplukowi, neměli poslové Moravští w Římě béle ani státi. Papež bohatě jim nahrabil nesnáze, spojené s takovou obtížnou cestou, osladil utrpení, působené úklady osočovatelských Methodiůvých. Dosáhlit, čeho si žádal král i národ moravský. I obrátili se všickni s velikým plesáním nazpět do milé vlasti. Swatý Method, promázen láskou a požehnáním sw. Otce, vydal se nazpět se svými, milou koje se nadějí, že konečně žarad nemilých bude prost, a království Boží napotom tím utěšenější ždar bráti bude.

§. 22. Sw. Method a Wiching.

Šťastně nawrátil se sw. Method z Říma do Moravské vlasti. Národ všude vděčně i radostně wital jej co otce svého, a muž Boží na novo se swatou horlivosťi se uchopil apoštolského díla, uwáděje na všech stranách mrav i řád křesťanský. Dílo Boží, jak srdce si žádalo, bařilo se w národě velmi utěšeně. Retrvalo dlouho, a do Říma ubíral se opět z Moravy kněz, ježž Method uznal za důstojného biskupské hodnosti a král Swatopluk wypravil k hrobům sw. Apoštolů pro posvěcení. Tak boufal sw. Method na stará leta swá widěti se Simeonem netoliko počátek spásy, nýbrž úplné

útworzení a božonahý rozkvet nově sstipené církve moravské.

Zatím ale počalo se nebe na novo kaliti, — nové těžkosti dolehly na swatou hlavu wěrného sluhy Pánu. Půwodce wšelikých těchto nehod byl uowděčný Wiching, biskup Mitranský. Gotwa byl totiž úlisný a schytralý tento dworěníu doffel důstojenstwí biskupského, odwrhl larmu, kterouž byl posud oklamáwal Methodiá. Maje býti pomocníkem a podporou sw. kmeta, stal se protivníkem jeho a sstúdcem. Z listu, kterým papež sw. arcibiskupa uasseho potěšuje, widěti jest, že se musily znamenité nátišky wěrnému služebníku Pánu diti. Král Swatopluk měl owšem wedlé ustanowení papežowa sstrotiti zpouru každého jáhna, kněze, biskupa, kdožkoli by se byl pozdmihowati směl proti sw. arcibiskupowi. Než Swatoplukowi bez pochyby více se zalíbil úlisný a zloradný Wiching, než důstojný a přisný Method. S zdá se, že posud sám král těžkosti nečinil sw. arcibiskupowi, proti nátiškům owšem ho nic nehájil. Wěda tedy Wiching, že král mu přeje, tím zpupněji nastupowal proti samému dobrodinci a wrovnímu správci swému, tím drzeji chtěl sobě osobiti práw uenáležitých. Nadarmo napomínal jej z počátku muž Boží; nadarmo hrozil mu papežem. Wiching uic nechtěl wěděti o poslussenstwí, anobrž tak se twářil, tak se pronášel, jakoby od papeže soutrouné jakési rozkazy byl přijal, maje sám býti strážcem Methodiowým. Ano, schytralý člověk ten neschtil se napsati we jmennu samého papeže a

podstrčiti králi Svatoplukovi list, kterýmž ztvořeno býti mělo nepravné a bezbožné počinání jeho. ³⁶⁾

Takové nedůstojné jednání sw. Method nřtkterak trpěti nesměl: jinak byl by musil w Cirkwi hynouti řád, a zmatkům byla by se otevířela brána. Menalezaje ale zřítání u krále, wyprawil k swatému Otci do Říma posla s žalobou na Wichinga. Nesmlčel pak, nač se biskup Nitranský odvolává, což si proti němu osobí, — co předstírá. Zřidaw tuto stížnost k sw. Řolici, očekával důvěrně konečnou odpověď, a konal opět bez ustání cesty své apostolské. Papež Jan VIII. neměsskal dlouho s odpovědi. Dne 23. března napsal juž sw. Methodiowi srdečný list, kterýmž pěkně wybává swědectwí o upřínné lásce papežowě k sw. arcibiskupowi nassemu. Sw. Otec dáwá na jemo, kterak se raduje gđaru a prospěchu wíry křesťanské na Morawě; zároveň ale lituje Methodia, že se mu děje přiklořenstwí. Osvědčiw, že ani Svatoplukowi listu žádného potaji a kradmo neposlal, ani soukromých, tajných nějakých rozkazůw nebal Wichingowi, na kteréž se úlisný schytralec odvolával, připowídá sw. Methodiowi nassemu, že chce věci nemilé wyšetřiti a narownati, twrdossijného biskupa Nitranského ale potrestati. — Stalo-li se to čili uic, a s jakým prospěchem, o tom již nic se nedozwídáme z letopisůw. Mení pochybnosti, že papež neopominul důrazně napomenouti nehodného onoho dobrodruha. Než slowo to welmi snadno swexlo se va

slizským a tvrdém srdci osfemetného onoho člověka. Tim lépe vzal sobě k srdci Method upřímnou řeč papežovu a neustával v díle svém až do konce.³⁷⁾

V řečeném listu svém hleděl Jan VIII. vyvrátiti nebůvěru, kteráž ovšem velmi snadno vzniknouti mohla u sv. Methodia, pokud by byl souditi chtěl o smýšlení papežovu podle jednání Wichingova, odvolávajícího se na obzvláštní rozkaz Jana VIII. I vybidl papež sv. apoštola nasseho, aby opět do Říma se dostavil, a osobně přesvědčil se o smýšlení upřímném — o lásce bratrské, kterouž ho miluje papež. Zdali a jak brzo bylo lze Methodiowi, vedlé vlastního úmyslu svého i vedlé hlasu papežova vydati se na tuto cestu: — nemůžeme s jistotou pověditi. Zdá se však, že nepochybíme. hledáme-li sv. Methodia r. 881 neb 882 v Římě. Někteří stará podání totiž ovšem dosti zřejmě k tomu poukazují, anobrž za jisté kladou, že sv. Method královu zpuyné počínání proti náležitému mravu a řádu křesťanskému nemoha déle trpěti, na Swatopluka i na dwořany jeho vydam klatbu, do Říma se uchýlil, a nassel tam ochrany i zastání, jak mu papež napřed byl přislíbil. Dle těchto zpráv pobyl pak sv. Method v Římě, pokud za ním Swatopluk nemypravil poslu, slibuje naprawiti, v čem se byl prohřešil, a žádaje, aby se navrátil nazpět do vlasti moravských. Ze však prvé návratu jeho wšelaké nehody musily býti utowánny, že biskup Nitranský na nowo byl

zamázan t náležitému poslušenství, jest samo sebou průvodno. „Tedy,“ dle slova staré legendy latinské, z níž zprávy tyto máme, „spěchal muž Boží navštívit opět stádce svoje, kteréž sice ostavil tělem nikoli ale srdcem. Když pak přicházel, vyšli mu vstříc vládkové i národ, s neobyčejnou radostí plesajice, velebili Boha i volali: Navštívil jsi, Hospodine! zemi naši; potěšil jsi ji, poslal nám uazpět pastýře duši našich! A tak uveden jest sv. Method opět do Církve své na Velehradě.“ Potud podání toto za pravé přijmouti sluší, zběhlý se bez pochyby věci tyto mezi rokem 881 — 883.*)

Jisto vsfat jest, že sv. Method r. 884 opět působil na Moravě, a král Svatopluk, jak se zdá, poznav poněkud offemetnost dosavá-

*) Z toto staré podání dobře by se dalo jrovnatl s druhými okolnostmi a událostmi oněch časův. Že potud žil Svatopluk v přátelství s Němci, dáwa je sluchu offemetnému Wichingovi, světomně a zpučně se měl t arcibiskupovi, leží tatořka v přirození povaze jeho. Stížnost sv. Methodia padá vsfat do těch dob, kdežto Wiching, po návratu svém z Říma, v biskupství Nitranské se uvázal, a Arnulf, potomu král německý, v dobrém srozumění žil se Svatoplukem. List papeže Jana VIII. dán jest jaslté dne 23. měsíce března 881. Věhem roku 882 — 883 vzalo vsfat přátelství mezi Svatoplukem a Arnulfem za své, a tu bez pochyby, aspoň z částí nastal nový obrat, ucheeme říci v náboženském smýšlení Svatoplukově, ale v jednání jeho se sv. Methodiem.

dních obpůrců Methodiových, dle slova papežova i dle slibu svého, o něco lépe a náležitěji se měl k svědomitému otci a správci moravské církve.

§. 23. Poslední doby života na zemi, smrt a pohřeb sw. Methodia.

U prostřed prací a příkoří, radosti a protivenství při rozšiřování víry křesťanské mezi Sloiany přibývalo sw. Methodiowi každý den břemene věku, i hodina odchodu k Otci nebeskému se blížila. Vášta však a horlivost jeho stářím nikoli nechladla — neumdlávala. Vynešený, apoštolský kmet neustával dělati, pokud měl světla v hůry, pokud mu trval den života na zemi. Péče o zničení víry svaté v rozlehlých vlastech slovanských, úsilí o zachování obecné svornosti mezi kněžstvem latinského i slovanského obřadu, starost o vychování zdárných služebníků církevních a duchovních učitelů milovaného národu, apoštolské cesty po všelijakých stranách rozsáhlého arcibiskupství, vyučování a správa věřících zaujaly i těch několik posledních let drabého života jeho. Kež o tom všem již podrobnějších zpráv nepodávají ani letopisové ani staré legendy, co jich posud známe. Tolik jediné víme, že sw. Method na den apoštola: Páně sw. Petra i Pavla r. 844 v Brně, u přítomnosti krále Svatopluka i velkého množství lidu, posvěcoval nové chrám

Boží tu poctivostí jmenovaných sv. apoštolů. *)
 Velebná svatyně tato rozdělena jest na místě,
 kdež do nedávna klaněno se modlám na hoře,
 zasvěcené Perunovi. Mimo to podobná sta-
 roslowanská legenda (z kteréžto se nám ovšem
 v nejednom ohledu žádoucího světla dostalo),
 že též i „s králem Uherským, přisedším v
 strany Dunajské,“ měl co činiti sv. Method,
 „býv u něho přijat s láskou a propuštěn s da-
 ry.“ Důstojná povaha Methodiowa tak doja-
 la ovšem polodivného náčelníka surového ono-
 ho národu, že máje loučiti se s mužem Božím,
 prosil ho řka: „Pomni na mne, čestný otče,
 v svatých modlitbách svých rozdycky.“ Potud
 jest pravdivá tato událost — a nestává příčiny,
 proč by se mělo pochybowati o ní, — dobré
 bylo by to znamení, že ani u tohoto, ovšem
 nerozdělaného knížete bez prospěchu nezůstala
 návštěwa kněze apoštolského. ³⁸⁾ —

Než apoštolování Methodiowo dospělo ku
 konci. Muž Boží strávil 22 let mezi Slovaný
 na západě. Podrobiv se tolikým obětem a
 nesnázím, přetrpěv nejedny těžkosti, nářky a
 příkořenství, ovšem zasloužil, aby mu dal Páu
 torunu života, příslibenou věrným milovníkům
 zákona. Churawost a stáří ukazowaly zjevně,
 že již na dlouze nepobude na zemi. S hleděl
 sv. otec a apoštol náš prvé ještě, než mu

*) Není hrubě pochyby, že nynější hlavní, stolický
 chrám Páně Brněnský stojí na památném místě, kdež
 byl dotčený stán Boží zasvěcený sv. Methodem.

pošyne smrt, opatřiti svěcenou sobě od Boha církev. Bystrý a světlý Boží milost osvěcený duch jeho předzvídal jistě, jaké pohromy po smrti jeho přijiti mohou na církev moravskou. Smysl Svatopluka pečlivého více o zemnitřní správu říše než o pravý zdar a svět viny v národě, zjevné záměry a vřelá povaha Wikingowa, nad to pak i nestálost kněží německých, za příčinou změn nastalých v říši Moravské opět u valnějšímu počtu rozšířených a ušazených, neslibovaly mnoho dobrého na příští čas. Aby však pokud to lze člověku, naděsť svárům a roznicím, mouchám vypuklanti po smrti jeho, měl sv. Method o to péci, aby ustanoven byl nástupce v důstojnosti a v úřadě jeho biskupském.

A slovo Methodiívu sesslo se vřelým duchovenstvem k molení na Belehrad. Wše se tu dělo po starobylém církevním řádu. Method, shromáždím kněžstvem, duchovním synům svým vyjevil nastávající potřeby Církve. — S pobnutým srdcem, s patrnou žalostí myslící přítomní, což jim předkladal věhlasný kmet a otec svatý. Srdce chvělo se bolesti, ale rozum velel, opatřiti církev moravskou podle rady Methodiívy. Než kdo měl a mohl býti nástupcem apoštola našeho? — O to postaral se Bůh. Mezi věrnými učeníky Methodiívy vynikal toho času nad jiné vřelý vůbec na slovo vzatý kněz, jmenem H o r a z d. Výtečný tento odchowanec sv. apoštolům našich byl rodem Moravan. Nemědnl vzdělanost ducha,

ussleditlost srdce, život bez úhony a horlivost o zdar pravé míry učinily jej miláčkem velebného mistra. Že pak se dobře znal netoliko v přirozeném jazyku slovanstém, alebrž i v latinském a řeckém, byl tudíž o to způsobilejštim ku spravování církve, v kteréž obřad slovanstý podle latinského žiloval, a vedlé nových domácích starší německí a onde i někteří řeckí kněží se nalezali. Mimo to pocházel ze vzácnějšího rodu na Moravě. Takou měrou ale mohl pak snáze než kdo jiný nadíti se zastání mezi svými, kdyby, jak lze bylo předzvídati, opět buď Wiching, neb kdokolivěť jiný, úklady a nátlaky jaké strojiti směl proti zřízeným od Methodia obyčejům posvátným. Nad to jest ovšem nemálo pravdě podobno, že Horazd již prvé obrán býti za druhého biskupa, podřízeného pod vrchní správu Methodiovu, v Římě samém posvěcen jest na důstojenství biskupské. Když se tedy jednalo nyní o wyvolení nástupce na stoliči Belehradské, kněží Moravští wznesli na sv. Methodia žádost, aby sám ustanovil, toho chce míti za náměstka. S nkázal Svatý na Horazda. „Tentoť jest“ pravil, „syn mojí země, muž svoboděn i naučen dobře v latinské knihy, a pravoměren: — To budiž vůle Boží i moje lásky i moje! — On budiž nástupce můj!“ Metřeba dohládati, že se vše stalo po vůli, po slově Methodiově, a Horazd ustanoven jest za budoucího arcibiskupa Belehradského, za správce vrchního církve moravské.

Sm. Method, zařidiv takto, což svatou

Duši vázalo k zemi, počal se strojiti k konečnému odchodu ze světa do nebeské vlasti. Nemoc, poselkyně smrti, se ukázala, když se byl ten nejdražší duši křesťanské čas, svatý týden velikonoční, přibližoval. Bylo to právě na světnou neděli I. P. 885, — připadla tehdyž na den 4. měsíce dubna, kdežto sv. arcibiskup již onemocnělý, naposledy se vydal do chrámu, žádaje tu ještě jednu obět nejsvětější konati a rozloučiti se s věrným stádcem svým. Co tu mluvil, co na srdce kládl, k čemu napomínal, k čemu při žalostném loučení sluha Páně zavazoval milované omečky své, každý snadno může si pomysli. A kdo by domedl popsati bolest upřímného lidu moravského, když sv. arcibiskup naposledy uděloval požehnání?

Muž Boží, předzvídaje brzkou smrt, oznámil to svým věrným. „Střežte mne, děti,“ řekl k nim, „střežte mne do třetího dne.“ Všecka Církve, kněžstvo i lid, trvali na modlitbách dle výslovné žádosti sv. pastýře svého, který ducha již Pánu odovzdával. Stalo se, jak byl tušil a předpověděl. Třetího dne z rána, a sice dne 6. dubna r. 884, zesnul veliký tento sv. apoštol náš vzácnou smrti spravedlivého, po pracovním životě odebral se k Hospodinu do přibytka, připraveného Spasitelem v domě Otce nebeského.

Gotwa se z Belehradu po vůli, po kraji, po vesperé Moravě rozněsila žalostná zpráva ta o smrti sv. otce, všecken národ želel a plakal těžké ztráty. Po celé Moravě, kdekoliv

se nacházeli věrní milovníci wiry a zákona Chr. slova, kdeoli poznali v sv. služebníkú Páně pravého blahověsta i otce svého: bylo viděti smutek, bylo slyšeti nářek nad smrtí muže Božího. Kmileli a plakali jsou dobrého učitele a pastýře mužové i ženy, malí i velcí, bohatí i uboží, svobodní i nesvobodní, zdraví i choravci, wdowý i sirotci, cizinci i tuzemci, slowein i sliční želeli swatého, kterýž byl po celý život swůj wsecko wsechněm, aby jen wsecky získal Christu — přivedl ku spasení.

Na Welehradě ve stoličném chrámu Rodičky Boží, Marie Panny, pochovány jsou pozemské ostatky apóstola Páně. I shromáždili se prawověrní k službám zádušním nad hrobem jeho. Ukaz, jaký jsme při smrti sv. Cyrilla znamenali v Římě, jak dalece možné bylo na Moravě, opětowal se owšem i tuto. Resčíslní zástupové zbožného lidu Moravského sešli, sběhli se ode wssad do Welehradu. Národ i kněží cítili zároneň, že mají pochováwati otce, oplakáwati ztrátu prvního dobrodince svého na zemi, a díky wzdáwati Bohu, že apóstola svého wjal do sláwy nebeské. A takto dělo se skutečně. Krásná jednota katolická objevila se wssak i tu ještě w krásné welebnosti své. Jediny Wiching, kterýž neměl k muži Božímu srdce, seděl se swou družinou na Mitře, a tudíž nekalil — nerušil bohumilé jednoty u hrobu Methodioma na Welehradě. Tím srdečněji a wděčněji počínali sobě kněží slowanského, latinského i řeckého obřadu, jenž byli zůstáwali pod správou zemřelého sw.

arcibiskupa. Tito všickni zároveň slávili nade hrobem služebníka Božího i sse svaté, jedni latinským, druzi řeckým, jiní slovanským jazykem prozpěvujíce. Byla to jako poslední tatočka záře, v kteréž se bratrská láska tak utěšeně jemila. Smrti sv. apoštola slesla do hrobu i svornost, ktercuž sv. náš Method, pokud ho bylo na živě, slovem i příkladem zachovati hleděl mezi syny jedné matky, mezi bratry vykoupennými touž krví Spasitele našeho Christa Ježíše. ³⁹⁾

§. 24. Povaha sv. Methodia.

Takovým způsobem, tichou smrtí odebral se Method z tohoto světa na věčnost, a sessel se s milovaným bratrem Cyrilem v žádoucím království nebeském, ve slávě Pána — mistra svého, Christa. Dokonal dílo své na zemi počal se skvíti mezi nebeskany jako věrný služba, vyuovač, učitel, apoštol Spasitelův. A tu již nastává povinnost, obrátiti zřetel svůj na vznesený život jeho, zasvěcený láskou Boží — ozdobený korunou nesmrtelných zásluh o Církev a o spasení národu našeho. Z veliké části opakuje se tu ovšem divadlo, jakovéž měli jsme rozvažujíce uslechlou povahu sv. Cyrilla. Než komu nebývá milo, třebaš několi kráte po sobě divati se na ruzi v plném rozkvětu jejím? — A hle život — duše svatého jest více — jest spanilejší než růže, a třebaš by pocházela ze samého ráje.

Kdožkoli bedlivým okem stopuje w životě sw. Methodia, shledá všude a ve všem, že byl celou duší oddán Bohu a Církvi svaté. Váňa, kterouž se winul k Christu od mladosti — horlivost, kterouž se držel wíry pravé katolické, promázely jej po samý hrob. A právě tato wíra byla u Methodia nejinač než u bratra jeho, čistá, ryzá jako zlato, ztlučená w peci ohnivě. Odrůstaje w Soluni a později po mnohá leta žije mezi Řeky, obkličován býval na mnoze lidmi, kteří wedouce swáry o prawowěrnost, sami zabíhali vselíjaj do bludůw žalostných. Než sw. Method nedal se nijak nakažiti a porušiti záhubným jedem tímto. Řeční císařové a dworěnstwo zurili proti užívání a počtě obrazůw poswátých: Method ale maje obrazy tyto w náležité uctivosti, uměl užíwati jich ku wydělení jiných — jak se to widělo na dworě krále Bulharského Borsia. Řekové libowali si w lichém hádání o člancích wíry, taceřující laždeho, kdož s nimi neseuhlasil: sw. Method staral se raději o to, aby se wíra jeho jewila we skutcích bohumilých. Řekové Carhradští, slepou omámení ctižádosti, usilowali všemožně roztrhnouti swazek jednoty odtržkou od stolice římské — od papeže: Sw. Method nepřestal po celý život svůj držeti se papeže a wěrně stál w jednotě jediné Církwe Boží. Wěda, že stolice římského papeže jest dědičnou stolicí po Petrowi, kterémuž byl Pán Ježíš odowzдал kliče králowství nebeského, ochotně plnil rozkazy papežůw.⁴⁰⁾ Třikráte podnikl obtíž-

nou cestu do Blachy do Říma, aby dosvědčil pravoměrnost svou a synovskou dohlázel poslušnosti k náměstku sv. Petra. A pomáhali se okolnosti tehdejších časův, tím patrněji objevil se dotčená věrnost jeho. Na západě mezi sousedními biskupy v Solnohradě, v Basově, v Bawořích byli nejedni, kteříž neustávali ošozovati jej v Římě u papeže. Tak se podobalo, sám Smatopluk podával se nejednou za nástroj proti muži Božím. Posléze počal se i papež Jan VIII. mílati v důvěře, kteráž byl nabyl k Methodiowi. Než swatý náš apostoľ ani ustavičnými nátišty těmito nerozvíklal se u wěre, v lásce, v oddanosti své k stolici římské. V Caribhradě byli by jej tehdaž přijali s náručí otevřenou, kdyby se byl chtěl přimínouti pod vrchní správu patriarchy tamnějššího: on ale nestojí o přizeh císaře Basília, nechtěl státi se účastníkem -- tovaryšem Fotiovým; on věren zůstal papeži. Jediné slovo z úst jeho bylo by bez pochyby stačilo, a wšecky krajiny bulharské bez toho již nemálo pobouřené byly by se oddaly Methodiowi: metropolita na Morawě byl by se snadno státi mohl tudíž i metropoliton cirkwi bulharských, ochrany požiwaje u císaře Caribhradského i krále Bulharského, kdyby se byl chtěl prohlásiti proti Římu a spojení s papežem. Než Method neměl srdce k takovým věcem. Jednota Cirkwe byla mu dražší nad poklady a klenoty, nad wšelikou moc a slávu tohoto swěta. Nechtěje, aby trpěla dotčená jednota, hotow byl raději trpěti sám. — Žádaje,

aby svatá jednota v Církvi ostála, nýbrž dále tím utěšeněji se rozvíjela, neopomínal ani na smrtelném loži o to mít péči. Isa biskupem knězi rozličných obřadů, le všem touž nesl a choval se láskou; on staral se o to, aby mezi nimi zachovala se jednota, panovala svornost. Je časem propukaly rúznice mezi nimi, že posléze po smrti muže Božího skutečně nastalo rozbrojení: wšeliké tyto žalostné výjemy byly následkem neslechetnosti, s jakowonž se potkáváme u nepřátel sw. Methodia.

A kde jest taková pevná, živá, nemyvatná míra, taková synovská oddanost k Církvi, jakowouž mluví lze při sw. apóstolovi našem Methodici, není divu, že se tolikéž jiné ctnosti ve swaté bchumilé nalezají shodě. Kdož poznal dokonale míru Christovu a zamiloval ji sobě, tomu netřeba připomínati, že, jak d'Pán, „jednoho toliko potřebi,“ a nejlepší stránku že zvolil ten, kdož celou duši oddal se Bohu. Tak bylo i u sw. Methodia. Bohu sloužiti — ve všem wšudy řídit se mluví Boží: to bylo heslem jeho hned od mladosti. Nestoje o čest a slávu před světem, zvolil sobě úřad, poněwadž se nadál, že bude tudíž moci sloužiti vlasti, lidstvu, Bohu. Než w frátce ukázalo se, že mu za nepřiznivých okolností a mnohonásobných zmatkůw tehdejších nelze jednati podle swědomi, po zákonu Božím. Oddaw se prvé na úřad z lásky k Bohu, z lásky k Bohu vzdal se ho též. — Wýtečný syn jednoho z předních úředníků císařských w říši, muž w mladém věku již pomý-

ffený k znamenitým úřadům a powolaný k většim ještě důstojenstvím, odřekl se toho všeho; vzdal se moci a slávy, odebral se na samotu v horách, aby jako Jan Křtitel na poušti Jordanské žít byl a cele jen sloužil Bohu. Meni-li to patrný důkaz, jak málo dychtil po věcech, ve kterýchž sobě libuje svět, jak velice miloval Pána? Bůh byl mu všecko: — vše jiné bez Boha zdálo se mu býti hotové smeti: a protož pohrdl smetím, aby v Bohu svém našel všecko.

Kde však se oddanost a láska Boží na takový povznesla stupeň, jak to viděli při Methodiovi, tam netřeba mluviti o jiných ctnostech: okolo královny hrnou se družice, k matce vinou se učelý. Kdež v srdci panuje láska Boží: tam pobožnost, skromnost a pokora, tichost, trpělivost, shovívavost a milosrdenství, mírnost a statečnost, neunavená horlivost a obětivá vytrvalost, tam všechny ctnosti bývají domovem. Nejinak bylo u Methodia. Že miloval Boha, pro Boha hotov byl učiniti, podniknouti a trpěti všecko. On pohrdl službou císařskou, aby mohl celejším srdcem sloužiti Bohu; on opustil milou samotu na horách, kdež v svaté tichosti, modlitbami a rozjímáním oslazoval své život, jak mile kynula příležitost k rozšiřování království Božího a spasení duší lidských. Věrný služebník Páně, seznám, co říká Bůh, bez rozpakův opustil milou tu samotu, s bratrem Cyrilem odebral se k balemým Kozarům, pracoval mezi Bulhary, vydal se na Moravu a po dwacet

rošum nenstával putowati po vlastech slowanských láže ewangelium pokoje a spasení, kaže křesť a pokání na odpustění hříchům. Meni-li to patrný důkaz, jak uměl-Method milowati Boha milowati své bratry?

A jaková se při této lásce jemi stala? Ona státní, neunavená! Chytrácká osvědčování a zjevné nátišky jej obličují odewssad: příkoří a pronásledování se mu dějí s kolikých stran, wazba a žalář se mu strojí: nic wšsal ueni s to, we swatém srdci ndusiti oheň lásky, a umenšiti horlivosť plamennou o spasení duší, o rozšíření králowství Christowa na této zemi. Sokové jeho nepopráli mu po celých 20 rošum oddechu: on ale na smrtelném loži swém ještě s suásselivostí, s bratrské lásky napomíná své učeníky. Swatopluk šlechtěného Moskylawa zrádně wydaw do rukou nepřátel, zbamil tudíž cirkew morawskou mocné podpory, apostolu pak samému nectně odklidil horlivého příznivce, wřelého pomocníka, wěrného učeníka. Omámený Swatopluk wydal přísného Methodia posléze do rukou, do wazby nepřátel! A jak se tu chowal kněz Páně? Muž Boží, jakoby neznal ani hněwu, zatracuje zločin, lituje zločince. Nebbaje nic na wlasní škodě, hledí ziskati duši zaslupeného šfudce, nersšimá sobě útržek a příkoří, usiluje ale wšsemožně, aby showiwawou tichostí a bloubečející lástí obměčil, slowem prawdy Boží probudil, smrslem křesťanským napravil nešťastného panovníka. A jakož jednal w dočtených ckolnostech, nejinať počínal sobě we

rozkřtí podobné případnosti: Nikdy a nikde není znamenati, že by dbal mnoho na to, musli co trpěti sám, netrpěli tudíž uložené mu dílo apoštolště; naopak on se raduje, polub mu lze doufati, že utrpením vlastním bude moci přispěti na zdar království Božího, ku spasení bratrům. — Činí-li se nástít a přikotit na jedné straně, duše jeho svatá nepřístupná posetile toužebnosti po vezdejší cti a slávě, tím horlivěji vyhledává čest a slávu Boží v jiných končinách. — Než jemná taková showmanství trvá potud, pokračuje jinak jednoti uverli lásta. Kde káže potřeba, nespíchá se muž Boží postavit, opřiti se každému s neohroženosti apoštola. Medbaje o výhody nějaké pozemské a otužen ohněm přikotěnství ustavičných, tím zmužileji hájí práva své církve, svého lidu, tím srdnatěji zastává pravdu, tím neunnameněji dobývá sobě nebe. Viděti to nejednou v jeho životě. Máje ke sboru biskupům sbratřím v Římě hájiti svatou věc apoštolování svého, činí to důstojně a vážně. Wida se po pádu Rostislavově obklopena hrdými, zpupnými loty, brání se jim neohroženě a rázně. Když naň zloradný Wicking nectné úklady nalicil ve strozumění se Swatoplukem: Method ulumí pravdu před knížaty, nebojí se krále, nespíchá se ani samého pareže: nelichotě— nepochlebuje nikomu, vždy hlebí, slewa by se srownávala se srdcem, a srdce snášelo se s Bohem. I wida psleže, že neprospirajj u Swatopluka slova pravdy; znamená, že

král, howě wáſſni, pohrdá ſlowem láſty: aj, tu muž Boží newáhá, duchovní, církewní pokutou k powinnosti křesťanſkým probonzeti ſamého krále. — Nejsou-li to ſamé důkazy, jať wěhlaſná byla horliwost, jať neohrožená byla ſtatečnost ſw. apoſtola naſſeho, Methodia? A newěji-li ſe táž krásná ctnost tolikéž w prácech mnohonáſobných, jež muſil ſwatý náſ podniknouti? Kříž na kříž býwalo mu putowati po říſſi morawſké; od hor karpatſkých až dolů přeſ Dunaj k moři ſínému wztahowalo ſe pole jeho činnosti apoſtolſké; od Wltawy w Čechách až po hranice říſſe Bulharſké muſil konati ceſty; — tu přirozenou měrou newražili naň zarputili pohané, tam proſtopáſſné dworánſtvo, onde ſonpeřowé mezi Řeky, mezi Němci; — byli časowé, kdež nebylo panowníka, hotowého chrániti jej ramenem ſwým: — ſw. Method ale putuje, pracuje, horlí neohroženě — bez uſtání. Kde a potud mu lyne naděje, žeby lze bylo Chřiſtu zísťati národ, obec, duſſi: muž Boží neuhýbá ſe nižádnému nebezpečení, neleká ſe na ſvětě ničehož, nebojí ſe, leč aby neprouedbal ſwé powinnosti, neobmeſťal ſwatého powolání ſwého. Maje nſlawičně na paměti, že jeſť život jeho w rukou Božích, beře ſe ceſťami a doufá w Hoſpodina, že může ſprawedliwý bezpečně tráčetí po draťu a baziliſťowi; on ſſlape po nich a nebojí ſe, byl ſe pozdwihowali proti němu tiſícowé. Tak jedná muž Boží! Wíra jeſť jeho prawidlem, jeho záſtítou; pro ni jeſť hotow trpěti — umříti; láſťa, kteráž jej wyučil,

kterouž v něm roznítil Kristus, jest ohněm jeho činů, jest dušší duše, — páson a sílou wes-
 slerého života jeho.

A obraz ten — i což jest obraz, nasti-
 něný perem, proti skutečnosti životné? — obraz
 takové wznesené povahy — tak sivaté duše
 — není-li to divadlo žádoucí anjelům? —

Než není snad v obraze tom, jak tu na-
 sliněn, barew nepravých, kteráž byla by snad
 přimíchala úcta, láska k dobrodinci nasseho ná-
 rodu? Powážlivý soudce podobného úsudku
 nepronese, a sami osočowatelé Methodiowí, po-
 sud byl na živě, přispěli k dotworzení pravdy.
 Ze wšeho, co činili, widěti jest patrně, jak
 usilují wšemožně, zmařiti jej a dílo jeho. A
 jakové žaloby wedou proti němu? Dui ob-
 wiňují jej, jakoby učil kacířstwí: a papež, wy-
 ssetřiw náležitě wěc, sám slawným způsobem
 dotwizuje prawowěrnost jeho. Ze se zmáhá
 mezi Nefy na východě roztržka, spílají mu Ne-
 fůw, již odtud berouce sobě přičinu k žalobám
 proti němu. Než kdo toho nepowědom, že, ač-
 mnoho wad a nectností nalezá se při dotčeném
 národě, nicméně z trwe řeče possli mužové
 swatí a swětice, na kteráž s úctou hlubokou a
 s mateřskou chlubou hledí swatá nasse Církew?
 A hle jeden z nich a to nikoli poslední byl
 Method — byl Cyrill — swatí apostolové
 nassi. Ci byli by nepřátelé jich lichými útoky
 doráželi na ně, by při nich bylo slawalo sku-
 tečných wad a posleřtůw?

§. 25. *Zásluhy svatých bratří Solunských, Cyrilla i Methodia.*

Vyložimofse život, měli bychom nyní při závěrce přehlédnouti ještě jednou a uvědomiti sobě náležitě nesmírné zásluhy obou těchto sv. bratří. Jestli to práce hned na první pohled — snadná i nesnadná. Nebo každý, kdož poněkud rozumí věci, sám přisvědčí, že dotčených služebníků Páně zásluhy jsou veliké — jsou nesmrtelné. Oni nám i nšemu křesťanstvu minulých věků i budoucích zůstavili příklad ctností wznešených, podněcující tudíž každého k následování. A již to není věc malou zásluhou! — Než kdo sečte, co dobrého způsobili jinak za živa na světě, — po smrti na nebi — svými slovy, svými modlitbami? Modlitba spravedlivého mnoho může u Boha; ona jest, jak učí sv. otcové, k nebi klič, základ pokoje, kořen, pramen i matka statků nescísných. — Modlitba, již podporují skutkové činy, spravedlnosti a dobročinnosti, přesahá svět, proniká nebe, wzruší se k samé twáři stvorené melebusti, a požehnání přivodí na zemi. Nejinak to, a sice v obzvláštní míře u sv. apoštolů nšich. Cím patrněji vynikali na zemi oddaností a láskou Boží, ošsem tím požehnanější jsou přimluvy jejich před trůnem Božím. A kdo newi, kterať národ náš milovali, jak se modlivali za nás, potom v těle žili na světě? Smrtí jim lásky neubýlo, nýbrž na nebeském dvoře, u pramenů nestonále,

nemýšlouné lásky rozhojnila se zajiště lásky jich. Aťšak čím hojnější láska, tím světlejší jsou modlitby, tím horlivější přimluvy Božích wywolenců, a tím walnější množství milosti, kteréž splývají s nebes od Boha na zemi. Pokud trváme na světě, owšem pokaleným okem svým newidíme ani tšicere části věci, kteréž jsou na zemi; my neznáme, leč nepatrnou stránku toho, což se dělo a děje wůkol nás. Než podiwíme se zajiště a ustrneme radostnou wděčností, až se nám otewrou knihy života na věčnosti. Tehdy shledáme, jakové nescíslné množství dobrotin a milosti Božích dostalo — dostává — dostane se nám i národu našemu na přimluwu sw. apóstolů našich.

A k těmto zásluhám o nás a národ náš nescíslným sice, ale napolo utajeným, řadí se jiné zjewnější — patrnější. Pomineme, což činili na jiných stranách: wizme jenom, co protázali nám Slowanům na západě a na poledni, hlavně Bulharům Moravanům, Slowákům a Čechům. Oni přinesli nám wiru Christovu; oni wstřívili a zakořenili ji tak hluboko we srdce předků našich, že tam zasáhlo požehnané působení apóstolské Cyrilla a Methodia, mrákota pohanští nikdy již se nezmohla, světlo sw. ewangelia nikdy nezaniklo. — Oni wzdělali církev slowanskou na základě apóstolském, položenéu od samého Christa; oni uwedli národ náš w jednotu sw. Církwe katolické; oni přičinili se o náležité odchování a wysvěcení prvních slowanských kněží; oni ukázali cestu, po

kteřž možná bezpečně dojiti nebeského Jerusalema. Jimi položen jest první základní kámen literatury a pravé křesťanské vzdělanosti mezi Slowany; oni zasvětili jazyk náš překladem písemí svatých; oni zjednali mu plné uznání v Cirkwi Boží, a takto podivným způsobem zachránili vlasti naše před záhubou valící se na předky. — ⁴¹⁾ — Než uáč tu mnohých slovo? Sv. bratři Solunští, blahoslawení apóstolové národů slovanských mají newýslovnou tu o nás zásluhu, že během několika roků zřítali národ náš Christu Ježíši. Tím wzešla nám denuice — slunce spásy, dáno rntojemství života. Z kdež jest člověk na zemi, kterýž by sobě byl zjednal zásluh větších, wznesenějších? — Kdož umí ceniti důstojnost dusse lidské, dobře zná, že zřítati dusi a pomoci jí ku spasení, wáží owšem o něco wíce, než dobytí — králowství. A hle, sw. Cyrill a Method, owšem z milosti Boží, ku spasení wěčnému přístup zjednali celému národu! Toť zásluha, kteréž se dostalo neannohým mezi swatými na wesskerém swětě; toť zásluha patrná, kterouž majice o nás uáležitým právem nazývají se otcí duchowními — apóstoly národů slovanských.

§. 26. **U**znání a počtě, kteréžto swatí Cyrill a Method dosli na zemi.

W knize prorockwi Danielowých ualezá se připowěd Boží, wedlé kteréž jako hvezdy na obloze štwiti se budou ti, kdož jiné wučowali

pravdě a spravedlnosti. · Nemenní odměnu přislubuje v novém zákoně Pán Ježíš apoštolům a těm, kdož opustivše což. měli na zemi, vstoupili, — následovali — následují Ho. Apoštolům připraveny jsou stolice soudní u prostřed potolení israelitých; a kdož následoval Christa, kdož pro Něho trpěl, bude tudíž oslaven s Christem, — vejde v radost Pána svého a životem věčným vládnouti bude.

Majice před očima věrná tato zaslíbení Páně, patrně vidíme, jakové odměny dostalo se u Boha sv. apoštolům národu nasseho, Cyrillovi a Methodiowi. -- Neznáme nyní již místa, kde byl hrob sv. Methodia: Madaři rozkotali Belehrad, a mezi rupy chrámu Rodičky Boží na Belehradě zmizel i hrob Methodiův. Známe sice, v kterém to chráměří místě pochováno jest tělo Cyrillovo. ⁴²⁾ Než i tam pohromy věkův zatřely památku posvátného hrobu. Aťsať byl bychom zřehla nic newěděli, kde sv. otcové naši složili kosti; byl nám po nich nebylo zůstalo ani té nejmenší památky; my víme dobře, kde najdeme ducha jich. Síbto sv. otcův našich jest u Otce ve slávě vyvolencův; — osud jejich jest pokoj a blahoslavenství, přemýšlující vstetčen rozum a smysl lidský. Blaze každému, kdož se dostane tam, kdež oni jsou, — k Christu Ježíši do věčné slávy — do radosti Jeho! —

Než i na zemi, — za živa i po smrti — dostalo se sv. bratrům našim newšedního uznání; jméno jejich došlo počty zasloužené. — Neslusi

tajiti, anobř vyložilo se to na swém místě, kterak zlehčování jsou byli po čas života swého, jeden i druhý způsobem rozmanitými. Nad to sluší doložiti, že wášeň protivníkům jejich ani po smrti neochladla. Máme zajisté žalostné na to důkazy, kterak se po smrti sw. Methodia zachoval Wiching, novou žalobou w Římě začerniti usiluje muže Božího, bývalého arcibiskupa swého, aby pak tím snáze potlačiti a zničiti mohl četné učeníky a celé stípení jeho.⁴³⁾ A tato smutná při jisté strážce nenávisť proti neohroženému služebníku Pánu tolikéž i potomních časů několikráte propukla způsobem žalostným.⁴⁴⁾ Nepovědomí toho, což se bylo w 9. století dělo na Moravě a w Římě, biskupové na sněmeh krajinských vydali klatbu proti sw. našim apostolům. Stalo se to zajisté hlavně jenom omylem. Dotčení biskupové totiž sami neznajíce slowanského písma, domnívali se, jakoby Cyrill a Method původové byli roztržek a bludům na východě mezi Bulhary, jež byli Řekové úklady swými odtrhli od jednoty Církve římské.⁴⁵⁾

Než rozmanité útoky na čest jmena i na slávu sw. našich apostolů byly toliko následkem buď wášeň aneb newědomosti. Podobně dělo se druhdy též i jiným swatým za živa i po smrti u jednotlivých lidí — na jistých místech. Aťsať bývají to jenom lehké mraky, které poleťují po obloze, aby pak slunce tím jasněji a slavněji objevilo se před očima lidskýma. Rejinal to při sw. Cyrillu i Methodiu. Viděli

jsme na hoře, jalové uznanosti, pocty a lásky došli jsou sw. apoštolští bratři již za živa u samých papežův onoho věku. A což činili nástupcové sw. Petra žiwoým, neodepřeli nýbrž w bojnější mize udělili mrtwoým. Sw. Cyrill pochován jest w samém Římě w jedné z nej-pamatnějších starobylých swatyní Páně: stalo se to se slávou, svědčící, jak ctíl a vážil si sw. Dtec velikých zásluh věhlasného sluhu Páně. — Sw. Method ducha svého Bohu odvezdal na Moravě; při pohřbu jeho nebyli leč srdeční učeníci, a hrob jeho zachvátila bouře, kteroužto zmizel slavný Belehrad. Než tím nezanikla čest a sláva povinná sw. muži Božímu — apoštolu to nashenu. Na Moravě a w Čechách i na Sloveusku z nejdávnějších časův máme bytelné památky, máme zřejmé důkazy o wděčnosti wejškerého národu nasheho k těmto dvěma sw. dobrodincům nashim. Předewším vyniká w ohledu tom wděčná Morawa. W požehnané této zemi zajiště slawila se již od nepamětuých časův památka sw. bratři obžlástním swátkem, a Cyrill i Method ctějí se tam posud co přední patronové vlasti.⁴⁶⁾ Podobně to i w Čechách. W nejstarších pašionálech českých wypisují se zásluhy a oslawuje se památka jejich.⁴⁷⁾ Swatyně sw. Klementa, kterouž byl sw. Method před jinými zasvětil na Levém Hradci u Prahy, již za tou příčinou tak byla vážena, že první biskupové českí, u p. sw. Wojtěch, tam woleni jsou. Zmena sw. Cyrilla a Methodia, stkwějí

se mezi patrony země české; jich památku a obřad jimi oblíbený a uvedený, oslawil sw. Prokop, oslawil Karel IV. 48) Nejsou-li to samé důkazy, jak sobě vážili wysoce sw. apostolům swých i Čechové i Morawané upřímní a zbožní?

A tato náležitá k sw. apostolům nassim pcta neuomensila se ani posledními věty, nýbrž obzhláště w tomto století, nemálo se pomoznesla i šíří se po wsech stranách. Jest wědomo, jak wzácný a milý dar učinil českému národu J. M. císař Ferdinand r. 1846, daw postawiti w památku chrámu Páně Lhýnském wyznamné sochy sw. těchto bratří. 49) — U Prahy w Karlíně započal se stawěti důstojný chrám Páně: J. M. císař p. František Josef položil k němu základni kámen — a chrám ten zasvěcen jmenem týchž sw. apostolům. 50) — Na Morawě i w Čechách, mezi Slovinci we slawném králowstwi ilhýřském a mezi Slowáky vznikla i vznikaji bratřstwa pod ochranou sw. bratří těchto, wyznačena dráhým jejich jmenem, jako na důkaz, jak drahá jest Slowanům památka Cyrilla i Methodia, jak žiwá i mocná jest důvěra celého katolického Slowanstwa w přimluru a lásku sw. apostolům těchto. 51)

A tu již nelze nám ještě jedné věci mlčením pomínouti, kteráž se bedlivému věci zloumateli znamením býti widí, která i nyní ještě swatí apostolové nassi takorča mostem býti mají k sjednocení rozdwojeuých u wiře národů slowanských. Jest wědomo, že Cyrill a Method

jsou takorča jediní světci katolických Slovanů na západě, kterých v nemennší počtivosti jsou na východě. V Srbstvu, v Bulharsku a po celé ruské vzdává se jmenům sv. bratří našich čest; památka jejich slawi se od věků po dnešní den v svornosti a s láskou synovskou. Srby, Bulhary, Rusi zapomenuli sice, že se sv. Cyrilla hrob nalézá v Římě; zapominají na to, že papež ustanovil a posvětil sv. Methodia na biskupství; zapominají, že papežové byli předními apoštoly našich ochránci a podporovateli; zapominají, s jakovou důvěrností sv. bratři tito vinuli se a lnuli k stolici sv. Petra — k papeži. Než oni nezapomenuli, že Cyrillem a Methodiem dostalo se nám účastenství v obcování svatých — v Cirkvi Boží.⁵²⁾ Neměli tudíž pocta, kteráž se činí sv. apoštolům našim jako úvazkem, jenžto bratry odtržené podvodem Řeků svarišských, i nyní poji a poutá k nám synům sv. Cirkve katolické? Nedáváli se nám tolikéž naděje, že bratři, pamatujíce otce své u mře, poznenáhla připomenou sobě též, odkud nabyli práva, — kým chráněni jsou v posvátném díle apoštolském? Slovák newidí ovšem, co bude, — soudy Boží ukryté, utajené jsou před zraky smrtelného tvorstva: než nám se vřecťo zdá, že sv. Cyrill a Method, podle Božího souzení, příkladem a památkou svoji stanou se ještě jednou, a to bohdá v blízké budoucnosti, apoštoly jednoty katolické mezi národy slovanskými.

Pobožnosti

o památce

sw. Cyrilla i Methodia.

**Cvič se v pobožnosti, nebo tělesné cvičení máloho
jest užitku: ale pobožnosť ke všemu jest užitečna, ma-
jíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.**

I. k Timot. IV. 7. 8.

**Chvalmež muže slavné a otce naše v pokolení je-
jich! Mnohou alávu způsobil jim Pán velebností svou
od věku.**

Sirach. XLIV. 1. 2.

I.

Pobožnosti církevní

na den

vyhoření slavné památky

sw. Cyrilla i Methodia,

vyznavačů a biskupů.

Co jest krásnějšího jako žalm?

On jest chvála Boží a libě znějící vyznání víry křesťanské. — K prozpěvování žalmů schopen jest každý věk, každé pohlaví. — Žalmy sjednocují rozdělené a v mír uvodí nepřátely. — V žalmu jest naučení i vnada pospolná.

Sv. Ambrož.

Tenť bude před Bohem nejlépe zpívatí, kdož v bohumilé souhlasi vpadatí bude souzvukem svatých myšlének jakož i ctným a šlechetným životem svým.

Sv. Jarolím.

I.

Duchovní hodinky.

(3 breviáře.)

Památky sv. Cyrilla i Methodia slavivá se. v Čechách, na Moravě, v Slezsku i na Slovensku dne 9. Března. V Moravě jest mimo to dotčený den vůbec zasvěceným svátkem. — Cirkovní pobožnost hodinová počíná již dne 8. března u večer nešporami.

Nešpory.

Modlitba přípravní.

Otevři Hospodine ústa má k oslavování svatého jména Tvého; očisti tolikéž srdce mé od všelikých marných, převrácených a jiných myšlenek; rozum osvěť, cit rozněť, abych důstojně, pozorně a pobožně vykonati mohl modlitby tyto a zasloužil, vyslyšánu býti před obličejem božské Velebnosti Tvé. Skrze Christa Pána našeho: Amen.

Pane (Jesu Christe,) ve spojení s tím božským úmyslem, s kterýmž jsi sám na zemi chvály konával Bohu, hodinky tyto věnuji Tobě.

Na to pomodli se: „Otče náš“ a „Bráva Maria.“

V. Bože tu pomoci mé vzejři!

R. Hospodine t' spomožení mému pospěš!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:
jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův Amen.

Antifona: Ejhle kněží welcí, kteří za dnů svých
libili se Bohu, a nalezení jsou spravedliví.

Žalm 109.

Řekl Hospodin Pánu mému: Sed na pravici
mé: Potud nepoložím nepřátel tvých za podnoží no-
hou tvých.

Prut moci tvé vypustí Hospodin ze Sionu: pa-
nuj u prostřed nepřátel svých.

S tebouť panování v den moci tvé, ve skvě-
losti svých: a luna před dennicí zplodil jsem tebe.

Přisáhl Hospodin, a nebude toho železi: Ty jsi
kněz na věky podle řádu Melchisedechova.

Pán po pravici tvé: potřel v den hněvu svého
krále.

Souditi bude mezi národy, naplní porážkami zemi:
roztrhají hlavy na zemi innohých.

Z potoka na cestě píti bude: protož povýší hlavy.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Antifona: Ejhle kněží welcí, kteří za dnů svých
libili se Bohu a nalezení jsou spravedliví.

Antifona: Mení nalezen podobný jim, jenžto
by ostihal zálou Nejvyššího.

Žalm 110.

Osławovati budu tebe Hospodine z celého srdce
svého: v radě spravedlivých, i ve shromáždění.

Welcí jsou skutkové Hospodinovi: vyhledání se
všem vůlem jeho.

Sláva a velebnost jest dílo jeho: a spravedlnost jeho zůstává na věky věkův.

Památku učinil divů svých milostivý a milosrdný Hospodin: pokrm dal těm, kteříž se ho bojí.

Pamětliv bude na věky smlouvy své: moc skutků svých zvěstovati bude lidu svému.

Abys jim dal dědictví národům: skutkové rukou jeho jsou pravda a soud.

Wěrní rozkazové jeho: upewnění na věky věkův, učinění w pravdě a w pravosti.

Wykoupení poslal lidu svému: přikázal na věky smlouvu svou.

Swaté a hrozné jest jméno jeho: počátek moudrosti bájeň Hospodinuova.

Rozum dobrý všem, kteříž činí jt: chválení jeho zůstává na věky věkův.

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Někí ualezen podobný jím, jenžto by oslíhal zákon Nejvyššího.

Antifona. A proto přijahou způsobil Hospodin, aby zrostiti w lid jeho.

Žalm 111.

Blahoslavený muž, kterýž se bojí Hospodina: w přikázáních jeho chťivý bude welui.

Mocné na zemi bude símě jeho: rodina upřímných požehnutí dojde.

Sláva a bohatství bude w domě jeho: a spravedlnost jeho zůstane na věky věkův.

Wzestlo we tmě světlo upřímným: Bůh milostivý, milosrdný a spravedlivý.

Blážený člověk, kterýž se slitovává a půjčuje, vyřídí věci své w soudu: nebo na věky se nepohue.

W paměti věčné bude spravedlivý: powěsti glé nebude se báti.

Srdce jeho doufali v Hospodina, upraveno jest srdce jeho: nebude pohnut až i zhrzí nepřátelé svými.

Rozdělil, dal chudým: spravedlnost jeho zůstane na věky věkův: roh jeho vynořšen bude v slávu.

Hříšník užtí a hněvati se bude, žuby svými střipětí a chřadnouti bude: žádost hříšníkův zahyne.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. A proto přijahou způsobit Hospodin, aby vzrostli v lůb jeho.

Antifona. Kneží Boží oslavujte Hospodina; služebníci Páně píseň zpívejte Bohu.

Žalm 112.

Chvalte, služebníci, Hospodina: chvalte jméno Hospodinovo.

Budiž jméno Hospodinovo požehnáno: od tohoto času až na věky.

Od východu slunce až do západu: chváleno buď jméno Hospodinovo.

Vynořšen jest nade všecky národy Hospodin: a nad nebesa sláva jeho.

Kdož jako Hospodin Bůh náš, který na výsostech přebývá: a na ponížené patří na nebi i na zemi?

Kterýž vyzdvihuje ze země nuzného: a z bláta povyššuje chudého.

Abý posadil jej s knížaty: s knížaty lidu svého.

Kterýž činí, aby neplodná přebývala v domě: byla matkou synův veselící se.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Kneží Boží oslavujte Hospodina; služebníci Páně píseň zpívejte Bohu.

Antifona. Služebníci dobří a věrní, vejděte v radost Pána svého.

Žalm 116.

Chwalte Hospodina všickni nárobové: chwalte
Ho všickni lidé.

Nebo utvářeno jest nad námi milosrdenství Jeho:
a pravda Hospodinova zůstává na věky.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věků. Amen.

Antifona. Služebníče dobrý a věrný, vejďte
v radost Pána svého.

Čtení.

Čižte kněží velcí, kteříž za dnů svých lí-
bili se Bohu, a nalezení jsou spravedliví a
v čas hněvu smírci učinění jsou.

Píseň.

Vyznavači Christa krále,
Jemuž jste tu žili k chvále,
Dnes Vám v písní ve společné
Prozpěvuje lidstvo vděčné.

Zbožní, cudní a pokorní
Životem jste byli vzorní,
Dokad ducha, svého pána,
Ukrývala těla ochrána.

Důvěru kdo k Vám měl pevnou,
Zkusil pomoc Vaši zjevnou,
Vzývali jste za něj Christa:
Zjednána mu spása jistá.

Před Vámi, ať lid se staví,
V písních svatých Vás tu slaví,
Pod ochranu Vám se dává,
Vašich přímluv očekává.

Trojediný, chvála, spása
Nechť se Tobě všady hlásá,
Jenžto věčnou záře slávou,
Řídíš svět ten moudrou správou.
Amen.

V. Miloval je Hospodin a ozdobil je.

R. Rouchem slávy přiodil je.

Antifona. Kněží a biskupové, konatelé ctností, pastýřové dobří v libu, prosťte za nás Hospodina.

Magnificat.

Welebi — buše má Hospodina.

A zplesal buch můj — v Bohu Spasiteli mém.

Je vzestel na pokoru divky své, nebo ať ob této chvíli blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové.

Nebo veliké věci učinil, jenž jest mocný a svaté jméno Jeho.

A milosrdenství Jeho ob pokolení do pokolení bo-
jícím se Jeho.

Učinil moc rauceu svým: rozptýlil pyšné myslí
srdce jejich.

Stavhl mocné ze stolice: a povýšil ponížené.

Bohaté nakrmil dobrými věcmi: a bohaté propustil
prázdno.

Přijal Izraele služebníka svého, pamětliv jia mi-
losrdenství svého.

Zatož mluvil k otcům: k Abrahamovi a k po-
tomstvu jeho na věky.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Zatož byla na počátku i nyní i vždycky až na
věky věků Amen.

Antifona. Kněží a biskupové, konatelé ctností,
pastýřové dobří v libu, prosťte za nás Hospodina!

V. Pane vyslyš modlitbu mou.

R. A velání mé k tobě přijď.

V. Pán s vámi,

R. S duchem tvým.

Modlitba.

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi nás
stře blahoslavené biskupy a wyznavače, Cyrilla

i Methodia k jednotě míry křesťanské povolati ráčil, uděl, prosíme: abychom, jižto přítomnou jich slavností plesáme, tolikéž zásluhami jich slávy věčné dosti zasloužili. Skrze Pána našeho Ježíše Christa, který s Tebou žít jest a králuje v jednotě Ducha Svätého Bůh na věky věkův. Amen.

V. Pán s námi. R. J s duchem tvým!

R. Dobročeme Hospodinu. R. Bohu díky.

V. A buďte věrných zemelých odpoutáte v pokoji.

R. Amen.

Doplňeč čili kompletář.

Kačiz Pane požehnati!

Požehnání: Moc pokojnou a slonání boženalé pro-
půjč nám Hospodinu všemohoucí!

R. Amen.

Čtení. 1. Petr. V.

Bratři, střizliwi buďte a bděte: nebo protivníť vás dáběl jako lew řvoucí obcházi, hledaje, toho by sežral: a tomu odpírejte silni u víře.

Ty ale Hospodine, smiluj se nad námi!

R. Bohu díky!

V. Pomoc nasse ve jmennu Hospodinově.

R. Kterýž učinil nebesa i zemi.

Otče náš atd. (po tichu.)

Vyznávám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii vždycky Panně, blahoslavenému Michaelowi archanjelu, blahoslavenému Janu křtiteli, svatým apostolům Petru i Pavlu, všem Svatým a nám bratři: že jsem

zhřešil přiliš: myšlením, slovem a skutkem: má vina, — má vina, — má největší vina! —
Pročež prosím blahoslawenou Marii vždycky Pannu, blahoslaweného Michala archanjela, blahoslaweného Jana křtitele, swaté apostoły Petra i Pawla, wssecky swaté a wás bratři, abyste modlili se za mne k Hospodinu Bohu nassemu.

(Sber, odpowidaє na to, medli se)

Smiluj se nad tebou wssemohoucí Bůh a odpustiť hřichy twé i uweď tebe k žiwotu wěčnému.

R. Amen.

Na to sber řiká:

Wyznávám se Bohu wssemohajícímu, blahoslawené Marii vždycky Panně, blahoslawenému Michaelowi archanjelu, blahoslawenému Janu křtiteli, swatým apostołům Petru i Pawlu, wssem Swatým, a tobě otče: že jsem zhřešil přiliš: myšlením, slovem a skutkem: má vina, — má vina, — má největší vina! —
Pročež prosím blahoslawenou Marii vždycky Pannu, blahoslaweného Michala archanjela, blahoslaweného Jana křtitele, swaté apostoły Petra i Pawla, wssecky Swaté, a tebe otče, abyste modlili se za mne k Hospodinu Bohu nassemu.

(Po té di tñhodennit) kuž:

Smiluj se nad Wámi wssemohoucí Bůh, a odpustiť hřichy Wasse, i uweď Wás k žiwotu wěčnému.

R. Amen.

Slitování, rozřešení a odpustění hřichůw našich, uděliť nám wssemohoucí a milosrdný Hospodin.

R. Amen.

V. Obrat náš Bože, Spasiteli náš!

R. A hněw Swůj odwratiť od nás.

V. Bože ku pomoci mé vzejti:

R. Hospodine i spomožení mému pospěš!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému: Jakož byla na počátku, tak i nyní i vždycky i na věky věkův Amen.

Antifona. Smiluj se!

Žalm 4.

Když jsem vzhýval, vyslyšel mne Bůh spravedlnosti mé: v soužení způsobil's mi prostranství.

Smiluj se nade mnou: a vyslyš modlitbu mou.

Synové lidští, dokládž těžkého budete srdce? Proč milujete marnost a hledáte lež?

I věztež, že divného učinil Hospodin svatého svého: Hospodin vyslyší mne, když k Němu volati budu.

HNěvejte se, a nechtějte hřešiti: co pravíte ve srdcích svých, na ložích svých oželte.

Obětujte Hospodinu obět spravedlnosti a boustejte v Hospodina: — Mnozí říkají: Kdo nám ukáže dobré věci?

Znamenáno jest nad námi světlo obličeje tvého: Hospodine dal jsi radost ve srdce mé.

Plodem obilí, vína i oleje svého — rozmnožení jsou.

V pokoji proto — spáti a odpočívati budu.

Rebo ty Hospodine: obyláště v naději postavil jsi mne.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Žalm 30.

V tebe Hospodine boufal jsem, nechal nejsem zaháněn na věky: v spravedlnosti své vysvobod mne.

Nakleň se mně ucha svého: pospěš, aby vytrhl mne.

Buď mi Bohem ochránitelem a domem útočiště: aby spasena učinil mne.

Nebo síla má i útočiště mé jsi Ty: a pro jméno své powedeš mne i nařídíš mne.

Wyvedeš mne z osídla toho, kteráž polčíli na mne: nebo Ty jsi obránce můj.

W ruce tvé poroučím bucha mého: wysvobodíš mne Hospodine Bože pravdy.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Žalm 90.

Kdož obývá w pomoci Nejvyššího: w ochraně Boha nebeského přebývati bude.

Di Hospodinu: Obránce můj jsi Ty, a útočiště mé: Bůh můj, boufati budu w Něho.

Nebo On sám wysvobodí mne z osídla lowcův: a od slova přísného.

Ramenný svými zastíni tebe: a pod křídly Jeho boufati budeš.

Stítem obestře tebe pravda Jeho: nebudeš se báti přelstrachu nočního.

Nebudeš se báti střely, letající ve dne, ani věci procházející se ve tmách: ani útoku a bábelství poledního.

Padne jich po boku tvém tisíc a deset tisícův po pravici tvé: k tobě ale se nepřiblíží.

Uvšňak očima svými patřiti na to budeš: a odplatu hříšníkům užtíš.

Poněwadž: „Ty jsi Hospodine naděje má:“ Nejvyššího položil jsi za útočiště své.

Nepřistoupí k tobě zlé: a metla nepřiblíží se k stanu tvému.

Nebo anjelům svým přitágal o tobě: aby osířeli tebe na všech cestách tvých.

Na rukou ponесou tebe: aby snad neurazil o lámen nohy své.

Po habu a bazilištu chobiti budeš: a šlapati budeš po lnu a draku.

Poněvadž me mne bousal, vysvobodím jej:
ochráním jej, poněvadž poznal jméno mé.

Volati bude ke mně, a já vyslyším jej: s ním
jsem v soužení; vytrhnu jej a oslavím ho.

Dlouhostí dnů naplním jej,* a ukáži jemu spa-
sení své.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Žalm 133.

Uj, nyní dobrořečte Hospodinu: rozliční služebníci
Hospodinovi!

Abož stojte v domu Hospodinově: v síních domu
Boha nasseho.

V noci pozdvihujete rukou svých k svatyni: a do-
brořečte Hospodinu.

Požehnej Tobě Hospodin ze Sionu: kterých učínil
nebe i zemi!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému;

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Píseň.

Než to světlo denní mine,
Lid se k Tobě Tvorče, vine,
By milostně proti vrahu
Ráčil nám být na ostrahu.

Zbav nás snů a nočních bludů,
Vysvobod nás od přeludů,
Potlač zlého nepřítele,
Ať jsme čisti v duchu, v těle.

Dej to Otče přelaskavý,
I ty Otcův Synu pravý,
S Duchem Svatým Těžitelem,
Jeden vládce v světě celém.

Čtení. Jer. 14.

Ty ale jsi w nás Hospodine, a jmeno Tvé
vzýváno jest nad námi, aby neopustil nás Ho-
spodine, Bože náš.

R. Bohu díky!

R. W ruce Tvé, Hospodine — poroučím ducha
svého. — W ruce Tvé, Hospodine. V. Vytkoupil jsi
nás Hospodine, Bože pravdy. Poroučím ducha svého.
Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. — W ruce Tvé
Hospodine poroučím ducha svého.

V. Oštkuj nás Hospodine jako ztětelnici oša:

R. Pod šinem štíbel svých oštkuj nás!

Antifona. Spasíš nás.

Chwalozpěw Simeonůw. Lut. II.

Nyni propouštíš služebníka svého Pane, — podle
řáda svého w pokoji.

Nebo widěly oči mé spasení Tvé,

Kteréž jsi připravil před obličejem všech národů:

Swětlo tu zjavení pronárodům a k slávě lůbu
Tvého israelského.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky až na věky
věkůw Amen.

Antifona. Spasíš nás, Hospodine bdělci, oštkuj
nás spějici, abychom bděli s Christem a odpočívati
w pokoji.

Modlitba.

Nawštíw, Hospodine, přibytel tento a wse-
liké úklady nepřitele od něho daleko zajeň: an-
jelové swatí přebývejte w něm, aby nás oštki-
hali w pokoji, a požehnání Tvé budiž nad námi
vždycky, strže Bána našeho Ježíše Christa Syna
Tvého, který s Tebou žiw jest a traluje w je-
dnotě Ducha swatého Bůh na věky věkůw Amen.

V. Pán s Bámí.

R. J s Duchem Tým.

V. Dobrotčme Hospodinn.

R. Bohn díty.

Požehnání: Požehnej a ostithej nás všemo-
houci a milosrdný Hospodni: Otce, Syn a Duch swatý.

R. Amen.

Antifona. Zdráva's anjelůw všech paní,
Zdráva's, již se nebe klání,
Wítej točene a bráno,
J nižto swětu swětló dáno.
Plesej Panno slawojasná,
Nade všechy panny krásná,
Sláva Tobě, Panno čistá,
Prosiž za nás Pána Christa.

V. Nech mne oslawowati tebe Panno posvěcená;

R. Dej mi moc proti nepřátelům twým.

Modlitba.

Propůjč milosrdný Bože nám we mdlo-
bách nassich, abychom, jižto swaté Rodičky Boží
památku konáme, pomoci přimluwy její powstali
z nepravosti swých strže téhož Christa Pána
nasseho. R. Amen.

V. Pomoc Boží buď s námi vždycky. R. Amen.

Na to modlí se po tichu: Otče náš. Zdrawas
Maria i Wěrim w Boha.

Závěreční modlitba po hodinách.

Swatoswaté a nerozdílné Trojici, ušřižo-
waného Pána nasseho Jezisse Christa člově-
čenství, přeblažené a weleslawné na věky Panny
Marie požehnane neporussenosti a všech Swa-
tých společenstvu buď věčná čest, moc i sláva
ode všeho tworstwa: nám pak všech hříchůw
odpuštění po neskonale věky mělůw. R. Amen.

V. Blahoslavený život Panny Marie, který nosí
Syna Otce věčného.

R. Z blahoslavené prsy, kteréž ¹¹žijí Chrysta Pána.
„Otče náš a Zdrávas Maria.“

Gospodině litění.

Připravení modlitba.

Otevři Hospodine ústa má k oslawování
swatého jména Twého; očistiž totiž srdce mé
od všelikých marných, přewracených a jiných
myšlének; rozum osvět, cit rozně, abych dů-
stojně, pozorně a pobožně wykonati mohl mo-
dlitby tyto a zasloužil wyslyšsenu býti před obli-
čejem božské Welebnosti Twé. Strže Chrysta
Pána nasseho. Amen.

Pane (Jesu Chryste) ve spojení s tím
božským úmyslem, s kterýmž jsi sám na zemi
chválý konával Bohu, hedinky tyto věnuji Tobě.

Na to pomodli se po tichu „Otče náš, Zdrávas Maria
Větim w Boha.“

Po té na hlas:

V. Hospodine rty mé otevřeš:

R. A ústa má zvěstovati budou chválu Twou.

V. Bože ku pomoci mé vzejž:

R. Hospodine k spomožení mému pospěš.

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému. Jakož
byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věků. Amen.
Sláva Tobě Pane, králi věčné slávy.

Wyžňwání.

Králi wyznawačůw — Hospodinu * Pojďte, klanějme se! (Opětuje se.)

Žalm 94.

Pojďtež, weselme se Hospodinu, plesejme Bohu Spasiteli našemu: předstoupme před twář jeho s chwalením, a w žalmech plesejme jemu.

Králi wyznawačůw, Hospodinu, pojďte, klanějme se! Neboť Bůh veliký jest Hospodin, a král veliký nade všedy bohy: nebo nezapomene Hospodin lid svůj, nebo w ruce jeho jsou vsedy končiny země, a výsosti hor jeho jsou. — Pojďte, klanějme se!

Neboť jeho jest moře, a On učinil je, a suchou zemi utvořil ruce jeho: pojďte, klanějme se a padejme před ním, i plačme před Hospodinem, kterýž učinil nás, neb On jest Hospodin Bůh. náš: a my lid pastvy jeho a ovce pastvy jeho.

Králi wyznawačůw, Hospodinu, pojďte, klanějme se.

Dnes uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdci swých, jakož w popuzení w den pokusení na poušti: tdežto pokoušeli mne otcové moji, zkusili mne, a widěli skutky mé. Pojďte, klanějme se!

Čtyřicet let hněwal jsem se na národ tento, a řekl jsem: Wždydy tito bloudí srdcem. Ale oni nepoznali cest mých, jak jsem přisahal w hněwu swém: jestli trejdou do odpočinutí mého.

Králi wyznawačůw, Hospodinu, pojďte, klanějme se. Sláva Otci i Synu i Duchu swatému.

Jakož byla na počátku i nyní i vždydy i na věky věkůw. Amen. Pojďte klanějme se. —

Králi wyznawačůw, Hospodinu, pojďte, klanějme se

P i s e ň.

Vyznavači Christa krále,
Jemuž jste tu žili k chvále,
Dnes Vám v písní ve společné
Prozpěvuje lidstvo vděčně.

Zbožní, cudní a pokorní
Životem jste byli vzorní,
Dokad ducha, svého pána,
Ukrývala těla schrána.

Důvěru kdo k Vám měl pevnou,
Zkusil pomoc Vaši ajevnou,
Vzývali jste za něj Christa:
Zjednána mu spása jistá.

Před Vámi, aj! lid se staví,
V písních svatých Vás tu slaví,
Pod ochranu Vám se dává,
Vašich přímiluv očekává.

Trojediný, chvála, spása
Nechť se Tobě vždy hlásá,
Jenžto věčnou záře slávou,
Řídíš svět ten moudrou správou.
Amen.

První noční bdění.

Antifona. Blahoslavený ten muž, který v zákoně Hospodinově přemýšlí, vůle jeho zúslavá dnem i nocí, a všecko, cožkoli činiti bude, šťastně mu se povede.

Žalm I.

Blahoslavený muž, který nechodil v radě bezbožných, a nestál na cestě hříšníků a neseděl na stolici morového nakažení:

Ale v zákoně Hospodinově vůle jeho, v zákoně jeho přemýšlí dnem i nocí.

A bude jako strom, který štípen jest podle vod tekoucích, jenž ovoce své vyhá časem svým: a list jeho nespadne: a všecko cožkoli činiti bude, šťastně se mu povede.

Ne tak bezbožní, ne tak: ale jako prach, ježž smítá vítr od svrchu země.

Protož neobstojí bezbožní v soudu: ani hříšníci v radě spravedlivých.

Nebol ztá Hospodin cestu spravedlivých: a zhyne cesta bezbožných.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému.

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Blahoslavený muž, kterž v zákoně Hospodínově přemýšlí: vůle jeho zůstává dnem i nocí, a všecko, cokoli činiti bude, šťastně se mu povede.

Antifona. Blahoslavený ten svatý, kterš doufal v Hospodina, rozhlašoval zákon Páně, postaven jest na svaté hoře jeho.

Žalm 2.

Proč se zhouřili národové, a lidé proč smýšlili marné věci?

Postavili se králové země, a knížata sešla se w jedno proti Hospodinu, a proti Pomazanému jeho.

Roztrhněmež swazky jejich: a zavržmež ob sebe jeho jejich.

Žeňž přebývá w nebesích, směje se jim: a Hospodin posmívá se jim.

Lehda mluvíti bude k nim w hněvu svém: a w prchlivosti své zformoují je.

Já pak ustanoven jsem králem od něho na Sionu, hoře svaté jeho, jenž ohlašuji přikázání jeho.

Hospodin řekl ke mně: Syn můj ty jsi, já dnes zplodil jsem tebe.

Jádej ode mne, a dám tobě národy w dědictví tvé, a u vládařství tvé končiny země.

Spravovatí je budeš prutem železným, a jako nádobu hřncířskou roztrýštíš je.

A nyní, králové, srozumějte: učte se, kteříž soudíte zemi.

Služte Hospodinu w bázi: a s třesením plásejte jemu.

Chopte se kázně, aby nerozhněval se někdy Hospodin, a wy nezahynuli jste, uchýlivosse se s cesty pravé.

Rdyžby se rozpálil w krátce hněw jeho, blahoslavení vsíchni, kteří doufají w něho.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému;
 Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
 věky věků. Amen.

Antifona. Blahoslavený ten svatý, který boufal
 v Hospodina, rozhlašoval zákon Páně, postaven jest na
 hoře svaté jeho.

Antifona. Ty sláva má, ty ochrance můj,
 Hospodine, ty vynesl hlavy mou, a vyslechl mne
 s hor svaté své.

Žalm 3.

Hospodine, proč se zmnožili ti, kteří sužují mne?
 Mnozí povstávají proti mně.

Mnozí říkají duši mé: Nejsi spasení jemu v
 Bohu jeho.

Ty pak, Hospodine, jsi ochrance můj, sláva má
 a povýšitel hlavy mé.

Hlasem svým volal jsem k Hospodinu: a vy-
 slechl mne s hor svaté své.

Já lehl, a usnul jsem: a vstal jsem, nebo Ho-
 spodin ochránil mne.

Nebudu se báti tisíců lidu, obličujících mne:
 povstaniž, Hospodine, spasena mne učin, Bože můj!

Neboť Ty jsi žil všedně, kteříž mi se protivili
 bez příčiny; zuby hříšníků setřel jsi.

Hospodinovo jest spasení: a nad lidem svým
 požehnání tvé.

Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu svatému,

Jakož byla na počátku nyní i vždycky i na věky
 věků. Amen.

Antifona. Ty sláva, Ty ochrance můj, Ho-
 spodine, ty vynesl hlavy mou, a vyslechl mne s
 hor svaté své.

V. Miloval je Hospodin a vybral je,

R. Neschem slavy přiodil je. „Otče náš“ atb.

Mozžesfení.

Wyšlyš Hospodine, Jesu Chryste, prosby služebníků
swých a smiluj se nad námi: kterých s Otcem i s Du-
chem swatým žijí a králují na věky věkůw. R. Amen.
Rač pane požehnati!

Požehnání.

Požehnáním ustanoveným požehnej nás Otec věčný.

Čtení I.

3 knihy Sirach k. XLIV.

Chwalme muže slavné a otce nasse v
pokoleních jejich. Mnohou slávu způsobil jim
Pán welebností svou od věků. Byli panující
ve vlastech svých, lidé velicí moci a obdaření
opatrností svou, zvěstující v prorociích důsto-
jensství prorokůw a rozkládající v přítomném
lidu a moci opatrnosti národům přesvatá slova.
V umění svém vyhledávající způsoby zpěwu
a vypravující písně písem.

Ty ale Hospodine smiluj se nad námi! R. Bohu díky!

R. Raduj se, služebníče dobrý a věrný, poněvadž
v malé věrný's byl, nad mnohým tě ustanovím:
vejdi v radost Pána svého.

V. Pane, pět hřiven jsi mně dal, eshle jiných pět
jsem vytěžil. — Vejdi v radost Pána svého.

Rač pane požehnati.

Čtení II.

Požehnání. Jednorozený Syn Boží rač blaho-
slawiti a pomáhati nám.

R. Amen.

Lidé bobatí w síle, okrasy pilnost majíce pokojně bydleli w domech swých. Všickni tito w pokoleních národu swého slávy dosli, a za dnů swých měli chválu. Steři z nich zrození jsou, zůstavili jméno k wyprawování chvály jejich, a jsou, jichž uení památky; a zahynuli, jakoby jich nebylo: a zrodili se jakoby se byli nezrodili a synové jejich s nimi.

Ty ale Hospodine smiluj se nad námi!

R. Bohu díky!

R. Ujhlé kněží welicí, kteří za dnů swých zalibili se Bohu: protož po přísaze dal jim Hospodin růsti w libu swém.

V. Požehnání národům všechněch dal jim, a zákon swůj potvrdil nad hlavou jejich: protož po přísaze dal jim Pán růsti w libu swém.

Štení III.

Pane rač požehnati.

Požehnání. Ducha swatého milost osvěť mysl a srdce naše.

R. Amen.

Alle oni muži milosrdenství jsou, jejichžto skutkové milosrdenství nepřestali: s semenem jejich zůstávají dobré věci, bédictví swaté jsou vonkové jejich, a w smlouvách stálo simě jejich, a synové jejich pro ně až na věky zůstávají: simě jejich a sláva jejich nebude opustěna. Těla jejich w pokoji pochována jsou, a jméno jejich živo jest od národu až do národu. Monbrost jejich at wypravují lidé a chválu jejich zvěstuj Cirkew.

Ty ale Hospodine smiluj se nad námi: R. Bohu díky!
R. Přisáhl Hospodin, a nebude toho želeť: Ty jsi
kněz na věky podle kábu Melchisedechova.

V. Řekl Hospodin Pánu mému: Ty jsi kněz na
věky podle kábu Melchisedechova: — Sláva Otci i
Synu i Duchu svatému. — Ty jsi kněz na věky podle
kábu Melchisedechova.

Druhé noční bdění.

Antifona: Vzhovajícího vyslyšel Hospodin swa-
tého swého: Hospodin vyslyšel jej a ustavil jej v pokoji.

Žalm 4.

Když jsem volal, vyslyšel mne Bůh spravedlnosti
mé: v soužení způsobil's mi prostřanství.

Smiluj se nade mnou, a vyslyš modlitbu mou.

Synové lidští, dožadávaj těžkého budete srdce?

Proč milujete marnost a hledáte lež?

J vězte, že divného učinil Hospodin swatého
swého: Hospodin vyslyšil mne, když i Němu volati
budu.

Sněvejte se, a nechtějte hřešiti: co pravíte ve
srdcích svých, na ložích svých oželte.

Obětujte Hospodinu obět spravedlnosti a boufejte
v Hospodina: Mnozí říkají: Kdo nám ukáže dobré
věci?

Znamenáno jest nad námi světlo obličeje tvého,
Hospodine: dal jsi radost ve srdce mé.

Blodem obilí, vína i oleje swého — rozmnožení jsou.

V pokoji proto spáti a odpočívati budu.

Nebo ty Hospodine! obzhláště v naději postavil
jsi mne.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Antifona. Vychmájeleho vyslyšel Hospodin svého; Hospodin vyslyšel jej a ustavil jej v pokoj.

Antifona. Plesajte všichni, kdož doufají v Tebe Hospodine; nebo Ty požehnal spravedlivým: štítem dobré vůle korunoval již je.

Žalm 5.

Slowa má slyš Hospodine, srozuměj volání mému.
 Rozorui hlasu modlitby mé: králi můj a Bože můj!
 Nebo k Tobě se modliti budu: Hospodine a jitra vyslyšíš hlas můj.

Z jitra postavím se před Tebou a patřiti budu k Tobě: nebo ne již Ty Bůh chtějící nepravosti.

Nebude blyteti vedlé Tebe zlostiný: aniž potrvají nespravedliví před očima Tvýmá.

Neudávidův rýseň, kdož činí nepravost: zahubiš rýseň, již mluví lež.

Muže krví a lstivého v ohavnosti bude mít Hospodin: já ale podle množství milosrdenství Tvého

Wejdu do domu Tvého: slaneť se budu při chrámě svatém tvém v bázni tvé.

Hospodine voď mne v spravedlnosti své: pro nepřátele mé spravuj před obličejem svým cestu mou.

Nebo není pravdy v ústech jejich: srdce jejich jest marné.

Hrob otemřený jest hroblo jejich, jazyky svým čini lstivě; — sudiž je Bože!

Nechť odpadnou od myšlení svých, podle množství nepravostí jejich rozptýl je: nebo popouželi jsou Tebe, Hospodine!

Z nechť raduji se všichni, kteříž doufají v Tebe: na věky plésati budou, a Ty přebývatí budeš v nich.

A hoností se budou v Tobě všichni, kteříž mlusí jméno Tvé: nebo Ty požehnáš spravedlivému.

Hospodine jako štítem dobré vůle své korunoval již nás.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,
Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Antifona. Plesejte všichni, kdož boufají w Tebe
Hospodine, nebo Tyš požehnal spravedlivým, štítem
dobré vůle své korunoval jsi je.

Antifona. Hospodine, Tyš Pán náš; jak pobiwné
jest jméno Tvé po wšeré zemi: poněwadž slávou a
ctí korunoval jsi swaté své, a ustanovil jsi je nad bí-
lém rukou svých.

Žalm 8.

Hospodine, tyš Pán náš: jak přebiwné jest jméno
Tvé po wšeré zemi.

Nebo wymyšlena jest welebnost Tvá — nad nebesa.

Z úst nemluwnátek a těch, kdož prš požívají, do-
konal jsi chwálu pro nepřátele své: aby skazil nepřitele
a mstitelé.

Nebo patřím-li na nebesa Tvá, bílo prstů Tvoých,
na měsíc a hvězdy, kteréš Ty založil:

Co jest člověk, že jsi naň pamětliv: a syn člo-
věka, že sej narsstěvuješ?

Málo menšího anjelův učinil's jej, slávou a
ctí korunoval jsi jej: a ustanovil jsi jej nad bílém
rukou svých.

Wšechy věci položil jsi pod nohy jeho: owce i
woly nad to i žvěč polní.

Ptactwo nebeské i ryby mořské, jež procházejí stěžky
mořské.

Hospodine, Tyš Pán náš: jak přebiwné jest jméno
Tvé po wšeré zemi!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému;

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Antifona. Hospodine, Tyš Pán náš, jak pře-
biwné jest jméno Tvé po wšeré zemi; nebo slávou a

cti korunoval jsi svaté Své a ustanovil jsi je nad všem rukou Svých.

V. Wymolil je Hospodin za tuže Sobě,

R. Aby obětowali Zemu obět chvály.

Otče náš atd.

Kozřesení.

Milost a milosrdeství Jeho samého nám pomáhej, jenž s Otcem a s Duchem svatým žije a králuje navěky věků. R. Amen.

Rač pane požehnati!

Požehnání.

Bůh Otec všemohoucí buďž nám milostiv a laskav! R. Amen.

Čtení IV.

Cyrill života svatosti a slávou činů konaných wysoce byl slowůtný. Za nejvyššího biskupa Mikuláše prvního přineseno jest od něho do Říma tělo svatého Klementa papeže a pochováno jest ve chrámě, kterýž byl prvé již vzdělán ku poctivosti téhož blahoslaveného mučeníka. Měl za bratra Methodia způsobem života i mravy právě rodného, kterýž jak svědčí Jan VIII., poslán jest od Hadriana II. k rozšířování wíry.

Ty ale Hospodine smiluj se nad námi. R. Bohu díky!

R. Nalezl jsem Dawida služebníka svého; olejem svatým pomazal jsem jej: ruka má jistě pomáhati bude jemu. V. Ne neprospěje nepřítel nad ním, a syn nepravosti neustojí jemu — Ruka má jistě pomáhati bude jemu.

Račij pane požehnati

Požehnání. Christus věčného života udeř nám
radostí. R. Amen.

Čtení V.

Národy mnohých krajín ovšem i s králi
jich zůstali více Christově, obžalště pak Swato-
pluka, kterýž u Moravanův mocně vládl. Po
příkladu jeho Bořivoj, vévoda český, a Rud-
mila, choť jeho, mučnickým slavnější než kní-
žecí hodností, a děti jich přijali křest. Takto
umedena jest do Čech a krajín sousedních víra
Christova, kteráž pak potomními časy ve vlá-
stech těchto podivně se rozšířila.

Ty ale Hospodine smiluj se nad námi! R. Bohu díky!

R. Složil jsem pomoc na mocného, a vyvoleného
z lůbu mého povýšil jsem. Ruka má jistě pomáhati
jemu bude. V. Nalezl jsem Davida služebníka svého:
olejem svatým svým pomazal jsem jej. Ruka má ja-
stě pomáhati bude jemu.

Rač Pane požehnati.

Požehnání: Dbej své lásky rozněcej Bůh ve srd-
cích našich. R. Amen.

Čtení VI.

Methodius, bym obžalován u Jana VIII.
jakoby se uchýlil od míry stolice apoštolské,
do Říma povolán jest. Swoláno sněm, a tu
když o více své důkazy podal všem, od téhož
papeže s velikou propuštěn poctivostí, králi
moravskému obžalště schválen jest, a všem

weleno, poslouchati ho. Později, mnohými stlíčen útrapami, když byl největší soužení swá oznamil dotčenému papeži, obdržel od něho pro potěšení listy, jimiž k statečné činnosti wysoce powzbuzen jest. Tělo Cyrillowo w témž chrámu sw. Klementa, ježž byl swatými ostatky téhož blaženého papeže obohatil, zároveň s popely Methodiowými pobožně se chová.

V. Ty ale Hospodine smluj se nad námi.

R. Bohu díky!

R. Tito jsou, kteří před Bohem veliké ctnosti konali, a celá země naplněna jest učením jejich. Oni nechal se přimlouvají za hříchy všech národů. V. Tito jsou, kteří pobrblí životem světa i došli do království nebeského: Oni nechal se přimlouvají za hříchy všech národů. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému: — Oni nechal se přimlouvají za hříchy všech národů.

Třetí bdění.

Antifona. Hospodine, tyto swatí přebývati budou we slánku tvém; oni konali spravedlnost, obpočinou na swaté hoře Twosí.

Žalm 14.

Hospodine, kdo přebývati bude we slánku Tvém, aneb kdo spočine na hoře Twé swaté?

Kdož chodí bez poskvrny, a činí spravedlnost.

Kdož mluví pravdu we srdci swém: kdož nečiní lži jazykem swým.

Kdož nečiní zlého bližnímu swému: a pohanění nepřijímá proti bližním swým.

W nimc uwezen jest před obličejem jeho zlostník: ale bojící se Hospodina oslawuje.

Kdo přisáhá bližnímu swému a neklame: kdo peněz

svých nedává na lichvu a darův proti nevinnému nebeře:

Nebo činí takové věci: nepohne se na věky.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věkyvěkův. en.

Antifona. Hospodine, tyto svatí přebývají budou ve slávě Tvém; oni konali spravedlnost a obpovědino na hoře svaté Tvé.

Antifona. Života požádal od Tebe a dal jsi jim Hospodine: slávu a velikou okrasu vložil jsi na ně; položil jsi na hlavu jich korunu z kamene brachého.

Žalm 20.

Hospodine v síle Tvé radovati se bude král: a nad spášením Tvým veseliti se bude náramně.

Žádost srdce jeho dal jsi jemu: a vůle rtů jeho neodepřel jsi mu.

Nebo předessel jsi jej v požehnání sladkosti: vsadil jsi na hlavu jeho korunu ze zlata ryžého.

Života žádal od Tebe: a dal jsi mu prodloužení dnův jeho na věky věkův.

Veliká jest sláva jeho ve spášení Tvém, slávu a velikou okrasu vložíš na něho.

Nebo dáš jemu požehnání na věky věkův: obveselíš ho radostí s obličejem svým.

Nebo král doufá v Hospodina: a v milosrdenství Nejvyššího nepohne se.

Najdi ruka tvá všedky nepřátele Tvé: pravice Tvá nechť nalezne vsedky, kteří nenávidí Tebe.

Učiniš je jako pec ohnivou v čas obličeje Tvého: Hospodin v hněvě svém zkormoutí je, a oheň sžije je.

Plémě jejich vyhladiš se země, — a směť jejich je synů lidských.

Nebo nastrojili na Tebe věci zlé: smyslili rady, kterýchž nemohli provésti.

Nebo obrátíš je v úřek: v ostatcích Tvých připravíš tvář jejich.

Obdivni se Hospodine v síle své: a budeme zpívat a slavit mocné skutky Tvoje.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Života požádali ob Tebe; a bal jsi jim Hospodine; slávu a okrasu vložil jsi na ně; vsadil jsi na hlavy jejich koruny z lamene brachého.

Antifona. Lito přijmou požehnání ob Hospodina a milosrdenství ob Boha, Spasitele svého, nebo totol jest pokolení hledajících Hospodina.

Žalm 23.

Hospodinova jest země a plnost její: okřesle země a vsiďní, kteříž obývají na něm.

Nebo On nad mořemi založil jej: a nad řekami upravit jej.

Kdo vstoupí na horu Hospodinovu? aneb kdo stane na místě svatém Jeho?

Nevinný rukama a čistého srdce: kterýž nerozjal nadarmo duše své, aniž přísahal ve lsti bližnímu svému.

Tenť přijme požehnání ob Hospodina: a milosrdenství ob Boha Spasitele svého.

Tot jest národ hledajících Jeho: hledajících tváři Boha Jakobova.

Obdivniňte knížata bran svých, a vydivniňte se brány věčné: a vejde král slávy.

Kdo jest tento král slávy? — Hospodin silný a mocný, Hospodin mocný v boji.

Obdivniňte knížata bran svých, i vydivniňte se brány věčné: a vejde král slávy.

Kdo jest tento král slávy? — Hospodin mocností, On jest král slávy.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Toto přijmou požehnání ob Hospodina i milosrdenství ob Boha Spasitele svého: nebo totol jest posolení olebajících Hospodina.

V. Ty jsi kněz na věky.

R. Podle řádu Melchisedechova.

„Otče náš“ (vo tichu.)

Kozřesnění.

Ob ošowů hříchů nassich oswobed nás všemohoucí a milosrdný Hospodin. R. Amen.

Rač pane požehnati.

Požehnání. Ewangeliště čtení buďť nám spásou a ochranou. R. Amen.

Čtení sw. ewangelia podle Matouffe.

Čtení VII. kap. XXIV.

Za onoho času řekl Ježíš učeníkům svým: Bďte, poněmáhž newíte, které hodiny Pán náš přijde (i jak následuje).

Homilia sw. Hilaria biskupa.

Abychom věděli, že nepovědomost ona dne zatajeného vssedněm není bez příčiny užitečného zamlčení, napomenul nás Pán, abychom bděli za příčinou příchodu zloděje, a ctně trvající na modlitbách, ustaviční byli ve vssetřích stncích přikázání jeho. Ukázal zajiště, že zlodějem jest zloduch, welice bedlivý k odírání při náš kořisti, stroje osidla domům těl nassich, aby,

počud nebudem pečliví na sebe a oddání budem dřimotě, pronikl je střelami rad a mnád svých. Náleží tedy, abychom připravení byli : poněvadž nezuamost due vyhledává při nás napantou péci příčinou očekávání nejistého.

Ly ale Hospodine smiluj se nad námi ! R. Bohu bity.

R. Miloval je Hospodin, a ozdobil je a u bran raišťch korunoval je.

V. Oblekl je Hospodlu pancétem spasení a ozdobil je a u bran raišťch korunoval je.

Račij Pane požehnati.

Požehnání. Zidžto slawnost tonáme, ti nechal se ptimlouwaji za nás u Hospodina.

Čtení VIII.

A kdo jest sluha wěrný a opatrný, kterého ustanowil Bān nad rodinou swoji ? Ačtoli nás napominá wesněš, abychom bděli ustawičně : nic méně obzlasťě knížatům lidu t. j. biskupům ukládá péci příčinou očekávání a příchodu swého. On zajisté toho služebníka wěrným a opatrným býti wyznačuje, kdož pečuje o prospěch a wýhody lidu sobě swěřeného. A takowý, jestliže na slowo slyšeti, a přikázání osiřšhati bude t. j. jestliže přiměřeností a prawdou učení swého, což slabého, posilní, což porusseného, obrátí a slowo života roždává na pokrm k oživení rodiny pro wěčnost, a to čině, w tom setrwáwaje, nalezen bude, dosáhne sláwy u Boha, jako roždawač wěrný a wládač užitečný, a nade wssemi statky ustanowen bude ; to jest : we sláwě Boží se usadí, poněvadž pak nic neuí nad to, což by lepyši bylo.

Ty ale Hospodine smiluj se nad námi ! R. Bohu bíty !

R. Buďtež přepásána bedra wašša a podobně hofici w rukou waššich : — a wy podobni lidem, očeláwajícím Pána swého, až se nawrátí ob šňatku. V. Bďtež teby : poněwadž newíte, které hobliny Pán wáš přijde. A wy podobni jste lidem očeláwajícím Pána, až se nawrátí ob šňatku.

Račij pane požehnati !

Požehnání. Do společenství měšťanůw nebeských uweďij náš král anjelůw !

Čtení IX.

Jestliže, pohlížeje na dlouhou showivavost Boží, kteráž směřuje ku prospěchu lidského spasení, zpupně si věsti bude k spoluslužebníkům svým a oddá se zlostem i neřestem světa, o přítomné toliko věci při krmení břicha meda péči : Pán w osudný den přijde a odejme mu poklady, kteréž byl připoměděl, i ustauowí jemu díl s pokrytc w pokutě věčné ; poněwadž nedoufal we přístí jeho, ježto neostříhal příkázání, ježto bažil po věcech přítomných, ježto žil jak žiwou pohané, ježto neočekáwaje soudy, swěřenou sobě rodinu sužowal hladem, žízni, wraždou.

Te Deum laudamus.

Tebe Boha chwálíme, Tebe Hospodine oslawujeme ;
Tebe Otce věčného welebí weššerá země,
Tobě wšickni anjelé, Tobě nebesa i wšesth mocnosti,
Tobě Cherubowé a Serafowé, neustáwajícím hlasem propěwují :

Swatý, Swatý, Swatý Hospodin Bůh zástupůw,
Plná jsou nebesa i země welebnosti sláwy Twé ;
Tebe slawný sbor apostolůw,

Tebe prorokům počet chvalitebný,
 Tebe mučenkům jasné vychvaluje mŕtvo,
 Tebe po oboru země svatá oslavuje Církve,
 Otce nesmírné velebnosti,
 Slavného Tvého Syna jediného,
 Svatého též Ducha Utěšitele. —

Ó Ty králi slávy Christe!

Tys věčný Syn Otce,

Tys pro vysoupení bera na se člověčenství,
 nehrotil se života panenstvího,

Tys přemohl osten smrti, a věčným otevřel jsi
 království nebes;

Ty sedíš na pravici Boží ve slávě Otcově,

A jak věříme, přijdeš co soudce;

I žádám Tebe, pomozíš služebníkům Tvým, kte-
 rý jsi křví drahou vysoupl;

Dej, abychom se svatými Tvými ve věčné slávě
 sečení byli;

Spasena učin lid svůj Hospodine! a požehnej
 dědictví Tvému.

A řiď je a vyprovď je až na věky;

Bo všedly dny dobročinné Tobě,

A chválíme jméno Tvé na věky a po věky věkům.

Račiž náš Hospodine tohoto dne oslavit od hříchu.

Emiluj se nad námi, Hospodine!

Staň se nad námi Hospodine milosrdenství Tvé:
 jakož jsme doufali v Tebe;

V Tebe Hospodine jsem doufal, nebudu zahan-
 ben na věky. —

R chválám.

V. Bože tu pomoci mé vzejti:

R. Hospodine i sponožení mému pospěš!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky
 věkům. Amen.

Chvála Tobě Hospodine, králi věčné slávy!

Antifona. Ejhle kněží welicí, kteří za dnů svých
libili se Bohu a nalezení jsou spravedliví.

(11)

Žalm.

Hospodin kraluje, v krásu odil se:

Hospodin oblekl se v sílu a přepásal se.

Nebot upermnil ostrslek země, který se nepohne.

Utvrzen jest před časů stolec Tvůj, od věčnosti

Ty jsi.

Pozdvihují se řeky, ó Hospodine, pozdvihly řeky
hlasu svého.

Pozdvihují řeky vlnobití svých, nad jeky vod
mnohých.

Divná jsou nadhmani moře, divnější na výso-
stech Hospodin.

Srůstectví Tvá jsou velmi jistá; na dům Tvůj
přislují svatost, Hospodine, až na věky.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Antifona. Ejhle kněží welicí, kteří za dnů svých
libili se Bohu a nalezení jsou spravedliví.

Antifona. Není nalezen podobný jím, ježto
by ošťihal zákona Nejvyššího.

Žalm 99.

Plesejte Hospodinu vsedka země; služte Hospodinu
s veselím.

Předstupte před obličej Jeho, i plesajte.

Řekzte, že Hospodin jest Bůh: On učinil nás a
ne my sami sebe.

Lid Jeho jsme a ovce pastvy Jeho: vejďte do
bran Jeho s bisúčinením, do síní Jeho s chválozpěvy,
oslavujte Jež

Dobrotivý jest zajiště Hospodin: milosrdenství Jeho
na věky; a od národu do přenárodu pravda Jeho.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkům. Amen.

Antifona. Není nalezen podobný jemu, jenžto by osltil žalona Nejvyššího.

Antifona. A proto přisáhau způsobil Hospodin, aby prošl w lib Jeho.

Žalm 72.

Bože, o Bože můj!: Tebe hned zítra vychvám:

Žití po Tobě buď má, : po Tobě tělo mé toužl.

W zemi pusté a nescestné, bezvodné, : tak we swatyni ukázał jsem se, abych widěl moc Twou a slávu Tvoji.

Nebo lepší jest milosrdenství Tvé nežli život: moji rtové budou Tebe chváliti.

Tak budu dobrořečiti Tobě w životě svém: we jménu Tvém poztvihovati budu rukou svých.

Jako sáblem a tukem nech nashititi se duši mou, a s radostným xtu rozpěwováním chváliti Tebe budou ústa má.

Jestliže na Tě pamětliv jsem i na loži svém, za jitních času přemýšlowati budu o Tobě: Ty jsi jistě můj spomocník.

A w sinu křidel Tvých plésati budu, přilnula buď má k Tobě; pravice má zdřžuje mne.

Dni pak nadarmo hledají zkázy duše mé; wejdouť do hlubin země, vyháui budou pod meč, za podíl budou listám.

Král pak weseliti se bude w Bohu; schválení budou wšidni, kteříž přisáhají w něm: nebo ústa mluvicích nepravé věci jacpána budou.

Sláva Otci i Synu i Duchu sw. se neřiká, nýbrž hned následující žalm se modlí.

Žalm 66.

Bože smiluj se nad námi a požehnej nám; zjasněl obličej svůj nad námi a smiluj se nad námi.

Abychom poznali na zemi cestu Tvou: mezi všemi národy spasení Tvé.

Rechť Tebe chválí, národové Bože: ať Tebe oslavují všichni lidé.

Ať radují a veselí se národové, nebo Ty soudíš národy v pravosti a na zemi spravuješ národy.

Rechť Tebe oslavují, Bože, národové, ať Tebe všichni lidé vychvalují: úrodu svou vybala země.

Božehnej nás Bůh, Bůh náš, požehnej nás Bůh: i bojte se Ho všedny končiny země.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. A proto přisáhou způsobil Hospodinu, aby vzrostli v lib Jeho.

Antifona. Kněží Boží oslavujte Hospodina, služebníci Páně píseň zpívejte Bohu.

Chwalozpěv tři mládencův.

Dobrořečte Hospodinu všedna díla Páně: chwalte a vychvalujte Ho na věky.

Dobrořečte Hospodinu anjelové Páně: chwalte a vychvalujte Ho na věky.

Dobrořečte nebesa Hospodinu: chwalte a vychvalujte Ho na věky.

Dobrořečte všedny roby nad nebesy Hospodinu; dobrořečte všedny mocnosti Páně Hospodinu.

Dobrořečte slunce a měsíc Hospodinu: dobrořečte hvězdy nebeské Pánu.

Dobrořečte všeliký přívál a rosa Hospodinu: dobrořečte všichni větrové Boží Pánu.

Dobrořečte oheň i webro Hospodinu: dobrořečte žima i horko Pánu.

Dobrořečte rosy a jíní Hospodinu: dobrořečte mráz i studeno Pánu.

Dobrořečte ledové i sněhové Hospodinu: dobrořečte noci i dnové Pánu.

Dobrořečte světlo i temnoty Hospodinu: dobrořečte blessingy i oblaky Pánu.

Dobrořečte země Hospodinu: chval a wyvýššuj Ho na věky.

Dobrořečte pahrbkové i hory Hospodinu: dobrořečte wšeliké rostliny na zemi Pánu.

Dobrořečte studnice Hospodinu: dobrořečte moře i řeky Pánu.

Dobrořečte welrybowé i wše, což se hýbá we wodách, Hospodinu: dobrořečte ptáci nebesťi Pánu.

Dobrořečte wšedá zvířata i howátka Hospodinu: dobrořečte synové lidšťi Pánu.

Dobrořeč Izrael Hospodinu: chval a wyvýššuj Ho na věky.

Dobrořečte knězi Páně Hospodinu: služebníci Páně dobrořečte Pánu.

Dobrořečte duchové a dusse spravedlivých Hospodinu: dobrořečte swatí a pokorní duchem Pánu.

Dobrořečte Ananiassi, Azariassi, Misaeli Hospodinu: chwalte a wyvýššujte Ho na věky.

Antifona. Knězi Boží oslawujte Hospodina; služebníci Páně píseň zpívejte Bohu.

Antifona. Služebníci dobří a věrní wejďte w radost Pána swého.

Žalm 148.

Chwalte Hospodina s nebes: chwalte Ho na wysostech.

Chwalte Jej wšickni anjelové Jeho: chwalte Jej wšedky mocnosti Jeho.

Chwalte Jej slunce i měsíc: chwalte Ho wšedky hvězdy a světlo.

Chwalte Jej nebesa nebes a wody wšedky, ježto jsou nad nebesy: chwalte jméno Páně.

Nebo On řekl, a učiněny jsou; welel a stvořeny jsou.

I ustanovil je na věky věkůw: přikázání položil a nepomine.

Chwalte Hospodina na zemi: braškové i vsedky propasti.

Oheň, krupobiti, sníh, led i witr bouřlivý — kterých činí slovo Jeho.

Hory a vsiřní pahrbkové — dříví plodné i vsedky cedry.

Zvěř divoká i vseliká hovádká — zeměplazové i ptáci třídlati.

Králové zemští a vsiřní národové — knížata i vsiřní soudcové země.

Mládenci i panny, jinosti i starci chwalte jméno Hospodinovo: nebo wyvýšeno jest jméno Jeho samého.

Chwála Jeho nad nebesa i země: a powýšil roh lidu svého.

Chwála přislustí všem swatým Jeho: synům Izraelským lidu, přibližujícímu se k Němu.

Žalm 149.

Zpívejte Hospodinu píseň novou: chválu Jeho w Církvi Swatých.

Mejel se Izraeli w tom, kterých učinil ho; jynové Eionští w králi svém plésejte.

Chwalte jméno Jeho zpěvem společným: na buben a citaru propěvuňte Jemu.

Nebo zalíbilo se Hospodinu w lidu Jeho: a k spasení powýšil tiché.

Plésati budou Swatí w slávě: weseliti se budou na ložcích svých.

Oslawování Boží w hrdle jejich: a mečové na obě strany ostří w rukou jejich.

Abby wykonali pomstu nad národy: a ztrestali lidstvo.

Abby krále jejich swázali řetězy: a sšlechtice jejich pouty železnými.

Abby učinili s nimi wedlé práwa psaného: k oslawě všem swatým Jeho.

Žalm 150.

Chwalte Hospodina ve swatyni Jeho: chwalte
Jeh na tvorzi sily Jeho.

Chwalte Jeh w mocnostech Jeho: chwalte Jeh
podle mnozství welikosti Jeho.

Chwalte Jeh zvukem trouby: chwalte Jeh na
žaltářu a harfě.

Chwalte Jeh na buben a zpěvem společným:
chwalte Jeh na strunách i warhanách.

Chwalte Jeh na cimbálních dobře znějících: chwalte
Jeh na cimbálních plésajících — duch veselitý chwal
Hospodina!

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Antifona. Služebníci dobří a věrní vejďte w
rabost Pána svého.

Čtení čili Kapitula Eccl. 43.

Gjhle kněží welici, kteří za dnů swých li-
bili se Bohu: a za času přehliwosti smírci učí-
nění jsou.

P í s e ň.

Christe, spáso všeho tvorů,
Věčná slávo kněžských sborů,
Nech dnes lidu, jenž Tě prosí,
Tvá se milost hojně roší.

Ctitelé dnes jména Tvého
Došli lesku nebeského,
Proto Tvoje věrné děti
Památku dne toho světlí.

Dokad byli na té zemi,
Pomítali rozkošemi,
Anjelské teď slávy zdoba
Odměňuje v nebi oba.

V jejich stopách dej nám chodit,
Podobný jim život vodit;
Pro jich slavné pro zásluby
Nám vin těžkých odpust dluby.

Jesu Christo, dobrý králi,
Tebe s Otcem lidstvo chváli,
Vzdávej dík se láskou vzňatý
Také Tobě, Duchu svatý. Amen.

V. Spravedlivé vešli Pán po cestách přímých:
R. A ukázal jim království Boží.

Antifona. Ejhle služebníci dobří a věrní, že
jste nad nálem byli věrní, nad mnohým ustanovím
váš, praví Pán.

Chwalozpěv Zachariášův.

Požehnaný Pán Bůh Izraelský, že navštívil a
učinil vykoupení lidu Svého.

A vydvihl nám roh spasení, v domě Davida
sluhy Svého.

Jakož mluvil ústy svatých proroků Svých, kteříž
jsou od věku:

Že nás vysvobodí z rukou nepřátel našich, a z
rukou všech, kteří nás nenávidí.

Abychom učinil milosrdenství s otci našimi, a ro-
pomenuš se na smlouvu Svou svatou;

Na přísahu, kterouž přísáhl Abrahamovi, otci
našemu, že udělí nám,

Abychom beze strachu, z rukou nepřátel vysvobozeni
jsouce, sloužili Zemu,

Ve svatosti a spravedlnosti před ním — po všech
dny života svého.

Ty pak dítě prorokem Nejvyššího stouti budeš:
nebo předcházeťi budeš před obličejem Páně, připravuje
cesty Jeho;

Abych dáno bylo umění spasitelné lidu Jeho, na
odpuštění hříchů jejich.

Strze srdečné milosrdenství Boha našeho, kterým
nauštil nás, vyšed z tmy,

Abys posvětil těm, jenžto jsou v temnostech, a v
stinu smrti sedí; abys spravil nohy naše na cestu
pokojě.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždy i na
věky věků. Amen.

Antifona. Ejhle služebníci dobří a věrní, že
jsste nad málem byli věrní, nad mnohým ustanovím
vás: praví Pán.

V. Pane vyslyš modlitbu mou,

R. A volání mé k Tobě přijď.

Modlitba.

Všemohoucí věčný Bože! jenž jsi nás
strze blahoslavené biskupy a významově, Cyrilla
i Methodia k jednotě víry křesťanské povolati
ráčil: uděl, prosíme, abychom, ježto pro přítom-
nou jich slávu plesáme, tolikéž pro zásluhy
jejich věčné slávy došlaci zasloužili, strze Pána
našeho Ježíše Krista, který s Tebou žij jest
a králuje v jednotě Ducha svatého, Bůh na
věky věků. Amen.

Antifona. Zbráva's anjelův všech paní,
Zbráva's, již se nebe klani,
Vítej kotene a bráno,
Z užito světu světlo dáno.
Plesej Panno slavojasná,
Kade všech panny krásná,
Sláva Tobě, Panno čistá,
Prošli za nás Pána Christa.

V. Nech mne oslavovati tebe Panno zasvěcená:

R. Dej mi moc proti nepřátelům tvým.

Modlitba.

Propůjč nám milosrdný Bože ve mlobách našich, abychom, jižto svaté Rodičky Boží památku konáme, pomocí přimlnuvy její povstali z nepravosti svých strže téhož Christa Pána našeho. R. Amen.

V. Pomoc Páně buď s námi vždycky.
R. Amen.

D p r w n í.

Otče náš,	}	po tichu.
Zdrávaš Marta,		
Všim v Boha		

V. Bože tu pomoci mé vezři,

R. Hospodine i spomožení mému pospěš!

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věků.

P i s e ň.

Již nám vzešla hvězda ranní,
Lid se Tobě, Bože, klaní;
Chraň Tvá láska, moc a síla
Ode hříchu naše díla.

Jazyk náš měj na otěži,
Ať nás hříchem neobtěž;
Zraky zakryj mocí svojí,
Ať se zlostmi nenapojí.

Útroba buď čistá, cudná,
Po marnostech nehaž bludná,
Střidmost skrocej těla pychu,
By duch zdolal všemu hříchu.

Tak, když den již bude v celi,
A noc temná k nám se schýlí,
Očištění svaton kázni
Budem slavit Tebe v bázni.

Sláva Otci Hospodinu,
Sláva Christu, Jeho Synu,
Svatému též Duchu sláva
Nechť se věky věkův dává. Amen.

Antifona. Gíhle kněží welící.

Žalm 53.

Bože ve jmenu svém spasena mne učin: a v
moci své sud mne.

Bože wyslyš modlitbu mou: ussima pozoruj na
slova úst mých.

Nebo cizí powstali proti mně, a silní hledali dusse
mé: a nepředstavili Boha před obličej svůj.

Neb hle, Bůh spomáhá mně: a Hospodin jest
obránce dusse mé.

Obrat žlé na nepřátely mé: a v pravdě své
wyhubí je.

Dobrowolně budu obětowati Tobě, a oslawowati
budu jmeno Tvé, Hospodine: neboť dobré jest.

Nebo z wsselického soužení wytrhl jsi mne: a na
nepřátely mé sblíželo oko mé.

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

Jakož byla na počátku i nyní i wždycky i na
wěky wěkůw. Amen.

Žalm 118.

Blahoslawení neposstwrnění na cestě: kteříž chodí
v zákoně Hospodinowě.

Blahoslawení, kteříž stoumají swěbectwí jeho: a
celým srdcem hledají ho.

Neboť ne ti, kteříž pássí nepravost, po cestách
jeho chodí.

Ty jsi přikázal, aby pilně ostříháno bylo přikázání tvých.

O by spravenny byly cesty mé, k ostříhání spravedlnosti tvých!

Tehdáž nebudu zahanben, — když hleděti budu na vssedá přikázání Tvá.

Oslavovati tě budu v upřímnosti srdce z toho, že jsem se naučil soudům spravedlnosti tvé.

Spravedlnosti tvých ostříhati budu: neopouštěj mne docela.

Zakým způsobem napravi mládenec cestu svou? — Ostříháním řeči tvých.

Čelmi srdcem svým hledal jsem tebe: neodháněj mne od přikázání tvých.

Ve srdci mém schoval jsem řeči tvé: abych nehrěšil proti tobě.

Požehnaný jsi Hospodine: uč mne spravedlnostem svým.

Rtyi svými, vypravoval jsem vssedý soudy úst tvých.

Na cestě svědectví tvých kochal jsem se, jako ve vsselilém bohatství.

Ve přikázáních tvých cvičiti se budu: a patřiti budu na cesty tvé.

Ve spravedlnostech tvých přemýšleti budu: nezapomenut řeči tvých.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Obplat služebníku svému, obživ mne: a ostříhati budu řeči tvých.

Odkryj oči mé: a spatřovati budu divné věci ze zákona tvého.

Bohostinu jsem já na zemi: neukřvej přede mnou přikázání svých.

Zachtělo se dušši mé, žádati spravedlnosti tvých každého času.

Domlouval jsi pyšným : zlořečení, kteříž se uchýlují od přikázání tvých.

Odejmi ode mne pohanění a potupu: nebo svědectví tvých vyhledával jsem.

Také i knížata seděli a proti mně nulumili: služebník pak můj cvičil se v spravedlnostech tvých.

Nebo i svědectví tvá rozjímání mé jsou: a rada má spravedlnosti tvé.

Přilnula k podlaze duše má: objímiž mne podle slova tvého.

Gesty tvé oznámil jsem tobě, a vyslyšels mne: vyuč mne spravedlnostem svým.

Gestě spravedlnosti tvých vyuč mne: a cvičiti se budu v divných stutcích tvých.

Zbřímala duše má pro testnost: potvrdiž mne v slovích svých.

Gestu nepravosti odvrátil ode mne: a dle zákona tvého smiluj se nade mnou.

Gestu pravdy vyvolil jsem: a soudů tvých nezapomenul jsem.

Držel jsem se svědectví tvých Hospodine: nechťěž mne zahanbiti.

Gestou přikázání tvých běžel jsem, když jsi rozšířil srdce mé.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věků. Amen.

Antifona. Ejhle, kněží melici, kteří za duši svých libili se Bohu a nalezení jsou spravedliví.

Kapitula. 1 Tim.

Králi věkův nesmrtelnému a newiditelnému, — samému Bohu, budiž čest a sláva na věky věků. Amen. R. Bohu bít!

R. Christe, Synu Boží živého, smiluj se nad námi;

R. Christe, Synu Boží živého, smiluj se nad námi.

V. Jenž sebiš na pravici Otce,

R. Smiluj se nad námi.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému; —

Christe Synu Boží živého, smiluj se nad námi.

V. Povstaň Christe, pomoz nám,

R. A vysvoboď nás pro jméno Tvé!

V. Pane, vyslyš modlitbu mou,

R. A volání mé k tobě přijď!

V. Pán s Vámi,

R. I s duchem Tvým!

Modleme se:

Hospodine Bože všemohoucí, kterýž jsi dal nám dospěti k počátkům tohoto dne: zachovej nás dnes Tvou milostí, abychom tento den do nějakého hříchu neklesli, ale vždyť všechny řeči čelily — myšlenky a činy naše směřovali k konání zájmu Tvého, k zájmu Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého: který s Tebou živ jest a králuje v jednotě Ducha svatého Bůh po všechny věky věků. R. Amen.

V. Pán s Vámi,

R. I s duchem svým.

V. Dobrořečme Hospodinu,

R. Bohu díky!

V. Vzácná jest před obličejem Hospodínovým.

R. Smrt Svatých Jeho.

Modlitba.

Svatá Maria i všechny svatí přimlouvajte se za nás u Hospodina, abychom zaslou-

žili dojiti pomoci a spasení od Toho, který živo
ješt a králuje na věky věkův. R. Amen.

V. Bože tu pomoci mé vzejti,

R. Hospodine i spomožení mému pospěš!

(Opakuje se po třikráte.)

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,
Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky
věkův Amen.

Pane smiluj se — Chrástě smiluj se. — Pane smiluj se!

Otče náš (po tichu).

V. A neuvod nás v pokušení,

R. Ale zbav nás od zlého.

V. Pohlédni na služebníky své Hospodine a na
bída svá, i spravuj syny jejtch:

R. A jasnost Hospodina Boha našeho buďž nad
námi, a činů rukou našich spravuj nad námi, a bílo
rukou našich řiď!

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Modleme se:

Račž Hospodine, Bože, králi nebes i země,
spravovati a posmětiti, řiditi a věsti dnešního
dne srdce i těla naše, myšlénky, řeči a činy
naše podle zákona Tvého a podle skutkův při-
kazani Tvých: abychom tady a na věky, s po-
mocí Tvou spasení a svobodni býti zasloužili,
Spasiteli světa, který živo jsi a králuješ na
věky věkův. R. Amen.

V. Rač pane požehnati!

Požehnání. Dny a činy naše ve svém pokoji
ulož Hospodin všemohoucí! R. Amen.

Čtení krátké.

Wykonáwati úřad kněžský dal mu Bůh a
míti chválu ve jmenu Jeho a obětovati Jemu
zápal na vůni libeznou.

V. Bohu díky !

V. Pomoc nasse ve jmenu Hospodinovu,

R. Který stvořil nebe i zemi.

V. Dobrořečte.

R. Bože !

Požehnání. Hospodin požehnej nás, a obe toffeho
zlého nás ostříhej, a k životu věčnému uveď, a buffe
věrných strže milosrdeuství Boží odpočíněť to polož!.

R. Amen.

„Otče náš“ i „Zdrávas Maria.“

D třetí.

„Otče náš“ — „Zdrávas Maria.“

V. Bože tu pomoci mé vzegři,

R. Hospodine k spomožení mému pospěš !

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému :

R. Zaťož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

P í s e ň.

Duchu svatý, jenž jsi v moci
Roven Synu, roven Otci,
Rozlej se nám po útrobě,
Obnov lid svůj cele sobě.

Ústa, vůle, život stále
Ozývej se k Tvoji chvále,
Láska svatá hřej v ohni,
K rovné lásce bližní pohai.

'Dej to Otče přelaskavý,
I Ty Otcův Synu pravý,
S Duchem svatým Těšitelem
Jeden vládce v světě celém. Amen.

Antifona. Vlení nalezen podobný jim.

Žalm 118.

Ja zákon ulož mi Hospodine cestu spravedlnosti svých: a budu ji hledati vždycky.

Dej mi rozum, a skoumati budu zákon tvůj: a hledati ho budu celým srdcem svým.

Uveď mne na stétku přikázání tvých: neboť jsem ji chtěl.

Rašlón srdce mého k svědectvím svým, a ne k laskomství.

Odvrať oči mé, aby neviděly marnosti: na cestě své obživ mne.

Potvrď služebníku svému řeč svou, v báni své.

Odvratíš pohanění mé, jehož jsem se obával: nebo soudové tvoji jsou potěšliví.

Gle, toužil jsem po přikázáních tvých: ble spravedlnosti své obživ mne.

A přijdiž na mne milosrdenství tvé, Hospodine: spasení tvé vedlé řeči tvé.

A odpovím vyhláajícím mně slovo: neb jsem boufal v řečech tvých.

A neobjímej ž úst mých slova pravdy nikdy: nebo v soudech tvých welce jsem boufal.

A budu ostřihati zákona tvého vždycky: na věky a na věky věkův.

A chobil jsem v síru: nebo přikázání tvých jsem hledal.

A mluvil jsem o svědectvích tvých před obličejem králů: a nehanbil jsem se.

A přemýšlel jsem o přikázáních tvých, kteráž jsem žamiloval.

A pozdvíhl jsem rukou svých k přikázáním tvým, kteráž jsem miloval: a cvičil jsem se v spravedlnostech tvých.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Pamatujž na slovo své služebníku svému, o kterémž jsi mi nadějí dal.

Tak mne potěšila v ponížení mém: nebo řeč tvá obživila mne.

Vyšší neprávě činili velmi: však já od zákona tvého neuchýlil jsem se.

Pamětliv jsem byl na soudy tvé od věku Hospodine: a potěšen jsem byl.

Omdlával jsem, pro hříšníky, kteříž opouštějí zákon tvůj.

Žitvání mé bylo o spravedlnostech tvých, na místě putování mého.

Pamětliv jsem byl v noci na jméno tvé Hospodine: a oslýcháel jsem zákona tvého.

Tohot se mi dostalo: abych spravedlnosti tvých vyhledával.

Podíl můj jsi ty Hospodine, řekl jsem: oslýchati budu zákona tvého.

Prosil jsem tváři tvé celým srdcem svým: smiluj se nade mnou podle řeči své.

Přemýšlel jsem o cestách svých: a obrátil jsem nohy své k svědectvíu tvému.

Hotov jsem, a nejsem rozpáčen: abych oslýcháel přikázání tvých.

Promazcované hříšníkův opletli jsou mne: a na zákon tvůj nezapomenuel jsem.

O půl noci vstával jsem, abych chválu vzdával tobě: je soudů spravedlnosti tvé.

Účastníkem jsem já všech bojících se tebe, a oslýchajících přikázání tvých.

Milosrdenství tvého plná jest země: spravedlností svým nauč mne.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Dobrotu jsi učinil se služebníkem svým, Hospodine, podle slova tvého.

Dobrotě a lázni i umění nauč mne: nebo jsem přikázáním tvým uvěřil.

Prvé než jsem snižen byl, zavinil jsem: protož řeči tvé osřihám.

Dobrý jsi ty: a v dobrotě tvé nauč mne spravedlností svým.

Rozmnožila se nade mnou nepravost pyšných: já pak celým srdcem svým skoumati budu přikázání tva.

Esýřilo se jako mléko srdce jejich: já pak zákon tvůj rozjímal jsem.

Dobré mi jest, že jsi ponížil mne: abych se naučil spravedlností tvým.

Lepší mi jest zákon úst tvých, nad tisíce zlata a stříbra.

Ruce tvé učinily mne a stvořily mne: dej mi rozum, a učiti se budu přikázáním tvým.

Stežij se boji tebe, užtí mne a veseliti se budou: že v slova tvá velmi jsem důfal.

Poznal jsem, Hospodine, že jsou spravedliví soudové tvoji: a že vše pravdy své ponížil jsi mne.

Rádij milosrdenství tvé, aby potěšilo mne: vedlé slibu tvého služebníku tvému.

Přijďtež na mne slitování tvá a žito budu: nebo zákon tvůj rozjímal jsem.

Zaháněni buďte pyšní, nebo nespravedlivě činili nepravost proti mně: já pak cvičiti se budu v přikázáních tvých.

Obrácení buďtež ke mně ti, jenž se bojí tebe: a kteříž znají svědectví tvá.

Budiž srdce mé neposkvrněno v spravedlnostech твоých, abych nebyl zaháněn.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věků. Amen.

Antifona. Mění nalezen podobný jim, kterých by ostříhal zákon Nejvyššího.

Kapitula.

Gjhle kněži velici, kteří za dnů svých líbili se Bohu a za času prošliivosti smírci učení jsou.

R. Miloval je Hospodin a ozdobil je.

V. Miloval je Hospodin; rouchem slávy přiodil je a ozdobil je. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. Miloval je Hospodin a ozdobil je.

V. Hospodin povolil je za kněze sobě,

R. Aby obětowali mu obět chvály.

V. Pán s Vámi. R. J s Dáchem твоým.

V. Pane vyslyš modlitbu mou.

R. A volání mé k tobě přijď!

Modlime se:

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi náš strze blahoslavené biskupy a vyučavače, Cyrilla i Methodia, k jednotě wiry křesťanské povolati ráčil: uděl, prosíme, abychom, ježto pro přítomnou jich slávu plesáme, tolikéž pro zásluhy jejich věčné slávy dosti zasloužili strze Pána našeho Ježíše Krista, který s Tebou žije jest a králuje v jednotě Ducha svatého, Bůh na věky věků. Amen.

V. Pane wyslyš modlitbu mou,

R. A moláni mé k tobě přijď!

V. Dobrořečme Hospodinu. R. Bohu díky!

V. A buďte věrných strže milosrdenství Boží odpoc-
číte v pokoji R. Amen.

„Otče náš“ a „Zdrávaš Maria.“

D ů ť ě .

Otče náš a Zdrávaš Maria.

V. Bože tu pomoci mé vezgi,

R. Hospodine k sponožení mému pospěď!

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému

R. Jako byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův Amen.

P í s e ň .

Správce mocný — Bože věrný!

Jenž čas dáváš blahosměrný,

Jitro zdoší jasnem skvoucím,

Polední čas ohněm vroucím.

Uhas plamen všeho sváru,

Odstraň oheň škodných zářů,

Uděl tělům pravé zdraví,

Dušem zjednej pokoj pravý.

Dej to Otče přelaskavý,

I ty, Otcův Synu, pravý.

S Duchem svatým Těsilem,

Jeden vládce v světě celém. Amen.

A u t f o n a. Proto přísahou způsobil Hospodin.

Ž a l m 118.

Zemlela duše má po spasení tvém: a v slovo
tvé velmi jsem důfal.

Zemlely oči mé po řeči tvé: řkouce: Kdo po-
těší mne?

Nebo učiněn jsem jako kožená nádoba v jini: na spravedlnosti tvé nezapomenul jsem.

Kolik jest dnů služebníka tvého: kdy učiníš soud nad těmi, kteříž mně protivenství činí?

Povídali mi nepravé básky: ale ne jako zákon tvůj.

Wšední přikázání tvá jsou pravda: neprávě mi protivenství činili, spomозиž mi!

Bez mála mi konec učinili na zemi: já jsem wšak neopustil přikázání tvých.

Podlé milosrdenství tvého objim mne: a osřihati budu svědectví úst tvých.

Na věky Hospodine, slovo tvé trvá na nebi.

Do národu a pronárodu pravda tvá: založil jsi zemi, a trvá.

Zřízením tvým trvá den: nebo wšedko slouží tobě.

By zákon tvůj nebyl přemýšlování mé: tedy bych snad byl zahynul v ponížení tvém.

Na věky nezapomenu na spravedlnosti tvé: nebo jimi jsi objevil mne.

Trvůj jsem já, spasena mne učin: nebo spravedlnosti tvých jsem wyhledával.

Na mne čekali hříšníci, aby mne zahubili: svědectvím tvým jsem wyrozuměl.

Wšeliké dokonalosti widěl jsem konec: přikázání tvé široké jest náramně.

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

Jakož byla na počátku i nyní i wždycky i na věky věkův. Amen.

O jak miluji zákon tvůj Hospodine! Jestli celý den přemýšlování mé.

Nad nepřátele mé opatrujícího jsi mne učinil přikázáním tvým: nebo na věky mně jest.

Nade wšedky své učitele rozuměl jsem: nebo svědectví tvá jsou má přemýšlování.

Nad starce wyrozuměl jsem: nebo přikázání tvých jsem hledal.

Od každé cesty jle zdržoval jsem nohy své: abych
ostříhal slovo tvých.

Od soudů tvých jsem se neuchýlil: nebo Tyš mi
zákon uložil.

Ó jak sladké jsou hrdlu mému řeči tvé, nad med
ústům mým!

Z přikázání tvých rozumnosti jsem nabyl, a pro-
tož nenáviděl jsem rozličné cesty nepravosti.

Twice uhooum mým jest slovo tvé, a světlo
stežkám mým.

Přisáhl a uložil jsem, ostříhati soudu spravedl-
nosti tvé.

Enížen jsem přenáramaě Hospodine: obživíj mne
podlé slova Tvého.

Dobromolué ústí mých dobrolibezné učiň Hospo-
dine: a soudům svým nauč mne.

Duše má v rukou mých vždydy: a na zákon
tvůj jsem nezapomněl.

Volétki mi hříšníci ošidlo: ale od přikázání tvých
nepobloudil jsem.

Dedictvím dosáhl jsem svědectví tvých na věky:
neboť jsou plésání srdce mého.

Naklonil jsem srdce svého k vykonávání ipra-
vednosti tvých na věky, pro odplacení.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,

Jakož byla na počátku i nyní i vždydy i na
věky věků Amen.

Neřlechetých jsem nenáviděl: a zákon tvůj ui-
lomal jsem.

Spomocník a obránce můj jsi ty: a v slovo
tvé jsem doufal.

Odšuptež ode mne zlostinici: a stoumati budu
přikázání Boha svého.

Přijmíj mne podlé slova svého, a žít budu: a
nezahanbuj mne v očekávání méin.

Spomozíj mi, a zachován budu: a přemýšleti
budu o spravedlnostech tvých vždydy.

Zhrzel jsi všemi, kteříž obšťupují od soudů tvých: nebo nespravedlivé jest myšlení jejich.

Za přestupníky jsem pokládal všedny hříšníky země: a protož miloval jsem svědectví tvá.

Zbodni bázni svou tělo mé: nebo soudů tvých bál jsem se.

Činil jsem soud a spravedlnost: nenvydávejš mne těm, kteříž mne potlačují.

Zastupíš služebníka svého k dobrému: ať mne nepotlačují pyšni.

Oči mé zeměly po spasení tvém: a po řeči spravedlnosti tvé.

Nalož se služebníkem svým podle milosrdenství svého: a spravedlností svým nauč mne.

Služebník tvůj jsem já: dejž mi rozumnost, abych znal svědectví tvá.

Čas jest, aby činil, Hospodine: rozmetali zákon tvůj.

Protož miloval jsem přikázání tvá, nad zlato a drahé kamení.

A proto dle všech přikázání tvých spravoval jsem se: a veselilou cestu nepravou v nenávisti jsem měl.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Proto ptisahou způsobil Hospodin, aby rostli v lid Jeho.

Kapitola.

Meni nalezen podobný jim, kterýžby ošřihal zákon Nejvyššího: protož ptisahou způsobil Hospodin, aby rostli v lid Jeho.

R. Hospodin vymolil je — Za kněze Sobě. — Hospodin vymolil je — aby obětowali jemu obět chvály. — Za kněze Sobě. — Sláva Otci i Synu i Duchu svatému — Hospodin Vymolil je! za kněze Sobě.

V. Ty jsi kněz na věky

R. Podle řádu Melchisedechova.

V. Pane wyslyš modlitbu mou,

R. A wolání mé k tobě přijď!

V. Pán s Wámi. R. J s Duchem twým.

Modleme se:

Wšemohoucí věčný Bože, jenž jsi nás
strze blahoslavené biskupy a wyznawače Cyrilla
i Methodia k jednotě wiry křesťanské powolati
ráčil, uděl prosíme, abychom, ježto přítomnou
jich slawností plesáme, tolikéž pro zásluhy jich
sláwy věčné dosíci zasloužili strze Pána našeho
Ježíše Krista, který s Tebou žiw jest a tra-
luje w jednotě Ducha swatého na wěky wěkůw.
Amen.

V. Pane wyslyš modlitbu mou,

R. A wolání mé k tobě přijď!

V. Pán s Wámi. R. J s Duchem twým!

V. Dobrořečme Hospodinu! R. Bohu díky!

V. A buďte wěrných strze milosrdenství Boží odpo-
čítájte w pokojí. R. Amen.

„Otče náš“ a „Zdráwas Maria.“

D dewáté.

„Otče náš a Zdráwas Maria.“

V. Bože ku pomoci mé wzejři,

R. Hospodine k spomožení mému pospěš!

V. Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

R. Jako byla na počátku i nyní i wždycky i na wěky
wěkůw. Amen.

P í s e ň.

Bože, světa věčný zdroji,
Vše co žije, Tebou stojí,
Ty Sám, věčně neproměnný
Stanoviš dob denních změny.

Rač nám večer světla dáti,
Ať se život nepodvrátí,
Dej nám skonat smrti svatou,
A nám věčnou buď odplatou.

Dej to. Otče přelaskavý,
I Ty Synu Otčiv pravý,
S Duchem svatým Těšitelem,
Jeden vládce v světě celém. Amen.

Antifona. Služebníci dobří a věrní.

Žalm 118.

Divnáť jsou svědectví tvá: protož skoumala je
duše má.

Wykládání řečí tvých osvědčuje: a rozumnost
dává malíčným.

Ústa svá otevřel jsem, a táhl jsem ducha: nebo
přikázání tvých žádostiv jsem byl.

Popatřiž na mne, a smiluj se nade mnou, podle
soudu milujících jméno tvé.

Stoky mé spravuj podle řečí své: ať nepanuje
nade mnou žádná nepravost.

Wyvobed mne od nástřívů lidských: abych ostří-
hal přikázání tvých.

Twát svou osvěci nad služebníkem svým: a vyuť
mne spravedlností svým.

Toků vod vyhdaly oči mé: že neostříhali zákona
tvého.

Spravedlivý jsi Hospodine: a přímý jest soud tvůj.

Přikázal jsi spravedlnost strže svědectví svá: a
pravdu svou přilíc.

Zvadol jsem já pro horlení své: že zapomněli na
slova tvá nepřátelé moji.

Ohnivá řeč tvá náramně: a služebník tvůj mi-
loval ji.

Vládeneček jsem já a opovržený: na spravedl-
nosti tvé jsem nezapomněl.

Spravedlnost tvá jest spravedlnost na věky:
zákon tvůj pravda.

Soužení a úzkost našly mne: přikázání tvá rojí máni mě jest.

Pravost svědectví tvá na věky: rozum mi dej, a žít budu.

Volal jsem z celého srdce svého, vyslyš mne Hospodine: spravedlností tvých vyhledávati budu.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Volal jsem k tobě, spasena mne učin: abych oslouchal přikázání tvých.

Předcházel jsem smutku, a volal jsem: nebo slova tvá jsem doufal.

Předessly oči mé k tobě na usvitě: abych přemýšlel o vyrčení tvých.

Hlas můj slyš podle milosrdenství svého Hospodine: a podle soudu svého obžij mne.

Přiblížili se ti, jenž mi protivensství činí, k nepravosti: a ob zákona tvého daleko učinění jsou.

Blízko jsi ty Hospodine: a všedny cesty tvé jsou pravda.

Od počátku poznal jsem o svědectvích tvých: že jsi je založil na věky.

Miž ponížení mé, a vysvoboď mne: nebo na zákon tvůj jsem nezapomněl.

Sud soud můj a vysvoboď mne: pro řeč svou obžij mne.

Daleko jest od hříšníkům spasení: nebo spravedlností tvých nevyhledávali.

Milosrdenství tvá jsou mnohá Hospodine: podle soudu svého obžij mne.

Mnozí jsou, jenž mi protivensství činí a sužují mne: od svědectví tvých jsem neuchýlil se.

Widěl jsem přestupníky, a chřábl jsem: proto že řeči tvých neoslouchali.

Popatki, Jeť přikázání tvá miloval jsem, Hospodine: podle milosrdenství svého obžij mne.

Počátek slovo tvých jest pravda: na věky vzdělní soudové spravedlnosti tvé.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Knížata pronásledovala mne bez příčiny: a slovo tvých strachovalo se srdce mé.

Weseliti se budu já nad řečmi tvými: jako kdo nalézá kořisti mnohé.

Nepravost jsem v nenávisti měl a v ohavnosti: ale zákon tvůj miloval jsem.

Sedínáte za den chválu jsem vzdával tobě, nad soudy spravedlnosti tvé.

Božej mnohý těm, kteříž milují zákon tvůj — a jsou bez úrazu.

Očekával jsem spasení tvého Hospodine: a přikázání tvá miloval jsem.

Ostříhala duše má svědectví tvých: a milovala je welice.

Zachovával jsem přikázání tvá a svědectví tvá: nebo všecky cesty mé jsou před obličejem tvým.

Přiblíž se prosba má před obličej tvůj Hospodine: a podle řeči tvé uděl mi rozumu.

Wejdiž žádost má před obličej tvůj: wedle řeči své wytrhni mne.

Wybaji rtové moji chválu, když mne wyučíš spravedlnostem svým.

Wypravowati bude jazyk můj řeč twou: nebo všecka přikázání tvá jsou pravost.

Budiž ruka tvá, aby mne spasila: nebo jsem zvolil přikázání tvá.

Toužil jsem po spasení tvém Hospodine: a zákon tvůj rozjímání mé jest.

Žítal bude duše má, a bude tě chváliti: a soudové tvoji spomohou mi.

Zbloubil jsem jako ovce, kteráž se ztratila: hledej služebníka svého, nebo na přikázání tvá jsem nezapomněl.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Služebníci dobří a věrní, vejďte v radost Pána svého!

Kapitola.

Wykonáwati úřad kněžský a míti chválu ve jmenu Jeho a obětovati Mu zápal důstojný na vůni sladkosti.

R. Ty jsi kněz na věky — Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova. — Na věky.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Ty jsi kněz na věky.

V. Spravedlivé po cestách přímých vedl Hospodin.

R. A ukázal jim království Boží.

V. Pane, vyslyš modlitbu mou,

R. A volání mé k tobě přijď.

V. Pán s Vámi.

R. J s Duchem tvým.

Modleme se!

Wšemohoucí věčný Bože, jenž jsi nás strze blahoslavené biskupy a wyznavače, Cyrilla i Methodia k jednotě víry křesťanské povolati ráčil, uděl, prosíme: abychom, jižto přítomnou jich slávností plesáme, tolikéž zásluhami jich slávy věčné dosíci zasloužili. Strze Pána našeho Ježíše Christa, který s Tebou živ jest a traluje v jednotě Ducha Svatého Bůh na věky věkův. Amen.

V. Pane, vyslyš modlitbu mou.

R. A volání mé k tobě přijď.

V. Pán s vámi.

R. J s buchem twým!

R. Dobrořečme Hospodinu. R. Bohu díky.

V. A buďte věrných zemských obpočínů v pokoji.
R. Amen.

„Díče náš“ a „Zdravas Maria“ po tichu.

Poznamenání.

Stranu krátkých střídavých modlitbiček: V. Pane wyslyš modlitbu mou! atd. R. Pán s vámi atd. před modlitbou: Wšemohouci Bože atd. sluší doložiti, že modli-li se hodinky kněz, owšem říká jednu i druhou. Awšak koná-li hodinky tyto školský pravověrný, jenž není knězem, neríká leč toto V. „Pane wyslyš modlitbu mou“ atd., a hned na to modlitbu Wšemohouci Bože.

To samé platí též při opatování po modlitbě. — Zároveň třeba podotknouti, že podle obecného tohoto pravidla napravit se mají omýlny z nedopatření pozůstalé při jedné a druhé hodině předcházející.

Druhé Messpory.

Modlitba přípravní.

Otevři Hospodine ústa má k oslawování swatého jmena Twého; očisti tolikéž srdce mé od wsselitých marných, přewrácených a jiných myšlének; rozum oswěť, cit rozněť, abych důstojně, pozorně a pobožně wykonati mohl modlitby tyto a zasloužil, wyslyšánu býti před obličejem božské Welebnosti Twé. Strze Christa Pána nasseho. Amen.

Pane (Jesu Christe,) ve spojení s tím božským úmyslem, s kterýmž jsi sám na zemi chvály konával Bohu, hodinky tyto věnuji Tobě.

Na to pomodli se: „Díče náš“ a „Zdravas Maria.“

V. Bože tu pomoci mé vzejši!

R. Hospodine k spomožení mému pospěš!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:
jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věků Amen.

Antifona: Ejhle kněží velící, kteří za dnů svých
líbili se Bohu, a nalezení jsou spravedliví.

Žalm 109.

Rekl Hospodin Pánu mému: Sed na pravici
mé: Potud nepoložím nepřátel tvých za podnoží no-
hou tvých.

Prut moci tvé vypustí Hospodin ze Sionu: pa-
nuj u prostřed nepřátel svých.

S tebouť panování v den moci tvé, ve svě-
losti svatých: z lůna před dennicí zplodil jsem tebe.

Přisáhl Hospodin, a nebude toho želeť: Ty jsi
kněz na věky podle řádu Melchisedechova.

Pán po pravici tvé: potel v den hněvu svého
krále.

Souditi bude mezi národy, naplní porážkami zemi:
roztříští hlavy na zemi mnohých.

Z potoka na cestě píti bude: protož povýší hlavy.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věků. Amen.

Antifona: Ejhle kněží velící, kteří za dnů svých
líbili se Bohu a nalezení jsou spravedliví.

Antifona: Není nalezení podobný jím, jenžto
by ostříhal zákon Nejvyššího.

Žalm 110.

Osławovati budu tebe Hospodine z celého srdce
svého: v radě spravedlivých i ve shromáždění.

Velící jsou stulkové Hospodinovi: vyhledání te
všem vůlem jeho.

Sláva a velebnost jest dílo jeho: a spravedlnost jeho zůstává na věky věkův.

Památku učinil divů svých milostivý a milosrdný Hospodin: pokrm dal těm, kteříž se ho bojí.

Pamětliv bude na věky smlouvy své: moc skutků svých zvěstovati bude lidu svému.

Abys jim dal dědictví národův: skutkové rukou jeho jsou pravda a soud.

Wěrní wiššiční rozkazové jeho: upewnění na věky věkův, učinění w pravdě a w pravosti.

Wykoupení poslal lidu svému: přisáhal na věky smlouvu svou.

Swaté a hrozné jest jméno jeho: počátek moudrosti bájeň Hospodinowa.

Rozum dobrý wišem, kteříž činí ji: chwálení jeho zůstává na věky věkův.

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Není nalezen podobný jím, jenžto by ostříhal zákon Nejwyššího.

Antifona. A proto přisahou způsobil Hospodin, aby zrostli w lid jeho.

Žalm 111.

Blahoslavený muž, kterýž se bojí Hospodina: w přikázáních jeho chťivý bude welmi.

Mocné na zemi bude símě jeho: rodina upřímých požehnání dojde.

Sláva a bohatství bude w domě jeho: a spravedlnost jeho zůstane na věky věkův.

Wzjesslo we tmách světlo upřímým: Bůh milostivý, milosrdný a spravedlivý.

Blážený člověk, kterýž se slitowává a půjčuje, wyřídí věci své w soudu: nebo na věky se nepohne.

W paměti věčné bude spravedlivý: porvěsti zlé nebude se báti.

Sotovo srdce jeho boufati w Hospodina, upewněno jest srdce jeho: nebude pohnut až i zhrzi nepřátely swými.

Rozdělal, dal chubým; spravedlnost jeho zůstane na věky věkůw: roh jeho wyvýššen bude w slávě.

Hříšník užit a hněvati se bude, zuby swými štípeti a chřadnouti bude: žádost hříšníkůw zahyne.

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkůw. Amen.

Antifona. A proto přísahou způsobil Hospodin, aby wzrostl w lib jeho.

Antifona. Kněží Boží oslavujte Hospodina; služebníci Páně píseň zpívejte Bohu.

Žalm 112.

Chwalte, služebníci, Hospodina: chwalte imeno Hospodinowo.

Budiž imeno Hospodinowo požehnáno: od tohoto času až na věky.

Od východu slunce až do západu: chváleno buď imeno Hospodinowo.

Wyvýššen jest nabe wšedky národy Hospodin: a nad nebesa sláva jeho.

Kdož jako Hospodin Bůh náš, který na wysokech přebývá: a na ponížené palčí na nebi i na zemi?

Kterýž wyzdvihuje ze země nuzného: a z bláta pomýštuje chudého.

Abys posadil jej s knížaty: s knížaty libu swého.

Kterýž činí, aby neplodná přebývala w domě: byla matkou synůw weselící se.

Sláva Otci i Synu i Duchu swatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkůw. Amen.

Antifona. Kněží Boží oslavujte Hospodina: služebníci Páně píseň zpívejte Bohu.

Antifona. Služebníci dobří a věrní, vejďte
v radost Pána svého.

Žalm 131.

Pamatuj Hospodine na Davida: a vsselickou
tichost jeho.

Jak se zapřisáhl Hospodin: slib učinil Bohu Ja-
kobovu.

Jistě že nenejdu do přibýtku domu svého: a
nerostoupím na lůžko ustláni svého.

Děm svým nebám usnouti: ani víčkám svým
zdřímati.

Uni obpočinouti spánkům svým, dokavábž nenajdu
mista Hospodinu: stánku Bohu Jakobovu.

Uj, slyšeli jsme o ni v Efratě: našli jsme ji na
polích lesa.

Wejdeme do stánku jeho: klaněti se budeme na
místě, kde stály nohy jeho.

Povstaň Hospodine na obpočinutí tvé: Ty i archa
svatosti Tvé.

Rněži Tvoji ať se oblécejí v spravedlnost — a
svatí Tvoji ať plesají.

Pro Davida služebníka Tvého: neodvracuj tváře
pomazaného Tvého.

Přisáhl Hospodin Davidovi pravdu a nezmaří
ji: Z plodu života Tvého posadím na stolicí tvou.

Budou-li synové tvoji ostříhati smlouvy mé: a
svědectví mých těch, kterým je učiti budu.

Z synové jejích až na věky seběti budou — na
stolici tvé.

Nebo vymolil Hospodin Sionu: vymolil jej sobě
za přibýtek svůj.

Toť jest obpočinutí mé na věky věkův: tu pře-
bývati budu nebo zvolil jsem je.

Obrové jeho požehnaje požehnám: a chudé jeho
chlebem nasytím.

Rněži jeho zobláčím ve spasení: a svatí jeho
plesáním plesati budou.

Tam poroebu roh Davidův : svíci připravil jsem tu Pomazanému mému.

Neprátelů jeho zoblácím v hanbu : nad ním ale vytknete posvěcení mé.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému :

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Služebníci dobří a věrní, vejšete v radost Pána svého

Apitola.

Gjhle kněží melici, kteří za dnů svých libili se Bohu a za času prchlivosti smírci učení jsou.

Píseň.

Vyznavači Christa krále,
Jemuž jste tu žili k chvále,
Dnes Vám v písni ve společné
Prozpěvuje lidstvo vděčné.

Zbožní, cudní a pokorní
Životem jste byli vzorní,
Dokad ducha, svého pána,
Ukrývala těla schrána.

Důvěru kdo k Vám měl pevnou,
Zkusil pomoc Vaši zjevnou,
Vzývali jste za něj Christa :
Zjednána mu spása jistá.

Před Vámi, aj ! lid se staví,
V písních svatých Vás tu slaví,
Pod ochranu Vám se dává,
Vašich přimluv očekává.

Trojediný, chvála, spása
Nechť se Tohě všady hlásá,
Jenžto věčnou záře slávou,
Ridí svět ten moudrou správou.

Amen.

V. Spravedlivé veleb Hospodin po cestách přímých,
R. A ulágal jim království Boží.

Antifona. Miloval je Hospodin a ozdobil je,
rouchem slávy své přilobil je, a u bran rajsých korunoval je.

Magnificat.

Velebí — buše má Hospodina.

A zplesal duch můj — v Bohu Spasiteli mém.

Je vzestel na pokorn bívky své, nebo aj od této chvíle
blahoslavenou mne nazývati budou všichni národové.

Nebo velké věci učinil, jenž jest mocný a svaté
jméno Jeho.

A milosrdenství Jeho ob potolení do potolení —
bojícím se Jeho.

Učinil moc ramenem svým: rozptýlil pyšné mysl
řbce jejich.

Storhl mocné se stolice: a povýšil ponížené.

Lačné nakrmil dobrými věcmi: a bohaté propustil
prázdné.

Přijal Izraele služebníka svého, pamětliv jja mi-
losrdenství svého.

Založ mluvil i otcům: i Abrahamovi a i po-
tomstvu jeho na věky.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Založ byla na počátku i nyní i vždycky aj na
věky věkův. Amen.

Antifona. Miloval je Hospodin a ozdobil je,
rouchem slávy své přilobil je, a u bran rajsých korunoval je.

V. Pane vyslyš modlitbu mou.

R. A volání mé i tobě přiljž.

V. Pán s vámi,

R. S duchem твоým.

Modlitba.

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi náš
strže blahoslavené biskupy a wyžnawače, Cyrilla

i Methodia k jednotě wiry křesťanské povolati ráčil, uděl, prosíme: abychom, jižto přítomnou jich slavností plesáme, tolikéž zásluhami jich slávy věčné dosíci zasloužili. Strze Pána našeho Ježíše Christa, který s Tebou živo jest a králuje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

V. Pán s Vámi. R. J s Duchem Tvým.

V. Dobrotečme Hospodinu. R. Bohu díky.

V. A buďte věrných zemských obpočítate v poloji.
R. Amen.

Doplňeň čili kompletář.

Mačiz Pane požehnati!

Požehnání: Moc pokojnou a slonání dokonale propůjč nám Hospodin všemohoucí!

R. Amen.

Čtení. 1. Petr. V.

Bratři, střizliví buďte a bděte: nebo protivník váš ďábel jako lev řvoucí obcháží, hledaje, koho by sežral: a tomu odpirejte silní u víře.

Ty ale Hospodine, smiluj se nad námi!

R. Bohu díky!

V. Pomoc naše ve jmenu Hospodinově.

R. Kterýž učinil nebesa i zemi.

Otče náš atd. (po tichu.)

Wyznávám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii vždycky Panně, blahoslavenému Michaelowi archanjelu, blahoslavenému Janu křesťiteli, svatým apostoľům, Petru i Pavlu, všem Svatým a vám bratři: že jsem

zhřessil přiliš: myšlením, slovem a skutkem: má
wina, — má wina, — má největší wina! —
Pročež prosím blahoslawenou Marii vždycky
Pannu, blahoslaweného Michaela archanjela, bla-
hoslaweného Jana křestitele, swaté apostoły Petra
i Pawla, wssecky Swaté a náš bratři, abyste
modlili se za mne k Hospodinu Bohu našemu.

Sbor, odpowidaje na to, modli se:

Smilnj se nad tebon wssemohoucí Bůh
a odpustiž hřichy twé i uveď tebe k životu
věčnému.

R. Amen.

Na to sbor říká:

Wyznávám se Bohu wssemohoucímu, bla-
hoslawené Marii vždycky Panně, blahoslawe-
nému Michaelowi archanjelu, blahoslawenému
Janu křestiteli, swatým apostolům Petru i Pa-
wlu, wssem Swatým a tobě, otče: že jsem
zhřessil přiliš: myšlením, slovem a skutkem: má
wina, — má wina, — má největší wina! —
Pročež prosím blahoslawenou Marii vždycky Pan-
nu, blahoslaweného Michaela archanjela, bla-
hoslaweného Jana křestitele, swaté apostoły Petra i
Pawla, wssecky Swaté, a tebe, otče, abyste mo-
dlili se za mne k Hospodinu Bohu našemu.

Po té di týhodennit (tnež):

Smiluj se nad Wámi wssemohoucí Bůh, a od-
pušť hřichy Wasse, i uveď Wás k životu věčnému.

R. Amen.

Slitowáui, rozřesseni a odpustěni hřichůw na-
šich uděliž nám wssemohoucí a milosrdný Hospodin.

R. Amen.

V. Obrat náš Bože, Spasiteli náš!

R. A huďw Swůj obratíž ob náš.

V. Bože ku pomoci mé vzejti:

R. Hospodine k spomožení mému pospěš!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému;

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Antifona. Smiluj se!

Žalm 4.

Když jsem volal, vyslyšel mne Bůh spravedlnosti mé: v soužení způsobil's mi prostřanství.

Smiluj se nade mnou, a vyslyš modlitbu mou.

Synové lidsí, dokládě těžkého budete srdce?

Proč milujete marnost a hledáte lež?

J vězte, že divného učinil Hospodin svatého svého: Hospodin vyslyší mne, když k Němu volati budu.

Sněvejte se, a nechtějte hřešiti: co pravíte ve srbcích svých, na ložích svých oželte.

Obětujte Hospodinu obět spravedlnosti a boufejte v Hospodina: Mnozí říkají: Kdo nám ukáže dobré věci?

Znamenáno jest nad námi světlo obličejů tvého, Hospodine: dal jsi radost ve srdce mé.

Plodem obilí, vína i oleje svého — rozmnožení jsou.

W pokoji proto spáti — a odpočívati budu.

Nebo Ty, Hospodine! — obzhláště w naději postavil jsi mne.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému;

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Žalm 30.

W tebe, Hospodine, doufal jsem, nechal nejsem zahanben na věky: w spravedlnosti své vysvobod mne.

Naklon se mně ucha svého: pospěš, aby vytrhl mne.

Bud mi Bohem ochranitelem a domem útočiště: aby spasena učinil mne.

Nebo síla má i útočiště mé jsi Ty: a pro jméno své povedeš mne i nakrmíš mne.

Wyvedeš mne z ošibla toho, kterěž polícili na mne: nebo Ty jsi obránce můj.

W ruce tvé poroučím ducha svého: wysvobodilá mne Hospodine, Bože pravdy.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův Amen.

Žalm 90.

Kdož obývá w pomoci Nejvyššího: w ochraně Boha nebeského přebývati bude.

Di Hospodinu: Obránce můj jsi Ty, a útočiště mé: Bůh můj, boufati budu w Něho.

Nebo On sám wysvobodí mne z ošibla lomcův: a od slova přísného.

Rameny svými zastíní tebe: a pod křídly Jeho boufati budeš.

Stílem obestře tebe pravda Jeho: nebudeš se báti přístrachu nočního.

Nebudeš se báti střely, létající ve dne, ani věci, procházející se ve tmách: ani útoku a bábelství polebního.

Padne jich po boku tvém tisíc a deset tisícův po pravici tvé: k tobě ale se nepřiblíží.

Uvšak očima svými patřiti na to budeš: a odplatu hříšníkův užítš.

Poněvadž: „Ty jsi Hospodine naděje má:“ Nejvyššího položil jsi za útočiště své.

Nepřistoupí k tobě zlé: a metla nepřiblíží se k stanu tvému.

Nebo anjelům svým přikázal, o tobě: aby ostřihali tebe na rosech cestách tvých.

Na rukou ponešou tebe: aby snad neurazil o kámen nohy své.

Bo hadu a basilisku chobiti budeš: a sřlapati budeš po lvu a drahu.

Poněvadž ve mne boufal, wysvob odím jej: ochráním jej, poněvadž poznal jméno mé.

Bolati bude ke mně, a já vyslyším jej: s ním jsem v soužení, vytrhnu jej a oslavím ho.

Dlouhosti dnů naplním jej,* a ukáži jemu spasení své.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Žalm 133.

Uj, nyní dobrořečte Hospodinu: všichni služebníci Hospodinovi!

Kdož stojí v domu Hospodinově: v síních domu Boha nasseho.

V noci požehnujte rukou svých k svatyni: a dobrořečte Hospodinu.

Požehnej Tobě Hospodin ze Sionu: kterých učinil nebe i zemi!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Piseň.

Než to světlo denní mine,
Lid se k Tobě, Tvorče, vine,
By milostně proti vrahů
Ráčil nám být na ostrahu.

Zbav nás snů a nočních bludů,
Vysvoboď nás od přeludů,
Potlač zlého nepřítele,
Ať jsme čisti v duchu, v těle.

Dej to Otče přelaskavý,
I ty Otče Synu pravý,
S Duchem Svatým Těšitelem,
Jeden vládce v světě celém.

Čtení Jer. 14.

Ty ale jsi v nás Hospodine, a jméno Tvé vzýváno jest nad námi, aby neopustil nás Hospodine, Bože náš.

R. Bohu bůh!

R. W ruce Twé, Hospobine — poroučím ducha svého. — W ruce Twé, Hospobine. V. Wytoupl jsi nás Hospobine, Bože pravdy. Poroučím ducha svého. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. — W ruce Twé Hospobine poroučím ducha svého.

V. Oštkhej nás Hospobine jako žetelnici oša:

R. Pod štinem křidel svých oštkhej nás!

Antifona. Spasíš nás.

Chwalozpěw Simeonůw. Luk. II.

Nyni propouštíš služebníka svého Pane, — podle slova svého w pokoji.

Nebo widěly oči mé — spasení Twé,

Kteréž jsi připravil — před obličejem všech národů:

Swětlo tu zjavení pronárodům — a i slávu lidu svého Israelského.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,

Jakož byla na počátku i nyní i vždycky až na věky věkůw Amen.

Antif. Spasíš nás, Hospobine bdějící, oštkhej nás spějící, abychom bděli s Christem a odpočívali w pokoji.

V. Pane, wyslyš modlitbu mou:

R. A molání mé i Tobě přijď.

V. Pán s Wámi. R. J s Duchem Twým.

Modlitba.

Nawštíw, Hospobine, přibytel tento a wse-
liké úklady nepřitele od něho daleko zajeň: an-
jelové swati přebýwejte w něm, aby nás oštri-
hali w pokoji, a požehnání Twé budiž nad námi
wždycky, strže Pána našeho Ježíše Christa Syna
Twého, který s Lebou žiw jest a králuje w je-
dnotě Ducha swatého Bůh na věky věkůw. Amen.

V. Pán s Wámi. R. J s Duchem Twým.

V. Dobrotečme Hospobinu, R. Bohu díky!

Požehnutí: Požehnej a oštkhej nás wsemo-

houcí a milosrdný Hospodin: Otce, Syn a Duch svatý
R. Amen.

Antifona. Zbráva's anjelůw wšech pani,
Zbráva's, již se nebe klani,
Wítej točene a bráno,
Z nížto světu světlo dáno.
Plešeť Panno slawojasná,
Máde wšechť panny krásná,
Sláwa Tobě, Panno čistá,
Prošij za nás Pána Christa.

V. Nech mne oslawowati tebe Panno posvěcená;
R. Dej mi moc proti nepřátelům twým.

Modlitba.

Propůjč milosrdný Bože nám ve mdlobách našich, abychom, jižto swaté Rodičky Boží památku konáme, pomoci přimluwy její powstali z nepravosti svých. Strže téhož Christa Pána našeho. R. Amen.

V. Pomoc Boží hubij s námi vždycky. R. Amen.

Na to modlí se po tichu: Otče náš. Sdráwas Maria i Wětim w Boha.

Závěreční modlitba po hodinách.

Swatoswaté a nerozdílné Trojici, uctižovaného Pána našeho Jezisse Christa člověčenstwi, přeblažené a weleslawné na věky Panny Marie požehnané neporuffenosti a wšech Swatých společenstwu buď věčná čest, moc i sláwa ode wšeho tworstwa: nám pak wšech hříchůw odpustění po nestonalé věky věkůw. R. Amen.

V. Blahoslawený žiwot Panny Marie, který uosil Syna Otce věčného.

R. Z blahoslawené prsy, kterčž kojily Christa Pána.
„Otče náš a Zbráwas Maria.“

Mše swatá

na den

sw. Cyrilla a Methodia.

(3 misálu.)

Přístupná modlitba.

We jménu Otce i Syna i Ducha swatého. Amen.

K. Wejdu k oltáři Božímu:

L. K Bohu, jenž obveseluje mládost mou.

K. Sud mne, Bože, a rozežnej při mou od národu neswatého; od člověka nepravého a lstivého vytrhni mne.

L. Nebo Ty's Bože, síla má! Proč jsi mne zapudil a proč smuten chodím, když mne sužuje nepřítel?

K. Sessli mi světlo své a pravdu svou; a ty nechť mne provodí a přivodí na Tvou horu swatou a do stanů Týchch.

L. J wejdu k oltáři Božímu: k Bohu, jenž obveseluje mládost mou.

K. Oslavovati budu Tebe na hradě Bože, Bože můj! Proč jsi smutná duše má, i proč mne žarmucuješ?

L. Doufej v Boha, nebo ještě vyznávatí se mu budu: On jest spasení tváře mé a Bůh můj.

K. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,

L. Jakož byla na počátku nyní i vždycky i na věky věkův.

K. Vejdu k ostatní Božímu,

L. A Bohu, jenž obveseluje mladost mou.

K. Pomoc nasse ve jmenu Páně,

L. Který učinil nebe i zemi.

K. Zpovídám se Bohu všemohoucímu, Marii vždy blahoslavené Panně, blahoslavenému Michaelu archanjelu, blahoslavenému Janu křesťiteli, svatým aposto-
lům Petrovi a Pavlovi i všem Svatým, a vám bratři, že jsem zhřešil velice: myšlením, slovem i skut-
kem: má vina — má vina — má největší vina. Proč
čej prosím Marii vždy blahoslavenou Pannu, blahosla-
veného Michaela archanjela, blahoslaveného Jana křes-
titele, svaté aposto-
ly Petra i Pavla, i všechny Svaté
a vás bratři, prosťte za mne u Boha Hospodina nasseho.

L. Smiluj se nad Tebou všemohoucí Bůh: ob-
pusť iž tobě hříchy, a přiveď iž Tebe k životu věčnému.

K. Amen.

L. Zpovídám se Bohu všemohoucímu, Marii
vždy blahoslavené Panně, blahoslavenému Michaelu
archanjelu, blahoslavenému Janu křesťiteli, svatým apo-
stolům Petrovi a Pavlovi a všem Svatým i Tobě
Otče, že jsem zhřešil velice: myšlením, slovem i skut-
kem; má vina — má vina — má největší vina! Pročej
prosím Marii vždy blahoslavenou Pannu, blahosla-
veného Michaela archanjela, blahoslaveného Jana kře-
stitele, svaté aposto-
ly Petra i Pavla, i všechny Svaté
a Tebe Otče, prosťte za mne u Boha Hospodina nasseho.

K. Smiluj se nad vámi všemohoucí Bůh! odpusť
vám hříchy vaše a přiveď iž vás k životu věčnému.

L. Amen.

K. Slitování, rozřešení a odpustění hříchův
uděliž nám všemohoucí a milosrdný Hospodin.

L. Amen.

K. Obrat se k nám Bože a oživíš nás!
 L. A lib Tvůj veseliti se bude v Tobě.
 K. Ukaž nám, Hospodine, milosrdenství své:
 L. A spasení své dej nám.
 K. Pane, vyslyš modlitbu mou,
 L. A volání mé k Tobě přijď!
 K. Pán s Vámi.
 L. S duchem tvým.

(Když kněz na horu k oltáři vstupuje.)

Modleme se

Odejmi od nás, prosíme Tebe Hospodine! nepravosti naše, abychom do svatyně svatých s čistým srdcem vejíti zasloužili. Strže Christa Pána našeho. Amen.

(Kibaje oltář, modlí se kněz)

Prosíme Tebe Hospodine pro zásluhy Tvých Svatých, jichž ostatkové tuto jsou i vřech Svatých, aby odpustiti ráčil vřechy hříchů mé. Amen.

Introit (na straž lewé.)

Kněží Tvoji, Hospodine, oblecte spravedlnost a Svatí Tvoji plesejte: pro Davida služebníka Tvého neodvracuj tváře Pomazaného svého.

Pamatuj Hospodine na Davida i vřelostí jeho. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkům.

Kněží Tvoji, Hospodine, oblecte spravedlnost a Svatí Tvoji plesejte: pro Davida

služebníka Tvého neodvracuj tváře Pomaz-
ného svého.

(U prostřed oltáře.)

K. Pane, smiluj se nad námi!
L. Pane, smiluj se nad námi!
K. Pane, smiluj se nad námi!
L. Christe, smiluj se nad námi!
K. Christe, smiluj se nad námi!
L. Christe, smiluj se nad námi!
K. Pane, smiluj se nad námi!
L. Pane, smiluj se nad námi!
K. Pane, smiluj se nad námi!

Gloria.

Sláva na výsostech Bohu a na zemi
počej lidem dobré vůle. Chválime Tebe, do-
brořečíme Tobě, klauíme se Tobě, oslavujeme
Tebe. Dítý Tobě vzdáváme pro velikou slávu
Tvou. Pane Bože, králi nebeský, Bože Otče
všemohoucí, Pane Jesu Christe, Synu jednoroz-
ný, Pane Bože! Verátku Boží, Synu Otce,
jenž snímáš hříchy světa, přijmi modlitbu naši,
jenž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad
námi! Nebo Ty sám jsi Svatý, Ty sám jsi
Hospodín, Ty sám jsi Nejvyšší Jesu Christe
s Duchem svatým v slávě Boha Otce Amen.

K. Pán s Vámi,
L. S s duchem tvým.

Modleme se:

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi náš
strze blahoslavené biskupy a wyznavače Cyrilla
i Methodia k jednotě víry křesťanské povolati

rácil, uděl, prosíme, abychom, jižto pro přítomnou slávnost jejich plesáme, tolikéž pro zásluby jejich věčné slávy dosíci zasloužili. Strze Pána našeho Ježíše Christa, který s Tebou živ jest a králuje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věků. L. Amen.

Čtení z epistoly sv. Pavla k Židům.

Bratři, více učiněno jest kněžími, proto že jim smrt bránila trvati. Ježíš ale, ježto zůslává na věky, má kněžství věčné. A protož i věčně spasiti může, kteříkoli strze Něho přistupují k Bohu, i sa mždycky živ, aby ujmál se o nás. Takového zajisté potřebi nám bylo mítí nejvyššího kněze: svatého, newinného, neposkvrněného, odděleného od hříšníků, a kterýž jest vyšší nad nebesa; kterýž nepotřebuje na každý den, jako knězi, nejprvé za své hříchy konati oběti, potom za hříchy lidu: nebo to učinil jednou, sebe samého obětovan Ježíš Christus Pán náš.

L. Bohu díky!

Graduale:

Kněze jeho obleku spasením, a Svati jeho plesáním budou plesati. A tam wyvedu roh Dawidův: já připravil svici Pomazanému mému.

Blahoslavený muž, kterýž se bojí Hospodina, v příkázáních jeho libuje si welice.

Mocné na zemi bude símě jeho: rod spravedlivých blahoslaven bude.

Sláva i bohatství v domě jeho a spravedlnost jeho zůstává na věky.

(U prostřed ostře.)

Očišť srdce a rty nasse všemohoucí Bože, jenž jsi rty proroka Išaiaše žhavým očistil uhlím: tak i mne po milém slitování Tvém rač očistiti, abych hodně zvěstovati mohl svaté ewangelium Tvoje kříže Christa Pána nasseho.

Pane rač požehnati.

Hospodin buďž w srdci mém a na rtech mých, abych hodně a náležitě zvěstoval ewangelium jeho. Am.

K. Pán s Wámi

L. J s Duchem twým.

Následuje ewangelium podle Matouše.

† Za onoho času řekl Ježíš učeníkům svým: Bďte, poněwábž newíte, w kterou hodinu Pán wáš přijde. Toto pať wězte, že kdyby wěděl hospodář, w kterou hodinu má přijíti zloděj, bděl-by jajiště a nebal by podkopati domu swého. Protož i wy buďte přihotoweni, nebo w kterou hodinu newíte, přijde Syn člověka. Kdo se ždá býti služebník wěrný a opatrný, kteréhož ustanovil Pán jeho nad čeledí swou, aby jim dával pokrm w čas? Blahoslawený služebník ten, kteréhož, přijda Pán jeho, naležne, an takto činí. Amen pravím wám, nade vším statkem svým ustanowí jej.

L. Chwála Tobě Christe!

K r e d o.

Wěřim w jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všech věcí widitelných i newiditelných. J w Pána Ježíše

Christa jednorozeného Syna Božího a narozeného z Otce přede všemi věky, Boha z Boha, světlo ze světla; Boha pravého z Boha pravého, zplozeného, neučiněného, též podstaty s Otcem, strže Něhož osvěty učiněny jsou; jenž pro náš líb a pro spasení naše sestoupil s nebe a vtělil se od Ducha svatého z Marie Panny a člověkem učiněn jest. Uřížován také pro nás pod Pontským Pilatem, trpěl i pohřben jest, a třetího dne vstal z mrtvých podle Písem a vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce a opět přijde ve slávě soudit živých i mrtvých. Jehožto království nebude konce. Z Ducha svatého Pána i obživovatele, kteréhožto z Otce i ze Syna vychází, který s Otcem i Synem zároveň ctí a sláví se, jenž mluvil strže proroky. A v jednu svatou, obecnou i apoštolskou Cirkvi. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchův a očekávám z mrtvých vstání a život budoucího věku. Amen.

K. Pán s Vámi.

L. J s Duchem tvým.

Obětování.

Pravda moje a milosrdenství mé s ním, a ve jmenu mém vymyšlen bude roh jeho.

(Když kněz hostii obětuje)

Přijmi svatý Otče, všemohoucí věčný Bože, tuto neposkvrněnou obět, kterouž já nehodný služebník Tvůj obětuji Tobě Bohu svému živému a pravému za mé nesčíslné hříchy,

urážky a nedbalosti, za wsecky okolo stojící, a za wsecky wěrné křesťany, živé i zemřelé, aby mně i jim prospěla tu spasení a k životu věčnému. Amen.

(Když kněz wíno a wodu do kalicha wlévá).

Bože, jenž jsi důstojnost lidské přirozenosti stvořil podivně a podivněji obnovil, dej, abychom sřze tajemství této wody a wína účastni stali se božství Toho, kterýž člowěčenství nasseho ráčil se učiniti účastníkem — Ježíš Kristus, Syn Twůj, Pán náš, jenž s Tebou žít jest a trauje w jednotě Ducha swatého Bůh po wsecky věky věků. Amen.

(Když kněz kalich obětuje).

Obětujeme Tobě, Hospodine, kalich spasení, dobrotu Twouj wzýmajíce, aby před obličej božské welebnosti Twé za nasse i celého swěta spasení s libeznou wíni wstoupil. Amen.

(Na to s nakloněnou hlavou nad oltářem modlí se kněz)

W duchu poníženosti a se srdcem zkrousseným nechal přijati jsme od Tebe, Hospodine, a obět nasse před obličejem Twým nechal se koná tať, aby se líbila Tobě, Pane Bože!

Přijď Poswětiteli wsemohoucí věčný Bože a požehnej tu oběť, připrawenou swatému jménu Twému.

(Vstoupiv na lewou stranu, myje si ruce a modlí se kněz)

Umýji mezi newinnými ruce swé, a obejdu oltář Twůj, Hospodine! abych slyšel hlas chwały a wyprawowal podivné skutky Twé.

Hospodine miluji okrasu domu Tvého :
místo obhývání slávy Tvé.

Nezahlazuj, o Bože, s bezbožnými duffe mé
a s muži kriví života mého; w jichžto rukou
nepravosti jsou a pravice jich uaplňena jest dary.

Já pak w newinnosti své wessel jsem :
wytoupiž mne a smiluj se nade mnou. Noha
má stála w přímosti, we shromážděních dobro-
řečiti budu Tobě Hospodine.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému :

Jakož byla na počátku i nyní i wždycky
i na věky věkůw. Amen.

(Kdnyž tuž u prostřed ostáre nakloněný se modlí.)

Přijmi, swatá Trojice, tu oběť, kterouž
wzdáváme Tobě na památku umučení, z mrt-
vých wstání a na nebe wstoupení Ježíše Christa,
Pána nasseho, a te cti blahoslawené a nepo-
sskvrněné Marie Bauny, blahoslaweného Jana
Křtitele, swatých apostoľůw Petra i Pawla, a
těchto i wšech swatých, aby jim sloužila te cti,
nám pak ku spasení, aby za nás orodowali
w nebesích ráčili ti, kterýchž památku konáme
na zemi, strže téhož Christa Pána nasseho. Amen.

(Obrátiv se k lidu, říká kněz)

Modlete se, bratři, aby má i wasse oběť
příjemnou stala se u Boha otce wšemohoucího.

(Kd odpovídaje prosí)

Přijmiž Hospodin z rukou tvých te cti a
chvále jmena swého, ku prospěšensťwí nassemu
i celé swé Církwe swaté. Amen.

Tichá modlitba.

Modlitby naše, prosíme Hospodine, a tvých věrných obětí rač přijmouti, aby líbezné Tobě byly o slavnosti Tvých Svatých, a nám zjednaly pomoc Tvého slitování, šrže Pána našeho Ježíše Christa, Syna Tvého, který s Tebou žijí a králují v jednotě Ducha svatého Bůh

K. Po všecky věky věkům.

L. Amen.

K. Pán s Vámi,

L. S duchem tvým.

K. Srdce rozhůru,

L. Mějme k Hospodinu,

K. Díky vzdávajme Hospodinu Bohu našemu :

L. Hodno i spravedlivě jest.

B pravdě hodno a spravedlivě jest, slusno a spasitelné, abychom veždy a všude vzdávali díky : Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, který tělesným postem hříchy potlačuješ, mysl pozdvihuješ, sílu uděluješ a obplaty : šrže Christa Pána našeho, šrže kteréhož velebnosti Tvoji chválí Anjelé, klanějí se panstva, třesou se mocnosti, nebesa i nebeské síly a blahoslavení Serafomé společným plésáním oslavují, s nimiž, aby též hlasy připustiti ráčil, prosíme se ztroussenou chválou říkající :

Svatý, svatý, svatý, Hospodin, Bůh zástupů, plná jsou nebesa i země velebnosti Tvé.

Hosanna na výšostech.

Božehnaný, jenž přichází ve jménu Páně.

Hosanna na výšostech.

R a n o u.

Tebe tedy nejlaštavější Otče, strze Jezíše Christa, Syna Tvého, Pána našeho, strousseně žádáme a prosíme, aby milostivě přijal a požehnal ta dáni, tyto dary, tyto swaté a neposkvrněné oběti, jež Tobě obětujeme přede všim za Tvou swatou katolickou Cirkew, kterouž spojití, hájiti, usjednotiti a říditi rač po celém oboru zemském, zároveň se služebníkem papežem našim N. vrchním správcem našim N. císařem a králem našim N. a za všech pravoměrné a katolické i apostolské míry ctitele.

Wzpomeň Hospodine na služebníky své a na všechy okolo stojící, jejichž wíra i pobožnost známa jest Tobě, za které Tobě obětujeme, nebo kteří obětují Tobě tu obět chwały za sebe i za všechy, za wykoupení duší swých, za dosažení spásy a zachování swého a vzdávají tužby své Tobě, Bohu věčnému, živému a pravému.

Obcowání majice a w poctivosti chowající památku obzvlášť slavné neposkvrněné Panny Marie, Rodičky Boha i Pána našeho Jesu Christa, ale též blahoslawených apostolům i mučeničům Tvých: Petra i Pawla, Ondřeje, Jakoba, Filipa, Bartoloměje, Matousse, Simona a Ladeasse, Lina, Kleta, Klementa, Kysla, Kornelia, Cypriana, Wawřince, Chrysogona, Jana i Pawla, Kosmy a Damiana i všech swatých, pro jejichž zásluhy a přimluby uděliti rač, abychom we všech věcech pomoci ochrany

Twé byli utvrzeni. Strže téhož Christa Pána nasseho. Amen.

Tuto oběť služebnosti uassi a celé čeledi své, prosíme, Pane! rač milostivě přijmouti, dny nasse w pokoji ustanowiti a od věčného zatracení rač nás wytrhnouti a ku stádcí wyvolených Twých připočísti strže Christa Pána nasseho.

Prosíme Bože, račiž tu oběť učiniti we všem požehnanou, přijatou, platnou, rozumnou, příjemnou, aby stala se nám tělem i krví uejmilejšího Syna Twého, Pána nasseho Jesu Christa.

Jenž den před tím než trpěl, wzal chleb we swaté a welebné ruce své a pozdvihl oči k nebesům, k Tobě Bohu, Otci svému všemohoucimu, Tobě díky čině dobrořečil, lámal i dával učeníkům svým a řekl: „Wezměte a jezte z toho všickni:

Toto jest zajisté tělo mé.

Podobně po večeři wzal i tento přewýborný kalich we swaté a welebué ruce své. Tobě díky čině, dobrořečil a dal učeníkům svým, řka: Wezměte a píte z toho všickni.

Tento jest zajisté kalich krve mé, nowého a věčného zákona, tajemství wiry, kteráž za nás a za mnohé wylitá bude na odpusštění hříchů.

Kolikráte to činiti budete, číňte to na mou památku.

Pročej také Hospodine, my služebníci Tvoji a lid Tvůj posvěcený, konajíce památku přesvatého umučení téhož Christa, Syna Tvého Pána nasseho, nýbrž i z mrtvých vstání a slavného na nebe vstoupení, obětujeme přejasně velebnosti Tvé z darů a dáni Tvých obět swatou, obět neposkvrněnou, chleb swatý života věčného a kalich spasení uštwičného.

A na to račiž milostivým a jasným hleděti obličejem i oblíbiti je sobě, jakož jsi ráčil oblíbiti sobě dary spravedlivého sluhy swého Abela, i obět praotce nasseho Abrahama, i kterouž věnowal Tobě nejvyšší kněz Tvůj Melchisedech žertwu swatou, obět neposkvrněnou.

Polorně Tě prosíme všemohoucí Bože, račiž obět tu dáti strze ruce Anjela Swého doněsti na wznesený oltář Swůj před obličej božské velebnosti Swé, abychom, kdožkoli z oltáře tohoto swatoswaté tělo Tvé a krev Syna Tvého účastně přijímati budeme, wšelkým požehnáním a milostí naplněni byli strze téhož Christa Pána nasseho.

(Modlitba za zemřelé.)

Pomni také Hospodine, na služebníky a služebnice Tvé, ... kteří nás předěsli se znamením wíry a odpočívají we snu pokoje. Račiž prosíme Hospodine jim i všem odpočívajícím w Christu popřiti místo útěchy, swětla i pokoje. Strze téhož Christa Pána nasseho. Amen.

Nám pak hříšným služebníkům Swým, důvěřujícím we množstwi slitování Tvých, račiž

podíl nějaký a společenství uděliti se Svatými
svatými apostoly a mučedníky: s Janem, Ste-
pánem, Matějem, Barnabášem, Ignaciem, Ale-
xandrem, Marcelinem, Petrem, Felicitou, Per-
petnou, Agathou, Lucii, Anežkou, Cecilii, Ana-
stasii a se všemi Svatými Tvými, v jejichž
společnost, neceně zásluhy ale podle slitování
svého, račiž uvéstí náš strýce Christa Pána
našeho.

Strýce Něhož Hospodine vssěcko to dobré
všdycky tvoříš, posvěcuješ, oživuješ, žehnáš a
uděluješ nám. Strýce Něho, s Ním a v Něm
budiž Tobě, Bohu Otci všemohoucímu, v jednotě
Ducha svatého vsseliká čest i sláva

Po vssěcky věky věků.

R. Amen.

Modleme se!

Spasitelnými rozkazy napomenuti a božským
naučením vycvičení smíme volati:

Otče náš, jenž jsi na nebesích,

Posvěť se jméno Tvé,

Přiď království Tvé,

Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi,

Chléb náš vezdejší dej nám dnes,

A odpusť nám naše viny, jakož i my od-
pouštíme našim winníkům,

K. A neuvoď nás v pokušení,

L. Ale zbav nás od zlého.

K. Amen.

Wysvobod náš prosíme Hospodine ode
všeho zlého minulého, přítomného i budoucího

a na přimluvu blahoslawené neposkvrněné Rodičky Boží Marie a Tvých blahoslawených apostoľů: Petra i Pavla i Ondřeje i všech Swatých, uděl milostivě pokoje za dnů našich, abychom pomocí milosrdenství Tvého od hříchů vezdy byli swobodni a ode všeho soužení ochráněni. Strze téhož Pána našeho Ježíše Christa Syna Tvého, který s Tebou žij jest a králuje w jednotě Ducha swatého Bůh po všechny věky věků. Amen.

Pokoj Páně buď vezdy s Wámi,
I s duchem tvým!

(Na to kněz spouštěje částektu hostie do kalicha modlí se:)

Toto smíšení a posvěcení Těla i Krve Pána našeho Ježíše Christa staniž se nám přijímajícím k životu věčnému. Amen.

Veránku Boží, jenž snímáš hřichy světa:
smiluj se nad námi!

Veránku Boží, jenž snímáš hřichy světa:
smiluj se nad námi!

Veránku Boží, jenž snímáš hřichy světa:
uděl nám pokoje!

Pane Jesu Christe! jenž jsi powěděl apostoľům Swým: pokoj svůj zůstavuji wám, pokoj svůj dávám wám: nerač hleděti na hřichy mé ale na wíru Tvé Církwe, a rač ji podle swaté wíle své zachowati w pokoji a jednotě, jenž jsi žij a králuješ Bůh na věky věků. Amen.

Pane Ježíši Christe, Synu Boha živého, jenž jsi z wíle Otce přičiněním Ducha swatého smrti svou oživil svět: wyswobod mne strze

toto sľatosľwaté tĕlo Swé a krew Smou ode wšech neprawosti mých i ode wšeho zlého, a učin, abych wždy oddán byl přikázáním Twým a nedej mi nikdy odloučenu býti od Tebe, jenžto s tímž Bohem Otcem i Duchem swatým žiw jsi a kraluješ na wěky wěkůw. Amen.

Požiwání tĕla Twého Pane Ježíssi Christe, ježto se já nehodný osměluji přijmouti, uchať mi není k odsouzení a zatracení, ale po milosti Twé buď mi na obranu duše i tĕla i k do-
sažení spásy, jenž jsi žiw a kraluješ s Bohem Otcem w jednotě Ducha swatého, Bůh po wšech wěky wěkůw. Amen.

Chléb nebeský přijmu a jmeno Hospodinowo wzhý-
wati budu.

Pane, nejsem hoden, aby wšel pod střechu mou, ale toliko rci šlowem i uzdravena bude duše má. (Čiřkráte.)

Tĕlo Pána našeho Ježíše Christa zachowei
duši mou k životu wěčnému. Amen.

Co dámi Hospodinu za wšefco, což udělil mi? Kalich spásení přijmu a jmeno Páně wzhýwati budu. Chwálu wdávaje, wzhýwati budu Hospodina i wý-
swobozen budu od nepřátel swých.

Krew Pána našeho Ježíše Christa zachowei
duši mou k životu wěčnému. Amen.

Což přijali jsme ústy, čistou zadržme myslí a k
daru časného prostředek staň se ku spásení wěčnému.

Tĕlo Twé, Hospodine, kterč jsem přijal a krew, kterouž jsem pil, zůstáwei u wnitřnostech mých, a pro-
půjč, aby we mně nezůstala pošworna hřichu, jelikož
mne čistě a swatě očeršwily swátosti. Jenž jsi žiw
a kraluješ na wěky wěkůw. Amen.

Po přislání.

Blahoslavený služebník, jehožto až přijde Pán, nalezne, an bdi: Amen, pravím vám: nade všemi statky ustanoví jej.

K. Pán s Vámi!

L. J s Duchem tvým.

Modleme se:

Prosíme Tebe, všemohoucí Bože, aby jakož nebeské ráčil jsi nám uděliti dary: na přimluvu svatých Tvých: Cyrilla i Methodia dal nám tudíž pohrdati věcmi pozemskými. Strže Pána našeho Ježíše Christa, který s Tebou živ jest a traluje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

K. Pán s Vámi!

L. J s Duchem tvým.

K. Zběte, misse jest dokonána.

L. Bohu díky!

Nechť se Tobě svatá Trojice líbí nejponiženější služba má, i propůjč, aby ta obět, kterouž já nehodný obětovat božské velebnosti Tvé, příjemná byla Tobě, a všem, za kteréž jsem ji obětovat pro milosrdenství Tvé, sloužila ku smíření strže Christa Pána našeho. Amen.

Žehnaje lid, říká tněž:

Požehnej Vás Všemohoucí Bůh Otec i Syn i Duch svatý.

L. Amen.

Poslední ewangelium.

K. Pán s Wámi!

L. S Duchem twým.

K. Začátek podle sw. Jana.

L. Sláva Tobě Sospodine!

Na počátku bylo slovo a slovo bylo u Boha, a Bůh byl slovo. To bylo na počátku u Boha. Wšecky věci strze ně učiněny jsou, a bez Něho nic není učiněno, což učiněno jest. W Něm život byl a život byl swětlo lidí, a swětlo w temnostech switi, a tmy ho neobsáhly. Byl člověk, poslaný od Boha, kterémuž jméno bylo Jan. Ten přišel na swědectví, aby wydal swědectví o swětle, aby wšickni měřili strze něho. Nebyl on swětlo, ale aby swědectví wydal o swětle. Bylo swětlo pravé, kteréž oswěcuje každého člověka, přicházejícího na tento swět. Na swětě byl, a swět strze něho učiněn jest, a swět ho nepoznal. Do swého přišel: a svoji ho nepoznali. Kdožkoli pak přijal ho, dal jim moc syny Božími býti, těm, kdož měří we jménu Jeho; kteřížto ne z trní ani z wůle těla, ani z wůle muže, a z Boha zrozeni jsou. A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi: a widěli jsme slávu Jeho — slávu jakožto jednozrozněho od Otce, plného milosti a prawdy.

L. Bohu díky!

Pobožnost

bratrstwa sw. Cyrilla i Methodia.

Připomenutí.

Mezi Slowinci w biskupství Labodském založil tamnější nejbůstojnější, apostolský biskup Antonín Slomšek, bratrstwo právě dotčené na ten účel, aby se úbowé jeho čili bratři a sestry mohli o sjednocení rozdělených u wíře církwí wúbec, jmenowitě pak za obrácení wšechněch národů Slowanských k jednotě sw. Církwe katolické. Sw. Otec Pius IX. schwálil bohumilý záměr slechetného p. biskupa, bratrstwo potvrdil, nýbrž i odpustky nabal je (pap. dd. 12. května 1852). Od té doby rozšiřuje se krásné bratrstwo toto netoliko mezi Slowinci, ale wšsem i mezi Slowáky w Uhřích a obzvláště na Morawě, kdež je nejbůstojnější p. biskup Brněnský J. Exc. p. Arnost hr. Schaaffgotsche pod ochranu svou milostiwě přijmouti ráčil. — Nebude od místa, wytknouti tolikéž i powinnosti i wýsady úduw řečeného bratrstwa.

I. Powinnosti úduw bratrstwa.

1. Každého dne pomodliti se jednou „Otče náš a Zdráwas Maria“ na ten úmysl, aby Bůh rozptýlené bludem bratry w jednotu prawé wíry a Církwe shromážditi ráčil.
2. O slawnosti sw. Cyrilla i Methodia (dne 9. března) čili jiný jistý den w oktawě mši swatou obětowati aneb powykonané sw. zpovědi nejsvětější swátosti oltářní pobožně přijmouti, a na dotčený účel Pánu Bohu obětowati.
3. Mezi sousedy, přátely a známými bratrstwo to pokud nejwíce možná rozšiřowati.

II. Výsady čili práva úduw jednoty.

1. Plnomocně čili dokonale obpuštěn po náležitém a hodném přijetí svátosti pokání a nejsvětější svátosti oltární uděluje se úduw bratrstwa ve třech případech.

a) Toho dne, když se dají zapisati do bratrstwa, jestli že se w některém kostele nebo kaple na úmysl sw. Otce za některou chvíli nábožně modlí.

b) Při poslední hodince, jestliže nelze ústí, alespoň srdcem rozjímají swaté jméno: Ježíš.

c) O slavnosti sw. Cyrilla i Methodia každoročně, aneb kterýkoli den w oltarě té.

2. Obpuštěn sedm let a sedmkrát 40 dnůw nabývají úbowé o jiných čtyrech slavnostech w roce, obzvlášť vytkených.

3. Obpuštěn 60 dnůw připovídají se úduw za každý dobrý skutek, pokud se s čistým srdcem na oslawu Boží wykoná.

Tolik o zřízení a účelu, powinnostech a výsadách newého bratrstwa sw. Cyrilla i Methodia.

Modlitby bratrstwa.

„Otče náš Zdrávas Maria.“

Antifona. V. Sw. bratři Cyrille i Methodie orodujte za nás.

R. Abychom hodni učinění byli zaslíbeni Christových.

Modleme se!

O Bože, který jsi nás přičiněním sw. bratrůw Cyrilla i Methodia k jednotě míry pomohlati ráčil, oddělené bratry naše usjednot na novo se swatou Církví katolickou, aby, jakož jest na uebi, byl i na zemi jeden pastýř a owčinec. Za to Tebe prosíme strze zásluhy Ježíše Christa, pro přímilowu Marie Panny, sw. Cyrilla i Methodia, a wšech Swatých Amen.

Soukromné pobožnosti

k oslavení památek

sw. Cyrilla i Methodia,
patronů moravských, českých a slovenských.

Pobožnost

při svatě zpovědi a nejsvětější Večeři Páně. *)

Modlitby zpovědní.

Chceš-li před Bohem utéci, k Němu se utec,
vycházaje se a ničeho neukrývaje před
Ním: nebo vycháti se můžeš, ukrýti se
nemůžeš. S^tv. Augustin.

Příprava.

Uzdav, Hospodine, duši mou, nebo ztřešil
jsm Tobě! —

Bože, Otče můj nejsvětější, ach, kterať mohu
stanouti před obličejem Tvým! Nestonalá byla
a jest láska Tvá ke mně nuznému a já bídny,
ač mne budiš a táhneš ku spasení, nepřestávám

*) Netřeba se hrubě omlouvat, že v knize té klade se vytkená
dvoje pobožnost. Děje se to hlavně z dvou příčin. Přede
všim, že sobě přejeme, aby ctitelé sv. apoštolských bratří,
Gyrilla i Methobia o výroční slavnosti jejich neopomijeli
ve zpovědnici a u stolu Páně hledati milost a ubezpečiti
sobě spasení duše. — Mimo to možná se lojiti nadějí, že
se kniha ta dostane do ruskou nábožným údem bratrstva
sv. Gyrilla a Methobia, kteří bez toho zavázání jsou buď
na den sv. patronův aneb aspoň v oltavě přijmouti pře-
drahé tyto dvě svátosti. Modlitby tuto položené buďtež
čtenářům našim — jedněm i druhým — bratrskou upomínkou
a pomůckou.

jednati proti vůli Tvé, já se nebál množiti hříchů na zlázu své ubohé duše. Citím to, že mne hříšného milosti svou probuzuješ a pobáňáš, abych se obrátil a živ byl. — Ach, Otče můj, Otče milosrdenství, slituj se nade mnou! Pomoz mé bídě duši, a dokoněj dílo své lásky při mně, nehodném služebníku svém! Sessli mi Otče, sessli s hůry světlo Ducha svatého, ať přede vším poznám úplně a náležitě v celé sřednosti mnohonásobné hříchy své. Račiz, prosím Tebe pokorně, obměkčiti zatvrdelé srdce mé, ať dovedu litovati, želeti a oplakávati provinění svá. Nedej, Otče, nedej, aby mne zaslepila marná, hříšná samolibost; nedopust, aby překážela mi lehkost. Pomáhej mi, ať poznám všeliká provinění svá, všecky tajné, ukryté a cizí hříchy své tak jako se mi v hodinu smrti aneb před soudem Tvým stavěti budou na oči. Přijď svatý Duchu a osvět duši mou. Přijď o Ježíši, Spasiteli můj, a ruky podej, ať nezahynu ve hříších svých. Sw. Maria Matko Boží, sw. Anjele strážný, sw. Cyrille i Methodie, patronové moji, orodujte za mne před trůnem věčného milosrdenství.

Spytování svědomí.

Při sv. zpovědi záleží na tom, aby se wyznal úplně ze všech blků svých, maje první úmysl polepsiti dokonale život svůj. Nikdo však nedovede ni to ni ono, pokud se sám dobře nepoznal: nepoznal hříchů a náklonnosti své nezřizené, nepoznal příčiny a následky hříchů svých. — A proto dej sobě každý vysoce záležeti

na zpytování svědomí, jelikož tudy nabývá člověk takjící poznání sebe samého. — Připomeň sobě, co ti velí Bůh w besáterni Božích příkazání — co w pěti církevních — upamatuj se na sedm ero hlavních hříchů, na šest ero hříchů proti Duchu svatému, na dwat ero cizích hříchů w — na čtvero hříchů do nebe wolajících, aby změřel, zball jsi uzhřessil jedním nebo druhým z hříchůw těchto. Rozpomeň se tolikéž na powinnosti svého stáwu, zbaž jsi je osřihál; připomeň si skutky milosrbenství, zbaž jsi je konal podle možnosti. — Dobře ti při tom poslouží některé tak řečené zrcadlo zpovědní, a nejlépe owšem kulžečka: „Poučení o generalní zpovědi“ wydaná ob Dr. R. F. Pruchy, bývalého spirituala a upui řebitele w Pražském semináři. —

Modlitba po zpytování svědomí.

Otče můj litošiwý, ach jak těžce, jak často zhřessil jsem proti Tobě! Wsse dobré, což jsem měl — wsse, což mám posud: od Tebe mám; Tyš mne stwořil k obrazu a podobenství svému, málo menšího anjelůw učinil jsi mne, abych znáti, milowati, chwáliti mohl Tebe. Tyš mne postavil na zemi a připravil mi uebe, abych okonssel lásku Twou. Tyš mne ztraceného hledal, wykoupil, do Církwe, do společenství swatých přijal, dědictví wěčné radosti mně uchystal. Ty krmíš a napájíš, žiwíš a opatruješ, tisíceřými dary obšypáš mne, bez míry, bez konce. — Ach, a kterať jsem se já bidník nehodný za tolik lásky odsluhowal Tobě? — Zlýh za dobré, za milost newěřou, za lásku hříchem! — Já opustil Tebe, a chystal se klamu; já pohrdl Tebou a přidržet se toho, což Ty Otče můj

nejsvětější zavrhuješ — nenávidíš. Já jako syn marnotratný probýřil poklady milosti Tvých uprostřed marnosti tohoto světa; já jako Šidáš zradil Tebe, a duši svou prodal jsem hřích; já hůř než Petr zapřel jsem Tebe. Já jako lotr zabíjel duši svou, a jako katané užířoval jsem Tebe na novo nepravostmi svými! — O kdo dá očím mým studnice vod, abych slze vyléval nad slepotou svojí, — uad hříchů svými? A což mám říci před Tebou, Otče nejsvětější, ježto nejsem hoden děle slouti synem Tvým! —

Otče, já zhřešil — Ty ale slituj se nade mnou! Nezatracuj duše mé, za kterouž umřel Syn Tvůj nejmilejší, ježto krví svou vykoupil Tobě Spasitel a Pán můj, Ježíš Kristus. Znáám a vidím dobře, jak mnohé a těžké jsou hříchů mé, ale vím také, že jest veliké, nestihlé milosrdenství Tvoje. Srdce mé hyne hanbou — hyne bolesti: ale já nechci, nebudu zoufati. Ty smiloval jsi se nad Dawidem; Tyš na milost přijal Magdaleu; Tyš odpustil lotru na kříži a pojistil mu ráj; Tyš byl hotov, slítovati se uad Sodomskými a uffetřil's Ninivetských, činících pokání: — Ty smiluješ se ovšem i nade mnou! — Oběti libeznou Tobě jest duch zformoucený; srdcem zkroušeným a pokorným nezhrzíš Hospodine! Hle, i já se obracím k Tobě v pokore; srdce mé pučí bolestí nad hříchů, jimiž jsem zlehčil nejsvětější vůli a nestonalou lásku Tvou. Bože můj — Ty zuáš voffecto — Ty wiš, že již nenávidím hřích — že nechci hřešiti více, slituj se nade mnou!

Pať že wssí dusse swé přičinim se, abych ob-
dán byl Tobě, abych od této chvíle myslí, srdcem
a wůli, slovy a skutky, tělem i dnšší sloužil
Tobě. — — Biz Otče slzy mé — wyslyš mé wzdych-
ání — slituj se — odpusť nehodnému služebniku
swému! Pro zásluhy Syna Swého Ukřižowa-
ného Jesu Christa, Pána nasseho. Amen.

Maria, Matko, lásky zdroji,
Rozmnož, posvěť lítost moji,
Zjednej milost u Boha:
Ať se zbaví vazeb hřichu,
Potře světa — pekla pýchu
Duše moje nebohá! —

Modlitba před samou zpovědí.

Nač bych messler? — Ať, we zpověduici
na mne čeká kněz — aby mi zvěstowal soudy
milosrdenství Twého, Hospodine, Bože můj! —
Ku knězi, náměstku Twému, přistoupím — při-
klefnu — wyžnuám se jemu bez bázně a beze
lsti — wyzpovídám se upřímně a wěrně ze wssech
hříchů swých. Tyš Pane dal mu moc, odpou-
štění hřichů; — Tyš mu swěřil klice králow-
ství nebeského; — Tyš připowěděl, že cožkoli
rozwáže na zemi, rozvázáno bude i na nebi.
Nuže, Pane, vyplň své sliby a rač dáti, ať
i mně otevře sluha Twůj brány králowství
Twého. Já nechci — nebudu tajiti ran na
sferedné dusi své: powím jemu wssacko, což
mne hněte, wyžnuám cele a upřímně wsselikou
winu a každý jakýkoli hřích swůj. — A nač
bych také tajil — nač zapíral, co známo jest před
obličejem Twým? Wím, že nedowedu ofla-

mati Tebe, Wšewědoucí, owšem ale že bych klamem usťodil sobě na wěky. D pomoz mi Pane! Posilni a promázej dušši mou milostí swatého Ducha Swého, abych wykonal což mím, a zpowědi opravdowou dosáhl, čeho hledám — pokoje swědomí, slitování Twého, odpustění hříchůw a naděje žiwota wěčného.

Maria matko milosti — sw. anjele strážný, — swati patronové moji, přispějtež mi na pomoc we swaté hodině této, aby mne podwěsti nedowedl úhlawní nepřítel duše mé — zlý duch pokusitel. Pomáhejte mi, abych s pomoci Boží ulehčil sobě a hodným se stal rozhrěšení kněžského a pokoje Ducha swatého. Amen.

Při swaté zpowědi.

Žistý bohabojný rábce bušti kajících, báwa zpowidajícím následující napomenuti spasiteluě. „Jdi pokorně a slyšlivě k zpowědníci, nebo jsi bídný hříšník. Wzbud ještě jednou pravou lítost nad swými hříchy; představ si jako by we zpowědníci ne pouhý člověk, jakým jest kněz, ale sám Ježíš Christus, Spasitel Twůj, na tebe čekal. —

Přikleťua, wyžádej sobě na knězi požehnání, udělej kříž, a pak říkej obecnou zpowěď, načež zpowídej se ze hříchů swých. Zpowídaje se, zachowáwej wšelikou slusnost we slozech i w celém jednání, nemluw ani tuze na hlas, aby nebyl slyšán ob přistojících, ale také ne příliš potichmo, aby tobě zpowědník mohl dobře rozuměti. — Nezapomeň ubati počet smrtelných hříchů, čili, jak často jsi se jednoho hříchu dopustil; zdali jsi při poslední zpowědi obdržel rozhrěšení a wykonal pokání uložeuě. Nezakřýwej hříchůw swých, neomlouwej se, newymlouwej se na jiné. — Nemiš-li jistotuě, zdali jsi ten neb onen hřích spáchal skutečně, aneb zdali to neb ono skutečné jest hříchem: oznam

knězi, zeptej se ho, o čem máš pochybnost. — Stranu m y s l e n í a ž á d o s t i n e s l u s s u h ý u d e j, z b a l i j s i s e w n í c h z b r ů j o w a l d o b r o w o l n ě a n e b d o k o n a l i b o w a l s o b ě w n í c h. — P o w ě z t a k ě, k t e r á p o s u s s e n t n e j č a s t ě j i a n e j s i l n ě j i d o r á ŝ i w a j i n a T e b e. O b z l á s t ě p a k n e p o k o j i - l i t ě n ě c o z p ř e b e s s l ě h o ŝ i w o t a t w ě h o. N e b o j s e, n e s t y b s e w y z n a t i s e z h ř í c h ů s w ý c h j a k ý c h l o l i s e b e w ě t s s í c h, a w y j á b ě t i s e z k e t e l n ě, a b y t i r o z u m ě l. — N e w i d ě l - l i t e b e B ů h, k d y ŝ j s i h ř e s s i l? N e n í - l i l é p e w y z n a t i h ř í c h y s w ě k n ě ŝ i s o u t r o m í u e ŝ z a h a n b e n u b ý t i j e d n o u p ř e b e w s s e m i l i d m í n a s o u d ě o b e c n ě m? Z e s t l i ŝ e b y s a l e t ř e b a s j e n o m j e d i n ě h ý s m r t e l n ý h ř í c h z a t a j i l u m y s l ě, z e s t u b u, z b á z n ě a n e b z h ř í s s n ě n e d b a l o s t i: z p o w ě b t a t o b u d e s w a t o k r á d ě ŝ n á, n e p l a t n á: h ř í c h o w ě n a T o b ě z ů s t a n o u, a ŝ b y s e z n í c h z e w s s e c h n a n o w o w y z n a l, o w s s e m a l e p ř i z n a l s e t a k ě, ŝ e j s i a — k t e r ý z n í c h j s i c h t ě l z a t a j i t i.

A k d o t i z a t o r u c í, ŝ e T o b ě z b u d e n a t o č a s u? K d o j e s t t í m j í s t, ŝ e z p o w ě b j e h o p ř i t o m n á n e n í p o s l e d n í?

W y z n a w s e z e w s s e h o, c o ŝ T i p o w ě b o m o, b o l o ŝ o b y č e j - n o u z á w ě r k u: „T ě c h a w s s e c h s w ý c h j i n ý c h w ě d o m ý c h a n e p o w ě d o m ý c h h ř í c h ů w“ . . . P o t ě d á w e j p o z o r n a w s s e, c o ŝ t i k n ě z ř e k n e a u l o ŝ í. O d p o w í d e j m u n a o t á z k y j e h o u p ř í m ě a b e z e s l u ě. — M y s l i ŝ i, ŝ e s t e b o u m l u w í s á m P á n J e z i š. — D o m l o u w á - l i t i z p o w ě d n í k, p ř i j í m e j t o p o - t o r n ě a p o w a ŝ, ŝ e m n o h e m w í c e z a s l u h u j e š. — N e - c h c e - l i — n e m ů ŝ e - l i t i n a t e n č a s d á t i r o z h ř e s s e n í, n e b u ŝ p r o t o n e w r l ý a u e b m á l o m y s l n ý; t í m m ě n ě d o l e h e j n a ň n e z d w o k i l e a n e b u r p u t n ě. W ŝ d y t k n ě z o b m ý s s l í j e n o m t w ě d o b r ě. A n o, r a d u j s e a d ě k u j B o h u z t o h o, ŝ e s n a s s e l z p o w ě d n í k a s w ě d o m í t ě h o; k t e r ý p o b l e k n ě ŝ í s t ě p o - w i n n o s t i s w ě n a k l á d á s t e b o u. N e c h o b t j i n ě m u z p o - w ě d n í k u, k t e r ý b y t e b e h n e d r o z h ř e s s i l. N e b o m n o h o - l i m ů ŝ e b ý t i p l a t n ě r o z h ř e s s e n í, k d y ŝ j e n a b y t ě k l a m e m?

C o ŝ t i k n ě z u l o ŝ í z a p o ř á n í, w y k o n e j n á l e ŝ í t ě — s w ě d o m í t ě — w u r č í t ý č a s — O s t a t n ě n e m y s l i, ŝ e s u č í n i l w s s e d o, k d y ŝ w y k o n á š, c o ŝ t i u l o ŝ í l k n ě z. D o - ř a z u j w s s e l i j a k d o b r ý m i s t u t k y ř a j i c n o s t s w o u. — M o b l i s e w í c e a č a s t ě j i, k o n e j m i l o s r d n ě s t u t k y, p o s t i s e, k ř í z s w ů j s n á s s e j t r p ě l i w ě w d u c h u ř a j i c n o s t i. —

O jak se budou anjelé Boží radovati nad tebou
činicím volání! —

Modlitba po sw. zpovědi.

Dusse má welebl Tebe, Hospodine, a duch
můj raduje se w Bohu Spasiteli swém. Tyš
Otče dobrotivý, Tyš mi neučinil podle množ-
ství hříchůw mých, ale podle velikého milosr-
denství swého slitoval jsi se nade mnou — na
milost přijal jsi mne. Duch můj zkormoutil se
we mně — pokoje nebylo w srdci mém, nebo
hříchové moji stáli před obličejem mým vzdychy.
Ty však ústy sluhy swého, kněze, zpovědníka
mého pověděl jsi ke mně: „Dousej, a odejdi
w pokoji, odpouštějí se tobě hříchové tvoji!“
Jedwa jsem se pokoril před Tebou a se srdcem
strousseným wyzval hřichy své knězi — náměstu
Twému: — radost wrátila se w duši mou! Tyš
rozwázal pouta, Ty šnal jsi se mne okowy těžké
hříchů mých, obmyl jsi rány — oleje, wina, bal-
samu nalil jsi do nich — nebo jsi Bůh — můj, Otec
milosrdenství. O jak mi blaze, Bože můj, že
znovu se mohu nazýwati synem Twým. Díky
a chwała Ti Otče můj, Hospodine! Ústa má
zvěstují a zvěstowati budou slávu Twou: nebo
veliké jest milosrdenství Twé!

Než co jest člověk, že jsi naň pamětliv?
Jako třtina, větrem se klátící, nestálá býwá
wůle naše a mdloba jest našším dědictwím.
Otče wyswoboditeli, pomocníče můj — útočiště
mé, pomoz nestatečnému, slabému, lřehkému tvorů
swému! Dopliu dobrotivosti swou, čehož by

nejsvětější o to Tvé pohřššovalo při lítosti, úmyslu, vyznání mém. — Já sobě umínil — připověděl, přísáhal jsem Tobě, že chci ostříhati přikázání a milovati slova zákona Tvého. Tyš mi dal chťení — dej i dokonání! Osvěcuj, posiluj mne ustavičně, abych dodržel a plnil svědomitě, což jsem slíbil. Já chci vydávati owoce hodné pokání: Ty uvoď mi na paměť a milosti svou zalívej — podporuj úmysly mé. Prowázej mne milosti svou, aby se mně čím dále tím více osflivil každý hřích, každé sebe menší přestoupení zákona Tvého. Já se chci modliti a bítí, abych nepadl na novo w pokušení; já chci se warovati wšech osidel, kterými opletá duše pokušitel. — Duch Twůj swatý prowázej mne, ať setrwám w předsewzetích těchto wěrně až do konce. Znáám slabost svou i wyznávám w pokoře, že bez Tebe ničehož nemohu. Dokonej, domrš, Otče, míru slitování swých, a dej mi, abych od této chvíle nežil leč w Tobě, abych se ničím nedal odloučiti — ani odstrástiti ani odlouditi od lásky Tvé, ale owšem sloužil Ti do konce — zachowal wíru a pokoj milosti Tvé, — umřel w Tobě. Dej Otče, dej to Bože můj, ať jsem celý jediné Twůj. Láska Twá nechť jest celou radostí života mého uyni, i wždycky po wšesky wěky wěkuw strže Christa Pána nasseho.

Maria Panno, matko milosti, máti moje, swatí anjelové Boží, sw. Cyrille i Methodie, patronové naši, wšickni swatí a světice Páně — še mnou děkujte Bohu za wšecko, což učinil mi — a orodujte za mne, ať mohu setrwati

to dobrém, a cestou poctání dojde slávy nebeské
kráje Christa Pána našeho.

(Amen, pokud možné aneb jinak-li nenakládí tobě zpo-
vědání, vyřekne uložené poctání.)

Modlitba po zpovědi vybraná ze žalmův Davidových.

Já vyhnal naproti sobě nepravosti mé Hospo-
dinu: a Tyš mi odpustil bezbožnosti mou.

Tyš roztrhl vazby mé, a pláč můj obrátil jsi
v radost.

Blahoslaweni, kterých odpustěny jsou nepravosti:
a jejichžto hříchové kryti jsou.

Blahoslawený, jemuž Hospodin nebude přičítati
hřichu: v jehož duši není nalezena lest.

Blesejte spravedliví v Hospodinu: chválení sluffi
na ty, kdož jsou upřímného srdce.

Dotuste a vízte, jak slabý jest Hospodin: blaho-
slavený člověk, jenž doufá v Něho.

Dobrořeč buše má Hospodinu, a nezapomínej na
nic, cožkoli opět propůjčil tobě.

Hospodin odpustí tobě všedny nepravosti tvé:
On uzbavuje všedny nebyhy tvé.

Hospodin vysvobozuje ze záhuby duši svou:
On ověncuje tebe milostmi podle milosrdenství svého.

Ne podle hříchův našich učinil nám; ani podle
nepravostí našich obvolatil nám.

Jakož jest bálý výchob od zápabu: tak bálko
obdálil od nás Hospodin nepravosti naše.

Raduj a rozvesel se buše má: nebo Hospodin
dobře učinil tobě.

Hospodin od smrti vytrhl tebe, oči tvé osvobodil
od pláče, nohy tvé pozdvihl z pábu.

Blahoslawený buď Hospodin, Bůh náš ob vě-
kům po věky Amen.

Modlitby před sv. Přisíláním.

Odkud mi ta milost Pane můj, Ježíši, že mne voláš k sobě?! Jedwa jsem se odvrátil od hříchů a uavrátil se na cestu zákona Tvého, již slitovav jsi se nade mnou, obmysl mne z kálu nepravosti mých, přivedls mne rouchem milosti Swé, a nyní kynes mi na hodny smrchování lásky Swé. Citim, že nejsem hoden přistoupiti do swatyně Tvé! A hle, Ty sám rukou kněze duffi mé podáváš za pokrm tělo Swé, za nápoj krev Swou, za rukojemství spasení dáváš mi samého Sebe! — Znáám svoji nehodnost, ale vyhzuávám zároveň, že mi nelze živu a spasenu býti bez Tebe. A proto jako jelen k studnici, jako nemocný k lékáři, jako žebrák ku králi smrchované dobroty, k dárci wšeliké milosti obracím se, blížíím se, přicházím s wěrou a nadějí, s pokorou, s úctou a láskou ke stolu Twému — na hodny lásky Twé —

Wěřím, ač newidím toho smyslnýmá očima, že Ty sám Bože můj, Pane můj, bytuješ pod způsobou chleba i wína; wěřím, poněwadž mi za to ručíš neomylným slowem Swým. Doufám, že nakrmíš-li Ty mne, nebudu lačněti; napojíš-li Ty mne, nebudu žízniti, ubytuješ-li Ty se w duffi mé, neumru na wěty: doufám to, nebo wím, že slowa Twá jsou prawda — přibové Twoji jsou wěrné, a kdož jí tělo Twé — a pije Twou krev, zůstává w Tobě a Ty zůstáváje w něm, wzkrísíš jej k životu w den nejpоследnější! — A kterač bych mohl nemí-

I o w a t i Tebe, láska nestonala? — Já zhřešil,
 a Tyš pokuty hříchůw mých na sebe wzal, Tyš
 umřel za mne, abyš mně pojištil žiwot věčný;
 Já bloudil: a Tyš mne hledal, až jsi našel
 owci ztracenou; já upadl mezi lotry: a Tyš
 wyswobodil mne z rukou jejich; já žůstal ra-
 něný na kořisti smrti, a Tyš mne pozdwihl, Tyš
 winem Swé lásky, olejem Swého milosrdenství
 zachránil mne před smrtí! uad to nyní sám
 tělo Swé, krew Swou, Sebe samého podáváš mi.
 O kdož wypowí, kdož pochopí niewystiženou, ne-
 wyslownou lásku Twou? — Kdoby nemilowal
 Tebe láska nestonala? — Ach wim dobře, že
 já sám jednal již tak často proti lásce Twé:
 za milost odsluhuje se Tobě nemběkem, za lásku
 hřichy. Než Ty Pane znáš, kterak želim spá-
 cháných prowinění swých. Wšewědoucí, Ty to
 wiš, Ty znáš, kterak si přeji, již nikdy wice
 hřichem jakowýmkoli neurážeti Tebe. Tobě při-
 powěděl jsem, že chci od té chvíle ze wšsi síly
 swé, z celé dusse swé milowati Tebe, Spasiteli
 Bože můj. A právě proto s celou pokorou
 toužím po té manně nebeské, kterou mi podá-
 wáš, po drahém chlebě anjelském, kterým nasy-
 cuješ bojící se Tebe. — O nakloň se, miloslivý
 Spasiteli, k prosbám toužící dusse mé! Wždyť
 znáš, že jsem chudý a nuzný, slabý a bídný bez
 Tebe. Nasyť a občerstwi duši mou, abych jako
 Eliáš nebeským chlebem Twým nabyl síly, a
 puštinami tohoto swěta bezpečně ubíratí se mohl
 až ke swaté hoře Twé na wýsostech.

Přijď, aby již nepanowal nade mnou hřích

— nemámila mne nepravostí. Přijď, Ježíši Spasiteli můj. — Přijď Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, s Tebou nechať přijde a pronikne mne celého pokora, tichost, trpělivost, dobrotá, láska Tvá. — Přijď Pane a Bože můj, světlo mé, pravda, naděje, láska má, přijď a ubytuj se pod střechu srdce mého a přebývej v duši mé, posvěcuj mne v životě mém, pauuj a vládni mnou na věky!

Ach, cítím, že nejsem hoden milosti niewyřowné, kterouž mi prokazowati ráčil Spasitel, Bůh a Pán můj. O Duchu swatý, Utěšiteli, Posvětiteli, odstraň ode mne wsecko, cožby se nelíbilo Pánu mému, zasvěť srdce mé, aby důstojným stalo se stánkem Boha Spasitele mého, aby zůstalo jím na věky.

Modičko Boží, — anjelové strážní, swatí patronové moji, přispějtež mi, ať s vroucí pobožností, s bohumilou pokorou, se swatou láskou přijmu uyni a we srdci swém nosím tělo a krev Pána mého na věky.

Modlitba po sw. Přijímání.

Pane můj, Bože můj! Ježíši můj, naděje a sláwo, sílo a láska má, witej mi hoste nebeský w srdci mém nehodném. — Ach, co jsem, že jsi tak hluboko ponížil se ke mně? Prach a popel, pokrmy čerwůw jest tělo mé; duše moje ach do nedáwna byla nádobou neřeští; a Tyš předce zawital pod střechu mou! — Čím se odsloužím za wsecko, což we swaté chvíli té prokazal jsi

ubohé dušši mé? Všě, co jsi mi dal, Tvé jest, Ty mnou vládni, mne řiď a spravuj, čím se mnou, co chceš. Twuj jsem žiw. Twuj nechal jsem, když budu umirati. Srdce mé w Tobě se raduji, duch muj Tebe welebí, ústa má Tebe oslawuje, všě, což we mně jest, děkuje Tobě, nebo jsi dobrý a lásta Tvoje bez míry jest — nestihla, nestonalá jest. Budiž jméno Tvé pochwáleno na wěky.

Jak jest mi blaze, muj Zejřiši, že Tebe mám! Máje Tebe, mám Boha, mám všěctvo. Kdo mi dowede ublížiti, když jsi Ty se mnou? Kdo proti mně, pokud Ty mne budeš chrániti? — Blud mne neomámí: nebo Ty mi switiš pravdou swoji; žádosti tělesné dušše mé neuchwáti, nebo Ty budeš bdíti nade mnou; pokusitel duch glý mne jobě nepodrobí — nade mnou nezwiněží: nebo Ty, Pane muj všemohouci — bojowati budeš se mnou! — O zůstáwej Pane muj. zůstáwej a bojui se mnou, abych já Twým zůstati mohl na wěky!

Srdce mé se raduje a duch plesá, Zejřiši mui, žeš we mně, že ráciš býti se mnou; žeš hotow zůstáwati w dušši mé na wěky. O dej Pane, dej, ai Tebe, lásto wěčná upoutám na sebe láskou chudého srdce swého. Já se ti oddal, já se zawázal s tělem i s dušši, se všim, co mám, se všim, což jsem, we swatou službu Twou.

Wim, že nezhrziš dobrou wůli sluhy swého chatrného — nehodného. Nuže způsobij to, Spasiteli můj, aby Duch swatý, seslaný od Otce pronikal a zasvěcoval wše, což mysliti a cititi, žádati, mluwiti a činiti budu. Já nechci žiti již sám, ale žádám, aby Ty, Spasiteli můj, žil we mně, pusobil se mnou. Přimlouvej duši mé a vyučuj mne, abych naučil se milowati, jak Ty miluješ, kříž swůj nésti, jak ho nesl Ty; uauč mne pracowati w tichosti a w pokoře, trpěti bez reptání, a bojowati boj dobrý bez ustání. Medej, aby w srdci na nowo probudily se žádosti, zmohly se náklonnosti tohoto swěta; pomáhej, ať we mně na celo wymře starý člověk, a já žiji samému Tobě; wed, řiď, se mnou buď každé chvíle a na wšelikém místě, a se mnou stuj, se mnou pracuj, se mnou bojuj, abych den ode dne lepsšil se, zdoňalował se, podobal se Tobě a jméno Twé swaté oslawował na wěky wěkůw.

O Ježíši, nebeský hoste můj, jak blaze mi tojiti se naději, že dnes, přebýwaje pod chatrnou střechou srdce mého, neráčíš ošlyseti proseb a žádostí mých! Dej, ať žiw jsem po zákonu Twém, abych mohl umříti smrtí blahoslawenou Twých wěřících! Zůstaň při mně, dokawáb se nepřipozdí wečer žiwota mého. — Připraw a ustrej mne na cestu do wěčnosti, abych se nemusil strážiti smrti, ale s wěrou a láskou důwěrně oddati mohl duši swou do rukou Twých. Buď se mnou po celý žiwot můj; — buď se mnou na loži smrtelném; — buď se mnou při poslední ho-

dince, aby nepřítel duše mé nezmařil ovoce zásluh Tvých, při mně. — Dokonej a domrš míru milosti Tvých Pane můj, ať žij Jsa žiji Tobě, umíraje, umru s Tebou a za hrobem patře na Tebe tváři w tvář na věky melebím Tebe. —

O Ježíši, Bože můj, přežádoucí Utěšiteli srdce mého — bláze mi Tebou we stánku Tvém — před oltářem, kdežto jsi právě utojil nejsvětější toužení duše mé. Jak utěšeno byloby mi přebývati w siních Tvých na věky. Než Ty muž tyneš, abych se odebral s pokojem do domu svého! Neodejdu, leč mi požehnaš! — O požehnej a utvrd s mýsli nebeské, což jsi we mně způsobil dnes! — Vyslyš prosby mé, které vysílám k trůnu Tvému we svaté hodince této. Neprosím za sebe toliko, ale za všickny, kteréž jsi mi dal, za všickny, jež milovati mám podle zákona Tvého. Elituj se nade všemi, nebo všickni potřebujem slitování Tvého! Uděl všeliké milosti své rodičům, bratrům a sestrám, dobrodincům i šfůdcům, přátelům mým i nepřátelům; požehnej domu, w kterém přebývám, zemi, kterouž učinil jsi mou vlastí, národu, kterému uáležím, Cirkvi, již jsi mne dal za matku; Ducha svatého dej knížatům a králům lidu Tvého, ředitelům a správciům Tvé svaté Cirkve; dobré utvůzuj w dobrém, bloudící osvěť, hříšníky obrať, duším w očistci otevři brány nebeské radosti, blahoslavených rozhojni, abychom všickni srdcem i ústy, slovy i skutky chválili, melebili, oslawovali Tebe s Otcem i Duchem svatým na věky věků. Am.

Antif. O jak milý ješ Duch Tvůj, Pane, kterýš, chtěje uláhati Smou lásku k synům, nejsladší chléb s nebe dal jsi, a lačné nasycuješ dobrými věcmi, hrdé bohaté propouštěje prázdné.

V. Chléb nebes dal jsi nám Alleluja!

R. Welikou slabost majíci v sobě Alleluja!

Modleme se:

O Bože, kterýš nám v podivné svátosti zůstavil památku Svého utrpení, uděl, prosíme, svatá těla i krve Tvoji tajemství tak ctiti, abychom owoce vykoupení svého citili v sobě na věky, který živ jsi a traluješ s Otcem v jednotě Ducha svatého Bůh po věky věků.

V. Drobný za nás, svatá Boží Koblčko!

R. Abychom hodni učinění byli zaslíbeni Christových.

Modleme se:

Mačiz, prosíme Tebe Hospodine, na přímluvu blahoslavené Panny Marie, a neporušené Matky Syna Tvého Ježíše Christa udělití nám milosti Své, abychom slova Jeho v srdci svém chovali a přikázání Jeho věrně oštrňajíce, nejsvětějším tělem a předrahou krví Jeho prospívali k životu věčnému.

Nábožné vzdechnutí sv. Tomáše Akvinského.

Budiž Tobě, Christe, sláva, dik a čest,
 Jehož Božství v svátosti té skryto jest.
 Tobě srdce mé se celé věnuje,
 Umdlévaje, když Tvou lásku zpytuje.

Zrakem, hmatem, chutí klame se tu duch,
 K víře jisté ale přivede mne sluch.

Věřím pevně na Christovo vyrčení,
Nad pravdu slov Jeho věčných nic není.

Na kříži se jenom Božství tajilo,
Tu však se i člověčenství ukrylo:
Než já věřím, hlásám, žes tu s oběma
Co kající lotr — žádá duše má.

S Tomášem ran, místa hřebův nevidím
A přede Tě tu Boha svého velebím;
Dejž, ať víra ve mně roste víc a víc,
Duše má v Tě doufá, Tebe milujíc.

O památko smrti Páně předraliá!
Tys chléb živý, jenž k životu pomáhá.
Popřej duši mojí z Tebe blaze žít,
A slast lásky Tvoji věčně v sobě mít.

Dobrý pelikáne, Jesu Pane můj!
Krví Svou mé skvrny zmej a očisťuj;
Jediná té krve krupěj očistí
Veškeren svět od všech vin a učeští.

O Ježíši, Ježí tu vidím v zastření,
Naplň, prosím, srdce mého toužení;
Dej, ať v nebi tváří v tvář Tě nvidím,
A v Tvé slávě s oblaženci velebím. Amen.

Molibitby odpustkové.

Připomenutí.

Odpustky vůbec a tudíž i těmi, jež údům bratrstva Sw. Cyrilla i Methodia propůjčil sw. otec Bluž IX., nenabývá křesťan odpustění hříchůw, ale toliko prominuti časných pokut neboli trestůw, kterýchž za hřichy snášeti měl buď na tom světě, aneb w očistci. Rdožtoli teby žádá nabýti odpustkůw, musí poble výslovného učení a obřadování swaté Církve:

- 1) Dbe všech hříchůw smrtelných prve již očištěnou mítí duši a na to jest ustanowena od Christa Pána swátost sw. pokání.
- 2) Jisté dobré skutky, jež se na ten konec výslovně ukládají, wykonati svědomitě a horlivě.

To platí o všech odpustcích vůbec. Co se do-
týče plnomocných odpustkůw, připomězených údům
řečeného již bratrstva sw. Cyrilla i Methodia, vytknul
swatý Otec následující podmínky:

- 1) Zapsání se čili přistoupení do bratrstva;
- 2) oškřbání powinnosti, jež na se berou údomé bra-
trstva tohoto;
- 3) zkroušená zpověď a hobné přijetí nejsvětější swá-
tosti oltářní;
- 4) nawštívení jistého kostela neboli jisté kaply.
- 5) modlení na úmysl swatého Otce w nagnaném
kostele neb kaple.

Že však člověku nemocnému, obzvláště pak umí-
rajícímu nebývá lze poslední dvě podmínky (4 a 5) wy-
plniti, usnadnil sw. Otec zislání odpustkůw plnomocných

tv té míře, že již pouhé vroucí nábožné vzdechnutí: „Ježíš“ postačí k uabytí žádoucí milosti té. —

Co se dotýče modliteb, ježto se konati mají na úmysl sv. Otce, mohou nábožným křesťanům posloužiti následující

Modlitby o slitování Boží.

V. Pane, ne veble hříchů našich učniž nám ;

R. Ani odplacuj nám dle nepravosti našich.

Modleme se :

O Bože, Otče milosrdenství, kterýž nechceš smrti hříšníka, ovšem ale, aby se obrátil a žil byl, propůjč mi milostivě, abych světle a láskou Ducha svatého jsa ošvicen a rozněcen, odpustění hříchů a prominutí všech pokut časných i věčných dojití mohl. Spoléhaje na nestonalé zásluby Ježíše Christa Syna Tvého, jakož i na mocnou přimluvu blahoslavené Panny Marie i sv. patronů našich, Cyrilla a Methodia, obětují Tobě všechny modlitby a skutky své, jež před se беру. Ty je posvěť, aby směřovaly na čest a chválu Tvou a přispěly ku spasení mé ubohé duše. Strže Pána našeho. Am.

Otče náš a Zdrávas Maria.

Modlitba za prospěch sv. Církve katolické.

V. Spasena uctiž lid svůj, Hospodine ;

R. A požehnej dědictví Svému.

Modleme se :

Wšemohoucí, věčný Bože, kterýž jsi sám iurčovaným Otcem a nejsvětějším správcem

Cirkwe Swé na zemi, chraň, oslřihej a rozšimno-
žuj ji po wšech koncínách tohoto swěta. Pomni,
že za ni milý Syn Twůj předrahou krew swou
ráčil wylíti, aby ji učinil slawnou, swatou a ne-
poskvrněnou. Odvrac od ní wšeliké pohor-
šení a každý hřích wykoření ze srdci synůw jejích.
Oswěl mysl a obrac srdce nepřátel jejích, ať
přestanou zlehčowati a sužowati, potupowati a
pronásledowati ji na zemi. Přispěj ji na pomoc,
aby beze wšech nářikůw a příkoří w bezpečné
swobodě Tobě sloužiti a jméno Twé wywysso-
wati mohla mezi národy. Skrze Christa Pána
našeho. Amen.

„Otče náš“ a „Zdráwas Maria.“

Modlitba za papeže.

V. Modleme se za nejwysšího biskupa našeho N.;

R. Hospodin zachowej ho a obžiwuj ho, a blahoslawe-
ného učiti jej na zemi a nemydáměj ho w ruce
nepřátel jeho.

Modleme se:

Bože wšech wěrných pastýři a řediteli,
shledni milostiwě na služebníka swého N., jehož
jsi za pastýře Cirkwi Swé předstawiti ráčil; uděl,
prosíme, aby slowem a příkladem prospíwal lidu
Twému a se stáhcem swěřeným žiwota wěčného
dojiti mohl. Skrze Christa Pána našeho.

„Otče náš“ a „Zdráwas Maria.“

Modlitba za wykořenění bludůw a kacířstwí.

V. Spasení učiníš nás, Hospodine Bože náš.

R. J budem oslawowati jméno Twé swaté.

Modleme se:

Bože, Otče pravdy a milovníče svatosti, smiluj se nade všemi, kdož sedí ve stínu smrti, hynouce v mrákotách bludů a v kalu neřestí. Vykoření sám koutol bludných učení, ježto násil nepřítel náš duch zlá do srdci bratři našich, osvěť bloudící a obrať zpupné, aby se srdcem pokorným na cestu spasení všichni se navrátili a se stádcem Tvých věrných v duchu a v pravdě sloužili Tobě. Strže Christa Pána našeho. Amen.

„Otče náš“ a „Zdrávaš Maria.“

Modlitba o pokoj mezi knížaty křesťanskými.

V. Vyslyš Hospodine, prosby lidu svého.

R. Uděl pokojě doufajícím v Tebe.

Modleme se:

Bože, Otče lásky a milovníče pokoje, od něhož svaté žádosti, pravé úmysly a spravedliví skutkové pocházejí, osvěť mysl knížat a králů, služebníků Tvých, naplň srdce jejich duchem svatého pokoje a dej milostivě, aby jednomyslní jsouce, u míře a spojení duchem lásky, o slávu jména Tvého, o prospěch křesťanstva i o spasení národův snažně pečovali. Strže Christa Pána našeho. Amen.

„Otče náš“ a „Zdrávaš Maria.“

Modlitba závěrečná.

V. Potvrď o Bože, což již působil v nás.

R. Z chrámu Tvého, jenž ješť v Jerusalemě.

Modleme se:

Kačiz trojjediný Bože milostivě přijmouti modlitby tyto, a cožkoli jsem vykonal po slovu sv. Cirkve Tvé, a dej, aby všeliké nedostatků mé doplnily se zásluhami a smrtí Pána našeho Ježíše Christa, kterýž předrahou krev svou ráčil proliti za nehoduou duši mou.

Propůjč lastavě, abych plnomocných odpustků těchto účastenství dojíti mohl. A za tu milost díky a slávu vzdávejtež Tobě se mnou nebesa i země na věky věků. Amen.

„Otče náš“ a „Zdrávas Maria.“

Litanie

o památce sw. Cyrilla a Methodia.

† † †

Pane, smiluj se nad námi!

Christe, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi.

Christe, uslyš nás! Christe, vyslyš nás!

Otče s nebes, Bože! — smiluj se nad námi!

Synu, Vykupiteli světa, Bože! — smiluj se nad námi!

Duchu swatý Bože! — smiluj se nad námi!

Swatá Trojice, jeden Bože, — smiluj se nad námi!

Swatá Maria,

Swatá Boží Rodičko,

Swatá Panno panen,

Královno všech Swatých,

} Drobuj za nás!

Wšickni swatí patriarchové a proroci,

Wšickni swatí apostołowé a učenci Páně,

Wšední swatá newinátka,

Wšickni swatí mučeníci,

Wšickni swatí biskupové a wyznawači,

Wšickni sw. kněží a jáhnové,

Wšickni swatí mnissi a pousteronici,

Wšední swaté panny a wdowy,

Swatí Cyrille a Methoději!

Sw. bratři, k welikým věcem od Boha wywoleni,

Sw. bratři, věrní učenci Christowi od mladosti,

Sw. bratři, upřímní synové sw. Cirkwe,

Sw. bratři, horliví ctitelové nejsvětější Trojice,

Sw. bratři, vzácné nádoby Ducha swatého,

} Drobujte za nás!

Sw. bratři, bebliví následovníci Christowi,
 Sw. bratři, nadšeni oslawomatelé jmena Božjho,
 Sw. bratři, svědomití plnitelé Zákona Páně,
 Sw. bratři, drahé lilie newinnosti a čistoty,
 Sw. bratři, jasné hvězdy lásky Boží,
 Sw. bratři, vroucí milovníci modlitby,
 Sw. bratři, vroucí milovníci pravé pobožnosti,
 Sw. bratři, stateční pohrdací statky a rozkošemi
 pozemskými,

Sw. bratři, opatrní mrtvitelé žádosti tělesných,
 Sw. bratři, slavní wítězové nad světem a ďáblem,
 Sw. bratři, tekoucí služebníci kříže Christowa,
 Sw. bratři, wynešení wzorové tichosti w proti-
 wenstvích,

Sw. bratři, příkladná zrcadla stálosti w dobrém,
 Sw. bratři, bohumilí schowanci moudrosti nebeské,
 Sw. bratři, stálí wyznamačové wšech cnosti,
 Sw. bratři, praví obrazové křesťanské dokonalosti,
 Sw. bratři, důmyslní znatelé sw. tajemství,
 Sw. bratři, wšmluvní obrancové pravdy Boží,
 Sw. bratři, zasloužilí dělníci na vinici Páně,
 Sw. bratři, wěhlasní hlasatelé ewangelia Christowa,
 Sw. bratři, horliví zvěřowatelé nebeského pokoje,
 Sw. bratři, moudří osvětitelové národů pohanstých,
 Sw. bratři, duchovní otcové lidu slowanského,
 Sw. bratři, lastawí učitelové otcůw našich,
 Sw. bratři, neunavení rozdáváci milosti Božjch,
 Sw. bratři, neohrožení kazatelé pokání,
 Sw. bratři, pečliví lékařové duší raněných,
 Sw. bratři, oswícení wůdcowé kajcníkůw,
 Sw. bratři, požehnaní šířitelové králowství Páně,
 Sw. bratři, blažení tovaryšové apostolůw,
 Sw. bratři, oslawení přátelé Boží,
 Sw. bratři, blahoslawení dědicové radosti nebeské,
 Sw. bratři, lastawí ochrancové národu slowanského,
 Sw. bratři, mocní prosebníci u Boha,

My hříšníci!

Abys se Bůh nad námi smilowati ráčil,
 Aby nás Pán k pravému pokání probuditi ráčil,

Drobnice na náše!

Abŷ náš i poznání nedostatků a hříchů našich
přivéstí ráčil,

Abŷ nám umění a síly i napravení života uděliti
ráčil,

Abŷ světlo své mezi námi množiti ráčil,

Abŷ srdce naše láskou Svou posvětití ráčil,

Abŷ myslí naše nebeskými žádostmi uslechniti ráčil,

Abŷ nás ve své službě své zachovati ráčil,

Abŷ nám v protivnostech pomocen býti ráčil,

Abŷ nás v boji s pokusenými siliti ráčil,

Abŷ ducha pravé horlivosti mezi námi roznititi
ráčil,

Abŷ jármůtky naše v radost dokonalou obrátiti
ráčil,

Abŷ růžnice a sváry mezi námi vykořeniti ráčil,

Abŷ nás vslechny v jednotu sv. Cirkve katolické
shromáždití ráčil,

Abŷ nás důstojnými rozšiřovateli pravé víry učí-
niti ráčil,

Abŷ nás upřímnými následovateli našich cností
učiniti ráčil,

Abŷ nás ob neúrody, hladu a války uchovati ráčil,

Abŷ život náš milostí Svou provésti ráčil,

Abŷ nám šťastnou hodinku smrti připraviti ráčil,

Abŷ nás v dědictví Christovo uvéstí ráčil,

Abŷ nás v blahoslavené společenství naše při-
jmuti ráčil,

Abŷ dušsem v očistci milostiv býti ráčil.

Svatí patronové naši!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchů světa
Odpusť nám Pane!

Beránku Boží jenž snímáš hříchů světa,
vyslyš nás Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchů světa
smiluj se nad námi Pane!

Pane smiluj se nad námi,

Christe smiluj se nad námi,

Pane smiluj se nad námi.

Christe uslyš nás — Christe wyslyš nás!
 „Oče náš“ — „Zdrávaš Maria.“

Žalm. *)

Oslavujte Hospodina: nebo jest dobrý;
 Nebo na věky trvá milosrdenství Jeho.
 Sláva i krása jest před obličejem Jeho:
 Svatost a velebnost ve svatyni Jeho.
 Spravedlnost jeho s nebe vyhledla:
 Zveličeno jest až k nebi milosrdenství Jeho.
 Milosrdenství přijali jsme od Hospodina:
 Sláva Jeho vzestla nad námi.
 Esal světlo a pravdu Svou,
 Aby nás přivedly na horu svatou Jeho.
 Vykoupení poslal lidu Svému:
 Znamé učinil nám cesty zákona Swého
 Wyvolil nás za dědictví Swé,
 Aby wyprostil od smrti duše naše.
 Žádost srdce našeho dal nám:
 Chlebem nebeským nasýtil nás.

Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu svatému:
 Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
 věky věkův. Amen

V. D svěť Hospodine tváři Svou nad námi:

R. Spaseny učiníš nás v milosrdenství Swém!

V. Rezavrhuj nás od tváři Swé Hospodine:

R. Ale vystroboď nás pro jméno Swé!

V. Budiž nám Pane věži mocnou,

R. Ob tváři nepřitele!

V. Modleme se za nejvyššího biskupa našeho,

R. Hospodin zachovej ho, a obživíš ho, a blaho-
 slaveného učiníš jej na zemi a nerozdávej
 ho v ruce nepřatel jeho.

*) Žalm tento jestaven jest z rozličných žalmů sv.
 Krále Davida.

V. Modleme se za dobrodince nasse:

R. Rač Pane odplatiti všem dobře činícím nám pro
jmeno Tvé životem věčným. Amen.

V. Modleme se za věrné zemřelé,

R. Odpočinutí věčné dejš jim Pane, a světlo věčné
světiš jim.

V. Odpočiňtež + v pokoji.

R. Amen.

V. Modleme se za své nepřítomné bratry a sestry:

R. Spaseni učin služebníky své, Bože můj, doufající
v Tebe!

V. Sešli jim Pane pomoc ze svatyně,

R. A ze Sionu oslávej jich.

V. Pane vyslyš modlitbu mou,

R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se :

Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi nás
skrze blahoslavené biskupy a wyznavače Cyrilla
i Methodia v jednotu pravé víry křesťanské po-
volati ráčil: uděl, prosíme, abychom, ježto se
nynější slavnosti (památkou) jejich těšíme, tu-
díž pro zásluhy jejich slávy věčné dosti za-
sloužili.

Bože, jenž hříchem rozhněván, poťáním
ale uťojen býváš, sňedni na prosby pokorného
lidu Svého a odvrát metlu spravedlivého hněvu
Svého, kterouž jsme zasloužili skrze hříchy nasse.

Zapal ohněm svatého Ducha ledví a srdce
nasse Hospodine, abychom Tobě nepostorněným
tělem sloužili a čistým srdcem se zalíbili.

Nevyslowné milosrdenství Tvé Hospodine
laťavě nám prokaž a nás i ode všech hři-
chův sprost, i od zasloužených pokut wysvobod.

Činy nasse, prosíme Hospodine, milosti Svou přebchazej a pomoci Svou promod, aby vssedky nasse modlitby a činy ob Tebe vždnycky se počínaly a Tebou počaté ke cti a chvále Tvé se skonávaly.

Všsemohoucí, věčný Bože, smiluj se nad služebníkem Svým nejvyšším pastýřem naším, N., spravuj ho podle dobrotivosti Své po cestách věčného spaseu, aby s pomoci Tvou, což se Tobě líbí, vyhledával a se vssí snažností vykonával.

O Bože vssedch věrných Stvořiteli a Vykupiteli, dušsem služebníků a služebnic Svých, které z tohoto světa odešly a očekávají věčného pokoje, odpustění vssedch hříchův rač dáti, aby čehož si vždnycky žádaly, slitování Tvého potrubními prosbami dojiti mohly.

O Bože, který napravuješ bloudící a rozptýlené shromáždjuješ v jednotu, vylej, prosíme Tebe, milost jednomyslnosti do srdci lidu Svého, aby vssickai, odřekše se roztržky, s pravým Tvé Cirkve pastýřem se spojili a Tobě důstojně sloužiti mohli.

Všsemohoucí a milosrdný Bože, kterýžto jsi pokolení lidskému prostředky k spaseu a daru života věčného uděliti ráčil: shlédni milostivě na nás služebníky Své a zachovej duše, kteréž jsi stvořil, aby při poslední hodině bez posturny hřichu od anjelů svatých představeny býti mohly Tobě Stvořiteli svému.

Všsemohoucí věčný Bože, jenž nad živými a mrtvými panuješ a nade vssemi se slito-

wáwáš, které w prawé wiře a skutcích za své uznáváš: hle, my Tě pokorně prosíme, aby, za které jsme prosby wyslěwati uminili a které buď mynější wěť ještě w těle zdržuje aneb budoucí již od těla wyswobozené přijal: strze přimluwu wšech Twých Swatých z dobroty a milosti Twé wšech hříchů swých odpustění dojití mohli. Strze Pána našeho Ježíše Christa Syna Twého, jenž s Tebou žiw jest a králuje w jednotě Ducha swatého na wěky wěkuw. Am.

Modlitba za obecné potřeby a důležitosti celého křesťanstwa.

V. Orodujte za nás, swatý Cyrille a Methoději!

R. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Christowých.

Modleme se:

Wšemohoucí, wěčný nebeský Otče! račiž očima nesmírného milosrdenství Swého shlednouti na strast a bídu Swých wěrných, za kteréž Twůj jednorozemý Syn náš milý Pán a Spasitel Ježíš Christus, přišed na tento swět, neodporowal w ruce hříšníkům se dáti a Swou nejdražší krev na dřevě kříže wyliti. Račiž od nás milostivě odvrátiti zasloužený trest, přítomné i budoucí nebezpečnosti, škodlivá i zpurná protivenství, wálečné příprawy, drahotu, nemoce a truchlivé a smutné časy. Račiž oswětití a posilniti we wšem dobrém každou duchowní i swětšou wrchnost, aby wšecho řídili a spravowali, cožby ke Twé Božské cti a k našemu spasení, k obecnému pokoji a prospěšeu-

stvi Tvé svaté Církve hoditi se mohlo. — O Bože! milovníče pokoje, uděl nám pravou sjednocenost u víře beze všech roztržek a rozdmovování; zapal u nás oheň Svě lásky a dej nám lačnění a žízněti vsselikonu spravedlnost, abychom jakožto poslušní synové u životě a smrti Tobě se libiti mohli. Při tom Tebe prosíme za naše přátele i nepřátele, za zdravé i nemocné, za vssedky bidné a uuzné křesťany, za živé i za mrtvé.

Konečně Tobě poručíme vssedko naše činení a nečinění, život náš i naši smrt. Propuť, abychom Tvé milosti účastni byli zde na zemi a pak tam še vssemi vyvolenci u věčné radosti a u blahoslavenství Tebe chváliti a velebiti mohli. —

Kač nám to dáti Hospodine Otče nebeský, krze Ježíše Christa, Svěho milého Syna Vána a Spasitele našeho, který š Tebou i š Duchem svatým rovně Bůh živ ješ a králuje na věky věkův. Amen.

V. Vyšš náš vssemohoucí a milosrdný Hospodin.

R. Amen.

V. A duše věrných zemřelých odpočinte u pokoji.

R. A světlo věčné světiž jim.

„Otče náš“ a „Zdravas Maria.“

Nejstarší Píseň církevní.

Gospodi pomiluj ny, Jesu Christe, pomiluj ny, Ty spase všěgo míra, Spasiš ny i uslyši, Gospodi, glasy naše! Daj nam všem Gospodi Žízň a mír v zemi. Krleš, Krleš, Krleš!	Hospodine, ulituj nás, Jesu Christe, ulituj nás, Spasiteli všeho světa, Spasiž nás i uslyšiž, Hospodine, hlasy naše! Dej nám všem Hospodine Hojnost, pokoj v naší zemi. Kyrie eleison!
--	--

*) Krátká i významná tato píseň slušně pokládá se za vzácnou nejstarší památku křesťanského náboženství v Čechách a na Moravě. Myslí se a to nikoli bez důvodů, že buďto od samých prvních víry svatě apostolův, Cyrilla i Methodia, neb od nejstarších učeníkův jejich pochází. Za tou příčinou klade se též v této sbírce naší a sice v dřevní i novější formě své.

Písně a básně

k svatému Cyrillu a Methodiu.

I.

**Cyrille a Methoději,
Naši patronové!
Děti vaše ajhle pěji,
Vám dnes písně nové.
(Orodujte, opatrujte,
U národu strážně stůjte,
O svatí Otcové.)**

**Slávou, ctí a důstojností
Vy jste pomítnuli,
Ve Vaší se útrobností
Vyšší touhy dmuly.
(Orodujte, opatrujte,
U národu strážně stůjte,
O svatí Otcové.)**

**Svatý Cyrill skonal svatě
Ještě v samém Římě,
S prosbou, Methoději, na tě
Vložil celé břímě.**

(Orodujte, opatrujte,
U národu strážně stůjte
O svatí Otcové!

V jednu jste se žádost shodli —
Spasit lidské kmeny,
Aby hříchů, bludů modly
Byly vymýtleny.
(Orodujte, opatrujte,
U národu strážně stůjte,
O svatí Otcové!)

Ochotně jste k nám se brali
Z dálky od východu,
Byste Christa zvěstovali
Slovanskému rodu.
(Orodujte, opatrujte,
U národu strážně stůjte,
O svatí Otcové!)

Zlý duch zbudil kruté soky,
Aby lhali v Římě,
Že jsou všechny vaše kroky
Špatné víry síně.
(Orodujte, opatrujte,
U národu strážně stůjte,
O svatí Otcové!)

Dokázali jste však zcela
Před církevní hlavou,
Že jen závisť zlobu sela
Na nábožnost pravou.
(Orodujte, opatrujte,
U národu strážně stůjte,
O svatí Otcové!)

Ty jsi ještě dlouho vodil
 Christu Moravany,
 Po celé jsi vlasti chodil,
 Stavěl's Bohu stany.
 (Orodujte, opatrujte,
 U národu strážně stůjte,
 O svatí Otcové!)

A když přišlo umírali
 Tobě v svatém klidu,
 Jal ses vroucně požehnati
 Všemu svému lidu.
 (Orodujte, opatrujte,
 U národu strážně stůjte,
 O svatí Otcové!)

Všechnen národ pláče, kvílí
 Ve smutnou tu dobu,
 Solva jemu stačí síly
 Nést tvé tělo k hrobu.
 (Orodujte, opatrujte,
 U národu strážně stůjte,
 O svatí Otcové!)

Chvála vám a sláva vroucí,
 Svatí patronové,
 Lid vám v lásce nehynoucí
 Vzdává díky nové.
 (Orodujte, opatrujte,
 U národu strážně stůjte,
 O svatí Otcové!)

Proste u božského trůnu
 Vděčné za Slovany,
 Aby zašly v našem lůnu
 Nevěrecké hany.
 (Orodujte, opatrujte,
 U národu strážně stůjte,
 O svatí Otcové!)

Na světě nám vyžádejte
 Rozkvět svatých cností,
 Ve smrti nám objednejte
 Průvod do věčnosti.
 (Orodujte, opatrujte,
 U národu strážně stůjte, ●
 O svatí Otcové!)

B. M. Kulda.

II.

Otce světla zvelebujme
 Moravané v dnešní den,
 Za dar víry poděkujme,
 Jenž byl otcům udělen;
 Bůh nás z milosti jen pouhé
 Ze slepoty vyrval dlouhé.

Viděl předkův bludné cesty,
 Viděl jejich temnotu,
 Poslal svaté blahověsty,
 By je vedli v jasnotu.
 Bratři přišli na Moravu,
 Donesli jim Boží stravu.

Tajemství jim oznámili
 Pověčného života,
 Christa Pána ohlásili,
 Jenž jest věčná dobrota;
 Učili nás Boha znáti,
 V pravdě svaté věrně stáli.

S ochotností svatí kněží
 Věnují se úřadu,
 Hřívnou Bohem danou těži
 K duši našich omladu.
 Na Moravě modly klesly,
 Rodiny se k Církvi nesly.

Jimi nové rájské světlo
 V národě se rozžehlo,
 Pohanstvo, co zem tu hnětlo,
 Duchu jejich podlešlo.
 Christu lid náš krátkým časem
 Získali svým mocným hlasem.

Protož Tobě díky vroucí,
 Věčný Bože, vzdáváme;
 Kvítka úcty nevadnoucí
 Patronům svým skládáme.
 Radostnými chvaloplesy
 Zaznívají hory, lesy.

Svatých bratří lásku, ducha
 Račiž našim kněžím dáť,
 Aby mnohých duše hluchá
 K svatbě Tvé se dala zvát.
 Chraň nám v pokoji a v míru
 Samospasnou v Christa víru.

Vy pak svať patronové,
 Methoději, Cyrille,
 Hajte v každé době nové
 Osení to spanilé;
 Vyplemeňte vady, bludy
 Vc slovanských rodech všudy.

Proste, aby jedna matka
 Všecky kmeny spojila,
 Aby nebes manna sladká
 Rány duše zhojila;
 Slovanův by celé tělo
 Jedné víry ducha mělo.

Nechť u nás dobré skutky
 Znakem pravé víry jsou,

Nikdy útok ďábla prudký
 Neuškod' nům zlobou svou;
 Po té pouli v zemské vlasti
 Uvedte nás v rajske slasti.

B. M. Kulda.

III.

Splyňte slovanští vy jazykové
 V jeden souzvuk, v jeden slavný ples,
 Naši svatí duchovní Otcové
 Předmětem jsou vroucí úcty dnes.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Po mnohých tam prácech v nebi máte
 Patronové, milý, blažný byt,
 Odtud na zem naši sesíláte
 Požehnání své a rájský klid.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Z řeckých krajín do našich jste vlasti
 V devátém se věku vydali,
 Nebáli jste nižádných se strastí,
 Synův ztracených jste hledali.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Otcům našim hlásali jste slova,
 Z kterých život věčný vykvtí,
 Po vás národ pravou víru chová,
 Z nitra svého bludy vymítá.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Lid náš modloslužbě zaprodaný
 Pravému se Bohu pokořil;

Oltář lichým bůžkům zbudovaný
 Jeden po druhém se rozbořil.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Cvičili jste mládež v pobožnosti,
 Také v milém školním umění,
 Poznávala vámi cestu cnosti,
 K věčnému jenž vede spasení.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Vaše mysl zbožná, roztomilá
 Nátiskem a zlobou nemdlela,
 An vás nešlechtnost zdivočila
 V povinnostech těžkých zkoušela,
 Vznese se duše nad oblohu
 Vzdávej díky Bohu!

Vyť jste mezi sebou rozdělili
 Věrně práce svého úřadu,
 Svatým jednáním jste odekryli
 Šálby nepřátelských úkladů.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Po veliké práci kosti svoje
 Složili jste různě od sebe.
 Ale duše vaše do pokoje
 Byly spolu vzaty na nebe.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

V nebi statně za nás orodujte,
 Noste k trůnu prosby spanilé,
 V každé bídě strážně u nás stůjte,
 Svatý Methoději, Cyrille!
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Vyť jste jako anjelové Boží
 Otcům dali správu pokoje,
 Vyplemeňte nesvornosti hloží,
 Smiřte odloučencův rozbroje.
 Vznese se duše nad oblohu,
 Vzdávej díky Bohu!

Naše vděčná láska nepřestane
 Nikdy k Bohu plápolat i k vám,
 Ó kéž v poslední jen dobu vane
 Duch váš s nebeského sídla k nám,
 Pak se vznese nad oblohu
 Šťastná duše k Bohu.

† Josef Holásek, farář v Blansku.

IV.

Moravané plésejme,
 Hospodinu zpívejme,
 Methodia, Cyrilla
 Otcům našim vysílá.

Z Velehradu slavného
 Slunko Boha živého
 Světlo blahé rozlívá,
 Národ slasti nabývá.

Sláva vám, vy rekové,
 Naši blahověstové!
 Moravy tvář pohanskou
 Změnili jste v křesťanskou.

Vládla námi mrákota,
 Hrozná duše temnota,
 Světla jste nám podali,
 Bychom Christa poznali.

Od tisíce od roků
 Z rájských pijem potoků,

Nádob zatím ubývá,
Z nichž nám spása vyplývá.

Svatí, prostě Pána žní,
Voláme my nehodní,
Aby četní dělníci
Byli v jeho vinici.

Ústavu by požehnal,
Jenž by hojnost kněží dal,
Kněží zbožných, horlivých,
O spasení pečlivých.

Duchem Boromeové,
Srdcem Aloysiové,
Dle vašeho návodu
Nechť slouží národu.

Dědictví z vás zplozené
Mějtež doporučené,
Váš duch ať ho ovládá,
Morava jim omladá.

Pobratřené národy,
Jenž pijí z kalné vody,
Ať se k zdroji navrátí,
Ten je Církev pramátí.

Katolické jednoty,
Dítky vaší pěstoty,
Přínulv vašich hledají,
Kéž jich vždy nalézají.

Amen, staň se, Bože náš!
Jenž Svou čeleď v lásce máš,
Dej, by v nebi Cyrilla
S Methodiem spatřila.

Jan Soukop.

V.

Bratři svatí ze Soluna,
 Kvítka vonná s nebes lůna,
 Cyrille náš — s Methodějem,
 Proste za nás, — jižto pějem:
 „Kyrie eleison!“

Vás Bůh Slovanskému rodu
 Z dálky poslal od východu:
 Vy jste starce — vy jste děti
 Naučili — k Bohu pěti:
 „Kyrie eleison!“

Nám jste dali slovo Boží,
 Víry pravé drahé zboží:
 Slovem, činem — národ celý
 Získali jste — Spasiteli! —
 „Kyrie eleison!“

Zmařili jste vodou křestnou
 Dávla mocnost zlopověstnou,
 Vámi rychle — zašly všudy
 Z vlastí našich — klam i bludy.
 „Kyrie eleison!“

Nám vy vzorem apostolů
 Podali chléb s nebes stolu;
 Na zemi jste — mezi námi
 Zbudovali — Bohu chrámy.
 „Kyrie eleison!“

Z lásky svaté život celý
 Péči o náš rod jste měli:
 Na nebi teď — v blaženosti
 Vyžádejte — nám milosti.
 „Kyrie eleison!“

Proste za nás Hospodina,
 Ať pro milost Svého Syna

Ráčí dáti — svému rodu
 Víry, lásky — svatou shodu.
 „Kyrie eleison!“

Proste za nás u Ježíše.
 Ať jsme hodni Jeho říše:
 V světa tísní — každou chvíli
 Ať je s námi — a nás slí.
 „Kyrie eleison!“

Proste za nás Ducha Páně,
 S námi ať jest, Církev chráně,
 Jednotou ať — lásky, víry
 Spojí s nebem — svět ten šířý.
 „Kyrie eleison!“

Proste za nás v nebes říši,
 Jistě Bůh vás neoslyší:
 Bude s námi — v každé době,
 Po smrti nás — přijme k Sobě.
 „Kyrie eleison!“
 Václav Štulec.

VI.

Hvězdy dvě se z východu
 Berou v svatém průvodu.
 To jdou blahou
 Bratří snahou
 K Slovanskému národu.

Kady jdou, mřc mrákota.
 Světlo jasné bleskotá,
 A kraj celý
 Ze sna bdělý
 K blahu vstává života.

Vláda zla již umírá,
 Pravda žezlo prostírá,

Nad Slovany
Vyhlídaný
Se Boží ráj otvírá.

Duha lásky Boží pní,
Manna rájské slasti mží,
Krásou skvoucí
Nevadnoucí
S lilijí se růže rdí.

O vy bratří přesvatí,
V pláči jest nám volati,
Ať ráj čirý
Svaté víry
Nikdy nám se neztratí.

Orodujte u Boha,
Ať se vzdálí inátoha,
Vždy ať v kráse
Zaskvívá se
Nad Slovany obloha.

Starodávná poroba,
Nesvornosti hanoba
Národ plíhá
A nás stíhá
Jako zhoubná choroba.

Zlomte svodnou osnovu
Těchto nectných okovů,
Stvořtež pevnou
V lásce zjevnou
U Slovanův obnovu.

Fr. Sušil.

VII.

(Zpívá se jako: „Hvězdy dvě se z východu.“

Cyrill, Method putují,
Na Moravu vstupují,

Nebes páskou,
 Blažnou láskou
 Rod náš s Christem slučují.

Z Velehradu rok co rok
 Do vlasti svůj nesou krok,
 Kam zrak vidí,
 Hned se klidí
 Před svatými každý sok.

Špatné modly pohanů
 Odhazují na stranu;
 Perun zvadá,
 Rádhost, Lada
 Následují Moranu.

Bratři pro své úkoly
 Pamatují na školy,
 Svaté zpěvy,
 Nové zjevy
 V mnohých chrámech hlaholí.

Hyne blud a ducha stráž,
 Pěkně zkvítá milá vlasť,
 Každé ráně
 Mocí Páně
 Chystá lék se již a masť.

Do Říma se vybrali,
 Přísný počet skládali,
 Že ne bludy,
 Ale všudy
 Ryzou víru hlásali.

Cyrill tamto umírá,
 Method pak se ubírá
 K Velehradu,
 Svému sadu,
 Jenž mu náruč otvírá.

Když se u nás sestaral,
Slovanské nám písmo dal,
Potom v Pánu
K nebes stánu
K odplatě se věčné bral.

Bratři v rájské výsosti,
Vy jste naší radostí,
Za nás proste,
A nám noste
Přežádoucích milostí.

Christa budem milovat,
Všecky cnosti pěstovat,
Bychom s vámi
Nad hvězdami
Mohli se kdys radovat.
Dr. Jan Bělý.

VIII.

Dal se na pouť světem
Anjel rychlým letem.

Potkal v světa bráně
Cyrill posla Páně.

Smím-li já se ptáti.
Kam se hodláš bráti?

„Jsem já anjel trestu.
Vážím na zem cestu.“

A co odtad slýcháš,
Že tak rychle spícháš?

„Slovan zle tam činí,
Celý svět ho viní.“

„Odříká se z přima
Skály Církve — Říma.“

„Církvi svaté laje,
K pomstě Boží zraje.“

Vrať se posle domů,
Nelze býti tomu.

Snad jen nepřátelé
O něm lhou to směle.

„A on v skutku hřeší,
Peklo vzdorem těší.“

Cyrillein já sluji,
Lid ten opatruji.

Budu prosit Pána,
By mu milost dána.

Zas se k Církvi vrátí,
Pozná, že jest máti.

Fr. Sušil.

IX.

Vzhůru bratří katolíci,
Christa, rodu milovníci!
Dejme v svatém zápalu
Průchod srdce návalu.

Cyrille a Methoději,
Dej ať bratří k Církvi spějí,
Urychletež hodiny
K spáse celé rodiny.

Jedna jenom pravda jesti,
Která k nebi cestu kleslí,
Cesta tato Christus sám,
Proto zavzni celý chrám:
Cyrille a Methoději a t. d.

Pravil Ježíš — pravda stálá :
 „Petře, ty jsi Církve skála,
 Kromě tvého základu
 Není věčných pokladů.“

Cyrille a Methoději a t. d.

Jenom Petr klíče bře,
 Otevírá nehes dvěře,
 Kdo se jeho odříká,
 Sám si slávu zamyká.

Cyrille a Methoději a t. d.

V Římě Petrův stolec stojí,
 Tam Bůh světlu spásu strojí,
 Odtud brána života
 Bezpečně se bleskotá.

Cyrille a Methoději a t. d.

Christus volal za nás k Otci :
 „Zachovej je svatou mocí,
 Ať jsou jak my v jednotě,
 By se octli v životě.“

Cyrille a Methoději a t. d.

Byly ondy věky zlaté,
 Bratr bratra v lásce svaté
 U oltáře políbil,
 Církvi věrnost zaslíbil.

Cyrille a Methoději a t. d.

Běda, již nás dělí stráně,
 Roztrženo roucho Páně,
 Bratři matku zradili,
 K macoše jsou zbloudili.

Cyrille a Methoději a t. d.

Opustili pramen živý,
 Z kalu váží nápoj divý,

Odtud duší choroby;
 Proto pějme z útroby:
 Cyrille a Methoději a t. d.

Matka dnem i nocí kvílí,
 Marně truchlí po tu chvíli,
 Nebes pomoc vyzývá,
 K patronům se modlívá:
 Cyrille a Methoději a t. d.

Ježíši, Ty's pastýř duší,
 Slovo Tvé nechť bludy zruší,
 Uved' ovce zbloudilé
 K pramateři rozmilé.
 Cyrille a Methoději a t. d.

Maria, Ty hvězdo světlá,
 Pros, by Církev znova zkvetla,
 Pak Tě věčně na nebi
 Všechn rod náš zvelebí.
 Cyrille a Methoději a t. d.

Jan Soukop.

X.

Bože věčný, nebes králi,
 Dárce všeho života,
 Světla Tvého z tajné dáli
 Záře na zem bleskotá.
 Kdož Tě dosti vynachválí?
 Bytnost Tvá jest dobrota.

Slovanského strasti rodu
 Vida v nebes koimnatě,
 Kterak z vraha zlého svodu
 Spěje k věčné zátratě:
 Poslal's bratry od východu
 Kázat o Své podstatě.

Rekové to byli vírou,
 Nepohnutí v pčeji;
 Sledovali stejnou mírou
 Tvojich, Pane, šlépějí:
 Víru pravou, lásku čistou
 Kázali nám s nadějí.

Kde poušť divá dříve hnětla,
 Tamto ráj teď vzešel nám;
 Blahost nebes u nás zkvětla,
 Sličný povstal víry chrám;
 Přechla noc, blesk Tvého světla
 Vládnul v zemi sám a sám.

Bylí zvukem Tvoji trouby,
 Zněly v milém ohlasu;
 Byli proudy Tvoji hloubí,
 Tekly v svatém zápasu;
 V nich's nám vzdělal předmět chlouby,
 Věčnou vlasti okrasu.

Slunkem z jara jeden svítil,
 Když zem kvítím zásobí;
 Národ jenom v krátku cítil
 Blahost jeho působí,
 Přec se všechen Bohem vznítil
 Zbaven byv zlé poroby.

Slunkem v létě svítil druhý,
 Prodlil déle v prosvitě,
 Zářil leskem blahé duhy
 Na otěiny blankytu;
 Až, tvář měly sady, luhy
 Plodem rajským okrytu.

Sláva Tobě nebes Pane.
 Žes je poslal v naši vlast,
 Vnitro naše díkem plane,
 Odňal jsi s nás věčnou strast;

Důkazem to věčným stane,
Že lid spasit je Tvá slasť.

Zachovej nám v stálém jaru
Víru svou až do skonu,
Zbav nás všeho zlého zmaru,
Sejmi všechnu úhonu;
Užívat dej víry daru
K ctností svatých výkonu.

O slyš, Pane, na svém trůně
Tyto díkův hlaholy,
Rozžehni nám v duše lůně
Lásky svaté plápolý,
Pak nás jak dým sladké vůně
Přijmi v nebes zástolí.
Fr. Sušil.

XI.

Zavítejte svatí bratři!
Národ celý na vás patří
Na svíce jak na jasné.
Nevyvázná vaše víra,
Láska vaše bohočirá
V paměti nám nezhasne.

Jako moudří stavitelé
Vystavěli jste chrám skvěle
Slovanskému národu;
Pro chrám tento víry svaté
Srdce vaše láskou vzháté
Podniklo vši nehodu.

Než jste přišli, byl mrak v zemi,
Nad Slovany náde všemi
Rozvládla se mrákota:
S vámi přišla blahost světla,
Vámi kvítka libě zkvetla
Posvátného života.

Vy jste praví naši ot ci,
 Vy jste blaze z Boží moci
 Zrodili nás pro Boha.
 Sňali jste nám pouta těsná,
 Aby vstala jednou ze sna
 Duše naše ubohá.

O vy hvězdy jasně skvoucí,
 Na náš národ na prahnoucí
 Roňte svatou osvětu!
 Z mysli naší tmu zlou smeste,
 Símě Boží u nás vedte
 K radostnému výkvětu.

Vytrhněte hříchův koukol,
 Aby skvěl váš svatý oukol
 Nebeskou se zásobou.
 Vyžádejte Páně milost,
 Aby pravá k Bohu čilost
 Vládla každou útrobou.

Pastýřové dobří naši!
 Na váš lid aj, zevšad straší
 Svaliti se záhuba.
 Vystrojte se pro nás k boji,
 Ať již u nás neobstojí
 Vraha zlého výchluba.

Dáni jste nám Bohem v strážce,
 Půjčujte se ve vši lásce
 Naší mnohé potřebě.
 Na zemi nás střežte stále,
 Po smrti nás k nebes krále
 Doprovodte velebě.

Christe Jesu, slyš jich prosbu!
 Odžeň pro ně všechnu hrozbu,
 Jenž se vztěká proti nám.

Pro ně nám dej v ctnosti zkvítat,
 Aby mohli někdy vítat
 V pověčné nás slávy chrám.

F. Sušil.

XII.

(Nápěv v Mor. národních písních od Fr. Sušila, číslo 19.)

Moravo, Moravo! nebohá má vlasti,
 Jak jsi dlouho vázla v pohanské té pasti!

Až dvě hvězdy krásné tobě nebe skytlo,
 Za kterými slunce svaté víry svítilo.

Cyrill, Method, bratři k nám se ubírají,
 Hojné jim žně u nás na Moravě zrají.

K Velehradu spějí — královskému městu,
 Otvírá lid srdce, oni k nebi cestu.

Boří se již modly, zvedají se chrámy,
 Na oltářích v chlebě přebývá Bůh s námi.

Lid náš slouchá, žasne, cítí ve své hrudi,
 Že jich zpěvem nová lahodnost se budí.

Slovanský kraj šířý jak ráj poomládá,
 Zavítá v něm pravdy, ctnosti svaté vláda.

Ach! že nekvetou nám bez trní zde růže,
 Že ctnost na pozemsku v bojích jen se zmůže.

Na svaté se tajmo krutá zrada kuje,
 Slovanský jich obřad sokům bludem sluje.

Žaloby se na ně k Římu vlekou proudem,
 Řím však nechce náhlým uškodit jim soudem.

Katolictva Otec bratry k soudu volá
 Tam se objevila sokův lež jen holá.

Bratři ve své víře bez úhony stáli,
 Slovanský jich obřad papež vděčně chválí.

Cyrill zatím v kápi se světem se loučí,
 Bratru svému stádce vroucně odporoučí.

Ten hned bez oddechu k Moravě spíchá,
 Zatím pod těrhou vlast nepřátelů vzdychá.

Zas tu líláš, učí, k mládi láskou jatý,
 Dává u překladu celý zákon svatý.

Kolikráte ještě slavný Řím ho vítá,
 A zas Morava mu vděčnou úctu skýtá.

Až pak mnohou prací utlé zvadlo tělo,
 S lůžka nástupníka volení se dělo.

Na to pastýř svatý ticho usnul v Pánu,
 Jeho duše vzletla k nebeskému stánu.

Orodujte za nás, velcí bratři svatí,
 Darové ať vaši nejsou od nás vzati.

Zůstanou nám v lásce našich otců mravy,
 Od Christa a Církve nic nás neodstaví.

Dr. Jan Bílý.

XIII.

(Nápěv viz v Mor. pis. číslo 4.) *)

Apostolé naši, bratři milí,
 Jací jste vy svatí muži byli!

*) Báseň tu přednášelo pacholet ve schůzce jednoty katolické v Ivančicích na slavnost sv. Cyrilla a Methodia 1854.

Život váš byl Boží zázrak jasný,
Nade všechny světů zvuky hlasný!

Vřelou touhou práhla duše vaše
Pravdě Boží učít předky naše.

Ejhle sysí, toto jaré kvítko,
Slovanské dnes věnuje Vám dítko!

Na horách tam roste ono právě,
Kde se modly kořily vám v trávě.

Svatovít a Perun, Radhost s Ladou
S hanbou již se z duší otcův kradou. —

Ale, ale — rač nás Pán Bůh chránit —
Nové modly nedají si bránit.

Svatí bratři, apoštolé milí,
Vyproste všem ctitelům svým síly!

Aby sfali bleskem vaší slávy
Nových bůžkův nepočetné hlavy.

Ach ten národ, jejž jste milovali,
Pro nějž jste se všeho světa vzdali!

Nezakotvil posud víry v skále,
Kam jste vy jej uváděli stále.

Proto k vám se denně ulíkáme,
A vás vroucně prosit uvykáme.

Za náš národ orodujte, drazí!
Jenž se v nízkém světa prachu plazí.

Tomáš Procházka.

Sv. Cyrill pachole.

Noc své žezlo rozprostírá,
 Kouzlí ráje vidinné,
 Tvor se každý poubírá
 V krajiny ty hostinné.
 Bdi jen C y r i l l pacholíček,
 Sen se netkne jeho víček.

Vroucně on se k Bohu modlí
 O posvátnou o milost,
 Aby v blahu, v nepohodlí
 Poslán byl mu strážný host;
 „Dej mi Pane toho vůdce,
 Abych zdolal v každé půtce.“

Aj ! tu slítá od blankytu
 Trojlist krásy nezřené,
 Rozplývá se v celém bytu
 Světlo vůkol růženné.
 Cyrill zvedá divem oči,
 An tré panen k němu kročí.

„Jsmef my dcery toho Otce,
 Jehož věčná dobrota;
 Žádals sobě za průvodce
 Anjela v pouť života.
 Pán nás poslal v této době,
 By's z nás obral jednu sobě.“

Pacholik se na ně dívá
 S tváří studem zardělou,
 K té i oné láskou splývá,
 A dlí s touhou nesmělou;
 Až pak v posled duše mladá
 Před Moudrostí k nohoun padá.

„Tebe sličná volím, tebe,
 Ty mně bývej vůdkyní,
 Ukazuj mi cestu v nebe,

Ostráhej mne v nevině.
 Ó nech vroucí duše moje
 Napájí se z tvého zdroje!“

Odtad moudrost zamiloval,
 Jí se celý zasvětil,
 Mnoho krajin proputoval,
 Víru Páně rozvětil;
 Až i přistav na Moravu
 Hlásal moudrost ctného mravu.

Moravo, má vlasti drahá,
 Kterak chováš poklad ten?
 Nevyvážený pramen blaha
 V pokladě tom uložen.
 S milostí ho pěstuj vroucí,
 Koruny ať dojdeš skvoucí.

Fr. Sušil.

Žalostníci.

Proč se kvílí slzou rosíš,
 Po kom ty to smutek nosíš?

„Zlá mi touha věje v hrudi,
 Slzy ty mi na tvář pudí.“

Moravo, ty milý toku,
 Co tak vzdycháš v každém kroku?

„Bolest ostrá hrud' mi bodá,
 Proto se mi kálí voda.“

Lípo sladká, co tak šumíš,
 Vždyť ty smutku nerozumíš?

„Do vlasti se do veškeré
 Přehluboké hoře dere.“

„Já jsmo svatá lidu tomu
Zřít mám na tu na pohromu?“

Odkad vánku, odkad věješ,
A kam takto rychle spěješ?

„A já věji od západu
A tam spěji k Velehradu.“

„Přijde mi tvář svatou chladí,
Vůni z ráje pro ni kadí.“

A kdo tvář ta svatá jestí,
Již tak něžně hodláš pěstí?

„K Methoději letím v spěchu,
Poslední mu nesu těchu.“

Anjele, ty posle Páně,
Kam se neseš s nebes báně?

„Vyprovodit k nebes těchám
Methoděje duši spěchám.“

„Nad blankyt se ona zvedne,
K nadnebeským slastem sedne.“

Ach tož předce ten muž Boží
Na smrtelném leží loži!?

Již ten anjel již tam stojí,
Duši s sebou vzíti strojí.

Ach ty svatý Methoději,
Jak se slzy pro tě lejí!

Lípa, řeka, vzduch i kvítí
Pro tebe se v smutek řtí.

Všecko pro tě v pláče klesá,
Anjel jenom z tebe plesá.

Ach že více posud nebe,
Než lid tento hledá tebe!

Ten tvůj národ, jemuž's kázal,
Pouty hříchův zas se svázal.

Cizým tobě, cizým sobě,
Cizým Bohu jest v té době.

A ty's jeho kotva pevná,
Záře jeho milojevná.

O pojď s nebe, pojď k nám znovu,
Oprošť lid ten od okovů!

Spoj nás všechny v spolek jeden,
Jenžby Bohem byl vždy veden.

Fr. Sušil.

Smrt sv. Cyrilla.

Svatý Cyrill leží sklíčen v Římě,
Neduhu jej obtěžuje břímě.

A ten neduh ho jak kamen tíží,
S neduhem tím smrt se k němu blíží.

Blesk-li to tak jasně zamihotal,
Slavík-li to sladko zaštěhotal?

Nezablesknul blesk to na blankytu,
Nezasvistnul slavík v sladkém citu.

Zableskla to záře s nebes výše,
V záři stoupil anjel Páně tíše.

A tu sstoupiv k Cyrillově loži
Věstil jemu tajnou radu Boží.

Věstil radu, jakou Bůh s ním chová,
Nepromluvil ale při tom slova.

K nebi kynul, perutěma šuměl,
Svatý Cyrill dobře porozuměl.

Porozuměl a hned zpíval v slasti
O své pouti do nebeské vlasti:

„Vejdu Pane, vejdu do Tvých dvorů,
Obcovati budu svatých sboru.

Plesej duše, plesej duše moje,
Otevře ti komnaty Pán svoje.“

Nechystá se vojín k zlému boji,
Cyrill svatý ke smrti se strojí.

Smrt mu sladká, čeká na ni v plese,
Ale trudem o svůj národ hnc se.

A ta bláha, vzešlá jeho zraku,
Ukrývá se do žalostných mraků.

Obrací se k bratru Methodovi,
Bratrskými vylévá se slovy.

Jako padá z květů rosa hustá,
Line řeč se z Cyrillova ústa.

„Vím že, bratře, po svém kraji toužíš,
An se vrahův nepřátelstvím soužíš.

Bratře milý, netuž po svém kraji,
Na Moravě pro tě líchy zrají.

Na nebeském jsme my na úkolu
Pracovali posaváde spolu.

Aj, já nyní padám na té liše,
O jdi bratře do Moravské říše!

Láskou zbožnou hoří tam hrud' mnohá,
Jdi k nim z lásky předobrého Boha.

Dokonej to dílo započaté,
Připrav Pánu tamto stádo svaté."

A to praví z celé duše vroucí,
Až mu srdce přestávalo tlouci.

Šíp to nejde v srdce vojínovo,
Ve hrud' bratra bratrovo jde slovo.

Proniknut jsa s přísahou mu praví,
Že se k dílu vrátí do Moravy.

Radostí se Cyrill k němu kloní,
Lsbaje ho slzy slasti roní.

A pak objav přítomné své žáky
Prosbu k Bohu praví plnou čáky.

„Pane Bože, slyš mne na nebesou,
Prosby moje nechť se k Tobě nesou.

Nechť Tvé oči na Slovanech prodlí,
By se nevžňal nikdy v nich blud podlý.

Jak to slunko na nebesích svítí,
Nepřestávej Církev v nich se skvítí.

Dej jim v Římě ctíti Církve hlavu,
Dej jim v svatém prokvétati mravu."

Ne tak labuť při svém skonu pje,
Jak se prosba jemu s ústou leje.

A jak slunko padá za obzorem,
Tak se loučí Cyrill s učnův sborem.

A jak rosa po západu plyne,
Tak se z očí učnův slza line.

Pochovali v Římě jeho kosti,
Klementův chrám jeho zbytky hostí.

Fr. Sušil.

Smrt sv. Cyrilla v Římě.

(Dle obrazu Hellichova vydaného Dědictvím sv.
Cyrilla a Methodia.)

Přístup Moravěňko, přístup blíže,
Viz, jak Apostol tvůj umírá;
Cyrill, jenž ti kázal blaho kříže,
Na věčnost se tiše ubírá.

Poslušen jsa hlasu papežova
K Římu radostivě putoval,
Skvělý důkaz dala jeho slova,
Ryzost víry vždy že zachoval.

S bratrem Methodiem milým spolu
K Petrově se skále dostavil,
Tam však k Moravanů věrných bolu
Jeho duch se k hvězdám odplavil.

Ajhle lože, na němž tělo klesá
Na Moravské roli zhubené!
Cyrill nenařká, ale plesá,
Blížít se mu slasti toužené. —

Zdřímna jedné doby spatřil Christa,
An mu kynec tvář milostnou;
Poznal, že mu není tuto místa,
Že již skoná dráhu žalostnou.

Proto svolal vůkol lože svého
 Bratra, učenšky milné;
 „S Bohem“ dává z nitra upřímného,
 Dřív než zajde v kraje vzdálené.

Vzácný klenot na srdci mu leží,
 Od něho se těžce odloučí —
 Víš-li Moravičko, oč mu běží?
 Slyš, co bratru vřele poroučí:

„Methoději, soudruhu můj statný!
 Dva jsme byli posud spřežení,
 Úkol týž jsme měli blahodatný:
 Moravanů milých spasení.“

„Hospodin mne nyní k sobě volá,
 Tělem zemdlen padám na liše;
 Bez nás lid ten bludu neodolá,
 Nepozná mír Pána Ježíše.“

„Nuže vrať se na Moravu drahou,
 Neostavuj dílo posvatné,
 Vyučuj lid dále stejnou snahou
 Pravdě Boží věčně nezvratné.“

„Já pak tamo v nadehvězdué báni
 Přímluvčím ti budu u Boha,
 Aby žehnal tvému namáhání,
 Až nás spojí nebes obloha.“

Domluvil již věrný sluha Pánč,
 Rájský mír mu v tváři rozkvetá,
 Oko zbožně od pozemské pláně
 K svatým horám již již zalctá.

Method zatím v žalu přehlubokém
 Tiskne ruku bratra svatého,
 Přisáhá se vrátit rychlým krokem
 K posvěcení lidu milého.

Na to ruku zvedá Cyrill blahý,
 Aby žehnal žákům, bratrovi,
 Jeden ještě hlahol šepce drahý:
 „Moravany získej Christovi!“

Jan Soukop.

Smrt sv. Methodia.

Co se to tam hemží cestou k Velehradu,
 Snad to vlastovénky berou spolu radu?

Radu spolu berou, kde být pohostinu,
 Jak se rozdělití mají o krajinu?

Vlastovénky to tam nebdí o domovy,
 Sedmero to bratrů chvátá k Methodovi.

Žádný nerozpráví, po tichu jdou všecí;
 Což to ukřívají v hrudi tajné věci!

Došla jich zlá zpráva náhle o Methodu,
 Že ho anjel smrti volá k nebes hodu.

Proto pospíchají tito věrní chodci,
 Aby promluvili ještě k svému otci.

Tam již docházejí Methodova bytu,
 Tichost odpovídá smutnému jich citu.

Již jsou u vnitř domu, však než k otci stanou,
 Utírají slzy, jež jim s očí kanou.

Netřpylí to snít se ve slunečné září,
Skvějí se to vlasy ob otcovu tvaři.

Tvář co slunko svítí, hlava jak lesk sněhu,
Jest to věští prokmyt s nadhvězdových břehů.

Na ložci on leží a má ruce spiaté,
Ústa pohybují v modlitbě se svaté.

A když vidí svatých sedmero těch bratří,
S přívětivou láskou s lože na ně patří

A jak obstupají děti rodiče,
Tak se vinou bratří k Metodovi celc.

Nepadá to rosa na bylinu suchou,
Řeč to padá svatá v mysl dobrosłuchou.

Method jim všem žehná a se s nimi loučí,
A je Christu Pánu ve stráž odporoučí.

A jsa blízek smrti, jak hlas jenom zdolá,
Horazda tu zvláště k sobě ještě volá.

„Dal jsem těmto krajům tebe za biskupa,
Jak si vyžádala svatá kněží kupa.

Buď jim otcem dobrým, veď si nenádherně,
Pas to stádo Páně, pas je vezdy věrně.

Kaž jim slovo Boží, kaž jim vezdy právě,
Vychovávej národ tento k Boží slávě.

Aby náboženství blahodějně kvetlo,
Přede vším jim tvého příkladu sviť světlo.

Drž se Spasitele, drž se Christa přímě,
Drž se také jeho náměstníka v Římě.“

A to povídaje sotva ještě hlesá,
A své zraky mroucí zvedá na nebesa.

Líbezný to vánek nezavívá z jihu,
Jest to šepot duše k nebi na postihu.

Poslední z úst prosba Methodovi zněla,
Jakoby se palna dechem Božím chvěla.

Když duch jeho zbožný opustil svou schránu,
Otvíralo nebe pro něho svou bránu.

Na rtou však mu ještě líbý úsměch tanul,
Jakby po nich anjel perutěma vanul.

Fr. Sušil.

Apostolové Moravští.

S Methodiem svatý Cyrill
Památku si v srdci vyryl

U nás věrných Moravanů,
U všech jiných u Slovanů.

Svatý Cyrill, mudřec zvaný,
Složil písmo pro Slovaný.

Abecedy řecké užil,
S novými ji tahy sdružil;

Obá mládež pěstovali,
Učitele vychovali.

Zvelebili naši mluvu,
Přirozenou duše chůvu.

U nás Církev solva robě
Vzrostla v matku v krátké době.

Popadaly modly dolů
Mocí svatých apostolů.

Popracovav Cyrill dosti,
V Římě složil svoje kosti.

Method ale se vší silou
Strážil setbu bohumilou.

Mást ho chtěla cizá ruka,
A zlá vrátkost Svatopluka.

Nezakalí, nezatrudí
Methodia mužné hrudi.

Pokud duše v těle tluče,
Stojí Method lid svůj uče.

Methoději, reku Páně,
Ověnčíť dej svoje skráně!

A Ty Bože na výsostech,
Vládce v lidských ve křehkostech!

Nalej v moje křehké kosti
Z Methodia trvalosti!

Tomáš Procházka.

Methodka.

Za Dědice ku severu
 Zaletávám myslí svou,
 Na zrak ducha obraz беру,
 Jenž tam pohnul hrudí mou.

Po Moravě spásy símě
 Seje Method přišel tam,
 Pravdě, k nížto klíč je v Římě,
 Vzdělal u nás skvělý chrám.

Počátek kde Ha na bérce,
 Na skále se postavil,
 Otvíraje pravdě dvéře
 V srdce lidu balsam lil.

Svatá řeč hrud' omládala,
 Jako jižních vánkův proud; —
 Zas co bouř' jí otrásala
 Zvěst, „že věčný přijde soud.“

Dojmutý lid žele hříchů
 V skroušeném se srdci kál,
 Pokorou pak zdusiv pýchu
 Zlobě navždy výhost dal.

Lid již duchem zotavený
 Bohu díky vylévá,
 Ale Method unavený
 Horkem, žízni omdlévá.

Z tisícův tam lidu všeho,
 Kterých z nebes napojil,

Nebylo ni jediného,
By mu žízeň ukojil.

K Bohu vzdechnul Method vzhůru,
Jenž tam vedl jeho krok,
A v tom zdobil skalnou kůru
Divotvorný vodoťok.

Sám tou vodou zotavený
Na lid též ji hojně lil,
A lid hříchův pozbavený
Vroucně Boha velebil. —

Dědičtí a z Hamiltonu
Zdroj ten v úctě chovají,
Pijí zdravou vodu onu
A jí chválu dávají.

Teč Methodko! teč jen hojně,
Obmyj z viny ten náš svět,
Bychom mohli vždy důstojně
„Sláva Bohu!“ svorně pět.
Per. Obdržálek.

Svatý Cyrill a Method.

Zasvitnul blažený den s plahotin nebes
Skvostnějším zdobený dnů všelikých nacheť,
Jenž svou jasně odívá
Září všech Slovanů světy.

Posvátný to našich jest den apostolů,
V nichž k nám Páně milost proudně zavítala,
A vláhou věkobytnou
Vlastenské luhy oblila.

O dvě přebлаžené! Hvězdy milé nebes
 Otcovských! bohatým víry nemíjivé
 Obleskem mhlou přehustou
 Jste s myslí Slovanův sňali.

Když vás matka časem svým vydala světu,
 Zvuk sladký proletěl všech Slovanů krajem
 A v chrámech se pohanských
 Hřízou třásla model tlupa.

Ďábelská se na vás jak divoký vichor
 Prchlostí zuřivou zášť opovážila,
 Loď roztrhášti víry
 Nestoudným se čelem snažíc.

Leč Christus spravoval plavbu vaší lodi,
 A v kormidlo čilé kříž jste pořád měli;
 Tak loď v bouři osudné
 V přístav vešla bez úhony.

Přebлаžní stromové vy jste olívoví,
 Rozkvětlí na Boží sličně na zahradě,
 Z nichž v náš lid se milostí
 V sladké vůni olej řine.

Harfou vás učinil Pán přelibozvukou,
 A zpěv váš se linul ve světa útěchu,
 Jak když k vesně zavítá
 S písní rozčilenou slavík.

O dvojchráme svatý, vystavený Bohem,
 V němž božské napořád lásky oheň planul,
 V němž vonná se pořádě
 Obět Pánu donášela!

O kdož vás velebí dosti umí slovem?
Ve vděčných Slovanův vy jste si útrobách
Zbožné slávy památník
Na věčné vzdělali věky.

Fr. Sušil.

Postesk.

Povstaň jednou opět v tuto dobu
Methoději, vlasti proroku,
Vylej řeči v prudkém výstoku,
Aby vnikla do nejzazších drobů.

Čili necháš déle pyšnou zlobu
Řádit ve svém divém výskoku,
Až zrobivši obor otroků
Do pověčných lid tvůj svrhne hrobů?

Národ tvůj se s nebem potýkaje
S láskou Boží zapeklité hraje,
Lži se koří, pravdě Boží laje.

O již povstaň a přijď v naše kraje,
Přijdiž se slov Božích ostrým mečem,
Přijď, a učiň konec necným řečem.

Fr. Sušil.

Den sv. Cyrilla a Methodia.

Stěhuje se od nás krutá zima,
 Jaro stařenu tu vymítá,
 Osnovu jí všechnu rozplítá,
 A již samo vládu za ni třímá.

Kvítí, ještě vůni libou dýmá,
 Milostně již všady zavítá,
 Ptactvo z daleka k nám přilítá,
 A svým zpěvem srdce čilé jímá.

Totě čas ten zasvěcený svátku
 Svatých Methodia, Cyrilla,
 Na posvátných nauk na památku.

Jini bludův tma se zhubila,
 Zkvetla ctností kvítka spanilá,
 Tož jich den jest z jara na počátku.
 F. Sušil.

Slavnost sv. Cyrilla a Methodia.

Aj, jak nebe, země celá plesá
 Nad Solunských bratří paměť!
 Slovanstvo ji věčné zasvěť —
 Jenom duch můj smutí se a klesá,

Jen já kvílím, bolestně to nesa,
 Slováci že jako zakletí
 K shodě svaté nechtí dospěti,
 Až je osud jako listky zčesá.

Než proč zoufat nade budoucností,
 Nad Slovenska blahou jednotou?
 Vždyť vy bdíte nad ním u věčnosti:

Cyrille a Methoději svati!

Vámi svornost se vši blahotou
Jistě se zas k němu ponavráť.

* * *

Co náš zavinil lid zbožný, tichý,
Že mu kalich ten pít souzeno?
Buď nám s nebe od vás zjeveno,
Bychom kát se mohli pro své hříchy.

Či jsou marné všecky naše vzdychy,
Od Boha-li věčně určeno,
Nešťastné by naše plemeno
V sváru bratském zahubil vrah lichý?

Nemoudří my! jako různých matek
Děti, v chýži vlastní strojíme
Ke škodě své různice a zmatek.

Ba ni v chrámě nejsme sjednoceni,
Nesvorně i tam se modlíme,
Vříc otcův z části odcizeni.

* * *

Kde je krásný sad, jejž zaštěpily
Ruce vaše věčně žehnané?
Přišla bouřka, a tak zlámané
Hyne všecko bez životné síly.

Jako dřevo, které rozdrtily
Hromy Bohem hněvným metané:
Tak jsou naše lpy zrouchané,
Snad, by nikdy víc se nescelily?

Což jsme v skutku již tak rozpadeni,
Že jest marná touha všeliká
Křesťanského dojít sjednocení?

Nač však kruté tyto boly nosit,
 Vždyť jest mocnost Boží veliká,
 Cyrill, Method budou za nás prosit.

* * *

V záhrobí též duch váš láskou zňatý
 Ostříhejž nás syny ztrápené,
 By nás vám v Christu zrozené
 Zůstavil ten osud jedovatý.

Vy již máte pokoje věk zlatý;
 Nás však mnohou ránou ztížené
 Opojuje z číše trávené
 Proti nám čas tento zášlť jatý.

Nedejtež jen zhynout svojí práci;
 Jestliže se nebe nezzelí,
 Srdce naše v ranách dokrvácí.

Pohledněte na ty naše Tatry!
 Nech se duše jejich veselí,
 I nechť vlají k Římu jejich vatry! *)
 J. M.

*) Vatra = oheň, plamen, ohniisko.

Nové
hodinky Duchovní
k soukromé pobožnosti.

Wyzwání.

Po tichu se každý pomodlí:

Otče náš — Zdrávas Maria — Běřím to Boha.

V. Hospodine, rty mé otevřeš:

R. A ústa má zvěstovati budou chválu Tvou.

V. Bože, ku pomoci mé vzejži,

R. A k spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i
na věky věkův. Amen.

Zpěv.

Pojďme, bratři — sestry spolu!

Pokořme se Hospodinu;

Christu, Mistru apostolů,

Jenž hřích potřel a sňal vinu;

Bohu čest a díky pějme

Stvořiteli — Spasiteli,

V Duchu svatém zaplésejme,

A svět plesej s námi celý.

Po Své lásce nepojaté

Seslal Bůh nám apostoly,

Ze Soluna bratry svaté

Na Slovanskou poslal roli:

Methodiem a Cyrilem

Dal nám hlásat pravdu Svoji,

A v ovčinci Cirkve milém

Nalézt cestu ku pokoji.

Nuž ty Bože trojjediný:
 Otče Synu s svatým Duchem!
 Nevaž těžce naše viny —
 Nakloň k nám se lásky uchem:
 Bože Otče věčný Králi,
 Shledni na nás na Svě děti!
 Požehnej ty díky, chvály,
 Jež Ti budem vřele pěti.
 Amen.

V. Pane smiluj se nad námi:
 R. Christe, smiluj se nad námi;
 V. Pane smiluj se nad námi:
 Otče náš atd.
 V. A neuvoď nás w pokušení
 R. Ale zbav nás od zlého.
 V. Pomoc naše ve jménu Páně
 R. Který stvořil nebesa i zemi;
 V. Pane, vyslyš modlitbu mou:
 R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se!

Wšemohoucí, věčný Bože, uheď na hříchy
 naše, ale tu přimlouvám Blahoslavené Rodičky
 Boží, Marie Panny, sv. Petra i Pavla, sv. pa-
 tronů našich Cyrilla i Methodia i všech Svatých,
 pomáhej nám ve všech potřebách našich mi-
 lostí Svou, abychom Tebe důstojně, svatě, po-
 korně a vroucně chválili ve všem, a ostří-
 hajíce všady a vezdy vůli Tvou, dosáhli mi-
 losrdenství Tvého strže Pána našeho Ježíše
 Christa, Syna Tvého, který s Tebou w jednotě
 Ducha svatého živ jest a králje Bůh na věky
 věků. Amen.

Na jitni.

po tichu: Otče náš — Zdrávaš Maria.

V. Bože ku pomoci mé vzejři:

R. Pane k spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému;

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i
na věky věkův. Amen.

P i s e ň.

Blažen, kdo své srdce v mládí

Celé čisté oddal Pánu;

V Něm se těší, s Ním se radí

Podle vzoru nebešfanů:

A tak v službě Boží stáli

Method, Cyrill od mladosti:

Zhrdli světem — nebes králi

Oddali se s upřímností.

Nuže, bratři, sestry spolu

Mládci — starci Bohu služme,

Dnem i nocí — v slasti — v bolu —

S Ním se těšme -- po Něm tužme.

Pomine svět se svým klamem;

Kdo mu sloužil, s ním též zhyne;

Svatá radost v Bohu samém —

Ta jen po věk nepomine. Amen.

Antifona: Milovati Tebe budu Hospodine, jíslo
má, útočiště mé a vysvoboditeli můj.

V. Smiluj se nad námi všemi Hospodine:

R. A ukaž nám světlo milosrdenství Svého.

V. Pane, vyslyš modlitbu mou:

R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se!

Wšemohoucí wěčný Bože, jenž jsi nás strze blahoslavené biskupy a wyznawače, Cyrilla i Methodia w jednotu prawé wíry křesťanské powolati ráčil: udeř, prosíme, abychom, ježto se nynější slawnosti (— památkou) jejich těšime, tudýž pro zásluhy jejich sláwy wěčné dosíci zasloužili. Strze Pána nasseho Jezisse Christa, který s Tobou žiw jest a králuje w jednotě Duchu Swatého Bůh na wěky wěkůw. Amen.

V. Drodujte za nás, swatí Cyrille a Methoději!

R. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Christowých.

Modleme se!

Wšemohoucí, wěčný Bože, Otče náš nej-swětější, pohledni milostivě ku pokorným prosbám našim; oswobed myslí nasse od útokůw pokušitelowých; zapal ohněm Duchu swatého srdce i ledwi nasse a posvěť nás milostí swaté Swé lásky, abychom po příkladu swatých služebníkůw Twých Cyrilla i Methodia důstojným Duchu swatého jsouce přibytkem nepostworným tělem a čistým srdcem Tobě se libili a w prawé pokoře owoce lásky wydawali, strze Christa Pána nasseho.

R. Amen.

K chwalám.

V. Bože, ku pomoci mé wzežti,

R. Pane k spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Píseň.

V pusté hoře za svítání
Hlučné sbory žalmy pěj,
Do anjelských zlatých bání
Modlitby se z duší lejí.
Cyrill, Method na té hoře
S bratry Boha vřele chválí,
U radostné u pokoře
Jitro světí nebes králi.

Se svatými bratry těmi
Každého dne chvalme Pána!
Aj, i nám jest na té zemi,
Vzletěl k nebi milost dána!
S anjelskými pějme kůry:
Sláva Bohu slovem, činem:
A Bůh nám dá milost s hůry,
Že se s nebem nepominem.
Amen.

Antifona. Oslavovati budu Tebe Hospodine
z celého srdce svého; vypravovati budu všeschy díly
Tvé.

V. Chvalte Hospodina i vždyjte jméno Jeho:

R. Zvelebujte mezi národy skutky Jeho!

V. Pane, vyslyš modlitbu mou;

R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se:

Wšemohoucí, věčný Bože, jenž jsi nás
střez blahoslavené biskupy a wyznavače, Cyrilla
i Methodia w jednotu pravé víry křesťanské

powolati ráčil, uděl prosíme: abychom, ježto se nynější slavnosti (— památkou) jejich těššíme, tubyž pro zásluhy jejich slávy věčné došici zasloužili. Strze Pána našeho Ježíše Christa, který s Tebou žij jest a králuje w jednotě Ducha swatého Bůh na věky věkům.

R. Amen.

V. Drodujte za nás, swatý Cyrille a Methoději:

R. Abychom hodni učiněni byli zaslibení Christových.

Modleme se:

Bože, od kteréhož swaté žádosti, pravé úmysly a spravedliví skutkové pocházejí, dej služebníkům Tvým pokoj, kteréhož svět dáti nemůže, aby srdce naše rozkazům Tvým byla oddána, i po odvrácení strachu před nepřátely časové naši w ochraně Tvé byli pokojní. —

Wšemohouci, věčný Bože, jehožto Duchem wesskera Cirkew se posvěcuje, řídí a spravuje, wyslyš náš pokorné služebníky Swé, jenž Tebe za sebe i za wesskerou Cirkew prosíme; uděl nám odpustění hříchůw i útěchu w životě, a spravuj nás wsecky ustawičně milostí Swou, abychom oswobození ode wssého zlého swatě žijí byli a milosrdenství Twého došici mohli. Strze Christa Pána našeho.

R. Amen.

V. Pane, wyslyš modlitbu mou:

R. A wolání mé k Tobě přijď.

V. A buďte wěrných zemitelých strze milosrdenství Boží odpočínátež w pokoji.

R. Amen.

V. Pomoc Boží žištěj s námi vždycky. R. Amen.
„Otče náš a Zdrávaš Maria.“

O první.

**Po tichu: „Otče náš — Zdrávaš Maria —
 Běhím v Boha.“**

V. Bože tu pomoci mé vezjži:

R. Pane i spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
 věky věků. Amen.

P i s e ň.

Jako růže v milém sadu

Divnou krásou rozvíjí se:

V Soluně i v Cařihradu

Cyrill, Method cnostmi skví se.

Jako slunce světu svílí

Na blankytu na nebeském:

Tak se bratři svalí třpytí

Víry — lásky Boží leskem.

Dej nám, Bože, dej den po dni

Za vzorem Tvých svatých jiti,

Ať se láskou stanem hodni

V květnici Tvé květy býti;

Veď nás Pane, světa davem,

Uprav srdce, slova, činy,

Ve světle ať víry pravém

Slavíme Tě, Trojjediný!

Antifona. Poloj a pravdu mlujte, praví Hospo-
 din všemohoucí. Žeben druhého břemena nešle a
 tať naplníte žatón Chřiřtům.

V. Pomáhej nám, Bože, Spasiteli náš!

R. A pro slávu Svou vyřvobod náš.

V. Pane vyslyš moblitbu mou:

R. A volání mé i Tobě pŕijš.

Modleme se!

Wšemohoucí, věčný Bože! původce ži-
vota, Otče náš a dárce všeliké milosti, zasměj
mysl, srdce a vůli naši hned dnes na ušvitě,
aby všecko, což mysliti a cítiti, mluviti a ko-
nati budeme, od Tebe se počínalo a směřujíc
ke cti a chvále Tvé napomáhalo nám všem
ku spasení a blahoslavenství. Srdce Christa
Pána nasseho. Amen.

V. Drodujte za nás sv. Cyrille a Methoději!

R. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Christových.

Modleme se!

Na přimluvu svatých služebníků Tvých
Cyrilla i Methodia, vyslyš Hospodine prosby
naše pokorné, ježto se k Tobě za všechny slavy a
čáry v křesťanstvu modlíme, abychom všickni z
darů milosti Tvé v pravdě a v lásce věrně slou-
žili Tobě. Osvět rozum náš, víru rozumnou, lásku
roznou, a naději upewní mezi námi. Uděl nám
blahého pokoje, odvrát od nás posušení a nebez-
pečení, dodej nám umění a rozumnosti, zdra-
ví a síly, abychom nad posušením vítěziti, po-
winnosti své řádně konati, kříže své pokorně
snášeti a Christa Pána a Spasitele svého ná-
sledovati mohli. — Račiz Hospodine, Otče náš,
od bludů a hříchů očistiti svět: zaslepené
osvět, bloudící uveď na cestu pravdy, hříšníky
probud a pohni ku pokání, zarmoucené utěš,
churavým uděl polehčení a nemocným zdraví;
nevinným pať vězňům rozvaž pouta i zotvírej
žaláře, pracujících posilni a umírající zaopatři
milostí Svou a ohrad stráží duchů nebeských,

abychom vsíichni ve vslech svých potřebách a důležitostech z milosrdenství Tvého a z otcovské lásky Tvé každého času radovati se mohli. Amen.

V. Pane vyslyš modlitbu mou:

R. A volání mé k Tobě přijď.

V. A buďte věrných zemělských odpočiňte v pokoji

R. Amen.

Otče náš a Zdrávaš Maria.

O třetí.

Po tichu: Otče náš a Zdrávaš Maria.

V. Bože, ku pomoci mé vzejž,

R. Pane k spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

P í s e ň.

Apostoly ve svět šířý

Christus vyslal s lásky slovem,

A tak vzrostl světlem víry

Života strom v ráji novém.

Apostolův šlepějemi

Cyrill, Method k nám se brali,

Po té šířé naší zemi

Símě víry rozsívali.

Děk Ti, Pane, za to světlo,

Cos nám s nebe podal jimi,

Ochraň kvítí, co již zkvetlo

Mezi námi posly Tvými.

Dej — o dej, ať mile roste

Života strom — Církev Tvoje:

V jedné Církvi bludu prosté

Nech Tě chválí lidstva roje.

Amen.

Antifona. Víím, tomu jsem uvěřil a jsem jist, že Pán maceu ješt slab můj zachováti až do onoho dne.

V. Po vsíi gemi rozestel se žvut jejich:

R. A do končin země slova jejich.

V. Pane, vyslyš modlitbu mou,

R. A voláni mé k tobě přijíš.

Modleme se:

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi nás
 strze blahoslavené biskupy a vyznavače Cyrilla
 i Methodia v jednotu pravé víry křesťanské
 povolati ráčil, uděl prosíme, abychom, ježto se
 nynější slávností (památkou) jejich těšíme, tudíž
 pro zásluhy jejich slávy věčné dosíci zasloužili.
 Strze Pána našeho Ježíše Christa, jenž s
 Tebou živ jest a králuje v jednotě Ducha
 svatého Bůh na věky věkův. Amen.

V. Orobujte za nás sv. Cyrille a Methoději!

R. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Christových.

Modleme se!

Na přímluvu svatých služebníků Svých
 Cyrilla i Methodia, račiž nás Hospodine za-
 chováti v jednotě pravé víry a svaté Církve
 katolické. Ty sám osvěcuj, říd a promázej nás
 milostí Ducha Svého, abychom smýšlením a
 životem svým nikomu nebyli k pohoršení, mo-
 dlitbami, slovy a skutky lásky křesťanské bratrům
 bloudícím napomáhali k poznání a milování
 pravdy zákona Tvého. Naprav, což poru-
 šeno, a propůjč milostivě, aby rozptýlení bratři
 naši, s obnovenou láskou přivinuli se k pra-
 vému pastýři Tvé svaté Církve a jednomyslní

jsouce u víře, s námi zároveň Tobě důstojně
sloužiti a jméno Tvé oslawovati mohli. Sfrze
Christa Pána nasseho.

R. Amen.

V. Pane vyslyš modlitbu mou:

R. A volání mé k Tobě přijď!

V. A duše věrných zenuťelých odpočíněť v pokoji.

R. Amen.

„Otčenáš a Zdrávas Maria.“

O šesté.

po tichu: „Otčenáš a Zdrávas Maria.“

V. Bože tu pomoci mé vzejť:

R. Pane, k spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

P i s e ň.

Cyrill, Method, bratři rodni,

Chodí krajem bez ustání;

Léta mnohá den to po dni

Národ budí ku pokání.

Chodí — kází — slovem Božím

Modly boří — šalbu maří

Milostí a lásky zbožím

Na křtu svatém duše daří.

Kdo spíš, vzhůru! čas je vstáti:

Slunce svítí na poledni;

Kdo jsi v hříštech, hleď se káti:

Chvátá večer tvůj poslední.

A Ty Bože, každou duši

Probud z hříchů lásky divem;

Zahlad vše, co pokoj ruší,

Nech Ti svatě po věk žijem.

Antifona. Čiňte polání a věšte ewangelium.

Nebo neobráťte-li se, zahynete!

V. Litoštivý a milosrdný jest Hospodin:

R. Blahoslavení, kdož hledají milosrdenství Jeho.

V. Pane vyslyš modlitbu mou:

R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se!

Wšemohoucí věčný Bože! jenž jsi nás pro zásluhy blahoslavených biskupů a wyzna-
wačůw w jednotu pravé wiry křesťanské powo-
lati ráčil, uděl prosíme, abychom, ježto se wy-
nější slawností (památkou) jejich těšime, tudíž
pro zásluhy jejich slawy věčné dosíci zasloužili,
sřeze Pána nasseho Ježíše Christa, jenž s Tebou
žiw jest a králuje w jednotě Ducha swatého
Bůh na věky věkůw. Amen.

V. Odrobujte za nás sw. Cyrilla a Methoději!

R. Abychom hobni učinění byli zaslíbeni Christových.

Modleme se!

Bože, jenž hříchem rozhněwán, poláním
ale ukojen býwáš, račiž se, prosíme Tebe po-
korně, na přimluwu swatých služebníkůw Swých,
Cyrilla i Methodia smilowati nad námi a wy-
toreň wšeliken hřích z prostředku lidu Swého.
Dejž nám poznati ohawnost provinění nassích
a tajné příčiny, zjewné počátky a záhubné ná-
sledky jejich. Bronikni srdce nasse upřímnou
strousseností a opravdomou lítostí, abychom ne-
líčenými slzami, důstojnými skutky pravého po-
lání zmyli své winy, očistili dusse a uhasili
plameny pokuty věčné. Osvět mysl pokalenou

a posilni třeskou vůlí naši, ať warnjice se příležitosti k zlému, dobrý boj bojujeme proti svodům těla, světa i ďábla. Sejmi s nás vazby nepravosti našich, abychom, dojdouce žádoucího pokoje svědomí, napotom všecha přikázání Tvá ochotně a věrně plniti mohli. Skrze Christa Pána našeho. R. Amen.

V. Pane vyslyš modlitbu mou:

R. A volání mé k Tobě přijď.

V. A dusse věrných zemřelých odpočítáte v pokoji.

R. Amen.

„Otče náš a Zdrávas Maria.“

O deváté.

po tichu: Otče náš a Zdrávas Maria.

V. Bože tu pomoci mé vezři:

R. Pane k spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,

R. Začal byla na počátku i nyní i vždycky až na věky věků Amen.

P i s e ň.

Kdož po Christu kříž svůj nosí,

U nohou kdo Jeho sedá,

Zhrdá, čím se svět honosí.

Ve všem slávu Boží hledá:

Aj, to sluha — hodný Christa,

Jak jím Cyrill, Method byli:

Korunu Pán jemu chystá,

Sám jej vede k ctnému cili.

Cyrill, Method kříž svůj tiše

Nesli v tísní toho světa,

Nedbali, že pro Ježíše

Svět zlý na ně hanu metá:

Nuže, nesme strast i hoře,
Co Pán vložil, což uloží;
Nesmo tiše kříž v pokoře,
A tak dojdem slávy Boží.

Amen.

Antifona. Obe mne pať obstup to, abych se chlubil,
leč w kříži Pána nasseho Ježíše Christa, strze Něhož
mi uktřizován jest svět a já světu.

V. Kříž Tvůj melebíme Pane Ješu Christe,

R. Smiluj se nad námi, jenžto jsi umřel za nás.

V. Pane vyslyš modlitbu mou:

R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se!

Wšemohoucí věčný Bože, jenž jsi náš
strze blahoslavené biskupy a wyznavače Cyrilla
i Methodia w jednotu pravé wíry křesťanské
povolati ráčil, uděl prosíme: abychom, ježto
se nynější slawuosti (památkou) jejich těšime,
tudiž pro zásluby jejich sláwy věčné dosíci za-
slonžili. Strze Pána nasseho Ježíše Christa,
jenž s Tebou žiw jest a králuje w jednotě
Ducha swatého Bůh na věky věkůw.

R. Amen.

V. Drodujte za nás sw. Cyrille a Methoději!

R. Abychom hobni učnění byli záslíbeni Christowých.

Modleme se.

Wšemohoucí, věčný Bože, kterýž jsi nám
lidem prostředky ku spasení a odměnu žiwota
věčného připrawiti ráčil, na přimlunu swatých
služebníkůw Swých Cyrilla i Methodia, račiž
milostivým okem hleděti na náš služebníky Swé.
Oswěcuj ducha, síly dodávej a pomáhej nám,

at, pokud jest den, milujeme což Ty poroučíš, neseme, což Ty ukládáš, a dobrými skutky bohatnem ustavičně. Ochraňuj sám duše stvořené, vykoupené a posvěcené milostí Svou, abychom očistivše se od všeliké postvrny hříchu již na zemi, při poslední hodině od anjelův Tvých do slávy nebeské uvedeni býti mohli. Skrze Christa Pána našeho.

R. Amen.

V. Pane vyslyš modlitbu mou:

R. A volání mé k Tobě přijď.

V. A duše věrných zemřelých odpočiňtež v pokoji.

R. Amen.

„Otče náš“ a „Zdrávas Maria.“

N e s s p o r y.

po tichu: „Otče náš“ a „Zdrávas Maria.“

V. Bože tu pomoci mé vzejž!

R. Pane k spomožení mému pospěš.

V. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému:

R. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

P i s e ň.

Šťastná smrt, co vede k Bohu;

Blažen, kdož umírá v Pánu:

Duch se vznese nad oblohu

Mezi sbory nebešťanů.

Tam se vznesli svatí bratři:

Cyrill, Method z zemských dolů,

Na slávu tam Boží patří

V blahém sboru apostolů.

Z oné blahé rajske výše

Hleďte na nás Otci svatí,

Prosle za nás u Ježíše

Jako za své syny máti.

Svět nás tiskne : — blud, neřesti
 Srdce, mysl vůkol matou :
 Vaše láska nechať klesti
 Cestu nám na horu svatou.
 Amen.

Antifona. Spravedliví na věky živi budou a u
 Pána jest obplata jejich. Protož přijmou králov-
 ství slavné a korunu cizdobnou z ruky Páně.
 V. Neobvracuj Hospodine tváti Swé od nás :
 R. Spasení učiní Bože služebníky Swé.
 V. Pane vyslyš modlitbu mou :
 R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se !

Wssemohoucí, věčný Bože, jenž jsi nás
 strze blahoslavené biskupy a mnznamenáče, Cyrilla
 i Methodia, w jednotu pravé wíry křesťanské
 powolati ráčil, uděl prosíme; abychom, ježto
 se nyníjsi slawností (památkou) jejich těšime,
 indiž pro zásluhy jejich sláwy věčné dosíci za-
 sloužili. Strze Pána našeho Ježíše Christa,
 jenž s Tebou žiw jest a králuje w jednotě
 Duchá swatého, Bůh na věky věkůw.

R. Amen.

Na doplňku.

Bože věčný, Otče spásy,
 Tvým je darem denní světlo,
 Vše co blaží, co svět krásí,
 Z lásky Tvoji vše nám zkvětlo.
 Aj pod večer dík Ti pějeme,
 Za dar světla víry, Pane!
 Cyrilem a Methodějem
 Ježto vlastem naším plane.

Bože věčný — Otče lásky!
 O smiluj se nad svým lidem,
 Rozvaž bludův a vin svazky,
 Oblaž srdce lásky klidem.
 V světle víry ved' nás v nebe
 Slzavého ze údolí,
 A když umřem, dej ať Tebe
 Velebíme s apostoly.
 Amen.

V. Pane vyslyš modlitbu mou:
 R. A volání mé k Tobě přijď.

Modleme se!

Wšemohoucí věčný Bože, k Tvému slovu počíná i končí se den, vychází slunce, sčítá se soumrak, nastává noc, trvá život a přibližuje se smrt. Láska Tvá stvořila i spasila nás, láska Tvá živi, chrání i řídí nás, jakož po vssedky dny života nasseho. S děkujeme Tobě za hojně dary milosti Tvé; děkujeme za každé vítězství, jehož jsme dobyli nad pokussením hříchu, za každý dobrý skutek, kterýž jsme vykonalí, za každé nebezpečení, z kteréhož jsme vyvázli, za každou radost, kteréž jsme užili, za každý kříž, kterým jsi nás obmyslil, za každý zármutek, jež jsi nám osladil, za wsselitkou pomoc, již jsi nám poskytl k poznání a konání nejsvětější vůle Tvé. Přijmiž Hospodine, Bože Otče náš, pokorné dity synův a služebníkůw Svých: modlitby nasse nechať se líbí Tobě, jako zápalné oběti Tvých wpmolených. Strze Christa Pána nasseho. Amen.

Bože náš, Otče Hospodine wssewědoucí,

zpřítateli srdci a ledví našich. Ty znáš, kterať
 v mnohém každého dne klesáme všícní. —
 O smiluj se Otče, sessli nám Ducha swatého
 na pomoc, ať poznáme wady, poklésty a hříchý
 své wšelké a w hořkosti srdce vželice prowi-
 něni swá, dojiti můžeme u Tebe slitowání.
 Strže Christa Pána nasseho. Amen.

Unni prezpyntuj každý swědomi své, táže se před
 Bohem:

1. Co zlého aš učinil jsem dnes

- a) myšlením,
- b) žádostmi,
- c) slovy,
- d) skutky.

2. Co dobrého zameštal jsem učiniti, ať mi to
 bylo powinné a snadné?

Rozpemeň se, čím jsi se od r'na po celý den obí-
 ral? Kdes byl? — S kým jsi mluvil a jednal? Jsi jš
 se chwal při modlitbě — při práci, na samotě, we
 společnosti — we chrámě? — Jsi jš užíwal času a ji-
 ných wezdejšších statků? — Neublížil-li jš nikomu či
 sobě, či jinému na duši (pohoršením, náwodem i hři-
 chu), na těle, na cti, na statku a t. p.

Proseumaw swědomi své, obrať se k Bohu, modle
 se takto:

V. Hospodine ne weblé hříchůw našich učiniž nám:

R. Aniž weblé neprawosti našich obplacuj nám.

Smiluj se nad námi Hospodine, smiluj se
 a odpusť lidu swému! Ach, Tobě samému zhře-
 šili jsme opět i dnes: zlého dopustili jsme se
 před očima Twýma. Než Ty nechceš smrti
 hříšných, ale pomzbuzuješ k litosti, pozdwiňuješ
 k powstání, přiwodíš ku pokání. — Ach, wí-
 nás, Otče milosrdenství; myš litujem a želíme
 i hlubokosti srdce pokléstůw a prowinění swých,

litujem, že jsme za lásku Tvou odsluhovali se Ti newděkem, želime, že jsme nezdrželi připo-
vědi a slibů svých obětovaných Tobě na úsvitě.
Nedej nám zahynouti, ale odpusť litujícím i na
milost přijmi kající, ježto wyznáváme hříchy a
w skroussenosti srdce slibujeme Tobě napravení
života. Učiň to Pane pro zásluhy Ježíše
Christa, kterýž se obětoval a umřel na smrt
za hříchy nasse. Prodluž nám života, ochraňuj
nás ode všeho zlého a požehnej této noci,
abychom přistího dne se dočekajíce, napotom
věrněji než posud sliby své plniti, Tobě slou-
žiti a jméno Tvé velebiti mohli. Skrze Christa
Pána nasseho. Amen.

V. Spaseny učiň Hospodine služebníky své.

R. Bože můj, doufající w Tebe.

Modleme se!

Wšemohoucí, věčný Bože, wyslyš pokorné
hlasu lidu Swého a požehnej Cirkwi swaté i
pomoci své štědře uděl všem bratřím našim,
za kteréž modlíme se k Tobě. Požehnej a mi-
lostimým opatrovníkem buď rodičům, dobrodin-
cům, přátelům, příbuzným i nepřátelům našim,
blízkým i dalekým. Potěš ubohé, kdož jsou w
zármutku a w soužení, nemocným utrať a oslaď
dlouhé chvíle noční; bloudící uveď na cesty
pravé a před hříchem zachraň každého, o něž
se pokouší satanáš. — Posli anjely své na
pomoc hynoucím — umírajícím, a milosrden-
ství Swé prokaž dušičkám w očisti . . aby-
chom všickni všudy a wezby pod ochranou

Tvoji w milosti a lásce Tvé prospívatl mohli. Nač nám to dáti, Hospodine, na přimluru Blahoslavené Panny Marie i wšech swatých obzvláště pať sw. patronům našich Cyrilla i Methodia pro zásluhy Syna Swého Pána našeho Ježíše Christa, který s Tebou žim jest a králuje w jednotě Ducha swatého Bůh na věky věkům. R. Amen.

„Otče náš“ — „Zdrávas Maria“ —

V. Drobujte za nás swati Cyrille a Methoději!

R. Abychom hodni učinění byli záslíbení Christových.

V. Pomoc Páně buď s námi vždycky. R. Amen.

V. A buďe věrných zemělých odpočítě w poloji.

R. Amen.

„Věřím w Boha.“

Závěreční modlitba

o sjednocení u víře a obrácení bloudících.

Modleme se!

O Bože, který jsi nás přičiněním swatých bratrů Cyrilla i Methodia w jednotu víry powolati ráčil, usjednot oddělené bratry naše na novo se swatou Církví katolickou, aby, jakož na nebi jest, byl i na zemi jeden pastýř a owčinec. Za to Tebe prosíme štrže zásluhy Ježíše Christa, pro přimluru Marie Panny, sw. Cyrilla i Methodia i wšech Swatých. Amen.

V. Drobujte za nás swati Cyrille a Methoději!

R. Abychom hodni učinění byli záslíbení Christových.

„Otče náš a Zdrávas Maria.“

Vysvětlivky a dodatky
k životopisu
sv. Cyrilla i Methodia.

1) Poctivost, kteráž se činila sv. Demetriovi v Thessalonice, vzrůstala obzvláště v šestém a sedmém století. Oně doby počaly se útoky národů slovanských, již byli pronikli hluboko do Macedonie až k hradbám památné Thessaloniky. Thessalonští, v tuhých nehodách nenalezajíce ochrany na zemi, hledali ji v nebesích, a sv. Demetrius patrně zázračným stal se jim obrancem. Za času těchto válek Slované, stýkajíce se s Thessaloničany, a vidouce nejednou patrně divy Boží, počali otvírati srdce svá evangeliu Christovu již v druhé polovici sedmého věku a tudíž přátelili se s prvotními obyvateli oněch končin. Takovým způsobem lze sobě vysvětliti tolikéž, kterak slovanský jazyk netoliko po vůkolí Solunském, nýbrž v samém hlavním městě Macedonském valně se rozléhal. — Co se však dotýče válek slovansko-macedonských, obšírné zprávy o nich v díle: *De Thessalonica ejusque agro Berolini 1839* podává slavný učenec Tafel, vybrav udání svá na mnoze z knihy: *Acta S. Demetrii*.

2) Sv. Basilius a sv. Jan Zlatoústý, tento Konstantinopolský a onen Cæsarejský arcibiskup, jsou předními okrasami církve na východě.

S. Basilius, Kapadočan z Cæsareje, narodil se za časův bouřek Arianských asi r. 330. a stal se hlavním hajitelem s. víry katolické. Rodičové, jsouce vzorem šlechetnosti křesťanské, dali ho vzdělati ve školách Cæsarejských, Konstantinopolských a Athenských. Ve 30 letech navrátil se do vlasti. Oblíben sobě život poustevnický, rozdal statky své po rodičích mezi chudé a odešel na poušť. Že však císař Valens (364—378), lítý bludař, divoce zuřiti počal proti Církvi, uposlechl s. Basilius biskupa

Cæsarejského, rozloučil se s milou pouští, dal se vysvětliti na kněžství a s neohroženou myslí počal bojovati pro pravdu. Po smrti Eusebia, dosavadního metropolity v Cæsareji, zvolen jest za biskupa Basilus r. 370. Proti takovému biskupovi ničehož nepořídili arianský císař a dvořané arianští. Basilus stal se jako tvrz víry katolické v krajinách pontských. Výmluvný slovem, výtečný bystrotou ducha, myslí a učeností, příkladný životem, bojoval pro pravdu nepřemoženou zbraní nebeské lásky. Chudým a potřebným byl pravým otcem; on vystavěl veliký dům, podobající se městu, ve kterémž útočiště nalezali netoliko nemocní, alebrž každý, kdož byl potřeben přístřeší, pomoci, ochrany. A k podobným činům povzbuzoval slovem, podněcoval skutky svými. Dokonav život svatou smrtí r. 379 d. 1. Ledna, skvěje se mezi předními učiteli Církve.

S. Jan Zlatoústý, nemálo podobný s. Basiliovi, narodil se v Antiochii r. 347. Příkladná matka pečovala o to, aby pravým stal se křesťanem. Již co jinoch, vynikaje neobyčejnou výmluvností, měl a počal býti právníkem. Zatím ale odřekl se slávy, kynoucí na světské dráze, a celou duší oddal se na zpytování Písem svatých. Záhy obrácen zřetel na něho v Církvi antiochenské; on ale prchl na poušť, když jej na biskupství povýšiti chtěli. Navrátil se r. 385 do své otčiny, posvěcen jest na jahenství a pak na kněžství. Flavian biskup svěřil mu úřad kazatelský, dobře věda, že se divy budou diti slovem sluby Božského. I nesklamal se. Po 11 rokův působil s. Jan Zlatoústý v Antiochii kázáními jako apostol, tak že sláva jeho rozhlášena jest po celé říši. Zvolen r. 398 za patriarchu v Konstantinopoli, bezděčně odebral se na těžké to místo. Avšak i tu jal se působiti po příkladu apostolském. Kázáním probuzuje k pokání, hojí duchovní rány lidu a hleděl zároveň pečovati o to, aby bez pomoci nezůstávali potřební. Jeho péčí povstaly nemocnice, jeho snahou vypravovali se kněží katoličtí za missionáře k národům

pohanským. Jeho láskou počali se arianští Gothové obracet k pravé víře katolické. — Háje Církev proti bludařům, a dorážeje tudíž na neřesti, kteréž ochrany nalezaly na samém dvoře císařském, tím vzbudil proti sobě zášť a nenávisť dvořanův. Mimo to, že se ujímal utiskovaných, zanevřel na něho vášnivý patriarcha Alexandrinský, Theofil. A to bylo příčinou, že muž Boží vypuzen jest po dvakráte na vyhnaní. Po prvé sice odvolal císař z bázně před lidem nařízení své, a sv. biskup s velikou slávou navrátil se k milému lidu svému do Konstantinopole. Když ale po druhé r. 404 ohavnými pletichami nepřátel na nečádném sněmu v Konstantinopoli ssazen jest s biskupství, zavezli jsou jej do vyhnanství až na samé končiny říše řecké, kdež d. 14. Zář. 407 svatě umřel. Poslední slova jeho byla: „Pán budiž ve všem oslaven.“

3) S. Řehoř Nazianzenský, důvěrný přítel sv. Basilia hned od mladosti, narodil se asi r. 330 ve městě kapadockém, Nazianzu. Libuje sobě v čítání Písem sv., již jako mládeneček zavázal se, že chce se srdcem čistým a neposkvrněným sloužiti Bohu. Oddav se na učení, nejprvé v Cæsareji a později v Athenách spřátelil a sdružil se s Basiliem. Bylť jako jedna duše, usilující zároveň, vzdělati ducha i zasvětiti se Bohu. Ze škol Athenských navrátil se do vlasti (356) a v krátkce na to s Basiliem odebral se na poušť, kdež čítáním a rozjímáním písem sv., modlitbou a prací posvěcovali se Bohu. R. 360 opět uhostil se v Nazianzu. Tu otec, biskupem jsa Nazianzenským, mimo nadání vysvětil syna svého na kněžství, načež od r. 362 počal pracovati na vinici Páně. Nehledaje na světě ničehož leč aby Bohu sloužil, lidem prospěl, duši spasil, povolil příteli svému Basiliovi, přijal od něho biskupství nepatrné sic, ale důležité a dal se vysvětit na biskupa. Než v úřadě na stanovisku svém nevytrval dlouho. Jisté obzvláštní okolnosti pohnuly jej, že se vzdal biskupské stolice své, navrátil se

do Nazianzu a otci pomáhal spravovati biskupství Nazianzenské a hájiti víru proti bludařům. Za touž příčinou odebral se r. 379 do Konstantinopolu. Na počátku nelsbil se hrdým Carhraďanům muž s vychudlou tvářl v chatrném rouše: v krátce však ohnivými pronikavými slovy muže Božího procitla a vzmohla se víra katolická v pokaženém sídle císařském. Nadarmo doléháno naň, aby navždy uvázal se v důstojnost biskupskou v císařském městě: on se odhodlal zůstatl a hájiti víru, až by řádným biskupem opatřena byla tamnější církev. Neohlížeje se nic na dvořany a všeliké úklady nepřátel, kázal neohroženě a přispěl k vítězství katolické víry o Christu Ježíši. Na sněmu Konstantinopolském r. 381 přinutili jej konečně, že přijal na se biskupství v dotčeném městě na krátký čas. Opatřiv církev důstojným nástupcem, odřekl se důstojenství a odešel z Carhradu do vlasti své. Nevycházeje tu z milé samoty, leč kdy toho žádaly potřeby církve Nazianzenské, obíral se pečlivě se studii, působil znamenitými spisy svými, a svatým životem chystal se k smrti, až pak jej Bůh k sobě povolal r. 389.

4) Rada říšská v Konstantinopoli, kteráž měla pomáhati ovdovělé císařovně Theodore, z nestejných záležela živlův. — Bardas, skutečný nešlechtník, největší nabyl moci. Není pochyby, že hlavně sestra, císařovna Theodora pomohla mu k povýšení na přední úřady v říši. — Nešťastná matka, zaslepená láskou k nehodnému bratru, svěřila mu vychování syna svého. Bardas, veda život nešlechtný, čím dále patrněji se pronášel. Tak u p. zapudiv od sebe řádnou manželku svou, cizoložil s chotí vlastního syna svého. Což divu, že touž měrou usiloval pokaziti císařovně, aby pak vyhovuje náruživostem, vládnouti mohl sám? Poštěstilo se mu skutečně kaziti mladého panovníka. Michael stal se lehkovážným opilcem, mrzkým rozkošníkem, který, maře síly své, hned v mládí se všim sobě jenom pohrával, anobř i se svatými věcmi na dvoře svém nectně tropil krato-

chvíle. — Do jistého času překážela nešlechtnému rádci císařovna, že nemohl činiti všecko, což byl zamyslel. Chtěje se zbaviti té vazby, namluvil císařovici, aby dal i matku Theodoru i sestru svou Theklu zavřít do kláštera. Patriarcha Ignacius měl mu k tomu dopomoci. Avšak svědomitý biskup zhrozil se císařových rozkazův a neuposlechl. — To rozhodlo další osudy možná tu říci, neloliko Ignatiovy, nýbrž i církve v říši byzantské. Nešlechtník Bardas dosáhl, po čem toužil; nabyl platné u císaře zámínky k provedení pomsty nad Ignatiem, kterýž mu byl právě (r. 857) za příčinou mrzkého pohoršlivého života nedovolil přistoupiti k sv. přijímání. Rozlíčený tou urážkou, radil uraženému svévolnému panovníku, aby se zbavil nepovoleného vzdorovitého patriarchy a biskupa tvrdošíjného aby svrhl, z Konstantinopole odstranil a vazbou opatřil. I stalo se mu všecko po vůli. Příčiněním nešlechtného rádce dosedl nyní na stolicí patriarší dvořenín Fotius a nový patriarch bud sám činil, což se líbilo dvoru, aneb nesměl proti tomu pozdvihnouti hlasu. A takové nectné vladaření trvalo v Konstantinopoli mnoho let, až pak opět dokázal Pán, že shovívání trvá jen do času. Bardas, vyučiv mladého císaře nešlechtností, připravil tudýž sobě samému žalostný konec. U Michaela došel obzvláštní důvěry a přízně Basil Maccedonský. Návodem nového milce svého znechutiv sobě strýce, zavrhl, uvěznil, anobrž i nectnou smrtí se světa odklidil jej r. 866. Zemřel co zlosyn rukou katovskou.

⁵⁾ Jan, o kterémž tu řeč, v nemalé přízni byl u císaře Theofila. Vynikaje učeností, pomáhal již r. 814 císaři Lvovi válčiti proti počtě, činěné obrazům posvátným. Jsa učitelem a vychovatelem císařovice Theofila, kterýž po otci svém Michaelovi r. 829 dosedl na trůn, naplnil tudíž řečeného chovance svého nenávisí proti obrazům. Netrvalo pak dlouho, Jan stal se r. 832 patriarchou v Konstantinopoli, a kruté pronásledování křesťanův poutivostí činících obrazům nastalo. Smrtí císaře Theofila klesla

obrazoboreckému patriarchovi hlavní podpora. Zba-
ven důstojenství a zraku, zavřen jest do kláštera,
kdež zatvrzele stojí na svém, dokonal život. —

Nástupce Jana Grammatika jak řečeno, byl
Methodius, mnich v úzkém spojení s předními obranci
obrazův za předešlých panovníkův. Že byly schop-
nosti jeho znamenité, a obratnost v důležitých je-
dnáních nevšední, vůbec zkušená i známá, povolal
ho císař Theofil ke dvoru svému. Statečný mnich
hotov jsa věrně sloužiti císaři, neodřekl se víry své
a v poctivosti měl obrazy posvátné jako druhdy.
Císař dozvíděv se o tom, celý rozlícený dal jej
bez prodlení uvrhnouti do žaláře, v kterémž po
mnohá leta držán jest. Obratem, kterýž nastal po
smrti Theofilově, zjinačil se ovšem i Methodiův osud.
Císař umřel 20. led. 842, a v měsíci Únoru byl
již Method patriarchou, a shromáždív sněm v Kon-
stantinopoli, zničil nálezy obrazoborecké, biskupské
stolice odňal bludařům a dne 19. Února slavil ko-
nečné vítězství nad bludem, kterýž podnětem byl
rozbrojův a bouří, trvajících po 120 let. Pod jeho
správou zůstala pak církev Konstantinopolská až do
r. 846, kdež se pokojnou smrtí odebral se světa.

*) Mužové, kteří na císařské akademii v Kon-
stantinopoli předními byli sv. Cyrilla, čili jak druhdy
sloul, Konstantina Solunského: Leo, filosof a Fotius
jeden i druhý pověstní jsou v dějinách říše byzantské.

Co se dotýče Lva, byl to proslulý netoliko
mezi Řeky, nýbrž i na širém východě filosof a ma-
tematik. Císař Theofil, obrazoborec, dal mu sto-
lici arcibiskupskou v Soluni. Když ale po smrti dotče-
ného posledního císaře obrazoboreckého za Theo-
dory nastal obrát a obrazoborci klesli: klesl též
Leo, a přičiněním vlastního strýce svého Jannesa
pozbyl svého důstojenství. Že mu ale přál Bardas,
povolán jest za učitele ve filosofii na pověstné aka-
demii, právě založené všemocným svého času mini-
strem a vladařem. — Bystrostí mysli a zběhlostí v

mathematice stal se Leo skutečně ozdobou nového učeliště, tak že jej sám Kalif Al-Mamun, milovník věd, vyzýval k sobě do Bagdadu. — Jinak mimo Fotia, o němž dále častěji mluviti se bude, na řečené akademii učili Theodor, ochovanec Lvův, geometrii, Theodejas astronomii, Komeitas vyšší grammatice a slohu. Fr. Schloffer's Geschichte der Bilder stürmenden Kaiser. B. III. str. 618 atd.

7) Nesmrtelné zpěvy Homerovy pokládáno, a to ovšem slušně, za vzor ušlechtilé krásy poetické. — Za tou příčinou čítávaly a vykládaly se spisy jeho též i v křesťanských školách na východě. — Co se dotýče jmenovitě sv. učitele našeho a obliby jeho ve spisech Homerových, zpráva ta vážena ze staroslovanského životopisu o Kyrilu.

8) Ignatius byl patriarchou od r. 846 do r. 877. Pocházejí z rodu císařského — otcem jeho zajisté byl císař Michael Rhangabe, násilně svržený s trůnu Lvem Armencem — mládí své strávil zavřený do kláštera (813). Byloť mu tehdaž 14 let, když jej násilně odsoudili trávití a skončiti život mezi mnichy. Za časův císařův obrazoboreckých nekvetlo mu štěstí na světě. Tím toužebněji a snažněji hledal pokoje a radosti u Boha. Pádem obrazoborcův po smrti Theofilově (r. 842) nastala tolikéž změna nepříznivých osudův rodiny jeho. Pověst o cnostném, svatém životě, kterým se skvěl mezi bratry v klášteře, obrátila zřetel na bohomyslného císařovice, a tudy stalo se, že po smrti patriarchy Methodiově (r. 846), obrán jest za nástupce. Nebylo to ale snadné stanovisko. Přálať mu sice nemálo císařovna Theodora, k němu důvěrně hlásil se zbožný lid, jej podporovali přátelé jeho dosavádrů. S druhé strany ale ošemetný Bardas, lehkovážný císařovic, potlačení obrazoborci a četná luza stavěli se a stáli proti zbožnému patriarchovi. Za náčelníka zjevného propůjčil se všelikým odpůrcům jeho ssazený biskup Syrakusský Řehoř, kteréhož všemožně podporoval Bardas. —

Bohabojný patriarcha Ignatius totiž neohroženě do-
tíral na neřesti, páchané u dvora; on káral jmeno-
vitě Bardasa, doléhaje na to, aby zjinačil život. Že
neprospívalo napomínání, svědomitý biskup odepřel
nešlechtnému dvořanu tělo Páně, když zaslepenec
s jinými zároveň přistoupiti chtěl k přijímání. A to
bylo příčinou, že mstivý nešlechtník pohnul císaře,
se stolice Carhradské na ostrovy Therebinthenské
zahnati patriarchu. Stalo se to r. 857. Na místo
jeho dosedl Fotius. Nadarmo doléháno naň, aby se
odřekl stolice své. Bardas dal jej mořiti hladem,
trýzniti na těle, smýkati z žaláře do žaláře. Avšak
i to nic neprospělo. Bohabojný patriarcha, ctěný a
milovaný od těch, kdož milovali spravedlnost, pře-
trpěl všechno, a potají vypravil žalobu do Říma k
papeži. Zatím pronásledování jsou ukrutně přátelé
jeho. Fotius sebrav (r. 859) sněm, záležející z
biskupův dvořských, osmělil se pravého a řádného
patriarchu dáti do klatby. Stalo se to způsobem, ja-
kovýmž se vyznačují vůbec činové dvoru Konstan-
tinopolského. Ignac přiveden jest do sněmu, kdež
mimo četné protivníky byli též oslepení zlatem a
porušení vyslanci papežovi: Rhodoald z Ostie a Za-
charias z Anagni. P. Ignatiovi odňato roucho, od-
ňata jest i berla biskupská, i žádáno na něm, aby
se dobrovolně vzdal stolice. Ignatius ale ničím se
nedal oblomiti, ani bitím, ani žalářem, ani hladem.
Po několikadenním marném usilování nezbylo Fo-
tioví a dvoru leč úkladem pod zámínkou práva pro-
vésti záměr svůj. Sehnalť se totiž svědkové na to,
že prý Ignatius nebyl zvolen způsobem řádným,
jelikož mocí světskou bez účastenství du-
chovenstva. A pod tou zámínkou přiznalo se Fo-
tioví právo, pozůstatí a vládnouti na stolici partriarchi.

Papežem toho času byl Mikuláš. Ten nedal se
mýliti podvodnými listy tu Fotiovými tam císařo-
vými: nýbrž statečně se ujal spravedlivého Ignatia.
Nad to ujal se ho Bůh. Míra hříchlův na dvoře cí-
sařském se dovršila. Nejprve svržen anobřž nectně

odpraven jest Bardas (r. 866): s podobným osudem potkal se i císař Michael, byv zabit (13. List. 867). Trůnu císařského zmocnil se nástupce Bardasův, Basilius Macédonský. Nový císař bez prodlení zavrhl Fotia a nazpět povolal Ignatia. Od té doby spravoval Ignatius církev Konstantinopolskou až do smrti své. Nastalo pak usilovnému kmetu nemalých prací. Především kázala potřeba obnoviti řád porušený Fotiem a na stolicích biskupských usaditi řádné správce duchovní, kteréž byli rozehnali Fotius a Bardas. Za tou příčinou svoláno do Konstantinopole sněm r. 869. Na sněmu tom dán jest do klatby Fotius s družinou svojí a jednota církevní na novo se utvrdila. S podloudilými a svedenými nakládalo se co možná vlídně. Kdožkoli se byli Fotia odřekli a podrobili řádnému patriarchovi svému, přijati jsou na milost. Ignatius osvědčil veřejně, že jest podřízen papeži a výroky sněmu, jež uznal i podepsal císař Basilius, ohražena jest svoboda Církve proti nadvládě světské moci.

Řádný patriarcha, usazený řádně na stoličce své, spravoval církev Konstantinopolskou až do r. 877, kdežto při konci měsíce Října zemřel. Avšak posledních těchto let přiměla politika Konstantinopolská patriarchu ke krokům, kterýmiž utrpěla jeho sláva. Bulhaři po svém na víru obrácení sami přihlásili se papeži, od něho žádajíce kněží a biskupův. To se přičilo politice dvoru Konstantinopolského. Císař Basilius snažil se roztrhnouti svazek mezi Bulhary a Římem, aby pak národ ten, záležeje od patriarchy Cařihradského, zůstával tudíž pod vládou císařův na východě. Patriarcha Ignatius, již co Řek, již proto, že chtěl v dobré vůli býti s císařem, podporoval záměry dvoru, a nešetře závazkův a přípovědí učiněných papeži, pomáhal kněze latinské vypuditi z krajův bulharských. — Nadarmo snažil se Hadrian II., nadarmo Jan VIII. tu listy k císaři, tam k patriarchovi, pohnouti jednoho i druhého, aby upustili od záměrův svých. Nic to neprosspělo. Jan VIII. nucena

se viděl (r. 878) posléze hroziti tolikéž patriarchovi Ignatiovi klatbou, nezastaví-li rozmanité křivdy činěné římskému duchovenstvu mezi Bulhary. Než pohrůžka tato dostala se do Konstantinopole teprva po smrti Ignatiově. Dotčený patriarcha zajisté umřel 23. Října 877 a list papežův přišel do Cařihradu počátkem 878, kdežto byl již Fotius opět usazen na uprázdněnou stolicí patriarší.

9) *S. Athanasius*, nad jiné slavnější patriarcha Alexandrinský, muž vzbuzený od Boha na obranu pravé víry proti bludům Ariovým, žil jak vědomo ve čtvrtém století. Již jako jahen proslynul na prvním sněmu Nicenském (r. 325) vítěznou obranou učení katolického o Božství Ježíše Christa. Po smrti biskupa Alexandra v Alexandrii stav se biskupem, až do smrti statečnou myslí, neoblomným duchem, věhlasnou výmluvností veliké duše a právě mocí Boží bojoval i trpěl pro pravdu. Nejednou vyhnán a zavezen daleko z vlasti, po mnoho let pronásledován ustavičně tu od císařův, onde od biskupův arianských, nikdy a nikde ani na vlas neodstupoval od pravé víry Christovy, nikde a nikdy nesmlouval se veliký tento muž s protivníky svaté víry této. — Byl to opravdu nad jiné všecky výtečný brdina IV. věku, světec, který tím patrněji skvěl se slávou neobyčejných cností, čím více usilováno kaliti jej. — Ostatně sluší podotknouti, že byl veliký tento muž Boží na východě neposlední podpora a na západě předním původem a buditelem života řeholního.

10) *Jiří Askarites*, kteréhož zároveň s Řehořem Polašou, životopisec Kyrylův, činí tovaryšem svatého učence na cestě k Saracenům, znám jest ovšem i odjinud.

11) *Melitene*, byloť ve středověku za časův nejvyšší moci kalifův arabských hlavní město knížetství saracenského na výšinách mezi Armeňi, Syrií a Perskem. Leželoť několik mil daleko od Cařihradu. Ostatně co se dotýče pření nebo-li

učených disputací o náboženství, emirové saracenští jakož Arabové onoho věku vůbec nemálo sobě v nich libovali.

Šťastnými válkami zmocnivše se vlády široko daleko v Asii i v Africe, chtěli též, obzvláště za kalifův Bagdadských, po slavném Arun al Rašidu tolikéž učeností se skvíti. Podobalif se v té příčině mistrům svým Řekům.

¹³⁾ Sv. Klément, jak vědomo, odchovanec sv. apostolův, byl třetím po sv. Petru biskupem Římským. Když byl sv. Pavel poprvé v Římě, již tehdáž skvěl se Klément mezi předními horliteli a výtečnický v Církvi (Fil. IV. 3.) Po smrti sv. Petra († 68) rychle po sobě následovali sv. nástupci jeho, sv. Linus a Kletus, načež došel na stolicí Petrovu dotčený sv. Klément. Zprávy o činnosti a osudech jeho jsou ovšem jen řidké. Co víme, jest jediné to, že zřídil v Římě podlé 7 okresův města 7 notářův, a uložil jim vyšetřovati skutky a zapisovati pamět sv. mučovníkův. Máme též od něho dva listy právě apostolské, jež napsal ke Korintanům za příčinou různic, kterými trpěla Církev onoho města. Za panování císaře Trajana byv z Říma vyhostěn co hlava křesťanův, octnul se na ostrově tourickém, kdež pracuje a trpě pro Christa až do skončení, život svůj dokonal co mučovník (r. 102). (Srov. Spisy sv. Otcův apost. Př. Fr. Sušil v Brně 1849.)

Podivné nalezení posvátných ostatkův, kterými, ať tak dím, odměnil Bůh apostolskou cestu sv. Cyrilla ke Kozarům, a přenešení jich do Říma, dotvrzuje se životopisem: *Vita et acta s. Clementis P. et M. scripta a Gauderico Veliterni episcopo*. Dotčený biskup byl vrstevník sv. apostolův našich a psal bez pochyby, že jej k tomu vybídli obzvláštní okolnosti onoho věku. Žalostnou to ale nehodou, že se nezachoval celý rukopis a tudíž že právě schází několik těch listů, kdež jak vece sám spisovatel: „*miraculorum prodigia, exultationis angustias, marty-*

rii laures, reversionis ejus ad propriam sedem post plurimos annos et miracula colligere procuravimus.“ Viz Dr. Dudík a spis: *Iter romanum*. D. I. str. 298.

¹⁴⁾ Fotius zaujal v historii křesťanské Církve takové stanovisko, a způsobená osudná roztržka tak tuze souvisí s životem a působením sv. apostolův našich, že jest spisovateli jako povinností, něco šířeji promluvit o nešťastném původci tolikerych pohrom a strastí. Soudnému čtenáři tuším netřeba připomínati, kterak tudy nemálo světla nahude k lepšímu poznání nejedněch věcí a stránek v životě našich blahověstův.

Pověstný Fotius, pocházejí ze vznešené rodiny v říši řecké — strýcem jeho byl Tarasius patriarcha Konstantinopolský od r. 784. — málo měl za věku svého učencův, kteří by se mu bystrotou myslí, obratností ducha, rozsáhlou učeností vyrovnati mohli. Takové vlastnosti klestily mu záhy cestu k předním důstojenstvím. Jméno jeho se zaskvělo mezi spisovateli řeckými onoho času nevšední slávou, a tudíž povolán jest Bardou za učitele na nové akademie, za učitele mladému císařovici. Později potkáváme se s ním u vojště, až pak povýšen jest za státního sekretáře, vrchníka životní stráže císařské a senatora. Než ctižádostivý učenec nemínil přestati na dotčených důstojenstvích: stolice patriarchální byla předmětem toužení a snah Fotiových. I dosáhl konečně, čeho si žádal. Nectný Bardas u mladého prostopášného císaře osočiv patriarchu Ignatia, odstranil nenáviděného velekněze a Fotiovi švagra svému pomohl na stolec, po kterém bažil a prahnul.

Fotius, obratný politik a v přetvařování učiněný mistr, na počátku na oko zdráhal se přijmouti důstojenství, kterého se jinak dočkati nemohl. Než lichá ta přetvářka netrvala dlouho. Šestáho dne po svržení a zahánání Ignatiově byl Fotius — prv dvořan a neknež — již vysvěceným na biskupství

patriarchou. Nebyloť sice v Cařihradě řádného biskupa, ježto by byl za živobytí skutečného patriarchy Ignatia posvětit směl oblíbenec Bardova. Avšak i na to našel se člověk, biskup sůžený pokutou církevní klatby, Řehoř Syrakuský, dávný protivník Ignatiův. Takové jednání nemohlo se líbiti duchovenstvu, ani lidu. Každý viděl, kterak se ruší zákony, hyzdí práva, páše násilí. I počalo v Konstantinopoli mezi duchovenstvem a lidem jitření: biskupové okolní počali též pozdvihovati hlasu svého. Fotius i Bardas byli by rádi uchlácholi jedny i druhé. Za tou příčinou doléháno všelijak na Ignatia, by se sám odřekl stolice své. Než statečný kmet, nechťe aby vlk byl pastýřem, nijakou měrou nedal se k tomu pohnouti. I uchopeno se jiných prostředků. Ignatius dán jest do vazby, a Fotius pokusil se klamem dosíci uznání u papeže.

Poselství a list, kterým oznamoval Fotius papeži Mikuláši povýšení své za patriarchu, může se pokládati za zrcadlo duše dobře prohnané v chytrostech světských. Lichota, klam, ba i pohružky nahozené podávají si ruce, aby vyloudilo se na papeži uznání. Ošemetný dvořák osvědčuje, že nestál o těžké důstojenství, alebrž násilím a bezděky že donucen jest přijmouti na se úřad, kterého prý se byl odřekl dosavadní patriarcha Ignatius. Zatím co se čekalo na odpověď z Říma, neleněno na jiných stranách. Především poplašení a rozeznání jsou přátelé Ignatiůvi a [stolice biskupské odevzdány lidem oblíbeným a hotovým udržeti se v přízni mohutného Fotia i Bardy. Na to shromáždil se v Cařihradě sněm a na něm sešli se lidé ochotní, hlasovati po chuti dvořanův. Měloť pak tu odklizen býti nálezem sněmovním patriarcha, kterého byl prvé již násilím svrhl se stolice nešlechtný Bardas. Jak sobě přáno s hůry, stalo se. Ignatius odsouzen jest, poněvadž prý úklady a pikle strojil proti císaři, a krom toho proti všelikému řádu a právu církevnímu povýšen byl za patriarchu.

Uznání, kteréhož podivným způsobem nabyt v sněmu, přál sobě Fotius míti též od papeže. Než v Římě papežoval tehdáž Mikuláš I., biskup to výtečný věhlasem panovnickým a silou statečností křesťanského ducha. Taký papež nedal se oklamati listem Fotiovým, ani hlasem podezřelým sněmu záležejícího z padouchův, ani domluvami a přimluvami dvoru císařského. Byv již náležitě zpraven o všem, co a jak se dělo v Cařihradě, nemeškal tudíž naříditi oběma stranám co náleželo. Podle tohoto rozkazu papežova měly se věci náležitě seznati a po spravedlnosti rozhodnouti na novém sněmu, odbývaném u přítomnosti poslův římských v Konstantinopoli. Poslové přišli — a sněm se shromáždil. Než pomohli sobě původcové nešťastných a nectných těch pletek. Fotius a Bardas oklamali totiž neopatrné poslance papežské podvodem, porušivše je dary a zaslepivše zlatem. Takovou měrou odsouzen jest Ignatius i na tomto sněmu a Fotius jásal co patriarcha (r. 861).

Radosť a sláva nectným nabytá způsobem nemohla tehdáž trvati na dlouze. Papež dozvěděl se ovšem soukromými cestami opět co a jak se dělo v Cařihradě. Přesvědčiv se o neřesti, spáchané legáty, nemeškal potrestati ošálené pobloudilce. Že neprospěly dosavadní kroky jeho, viděl se nucen jednati po přísném zákonu. V Římě shromáždiv r. 863 sněm, potrestal zbloudilé své legáty, Fotia pak vyobcoval z obecnství církevního. Než i tento rozhodný čin nepomohl v Konstantinopoli. Císař Michal se sápal, že se vůli jeho protiví papež a Fotiem umínili v Konstantinopoli učiniti papeži, což se jemu stalo v Římě. I sehnán jest na to sněm r. 866. Sešli se tu biskupové, kněží, dvořané, kteří hotovi byli činiti, což si přál Fotius, co velel Bardas. Mimo to užilo se nového podvodu. Že chtěli sněmu Konstantinopolskému dodati lesku, pozváni jsou též listem nemálo bouřlivým patriarchové církví na východě pod vládou saracenskou. I přišli z východu kupci a na

sněmu zaujali jsou místa patriarchy Antiochenského, Alexandrinského a Jerusalemského podvodníci najali, kteříž ve jménu dotčených patriarchův blasovali, ovšem podle návodu a rozkazu dvoru Konstantinopolského.

Výsledek a konečné usnešení takového sněmu byly hned předkem již známy. Kletbu vrhnouti proti papeži, rozdvójiti Církev a zmocniti se duchovní vlády, zmocniti se jí na celém východě: to bylo zámyslem Fotiovým. Hlavním řečníkem a jednatelem jeho byl Marek, biskup Efeský: Fotius sám i tu ještě kryl se přetvářkou. Avšak jeho slovem, jeho listem obviněn jest papež, obviněna jest Církev římská příčinou kacířství. A jaké bral sobě k tomu záminky? Vytýkano tu, že se v Římě v sobotu nepřikazuje půst; čtyřicetidenní půst že prý jest tam o týden kratší, kněžím že se nedovoluje ženiti, učení o Duchu Svatém že prý se tam porušilo přidavkem: „i Syna“ (= filioque) — ve slovech symbolu Nýcejského: „který z Otce — i Syna pochází.“ To byly hlavní námitky a záminky, kterýmiž nešťastný onen ošemelník, vyobcovaný z Církve, roztržku způsobiti a provésti hleděl, roztržku mezi křesťany na západě a východě. I povedlo se mu pohříchu neblahé to dílo! Na sněmu r. 867 položen jest počátek onoho rozdvojení, kterým východní řecká Církev poláhá za sebou běhen časův obzvláště východní národy slovanské, až po dnešní den ruší svazek jednomyslnosti u víře a lásce Christově. Hesla daného Fotiem chytla se krátkozraká politika dvoru cařihradského; biskupové, porušení duchem téhož vůdce svého, každý ovšem více méně aby se udržel ve svém důstojenství, jali se šířiti a roznášeti je po širé říši a tak rozněcovala se všemi obyčejí nenávisť proti papeži a Římu. A co medle dobrého může vypučiti z pekelného tohoto dračího semene?

Sněmem r. 863 dosáhl Fotius vrcholu své moci na východě. Zavrhnuv papeže, sám uprostřed biskupův řeckých počínal sobě, jakoby jemu náleželo

býti papežem. — Než podivně to štěstí nedlouho se naň usmívalo. A jak chatrně bylo v Cařihradě samém jeho panování! — Že se chtěl udržeti na stolici patriarší, nucena se viděl, lichotiti tu lidu, tam velmožům, onde dvoru, a čím dále tím horších věcí dopouštěti mocným nešlechtníkům. — Na dvoře Michaelově k vše nepodobné a hrozné děly se neřesti; Bardas ovšem čím dál tím hůř si vedl a vinou, kletbou stížený patriarcha musil mlčeti. Trpka to byla sláva! Zatím dozrávala na nešťastného pokuta Boží. Metla spravedlnosti Páně dostihla nejprve Bardasa: velemocný pán svržen pojednou s důstojensví, zahynul co zlosyn. V krátce na to zabit jest i císař nešťastný Michal a Basilius Macedonský dosedl na trůn zbrocený krví. Proměny ty sběhly se v Konstantinopoli r. 867.

Fotius, jedva se byly provedly krvavé ty věci, počal si nadcházeti nového panovníka. Tehdaž mu ale nepomohla lichota. Basilius nahlížel, že, ač chce-li se udržeti na trůně, smířiti se musí s papežem Janem VIII. Za tou příčinou jedva byl počal panovati, Ignatia z vazby povolal na svobodu, a Fotia odstraniv, stolici patriarší pravému odevzdal patriarchovi. O další narovnání vypravení jsou do Říma poslové s listy mnohoslibnými. Na to slavil se po vůli papežově v Konstantinopoli sněm, a Fotius, odsouzený výrokem tohoto sněmu, dán po delší čas pod přísnou hlídkou vězen a střežen jest v klášteře. — Než ponížením a vazbou tou nezjemněla mysl Fotiova. — Měl on své přátele a čekal svého času. Zatím se změnilý okolnosti. Basil se upevnil na trůně a Fotius došel pak svobody, došel u císaře zjevné přízně, až pak r. 873 učitelem císařovicův a něco později též presidentem akademie učiněn jest. Dobromyslný patriarcha Ignac prominul mu křivdy způsobené a za zlé odsluhoval se mu dobrým. Posléze umřel patriarcha sešlý věkem (878 dne 3. Října) a třetího dne na to seděl na stolici patriarší Fotius, povýšený císařem Basilem a blahoslavený přátely svými.

Kdo zná poněkud snažení politiky Konstantinopolské, snadno se domyslí, proč za nástupce Ignatiova vyvolil sobě Basilius téhož Fotia, jehož byl před několika lety svrhl a uvěznil. — Stalo se to jedině proto, že se do Fotia obratného naditi bylo pomoci a služby proti papežům, hájícím práva svá v Církvi vůbec a zvláště mezi Bulhary. Avšak prvé, než směli boj zamýšlený a již počatý dále vésti, třeba bylo Fotiovi zjednatí uznání se strany papežovy. Mimo to musil nově vyvolený patriarcha opět řádným způsobem zbaven býti kletby, kteráž ležela na něm od sněmu r. 869. A za tou příčinou sezváni jsou biskupové a patriarchové na východě na sněm do Konstantinopole. K papeži Janovi VIII. vypravili se hned na počátku r. 878 poslové s listy, oznamující smrt patriarchy Ignatia, zároveň pak i nové povýšení Fotiovo. Jednateli řeckému, Theodorovi Santabarenu, poštěstilo se tehdáž u papeže těžce sevřeného Saraceny, že se podvolil uznati Fotia za patriarchu, bez všelikého ztenčení zákonův a práv církevních. A jakož na jedné straně podařil se úklad tak i na druhé. Sněm svolaný sešel se počátkem Listopada 879 v Konstantinopoli. Dojelif naň tolikéž vyslanci papežovi, ale jedině proto, aby u přítomnosti jejich zlehčena byla římská stolice. Fotius učinil se hned při početi náčelníkem sněmu, a přítel Zacharias, metropolita Chalcedonský, vychvaluje patriarchu, ostře dotýkal se netoliko protivníkův jeho dosavadních, nýbrž i samého papeže. List papežův, který v druhém sezení (d. 17. List.) čteno, celý porušen jest překladatelem čili samým Fotiem. Co nebylo po chuti Konstantinopolským, všecko se vytrhlo; za to vložily se propovědi na pochvalu Fotiovu a k dotvrzení záměrův jeho. Nešťasťou bylo tu nehodou, že vyslanci papežovi neuměli dobře po řecku, kterýmž jazykem se jednalo na sněmu. Musilif se spoléhati na tlumočníky a tudíž dozvídali se necele a pozdě, co se děje. Ostatně žádosti a odporu jejich se nešetřilo. Žádalif, aby se řádným

způsobem, jakž slíbeno bylo papeži na sněmu tom, vyrovnaly spory o krajiny bulharské: Fotius je odbyl, že takové věci nepatří na sněm, nýbrž záleží od císaře. Žádalíť, aby se budoucně na stolici Konstantinopolskou neusazoval nekněz: ale i to jim odepráno, jelikož prý rozličné církve rozličné mají obyčeje. Za to dosáhl Fotius vše, oč stál, jelikož výroky sněmu r. 869 zavrženy jsou netoliko biskupy řeckými, nýbrž i vyslanci papežskými. *) —

Osudný tento sněm ukončil se dne 13. Března r. 880 — a Fotius jásal, že pokořil a zlehčil papeže. Ano na tom nepřestal patriarcha. Prvé než se mohl Jan VIII. odjinud dozvědět, co a jak se dělo v Konstantinopoli, oznamoval papeži, že se žádosti jeho vyplnily a krajiny bulharské římské stolici náležitě přirknuly. — Tím bolestněji dojat jest Jan VIII., když ho došly netoliko zprávy, nýbrž i usnešení přijatá na onom sněmu. Nezbyvaloť mu nic jiného, leč veřejně z Církve vyobcovati ošemetného podvodníka. —

Fotius, podporovaný biskupy po své chuti, a chráněný politikou dvoru Cařihradského, nic sobě nevšímal klatby papežovy. Zatím umřel Jan VIII. (882) a v krátkce na to dva nástupcové jeho Marinus († 884) a Hadrian III. († 886). Avšak mezi tím časem padla zpupnému patriarchovi těž podpora úmrtím Basilia císaře. Nástupce Basiliův, Leo VI., jedva se byl uvázal ve vládu, obrátil se proti němu, a ustanovil svrhnouti patriarchu. A tak octnul se r. 886 nešťastník opět u vyhnanství, kdež jej stíženého klatbou okolo r. 891 zachvátila smrt. V řecké Církvi schismatické ovšem lícívá se nebohý tento původce osudné roztržky jinými skvělými barvami, než mohou mluvit o něm nestrauní dějepisci. Neupírajíce mu výtečného ducha, obratnosti v jednání, výmluvnosti a učenosti, jakovouž předčil nade všechny

*) Byliť jimi: Pavel, biskup z Ankony, Eugenius, biskup z Ostie, a Petr kardinál kněz římský.

své vrstevníky, mohou-liž jinak leč litovati, že muž takových darův užil jich ke škodě Církve a na zkázu své duše? — Ostatně cožkoli tu o něm povědino, váženo dílem z veřejných listin a jednání sněmovních, dílem z listův samého Fotia. Sr. Gfrörrera *Geschichte der christlichen Kirche*. B. III. Viz Mansi XV., XVI. a XVII. díl *Photii epistolae ed. Montacutius*.

¹⁵⁾ O nalezení Pisma slovanského čteme v památné legendě panonské takto:

„Rastislav — moravskij knjez bogom ustim svjet stvori s knjezi svojimi Moravljany i posla k carju Michailu glagolje: Ludem našim pogaństwa sje otvr'g'shim i po christian'sky sje zakon držeščim, učitelja neimamy takovago, iže ny by v svoi jezyk istinnuju vjeru christianskuju skazal, da sje byše i iny strany zrješče podobili nam. Da posly ny, vладыko episkopa i učitelja takovago. Ot vas bo na vsje strany dobr zakon ischodiť. Sbrav že sbor car, i prizva Konstantina filosofa, i stvori i slyšati rječ siju, i reče: Vjem tě trudna sušča, filosofě, i potreba jest těbje tamo iti. Siju bo rječ neumožet in niktože ispraviti, jakože ty. Otvješčav že filosof i trudn syj i boln tělom, s radostiju idu tamo, ašče imajuť bukvy v jezyk svoi. Glagola že car k njemu: Děd moi i otec i iny mnozi, iskavše togo, njesut obrjeli, to kako az mogu to obrjesti? Filosof že rječe: To kto može na vodu besědu pisati, i eretičsko imě sěbě obrjesti? Otvješča emu pak car i s Bardoju ujem svoim: Ašče ty choščěši, možet sije tebě Bog dati, iže i dajet vsjem proseščim bez sumnjenja i otvrzajet tkuščim. Šid že filosof, po prvomu obyčaju na molitvu sě naloži i s injemi pospješniky. Vskorje že je jemu Bog javi, poslušaje molitvy svojich rab. I abie složi pismena i načet besědu pisati evangel'sku: Isprva bje slovo i slovo bje u Boga i Bog bje slovo, i pročej.“ — Hle, tak snahou důmyslného, zbožného mudrce a, jak pěkně dokládá životopisec, patrnou milostí Boží nalezeno pismo, položen

první základní kámen k posvátné literatuře slovanské. Podobným způsobem mluví též Chrabr, mnich, jenž pěkně vece: „Člověkolibec Bůh . . slitovav se nad rodem slovanským poslal jim sv. Konstantina filosofa, jenž slove Kyryl, muže spravedlivého a věrného. I utvořil jim písmen 38, jedna po vzoru písmen řeckých, druhá podle slovenské řeči.“

Viz: Památky dřevního Písemnictví. Sebral i vydal Šafařík. Str. 89. Mimo to srov.: *Vita Clementis*. Vydal Fr. Miklošić ve Vídni. Život sv. Klémenta z řeči od Grigoreviče. Čas. Mus. česk. 1847.

16) Bulharský král Boris, čili jak se po svém na víru obrácení nazýval, „Michael“, potřebv zpouřu pohanských pánův některých, zjevnými skutky dokázal, že nebyl na víru obrácen knězem, náchylným Fotiovi a záměrům jeho. Jednání jeho svědčí naopak. — V prvním zápalu víry a lásky své ke Christu, uchýlil se dotčený král k papeži Mikulášovi, žádaje o kněze a zákony, o rady v rozličných věcech. Stalo se právě té doby, když byli sv. bratři Cyrill a Method apostolovati počali na Moravě a v Cařihradě zináhala se zpouřa proti římské stolici. —

Věhlasný papež vyhověl žádostem královým v každém ohledu jako věrný a opravdový nástupce Christův. Posílaje mu kněze, poslal zároveň list památný, který zůstane pěkným a výmluvným svědectvím o příkladné věhlasnosti a pravém smýšlení křesťanském dotčeného velikého papeže. Jestliže to hlas důstojný náměstka Christova. Napomínaje a povzbuzuje krále, aby nakládaje ovšem i s vinníky po lidsku — milosrdně dával jim času k pokání, zřetelně poroučí, při obrácení na víru varovati se všelikého násilí. „Nikdo, tak píše papež, nikdo nemá se nutiti k víře křesťanské: nebo nic není dobrého, což se neděje s vůlí svobodnou. Bůh žádá dobrovolné poslušnosti. Kdyby zajisté užívatí chtěl moci a násilí: nikdo by nebyl s to, zpěčovati se všemo-

houcnosti jeho. Pohany zatvrzelé zůstavtež tedy soudu Páně, a varujte se toliko, obcovati s nimi při jídle a pití a jinakém jednání.“ — Prohlédaje přede vším k opravdovému mravnímu vzdělání obráceného národu, předkládá jim věhlasný nástupce apostolský, aby při všem, což činí, Bohu v duchu a v pravdě sloužiti hleděli. — Tak n. p. k otázce předložené: „Sluší-li, a kterak by náleželo nositi kříž?“ — podotýká: „Křížem se vyznačuje mrtvení těla, a milosrdenství k bližnímu. Podlé úmyslův Páně má se tedy kříž nositi v srdci. Nicméně možná ho nositi tolikéž na těle, aby se člověk tím častěji rozpomínal na duchovní smysl a význam jeho.“ — Podobně vyjádřil se papež stranu svěcení svátkův. Pověděv obrácencům, které svátky by světiti měli, připomíná, kterak by se to diti mělo. — „Církev zajisté — tak vece — prikazuje, o svátcích zdržeti se práce, abychom bez všelike závary do kostela choditi, modlitbou, zpěvem a slovem Božím se obíratí, a podle příkladu svatých almužny chudým udělovati mohli. Kdyby chtěl někdo místo vytčených zaměstnání svátky trávití marnými kratochvílemi: takový lépe by učinil, kdyby pracoval rukama svýma, vydělávaje, aby pomoci mohl potřebnému.“ — Mezi Bulhary, jako vůbec u pohanských národův, panovalo tvrdé otroctví. Veliký papež i v té věci kázal, co velí zákon lásky. „Prchnul-liby otrok,“ tak učí, „a bude-li opět polapen, odpusťtež mu to. Vůbec pak mějte na paměti slova apostolova: „Páni, což jest spravedlivého a slušného prokazujte služebníkům, vědouce, že i vy Pána máte na nebi.“ (Kol. IV. I.)

Vedle těchto a podobných napomenutí a rozkazův obecných křesfanských, nalezají se v památném listu zároveň i jiné obzvláštní, které svědčí neméně, jak svědomitě s věhlasnou láskou otcovskou prohlédal papež k potřebám nově obráceného národu. Bulhaři v prvním zápalu lásky k nové víře, hotovi byli odříci se všech obyčejův a zákonův

svých dosavadních, nýbrž i národnosti své. By toho byl papež římský žádostiv, dobromyslní Bulhaři byli by se mu vrhli netoliko do náručí, nýbrž za podnoží trůnu jeho. Avšak Mikuláš I. nechtěl býti panovníkem nad otroky, nýbrž otcem národu, synovsky oddaného Církvi. A za tou příčinou píše veliký papež: „Vy jste žádali, abych vám poslal občanské zákony. Rád bych vám poslal knihy takové, jež by vám prospěšné býti mohly, kdybych měl jistoty, že jsou mezi vámi lidé, mohoucí vykládati vám zákony římské.“ — Bulhaři tázali se ho, smějí-li nositi šat podle dávného kroje svého z časův pohanských. Papež odpovídaje, praví: „Nežádám od vás, abyste změnili kroje, nýbrž abyste proměnili se na vnitřním člověku, a podle slov apostolových, byste oblekli na se Christa. Myť se netážeme, leč, rostete-li u víře a dobrých skutcích.“ — Bulhaři vyzvídali u otce křesťanstva, dovoleno-li jim, dcerám při vydáváních za věno dávatí zlata, stříbra, volův a koní. Na to vece jim věhlasný papež: „Ovšem že můžete to činiti, a vůbec všechno jiné, nač jste byli uvykli před obrácením, pokud to není hříšné. Petr byl prvé, než jej za učeníka svého přijal Pán, rybářem, Matouš mýtníkem; Petr po svém obrácení lovil zase ryby, ale Matouš nesedal pak již v celnici. Jsouť zajisté živnosti a řemesla, kterých nelze provozovati bez hříchu, a t a k o v ý c h se varujte.“ — Bulhaři předložili papeži otázku: co by činiti měli, kdyby je za běhů válečných po čas služeb Božích přepadl nepřítel — kdyby dobou čtyřicetidenního postu nebo-li v den sváteční polkali se měli s nepřátely. Papež, nechtěje dusiti ducha válečného v národě stýkajícím se s polodivnými pohany, odpovídaje, radí jim: „Modlitby počaté můžete dokončiti kdekoli cestou do boje, rovněž tak jako v kostele; nebo u křesťanův není jenom jediné místo modlitby jako bývalo dříve u Židův, kteří se modlívati směli toliko v Jerusalemě.“ A co se dotýče bojování o svátcích nebo-li v postě, praví: „Křesťan má sice světlí den

sváteční s obzvláštní úctivostí; káže-li ale potřeba, dovoleno též o takých dnech zbraně chopiti se na obranu. — — Sváry a války jsou sice dílo ďábel-ské; křesťan má se jich tedy varovati netoliko post-ního času, nýbrž vezdy. Avšak nutí-li neodvratná potřeba, jest-li potřeba hájiti vlast proti nepřatelům; pak jest i v postě dovoleno bojovati. — — Mimo to druhdy pokud jste byli pohany, vybírali jste sobě dny a hodiny k boji; strojili se k tomu zaklínači, kouzelníky a hádači. Toho všeho jste se odřekli slibem na křtu svatém. Od té doby sluší, abyste se k boji chystali navštěvováním chrámu, slyšením mše svaté, vyznáním se hříchův knězi, odpuštěním provinilcům, zotviráním žalářův, na svobodu propuště-ním otrokův a udělováním almužny potřebným.“

Z toho již, což jenom u výťahu vybráno z vý-borného listu papežova, patrně se jeví, s jakovou svědomitostí a moudrostí apostolskou usiloval, aby se nová církev Bulharská stala skutečným obrazem pravdy a lásky Boží. Snaha ta jeví se pak v celém listě. Všude a ve všem stará se o to, aby sličný mrav a bohubilý smysl zaujal místo dosavadní su-rovosti pohanské. U Bulharův panoval n. p. obyčej, že sám toliko král jídával za stolem, po boku jemu nesměl seděti nikdo ani manželka, tím méně vel-moži a dvořané. Tito, sedávajíce na nízkých sto-ličkách, jídali se země. K otázce, směl-li by se dotčený obyčej zachovati na příští časy, vece pa-pež: „Dotčený obyčej, ačkoli se nesnáší se sličnými mravy, sám o sobě nečelí proti víře, a protož ne-míním stranu té věci nařizovati — ovšem ale r a d í m v á m a n a p o m í n á m, abyste podle pří-kladu křesťanských knížat odložili všelikou zbytečnou hrdost, pamětlivi slov Páně: „Učte se ode Mne, ne-boť jsem tichý a pokorný srdcem.“ Čtemeť o sta-rodávných králech, z nichž mnozí příčinou pobož-nosti své přijati jsou v obecenství Svatých, že jí-dali netoliko s přátely, nýbrž i se služebníky. Ano sám král králův, Pán pánův, Ježíš Kristus ráčil obě-

dovati netoliko se služebnicky a přátely — s. apostoly, nýbrž i s publikány a hříšníky.“ — U Bulharův nehrubě váženo lidského života; popravu bývaly cosi všedního. Papež horlí proti takové nelidské návyklosti. „Odstup to od vás daleko,“ tak praví, „abyste nyní, kdežto jste poznali Pána milosrdenství, ještě tak nemilosrdně souditi a odsuzovati směli. Druhdy vyváděvali jste lidi na smrt velmi kvapně: nyní však hleďte každého zachovati při životě. Apost. Pavel, který prvé, než byl na víru obrácen, práhnul po vraždě a krvi, jak mile došel slitování Božího, žádal život svůj obětovati za bratry své. Rovněž tak činiti máte tolikéž i vy, povoláni jsouce podle zvolení Božího a osvětlení světlem Páně, varovati se prolévání krve, nýbrž při všeliké příležitosti všecky křisiti k životu těla i duše. Jako vás Christus z věčné smrti k věčnému přivedl životu: podobně náleží, abyste tudíž i vy netoliko nevinné, nýbrž i provinilé zachovati hleděli od záhuby smrti.“ — U Bulharův bylo v obyčeji, užívati skřípce při lidech obviněných příčinou krádeže. I proti tomu dává výstrahu papež. „Takovéto jednání čelí proti lidskému i Božskému zákonu. Vyznání má býti dobrovolné a nikoli vynucené mukami. Nepodaří-li pak se vám všelikým ukrutenstvím na obžalovaném vynutiti přiznání: nemusíte-li se styděti a posvědčiti, že jste soudili nespravedlivě? A což donutíte-li ukrutností svou někoho, že se přiznává k zločinu, kteréhož byl nikdy nespáchal: nepřipadne-li pak celá kletba na toho, kdož nevinného donutil k takovému lživému vyznání?“ — U Bulharův panovalo mnohoženství. Proti tomuto neřádu prohlásil se papež s důstojnou přísností, a hleděl staviti ho mocnou záповědí. „Bůh,“ tak vece, „na počátku stvořil muže a ženu, aby žili pospolu. On nechtěl, aby jeden muž měl dvě ženy; neboť psáno jest: Proto muž opustí otce i matku a přidrží se ženy své. A na jiném místě: I budou oba jedno tělo.“ Mimo to nařizuje papež dále: „Nechť se žena provinila proti manželu svému způsobem jakým-

koli, ano, kdyby jej obžalovala u práva: muž nemá proto nenáviděti aneb propustiti manželky své.“

Takovým, knížete lidu Božího a náměstka apostolského důstojným způsobem zařizoval slavný papež Mikuláš nově povstalou církev mezi Bulhary, hledě svazkem moudrosti a lásky utužiti spojení mezi otcem křesťanstva a nabytými syny. — Avšak nespal v Cařihradě nepřítel svaté jednoty. Vláda, dvůr i císař nerádi viděli tu důvěru, s kterouž se Bulhaři vinuli k sv. stolici římské. Fotius tehdáž ovšem bez práva patriarcha pozdvihl proti papeži a kněžím římským mezi Bulhary hlas zlopověstným listem r. 867, jakož na šeredném sněmu Konstantinopolském téhož roku. Tehdáž ale nepodařilo se Fotiovi schvátiti Církev bulharskou do neblahé roztržky, zosnované na východě. Zatím zmocnili se jí po 13 letech Carhradané úkladem, vyhnali odtamtud kněze poslušenství papežského a vsadili tam kněze řecké (r. 870). Po celých 8 let usilovali Hadrian II. (r. 872), a Jan VIII. všemi obyčeji uvésti Bulharsko v bezprostřední spojení s Římem. Všecky snahy ty byly na zmar. Císař Basilius (867, † 886) a Fotius, který se po smrti Ignatievě († 877) opět dostal na stolicí patriarchální, provedli záměry své. Užíti na to mimo násilí a úkladův též oblíbené liturgie slovanské, kteréž byli mezi západními Slovany Cyrill nejprvé užil a potvrzení u papeže zjednal.*) — Žalostný konec stolice metropolitní Methodiovy, podvrácené Wichingem, pronásledování a rozeznání slovanského kněžstva v říši Svatoplukově, jakož i dotčené říše pád, usnadnily pak provedení neblahé politiky Cařihradské za potomních panovníkův. Bulharské kraje staly se útočištěm vychovancův Methodiových a semeniskem netoliko církevního písemnictví, nýbrž i missonářův pro severní národy

*) Vysvitáť to z legendy staroslovanské dosti patrně. V dotčeném životopisu sv. Methodia čteme zajisté, že když byl sv. Method přišel do Cařihradu, vyžádali sobě na něm císař Basil a patriarcha kněze obřadu slovanského.

slovanské. Papežové X. věku nebyli bohužel té povahy a takového ducha, jako Mikuláš a Hadrian. Na Bulhary se zapomenulo, a ti jakož i druzí Slované na východě strženi jsou v osudnou roztržku žalostnou, již způsobil a provedl na cele zlopověstný Michael Cærularius r. 1054.

11) O knížeti Privině, o jeho na víru obrácení a potomních píše nejmenovaný původce solnohradské apologie: *Historia conversionis Carantanorum*. Vypravuje takto: „*In cujus spacio temporis quidam Privina exulatus a Moimaro duce Moravorum supra Danubium venit ad Ratbodum, qui statim illum præsensavit domno nostro regi Hludvico. Et suo jussu fide instructus baptisatus est in ecclesia s. Martini loco Treisma nuncupato, curte videlicet pertinenti ad sedem Juvavensem. Qui et postea Ratbodo commissus aliquod cum illo fuit tempus. Interim exorta est inter illos aliqua dissensio, quam Privina timens fugam inivit in regionem Vulgariam cum suis & Chosil filius ejus cum eo. Et non multo post de Vulgaris Ratimari ducis adiit regionem. Illoque tempore Hludvicus rex Bavariorum misit Ratbodum cum exercitu multo ad exterminandum Ratimarum ducem, qui diffidens se defendi posse, in fugam conversus est cum suis, qui cædem evaserunt. Et prædictus Privinus substixit, et cum suis pertransiit fluvium Sava, ibique susceptus a Salachone comite pacificatus est cum Ratbodo.*

Aliqua vero interim occasione percepta rogantibus prædicti regis fidelibus præstitit rex Privinæ aliquam inferioris Pannoniæ in beneficium partem circa fluvium qui dicitur Sala. Tunc cæpit ibi habitare et munimen ædificare in quodam nemore et palude Salæ fluminis et circumquaque populos congregare ac multum ampliare in terra illa: cui quondam Adalrammus archiepiscopus ultra Danubium in sua proprietate loco vocato Nitrava consecravît ecclesiam. Sed postquam præfatum munimentum ædificavit, construxit infra (= intra) primitus ecclesiam quam Liuprammus archiepiscopus, cum in illa

regione ministerium sacerdotale posttatus exercuit, in illud veniens castrum in honore s. Dei genitricis Mariæ consecravit anno videlicet DCCCL. Ibi fuerunt præsentes: *Chezil, Unskat, Chotemir, Livvtemir, Zcurben, Siliz, Vulkina, Vilemir, Trebiz, Brisuns, Zvemin &c. &c.* Ipsi viderunt et audiverunt complacitationem illo die inter *Liupramnum & Privinam*, quando illa dedicata est ecclesia, id est. IX Kal. Febr. Tunc dedit *Privina* presbyterum suum, nomine *Dominicum*, in manus et potestatem *Liuprammi* archiepiscopi, et *Liuprammus* illi presbytero licentiam concessit in sua dioecesi missam canendi; commendans illi ecclesiam illam et populum procurandum, sicut ordo presbyteratus exposcit. — Indeque rediens idem pontifex, et cum eo *Hezkil* consecravit ecclesiam *Sandrati* presbyteri, ad quam *Hexil* territorium et silvam ac prata in præsentiâ præsatorum virorum tradidit et circumduxit in ipsum terminum. Tunc quoque ad ecclesiam *Erinperli* presbyteri, quam memoratus præsul consecravit, tradidit *Hexil*, sicut *Engildeo* et filii ejus duo, et *Erenprecht* presbyter habuerunt et circumduxit præsatos viros in ipsum terminum. Transactis namque fere duorum aut trium annorum spatiis ad *Salapiugin* consecravit in honorem S. Huberti ecclesiam, quam *Privina* cum omni superposito tradidit Deo & S. Petro atque S. Hrodberto in perpetuum usum fructuarium viris Dei *Salzburgensibus* habendi. — Postmodum vero roganti *Privina* misit *Liuprammus* archiepiscopus magistros de *Sateburch* muros & pictores, fabros & lignarios, qui infra civitatem *Privina* honorabilem ecclesiam construxerunt, quam ipse *Liuprammus* ædificari cæpit, officium ecclesiasticum ibidem colere peregit. In qua ecclesia *Adrianus* martyr humatus pausat. Item in eadem civitate ecclesia S. Joannis Baptistæ constat dedicata, et foris civitatem ad *Dudleipin*, ad *Ussitin*, ad *Businiza*, ad *Bettoviam*, ad *Stepilipere* ad *Lindolueschirichun*, ad *Keisi*, ad *Ureidherischirichun*, ad *Isangrimeschirichun*, ad *Bealuseschi*—

richun, ad Quinque basilicas temporibus Liuprammi dedicatæ sunt ecclesiæ. Et ad Olacharis chirichun et ad Paltmunteschirichun ceterisque locis ubi Privina et sui voluerunt populi. Quæ omnes temporibus Privinae constructæ sunt et consecratæ a præsulibus Juvavensibus.

Pervenit igitur ad notitiam Ludovici piissimi regis, quod Privina piissimus fuit ac benefolus erga Dei servitium et suum; fidelibus suis quibusdam scriptis ammonentibus concessit illi in proprium totum, quod prius habuit in beneficium

Quamdiu enim ille vixit, nihil minuit rerum ecclesiasticarum nec subtraxit de potestate prædictæ sedis, sed ammonente archiepiscopo, prout valuit, augere studuit; quia ad augmentum servitii Dei primitus post obitum Domini presbyteri Svarnagal presbyter ac præclarus doctor illuc missus est cum diaconis et clericis. Post illum vero Altfriidum presbyterum et magistrum cujusque artis Liupramnus illuc direxit; quem Adalwinus, successor Liuprammi archipresbyterum ibi constituit, commendans illi claves ecclesiæ, curamque post illum totius populi gerendam. Similiter, eo defuncto Rihbaldum constituit archipresbyterum. Qui multum tempore ibi commoratus est, exercens suum potestative officium, sicut illi licuit (injunxit) archiepiscopus suus — usque dum quidam Graecus Methodius nomine, noviter inventis slavinis literis linguam latinam doctrinamque romanam atque litteras auctoriales latinas philosophico superducens, vilescere fecit cuncto populo ex parte (Slavorum) missas et evangelia ecclesiasticumque officium illorum, qui hoc latine celebraverunt. Quod ille ferre non valens sedem repetivit Juvavensem.

Anno igitur DCCCLXV venerabilis archiepiscopus Juvavensium Adalwinus nativitatem Christi celebravit in castro Hæzilonis, noviter Moseburch vocato, quod illi successit moriente patre suo Privino quem

*Maravi acciderunt; illo quoque die ibi officium celebravit ecclesiasticum.** Z toho ze všeho viděti, kterak snahou knížat slovanských Priviny i Kocela — otce i syna, během 25 let hojně podporováni jsou kněží solnohradští při rozhlašování evangelia. — Ostatně což praví nejmenovaný Solnohradčan o Methodiovi, jež potupně nazývá Řekem filosofem, snadno si vysvětlí, kdož sobě vzpomene, za jakou příčinou psána jest celá *Historia Conversionis Carantanorum*. Viz *Glagolita Clozianus*, vydaný od Bart. Kopitara ve Vídni 1836.

¹⁰⁾ Usilování kněží německých o rozšíření víry křesťanské souvisí hlavně s válečnými výpravami, tahy a výboji králův a císařův. Co se dotýče Slovanův na Moravě a v Podunají, a od Dunaje až dolů k moři adriatskému není pochyby, že již za času Karla Velikého počali vnikati z Němec hlasy evangelia Christova k dotčeným Slovanům. Mámeť zajisté rozkaz toho velikého mocnáře, kterým (r. 810) stanoví hranice mezi arcibiskupstvím Solnohradským a patriarchatem akvilejským. Mělť jimi být řeka Drava. Pracováno pak tu již při konci VIII. věku snahou akvilejského patriarchy sv. Paulina a prvňho solnohradského arcibiskupa Arno-na. Než hrozný osud, s kterým se potkali Slované na jihu (Krajina) pod vládou franskou, odvracel od missionářů franských a tudíž od víry mysli a srdce lidu slovanského na severu*) Jak se zdá, byliť to jenom vévodové, vládykové někteří, od missionářův těchto na víru obrácení a pokřtěni. Tak stal se křesťanem Mojmir, tak Privina (831), tak 14 pánův českých v Řezně (845). Arcibiskupové Solnohradští rozšiřovali moc svou obzvláště ve vlastech Privinových, v Krajinsku a v Uhřích. Adalram arcibiskup světil obrácenému knížeti kostel v Nitře (r. 836). Nástupce jeho Luitpram tolikéž v dobrém přátelském spojení

*) Viz *Archiv für die Landesgeschichte des Herzogthums Steir.* Raibach 1854. Str. 179.

byl s horlivým Privinou, pomáhaje mu stavěti hrad Mosburg poslanými ze Solnohradu řemeslníky a umělci (840). Roku 852 posvětil pak na novém hradě též nový křesťanský kostel. — Na takové snahy, práce a úspěchy odvolává se hlavně nejmenovaný spisovatel knihy: *De conversione Carant.*

Na severných stranách jak řečeno pracoval nejprvé Uroľf, bývalý biskup Pasovský (804—806), kterýž od Eugenia II. r. 824 nabyl práva založiti 4 biskupství; dvoje Moravanům, Olomúc (*Speculi Julium*) a Nitru (Nitrava) a dvoje Avarům, Vídeň (Faviana) a Staré hrady a sám povýšen býti měl za arcibiskupa. Že však touž dobou pracoval v týchž krajinách také Reginhar, biskup Pasovský, nastaly spory mezi dotčenými missionáři; král Ludvík na sněmu v Řezně r. 829 naznačil hranice duchovní vlády arcibiskupa Solnohradského a biskupa Pasovského, tak že měla krajina od Lyséhory na východ ležící řekami Sprazou a Rabou rozdělená na dvě severní a západní stranu patřiti k Pasovu a jižní pak a východní náležeti k Solnohradu. Viz Šafař. Starožit. Str. 808 atd.

¹⁹⁾ Mikuláš I., na něhož směl Fotius vydati klatbu, náleží do počtu předních nad jiné výtečnějších papežův. Jsa nástupcem Benedikta III., velekněze, povahy rázné, spravoval Církev od r. 858 do 867 a předčil nade všechny předchůdce a následovníky své, kteříž byli během IX. a X. století seděli na stolici sv. Petra. Veliký tento papež, zajisté vynikaje neobyčejnou smělostí v předsevzetích, statečností povahy a silou ducha, snažil se a uměl též býti Otcem křesťanstva. S. Řehoř Veliký sloužil mu za vzor. Sotva že byl r. 858 zvolen a korunován na papežství, ihned počal prokazovati skutky, že chce býti chudině i sirotkům ochrancem, obhájcem vdov a potlačených a zástupcem všeho národu. Slepci, chromí, neduživci, co jich bylo v Římě potřebných, všickni dostávali jísti na papežském dvoře.

Jiní chudáci nabývali slušné podpory vedlé potřeby a okolností. Tak pečoval papež o nuzný lid v Římě. Avšak i jinak hleděl svých povinností v rozsáhlé míře úřadu svého. Jan, patriarcha Ravenatský, násilně trýznil a odíral lid způsoby rozmanitými. Jedva byly pronikly žaloby k uším papežovým, Mikuláš pohnal zpupného patriarchu na soud při sněmu v Římě. Nadarmo zpouzel se pobloudilec, chráněný přízní krále Ludvíka; zdráhání mu nic neprospělo. Pokud se chtěl udržeti na stoličce své dosavadní, bezděky musil se pokoriti a zaručiti papeži, že na budoucí časy nebude již ubližovati lidu — Jak sobě počínal Mikuláš I. na východě v Konstantinopoli, háje patriarchu Ignatia proti úkladům a násilnickým kouskům císaře Michaela, ministra jeho Bardasa i povýšeného za patriarchu Fotia: na hoře povědino. — Listy jeho k Bulharům dosvědčují zřetelně, vedlé jakých zásad se řídil a spravoval křesťanstvo. Týž duch jeví se ve všech skutcích jeho. Těžké nesnáze a spletky byloť mu rovnati na západě. Tedy musil napomínati a trestati chlupatého krále Lothara, který chtěl se zbaviti řádné manželky své Thietbergy, aby pak na trůně královském usaditi mohl dosavadní nevěstku svou. Onde zase nucena se viděl ostře kárati a pokutovati nectné biskupy některé, jižto po vůli krále dotčeného krivdy činili nešťastné královně a pomáhali k hříchu. A jak statečně a věhlasně vedl důmyslný papež celou tu při až do skonání! Ustrašená královna, opuštěná posléze od přátel, sama již sobě žádala na cele vyváznouti z vazeb tyranického chotě: papež Mikuláš jí ale neopustil, pohrožuje králi pokutami církevními, neoddá-li se na pokání. Nadarmo zamyslel Ludvík císař, bratr Lotharův, ustrašiti papeže, jelikož r. 864 s valným vojskem přitřhl do Říma, hodlaje takto k mírnějšímu a povolnějšímu jednání s vinníkem donutiti neohroženého kmeta. Než oklamal se. Mikuláš I. na obranu neuchopil se meče, ale kříže; onť se na modlitbách utekl k Bohu; s ním zároveň modlil se veškeren

lid římský a modlitbami různé, silné té duše přinucen jest Ludvík místo hrozeb užiti proseb. — A v tom způsobu pohyboval se všecken život velikého papeže. Co divu, že pak se před ním na západě kořili panovníci a biskupové a on že se nezachvěl ať si naň doráženo z východu nebo od západu, lichotou aneb pohrůžkami? A protož snadno lze sobě vysvětliti, že když d. 13. Listop. 867 zemřel slavný tento papež v Římě, nemalá nesnáze byla o důstojného nástupce. Souvěký letopisec Regino slušně zajisté pověděl o něm: „Ode dnův sv. Řehoře I. až po naše časy neseděl na stolici sv. Petra žádný velekněz, kterýž by se rovnati mohl s Mikulášem. Krále a tyrany skrocuje, vládl jako nejvyšší velitel na světě. Na zbožné biskupy a kněze byl laskavý a jemný, zlým ale a nesvědomitým hrozný, tak že právem říci se může, nový Eliáš že povstal v něm.“

Co se dotýče sněmu, na kterémž směla se pronésti klatba proti takovému papeži, netřeba leč připomenouti, kdo jej svolal a řídil. Fotius a císař Michael shromáždili tu přívržence a následovníky. Mimo to postarali se též o podvodníky, kteří se dělali poslanci patriarchův Antiochenského, Alexandrijského a Jerusalemského. Dokázalo se to později, že poslové ti to nebyli leč podvodníci, jež sobě zjednáno za peníze. A na takovém sněmu prohlášen papež za bludaře, západní křesťanstvo viněno z bludův kacířských a ztvrzena žalostná roztržka! — Viz Gfrörrerovo dílo: *Geschichte der christl. Kirche*. Bd. III. kniha III. kap. 5. Doklady na to na vše najdou se v Mansiově sbírce sněmův církevních: *S. Conciliorum nova et amplissima collectio* . . (Mansi) *Venetis 1772. Tom. XV. XVI. & XVIII.*

²⁰⁾ Listy, z nichž vyňata jsou tato slova papežova, nenalezají se nikde leč v památné legendě staroslovanské. Ostatně nalezne je laskavý čtenář mezi listinami, jež ku knížce té připojeno.

²¹⁾ Mosburg, nyní Salavar, sídlo slovanských knížat Priviny a Kocela, leželo v krajině přilehající k jezeru Blatenskému. Hrad ten obklíčený lesy a bařinami, slynul již v první polovici devátého věku. Kníže slovanský, Privina, vystavěl tu r. 840 první křesťanský chrám, jež přijel sám arcibiskup Solnohradský Adalvin posvětit (r. 850). Ve chrámě tom, zasvěceném jmenem Panny Marie, chovalo se posvátné tělo sv. Adriana mučeníka. Z památného hradu a chrámu nezůstaly ovšem jenom zříceniny, jež z veliké části rozkopáno a rozvezeno na stavení novějších budov a silnic. Slovník Kolár ve svém cestopisu popisuje okolí a zbytky vzácných rumův těch jak následuje. „Okolí jest rovinatá dolina, přes níž řeka čili potok Sála ne tak teče jako raději podryvá a trátí se pód černou rašelinatou zemí. Voda říčky často cele z očí zmizí a opět co nevidět z třasovisk pod nohama se přehybujících vykukává. Na obou březích Sály jsou mnozí roztracení a osamotnění hajkové aneb kusy lesův na větším díle olšových. Jsouť to pozůstatky onoho bývalého zde velikého a celistvého lesa, o němž nejmenovaný letopisec Solnohradský píše.

Kde hrad tento stál, jest místo něco povýšené na způsob schválně udělaného ostrovu. Celý hrad byl podlouhlý čtverohran, otočený příkopem, jehož stopy posaváde vidno. Z plánu a ze všeho stavení vysvítá oblíbený tehdaž v Evropě byzantský stavitelský sloh. V koutě mezi severnou a východní stranou stál chrám, jak viděti z rumu svatyně, na jejichž odpadlých stěnách a zdích ještě i nyní malování se spatřuje. Pravdě podobno, že i tyto staromalby Salavarského chrámu pocházejí od oněch malířův, o nichž píše nejmenovaný letopisec Solnohradský, dokládaje, že Privinovi Luiprami, arcibiskup Solnohradský poslal umělce, zedníky i malíře, kteří mu na hradě jeho vzdělali velebný chrám. — Ostatně jak valný býti musil tento hrad, odtud zavrátí lze, že nynější Salavarský kostel, fara i mnohé hospo-

ďářské budovy, jako větší díl Saloopatovského kláštera, pak mosty a silnice v tomto okolí z rumův a staviva tohoto hradu vystaveny jsou.

²²⁾ Město *Syrmium* (Srěm) na břehu řeky Sávy, bývalo za římských časův zároveň tvrzí panonskou, anobrž i hlavním městem západní Ilyrie. Podle svědectví Hesychia, biskupa Solinského, prvním biskupem Srěmským, jelikož zakladatelem tamnější církve byl sv. Andronik, jeden z 70 učeníkův Páně a důvěrník sv. Pavla. (Řím. XVI., 7.) Z letopisův církevních vůbec známo, že se za časův Dioklecianových v *Syrmii* silně prolévala krev mučnická. Co se dotýče stolice biskupské, o kteréž činí zmínku papež, že jí stávalo ne-li dříve, jistotně ve IV. století: na to jest důkaz v letopisech církevních Baroniových při roku 347. Ostatně jest povědomo, že v *Syrmii* držáno několik sněmův církevních, jmenovitě r. 351, 357 a 359. — Náležet pak církvi srěmské již za příčinou politického rozdělení říše římské za Gratiana (r. 370) k patriarchatu římského papeže. Světoborným hýbaním národův počal *Syrmium* klesati, až pak po Gothech a Gepidech Hunové a hordy avarské zaplavivše Panonii, vyvrátili tudíž hlavní město její (*Pannoniæ secundæ*). Tak klesla i zašla též stolice biskupská v *Syrmii*, až pak ji papež Adrian II. opět vzkřísil a ku prospěchu obrácených národův slovenských odevzdal sv. Methodiovi.

²³⁾ Že statečný kníže Moravský, Rostislav, tak smutně zahynul, dosvědčují sami letopisci němečtí. Viz: *Anal. Fulden. Hincmar. Rem. Perz. Mon. hist. ger. I. 487. Regino. (Pertz I. 570.) Annales Xantenses. (Pertz II. 234.)* Mezi novověkými dějepisci německými důstojně o hrozném skutku tomto pronesl se na slovovzatý spisovatel J. Luden. *Geschichte des deutschen Volkes. VI. Díl — 117. Srov. Palackého: Dějiny národu českého. 116I., část. 1. Str. 145—146.*

24) Zpráva o vazbě, ve kteréž vězeno sv. Methodia, podává se nám starobylym životopiscem slovanským. Co zde položeno, jeť cele téměř povědino slovy téhož památného životopisce. — Viz: Žitije sv. Methodia, k. IX., ve spisu Památky dřevního písemnictví Jihoslovanův od J. P. Šafaříka.

25) Pevná vůle, se kteroužto papež usiloval o vysvobození Methodiovo z vazby a dolehal, aby se mu, co řádnému biskupovi slovanských krajín, nebránilo apostolovati samostatně: zavedla bezpochyby příčinu, že nejmenovaný spisovatel v Solnohradě r. 873 knihu *De conversione Boiariorum Carantanorum* sepsal. Jeť to zajisté spis, kterým hledí uhájiti práva biskupův Solnohradských v zadunajské Moravě a mezi Slovinci čili ve vlastech Kocelových. — Co se dotýče biskupův, kteří hlavně vedli spory o moravsko-panonskou metropolii, bylť to Adalbert Solnohradský, Hermenerik Pasovský a Hanno Frisinský.

26) Nebyloť by těžko ze spisův samých leto-piscův německých uvéstí valné množství důkazův na svědectví toho, což praveno. A jsouť mezi poctivými svědky těmito a milovníky pravdy ovšem sami křesťanští misijnáři oněch časův, kteří těžce nářkají na krvavé a násilné skutky vévodův a pánův německých. Jak píše n. p. ctíhodný Helmold: „*Christiana religio et cultus Dei parvum recepit incrementum praepediente avaritia Ducis & Saxonum. qui omnia corrudentes, nec ecclesiis nec sacerdotibus quidquam passi sunt esse residui* . *Saxonum avaritia auget Slavorum in Christianam religionem odium. Slavi servitutis jugum armata manu submoverunt, tantaque animi obstinacia libertatem defendere ausi sunt, ut prius maluerint mori, quam Christianitatis titulum resumere aut tribula solvere Saxonum principibus* . *Unde cognosci potest Saxonum insatiabilis avaritia, qui nem pe promiores sunt tribulis augmen-*

landis, quam animabus Domino conquirendis. Decor cuius Christianitatis jam dudum in Slavia convaluisset si Saxonum avaritia non praepedisset.“ (Helm. lit. I. c. 21. 25.)

Podobně běduje Adam Bremenský, jenž vece: „*Audivi cum veracissimus rex Danorum sermochando replicaret, populos Slavorum jam dudum facile converti posse ad Christianitatem, nisi Saxonum obstitisset avaritia; quibus inquit mens pronior est ad pensiones vectigalium, quam ad conversionem gentilium. Nec attendunt miseri, quantum suae cupiditatis luant periculum, qui Christianitatem in Slavonia primo per avaritiam turbaverunt dein per crudelitatem subjectos ad rebellandum coegerunt, et nunc salutem eorum, qui credere vellent, peccuniam solum exigendo, contemnunt*“ Vis Adam Brem. Lib. III. c. 25. — A podobných dokladův dalo by se ku poctivosti svědomitých missionářův německých ovšem více uvéstí.

27) Chrámec sv. Klementa na Levém Hradci pod Prahou stojí posavád, ač ve způsobě ovšem proměněné. Sama tvrz prostranná ležela na okřídli hory dosti strmé, při samém břehu Vltavy, asi 1½ hod. pod Prahou. Za dávných časův bývalo tu středíště župy řípské, a bezpochyby též sídlo knížat. Co se dotýče chrámu samého, dočítáme se v letopisech ctihodného děkana pražského Kosmasa, že v něm r. 983 sv. Vojtěch vyvolen jest za biskupa. Volení to biskupa dělo se na Levém Hradci, právě za tou příčinou, že tam odsud počala se, jak vece Kosmas, rozšiřovati víra křesťanská. — Ostatně zvelebením Prahy a ovšem i jinými okolnostmi klesala sláva Levéhohradce, tak že z hradu nezůstaly leč zříceniny, a pole, u prostřed kterých přes všechny bouře zachoval se dotčený kostelíček sv. Klementa. Nynější budova pochází ovšem z časův pohusitských a během posledních časův nemálo sešla. Zatím ale péčí vel. kněze J. Kroupy, faráře Roztockého, staly se již přípravy k důstojnému obnovení památné svatyně této.

28) Není pochyby, že chrám Páně Rodičky Boží před Týnem náleží ovšem do počtu nejstarších a nad jiné památných kostelův v Praze. Jak nyní jest, v té způsobě (až na změny způsobené po hrozném ohni r. 1678) pochází ovšem teprva z XIV. a XV. věku. Než jinak jest jisto, že na témž místě stávala již v XII. století špitální kapla Bl. Panny Marie. Činí se o ní zřejmě zmínka v listině z r. 1135, kterouž se dotčený špitál i s kostelem odevzdává kapitole na Vyšehradě. Starších listin o Týnském chrámu nemáme. Proto však netřeba nikoli v pochybnost bráti podání, vedle kterého prý povstal chrámec onen právě u prostřed Starého města Pražského hned za časův Methodiových.

29) Věcí, kterých, pokud se nechce odříci rozumu, nikdo nepopírá, netřeba dovoditi. A proto po našem zdání bylo by poněkud zpozdilé, vykládati široce důležitost obrácení národa našeho na víru křesťanskou. Na víře v Christa Ježíše zakládá se spasení věčného života; bez ní nelze líbiti se Bohu. Avšak není-li podobně jisto nad všelikou pochybnost, že má pravá pobožnost — a ta se rodí z víry a milosti Christovy — zaslíbení netoliko budoucího, ale též i nynějšího vezdejšího tohoto života? Věron v Christa povznášejí se lidé a národové: bez ní padají a hynou. A proto trvám samo bje v oči, což řečeno jest a říci by se mohlo o důležitých následcích volného a rychlého na víru obrácení národa našeho v druhé polovici IX. století. Jeť jisto, že Slované severní zahynuli odporem proti křesťanství, jež k nim přicházelo ze Sas. Tolikéž patrno, že odporem podobným hynuli též Slované na jihu v Karantanii. Odporem proti křesťanství bylibychom neomylně zahynuli tudíž i my Čechové, Moravané a Slováci. A jak hluboko pouštěl i v našem národě kořeny neblahý ten odpor! Pravda sice, že r. 845 v Řezně pokřtěno 14 pánův českých v širším slova tohoto smyslu: než duch pohanský u předkův našich pro-

náší se v nejkrásnější epické básni z časův předkřesťanských, kdež běduje Zabojoj:

„I přijde cuzí usilno v dědinu,
i cuzími slovy zapovídá;
i kak sě zdie v cuzej vlasti
ot jutra po večer:
tako bě sě zdieti dietkam i ženám.
i jedinu družu nám jmieti
po puti všěj z Vesny po Moranu
I vyháně z hájev vsě krahuje,
i kací bozi v cuzej vlasti,
takým sě klaněti zdě,
i im oběcati obět.“ atd.

Není pak pochyby, že Zabojoj onen pěl skutečně pohanským předkům našim „srdce k srdci pěsňů z středa hoře.“ — A co medle jitrilo především srdce dotčených předkův našich? Aj to že „cuzí“ přišel „úsilno“ v dědinu, do země jich že cizinec ten „cuzími slovy“ neučil ale zapovídal — poroučel „klaněti se bohům“, jací jsou „v cuzej vlasti.“ — To vše ale jinak vypadalo u Cyrilla a Methodia. Method a Cyrill nepřišli „úsilno“ ale beze zbraně a vojska, Method cuzími slovy neporoučel, ale přirozeným jazykem ohlašoval a učil chváliti Boha všude trojjediného. — Tak zmizela nechť, zmizel dosavadní odpor. Morava a Čechy staly se vlastně křesťanskými.

A právě to ta důležitá okolnost a příčina, že Čechové hned v první polovici X. století nejsou vyhlazeni. Nebo co zdrželo Jindřicha Ptáčníka, když byl r. 929 přitřhl ku Praze s vojskem vítězným, že neučinil Čechům, což se činívало na severu přemoženým Slovanům? Čechové byliť tehdež bez obrany. Velkomoravská říše rozdrconá Maďary ležela pouští; Srbové a Polabané — spojenci Čechův — byli právě potření; sama země česká po Prahu v rukou nepřátel a na trůn vévodský dosedal mladý kněz Václav. Co tu pohnulo vítězného krále, že

zůstavil kněžice na stolci, a národu že neublížil ničím, leč že poručil, platiti roční daň? — Stalo se to bezpochyby hlavně proto, že nesměl vyhubiti národa, kterýž se přiznával ke Christu: mocného krále odzbrojilo — křesťanství. — A to neplatí o samém toliko králi Jindřichu, nýbrž o všech nástupcích jeho. Z hlubin zajisté historické pravdy vážena jsou slova předního dějepisce našeho jenž vece: “ V pokřesťanění záležela oné doby životní otázka všech národův slovanských. Že tedy Čechové osudu Obodritů, Luticů i Ratarů a jiných pokrevenců znikli, za to nejvíce děkovati mají včasnému a upřínnému pokřesťanění svému. Křesťanství vůbec již od r. 845 v Čechách způsobem mírnějším ujmáti se počalo; a učitelé slovanští, hledavši duchem právě apostolským ne jmění a panství, ale jen spasení duší, proto zvláště zasloužili vroucí a vděčné díky celého potomstva českého, že vyučovavše rozumným slovem i písmem spolu, obrátili novou víru, aspoň v domě knížecím a u předních národa hlav, hned v úplné srdečné přesvědčení. Tak rozsíváno a hlídáno byvši sítě evangelia, rostlo napotom v zemi silou vlastní, která zahynouti jemu více nedala. — Tehdejší vévodové Čeští nesměli opravdu nic většího ani důležitějšího činiti, nežli dokonati počaté křesťanění národa svého. Viz: Palackého Dějiny národu českého. Díl I, Č. I., str. 231. — Srov. Safařík. Starož. slov. Díl I.

³¹⁾ Písmo svaté, jež apostolský Method přeložil a za posledních let života svého odevzdal učeníkům, patrně vykládáno jest ve vlastech Slovanův západních. — Nasvědčují tomu slova rozličná, jako: oltář, křestiti, komkanje atp., kteráž nebyla užívána leč v krajích Slovanův západních, obcujících s křesťanskými Němci. — Není ovšem pochyby, že částky některé Písem svatých n. p. evangelia, epistoly, žalmy, zlomky z prorokův, kterých se užívá o službách Božích sv. bratří buď hned r. 863

s sebou přinesli na Moravu, aneb za prvních let apostolování svého opatřili snahou společnou. Během života již za potřebou při vyučování žakovstva kněžského, přibývalo bez pochyby část po části písma svatého ve slovanském jazyku. Později ovšem kázala potřeba, co bylo již vyloženo přehlednouti, což se pohřešovalo ještě doplniti. A to jak svědčí staropanonská legenda, stalo se za posledních let Methodiových. — Letopisec ruský Nestor podobně vzpomíná. — Proti tomu ale Kopitar a Dobrovský za to měli, že od sv. apostolův našich přeloženy nebyly leč toliko ty částky sv. písma, jichž se užívá při bohoslužbě. Vše jiné trprva za pozdějších časův že dokonali buď učenci aneb neznámí překladatelé mezi Srby a Rusy. Než učených těchto a jinak na slovo vzatých skoumatelův, náhledy již nás mýliti nemohou. Rozhodná zajisté jsou v té příčině slova nad jiné výtečného Šafáříka, jenž vece: „Ačkoli se nám starší rukopisy celé biblí nad XV. věk nezachovaly: však nicméně po nepředpojatém věci uvážení nelze souhlasným starobylým svědectvím v ohledu tom odeprítí víry.“ — Viz v přílohách: Spisovatelská činnost sv. bratří apostolských.

³²⁾ O této cestě sv. Methodia na východ do Konstantinopole mlčí všechny památky vyjímajíc jediné staroslovanského životopisce. Avšak proto, že jest životopis dotčený jediným pramenem, nic nevádí. Aneb není-li muži apostolskému, jakovým byl Method, přirozeno procházeti všechny končiny role a vinice Páně? Arcibiskupství Methodiovo pak, ač nejsou nám již povědomé hranice jeho, jistotně rozkládalo se od Tater po obou březích dunajských až dolů k břehům adriatského moře. Netřeba tu leč připomenouti sobě, že byl papež Adrian II. odevzdáváje mu vzkříšenou Syrmieňskou stolicí sv. Andronika, učinil jej biskupem ve vlastech knížat Kocela, Rastislava i Svatopluka. Takovou měrou ale hraničila metropole Methodiova netoliko s Bulhary, nýbrž i se Slovy pod vrchní vládou císařův Kon-

stantiupolských. Tím snáze bylo pak vyhověti žádostem císaře Basilia, který sám pocházejí ze slovanské krve, tehdáž mocně na východě vládl. Dát se ale též snadno vysvětliti, proč asi žádal anobř i obzvláštním listem vybízel císař dotčený apostolského metropolitu západních Slovanův, aby přišli do Cařihradu. — Vědomoť, jak snažně usilováno v Cařihradě upoutati Bulhary k východnímu patriarchátu na ztenčení moci papežské. — Nezůstalo pak bez pochyby v Konstantinopoli tajemstvím, s jakými těžkostmi zápasiti jest Methodiovi na západě. Není-li tu již na snadě domněnka, oč asi jednati a smlouvati se chtěli s Methodiem na dvoře Konstantinopolském? Mravní povaha, rázné smýšlení a pravá katolická statečnost muže apostolského nedopustily ovšem chytrému Fotiovi na jevo dáti záměry a touhy své. — Avšak nicméně kořistěno z přítomnosti Methodiovy v Cařihradě. Nebo nebije-li v oči, proč sobě vyžádáno u Methodia kněze a jahna obřadu slovanského? Obřad slovanský mezi Bulhary — (do té doby sloužíváno u nich služby Boží bez pochyby toliko jazykem řeckým a druhdy latinským) měl býti tolikéž národu tomuto v nadou poutající jej na Cařihrad. — Nemíníme, žeby třeba bylo místněji vykládati domněnky té.

³³⁾ Cožkoli nám povědomo z dějin o Wichingovi, vše polířichu svědčí jon proti němu. — Původ a počátky života jsou neznámy. Ze všeho což víme vysvítá však, že byl po celý život svůj v důvěrné přízni u krále Arnulfa, s kterýmž se byl Svatopluk nejednou přátelil. Arnulfem, jak se zdá, dostal se Wiching na dvůr Svatoplukův a věrněji bez pochyby sloužil bývalému pánu svému v Němcích než novému příznivci na Moravě. Když se stal biskupem, nastala Methodiovi leta utrpení nad jiné bolestnějších. Není pochyby, jelikož to vysvítá z listův samého papeže Jana VIII., — že všelijak osočoval a v lehkost u krále Svatopluka uvořil i obřad slovanský i metropolitu svého Methodia, odvolávaje se při tom

na tajné instrukce a listy papežské. — Chytrostí svou a přízní královskou udržel pak se v důstojenství nabytém pokud žil Svatopluk. Po smrti sv. Methodia nastalo řádění nešťastného tohoto muže, kterýž se nyní všelikou mocí obrátil proti učeníkům a následovníkům Methodiovým. Nalezl se před několika lety list druhdy neznámý, kterýmž zatracuje Štěpán V. Methodia co bludaře a tudíž i následovníky jeho. List tento bez pochyby smyšlený a ustrojený Wichingem, byl nesvědomitému strůjcem, pavezou a zbrání proti odchovancům svatého metropolity. — Rozplašení, rozehnání krutým pronásledováním jeho ve vlastech Svatoplukových uzprázdnilí jsou Moravu vládychtivému biskupu Nitranskému. Jedněm poskytlly Tatry úkrytu a druhým jeho slovanské koučiny žádoucího útočiště. Jak dlouho a kterak užíval Wiching nabyté samovlády duchovní v říši Velkomoravské, neví se. Smrtí Svatoplukovou ne-li dříve zašla též jeho sláva na Moravě. Možná dost, že sám Svatopluk za času poslední války své s Arnulfem (890—894) odkryl ošemetnost dosavadního mílce svého a zhostil se zpronevěřilce. Wiching uchýlil pak se k Arnulfovi, kterýž jej r. 894 učinil kancléřem a na to i biskupem Pasovským. Než i tu nesesedl leč pokud byl na živě příznivec jeho. Po smrti Arnulfově zajisté — svržený se stolice Pasovské arcibiskupem Solnohradským — a to jistě nikoli bez důvodné a místné příčiny — zmizel na čisto člověk ten neblahé paměti z dějiště.

³¹⁾ Latinský na to list svědčící Svatoplukovi (*dicto filio Sphentopluchu glorioso comiti*) vydán jest v měsíci Červnu r. 880. — Původní text v celém jeho znění položili jsme tolikéž mezi přílohy k tomuto životopisu.

³⁵⁾ Nasvědčuje tomu výslovně list papežův právě dotčený kdež píše sv. otec: „*Volumus, ut pariter cum-ipsius archiepiscopi consensu et providentia alterum nobis apto tempore utilem presbyterum aut*

diaconum dirigas, quem similiter in alia ecclesia, in qua episcopalem cathedram noveris esse necessariam, ordinemus episcopum.

³⁶⁾ Vysvltá to z listu papežova, kterým r. 881 potěšuje Methodia sevřeného rozmanitými trpkými nehodami. Dopadajíť zajisté na to zřetelně slova: „*Neque aliæ literæ nostræ ad eum (Svatoplukum) directæ sunt, neque episcopo illi palam vel secreto aliud faciendum injunximus et aliud a te peragendum decrevimus.*“ Ostatně viz celý ten list mezi přílohami.

³⁷⁾ Rozsáhlá činnost apostolského Methodia vztahovala se od Sudetův a Karpat až k moři adriatskému, od Vltavy až do krajín podunajských nýbrž bez pochyby i za Dunaj k Bulharům i za Tatry k Chorvatům. Co se Bulharův dotýče, výslovně podotýká o tom životopisec sv. Klémenta Bulharského. O působení Methodiovu v krajínách na Visle — kdež Chorvati seděli, svědčí životopisec panonský. Životopisec ten připomíná, že byl svat. apostol náš nadán též duchem prorockým, jako na důkaz uvodí dva příběhy. *Poganesk knjaz — tak praví, silen velmi, sędja v Visljech, ruhaaše sja christianom i pakosti (trpkosti) djejašc. Poslav k němu (Method) řeče: „Dobro ti sja by krestiti, synu, volěju svojeju na scojej zjemli, da ně pljeněn nudmi krěšćen buděši na čjužej zjemli, i pomjaněši mja. Eže i byst.*“ — Vedle domnění p. Palackého a Hanky „pohanský kněz“ řečeno, dobře dalo by se slyšeti, o sv. Ivanu Velkochorvatském knížeti, který jak di legenda později v Čechách blíž Tetína oblíbil sobě poušť. — Ostatně srov. učené ač místy stranné pojednání biskupa ruského Innokentia. *O načalje christianstva v Polse.*

³⁸⁾ Zpráva ta vyňatá ze staroslovanské legendy dobře srovnává se s okolnostmi, jež známe odjinud. — Jeť zajisté vědomo, že již na cestě své k Chazarům setkali jsou se s Maďary čili Uhry, již na rychlých koních nájezdy čím dále tím smělejší činili od východu na západ. — (Viz str. 57, 58).

Není se čemu tedy diviti, spatřujeme-li jednotlivé zástupy národa tohoto, ani pod správou svých kaganův čili knížat potulovali se na hranicích říše velkomoravské a bulharské. — A co se dotýče účinku, jež mělo setkání toto Methodiovo, co v tom podivného? Svatí pouhým pohledem nezřídka zkrotili divoké šelmy; — pomněme na Daniela v jamě lvové, na mučeníky metané za pokrm rozlíceným lvům i tygrům. — Čím snáze muž, kmet, apostol, mohl pohnouti knížete surového sice národa, avšak nikoli nelidského.

⁹⁹⁾ Dojímavý obraz posledních dnův života Methodiova vypsán jest cele po staroslovanském životopisci. Památný tento spisovatel s patrným pobnutím rozčilené duše, pověděv kterak umřel sv. učitel, dokládá výslovně: „*Usuždše žc svoj učenci, i dostojny česti stvorivše, i službu cerkovnuju latinski i grečeski i slovenski strebiša i položiša v sborněj cerkvi. I pri-loži sja k otcem svojim, patriarchom, prorokom i apostolom, učitelem i mučenikom. Ljudic že, bez-čistěnnuj narod, sbrav sja pronožaachu plačjušlce sja dobrogo učitelja i pastyrja, mužesk pol i žen-nesk, malii i celicii, bogatii i ubozii, svobodnii i rabi, xdorica i siroty, stranii i tozemci, nedužnii i zdravii, vsi bynsago vsjačesko vsjem. da vsja při-obrjel.*“ — — A tak ukončiv vypravování o životě a smrti sv. učitele, doufanlivým hlasem k němu volá: „*Ty svatá i slavná hlavo, modlitbami svými pohlížej na nás prosici tebe, vysvobod od ršelického nebezpečenství učeníky své a učení rozprostraň a bludařství zažen, abychom zde žitše důstojně povolání vašeho, stanuli s tebou tvoje stádo na pravici Christa Boha našeho, věčný život přijavše od Něho. Jemu zajisté sláva i čest po věky věků Amen.*

¹⁰⁾ Co zde o prvenství římského biskupa jakožto nástupce sv. Petra, tudýž pak o vrchní moci římského papeže podotčeno jest, rádi popírají ovšem i Řekové i protestanti. Než jedni i druzí sami ve-

lice se klamou a šáli. Nedávno tomu, co proslulý kněz Stěpán Džunkovski, (národem Rus a před 10 lety ještě výmluvný protivník církve katolické), vydal v Paříži znamenitý spisek o této důležité otázce. Knížečka celá záleží ze samých toliko svědectví otcův našich za prvních věkův křesťanských. Rozumí se samo sebou, že obzvláště ke spisům sv. otcův řecké církve z knih sv. Athanasia, Basilia, Chrysostoma, Epiphania atd. zřetel obráceno. A takou měrou sebráno míst z řečených spisův sv. učitelův a spisovatelův řecké i latinské Církve, dosvědčujících, že jest papež skutečným nástupcem sv. Petra, náměstkem Christovým, po Christu na zemi jediným nejvyšším správcem jediné pravé Církve Boží. — Nejjsou-li tedy k politování lidé, kteří zaujatí bludem na svědectví tolikerých a takových svědectví nedbají, v neblahé roztržce setrvávajíce? —

41) Misto všelikých důvodův a průvodův možná tu odvolali se na to, což hlásá důmyslný Gfrörer, o evropské historii vůbec, a my bychom doložili, o dějinách severních národů slovanských zvláště. Nápadně bije to v oči při národech gotského kmene. Národové tyto oddáni bludům arianským, založili několikero říši v Evropě anobř i v severní Africe. Italic, Španěly, Portugaly, severní Afrika patřily jim. A ze všech mohutných národův těchto nezachoval se ani jediný: Ostgothové a Vandali zmizeli na celo; Svevi a Visigothové přelili se v jiný národ. A co bylo příčinou objevu tohoto nápadného v historii? Důmyslný Gfrörer, ač, píše to byl ještě protestantem, dokládá, že vyhynuli všickni ti národové nikoli mocí podrobených, ale nechutí, odporem k víře katolické. — Co se dotýče národův slovanských, který medle, ač všecky více méně svírala politika tu Byzantincův, tam Vlachův, tu Němcův, který z nich zahynul pokud se poddal a oddal víře Christově? — Nevyhynulif ovšem leč toliko Slované v severních končinách mezi Labem a mořem baltickým. — A právě tyto národové příčinou odporu

svého ku křesťanskému náboženství padli a potřeby jsou. Nedíme tu, kdo a kterak ubohé tyto zaslepence učil nenáviděti žádoucí evangelium pokoje a spásy, pravdy a lásky: to ale jisto jest, žeby nás rovněž nebylo, kdyby se byli otcové naši nepřivinuli k víře křesťanské. Že se to stalo upřímně, rychle a bez násilí: aj, toť veliká zásluha sv. bratří, toť patrným důkazem, že poslání od Boha, konali poslání své v Duchu Božím.

⁴²⁾ Chrám, v kterémž dle hodnověrné zprávy legendy staropanonské pochováno tělo sv. Cyrilla, jest památný kostel sv. Klementa. Chrám tento hned od časův sv. Řehoře až do r. 1431 náležel Benediktinům. V XVII. století odevzdal jej papež Urban VIII. Dominikánům irským. — Krivdami věkův minulých přišel pohříchu v zapomenutí drahoceenný hrob sv. apostola našeho: jediné dva obrazy na stěně sv. bratří Solunských připominají po dnes, jak vzácné a drahé jest Slovanům katolickým to místo. — Posvátné ostatky sv. Klementa nalczené a přinešené do Říma Cyrilem chovají se ve hlavním oltáři. — Avšak hrob sv. Cyrilla nesluší posud pokládati za ztracený. Vedle svědectví p. Dudského vzdělán jest nynější chrám sv. Klementa na starší svatyni. Kdo ví, zdali by se pod nynější podlahou neodkrylo, po čem tolik touží srdce pravověrných Slovanův katolických? Viz *Iter romanum* od Dra. B. Dudíka. Díl I. str. 63.

⁴³⁾ Vedle vůle sv. Methodia měl býti Go ra z d metropolitou a nástupcem jeho na Moravě. Tomuto zařízení zemřelého metropolity opřel se vládychtivý biskup Nitranský Wiching. Že požíval přízně u krále Svatopluka, snadno se mu podařilo rozptýliti horlivé slovanské učeníky Methodiovy. Přední z nich obrátili se na východ, kdež mezi slovanskými Bulhary velice přispěli k rozmnožení a utvrzení víry křesťanské, slynouce svatostí života. Památná Ochrida stala se ohniskem a sídlem apostolské činnosti jejich. Jako náčelník mezi důstojnými svatých učí-

telův našich odchovanci jest sv. Klement, rodilý Bulhar *), jehožto hrob v Ochridském chrámu viděti po dnes vyznačený nápisem slovanským. **)

*) Tento veliký otec a osvětitel Bulharska — tak se čte v životopisu jeho dávnověkém — vedl jest původ svůj od evropských Mysův, jenž se Bulhaři nazývají . . . Od narození svého podobně jako Samuel vyvolen jsa k službě Boží, zamiloval sobě již v dětském věku posvátný život. On první s blahoslaveným Naumem, Angelarem a Gorazdem snažně vyučoval se sv. Písmu, přeloženému vyšším působením na místní bulharské nářečí skrze Cyrilla pravověrného bohomluvce a spoluapostolského Otce a sice nejdříve spolu s Methodiem, velkým učitelem bázně Boží a pravé víry národa Mysův . . . Zamilovav sobě osamotnělý a panický život, v jakém způsobu cnosti on se nevzdělal, jakých prostředkův proti náruživostem on nevymyslíl? Tíse se potýkaje se zevnitřními a nenadálými odpory, postem a jinými přísnými prostředky tělesné žádosti utlačoval, neustálým bděním a modlitbami vyvracel náruživé a přeludné obrazy a ve všem byl bez proměny a pokorný bez pokrytí.

Když pak blahoslavený Cyrill v lepši život přenešen jest, oznámiv apostolské služby své a přírůstek svätené sobě hřivny Adrianovi papeži staršího Říma, a když Method povýšen byl na arcibiskupa Moravy a Bulharska skrze onoho papeže, tenkrát i Klement povýšen jest na stolicí biskupskou a všech zemi panujícího národa Bulharského. Methodiovi podroben jsa bydlel v Lychnidě městě illyrském, metropoli všech okolních měst. Tam také po sobě památky zanechal. —

Národ Bulharův osvětčuje učením svým nadšeným od Boha, všechny k poznání Boha přivedl a neskroceného ducha ke střídmosti a mravnosti naklonil, vnuknuv jim blechetnější způsob živobytí . . . Všecken lid řídil jako jednoho člověka, veda ho bez násilí dobrovolným způsobem na úzkou a strmou cestu života v Christu. Až do konce života svého co pastýř spravuje národ, všemožně snažil se, byť i neduhem skličěn, stádo své ušlechtili a k spasení přivést. Podle řeckého životopisu přelož. p. Grigorovičem.

**) Viz o tom svědectví prof. Victora Grigoreviče. Čas. česk. Mus. z r. 1847 díl I. str. 508—516. Učený tento Rus konal r. 1844—1845 cesty po jižních krajinách slovanských i nepře lež co sám na své oči viděl a našel.

Po vypuklém pronásledování učenskův Methodiových na Moravě odebral se s druhy svými k Bulharskému knížeti Michalu Borisu a dostal se všechněm bezpečného útočiště, všeliké ochrany a požehnaného díla. *) Nejvíce proslavil se ovšem mezi Bulhary Bulhar sv. Klement, nejstarší to učen Methodiův. Pracoval co biskup v Ochridě příkladem, slovem i písmem až do r. 915. a Bulharům druhým učinil se Pavlem. Mimo jiné spisy zůstavil lidu svému řeči na všechny menší i větší svátky.

A takové muže jako byl Klement vypudil vládyčtivec onen nešťastný z vlastí slovanských! Vypuzení z vinice Páně vzdělané snahou apostolskou učitelův a otcův svých, po příkladu jejich pracovali pak snažně o zvelebení Církve svaté mezi Bulhary,

*) O násilném pronásledování odchovancův Methodiových čteme v řeckém životopisu téhož sv. Klementa (*Βίος του εν αγίοις πατρός ημών Κλημέντος*)) jak následuje. *Minime vero pauci erant, sed, ut antea diximus ad ducentos numerabantur de altari: qui vero docendi habebant ordinem, ut Gorasduus ille, cujus saepe meminimus, quem e Moravo oriundum et utriusque linguae slovenicae et graecae peritissimum virtus Methodii ad sedem episcopalem erexit, idemque presbyter Clementis, vir facundissimus, et Laurentius et Naum et Angelarius: hos et alios praeclaros ferro vinctos in carceres condiderunt. Deus autem consolatus est Sanctos, tremefaciens terram. . . . Když pak je několik neděl vězeno^a „hæretici“, pokládá životopisec, *auxerunt Sanctorum vulnerum dolorem extractosque de carcere cruciant. Hæc omnia ignorabat princeps (Svatopluk) hæreticis serviens, forte enim aberat. Quodsi adfuisset, talia in confessores veritatis non fuissent patrata quamquam enim Francis favebat et semiferus erat, tamen sanctorum virorum virtutem reverebatur, maxime Dei miraculo iterato. Post illas plagas neque cibum sinentes capere sanctos militibus eos abducendos tradiderunt aliam ulio partium Istro adjacentium, discernentes cæli citium perpetuum exitium o civitate. Viz Vito S. Clementis episcopi Bulgarorum. Graece. Edidit Franc. Miklosich. Vindobonæ. 1847.**

a po dnešní den slaví se co svatí služebníci Boží na slovanském východě.

Mámeť tu na zřeteli onen list Štěpána V., ač pravý-li jest, nalezený a vydaný Wattenbachem ve spisku: *Beiträge zur Geschichte der christlichen Kirche in Mähren und Böhmen*. Wien 1848. Než všecken způsob dotčeného listu nasvědčuje již obsahem a formou, že to spíše jenom koncept člověka, usilujícího zlehčiti a zničiti soupeře a vyvrátiti dílo jeho. Položiliť jsme jej mezi přílohy, jelikož z něho nejlépe bude možná posouditi, jakové povahy byli žalobníci a protivníci Methodiovi.

⁴⁵⁾ První sněm tohoto druhu, kdež biskupové někteří shromáždění záповěď vydavše proti liturgii slovanské, zavrhlí tudíž i papežské zřízení, byl jest sněm Splětský (*Spalatense Concilium* r. 925—928). Zavdal jim k tomu podnět Řehoř biskup Nonenský, který nešetříc církevního řádu, všecky, kdož chtěli býti kněžskými slovanského obřadu světil napořád. Avšak prve již (r. 920) usiloval Jan X. nakloniti Tomislava vévodu chorvatského, aby zavrhl v zemi své liturgii jazykem slovanským.

Cośi podobného z podobných příčin sběhlo se později na sněmu r. 1062. Na sněmu tom předsedal sice posel papežský Mainard, nicméně ale tak málo šetřeno dřevních nařízení papežských, tak málo vědělo se o Methoději a díle jeho, že pismo slovanské pokládáno za gothské a sv. Method prohlášen za bludaře. *) Příčiny, proč sobě biskupové dalmatští tak podivně vedli, jsou tuším na bíledni. Patrná obliba, s kterou se slovanský lid oněch končin vinul k obřadu zavedenému sv. Methodiem, bylať jim proti mysli. Roztržka církevní povstalá na východě Michalem Cærulariem, bezpochyby budila i množila též v Římě nedůvěru ku kněžím slovanského jazyka,

*) *Quis enim, piše Jan X., specialis filius S. Romanæ Ecclesiæ sicut Vos estis in barbara seu slavonica lingua Deo sacrificium offere delectatur? Vix Farlati: Illyr. sacr. III. p. 75.*

osobovaným protivníky. Avšak podivným způsobem přečkala liturgie slovanská všeliké tyto nehody XI. a XII. věku: až pak ji papež Innocenc IV. řádně potvrdil na novo r. 1248. *)

40) Církevním řádem ztvrzena i ustálena jest na Moravě pocta sv. apostolů našich ve XIV. století za slovutného biskupa Jana ze Všerub na sněmu v Kroměříži (r. 1380). — Milé Boží svaté, kteřížto přijavše již ze štědré ruky Páně odměny zasloužené, u věčné slávy postaveni jsou na pravici Boží, záslužno jistě jest, míti v svatě úctě a všelikou poctivost činiti jim, aby čím více dobrotivý Bůh ucho své nachyluje milostivě ku prosbám jejich, tím více oni, jsouce prostředníky mezi Bohem a lidmi, ráčili za nás orodovati. Mezi těmi svatými jsou pak vysoce blahoslavení a oslavení vyznavači a biskupové sv. Cyrill a Method, otcové, apostolové a patronové naši obzvláštní, kteří přešfastnou půdu Církve diecese naší oblažili, proměnivše ji na vinici Páně, kdežto zaštěpili kmeny, z nichž se široko daleko po vlasti rozprostranilo réví mnohonásobných cností a a vědomostí, na nichž se nyní daří hojné ovoce, pučí kvílka nevadnoucí. Síně jimi rozseté nehyne a věřící, klidíce bohaté snopy, shromážďují zrna milosti Boží. Přejíce pak, aby nejen tito přesvatí mu-

*) *Porrecta nobis*, tak píše papež k biskupu Seňskému, *tua petitio continuebat, quod in Slavonia est litera specialis quam illius terrae clerici se habere a b. Hieronymo asserentes, eam observant in divinis officiis celebrandis. Unde ut illis officiaris conformis et terrae consuetudinem, in qua existis episcopus, imiteris. celebrandi divina secundum dictam literam a nobis suppliciter licentiam postulasti. Nos igitur attendentes, quod sermo rei et non res est sermoni subjecta, licentiam tibi in illis duntaxat partibus, ubi de consuetudine observantur praemissa, dummodo sententia ex ipsius varietate litterae non laedatur, auctoritate praesentium concedimus postulatum.* — List tento papežský dán jest v Lyoně (die IV. kal. Aprilis anno V.) 29. března.

Farlati: Illyr. sacr. III. p. 128. 137.

žové, nýbrž i místa, oddychující a posvěcená vůní vzácné přítomnosti jejich, zbožnou myslí se ctíla od věřících Christových, abychom, ješto ctíme Bohu nejmilejší přátely, Tito nás na vzájem milé činili Bohu, ani je vzýváme o přimluvu, žádáme, aby všichni a jednotliví bratři a svěřenci naši skrze tyto slavné rozsíváče a štěpovatele víry svaté v domě Božím pospolu s nimi vstúpení zároveň s námi přijali s myslí radostnou, s jakovouž my nařizujeme, aby v celé diecesi naší od duchovenstva a lidu slavnost jejich a den 9. Března spolu s námi slavně jak náleží důstojným konáním svatých tajemství Božích radostně se svěťoval.“ — Tak nařizuje výtečný biskup Jan z e V š e r u b (nyní Neumark) v Slezsku. Avšak netřeba doličovat, že ovšem za předešlých věkův činila se blahoslaveným apostolům moravským vděčná pocta na širé Moravě.

⁴⁷⁾ Nejstarší passionál český, jenž se chová v Pražském národním museu, všelikou slávou vzpomíná o působení sv. apostolův v příčině obrácení národa našeho. „Když chtěl“, tak čteme v dotčeném rukopise, „všemohúcí Hospodin, aby skrze jeho stkvúcie Ducha svatého paprsky křesťanska víra po všem se světě rozplodila: tehda za těch časův vznikl jeden boží muž jmenem Kvirilus, jenžto do vlasti, ješto Bulgaria slove, přišed ten lid na křesťansku vieru obrátil, a potom do Moravy přišed, ten lid také Moravský k Bohu obrátil. Ale již lid těch časův hrubý k božiej službě bieše, vymyslíl sobě svatý Kvirilus, aby Ducha svatého pomoci boží službu Slovenským jazykem zřiedil a všechno písmo starého i nového Zákona slovensky přeložil; a ten pořád ve slovenských vlastech držie až do dnešního dne . . .“ — atd. Viz Výbor z literatury české D. I. str. 307. Rukopis, z něhož to vyňato, pochází z první polovice XIV. věku.

⁴⁸⁾ Karel IV., prve ještě než korunován jest na království české, chtěje se podle zbožné vroucnosti srdce svého zavděčiti národu českému, zje-

dnal u papeže Klémenta VI. výsadu, že v Praze založen býti směl klášter, v kterémž se konaly služby Boží jazykem slovanským. V zakládací listině (r. 1347) památného tohoto kláštera — sloveť po dnešní den klášteřem slovanským — jinak Emauským — neopominul zbožný panovník zmíniti se výslovně o dotčených sv. apostolech národa našeho.

⁴⁰⁾ Sochy tyto z kararského mramoru zhotovené v Římě od slovutného umělce českého Emanuela Maxa, dostaly se do Prahy r. 1846. Nalezají se v pravé poboční lodi kostelní při samém konci po levé straně. Sv. bratři jsou tu vypodobněni, stojíce podle sebe a držíce kříž missionářský. Sv. Method vyznačen tu obrazem posledního soudu. Na podstavku mramorovém vytesán jest nápis: „*Apostoli Slavorum*“ a polovypuklou prací v bronzu naznačeno jest apostolování jejich. Škoda jen, že krásné a významné sousoší toto není ozdobou některého oltáře. — Vzor soch těchto nalezá se v chrámu Páně Velehradském na Moravě.

⁵⁰⁾ Kostel, který se nyní na jméno sv. Cyrilla i Methodia u Prahy v Karlíně staví a bohdá do roku 1863 dostaví, bude, co víme, první chrám, ku kterému se položil základní kámen u přítomnosti J. A. V. císaře Františka Josefa i Alžběty r. 1854. — Zevrubnější zpráva o této posvátné stavbě podána ve spisku „Zlaté zápisky Karlínské 10. Června 1854“ a ve „zprávě o sjezdu katolických jednot v Brně.“

⁵¹⁾ Katolická bratrstva, jež pode jménem sv. apostolův našich za novějších časův povstala v říši rakouské, jsou:

1. Dědictví sv. Cyrilla i Methodia povstalé r. 1850.

2. Bratrstvo sv. Cyrilla a Methodia, založené v Brněnské diecesi od nejdůst. p. biskupa Arnošta ku podpoře semeniska pacholecího (r. 1852).

3. Bratrstvo sv. Cyrilla a Methodia na obrácení nesjednocených Slovanův povstalo r. 1852.

P ř í l o h y

k životopisu

SV. CYRILLA I METHODIA.

Listy papežské.

I. List papeže Adriana II.

Po staroslovansku.

Andrějan episkop i rab
božlj k Rostislavu
i Kocelju.

*Slava v vysních Bogu
i na zemli mir v čelo-
věčech blagorolenie. Jako
o vas duchovnaa slyša-
chom, na njaže žažda-
chom, s želaniem i molit-
voju, vašego radi spa-
senia, kako jest vzdvihl
gospod serdca vaša iskat
ego, i pokazal vam, jako
netokmo věroju, no i bla-
gimi děly dostoit služiti
Bogu. Věra bo bez děl
mertva jest, i otpadajut
ti, iše sja vnjat Boga
znajušče a děly sja Jeho
odmetajut. Netkomo bo
u sego srjatilenskago
stola prosite učitelja, no
i u blagověrnago carja
Michaila, da posla vam*

Překlad.

Adrian biskup a služeb-
nik Boží Rostislavu
a Kocelu.

Sláva na vysostech
Bohu a na zemi pokoj li-
dem dobré vůle. I slyše-
liť jsme o vás duchovní
věci, jichžto žádali jsme
s toužením a modlitbou
za vaše spasení, kterak
pozdvihl Hospodin srdce
vaše, hledati Jeho, i uká-
zal vám, kterak netoliko
věrou nýbrž i dobrými
skutky sluší sloužiti Bohu.
Věra zajisté beze skutkův
mrtvá jest, a klamou se
ti, jižto mui, že znají Boha
a skutky se Ho odřikají.
Nebot netoliko u této svě-
titelské stolice prosili jste
učitele nýbrž i u pravo-
věrného cara Michaela, i
poslal Vám blahoslavného

*blaženago filosofa Konstantina i s bratom, d on-
deže my nedospěchom. Oni že uvěděvše apo-
stolskago stola dostojašča vašja strany, kromě ka-
nona nestvoriste ničsože, no k nam priidoste i
svjatago Klimena mošči nesušče. My že trěgubu
radosť priimše, umysly-
chom ispytatše poslati
Methodia, svjaščse i s
učeniky, syna že našago,
na strany vašja, muža
že sveršena razumom i
pravotjerna, da ry nau-
čit, jakože jeste prosili,
skazaja knihy v jazyk
vaš, po vsemu cerker-
nomu činu ispoln i s
svjatoju mšeju, rekše s
služboju i kreščeniem;
jakožo jest filosof Kon-
stjantin načal božieju
blagodjetiju i za svja-
tago Klimenta molitvy:
takože ašče in kto vzmo-
žet dostoino i pravo-
černo skazati, svjato i
blagoslovenno Bogom i
nami i vseju katolikieju
i apostolskoju cerkovju
budi, da byste udob za-
porėdi božia navykli.
Sěj že jedin chranite
obyčaj, da na mši prvoe
čtut apostol i evangelie
rimsky tače slovenskij,*

filosofa Konstantina s bra-
trem, dokavad bychom
my nedospěli. Onino
(bratři) seznavše, že k
stolici apostolské přísluší
váše strany proti zákonu
církevnímu neučinili niče-
hož, nýbrž k nám přišli,
svatého Klimenta ostatky
nesouce. My však trojná-
sobné nabyvše radosti, us-
myslili jsme se po dobré
rozvaze, poslati Methodia,
vysvětivše jej s učeníky,
syna to našeho, na vaše
strany, muže to dokona-
lého rozumem i pravověr-
ného, by vás učil, jakož jste
prosili, vykládaje písmo
v jazyk váš po všem cír-
kevním zákonu úplně i
se svatou mší čili se služ-
bou boží a křtem, jakož
jest mudrc Konstantin
počal z Boží milosti a
na přímlovu svatého Kli-
menta: takof jestliže jiný
kdo moci bude, důstojně
a pravověrně kázati, svato
buď a blahoslaveno Bo-
hem a námi i veškerou
katolickou i apostolskou
církví, abyste snadno při-
kázání Boží poznali. Ten
jediný střeďte obyčej, aby-
ste na mši prvé čtali apo-
stola i evangelie římsky
pak slovensky, by se napl-
nilo slovo Písem: Chwalte

da sja ispolnit slovo knižnoje: Jako vschvaljat gospoda vsi jazyci i drugojci: vsi vzgolgjut jazyky različny reličija božija, jakože dast im duch srjatyj otrščerati. Ašče že kto ot sbrannyx vam učitel i slyšaščich sluchy i ot istinny otrasačajuščich na bljadi, načnet drznur inako razrasčati vy, gadja knigy jazyka vašego, da budet otlučen, no tokmo v sud dany cerkvi, dondeže sja ispravit. To bo sut volci, a ne ovce, jaže dostoi ot plod ich znati i chraniti sja ich. Vy že, čada rsljublennaja, poslušajte učenja božija i neotrčnete kazania cerkonnago, da sja obrjaščete istinnii poklonnici božii, Otcu našemu nebesnomu s rsemi srjatyjmi. Amin.

Hospodina všickni národové, a druhé: „Všickni mluvíti budou jazyky rozličnými veliké věci Boží jakož dá jim Duch svatý zvěstovati“. Jestliže by kdo z příšlých k vám učitelův a posluchačův jejich uši své od pravdy odvracujících, počal drze jinak do bludu svoditi vás, haně knihy jazyka vašeho, vyobcován bud ale toliko v soud dán jsa Církví, dokud by se nenapravit. Tito zajisté jsou vlci a ne ovce, jež sluší po ovocích jich znáti a chrániti se jich. Vy ale synové nejmilější, slyšte učení Boží, a neodzamítejte rozkazův Církev, abyste sliedáni byli, co věrní ctitele Boží Otce našeho nebeského se všemi svatými. Amen.

Latinským jazykem zní list ten takto.

Adrianus episcopus et servus Dei Rostislao et Kocelo.

Gloria in altissimis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis. A, divinus de vobis spiritualia, quae sitiebamur cum desiderio et precibus vestrae salutis gratia, quoniam expergefecit Dominus corda vestra, ut eum quaereretis. et monstravit vo-

bis, quomodo non solum fide, verum etiam bonis operibus oporteret Deo servire. Fides enim sine operibus mortua est, et falluntur ii, qui putant, Deum se cognoscere, in operibus autem ab eo desciscunt. Non enim apud hunc episcopalem thronum tantum rogastis doctorem sed etiam ab orthodoxo imperatore Michaelē, misitque vobis beatum philosophum Constantinum cum fratre, cum nobis occasio decesset. Illi vero, jure sedis apostolicae in vestras partes cognito, contra canonem nihil fecerunt sed ad nos venerunt, S. Clementis reliquias ferentes. Nos autem triplici gaudio repleti, statuimus re considerata, Methodium in partes vestras mittere, filium nostrum, postquam cum discipulis ordinavimus, virum perfectum intellectu et orthodoxum, ut vos edoceret, quem ad modum rogastis, libros in vestram linguam interpretans secundum omnia ecclesiae praecepta plene cum sancta missa nominatim cuius liturgia et baptismo; sicut Constantinus philosophus divina gratia et S. Clementis invocatione coepit; item si quis aliud potuerit digne et orthodoxe docere, sit sanctum et benedictum a Deo et nobis et omni catholica et apostolica ecclesia, ut facile praecepta divina discatis. Hunc unum servate morem, ut in missa primo legant apostolum et evangelium romane dein slovenice, ut expleatur verbum scripturae: „Laudate Dominum omnes gentes;“ atque alio loco: „Omnes loquuntur variis linguis magnalia Dei prout spiritus sanctus dabat loqui illis. Si quis vero ex doctoribus, ad vos venientibus, et ex discipulis, aures suas a veritate avertentibus, ausus fuerit, aliter vos in errores seducere, vituperans literas linguae vestrae sit excommunicatus, sed tantum in iudicium datur ecclesiae, donec se correxerit: isti enim sunt lupi et non oves, quos convenit a fructibus coram cognoscere et cavere ab illis. Vos autem filii carissimi, audite praecepta Dei, nec repudietis institutionem ecclesiae, ut inveniamini veri ad cultores Dei Patris nostri coelestis cum omnibus sanctis Amen.

II. Listy papeže Jana VIII.

1. Jan VIII. háji u krále Ludvika obnovené a sv. Methoděje odevzdané arcibiskupství panonské proti nárokům biskupův německých.

R. 874.

Joannes episcopus, servus servorum Dei. — Dilecto Filio Ludovico regi glorioso. Inter cetera multis ac variis manifestisque prudentia tua poterit indiciis deprehendere, Pannoniam dioecesim ab olim apostolicae sedis fuisse privilegiis deputatam: si apud excellentiam tuam justitia Dei locum, sicut decet, invenerit. Hoc enim synodalia gesta indicant, historiae conscriptae demonstrant. Verum quia quibusdam hostiliumurbationum simultatibus impediētibz, illic ab apostolica sede non est diu directus antistes, hoc apud ignaros venit in dubium. Nemo autem de annorum numero resultandi sumat fomentum, quia sanctae Romanae, cui Deo auctore servimus, ecclesiae privilegia, quae in firmac petrae stabilitatis petra suscipit, nullis temporibus angustiantur, nullis regnorum partitionibus praejudicantur. Sed et venerandae Romanae leges, divinitus per ora piorum principum promulgatae, veram ejus praescriptionem nonnisi post centum annos admittant.

Viz. Cod. dipl. et epist. Mor. T. I. p. 34.

2. Jan VIII. poručena čini králi Karlomanu Methodia, biskupa Panonského.

R. 875.

Joannes episcopus glorioso viro Carolomanno dilecti filii nostri Ludovici regis filio. — Reddito ac restituto nobis Pannoniensium episcopatu, liceat fratri nostro Methodio, qui illic a sede apostolica ordinatus est, secundum priscam consuetudinem libere, quae sunt episcopi, gerere.

Viz: Cod. dipl. et epist. Moraviae Tom. I. p. 37.

3. Jan VIII., do Němec k dvoru krále Ludvíka vypraviv Pavla, biskupa Ankonského, za příčinou rozepří o církev panonskou, po něm též sv. Methodiu list poslal. — Důležitý list tento se posvíváde nikde nevyskytl, a tudíž nepovědomo, co psal papež, leč že chtěl staviti služby Boží v jazyku slovanském. Vysvítáť to z listu 4., jelikož se tam papež na dotčený právě list 3. odvolává.

4. Jan VIII. sv. Methodia arcibiskupa Panonského povolává do Říma.

R. 879. v Červnu.

Joannes episcopus, servus servorum Dei, reverendissimo Methodio, archiepiscopo Pannoniensis Ecclesiae.

Praedicationis tuae doctrinis populum Domini, tibi quasi spiritali pastori commissum, salvare instruereque cum debeas, audivimus, quod non ea, quae „Romana Ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit et quotidie praedicat, tu docendo doceas et ipsum populum in errore (in) mittas Unde his apostolatus nostri literis tibi jubemus, ut omni occasione postposita, ad nos de praesenti venire procures, ut ex ore tuo audiamus et cognoscamus, utrum sic teneas et sic praedices, sicut verbis ac literis te sanctae Romanae ecclesiae credere promisisti aut non, veraciter cognoscamus doctrinam tuam. Audimus et iam, quod missus cantes in barbara, hoc est: in slavina lingua. Unde jam literis nostris, per Paulum episcopum Auconitanum tibi directis prohibuimus, ne in ea lingua sacra missarum solemnia celebrares, sed vel in latina vel in graeca lingua sicut ecclesia Dei, toto terrarum orbe diffusa et in omnibus gentibus dilatata, cantat. Praedicare vero aut sermonem in populo facere tibi licet, quum psalmista omnes commonet, Deum gentes laudare, et apostolus omnis, inquit, lingua confiteatur, quia Jesus in gloria est Dei patris.“

Data XVIII. Kalcud. Julii, Indict. XII.

Viz: Cod. dipl. et epist. Morav. Tom. I. p. 39.

5. Jan VIII., píše Svatopluku, utvrzuje ho v oddanosti k římské stolici a oznamuje mu, že povolán jest Method arcibiskup do Říma.

879 v Červnu.

Joannes episcopus, servus servorum Dei Svato-
pluco de Moravia. Scire vos volumus quia nos, qui
per Dei gratiam beati Petri apostolorum principis
vicem tenemus, pio amore vos quasi carissimos filios
amplectamur et paternae dilectione amamus nostris-
que assiduis precibus nos omnes Jesu Christo Do-
mino commendamus, orantes semper pro vobis, ut
Deus omnipotens, qui corda vestra illuminavit et ad
viam veritatis perduxit, in bonis operibus confirmet
et usque ad finem in recta fide bonaque actione
decoratos vos atque incolumes dignetur perducere.
Quod autem sicut Joanne presbytero vestro, quem
nobis misistis, referente didicimus in recta fide da-
bitetis: monemus dilectionem vestram, ut sic tenea-
tis, sic credatis, sicut s. Romana Ecclesia ab ipso
Apostolorum principe didicit, tenuit et usque ad
finem saeculi tenebit. Atque per totum mundum
quotidie sanctae fidei verba rectaeque praedicationis
semina mittit. Et sicut antecessores nostros, sanc-
tos videlicet sedis apostolicae praesules, parentes
vestros ab initio docuisse cognoscitis. Si autem
aliquis vobis vel episcopus vester, vel quilibet sacer-
dos aliter adnunciare aut praedicare praesunserit,
zelo Dei accensi, uno animo unaque voluntate doctri-
nam falsam abjicite, stantes et tenentes traditionem
sedis Apostolicae. Quia vero audivimus, quia Methodius
vester archiepiscopus, ab antecessore nostro Adriano
scilicet papa ordinatus vobisque directus, aliter doceat,
quam coram Sede Apostolica se credere et verbis et lite-
ris professus est, valde miramur. Tamen propter
hoc direximus illi, ut absque omni occasione ad nos
venire procuret, quatenus ex ore ejus audiamus,
utrum sic teneat et credat sicut promisit aut non.

Data XVIII Kal. Julii, Indict XII.

Cod. dip. et epist. Morav. p. 40.

7. Jan VII. chválí apostolskou činnost sv. Methodia, i těm
jej v těžkostech a utrpečích jeho.

R. 881 v Březnu.

Joannes episcopus servus servorum Dei Metho-
dio archiepiscopo pro fide.

Pastoralis sollicitudinis tuae curam, quam in lu-
crandis animabus fidelium Domino Deo nostro exhibes, approbantes et orthodoxae fidei te cultorem strenuum existere contemplantes, nimis in eodem Domino jocundamur, et ei immensas laudes et gratias agere non cessamus, qui te magis ac magis in suis mandatis accendat et ad sanctae suae Ecclesiae profectum ab omnibus adversitatibus clementer eripiat. Verum auditis per tuas literas variis casibus vel eventibus tuis, quanta compassione tibi condolnerimus, ex hoc advertere poteris, in quo te coram nobis positum, Sanctae Romanae Ecclesiae doctrinam juxta sanctorum patrum traditionem sequi debere monuimus et tam symbolum quam rectam fidem a te docendam et praedicandam subdimus, nostrisque apostolicis literis glorioso Principi Sphentipulcho, quas ei asseris fuisse delatas, hoc ipsum significavimus, et neque aliae literae nostrae ad eum directae sunt neque episcopo illi palam vel secreto aliud faciendum injuximus, et aliud te peragendum decernimus. Quanto minus credendum est, ut sacramentum ab eodem episcopo exigereimus, quem saltem levi sermone super hoc negotio allocuti non fuimus. Ideoque cesset ista dubietas, et Deo cooperante, sicut evangelica et apostolica se habet doctrina, orthodoxae fidei cultum fidelibus sanctis inculca, ut de labore tui certaminis Domino Jhesu Christo fructum afferas abundantem, et gratia ejus remuneratus, mercedem recipias competentem. Ceterum de aliis tentationibus, quas diverso modo perpressus es, noli tristari, quin potius hoc secundum apostolum, omne gaudium prorsus existima, quia si Deus pro te, nemo poterit contra te, tamen cum Deo duce, reversus fueris, quicquid

inhormiter adversum te est commissum, quicquid jam dictis epistolis (dictu episcopus?) contra suum ministerium in te exercuit, utramque audientiam coram nobis discussam, adjuvante Domino, legitimo fini trademus, et illius pertinaciam iudicii nostri sententia corripere non amitemus. —

Data X. Kal. April. iudicii XIV.

Cod. dipl. et epist. Mor. p. 44.

6. Jan VIII. oznamuje Svatopluku zakřzení Církyve moravské a utvrzení s. Methodia na stolici arcibiskupské.

R. 880 v Červnu.

Joannes episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio Sphenopolcho, glorioso comiti.

Industriae tuae notum esse volumus, quoniam confratre nostro Methodio, reverendissimo archiepiscopo sanctae ecclesiae Moraviensis, una cum Semisao fideli tuo, ad limina ss. apostolorum Petri et Pauli nostramque pontificalem praesentiam veniente atque sermone lucifluo referente, didicimus sinceritatem et totius populi tui desiderium, quod circa sedem apostolicam et nostram paternitatem habetis Nam divina gratia inopirante, contemlis aliis seculi principibus, beatum Petrum, apostolici ordinis principem vicariumque illius habere patronum et in omnibus adiutorem ac defensorem, pariter cum nobilibus viris fidelibus tuis et cum omni populo terrae tuae amore fidelissimo elegistis et usque ad finem sub ipsius ac vicarii ejus defensione colla submittens, pio affectu cupis auxiliante Domino utpote filius devotissimus permanere. Pro qua scilicet tanta fide et ac devotione tua et populi tui apostolatus nostri ulnis extensis te quasi unicum filium amore ingenti amplectimur, et cum omnibus fidelibus tuis paternitatis nostrae gremio veluti oves Domini nobis commissas recipimus, vitaeque pahulo, clementer nutrire optamus atque nostris assiduis precibus omnipotenti te Domino commendare studemus: quatenus sanctorum

apostolorum suffragantibus meritis, et in hoc seculo adversa omnia superare et in coelesti postmodum regione cum Christo, nostro Deo, valeas triumphare. Igitur hunc Methodium, venerabilem archiepiscopum vestrum, interrogavimus coram positis fratribus nostris episcopis, si orthodoxae fidei symbolum ita crederet et inter sacra missarum solemnia caneret, sicuti S. Romanam ecclesiam tenere et in sanctis universalibus synodis a ss. patribus secundum evangelicam Christi Dei nostri auctoritatem promulgatum atque traditum constat. Ille autem professus est, se juxta evangelicam et apostolicam doctrinam sicuti s. Romana ecclesia docet, et a patribus traditum est, tenere et psallere. Nos autem illum in omnibus ecclesiasticis doctrinis et utilitatibus orthodoxum et proficuum esse reperientes, vobis iterum ad regendam commissam sibi Dei ecclesiam remisimus, quem veluti pastorem proprium ut digno honore ac reverentia laetaque mente recipiatis, jubemus: quia nostrae apostolicae auctoritatis praecepto, archiepiscopatus ei privilegium confirmavimus et in perpetuum Deo juvante, firmum manere statuimus; sicut antecessorum nostrorum auctoritate, omnia ecclesiarum Dei jura et privilegia statuta et firmata consistunt, ita sane ut juxta canonicam traditionem omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse, et ea, velut Deo contemplante dispenset. Nam populus Dei illi commissus est, et pro animabus eorum. hic redditurus erit rationem. Ipsum quoque presbyterum nomine Vichinum, quem nobis direxisti, electum episcopum consceravimus s. ecclesiae Nitriensis; quem suo archiepiscopo in omnibus obedientem, sicuti s. canones docent, esse jubemus; et volumus, ut pariter cum ipsius archiepiscopi consensu et providentia alterum nobis apto tempore utilem presbyterum aut diaconum dirigas, quem similiter in alia ecclesia, in qua episcopalem cathedram noveris esse necessariam, ordinemus episcopum, ut cum his duobus, a nobis ordinatis episcopis praefatus archiepiscopus vester juxta

decretum apostolicum per alia loca, in quibus episcopi honorifice debent et possunt existere, postmodum valeat ordinare. Presbyteros vero et diaconos seu cujuscunque ordinis clericos, sive Sclavos sive cujusbet gentis, qui intra provinciae tuae fines consistunt, praecipimus esse subjectos et obediētes in omnibus jam dicto confratri nostro archiepiscopo vestro, ut nihil omnino praeter ipsius conscientiam agant. Quodsi contumaces et inobediētes existentes scandalum aliquod vel schisma facere praesumserint, et post primam et secundam admonitionem se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores, ab ecclesiis et finibus vestris auctoritate nostra praecipimus procul esse abjiciendos, secundum auctoritatem capitulorum, quae illi dedimus et vobis direximus. Literas denique slavonicas, a Constantino quondam philosopho, repertas quibus Deo laudes debitae resonent, jure laudamus, et in eadem lingua Christi Domini nostri preconia et opera ut enarrentur, jubemus: neque enim tribus tantum sed omnibus linguis Dominum laudare auctoritate sacra monemur, quae praecipit, dicens: Laudate Dominum omnes gentes; laudate eum omnes populi. Et apostoli repleti Spiritu Sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia Dei.

Hinc et Paulus, coelestis quoque tuba, insonat monens: „Omnis lingua confiteatur, quia Dominus noster Jesus Christus in gloria est Dei Patris. De quibus etiam in prima ad Corinthios epistola satis et manifeste nos admonet, quatenus linguis loquentes ecclesiam Dei aedificemus. Nec sanae fidei vel doctrinae aliquid obstat, sive missas in eadem slavonica lingua canere, sive sanctum evangelium vellectiones divinas novi et veteris testamenti, bene translatas et interpretatas, legere aut alia horarum officia omnia psallere: quoniam qui fecit tres linguas principales hebream scilicet graecam et latinam, ipse creavit et alias omnes ad laudem et gloriam suam. Jubemus tamen, ut in omnibus ecclesiis terrae vestrae propter majorem honorificentiam evangelium latine

legatur, et postmodum sclavonica lingua translatum in auribus populi, latina verba non intelligentis, annuncietur sicut in quibusdam ecclesiis fieri videtur.

Et si tibi et iudicibus tuis placet, missas latina lingua magis audire, praecipimus, ut latine missarum solemnia tibi celebrentur.

Data mense Junio. Indict. XIII.

Viz: Cod. dipl. et epist. Morav. p. 42.

III. List papeže Stěpána *).

(Od r. 895 —)

Štěpán píše králi Svatopluku, oznamuje nařízení, vydaná proti S. Methoději, na novo osočenému za příčinou pravověrnosti a užívání jazyka slovanského při službách Božích.

Stephanus episcopus servus servorum Dei, Zuentopoleo regi Sclavorum. Quia te zelo fidei sanctorum apostolorum principi Petro videlicet regni celestis claviero, omni devotione devovisti, eiusque vicarium prae cunctis hujus flucti vagi seculi principibus principalem patronum elegisti, eiusque te cum primatibus ac reliquo terre populo tuitioni pariter commisisti: continuis precibus Deum bonorum omnium largitorem exoramus, ut ipsius muniaris suffragio, in cujus (manu) sunt omnia jura regnorum, quatenus ejus vallatus auxilio et interventionibus apostolorum principum, Petri et Pauli et a diabolicis muniaris insidiis, et corporali-sospitate laeteris, ut anima et corpore tutus ab aeterno iudice bonis operibus decoratus, perpetua felicitate doneris, Nos etiam, qui eius vicariatione fungimur, debitam sollicitudinem pro te gerentes, in quocumque indigueris negotio, in his, quae ad salutem tuam pertinent Deo auxiliante protectorem invenies in omnibus. Quem ob fidei dignitatem cum omnibus tuis fidelibus, nulla terrarum obsistente inter capidine, spiritualibus uluis quasi

*) O listě tom jakož i prvním Adrianovu viz uvahu mezi dodatky.

presentem amplectimur amore ut spiritualement filium. Igitur quia orthodoxae fidei anhelare te studio audivimus, et certo indicio ex hoc agnoscimus, quod ad matrem tuam, sanctam videlicet romanam ecclesiam recurrere voluisti, quae caput est omnium ecclesiarum, collato sibi privilegio in beato Petro principe apostolorum, cui suas oves verus pastor commisit dicens: „Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam;“ portas inferiora orthodoxam fidem blasphemantium appellans; quae auctore Christo omnes haereses destruxit, et vacillantes omnes in fide solidavit, creatoris sui munita auxilio, dicente domino nostro Jesu Christo: Simon, ecce satanas expetit vos, ut cribraret sicut triticum. Ego autem rogavi pro te ne deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Quis rogo nisi insipiens in tantum audeat blasphemiae baratrum mergi, ut Petri fidem infamet? pro quo verbum Dei, in duabus naturis existens, quod natura servi autem natura contulit deitatis. Tuam devotionem amplectimur, volentem discere ut prudentiam tuam digna attollamus laude, quae non alibi vagari, sed ipsam, quae caput est, studuit consulere, a qua etiam omnes ecclesiae sumpserunt exordium. Verumptamen fundamentum fidei, super quod suam Christus constituit ecclesiam, istud est: Tres certe personae subsistentes, patris et filii et spiritus sancti, coaeterne sunt sibi et coaequales; et istarum trium personarum una est deitas natura, una substantia, una divinitas, una majestas. In quibus personis discretio est non confusio, distinctio non separatio. Distinctionem dico, quia alia est persona patris, alia filii, alia spiritus sancti; pater enim a nullo, filius a patre, spiritus sanctus ab utroque, unius eiusdemque substantiae, cuius pater et filius est. Et haec sancta Trinitas, unus, et verus deus est, quae nec initio incipit aut fine clauditur, nec loco comprehenditur, nec tempore variatur. Pater enim solus de alio non est, et ideo solus ingentius appellatur, filius autem de

patre sempiternus filius, et ideo genitus dicitur, spiritus vero sanctus patris et filii est spiritus sine ullo intervallo, ubi nulla tempora quaeque habent prius vel posterius, sunt cogitanda: et ideo nec ingenitus, nec genitus, sed procedens dicitur, nec duo patres nec duo filii credantur. Quod filii sit spiritus, apostolus et in evangelista testatur: Si quis spiritum Christi non habet, hic non est eius; et Paulus apostolus quod patris filiique sit spiritus testatur: Vos autem non estis in carne, sed in spiritu; si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Et iterum ut patris sit spiritus, lucidissime distinguit, dicens: Quod si spiritus ejus, qui suscitavit Jesum a mortuis habitat in vobis, vivificavit et mortalia corpora vestra. Ut vero filii sit spiritus, idem Paulus testatur: Quoniam autem estis filii Dei, misit Deus spiritum filii sui in corda nostra, clamantem abba pater. Ut a patre procedat, ipsa veritas dicit: Spiritus qui a patre procedit, ille me clarificavit. Ut a filio procedat, eadem veritas testatur: Ille me clarificabit, quia de meo accipiet. Absit enim, ut spiritus sanctus credatur de patre in filium, et de filio ad sanctificandam creaturam quasi quibusdam gradibus procedere, sed quemadmodum de patre, ita de filio simul procedit. Quis enim negabit, esse spiritum sanctum vitam? et cui vita pater vita sit Filius; sicut pater vitam habet in semet ipso, sic dedit et filio vitam habere in semet ipso. Haec tibi de multis pauca dixisse sufficiant, quae te absque ambiguitate lingua confiteri et corde oportet credere sed non ultra vires exanimare. Quia solis corporei radio oculorum retunditur intuitus, quanto magis ineffabilis deitatis claritate terrena mens retunditur. Hanc fidem a Domino in apostolos et apostolis fundatam sancta catholica et apostolica romana tenet ecclesia: quam tu ut firmiter teneas, monemus, exoramus et testificamus. In qua et Wichingum, venerandum episcopum et carissimum confratrem, ecclesiastica doctrina eruditum reperimus, et ideo eum vobis ad regendam sibi commissam a Deo ecclesiam remisimus,

quia fidelissimum eum tibi et pro te satis sollicitum in omnibus agnovimus. Quem veluti spirituales patrem et proprium pastorem digno honore et debita reverentia sincera mente recipite, tenete; et amplectimini, quia in eo exhibitum honorem Christo conferitis, ipso dicente: Qui vos recipit, me recipit. Et qui me recipit, recipit eum, qui me misit. Ipse itaque omnium ecclesiasticorum negotiorum officiorum habeat curam et Dei timorem prae oculis habens, dispenset eadem, quia et pro his et pro animabus commissi sibi populi ipse redditurus erit districto iudici rationem. De jejunio scias itaque a lege, prophetis et ab ipso Domino in evangelio approbatum. Moyses namque ut legem acciperet, quadraginta diebus et noctibus jejunavit. Helias qui coelum orando clausit, ut non plueret annos tres et menses sex et cursum orando aperuit, et coelum dedit pluviam et terra dedit fructum suum, quadraginta diebus et noctibus jejunavit Auctor et ipse legis Jesus Christus Dominus noster, quadraginta diebus et noctibus jejunavit. Si quis vero jejunium reprobatur, reprobat et orationem et blasphemet esse malum daemones ejici, dicente Domino: Hoc genus non ejicitur nisi in oratione et jejunio. Praeceptum quippe est, jejunare, sed quibus diebus sit jejunandum, quibusve prandendum, praecepto Domini vel apostolorum non est definitum assertionem sed antiqua patrum consuetudine tenet ecclesia, quia et priorum instituta et consuetudo majorum pro lege tenenda sunt. Quarta feria jejunandum est, quia considerato evangelio quarta sabbati Judaei consilium inierunt, ut Jesum dolo tenerent et occiderent. Sexta autem sabbati recte jejunio deputatur propter Dominicae passionis reverentiam. Sabbato quoque nihilo minus jejunandum est propter renovandam memoriam rei gestae, quia discipuli Dominum humane intelligentes eo die in sepulcro quiescentem doluerunt. Quintam vero feriam quidam arbitrati sunt esse dissolutam, quia eo die reconciliatio sit poenitentium, et eo die sanctum chrismum conficitur, et

eo die Redemptor cum discipulis coenavit et eis sacramentum sui corporis et sanguinis tradidit, eo die videntibus discipulis ad coelos ascendit. Dominicus certe dies propter resurrectionis gloriam et adventum sancti Spiritus laetitiae consecratus est. Duos qui remanent, proprio unius cujusque relinquamus arbitrio; in quibus id observandum censeo, ut qui manducat, non manducantem non spernat, et qui non manducat, manducantem non judicet, ut quicquid agimus in gloria Dei faciamus. Jejunium scilicet quod quatuor temporum dicitur antiqui patres celebrandum non frustra sanxerunt, dicente psalmista: Benedicam Dominum in omni tempore, ut singulis quibusque temporibus anni humiliemus animam in jejunio. Primi itaque mensis jejunium Dominus in exodo, quarti, septimi, et decimi jejunium per Zachariam prophetam celebrari praecepit, ut qui omni tempore de misericordia confidamus poenitendo. Haec tibi de jejunio pauca dixisse, sufficiant, quamvis plurima dici possent ejus mysteria, quae nunc exponere, non est temporis. Hoc tamen jejunium Deo prae caeteris acceptabile credito: dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentis, dimitte eos, qui confracti sunt, liberos, et omne onus disrumpe. Quod his adornandum est monilibus: Frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam. Has scias Deo acceptabiles lampades, quibus jejunium adornandum est quotidie, ut Deo sit placitum. Methodium namque superstitioni non uedificationi, contentioni non paci insistentem, audientes, plurimum mirati sumus, et si ita est, ut audivimus superstitionem ejus penitus abdicamus. Anathema vero pro contemnenda catholica fide, qui indixit in caput redundabit ejus. Tu autem et populus tuus sancti Spiritus judicii eritis innoxii, si tamen fidem, quam Romana praedicat ecclesia, teneritis, inviolabiter. Divina autem officia et sacra mysteria ac missarum sollemnia, quae idem Methodus Sclavorum lingua celebrare praesumpsit, quod ne ulterius faceret, supra

sacratissimum beati Petri corpus juramento firmaverat, sui perjurii reatum perhorrescentes, nullo modo deinceps a quolibet presumatur. Dei namque nostraque apostolica auctoritate sub anathematis vinculo interdiciamus, excepto, quod ad simplicis populi et non intelligentis aedificationem attinet, si evangelii vel apostoli expositio ab eruditis eadem lingua annuncietur, et largimur et exhortamur, et ut frequentissime fiat, monemus, ut omnis lingua laudet Deum et confiteatur ei. Contumaces autem et inobedientes, contentioni et scandalo insistentes post primam et secundam admonitionem, si se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores ab ecclesiae gremio abjici, sancimus, et ne una ovis morvida totum gregem contamineat, nostro vigore refrenari et a vestris finibus procul excludi precipimus.

Viz. Beiträge zur Geschichte der christlichen Kirche in Mähren und Böhmen von Wilh. Wattenbach Wien 1849.

Nejstarší historické vzpomínky o sv. Cyrillu a Metoději.

Zlomek ze spisu bezejména Solnohradského (anonymi Salisburgensis) „Historia conversionis Carantanorum“.

(Z r. 873.)

Quam diu igitur ille (Privina) nihil minuit rerum ecclesiasticarum nec subtraxit de potestate praedictae sedis sed ammonente archiepiscopo, prout valuit, augere studuit; quia ad augmentum

¹⁾ Nejstarší tento spis o počátcích Církve křesťanské mezi Slovany v nynější říši rakouské, sepsán jest v Solnohradě r. 873, máje posloužití arcibiskupům Solnohradským na obranu práva, jež sobě osobili i ku krajinám jihoslo-

servitii Dei prinitus post obitum Dominici presbyteri Swarnagal presbyter ac praedarus doctor illuc missus est cum diaconis et clericis. Post illum vero Altfridum presbyterum et magistrum cujusque artis Luiprammus illuc direxit; quem Adalvinus successor Luipramini archipresbyterum ibi constituit, commendans illi claves ecclesiae, curamque post totius populi gerendam. Similiter eo defuncto Rihbaldum constituit archipresbyterum. Qui multum tempore ibi comoratus est exercens suum potestative officium, sicut illi licuit archiepiscopus suus susque dum quidam Graecus, Methodius nomine, noviter inventis slavinis literis, linguam latinam doctrinamque romanam atque literas auctoriales latinos philosophice superducens, vilesce facit cuncto populo ex parte (Slavorum) missas et evangelia ecclesiasticumque officium illorum, qui hoc latine celebraverunt. Quod ille ferre non valens, sedem repetivit Juvaveuseni.

A tempore igitur, quo dato et praecepto domini Karuli Imperatoris orientalis Panoniae populus a Juvavensibus regi coepit praesulibus usque in praesens tempus sunt anni LXXV, quod nullus episcopus, alicubi veniens, potestatem habuit ecclesiasticam in illo confinio nisi Salzburgensis rectores, neque presbyter aliunde veniens, plus tribus mensibus ibi ausus est, colere officium, priusquam suam dimissoriam episcopo presentaverit epistolam. Hoc enim ibi observatum fuit, usque dum nova orta est doctrina Methodii philosophi.

Glagolita Clozian Ed. Barthol. Kopitar Vindobonae 1836.

vanským, odevzdaným pod správu nového samostatného arcibiskupa, sv. Methodia. Krajiny tyto byly Korutansko a jižní Panonie. Pišeť zajisté dotčený bezejmenec: — Arn episcopus successor Virgilii, sedis juvavensis deinceps curam gessit pastorem, undique ordinando presbyteros et mittens in Slaviam, in partes videlicet quarantanas atque inferioris Pannoniae illis ducibus atque comitibus.

II. Výňatek ze spisu Anastasia bibliothekáře.

(Z IX. století.)

— — Vir magnus et apostolicae sedis praeceptor Constantinus philosophus, qui Romam sub venerabilis memoriae Adriano juniore papa veniens, s. Clementis corpus sedi suae restituit, quique totum codicem super memorali et memorandi patris (Dionysii Areopagitae) memoriae commendabat, solitus erat dicere, quod si sanctos videlicet priores institutores nostros, qui haereticos vix et quodam modo cum fuste decolaverunt, Dionysium contigisset habere, cum acuto illos gladio procul dubio trucidassent.

Ante annos aliquot Photius idem duarum unumquemque hominem animarum consistere praedicabat. Qui cum a Constantino philosopho increpatus fuisset, dicente: Cur tantum errorem in populum spargens, tot animas interfecisti, respondit: Non studio quemquam laedendi talia, inquit, dicere proposui; sed probandi, quid patriarcha Ignatius ageret,¹⁾ si suo tempore quaelibet haeresis per syllogismos, philosophorum exorta patesceret.

III. Výňatek ze spisu Translatio s. Clementis²⁾.

(Z IX. století.)

Tempore igitur quo Michael imperator Novae Romae regebat imperium, fuit quidam vir nobilis genere civitate Thessalonica ortus, vocabulo Constantinus, qui ob mirabile ingenium quo ab incunte

¹⁾ Spis tento vytisknéný v pamätném díle Bollandistův: Acta Sanctorum Martii, pokládá se tam za část knihy o životě a skutcích Sv. Klementa, sepsané od biskupa Gauderika Veliterenského, jenž žil za Adriana (r. 867) a tudíž co vrstevník bez pochyby osobně znal sv. apostoły naše. Bollandisti vydali jej z rukopisu Fr. Duchesneova, podotý-

infantia mirabiliter claruit, veraci agnomine philosophus est appellatus. Hic cum adolevisset, atque a parentibus fuisset in urbem regiam ductus, essetque insuper magna religione et prudentia praeditus, honorem quoque sacerdotii ibidem, ordinante Domino, est adeptus. Tunc temporis ad praefatum imperatorem Cazarorum legati venerunt, orantes ac supplicantes, ut dignaretur mittere ad illos aliquem eruditum virum, qui eos fidem catholicam veraciter edoceret, adjicientes inter caetera, quoniam nunc Judaei ad fidem suam, modo Saraceni ad suam nos convertere e contrario moliantur. Verum nos ignorantes, ad quos potissimum nos transferamus, propterea a summo et catholico Imperatore consilium quaerere, nostrae fidei ac salutis decrevimus, in fide vestra ac veteri amicitia plurimum confidentes.

Tunc Imperator simul cum Patriarcha consilio habito, praefatum philosophum advocans, simul cum legatis illorum ac suis honorificentissime transmisit illuc, optime confidens de prudentia et eloquentia ejus.

E vestigio igitur praeparatis omnibus necessariis. iter arripiens venit Cersonam, quae nimirum terrae vicina Cazarorum et contigua est, ibique gratia discendi linguam gentis illius est aliquantulum demoratus. Interea Deo inspirante, qui jam jamque tantum tamque pretiosum thesaurum, corpus videlicet S. Clementis fidelibus suis revelare decreverat, coepit praefatus vir, ac si curiosus explorator, ab incolis loci diligentissime perscrutari ac solerter investigare illa, quae ad se tum literarum traditione tum quoque vulgari fama de corpore B. Clementis, de templo angelicis manibus praeparato, sive de arca ipsius pervenerant. Ad quem praefati omnes utpote non indigenae sed diversis e gentibus advenae, se

кайсе: „Quod ea narratio inventionis S. Clementis, quam nobis suppeditavit Duchesnii codex, ex illo tertio libro de ejusdem s. Pontificis rebus gestis u Gauderico episcopo composito, descripta sit, ac fortassis contracta.

quod requireret, omnino nescire, professi sunt. Si quidem ex longo jam tempore ob culpam et negligentiam incolarum miraculum illud marini recessus, quod in historia passionis praefati Pontificis celebre satis habetur, fieri destiterat, et mare fluctus suos in pristinas stationes refuderat. Praeterea et ob multitudinem incursantium barbarorum locus ille desertus est, et templum neglectum atque destructum, et magna pars regionis illius fere desolata et inhabitabilis reddita, ac propterea ipsa S. Martyris arca cum corpore ipsis fluctibus maris obruta fuerat.

Super quo responso miratus valde ac tristis philosophus redditus, ad orationem conversus est, ut quod per homines explorare non poterat, divina sibi verelatio meritis praefati Pontificis dignaretur ostendere. Civitatulae ipsius metropolitam, nomine Georgium, simul cum clero et populo ad eadem de coelo expetenda invitans, super hoc etiam referens, illius gesta passionis seu miraculorum ejusdem beatissimi Martyris plurimos eorum accedereet tam pretiosas margaritas tamdiu neglectas requirere, et in lucem Deo juvante reducere,, suis adhortationibus animavit. Quadam autem die, quae in III. Calendarum Januariarum inscribitur, tranquillo mari navem ingressi, Christo duce iter arripiunt, praedictus videlicet philosophus cum episcopo ac venerabili clero nec non cum nonnullis de populo. Navigantes igitur cum ingenti devotione ac fiducia psallentes et orantes pervenerunt ad insulam, in qua videlicet aestimabant s. corpus Martyris esse. Eamque igitur undique circumdantes, et multo luminum splendore lustrantes, coeperunt magis ac magis precibus sacris insistere et in acervo illo, quo tantum thesaurum quiescere, suspicari dabatur, curiose satis et instantissime fodere.

Ubi diu multumque desiderio sancto cunctantibus et de spe divinae miserationis plurimum confidentibus, tandem ex improvviso velut clarissimum quoddam sidus, donante Deo, una de costis Martyris pretiosi repleduit. Ad quod spectaculum omnibus immensa

exultatione repletis, magisque ac amplius sine aliqua jam excitatione terram certatim eruderantibus, sanctum quoque caput ipsius consequenter apparuit. Quantae jam omnium voces in coelum, quantae laudes et gratiarum actiones in Deum ab universis cum lacrymarum effusionibus datae sunt, si vel aestimare quidem vix possumus, quanti minus exprimere? Tantaesiquidem in omnes tum de sanctarum inventionem reliquiarum tum de immeusissimi odoris suavitate erat innata laetitia, ut cum jubilo ineffabili gratulantes, in paradiso extra sese putaretur consistere. Cum ecce post paululum rursus quasi ex quibusdam abditis reliquiarum particulis paullatim et per modica intervalla, omnes repertae sunt. Ad ultimum quoque ipsa etiam anchora, cum qua in pontum est praecipitatus, apparuit.

Post haec praedictus philosophus iter arripiebat et ad gentem illam, ad quam missus fuerat, veniens, comitatus Redemptoris omnium Dei praedicationibus et rationibus eloquiorum suorum convertit omnes illos ab erroribus, quos tam de Saracenorum quam de Judaeorum perfidia retinebant. Unde plurimum exultantes, et in fide catholica corroborati atque edocti, gratias referebant omnipotenti Deo et famulo ejus Constantino philosopho. Deducunt autem philosophum cum multo honore, obtulerunt ei munera maxima, quae ille omnia ut reverea philosophus respuens, rogavit, ut pro muneribus illis, quotquot captivos externos haberent, sibi secum mox reversuro, dimitterent. Quod protinus completum est.

Philosopho autem reverso Constantinopolim, audiens Rostislaus princeps Moraviae, quod factum fuerat a philosopho in provincia Cazarorum, ipse quoque genti suae consulens, ad praedictum Imperatorem nuntios misit, nuntians hoc, quod populus suus ab idolorum quidem cultura recesserat, et Christianam legem observare desiderabat; verum doctorem talem non habent, qui ad legendum eos et ad perfectam legem ipsam edoceat: rogare se, ut

talem hominem ad partes illas dirigat, qui pleniter fidem et ordinem divinae legis et viam veritatis populo illi ostendere valeat. Cujus precibus annuens Imperator, eundem supranominatum philosophum ad se venire rogavit; eumque illuc i. e. in terram Sclavorum simul cum Methodio germano suo transmisit, copiosis valde illi de palatio suo datis expendiis. Cumque ad partes illas Deo praeparante, venissent, cognoscentes loci indigenae adventum illorum, valde gavisi sunt, quia et reliquias B. Clementis secum ferre audierant et Evangelium, in eorum lingua a philosopho praedicto translatum. Exeuntes igitur extra civitatem obviam, honorifice et cum ingente laetitia receperunt eos. Coeperunt itaque ad id, quod venerant peragendum studiose insistere et parvulos eorum literas edocere, officia ecclesiastica instruere et ad correptionem diversorum errorum, quos in populo illo repercerant, falcem eloquiorum suorum inducere; sicque abrasis et extirpatis de agro illo pestifero multifariis vitiorum sentibus, divini verbi gramina seminare. — Manserunt ergo in Moravia per annos quatuor et dimidium et direxerunt populum illius in fide catholica, et scripta ibi reliquerunt omnia, quae ad Ecclesiae ministerium videbant esse necessaria.

His omnibus auditis, papa gloriosissimus Nicolaus, valde laetus super his, quae sibi ex hoc relata fuerunt, redditus, mandavit, et ad se venire literis apostolicis invitavit. Quo nuntio illi percepto valde gavisi sunt, gratias agentes Deo, quod tanti erant habiti, quod mererentur ab apostolica sede vocari. Mox igitur iter aggressi, duxerunt etiam secum aliquos de discipulis suis, quos dignos esse ad episcopatus honorem recipiendum censebant, sicque post aliquot dies Romam applicuerunt.

Sed cum ante non multos dies supradictus papa Nicolaus transisset ad Dominum, secundus Adrianus, qui illi in Romano pontificatu successerat, audiens, quod praefatus philosophus corpus B. Clementis, quod

studio suo repererat, secum deferret, valde nimis exhilaratus est, et extra Urbem cum clero et populo procedens, obviam illis, honorefice satis eos recepit. . . .

Multis itaque gratiarum actionibus praefato philosopho pro tanto beneficio redditis, censecraverunt ipsum et Methodium in episcopos, nec non et caeteros eorum discipulos in presbyteros et diaconos.

Cum autem Philosophus, qui et Constantinus, diem transitus sui imminere sibi sensisset, ex concessione summi pontificis imposuit sibi nomen Cyrillum ducens hoc revelatum sibi fuisse: et sic post quadraginta dies dormitionem accepit in Domino, sexto decimo Kalendas Martias. Praecepit autem s. Apostolicus, ut omnes tam Graeci quam Romani clerici ad exequias ejus accederent cum psalmis et canticis, cum cereis et thuris odoribus et non aliter ei, quam ipsi quoque Apostolico funeris honorem impenderent.

Tunc supradictus frater ejus Methodius accedens ad s. Pontificem et procidens ad vestigia ejus, ait: Dignum ac necessarium duxi suggerere Beatitudini Tuae, apostolice pater, quoniam, quando ex domo nostra ad servitium, quod auxiliante Domino fecimus, sumus egressi, mater cum multis lacrymis obtestata est, ut si aliquem ex nobis antequam reverteremur obiisse contingeret, defunctum fratrem frater vivens ad monasterium suum reduceret, et ibi illum digno et competenti obsequio sepeliret. Dignetur igitur Sanctitas vestra hoc munus incae parvitati concedere, ne precibus matris vel contestationibus videar aliquatenus contraire. Non est visum Apostolico, quamvis grave sibi aliquantulum videretur, petitioni et voluntati hujusmodi refragari: sed clausum diligentur defuncti corpus in locello marmoreo, et proprio insuper sigillo signatum, post septem dies dat ei licentiam recedendi. Tunc Romanus clerus simul cum Episcopis ac Cardinalibus et nobilibus Urbis consilio habito, convenientes ad Apostolicum

coeperunt dicere: Indignum nobis valde videtur venerabilis Pater ac Domine, ut tantum tamque magnificum virum, per quem tam pretiosum thesaurum Urbs et Ecclesia nostra recuperare promeruit, qua libet interveniente occasione, in alias patiamini partes transferri, sed hic potius placet honorifice tumuletur. Placuit hoc consilium Apostolico et statuit ut in B. Petri basilica poneretur, in suo videlicet monumento.

Cernens Methodius, jam suum defecisse propositum, oravit iterum dicens: Obseco vos Domini mei, quando quidem non est placitum vobis, meam petitionunculam adimplere, ut in ecclesia B. Clementis, cujus corpus multo suo labore ac studio repertum huc detulit, recondatur. Annuit hujusmodi petitioni Praesul sanctissimus et concurrente Cleri ac populi maxima frequentia . . . posuerunt in monumento, ad id praeparato, in basilica B. Clementis ad dexteram partem altaris ipsius, cum hymnis et laudibus maximas gratias agentes Deo.

Acta Sanctorum Martii a Joanne Bollandò s. J. Tom. II. Venetiis 1735.

IV. Zlomky z životopisu sv. Klementa biskupa bulharského¹⁾.

(Z X. století.)

— Methodius, qui Panonum eparchiam ornavit, archiepiscopus Moravi creatus et Cyrillus, multus in exteriori philosophia, sed major in interiori, satis quidem pollebant oratione didactica, quae graeco

¹⁾ Životopis sv. Klementa biskupa Bulharského, učeníka sv. učitelův našich sepsán jest nejmenovaným odchovancem jeho mezi Bulhary. Zachoval se nám celý v jazyku řeckém. Co se dotýče času, kdy sepsán jest, patrně ze spisu samého, že se to stalo v první polovici X. věku za časův, když Mufati krvavé nájezdy činili do krajů bulharských. Z dějepiscův řeckých ale průvodno, že krvavé vý-

sermone profertur, multosque trahebat hujus sapientiae catena: cum autem Slovenorum gens sive Bulgarorum non intelligeret libros graece conscriptos, damnum hoc maximum reputabant Sancti et facem scripturarum caliginosae Bulgarorum regioni non accendi, inconsolabilis doloris faciebant materiam: conturbati erant, ferre non poterant, vitam abdicabant. Quid tandem faciunt? Ad Paracletum respiciunt, cujus primum donum linguae et sermonis auxilium et ab illo gratiam petunt literas inveniendi, asperitati Bulgarorum linguae respondentes, ut possint sacras scripturas ad linguam hujus gentis interpretatione transferre. Et revera jejunio intenso et orationi constanti, corporis macerationi et animi contritioni et humiliatiōni cum se dedissent, cupitum consequuntur. Nacti igitur hanc gratiam excogitant slavenicas literas et divinitus inspiratas scripturas e graeca lingua in bulgaricam vertunt et magna cum diligentia acutioribus discipulis tradunt sacras doctrinas. Non pauci ex eorum doctrinae fonte biberunt, quorum praecipui sunt et chori coryphaei: Gorasius et Clemens et Naum et Angelarius et Sabbas.

Cumque etiam Paulum nossent cum apostolis evangelium communicasse, currunt et ipse Romam, beato Papae opus interpretationis scripturarum ostensum. Nec incassum cucurere. Nam qui eo

pravy takové se strany Maďarův staly r. 924. 943, 959 a 962. Jelikož ale spisovatel sám ještě o sobě neznal sv. biskupa, jak to ze spisu samého z. k. 18 vysvitá, dotčený životopis povstal bez pochyby hned za prvních brožných najezdův těchto. Narážel na to životopisec, an toužebně vzývá oslavence: O sanctum et divinum caput, per te omnis Bulgariae regio Deum cognovit, ecclesias ipse hymnis et psalmodiis firmasti, festa lectionibus exhilarasti, per te monachi vili patrum moluntur ad ascetin et sacerdotes per te canonice vivere docentur ... etiam nunc respice haereditatem tuam, malam abige haeresin et serva a barbaricis incursionibus, maxime nunc cum scythicus gladius bulgario sanguine inebriatus sit.

tempore apostolicam ornabat sedem Adrianus, audito illorum adventu, laetatus est gaudio magno valde e longinquo tonitru Sanctorum famae percussus, cupiebat et fulmen videre gratiae, quae in illis erat. Et accepto secum omni sacerdotio cum praesenti tunc apud illum archisacerdotio exiit in Sanctorum occursum, crucis signum, ut mos est, praelatum habens, faciumque luminibus significans et gaudii serenitatem et hospitem adventantium splendorem, quos glorificans in Sanctis glorificatus Dominus miracula multa patrari ab illis tempore introitus largitus est. Opus ostenditur Papae, qui scripturarum versionem, apostolicum fructum, inspiciens, non cepit se praec gaudio; beatos praedicabat viros omnigenis nominibus vocabat, patres, desideratissimos filios, gaudium suum, coronam fidei, gloriae et decoris ecclesiae diadema. Libros versos divino altari imponit, quasi donum offerens Deo. Tum eorum, qui sanctos committabantur slovenicarumque literarum idoneam peritiam habebant, partim ad presbyterorum, partim ad diaconorum aut subdiaconorum gradum evexit. Ipsum autem Methodium, etsi multum refugientem, episcopum Moravi Panoniae consecrat, impium judicans, carere nomine eum, qui re dignus sit inventus — — Cyrillus autem revera philosophus, quem magnus archiepius in Sancta Sanctorum sibi adlegerat, praesciens finem suum, monachorum habitum induit. Postquam in coelum demigravit, corpus ejus hymnis a divino papa et a clero omni honoratum sepultum est in templo S. Clementis illius, qui apostolorum coryphaeo Petro convixit, et Christi sapientiae hellenicam uti dominae servam subjecit. Simul ac quis ad Cyrilli feretrum accessit aut nomen invocavit hujus Θεοφορον Patris, doloris discessus monsuram fidem inveniebat, unde multus in Romanorum ore Cyrillus erat et magis etiam in eorum mentibus.

Atque Cyrillo quidem talis mors et talis honor a divinisimo Papa et Deo contigit. Methodius vero

laborum et viarum socio amisso, cum jam tempus esset eum illius regionis episcopatum aspicere, in viam cum discipulis se dedit. Ibi non solum tunc temporis ducem Moravi Rasislavum quotidie hortabatur divinisque praeceptis informabat mentem sed etiam Panoniae universae imperantem, cui Kocles nomen erat instituebat et monebat, ut timori Domini adhareret, quin etiam Bulgarorum ducem Borisen tempore Romanorum imperatoris Michael regnantem, quem magnus Methodius jam olim filium suum fecerat et suae linguae omnino pulchrae affixerat, tunc sermonis beneficiis indesinenter donans captabat: erat enim Borises hic ingenii dextri et boni capacis, sub quo Bulgarorum gens christianisare coeperat, quando sancti hi, Cyrillus inquam et Methodius, multitudinem credentium videntes, literas excogitarunt, ut supra diximus, et scripturarum in linguam bulgaricam versionem fecerunt, ut nati filii Deo divinum cibum haberent. Sic Scytbico errore Bulgarorum gens liberata, Christum cognovit, sero quidem et circa undecimam aut duodecimam vineam divinam ingressa vocantis gratia. Anno enim sexies millesimo trecentesimo septuagesimo septimo a mundi creatione (869 a Chr. n.) hujus gentis vocatio facta est.

Non cessabat magnus Methodius omnem adhortationem ducibus administrare, quos ad vitam honestam dirigebat, quibusque ecclesiae non adulteratum dogma tradebat. Erant enim et tunc, qui id adulterarent et dimoverent terminos, quos Patres nostri divinae ecclesiae posuerant, et multorum animae damno afficiebantur a Francis inventa corruptela; — — — Sanctus multos capiebat in obedientiam Christi. Tum etiam Sphendoplicum, qui post Rasislavum imperabat Moravo, curcimvenientes dolo, barbarum hominem et pulchri ignarum, totum sui dogmatis fecerunt. Et quo modo ille, mancipium voluptatum muliebrium, non illis potius tradat mentem suam, quam Methodio, omnis voluptatis amaritudinem, ut animis perniciosam notanti? Quod enim Eunomius, qui

Anomoeorum coepit haeresin, invenit, ut discipulos attraheret plures, idem etiam Francorum gens demens excogitavit, peccantibus nempe ad omnia indulgere. Ab his Sphentoplicus corruptus, omnia ei permittentibus, ad Methodii verba minime animum advertebat, imo, ut erga iuimicum se gerebat . . . Tum Methodius principi praedixit suum finem post tres futurum dies, Convocatos discipulos ultimis verbis consolatur et confirmat et spiritum stipantibus eum angelis tradit, postquam quatuor et viginti annos episcopatum ornavit, in labore et aerumna non solum suam sed etiam aliorum salutem operatus . . . Ostendit hoc etiam multitudo presbyterorum, quos moriens ducentos dioecesi suae ecclesiae reliquit. Horum vero primas tenebat Gerasdus, quem jam supra praecipuis Methodii discipulis adnumeravimus, qui ab ipso Sancto, finis sui conscio, Archiepiscopus Moravi renunciatus est.

*Ze spisu: Vita s. Clementi episcopi Bulgarorum.
Graece ededit Fr. Miklosich Phil. et Jur. doctor.*

V. Čtení církevní ze starobylého breviáře Olomuckého.

(Z XIV. století.)

Beatus Cyrillus natione Graecus, tam latinis quam Graecorum apicibus instructus, postquam Vulgari crediderunt, aggressus est, in nomine S. Trinitatis et individuae unitatis, etiam genti Moraviae fidem Domini nostri Jesu Christi praedicare. Et cooperante divina gratia, postquam illos Christo lucratus fuerat, etiam apices et characteres novos comperit, et velus novumque Testamentum pluraque alia de Graeco sui latino Slavonicam in linguam transtulit ac missas praelerea caeterasque canonicas horas in ecclesia resonare statuit. Quod et usque hodie in partibus Slavorum agitur, maxime in Vulgaris, multaeque ex hoc animae Christo Domino acquiruntur.

Cumque quodam tempore memoratus Cyrillus Romam causa devotionis adiisset, a Summo Pontifice et a reliquis Rectoribus Ecclesiae redarguitur, ut quod contra statuta Canonum ausus fuerit in Missarum sollemnia instituere canere Slavonica in lingua. Illo humiliter satisfaciente illis, nec omnino eos mitigare valente, arrepto psalterio, psalmingraphi versum in medio recitavit, quo dicitur: Omnis spiritus laudet Dominum.

Et ipse versui alludens: „Si,“ inquit, „omnis spiritus laudet Dominum: cur me Patres electi prohibetis, Missarum sollemnia celebrantem, modulari slavonice? Seu alia quaeque de Latino vel graeco verbo eorum vertere in sermonem? Si quidem vel in eo quivissem subvenire populo illi ut caeteris nationibus in lingua latina vel graeca, omnimodis id non praesumissem. Sed omnino idiotas et ignaros viarum Domini reperiens, solum hoc ingenium omnipotente Deo cordi meo inspirante, comperi: per quod etiam multos Deo acquisivi. Qua propter ignoscite mihi, Patres et Domini: siquidem et Paulus apostolus, doctor gentium, in epistola ad Corinthios inquit: Loqui linguis nolite prohibere. At illi audientes et admirantes tanti viri sanctitatem et fidem, auctoritate sua statuerunt et firmarunt supernotato sermone partibus in illis missarum sollemnia caeterasque horas canonicas hymnizare.

Ipse autem Cyrillus, etiam ibi persistens monasticum habitum ibi suscipiens, diem clausit extremum, relinquens supermemoratis in partibus fratrem suum nomine Methodium virum strenuum omnique sanctitate decoratum. Qui etiam postquam multos Christi manipulis congregaverat, ab ipso principe, qui partibus in illis tunc dominabatur et imperabat universae terrae ceu magnificus imperator, statuitur, ut summus pontifer fieret, habens sub se septem pontifices ejusdem sanctitatis.

*) Srov. J. Dobrovského Mährische Legende Str.

Dějepisné dodatky.

I. O počátcích křesťanství v Čechách. ¹⁾

Od Václava Zeleného, profesora na c. kr. staroměstském gymnasiu v Praze.

Těžko bylo by, naléztí zemi stejné rozsáhlosti, jež by se důležitostí a zajímavostí svých dějin církevních Čechám vyrovnala. Mlčíce o světoznámých událostech věku patnáctého a sedmnáctého, jež nejen vlasti naší, nýbrž všemi evropskými národy strašně zatřásly, obraťme zraky své jen k první době církve české. Počátek křesťanství jest nám již tím důležitý, že jest zároveň počátkem hodnověrného dějepisu našeho. Doba uplynulá před uvedením křesťanství jest zakryta hustou mhlou, již ani sebe bystřejší zrak badatelův proniknouti nemůže. Kdo nám poví, jak mnoho pravdy obsahují národní pověsti o Kroku a dceři jeho, věstkyni Libuši, o manželu jejím Přemyslu oráči, o Vlastě a dívčí válce? Toto historické šero ustupuje jasnému světlu historickému teprvé, když učení křesťanské počalo zářiti nad temnými lesy českými. Nábožný kněz Bořivoj s chotí svou Ludmílou, křest jeho a veliké části národu postavil pomezí kámen mezi šerem a světlem historickým. Jako však v přírodě tma noční neustupuje

¹⁾ Srovnej latinské pojednání: „De religionis christianaе in Bohemia principiis“, v programu c. k. akademického gymnasium v Praze na rok 1855.

jedním rázem světlu dennímu, ale svítáním jenom znenáhla v jasnou záři: tak i v dějinách doby temné jen pozvolna se vyjasňují, bojujíce dlouho s blížícím se světlem. Tak i doba knížete Bořivoje, jenž byl národu našemu po všechny časy prvním křesťanem českým, jest podobným bojem mezi ustupujícím temnem a vítězným světlem historickým. Takovéto doby pak jsou vítaným polem badatelům historickým, jichž důmysl a učenost na něm nejslavnějších triumfův si dobývá. Dostalo se i době Bořivojově skutečně slavných skoumatelův, mezi nimiž, abychom o jiných pomlčeli, Dobner, Dobrovský a Palacký nade všechny vynikají. Nestejný však byl směr ducha badatelův těchto; kdežto Dobner a Palacký se snažili rozeznati pravdu od báje, a vystavěti chrám historii, směřoval Dobrovský téměř jenom k vypátrání bludův, i zdá se, jakoby mu méně bylo záleželo na tom, aby vyskoumal, co se stalo, než aby dokázal, co se nestalo.

Jest tato záporná činnost sice částkou bádání historického; ale vystupuje-li sama, zavádí snadno k přílišnému pochybování. Tak i Dobrovský ve svých bádáních o křestu Bořivojově, o sv. Václavu a Boleslavu, o sv. Ludmile častěji nám pověděl, co za pravdu nepokládá, než co pravdou jest, vysloviv mnoho pochybností o věcech, které národ český od pradávna za čistou pravdu bral, které s jeho bytností téměř v jedno srostly. Tak vzbudil pochybnosti o křestu Bořivojově Methodějem a jeho působení při obrácení národu našeho na víru křesťanskou. Žeby pak liturgie slovanská v Čechách kdy byla zavedena, upíral na prosto.²⁾ Oba ostatní

²⁾ Jak málo přívržencův měl v ohledu tom Dobrovský v Čechách, vysvítá již z toho, že si ve svém exempláři svého spisu: „Bořivoj's Taufe“, chovaném nyní v českém Muzeu, vlastní rukou zaznamenal co nějakou důležitou věc: „Joan. Adolf. K...n vertheidigte aus dem theolog. Systeme öffentlich im Carolin. (J. 1809, 12. Decemb.)

badatelé liší se v mínění svém od Dobrovského podstatně, hájíce mocnými důvody křest Bořivojův i liturgii slovanskou. I jest již napřed znamením nestranného bádání, že katolický řeholník předešlého a osvěcený protestant nynějšího věku v této, jako v mnohých jiných otázkách církevních historie naší se srovnávají. Než výsledky badatelův českých zdají se, co se této věci dotýče, mnohým strannými býti; při čemž jen to podivu hodno, že útoky na náhledy českých historikův dějí se důvody, vzájemně se vyvracujícími. Jedněm zdají se totiž tyto náhledy příliš slovanské, druhým příliš málo; zapomínají, že se badateli nejedná a jednati nesmí o to, co se více neb méně líbí, leč jen o pravdu — o to, co se stalo.

Za posledních let obrátili zřetel k nejstarším dobám církevním dějin našich a vydali bádání svá tiskem v Rusích Vasilii Jelagin a Eugen Novikov, v Němcích Ernest Dümmler. Ačkoliv pak směr a výsledek prací jejich rozličný jest: v jedné věci předce se srovnávají, upírajíce pravdivost výsledkův, badateli českými dosažených.

Spisovatel Ruský Vasilii Jelagin, ač vlastně jenom o vzniku učení husitského mluví, předmětem samým veden jest až ku počátkům křesťanství v Čechách. Vstoupiv ve šlépěje spisovatelův husitských, tvrdí, že učení řecké v devátém, desátém a jedenáctém věku v Čechách rozšířeno bylo, z počátku panujíc, později pak ač utlačené, předce od veliké části národu jsouc vyznáváno, hojným pramenem učení husitského prý se stalo. I doráží prudce na dějepisce českého, že nedal víry hlasům spisovatelův husitských.³⁾ Spisek tento ruský potkal se pak v samých Rusích s pilným vykladačem Eu-

den Salz (7 ex. hist. eccles.): „Ritus Slavograecus nec in primordiis ecclesiae christianae Boemae, nec postea alibi nostra in patria, quam in nonnullis coenobiis obtinuit.“

³⁾ Ob istorii Čechii Fr. Palackago. Moskva 1848.

geniem Novikovým, jenžlo získav si mnohem důkladnější známost dějin českých, příliš rozumování Jelaginovo vyvrací, nicméně však za týmž cílem kráčeje, v tytéž omyly upadl. S jiné strany vede útok na výsledky bádání Palackého docent na vysokých školách Jénajských, Ernest Dümmler. Vytýkáť vůbec badatelům českým strannost, vzniklou prý z přílišné náklonnosti k vlasti; a z té příčiny odhodlal prý se podrobiti nejstarší doby českých dějin nestrannému soudu svému. ⁴⁾

-
- ⁴⁾ Dümmler: *De Bohemiae conditione Carolis imperantibus* str. 3. „Saepissime enim scriptores illi domestici (Dobner, Dobrovský, Palacký) summo erga cives suos studio ducti, a vero aberraverunt, interdum etiam nonnulla praetermiserunt, quibus ad conditionem Bohemiae recte cognoscendam carere non possumus.“ — Tato výčitka, zde vůbec učiněná, obrací se na jiném místě zvláště proti počátkům dějepisu našeho náboženského. („Die panonische Legende vom heil. Methodius,“ oder Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Quellen 13. Bd., str. 147): „Und obgleich in den Arbeiten meiner Vorgänger (o Cyrillovi a Methoději) öfters vorgefasste Meinungen und nationale Bestrebungen die reine Erkenntniss der Wahrheit beeinträchtigen, so war auch dies nicht Ursache genug für mich, eine so schwierige Aufgabe zu unternehmen ad. Tento způsob učených hádek se nám hrubě nelíbí, an spisovatel nehledí jenom učenými důvody porazit protivníka, nýbrž i úmysl jeho v podezření uvést se snaží. I vzniká tu mimovolně podezření, jako by bojovník, chápající se takovýchto nedůstojných špiův, byl měl nedůstatek poctivější zbraně. Mnohem statečnější počíná si známý badatel Wattenbach. Praví v předmluvě ke spisu svému: „Beiträge zur Geschichte der christlichen Kirche in Böhmen und Mähren. Wien 1849 na str. 2.: Hier darf die Erforschung der Wahrheit unser Ziel sein, und wie die Erreichung des Zieles für alle gleich heilbringend ist, so kann auch nur vereinte Anstrengung Aller uns zu demselben führen. Nur als eine Hinweisung auf diese, von der Vorsehung vorgezeichnete Brüderlichkeit in der wissenschaftlichen Forschung konnte es mir

Spisky Dümmlerovy zdají se některým ³⁾ tak vážnými býti, že povrhše výsledky badatelův českých mínění jeho se přidržují. I nebude tedy od místa, důvody této strany vzíti na přetřes, abychom nabyli přesvědčení, zdali opravdu upustiti musíme od toho, co se v Čechách po všechny časy za pravdu pokládalo, a přistoupiti k mínění p. Dümmlerovu, aneb můžeme-li i dále setrvati při zprávách, od našich letopiscův nám zůstavených a ode dávna za pravdu bráných. Jsouť pak mezi spornými otázkami nejstarších dějin našich církevních dvě nad jiné důležitější, totiž odkud křesťanství do Čech přišlo a jaká na počátku liturgie v Čechách zavedena jest. Obě tyto otázky budeme nyní bedlivě skoumati.

První zmínku o pokřtění některých Čechův činí annály Fuldské při r. 845. ⁴⁾ Žeby však od těchto

erscheinen, dass günstige Umstände mich bald nacheinander die älteste Handschrift der Gesetze des heil. Stephau Königs von Ungarn und darauf die hier mitgetheilten Stücke finden ließen, welche über die Geschichte der Einführung des Christenthums unter den mährischen und böhmischen Slaven neue Aufklärung gewähren. Letztere mit einer kleinen Abhandlung über die geschichtlichen Verhältnisse auszustatten, konnte mir nur auf Grundlage Ihres grossartigen Werkes über die slavischen Alterthümer (Šafařík) gelingen. Es ist daher nur eine Pflicht der Dankbarkeit, wenn ich Ihnen diese Arbeit darbringe, in der Hoffnung, dass sie dieselbe Ihres Namens nicht ganz unwürdig finden mögen, wenn auch die Ergebnisse mit Ihren Forschungen nicht immer übereinstimmen.“ Toť jest řeč muže, jemuž se jedná o pravdu, o prospěch vědy.

³⁾ Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. IV. und V. H. 1855.

⁴⁾ Že tito *duces* mnicha Fuldského byli vlastně jenom lechové čeští, myslíme i přese všechny domysly a důvody p. Dümmlera, Neboť že by bylo v Čechách ještě uprostřed devátého století bývalo tolik samostatných vévod, že by čtrnácte bylo nepatrnou menšinou, odporuje všemu, co o těch dobách víme. Již jediná okolnost, že Čechové

čtrnácti lechův českých, v Řezně pokřtěných, učení křesťanské v Čechách vznik bylo vzalo: tomu věřiti ne dovoluje ani zpráva mnicha Fuldského, ani svědectví jiných, ani okolnosti časové. Neboť tytéž letopisy, jež při r. 845 o pokřtění čtrnácti lechův českých v Řezně zprávu dávají, vypravují při následujících letech o krutých válkách mezi Čechy a Němci, neobsahující nikde ani nejmenší stopy, že by byla bývala nějaká část národu českého tehdy již křesťanskou.

Ano, vysvětlí patrně ze slov Rudolfa Fuldského, že veškeren ¹⁾ národ český od r. 846 až do 849 proti Němcům bojoval, kdežto by zajisté, kdyby byla značná část národu českého za příkladem čtr-

za těch dob svorně proti Němcům stáli, svědčí o střední nějaké moci. Jak mnoho rozepří a půtek vnitřních bylo by v Čechách býti musilo, kdyby bylo asi sto vévod vládl! Jak snadno bylo by bývalo Němcům, bojujícím proti Čechům, získati si část těchto svádivých vévod! A přece ničehož o tom nečteme v kronikách německých těch časův: ano naopak mohutný odpor národu českého svědčí o spojených silách. Tomu nasvědčuje i starožitná báseň rukopisu Královodvorského, jež mluví o Neklanovi, knížeti pražském, a Vlaslavovi luckém (žateckém), co sousedech. Vedle tak mocných vládatelů nebylo ovšem místa nepatrným knížátkům. Že pak německí kronikáři nřludvíli o českých leších co knížatech samostatných: lehce se dá vysvětliti tím, že vůbec neznali ničehož o zemi české. Vždyť pak vypravujíce o válkách, vedených s Čechy, neuvádějí ani jednoho jména nějakého českého; ani tvrdý Vyšehrad nevniknul tehdy v známost německým kronikářům. Ovšem pak byla moc lechův českých dost velká. Srv. důležité pojednání V. V. Tomka v časop. česk. Museum 1852 str. 41. a násled. „O panství rodu Slávníkova v Čechách.“

¹⁾ Annales Fuldensis v Pertzových Mon. German. I. Script. 364. „Hludovicus ... (e Moravia) per Boemanos rediens, cum magna difficultate et grandi damno exercitus sui reversus est.“ Tamtéž roku 848: „Hludovicus quasi mediante mense Augnsto Boemanos eruptionem molientes per Hludovicum, filium suum missa adversus eos expeditione, contrivit.

nácti lechův křesťanství přijala od Němcův, tato část ve válce ihned vypuklé, Němcův by se byla přidržela. Nad to pak ani letopisec Fuldský sám, ani který jiný německý kronikář těch časův ničeho nepřipomíná o nějakém německém rozšiřovateli učení křesťanského v Čechách, ani o nějakém církevním obřadě v Čechách vykonaném. ⁸⁾ Mlčí však nejenom němečtí letopisci, mlčí o tom veškerá minulost česká. Nemíť ani jediné pověsti o nějakém chrámu v Čechách, tou dobou vysvěceném od Řezenského některého biskupa: ani té nejnepatrnější stopy jich působení nikde naléztí nelze. Koho však to tajno, jak věrně dochovávala Církev křesťanská potomkům zprávy po otcích zděděné? Jak první hlasatelé náboženství křesťanského v každé krajině žili u věčné památce lidu pokřtěného? A byli by jenom otcové naši zapomněli jména křestitelův svých? — Věříce tedy mnichovi Fuldskému, že r. 845 čtrnácte lechův českých v Řezně křesťanství přijalo, nemůžeme nikterak věřiti, žeby národ český jejich příkladu byl následoval. Vždyť pak sama okolnost, že u prostřed zimy velmi tvrdé ⁹⁾, dle slov letopiscových oněch čtrnácte lechův do Řezna spěchalo, budí podezření, že ne z pouhých úmyslův náboženských, nýbrž z jiných světských ohledův na cestu se vydali. Jest tedy velmi ku pravdě podobno mínění Šafaříkovo ¹⁰⁾

⁸⁾ Srv. pojednání P. Františka Novotného: „Kdy a odkud přišlo křesťanství do Čech?“ v Čas. pro kat. dnch. r. 1846 str. 654 a násl. Výslovně však zpráva, že pokřtění v Řezně r. 845 lechové z Čech byli, nemůže býti domyslem vyvrácena. Ostatně obsahuje ono pojednání mnoho zajímavého.

⁹⁾ Prudentii Trecensis annal. v. Pertz Mon. German. Script. I. při r. 845, Hiems asperima atd.

¹⁰⁾ Šafaříkovy slovanské starožitnosti str. 775: „Z toho, že pánové tito přijavše víru křesťanskou, tudíž co područníci (vasallové) v ochranu císaře se poddali, ne bezdůvodně zavíráti lze, že toho přestoupení jejich hlavní příčinou byly nevole a různice mezi pány českými a knížetem jejich vypuklé, jemuž onino snad poslušni a poddáni býti

že oni lechové nevoleni a různicemi vnitřními ku přijetí křestu puzeni jsou, aby tímto krokem, jímž se dali v područí králi německému, získali si mocnou jeho ochranu proti nepřátelské straně ve vlasti své. Tak by se aspoň snadno pochopiti mohlo, že lechové tito, jsouce za zrádce národu svého pokládáni, nenalezli následovníkův, a že paměť jejich v národu úplna vyhasla.

Že letopisy Fuldské nepostačí k vysvětlení otázky, odkud náboženství křesťanské do Čech uvedeno, bude již každému patrné. Obraťmež se tedy k ostatním o té věci svědkům. Tu se nám v popředí objevuje vážný praotec dějepisu českého, Kosmas, děkan kapitoly pražské. Ačkoli narozen jest sto padesáte let ¹¹⁾ po smrti knížete Bořivoje, jež prvním křesťanem v Čechách nazývá: následoval předce ve zprávě své o počátcích křesťanství starých svědectví, jež ze jména uvádí. ¹²⁾ O hodnověrnosti ctihodného tohoto praotce dějepisu českého slov šířiti po důmyslném díle Palackého za marnou práci bych pokládal, kdyby na historickou poctivosť Kosmasovu nedávno nebyl neočekávaný útok učiněn. ¹³⁾ Do-

nechtěli. „I jiný domysl Šafaříkův jest velmi k víře podobný, že pánové tito byli asi ze západních Čech, z krajiny Chebské, Wunsidlské, ve kterýchž tehdy přebývajících Čechové jsouce v každé válce s Němci v největší nebezpečení vydání, hleděli se tímto krokem Němcům přiblížiti a ochranu krále německého si získati.

¹¹⁾ Dümmler (De Boh. Cond. str. 18.) praví po Dobrovském, jehož důvodův často užívá, že Kosmas asi dvě stě let po smrti Bořivojově narozen jest. Poněvadž Bořivoj umrl r. 894 a Cosmas se narodil r. 1045, uplynulo od smrti Bořivojovy až do narození Kosmasova 151 rok.

¹²⁾ Cosm. pag. 36.: „Qualiter . . . dux Bořivoj . . . adeptus sit sacramentum Baptismi . . . malumus pretermittere, quam fastidium legentibus ingerere, quia iam ab aliis scripta legimus: quaedam in privilegio Moraviensis ecclesiae: quaedam in Epilogo eiusdem terrae atque Bohemiae: quaedam in vita vel passione sanctissimi nostri patroni et Martyris Wenceslai.

¹³⁾ Dümmler (De Boh. Cond. str. 19. nota 10.): „Cum auc-

mníval se spisovatel spisku: „*De Bohemi ac Conditione Carolis Imperantibus*“ — Ernest Dümmler, že prý Kosmas, vypravuje křest knížete Bořivoje, a tvrdě, že slov o tom nechce šířiti, poněvadž o té věci již jiní psali, jenom zakrýval svou nevědomost touto výmluvou, nemaje prý o věci té podstatnějších zpráv. Výčitka ta, že by byl Kosmas chtěl zastíratí nevědomost nestydatým lháním, děje se mu tu asi ponejprv, a zasluhuje bedlivého uvážení.

Vizme, zdali Kosmas nevědomost svou zastíratí se snaží. Již v předmluvě ke kuize I. praví mistrovi Gervazovi: (Script. rer. boh. I. pag. 3) *Igitur huius narrationis sumpsi exordium a primis incolis terrae Bohemorum et perpauca, quae dedici, rerum fabulosa narratione, non humanae laudis ambitione, sed ne omnino tradantur relata oblivioni pro posse et nosse pando omnium bonorum dilectioni Tu autem, frater carissime, si me tuum amicum diligis . . . praecinge lumbos mentis et accipe in manum rasorium, calcem et calamum, ut quod superest, radas, et quod non est desuper addas, improprie dicta proprietate muta; ut sic mea inscitia tua sublevetur facetia.“*

Kdož by se neobdivoval kmetu osmdesátiletému, učenosti nad největší část svých současníkův vynikajícímu a ve vysoké důstojnosti postavenému, an tak skromně o sobě mluví? Takový pak muž by zastíral nevědomost svou drzým lháním! Ano, tvrdím směle, že Kosmas, byť by byl i nestydatým lhářem býval, v této jediné věci lháti ani nechtěl, ani nemohl. Touž dobou, kterou Kosmas zastával úřad kněžský v Církvi katolické, byla vedena dosti tuhá půtka mezi latinskou a slovanskou liturgií v

lores, hoc loco a Cosma laudati, praeter Gumpoldum nobis plane ignoti sint, neque ullum aliud horum vestigium appareat, suspicor, Cosmam ignorantiam suam hac excusatione contegere voluisse. Et baptisma Bořivoii cum ob rem fusius non enarasse, quia nullam ejus habuit notitiam accuratorem.

Čechách, ve kteréž první konečně úplné vítězství obdržela, ana prosba knížete Vratislava, aby Čechové při službách Božích jazyka slovanského užívati mohli, od papeže Řehoře VII. oslyšána, a klášter Sázavský mnichům slovanským odňat jest.¹⁴⁾ Mezi přívrženci strany vítězné neposlední místo zaujímal Kosmas náš, i učeností i mravy svými biskupům pražským Jaromírovi, bratrovi krále Vratislava, a nástupcem jeho Kosmasovi a Heřmanovi tak milý a vážený, že je často na cestách provázal.¹⁵⁾ Že biskupové tito byli horliví obhájci liturgie latinské: o tom nebude pochybovati, kdo pováží, že za jejich správy, a tedy zajisté i jejich působením, žádost knížete Vratislava o liturgii slovanskou od papeže odmrštěna, a slovanský klášter Sázavský zrušen jest. Byl tedy i Kosmas sám, jsa jejich přítelem, horlivým přívržencem liturgie latinské a odpůrcem slovanské; což i z jeho kroniky jasně vysvitá. Nečiní Kosmas nikde ani zmínky o svatém zakladateli kláštera Sázavského, aniž připomíná, žeby kníže Vratislav II. s papežem o liturgii slovanské byl jednal, ačkoli co současník jeho — živ při kapitole pražské, o tom dobře věděti musil. I bylo by věru naprosto nepochopitelné, že by Kosmas, horlivý přívrženec liturgie latinské, byl se jal — lháti, aby zásluhu pokřtění prvního knížete českého, a tedy hlavní zásluhu při obrácení celého národu připsal původci nenáviděné liturgie slovanské?

Kosmas však, kdyby byl i lháti chtěl, ani nemohl. Vítězná liturgie latinská by zajisté nebyla připustila, aby se nezasloužená sláva za pokřtění Bořivoje vzdávala muži, jenž společně s bratrem Cyrilem byl původce a rozšiřovatel liturgie slo-

¹⁴⁾ Jaffé Regesta Pontificum str. 433. Erben Regesta diplom. nec non eiusd. Boh. et Mor. str. 70 Chronicon Sazaviense v Scriptores rerum bohemicarum I. pag. 203.

¹⁵⁾ Cosmas str. 172, 190, 209 Fr. Palackého: „Würdigung der alten böhmischen Geschichtsschreiber“ str. 2, 3.

vanské. Poněvadž pak první kniha Kosmasova, v níž jest obsažena zpráva o pokřtění Bořivoje, dříve sepsána a vydána byla, než obě ostatní ¹⁶⁾, nebyli by meškali zástupcové liturgie latinské obořiti se na nestydatého lháře, a Kosmas byl by zajisté v následujících dvou knihách toto udání své napravit musil. Když ale ani jediný hlas proti Kosmasovi se nezval, když knihy jeho mužům, v Církvi katolické vysoce postaveným, tak vážné byly, že nedlouho po smrti Kosmasově kanovník Vyšehradský v kronice jeho pokračoval: nelze pochybovati, že Kosmas nevážil této zprávy z povídek lidu, jak se mu vytýká, nýbrž z pramenův, jež sám upřímně udává. Že pak spisy od Kosmasy uvedené se všechny nezachovaly ¹⁷⁾: nevyvrací váhy svědectví jeho. Neboť jak pošetilé bylo by, domýšleti se, žeby mezi učenými duchovněsky českými, jichž bylo arci pořídka, jichž učenosti však Kosmas sám v předmluvách svých velikou chválu vzdává, nebylo ani jednoho bývalo, jenž by byl podvod tento odkrýti uměl. Spis uvedený od Kosmasy „Privilegie kostela (biskupství) Moravského“ jest již názvem svým za tehdejších dob, kdežto se vedl dlouhý boj mezi biskupstvím Pražským a Olomuckým, tak lákavý, že musil vůbec znám býti; a kdyby byl Kosmas titul tento si vymyslíl, byl by zajisté býval brzo zahánben otázkami učených spolubratří svých po spisu tom. Dümmler uvádí proti udání Kosmasovu, že jest Bořivoj od Methoděje pokřtěn, i ten důvod, že „Annales Pragenses“, jež asi sto let před Kosmasem psáti se počaly, jména Methodiova neznají. Populédneme-li však bedlivěji na tyto „létopisy“, nabu-

¹⁶⁾ Cosm. str. 103 (v předmluvě ke knize II.) Intellexi enim per tuum clericum nomine Deocarum, qui mihi clam innotuit familiariter, quod meas naenias, quas olim Gervasio scripseram, velles videre libenter.

¹⁷⁾ Dümmler, De Bohemiae Conditione str. 19.

deme přesvědčení, že tento důvod v nivec se rozpadává; jelikož tyto letopisy všude jen událost beze všech okolností zaznamenávají. Vizme přík lady.

„910. Ludovicus puguavit contra Hungaros.“

„929. Sanctus Wenceslaus martyrizatus est“.

Není-liž patrné, že letopiseo zaznamenává jenom hlavní události, mlčí o tom, co bez toho každý věděl? Anebo lze snad mysliti, že nevěděl, s jakým prospěchem bojoval Ludvík Dítě proti Uhrům? Lze si mysliti, že letopisec, žijící v témž století, v kterém sv. Václav, nevěděl, kdo a kde jej zavraždil? Každému pozornému čtenáři jest patrné, že letopisec, věda dobře o okolnostech událostí dotčených, jenom proto o nich pomlčel, že nechtěl psáti, co všem dobře známo bylo. A to se ukáže ještě mnohem jasněji, porovnáme-li zprávy letopiscův pražských k r. 929 s vypravováním Kosmasovým ¹⁵⁾. I tu nechť je Kosmas událost šířeji vypravovati, schvaluje knihu, v které se obšírnějších zpráv dočísti lze. —

Zdaliž i zde Kosmas nevědomost svou prázdnom výmluvou zastírá? Mohl Kosmas nevěděti, jaké byly okolnosti smrti sv. Václava? Kosmas zapsal jediné to, o čem nikde jinde šířeji mluveno nebylo, a sice z té příčiny, aby nepřišlo úplně v zapomenutí (*ne omniuo tradantur relata oblivioni*). Co již před ním napsáno bylo, neopakoval, šetře času a černidla, což věku našemu arci jest nepochopitelné. Ostatně se udání Kosmasovo o pokřtění Bořivoje sv. Methodějem

¹⁵⁾ Annales Pragenses k r. 929: „Sanctum Wenceslaus martyrizatus est.“ Cosmas str. 38.: „Anno Dominicae Incarnationis 929 quarta Calendas Octobris sanctus Wenceslaus, dux Bohemorum, fraterna fraude martyrizatus est Boleslav in urbe . . . Nam Boleslaus . . . quum frandulenter fratrem suum invitaverit ad convivium, quem potitus machinabatur ob regni retinendi gubernacula necandum . . . *sufficiens dictum puto in passionis eiusdem sancti viri tripudio.*“

srovnává lépe s výpovědí třetího svědka, Gumpolda, biskupa Mantovského, než výpověď letopisův Fuldských. Vypravuje Gumpold, spisovatel legendy o sv. Václavu, že Spitihněv, první z knížat českých náboženství křesťanské přijal.¹⁹⁾ Spitihněv však, když po smrti krále moravského Svatopluka v ochranu německé říše se poddal, byl již křesťanem. Musil tedy křesťanství před r. 895 přijmouti. Po-
něvadž ale Čechové od r. 845 až do r. 895 s Němci časté a tuhé války vedli,²⁰⁾ přidržující se panovníkův moravských, jest k pravdě mnohem podobnější, že přijali učení křesťanské od přátel Moravanův, než od nepřátelských tehdy Němcův. Že však Gumpoldovi Mantovskému Spitihněv se zdál prvním křesťanským knížetem: snadno vyložiti lze tím, že byl Spitihněv první, jenž vykročil z mezí země české, a u Němcův v známost vešel, od nichž i Gumpold své zprávy obdržel. Nevěděli tedy za jeho časův již ani Němci ničehož o čtrnácti vévodách v Řezně pokřtěných; patrný důkaz, že úmto křtem země česká na víru křesťanskou obrácena nebyla. Jedinou námitkou proti tomu jest přidělení země české k diócesi Řezenské. Avšak nejstarší zpráva o tom, že země česká k biskupství Řezenskému náležela, sáhá jen do doby sv. Václava²¹⁾, a není ani nejslabší stopy o nějakém působení biskupův Řezenských v Čechách v 9. věku. Ostatně nelze diviti se, že biskupové Řezenští památku čtrnácti vévod lépe zachovali, než Čechové, a že jí v příhodné době k rozšíření dioceseí svých užili.

¹⁹⁾ Gumpoldi vita Venceslai Ducis Boemiae v. Pertz, Mon. Germ. Script. IV., str. 211.: „Quidam gentis illius progenie clarior ac potentia in cives eminentior, Zpuytigneu nomine, principatus regimeu sub regis dominatu impendens, divini cultus dulci voto attractus, sacri fontis mysterio regenerari non parum avehans, baptismate munitur.“

²⁰⁾ Palackého dějiny národu českého str. 147 a násl.

²¹⁾ Gumpoldi Vita Venceslavi v. Pertz. Mon. Germ. Script. IV. str. 219. Cosmas v Script. rer. boh. str. 40.

Poněvadž se tedy zpráva Kosmasova o pokřtění Bořivoje sv. Methodějem nejlépe srovnává s okolnostmi času i se svědectvím Gumpoldovým: můžeme i my za pravdu pokládati, co veškeré naší minulosti pravdou bylo.

Otázka druhá, o liturgii totiž slovanské v Čechách — tak úzce s první souvisí, že kdokoli pokřtění Bořivoje arcibiskupem Methodějem upírá, i liturgii slovanskou zavrhuje; kdo však o prvním přesvědčen, ani o druhé pochybovati nebude. To vidíme u všech zpytatelů starších dějin českých. Dobner, Palacký, Šafařík, zastávají křest Bořivojův Methodějem i liturgii slovanskou v nejstarších dobách našich; Dobrovský a po něm Kopitar, pochybující o prvním, upírají na prosto, žeby v počátcích křesťanství liturgie slovanské v Čechách se bylo užívalo.

Že sv. Cyrill a Method užívali v sousední Moravě jazyka slovanského, od samých papežův několikráte schváleného²²⁾, o tom nikdo již nyní nepochybuje.

I není-li pak samo v sobě k víře na nejvyš podobno, že Method pokřestiv Bořivoje i v Čechách též jazyk při službách Božích zaváděl a tam kazatele vyslal, kteří lid řečí srozumitelnou vyučovali?²³⁾

²²⁾ Erbenova Regesta str. 14, 16, 17, 18. Jaffé Regesta Pontificum str. 262, 281.

²³⁾ Zde nesmíme mlčením pominouti mínění, jež po Kopitarovi vyslovil Ernest Dümmler, že prý staří Moravané byli sice kmen slovanský, ale Slovanum štyrským, korutanským, krajinským nejbliže příbuzný, tak že by nyníjší Moravané nebyli potomci Moravanův devátého století, leč kmen jakýsi nový. (Dümmler: Die pannonische Legende vom heiligen Methodius Viz: Archiv für die Kunde österreicherischer Geschichtsquellen 13. Band str. 174: „Wie reimt es sich nun hiermit zusammen, dass die Liturgie u. Bibelübersetzung Constantin's in altslovenischer Mundart geschrieben sind, welche den czechisch redenden Mähren nicht viel weniger unverständlich sein musste, als die lateinische Vulgata? Es bleibt zur Lösung dieses

O tom arci nejstarší kronikář český, nenávidě liturgie slovanské, zcela pomlčel, nepřipomínaje ničehož o osudech liturgie slovanské v naší vlasti.

Předce však nechtě některé stopy její nám zachoval. Nejstarší památka liturgie této u nás jest píseň: „*Gospodi, pomiluj ny!*“ Máť zajisté píseň celá, zvláště pak slova „pomiluj ny“ tak zřejmě podobu jazyka církevního slovanského ²⁴⁾, že mohla

Widerspruches fast kein anderer Ausweg übrig, als anzunehmen — so gewagt diess auch sein mag, — dass die alten Mährer Slowenen gewesen, und dass die jetzigen nicht für die unvermischten und unverändert gebliebenen Nachkommen derselben zu halten seien.“) — Nám se zdá, že se tato pohádka mnohem snadněji rozluštití může. Cyrill a Method, nandivše se jazyku slovanskému již v Soluni, rodišti svém, mluvili nářečím svého kraje mnohem obratněji, než kterým jiným slovanským. Když pak se jali Písma svatá překládati na jazyk slovanský, jakého nářečí měli k tomu užiti, než kterému se již z mládí naučili, a o kterém nabyli zkušenosti, že jest i Moravanům dobře srozumitelné. Že by Moravanům, český mluvícím, jazyk staroslovanský nebyl býval o mnoho srozumitelnějším, než latinský: jest velmi lichá řeč. Kdokoli jen poněkud zná starý jazyk český a církevní slovanský, ví dobře, že jazykové tito si byli za tehdejších dob mnohem bližší než za našich duňv. I byla staroslovánština Moravanům a Čechům devátého století zajisté aspoň tak srozumitelná, jako nynější spisová němčina nynějším Němcům v Čechách. Že ostatně nynější Moravané nejsou kmen nějaký smíšený z rozličných větví slovanských, o tom svědčí nejlépe jazyk jejich. Pozorovati na Moravě od českých hranic už po uherské uenáhly přechod z nářečí českého ve slovenské, jež nepřipouští žádně podobné domněnky o původu Moravanův z rozličných kmenův.

²⁴⁾ V tom se srovnávají nejvýtečnější znatelé jazykův slovanských: u nás Dobrovský a Šafařík. Praví Dobrovský (Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur 1792 str. 20): „Ueberhaupt hat der Text dieses Liedes mehr Aehnlichkeit mit dem alten slawonischen Kirchendialekt, als ein anderes Denkmal.“ Šafařík pak ve Slov. Starož. str. 779: „— někdejší bytnost liturgie slovanské v Čechách dokazuje i prastará . . . církevní píseň: „Hospodine, pomiluj ny,“ slohem svým Cyrillskou býti se vykazující.“ —

povstati jen v době liturgie slovanské. Poněvadž pak předkové naši tuto píseň od nejstarších časův, již od desátého věku při službách Božích, zvláště pak při velikých slavnostech prospěvovali, nabývá tím tato památka liturgie slovanské nemalé důležitosti²⁵⁾. Neboť kdo by byl mohl vnutiti národu, od nepřátel liturgie slovanské na víru obrácenému, píseň cyrillskou? Nebyl by národ s ošklivostí zamítnul daru, podávaného rukou tak podezřelou?

Avšak píseň tato nejenom nebyla zavržena, nýbrž lidu českému po všechny časy tak drahá a vzácná, že se všim právem národní nazvati může. Jak by se byla rozšířila píseň tato v národě, kdyby nebyla liturgie slovanská v Čechách bývala známá?

Jiným důkazem, že liturgie slovanská v samých počátcích učení křesťanského v Čechách známá byla, jest podvržená bulla, kterouž dle Kosmy stolice biskupská v Praze zřízena jest²⁶⁾. Kdy a od koho tato bulla psána jest: ovšem těžko pověditi; že však před Kosmou a od přívržence liturgie latinské povstala: o tom nelze pochybovati. Vysvítá pak z celého obsahu bully této, že v době jejího sepsání liturgie slovanská za velmi mocnou — latinské liturgii nebezpečnou sokyni se pokládala. — Tak Kosmas sám mimo vůli svou o liturgii slovanské v Čechách svědčí. — Důležitější ještě jest svědectví legendy staroslovanské o sv. Václavu, kterouž v bibliotéce hraběte Rumjancova našel slovutný Alexan-

²⁵⁾ Cosmas v „Scriptores rer. boh. I. pag. 50, 88, 113, 237. Contin. Cosmae tamtéž str. 286, 377.

²⁶⁾ Cosmas str. 48: „Unde apostolica auctoritate et sancti Petri principis apostolorum potestate . . . annuimus et collaudamus atque incanonizamus, quo ad Ecclesiam sancti Viti et Wenceslai fiat sedes episcopalis Verumtamen non secundum ritus aut sectam Bulgariae gentis vel Ruziae, aut Slavoniae linguae, sed magis sequens instituta et decreta apostolica, unum potius totius Ecclesiae ad placitum eligas in hoc opus Clericum, latinis adprime literis eruditum.

der Vostokov a r. 1830 v Petrohradě tiskem vydal²¹⁾. Vypravuje pak legenda tato (*Časop. česk. Muséum* 1830 st. 455): „I dala jej bába jeho Ludmila naučiti knihám slovenským podle úvodu kněze, i navykl rozum jeho dobře. Pak jej odsadil Vratislav v Budeč, a počalo se pachole učit knihám latinským, a naučilo se dobře.“ Několika těmito slovy poměr obojí liturgie za oněch časův v Čechách velmi zřetelně naznačen jest.

Pachole pokud doma od báby své se vychovává, učí se knihám slovenským; později teprve posláno jest do školy, aby se naučilo knihám latinským. Obojí liturgie stejnou dobou se užívá; slovanské, pro příbuznost jazyka lidu přístupnější; latinské, knížeti a dvoru jeho pro nové svazky s říší německou vhodnější. Že pak liturgie slovanská i po zavedení a upevnění latinské nepozbyla přízně u lidu, dokazuje založení kláštera Sázavského. Kněz Oldřich, úžeji než kterýkoli předchůdce jeho se sousedními Němci spojený, nebyl by zajisté zakládal klášter slovanský, kdyby národ sám se nebyl k té straně klonil. Ano, sám první opat kláštera tohoto, sv. Prokop, jest důkazem, že po tu dobu musila býti v Čechách známá liturgie slovanská. Neboť kde by se byl venkovan český naučil jazyku církevnímu, kdyby se mu v Čechách k tomu příležitost nebyla naskytla? Že by se byl, jak se Dobrovský domnívá²²⁾

²¹⁾ Na český jazyk přeložil ji Václav Hanka v časopise česk. Museum 1830 str. 453—662. Historickou důležitost její ocenil Fr. Palacký v důkladném pojednání tamže 1837, str. 406—417. Pojednání Palackého podává úsudek Šafaříkův o jazyku legendy, kterýž obsahuje neméně než 16 patrných bohemismův.

²²⁾ Dobrovský's *Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur* 1792: „Zwar brachte der heilige Procop um das Jahr 1030 einige slavische Mönche, vermuthlich Flüchtlinge aus Dalmatien oder Kroatien, von welchen er sich in der cyrillischen Schrift und slavischen Kirchensprache unterrichten liess, zusammen, und baute ihnen das bekannte Kloster zu Sazava.“ Kopitar liší se od Do-

sv. Prokop teprve od mnichův slovanských z Dalmat neb Chorvát do Čech uteklých jazyku staroslovanskému přiučil; zdá se nám velmi nepodobno. Nebylť by mnichové slovanští nikdy do Čech se utkali, kdyby nebyli měli zprávy o přívržencích liturgie slovanské v zemi. Potvrzujeť nás v mínění tomto i legenda česká z třináctého věku, jež zřejmě praví, že sv. Prokop v Čechách na Vyšehradě naučil se jazyku staroslovanskému, souhlasíc u věci té zúplna se starým mnichem sázavským²⁹). Tento liče život slavného rodáka Chotunského, o cestách jeho praničehož nevypravuje, ač dlouhé pouti, za oněch dob velmi řídké, sotva by byl mlčením pomínul. Nejdůležitější však památka obecné oblíbenosti liturgie slovanské u nás v prvních dobách křesťanských jest list, kterýmž odpovídá papež Řehoř VII. Vratislavu knížeti, později králi českému, na žádost, aby se jazyka slovanského při službách Božích užívati smělo³⁰). Z této papežské odpovědi

brovského tím, že mniši z Uher přišli, ačkoli prý i z Dalmatska přijíti mohli. (Kopitarova *Prolegomena historica* v Miklosich *Slavische Bibliothek* str. 74). Tomuto mínění však odporuje úplně o věci té mlčení mnicha Sázavského (*Chronicon Sazaviense Viz: Script. rer. bohém.* str. 92.: „*Procopius aggregavit quosdam fratres, vita et moribus religiosos, quibus spiritualiter concordantibus unanimes caritate monastica fieri moderamina et mysteria divina iuxta exemplar almfici Patris Benedicti constituit.*“ Mnich Sázavský, jenž asi 70 let po smrti sv. Prokopa v Sázavě žil, musil věděti, zdali Prokop cizí bratry v klášteře usadil či domácí, a sám byv mnichem latinským, nebyl by tajil, že vypuzení mnichové slovanů byli cizinci. Ostatně ani Dobrovský ani Kopitar nedali žádných důvodů této domněnky své.

²⁹) Výbor z literatury české I. 1845, str. 183:

Vidúce to rodiťeli,	K mistru na slovo vzatému,
Jakého synáčka jméli,	By jej nčil čtení všemu.
Vzachu mezi sebu radu,	Kdež slavné nčinie biéše,
Chcieje sláti k Vyšehradu	V slovanském jazyku ktvéše.

³⁰) Erben, *Regesta Boh. et Morav.* I. str. 70. Jaffé *Regesta Pont.* str. 433.: „*Quia vero nobilitas tua postulavit, quo secundum Sclavonicam linguam apud vos divinum cele-*

vysvětluje, že Vratislav ne ve svém toliko ale v celého národu jméně žádal, aby se obecné užívání liturgie slovanské Čechům povolilo. Toto horlivé zasazování se knížete Vratislava o liturgii slovanskou, že podporováno bylo obecným smýšlením a snažením celého národu, patrně jest z odpovědi papežovy. Kdy povstala tato náchylnost lidu, ne-li v samé první době křesťanské? Že by samotný klášter sázavský v krátké době trvání svého tuto lásku v celém národě byl rozšířil, jest aspoň velmi nepodobno, považíme-li, že jediný stál proti četnějším a mnohem mocnějším zástupcům liturgie latinské. Jsou pak chrámy sv. Klementa v nejstarší době křesťanské založené nenepatrnými stopami liturgie slovanské v Čechách. Vůbec známo, že sv. Cyrill a Method byli vroucími ctiteli sv. Klementa, jehož ostatky Cyrill povždy s sebou nosívaje, v Římě konečně pochoval³¹⁾.

Z toho, což posud o počátcích učení křesťanského v Čechách povědíno, dost zřejmě vysvětluje, že pokřtění Bořivojovo jest předním pramenem křesťanství českého; že liturgie slovanská, touž dobou zavedena

brari annueremus officinm, scias, nos huic petitioni tuae nequaquam posse favere. Ex hoc nempe saepe volventibus liquet, non immerito sacram scripturam omnipotentí Deo placuisse quibusdam locis esse occultam, ne si ad liquidum cunctis pateret, forte vilesceret et subiaceret despectui, aut prave intellecta a mediocribus in errorem induceret. Neque enim ad excusationem iuvat, quod quidam religiosi viri hoc, quod simpliciter populus quaerit, patienter tulerunt, sen incorrectum dimiserunt; cum primitiva ecclesia multa dissimulaverit, quae a sacris patribus postmodum firmata christianitate et religione crescente subtili examinatione correctae sunt. Unde ne id fiat, quod a vestris imprudenter exposcitur, auctoritate beati Petri inhibemus, teque ad honorem omnipotentis Dei huic vanae temeritati totis viribus resistere praecipimus.

31) Že chrámové sv. Klementa na Levém Hradci, Litomyšli a na Vyšehradě jsou nejstarší v Čechách, po všecky věky n nás se věřilo. V. Palackého dějiny I. 154 Šafaříkovy Staročita. 779.

byvši, přízně lidu poživala, i když Čechové po záhubě říše moravské s Němci v užší svazky vešli, a latinskou liturgii přijali, předce vždy ještě s oblibou lidu se potkávala. Jest-li tomu tak, diviti se sluší těm, kdož naprosto upírají, že by kdy v Čechách mimo klášter Sázavský liturgie slovanská byla slýchána. Jediný aspoň důvod jejich proti ní, že prý Čechy od pradávna příslušely k biskupství Řezenskému, není rozhodný³²⁾. Neboť z jedné strany nemohou nikterak dokázati, že před časy sv. Václava Čechy byly částí diocése Řezenské; z druhé pak strany patrně, že vzdálení biskupové, nerozumějící nad to ani jazyku českému, nemohli přísně bdíti nad liturgií slovanskou.

Povážíme-li to všechno, bude nám tuším i po bádáních Dobrovského a Kopitara, k jejichž mínění se posud největší díl německých badatelův hlásí, dovoleno, křest Bořivojův ceniti jakožto historický děj jistý; bude nám též dovoleno, pokládati za pravdu historickou, že v počátcích učení křesťanského u nás liturgie slovanská místa měla. Kdyby ale v tom i někdo pochybovati chtěl a přesvědčení to vyvracel, doufáme, že nebude půtka tak vášnivá, tak jízlivá, jako byla za časův Kopitarových³³⁾.

³²⁾ Dobrovský *Cyrill und Method* str. 106 a násl. *Bohm. Lit.* Bd. II. 219—227; Kopitar *Hesychii Glossogr.* str. 54, téhož *Prolegomena historica v Miklosisch Slav. Bibl.* str. 74. a j.

³³⁾ Kopitar přičítá již samý původ liturgie slovanské přičinám velmi podezřelým. *Prolegomena hist.* str. 59: „*Archiepiscopus S. Methodius Graecus . . . popularem linguam privatis de causis e foro evexit ad aram, ut hac Slavorum gratificatione rivalium Germanorum machinationibus resisteret.*“ Ještě zřetelněji mluví dále na též str.: „*Nec dubitavit tandem a 870 audere publice archiepiscopus Methodius, quod fortasse iam ante, quum primum cum fratre Cyrille contra Germanos fuisset vocatus e Graecia a rebeli Rastice Vinide, privatim erat meditata sacra nimirum facere lingua suae diocesis vernacula.*“ *Tamže* na str. 64. „*En huic Rastiei rebellionis debetur sive expressa vocatio, sive spontanea e Byzantio missio*

Úvahy kritické

o listech papežských.

Mezi listinami, jež tu klademe, čtyry nyní již naprosto jsou bezpečné a jisté. Mámeť přepisy jich, učiněné podle regist římských a ztvrzené podpisem slovutného prefekta bibliotéky vatikánské, Mazini-ho. Dvou listův ale — jeť to první Adrianův a poslední Štěpánův — nenalezeno posaváde v Římě; jeden z nich položen v staroslovanském životopisu sv. Methodia, druhý nalezl Wattenbach v jistém rukopisu kláštera sv. Kříže (Heiligen Kreuz) v Rakousích. Jeden i druhý, vážnou bylyby listinou k osvětlení života sv. apostolův našich, ač jsou-li pravé. — Co se dotýče prvního listu Adrianova, proti tomu, pokud víme, po dnešní den hlasu nepozdvihl nikdo, vyjímaje p. Dra. Ginzla, který nedávno v bohosloveckém časopise Vídenském pochybnosti své o pravdě jeho podal u veřejnost. Jinak cenili a vážili sobě listu dotčeného všickni, ovšem i ti nejvýtečnější zkoumatelé v oboru dějepisu, kdož psali o sv. Cyrillu i Methoději. Ne tak nýbrž na opak dařilo se listu, jenž se přičítá papeži Štěpánu V. (885—891). Ten zajisté nezdál se již samému nálezci, Wattenbachu, býti nepodezřelý; jinak,

S. S. Cyrilli et Methodii.“ Nešetiv ani svatých původcův liturgie slovanské, šetřil Kopitar tím méně těch, kteří tvrdili, že v nynější Moravě, v Čechách neb Polsku kdy místa měla, neostýchaje se, i sprostých nadávek užívati za zbraň proti odpůrcům svým. Doufáme, že jeho příkladu nebude na poli tomto již nikdy následováno, aniž se bude uváděti v podezření smýšlení těch, již drží tu neb onu stranu otázky naší. Má-li badání historické věsti h nějakému konci, uesmí ani míti vedlejších účelův, aniž se mu jakých podkládati.

- *) Nebudeť od místa, uvéstí tu slova p. Wattenbachova; pravíť: „Zu den bisher bekannten Quellen über die Geschichte der mährischen Apostel tritt hier eine neue hiezu

pokud nám vědomo, zavrhli bo všickni, kdož v takových otázkách platně souditi mohou; jediný Dr. Dümmler běře jej za pravý a nepochybný. Tím důrazněji dovodí důmyslný Dr. Ginzl, dotčený list že z rukou papežových nevyšel, nýbrž bez pochyby Wichingem samým podvržen jest.“ Důvody, kterýmiž tuto bystrý zkoumatel věc vede, jsou takové jasné a jisté, že nelze leč s plným přesvědčením posvědčiti a přistoupiti k náhledu jeho. *)

und wie alle übrigen wird sie sich einer strengen Prüfung ihrer Echtheit zu unterwerfen haben. Dabei ergeben sich zwei Fälle als möglich. Im besten Falle nämlich haben wir wirklich eine authentische Bulle Stephan V. vor uns. In den folgenden Untersuchungen habe ich mich bemüht zu zeigen, dass wenigstens kein Grund der Wahrscheinlichkeit dem entgegenstehe. Andererseits finden wir schon in Johannes VIII. Briefe vom 23. März 881 eine Andeutung, dass Wiching sich gegen Methodius untergeschobener päpstlicher Schreiben bedient habe. Wie wenn auch dieses einen solchen Ursprung hatte? die Möglichkeit scheint mir nuhe zu liegen. Viz. Beiträge St. 1.

*) Pro větší bezpečnost laskavých soudných čtenářův stájeť tu důvody, jimiž dotčený Dr. Ginzl domněnky Wattenbachovy a Dümmlerovy vyvrací a poráží. Po soudu jeho nemůže list ten pocházeti od papeže Štěpána V. proto že

a) čas proti němu svědčí. Řečená listina nemohla býti sepsána leč po dosednutí Štěpána V. na stoličici papežskou (po 25. září 885 —): avšak jest průvodno ba jisto, že sv. Method již 6. Dubna t. r. v Pánu zesnul a zprávu o smrti arcibiskupa Moravského za půl roku jistě se dostala do Říma.

b) Obsah listiny té nesnáší se s druhými historicky pojistěnými poměry. Jeť to zajisté věc jistá, že sv. Method v Římě u Jana VIII. dosáhl plné důvěry, přízně a ochrany proti všelikým odpůrcům a nepřátelům. Viděti to z listův papežových, kterými netoliko užívání slovanského jazyka při službách Božích potvrzuje, nýbrž i pravověrnost osočovaného arcibiskupa Církve panonské i moravské s nevšední chválou zaručuje. To vše nemohlo býti tajno potomního papeže Štěpána V. Dieser Papsť, vece Dr. Ginzl, musste jedenfalls über Method und seine Sache vollkommen unterrichtet sein. Warum? Er zählte vor seiner

Než Dr. Ginzl jak již praveno, též velmi určitě zamítá list, jenž se v panonské legendě přičítá papeži Adrianu. Důvody, na nichž prof. Ginzl domnění své zakládá, vynikají sice nevšední soudností a bystrotou, tak sice, že se na první pohled dotčené domnění jeho zdá býti pravé. Avšak vizme, slušno-li i v té stránce snášeti se s důmyslným kritikem, tvrdícím, že list řečený není leč padělkem, podvrženým od některého řeckého schismatika. Mámeť na to tři důvody od něho; onť praví:

Erhebung auf den Stuhl des hl. Petrus schon zum römischen Clerus, und war gewiss, eben weil man ihn zum Papst wählte, schon unter Johann VIII. und dessen Nachfolgern Marinus und Hadrian III. eines der hervorragenden und einflussreichsten Glieder desselben. An diesem Manne sollte Method und seine so grosses Aufsehen machende Sache unbemerkt vorübergegangen sei? Das ist völlig undenkbar. Method und sein Bruder Cyrill lebten fortwährend bei den Römern im freundlichen dankbaren Andenken, denn das konnten die Römer nicht vergessen, dass diese Männer ihnen den kostbaren Schatz der Reliquien des heiligen Clemens zugewendet hatten, und es war noch nicht lange her, dass der Erzbischof von Mähren und Pannonien im J. 879 persönlich wieder in Rom aufgetreten und siegreich seine Sache dort durchfochten hatte. Method war in Rom zu wohlbekannt, und über seine Angelegenheiten lagen im päpstlichen Archive so frische laut für ihn zeugende Documente, dass Papst Stephan V., der ihn höchst wahrscheinlich persönlich kannte und verehrte, einer Täuschung über ihn als ganz unzugänglich erscheint. Anderseits stand Method in so verdienter Achtung in Rom, dass Wiching, den man als einen durch Papst Johann VIII. gebrandmarkten Betrüger und Lügner dort kannte, auch mit vielem Gold gegen seinen Erzbischof nichts Ungerechtes durchgesetzt haben würde.

Also standen die Dinge. Und nun frage ich: ist es bei solcher Lage der Verhältnisse denkbar, dass jener Papst Stephan V. zugeschriebene Brief von demselben wirklich ansgegangen sei? Dieser Papst sollte Method des Aberglaubens, der Streitsucht und des Meineides fähig erachtet und dennoch unterlassen haben, denselben vor seinen Stuhl zu laden? Dieser

1. Jan VIII. nebyl by r. 880 dovoloval sv. Metoději aneb r. 878 a 879 zapovídal, což mu již r. 868 papežem Adrianem I. bylo povoleno, zpívati totiž mši sv. jazykem slovanským.

Papst sollte Method beschuldigt haben, er habe sich unterstanden, die Tageszeiten, die Verwaltung der heiligen Sakramente und die Feier der Messe in der slavischen Sprache zu begehen, nachdem er doch über dem Grabe des heil. Petrus eidlich betheuert, er werde das nie mehr thun? Ist das, was von Method hier ausgesagt wird, nur überhaupt glaublich? — Ein Papst sollte ferner in einem ämtlichen Schreiben von der Person eines Erzbischofs in so wegwerfendem Tone gesprochen haben, dass er ihn wie hier nur schlechtweg Methodius nennt, ohne ihm auch nur das gebührende Prädikat archiepiscopus vester zu geben? — Das ist nicht römischer Kanzleystyl!

- c) Není pravdě podobno, aby liturgii slovanskou, kterouž byl Jan VIII. výslovně dovolil, Štěpán V. zapověděl a to, dokládáme, tak prostým ať více nedáme způsobem, jak se to děje v řečeném listě.

Dolůživ takto, že list řečený pocházei nemůže od papeže, tvrdí a dovodí p. Ginzl, že list tento jest slatani-nou Wichingovou podstrčenou sv. stolici; ein höchst wahrscheinlich dem apostolischen Stuhle unterschobenes Machwerk. — Nasvědčujet tomu, jak slušně podotýká důmyslný soudce, již povědomá odjinud povaha Wichingova jakož i snažení celé strany jeho. Nebyloť to poprvé, že se uchopil takového prostředku. Co si podobného stalo se již prvé, když po slavném návratu Methodiovu z Říma r. 880 obmezena byti měla moc Wichingova v církvi moravské. Tehdáž vyskytlo se též a podáno jest psaní papežské Svatopluku jiné, než které byl podati velel Jan VIII. (Nostris apostolicis literis glorioso principi Sphentopnlcho, quas ei asseris fuisse delatas hoc ipsum significavimus, et neque alie litere nostre ad eum directe sunt). Nastalo-li pak, o čemž vedle slov papežových pochybovat nelze, vyšetřování a musili se Wiching za touž příčinou vydati do Říma, což divu, že se pak pokusil sřotoviti a podstrčiti list, kterým tak nectně zlehčen jest Metoděj? Mohl to neštěchelný onen úkladník učiniti ovšem tím spíše, poně-vadž skutečně již se nemusil obáhati ni žalobníka ni soudce: jeden i druhý odebral se byl mezi tím na věčnost.

2. Podle listu, v legendě panonské přičítaného Adrianu II., byl sv. Method v Římě vysvěcen na kněžství, kdežto se z bully Jana VIII. ví, že sv. Method od Adriana obdržel biskupské svěcení a povýšen jest za arcibiskupa v Panonské církvi.
3. V listu legendy panonské nazývá se císař Michal „blagověrný“ (— pius, orthodoxus), kdežto bibliotekář Anastasius ovšem celkem jinak je vyznačuje.

Ze třech důvodův těchto druhý a třetí po našem zdání nemá do sebe nijaké váhy. Slovo „blagověrný car“ není leč obvyklým titulem, a slov takých nesluší přísně vážit. Znám, kterak, ať již pomlčíme o titulech novějších, sám Jan VIII. nazývá císaře konstantinopolského Basilia, ač ho nebyly tajny činy některé nehrubě chvalné tohoto mocnáře. *Dilectissimo nobis filio Basilio, christianissimo ac tranquilissimo imperatori — Dilecto filio Basilio piissimo imperatori Augusto* atd., tak znějí připsy na listech Jana VIII. k dotčenému císaři. Nelzeť se nám tedy na holém onom slově urážeti, a to tím méně, povážíme-li, že ani sám papež Mikuláš neopominul šetřiti slušné šetrnosti k nešťastnému onomu panovníku. Mnohem slabší jestiž pak druhá námitka, již váží Dr. Ginzl odtud, že prý se v legendě zmínka činí o posvěcení sv. Methodia na kněžství, který, jak jisto jest, od Adriana biskupem učiněn byl. V té věci omýlen jest p. Ginzl — překladem. V onéno staroslovanské legendě vypravuje se sice, že sv. Methoděj „igumen“ s bratrem svým Konstantinem vyšel na dílo apostolské k Moravanům; onať dokládá, že papež „světil na popovstvo blahoslavného Methodia. V listě, vyznačeném jménem Adriana II. čtemeť pak: „Myže tregubu radost priimše, umyslychom, ispytavše poslati Methodia, svjaščče i s učenyky.“ — Slovy těmito, pronešenými o posvěcení sv. Methodia, nepopírá se vysvěcení jeho na biskupství, jelikož slovo světiti ovšem o svěcení na kněžství i na biskupství slyšáno

a bráno býti může. Že však ho spisovatel v druhém smyslu béře, vysvětluje patrně odtud, že vedle zpráv životopisce našeho papež (apostolik) sv. Methodia posílá za učitele od Boha i od sv. Petra netoliko do krajin Kocelových, nýbrž do druhých vlastí oněch sloveuských, v kterých panoval Rostislav a Svatopluk. — Ano po našem zdání právě v listě tom samém leží důkaz, že nebyl skládán a podvržen některým řeckým schismatickem. V dotčeném listě zajisté výslovně a s obzvláštním jakýmsi důrazem na to se ukazuje, že sv. Methoděj v Římě od papeže svěcen jest; spisovatel klade papeži do úst slova, z kterých patrně vysvětluje, že moc svou vyvodí od Boha co dědic a nástupce sv. Petra „pravago nastolníka i ključoderžca carstviju nebesnomu.“ — Co podobného byl by jistotně zamlčel, na to byl by nějakou měrou neukazoval životopisec, a byl měl sebe méně sympathií schismatických.

Z toho již, jak se nám zdá, viděti, že druhá i třetí námítka p. Ginzlova jsou — liché. Zbývá ještě ohledati námítku první. A tu již jest to věc nepochybná, že sv. Method ne-li dříve, jistotně již r. 870 v krajinách panonských a moravských služby Boží konával jazykem slovanským. Důvod na to podává bezejmenec Solnohradský ve spisn svém o obrácení Korutancův, jakož i žaloby opětované v Římě. Jan VIII. jedva byl po smrti Adriana II. r. 872 dosedl na stolicí papežskou, nucen se viděl brániti sv. Methodia i obnovené a stolicí sv. Petra bezprostředně podřízené arcibiskupství panonské. Viděti to z listův jeho ku králi Ludvíku (r. 874) a Karlomanu (r. 875), jakož i z nařízení, daného Pavlu, arcibiskupu Ankonskému. — Není pochybnosti, že nebyly Janu VIII. hned na počátku papežování

nepovědomy žaloby, čelící proti Methodiovi. Mezi rozmanitými stížnostmi těmito byla však také ta, že „*noviter inventis slavinis literis, linguam latinam doctrinamque romanam atque literas auctoriales latinas philosophice superinducens, oilescere facit cuncto populo ex parte (Slavorum) missas et evangelia et ecclesiasticum officium illorum, qui hoc latine celebraverunt.*“ — To však dělo se již před r. 870, poněvadž r. 870 Richbald, kněz Solnohradský, nemoha nového tohoto obyčeje snést, z vlasti Kocelových navrátil se do Solnohradu (*ad sedem repetiit Iuvavensem*). A nyní již můžeme se tázati, zdali by byl Jan VIII. r. 875 Methodia nazýval bratrem svým, kterýž jest ustanoven za řádného biskupa v obnoveném biskupství panonském; zdaž by byl vyzýval Mutimíra, vévodu Chorvatského, aby se poddal pod vrchní duchovní zprávu téhož Methodia, biskupa panonského, kdyby byl tento Methoděj o své ujmě, celkem bez vyššího papežského svolení užíval slovanského jazyka při službách Božích! — Myslímeť že nikoli. Aneb snad o tom nezvěděl papež, leč až okolo r. 875—876? Kdo zná hroznou onu nechť, kterouž v Solnohradě a Pasově stíháno Methodia, kdo sobě připomene, že r. 873 jistotně psal bezejmenec Solnohradský spis svůj „*De conversione*“, tuším snadno nám přisvědčí, tvrdíme-li, že věděl Jan VIII. o všem, což činí Method v Panonsku a na Moravě. A činí to, že mu nezapověděl dříve, užívati jazyka slovanského při službách Božích, leč až nejprvé listem zaslaným po Pavlu, biskupu Ankonském a později druhým dopisem r. 879? — Po našem zdání neučinil toho proto, poněvadž dobře znal, že jest k tomu Methodius náležitě oprávněn již předchůdcem Adrianem.

Odkud ale nastala změna v smýšlení a jednání papežovu? Kterak se dá vysvětliti záповěd, již mělo stavěno býti zpívání mše svaté jazykem slovanským? Jaké příčiny měl k tomu Jan VIII., že rušil, což před desíti lety byl dovolil předchůdce

jeho Adrian II. ? — K těmto a všelikým podobným otázkám mohli bychom určitě odpověditi, kdybychom před rukama měli památný list, zaslaný sv. arcibiskupu našemu po Pavlu Ankonském. V listu tom bylyť jistotně udány příčiny, kteréž mohly po *nemalých* letech pohnouti Jana VIII. že mocí papežskou odvolával výsady, propůjčené nové osamostatnělé Církvi pod zprávou Methodiovou.“ Zatím ale pokaždé listu dotčeného nenajdeme, jedné — druhé z příčin těch můžeme se poněkud alespoň domyslíti. Jeť jisto, že protivníci, svědčíce ua sv. Methodia v Římě, neopominuli, očerňovati jej co bludaře, podobného Řekům v Cařihradě. I byloť na snadě, stíhati nemilého soupeře, že pod pláštěm a rouškou slovanského jazyka při službách Božích všeliké nové bludy rozšiřuje. Připomenemeli sobě, co se za Fotia, dosedšího po druhé na stolicí patriarší r. 877 opět diti počalo v Konstantinopoli; povážímeli, kterak řádili Řekové mezi Bulhary, úklady a násilím odvracující i odtrhující národ ten od římské stolice: nic se diviti nebudeme, znamenající, kterak Jan VIII. počíná přichylovati ucha k opětovaným žalobám osočovatelův Solnohradských, Pasovských atd. obávaje se, aby snad v krátce cosi podobného nestalo se na Moravě, což se děje mezi Bulhary. Nebyla-li to *podstatná* příčina, doléhati na sv. Methodia, by upustil od výsady, propůjčené Adrianem? Mimo to byly též okolnosti podlé toho. V Italii hrozili Saraceni, a papeži bylo potřebí ochrany a pomoci z Němec; Kocela nebylo již na živě; Svatopluk, spřáteliv se na novo s Němci, nehrubě přál sv. arcibiskupovi a tudíž ovšem tím snáze se poddával choutkám a zámyslům nepřátel jeho. Co divu že doléháno-li z tolikerých stran na papeže, posléze sám počal se viklati v důvěře, kterouž měl prvé k Methoději a napsal list, jímž užívání jazyka slovanského zakazuje a Methoděje volá do Říma, by vydal počet z víry své? Takovým způsobem, nemýlíme-li se, možná sobě vysvětliti záповěd jazyka slo-

vanského při službách Božích povoleného Adrianem. Než proč medle nečiní Jan VIII. nijaké, sebe menší zmínky v listech svých r. 879 a 880 o výsadě již r. 868 propůjčené arcibiskupu panonské Církve a osadě jeho? I to tuším snadno se dá vysvětliti. Po našem zdání co a pokud bylo potřeba, učinil to papež v listě, zaslaném po Pavlu Ankonském. Úcta povinná k předchůdci a šetrnost ku sv. stolici téměř nedala hrubě šířiti slov u věci tak choulostivé; a to tím méně, aby se nezdálo, že nástupce boří dílo předchůdce svého. —

Některé úvahy tyto vystačí tuším a ospravedlní nás, pokud list Adriana II. máme za pravý, a tudíž i povolení jeho vydané za příčinou jazyka slovanského při službách. Ostatně ač se nám nezachoval leč překlad listu papežova, způsob a sklad jeho dobře se řadí k jiným tohoto druhu dopisům stolice svaté.

II.

Činnost sv. bratří Cyrilla i Methodia v písemnictví slovanském.

Vyňato z pojednání p. Šafarikova *).

Sv. bratři Solunští, apoštolové národu našeho, skvějí se též co přední výtečníci v oboru literatury slovanské. Jeť zajisté nyní již vůbec vědomo a nad všelikou pochybnost průvodno, že sv. Cyrill smyslně a sestavil prvotně písmena, potřebná k vyznačení zvukův jazyka slovanského. Podle dosavadních památek a svědectví historických směle ať nedím na jisto může se tvrditi, že se to stalo bez pochyby r.

*) Viz. Časop. Česk. Mus. r. 1848.

862, na krátce před odchodem na cestu apoštolskou k Moravanům. Učené spory a domněnky, jež nalazáme ve spisech důmyslných badatelův: Schlötzera, Dobrovského, Kopitara atd. již co do osoby, kterouž, co do času, kdy, a místa, kde písmo slovanské sestaveno, za dnův našich se rozhodly*). Nálezem jak praveno jest sv. Cyrill, kterýž maje se odebrati z Cařihradu na Moravu r. 862 nejprvé počal psáti novými písmeny slovanskými a překládati knihy, potřebné při službách Božích. — Podobným způsobem nabýváme jistoty o spisovatelské činnosti sv. Cyrilla jakož i staršího bratra jeho Methodia. Slovitný Dobrovský jako vůbec tak i v té stránce bystrou, ač nezřídka přílišnou kritičností ducha svého zavdal sice podnět k nejedném pochybnostem. Podle zdání Dobrovského nedostaloť se Slovanům z rukou sv. bratrů Solunských leč jenom některé části Písem sv. v jazyku slovenském.

Od té doby ale co psal Dobrovský, nemálo rozmnožil se počet odkrytých znamenitých památek písemnictví staroslovanského; a tudíž také přibýlo bytelných důkazův proti úsudkům a domněnkám výtečného jinak otce nové filologie a kritiky slovanské. Takovou měrou ale lze nyní již s nemalou jistotou tvrditi, která díla literární zůstala nám po nesmrtelných prvoučitelích národu našeho.

Důmyslnější nad jiné v té věci mistr p. J. P. Šafařík sebrav a sestaviv pozůstalé tyto památky, nastínil nám nasledující obraz o písemnické činnosti sv. apoštolův našich. Onť píše

Základ ke staroslovanskému písemnictví položen Cyrillem v *Carhradě*, nejpodobněji na konci l. 861 nebo ua začátku l. 862, sestavením písma čili abcedy

*) O vremeni proischozdenija slavjanskich pismen. Spisovatel Pr. O Bodjanský snesl a ocenil všechno, cožkoli o předmětu tom posud psáno a posléze ustrnul na tom, že Cařihrad byl písma slovanského kolébkou, Konstantin Filosof nazvaný Cyrill jich tvorcem a rok 862 prvorokem povolání slovenského rodu k novému v každém ohledu životu.

a přeložením čtení Sv. Evangelia: v tom nejstarší slovanská legenda o Cyrillovi od Klimenta a nejstarší latinská od Gauderika zároveň jsou shodny. Dílo dokončeno v běhu čtyř let v Moravě přeložením hlavních tehdejších bohoslužebných čili liturgických knih, jakéž jsou, mimo čtení z evangelii a epistol, *Žaltář*, *Parcemejník*, *Časoslov*, *Služebník*, *Trebník* a *Oktoich Damaskina*. V této práci měli nemalé účastenství bezpochyby i nejprvnější a nej přednější učedníci Cyrilla a Methodia, zejména Kliment, Naum, Angelar, Sava, Gorazd, z nichž první rodilý Bulhar, poslední rodilý Moravan. Nebudeť nemístno připomenouti aspoň nejstarší zuámé rukopisy dotčených knih, kteréžto knihy větším dílem ne tak obsahem, jako objemem svým načítě byly rozdílny od pozdějších téhož jména, jsouce vůbec jednodušší, kratší a menší. *Evangelium* nejstarší a nejvzácnější rukopis s výslovným letopočtem jest Ostromirův v Petrohradě, l. 1056 — 1057, po něm Mistislavský v Moskvě, mezi 1125 — 1132: o rukopisech bez souvěkého udání roku nebo věku mlčím. *Apoštol*, nejstarší l. 1195 v Moskvě u Pogodina; z téhož XII. století ještě dva nebo tři jiní, jeden v Moskvě v synodální bibliotéce, ostatní v jižních a západních stranách. *Žaltář*, a sice s výkladem, tedy vlastně neliturgický, nejstarší z XI. stol. někdy u metropolita Eugenije, nyní v Moskvě u Pogodina, necelý; jiní rukopisové z XI. anebo začátku XII. stol. v Moskvě u téhož učeného Pogodina a v Petrohradě v císařské bibliotéce: pouhých tedy bohoslužebných žaltářův z XIII. stol. v Rusku a jinde více.

Parcemejník čili čtení ze Starého Zákona l. 1271 v Petrohradě v císařské bibliotéce, jiný 1370 tamže v Rumjancovském museu.

Časoslov čili *horologium*, totéž co *breviář*, přivtělen k žaltáři, nachází se při rukopisech XIII. stol. *Služebník* čili *liturgiař*, nejstarší rukopis Sv. Antonia († 1147) v synodálním kostele v Moskvě, druhý v Římě ve Vatikanské bibliotéce. *Trebník*,

u Rusův *Potrebnik*, jinak *Činovnik*, *Činy*, t. *Ritual*, z počátku se služebníkem čili Liturgiařem v jedno sloučen, a teprve později, po rozšíření jednoho i druhého, oddělen, pročež se i rukopisové velmi staří nenacházejí: nejstarší mně známi jsou z XIV. století. *Oktoich*, kniha zpěvův církevních, tehdaž (862) ještě na velmi malý počet písní obmezená, nejstarší snad palimpsest Římský z XI. anebo XII. stol. v bibliotéce Barberinské v Římě, jiný z XIII. stol. v Rumjancovském museu v Petrohradě. Pouhé zlomky rukopisův bez letopočtu téměř všech těch knih i starší se nacházejí. Těchto bohoslužebných knih větší částka byla bez pochyby ještě za živobytí Cyrilla mezi 862 — 869, přispíváním bratra jeho Methodia a nadřečených spolupracovníkův z řečtiny přeložena: ostatek dovršen a doplněn již po jeho smrti, mezi 868—885.

Co mimo tyto překlady Cyrill psal a v jakém jazyku, řeckém-li nebo slovanském, těžko určitě říci, ačkoli, že psal, pochybovati nelze. Ve starých rukopisech nachází se legenda o nalezení těla Sv. Klimenta Římského v Tavrii l. 861, 30. ledna, od očitého svědka*); nálezce byl, jakž vědomo, Cyrill, možné tedy, že i tuto legendu, a sice původně řecky, sepsal sám, než mně se podobněji vidí, že to práce Klimenta biskupa Velického. Týž biskup Kliment v dotčeném životopisu praví o Cyrillovi, že sepsal své *Hádání s Mahomedany a Židy v Kozarich*, jež přeložil Method na slovensko, rozděliv je na osmery řeči**). Z této práce, kteráž i knězi Dioklejskému (kv. 1161) známá a ještě v XII. stol. co zvláštní kniha pod nápisem: „*Kyryll slovenskyj*“ mezi Slovany rozšířena byla, zachovaly se v častodotčeném živo-

*) V rukopisné Mineji měsíce ledna v bibliotéce duchovní akademie v Moskvě.

**) Temná památka učených hádek našeho Konstantina se Židy v Tavrii a v Kozarich zachovala se i v dopisu tehdejšího Kozarského cara Josefa Židu Rabbi Chisdai, v knize „*Sefer khozri*“, což zde bázně podotčeno budiž.

topisu, v ruských chronografech a v jiných rukopisech značné výjimky: celý spis na světlo posud nevytoul. Obšírné *vyznání víry, modlitba* a jiné některé kusy, Cyrillovi připisované, jsou, jak uvidíme, plody učedníka jeho Konstantina II. biskupa Bulharského *).

O Methodiovi svědčí, jak jsme připomenuli, legenda biskupem Klimentem psaná, že osmery polemické řeči svého bratra na slovensko přeložil, jiná pak pannonská legenda, jakž se domýšlím, od Gorazda poslá, vypravuje, že již po smrti bratra svého Cyrilla všechny *kanonické knihy Písem svatých*, tedy s vyloučením apokryfických, a nadto i *Nomokanon*, čili knihu církevních zákonův a *Otecké knihy* (Otečeský je kniha bez pochyby tak řečené *Paterikon*, krátké zprávy o životu a obcování nej přednějších a nejproslulejších poustevníků) na slovenský jazyk přetlumočil. Všechni knihami kanonickými míní se to, co potud ještě přeloženo nebylo, totiž mimo Čtení z evangelíí, Epístol a Starého Zákona, a mimo Žaltář, ostatek Písma Svatého, kromě apokryfův, tedy asi dvě třetiny celé bibli. Ačkoli se nám starší rukopisy celé bibli nad XV. věk nezachovaly, však nicméně po nepředpojatém věci uvážení nelze souhlasným starobylým svědectvím v ohledu tom odpřítí víry**). Částečných knih Starého i Nového zákona dosti staré rukopisy ještě před rukama jsou, n. př. *Čtvero evangelium* l. 1143 (dle Köppena, jiní udávají méně správně 1144) v Moskvě v synodální bibliotéce, *Epístoly Sv. Pavla* l. 1220 tamže, *Zje-*

*) V ruských popisech starosl. rk. často se naskýtají stati sv. Cyrillovi připisované, o nichž se mi na ten čas bližších zpráv nedostává n. př. Molitva skitskago pokajanija Kirilla Filosofova v kl. Josefo-Volokolamském, Nauka Sv. Kirilla Filosofova, v bibl. spol. hist. a starob. v Moskvě a t. d.

**) O předmětu tom v novějších částech jednali důkladně: Novický o pervonač.

Sv. Pis. Kij. 1837. 4°. — Makarij Ist. christ. v Rossii S. P. 1846. 8°. str. 225 ad. Filaret Čtenija M. 1846 Č. IV. sv. 23 ad.

vení *Sv. Jana* z XIII. stol. v Rumjancovském mu-
seu, *knihy Josue, Soudců a Ruth* l. 1193 v
bibliothéce Sergijevské Lavry v Rusku, *Píseň Šalo-
mounova* s výkladem z XIV. stol. v bibliotece císař-
ské společnosti historie a starobylosti v Moskvě, celý
Nový Zákon XIV. stol. v Čudovském klášteře v
Moskvě a t. d. O jiných, že jich kdy stávalo, jsou
před rukama svědectví nepodezřelá; tak n. př. *knihy
prorocké*, přepsané v XV. stol. z rukopisu l. 1047
v Novohradě psaného, *patery knihy Mojžišovy* pře-
psané v témž XV. stol. z rukopisu l. 1136 tamže
psaného; u Stefania v Soře v Dansku nacházel se
l. 1645 *Nový Zákon* z XIII. stol., Solaric viděl u
Pericinotti v Benátkách celou *bibli* l. 1429 v
Němcích, v klášteře tak jmenovaném v Moldavě,
psanou, později dle některých zpráv do Anglicka pro-
danou a t. d. Samy knihy starého Zákonu, zvláště *patery
knihy Mojžišovy*, zachované v rukopisech XV. stol., ne-
sou na sobě patrné znaky jazyka nejhlubšího stáří a
takořka zárodku písemného umění ve Slovanéch. —
Co se *Nomokanonu* dotýče, samo sebou se rozumí,
že to mohla býti jen prvotní a nejstarší sbírka cír-
kevních zákonův, t. kanony apoštolské a sněmů cír-
kevních, podle sestavení Jana Scholastika († 578),
nikoli Nomokanon Photia, teprvé okolo 883 sesta-
vený, mnohem méně pozdější Nomokanon, rozlič-
nými vstávkami a přídavky, i zákony světskými, nad
míru rozhojnený, jakéhož nejstarší rukopisové jsou
srbský l. 1262 u p. Mihanoviče ve Smyrně, a ruské
tři, první l. 1276 aneb 1280 v Moskevské syno-
dální, druhý l. 1283 v Petrohradě v císařské biblio-
théce a třetí z konce téhož XIII. století v Petrohradě
v Rumjancovském museu. Než mnich Zinovij,
učedník Maxima Řeka v XVI. století, svědčí, že viděl
Nomokanon psaný za Jaroslava a biskupa Joachima,
tedy před l. 1030. — O *Otečnicku* čili *Pateriku* sou-
diti nelze: starých rukopisův toho druhu více, mezi
nimiž *Život sv. Kondrata*, zlomek v Moskvě u Pogo-
dina, hlubokým stářím, soudě pouze palaeograficky,

všecky posud známé cyrillské rukopisy a zlomky rukopisův znamenitě převyšuje. Ve Vídni, dle Kopitara, rukopis srbské recensí XII. století (tuším nedůvodně samému svat. Sávovi připisovaný), v Paříži podobněž srbské recensí XIII. stol. se chrání.

V popsání čili registrování obsahu Životův Svätých, od metropolita ruského Makaria (kv. 1526, † 1564) dohromady sebraných, tak nazvaných Velikých Četich Minejů, připomíná se: *Methodia episkopa Moravskago* 1) *O veščí i o samovlastvě*, 2) *o knigě Methodija episkopa Moravskago*, což ještě dalšího vyšetřování potřebuje.

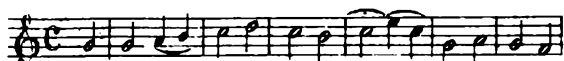
Oumrtím Methodia (885), zdvižením od protivné Slovanům strany, návodem biskupa Wichinga, od jakživa ouhlavního nepřitele prvoučitelův slovan-ských*), hrozných, nevidaných vichřic a bouří na kněží slovanské, později i vpádem Uhrův, přišel zárodek literatury staroslovanské v Moravě a Pan-nonii na zmar.

*) Wiching, či Wiking, což znamená bellator, odkudž zlo-pověstní Wikingové, možná dobrodruzi čili lupiči na severu. O něm napsal Miklošič: „Wiching, homo turbulentus et ambitiosus ipsisque Germanis invisus. Nam cum a. 894 Arnulpho se insinuasset pro cancellario, isque eum creasset episcopum Passaviensem a. 899 dejectus este ex illa sede a Salisburgensi episcopo. — De eo chron. Passaviense (ed. ab. Adrian 1846.) Vichingus — Der war ein weltgescheiter Herr. Das Evangelium den Mähren predigt er, wird Bischof mehr durch Gewalt als Einhelligkeit“. Mikolosich Vita S. Clem. 1847 p. XIV.

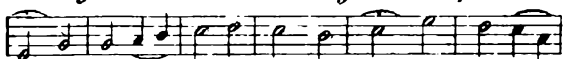

Nápěvy.

I.

Cy-ri-l le a Methodě ji na-si pa-trono.

ve, de-li va-se vy-hle pe-ji vám dnes pi-

sně na-ve; O-ro-duj-te, o ro-duj-te u

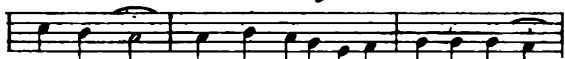

ná-ro-da strážně slýžte, o saati otco-ve'

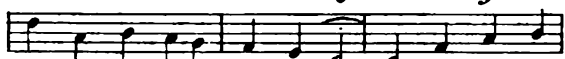
II.

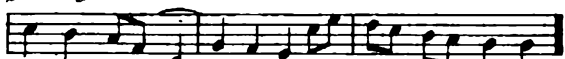
Otce sa-ella xvelebujme, Morcaně

dnešní den, za dar vi-ry po-dě-kujme,

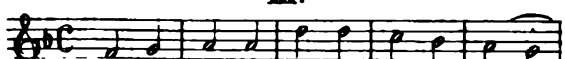

je-ně byl olcům udě-len Bůh nás x-mi-lo.

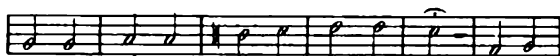

sti jen pouhé xe sle-poty vy-raal dlouhé.

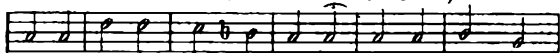
III.

Sply-ňte slova-šti vy jaz-y-kové

v jeden souzouk v jeden slavný ples; naši

soatí ducho - vní ot - coně předmětem jsou

proucné úcty dnes Vznese se duše nad

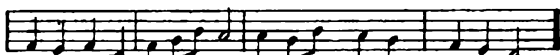

o - blo - hu vzdá - vej díky Bo - hu

IV.

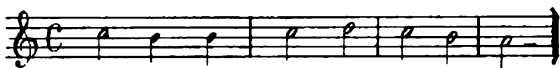

Moravané plěsíme, Hospodinu zpíváme,

Methodia Cyrilla otcům našim vysílá

V.

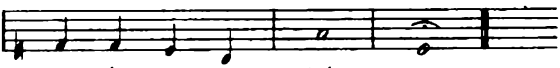
Bratři sva - ti ze Solu - na,

Kvílka von - ná s ne - bes lů - na

Cyrl - le náš s Metho - dějem

Proste za nas, jížto pějeme

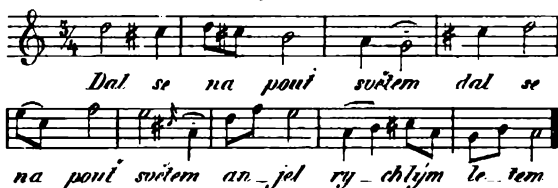
Kyri - e - lej - son

VI a VII.

*Hořešly dne se z-vij-cho-du berou
v spa-tém prů-cho-du Jdou to s bla-hou
bra-tri snahou k slo-va-nskému ná-ro-du*

VIII.

*Dal se na pouť svě-tem dal se
na pouť svě-tem an-jel ry-chlým le-tem*

IX.

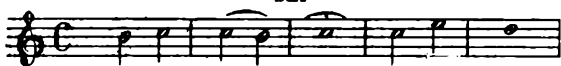

*Vzkřiru bra-tri kato-li-ci
Chri-sta, ro-du mi-lo-oni-ci,
Dej-me v spa-tém zápa-lu prů-cho-d srdce
ná-va-lu Cy-ri-l-a Mež-ho-de-ji
dej ať bra-tri k Církvi spě-ji ury-*

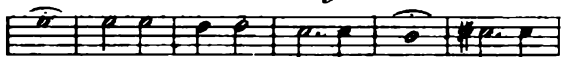

chlebeč hodi - ny k spase celé rodi - ny

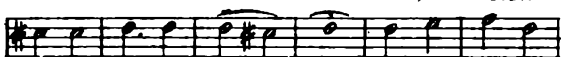
X.

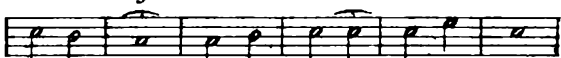
Bože ne - čný nebes krá -

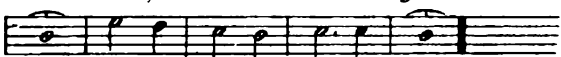
li, dárce všeho živo - ta, světla

Tvého z tajné dá - li záře na zem

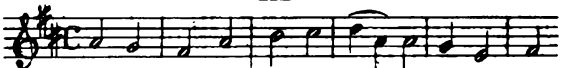

blesko - tá; kdož Tě dosti vy - na - chvá -

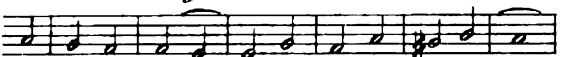

lí? Bylnost Tvá jest dobro - ta

XI.

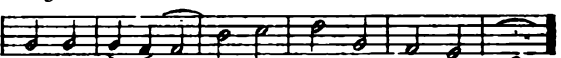
Zami tejte sady bratří! Národ co

lý na nás patří na svá co jak na ja sné

Nevy - vá - žná vaše víra, láska va. se

boho čírá opamě - ti nám nexha - sne

S e z n a m.

Strana

Částka první.

§. 1. Vlast a mládí sv. bratří Cyrilla a Methodia	1
§. 2. Cyrill na dvoře císařském v Konstantinopoli . .	10
§. 3. Sv. Cyrill učitel a hajitel víry svaté proti bludařům	18
§. 4. Sv. Cyrill hajitel víry křesťanské mezi Saraceny .	22
§. 5. Svatí bratří na cestě apostolské ke Kozarům	30
§. 6. Svatí bratří apostolují mezi Kozary	37.
§. 7. Svatých bratrův první apostolské práce mezi Slovary	48
§. 8. Svatí bratří apostolují na Moravě	55
§. 9. Svatí bratří osočení v Římě .	63
§. 10. Svatí bratří na cestě do Říma	66
§. 11. Svatých bratrův příchod do Říma	71
§. 12. Smrt sv. Cyrilla .	78
§. 13. Sv. Cyrilla pohřeb	89

Částka druhá.

§. 14. Sv. Method učiněn biskupem. Navrat z Říma	93
§. 14. Sv. Method v nových protivěnstvích	100
§. 16. Sv. Method v apostolské práci	109
§. 17. Sv. Method apostol národa Českého	115
§. 18. Sv. Methodia práce apostolské v říši Moravské .	129
§. 19. Sv. Method dokonál překlad Písem svatých	134
§. 20. Sv. Methodia cesta do Carhradu a do Říma	140
§. 21. Sv. Method a Wiching	151
§. 22. Poslední doby života na zemi, smrt a pohřeb sv. Methodia	156
§. 23. Povaha sv. Methodia	162
§. 24. Zasluby sv. bratří Solunských, Cyrilla i Methodia	156
§. 25. O uznání a počtě, kteréžto sv. Cyrill a Method dobli na zemi	173

Pobožnosti

o památce sv. Cyrilla a Methodia.

I.

**Pobožnosti církevní na den výroční slavné památky
sv. Cyrilla a Methodia, vyznavačův a biskopův.**

	Strana
1. Duchovní hodinky. Nešpory	183
Jitřní .	196
K chválám .	214
O první	223
O třetí	229
O šesté	234
O deváté	238
Druhé nešpory	243
3. Mše svatá na den sv. Cyrilla a Methodia (Z missálu)	257
2. Pobožnost bratrstva sv. Cyrilla a Methodia .	275

II.

**Soukromě pobožnosti k oslavení památky sv. Cy-
rilla a Methodia patrouňův moravských, českých i
slovenských.**

1. Pobožnost při sv. zpovědi a nejsvětější večeři Páně	279
2. Modlitby odpustkové	297
3. Litanie o památce sv. Cyrilla a Methodia	303

III.

Pisně a básně k svatému Cyrillu a Methodiovi.

Pisně.

1. „Cyrille a Methoději.“ (B. M. Kulda.) . . .	311
2. „Otce světla zvelebujeme.“ (B. M. Kulda.) .	314
3. „Splyňte slovanští vy jazykové.“ († Holásek.)	316
4. „Moravané plěsejme.“ (Jan Soukop.)	318
5. „Bratři svatí ze Soluna.“ (V. Štulc.) .	320
6. „Hvězdy dvě se z východu.“ (Fr. Sušil.)	321
7. „Cyrill, Method putují“ (Dr. Jan Bílý.)	322
8. „Dal se na pouť světem.“ (Fr. Sušil.)	324
9. „Vzhůru bratři katolíci.“ (J. Soukop.) .	325
10. „Bože věčný, nebes králi.“ (Fr. Sušil.)	357
11. „Zavítejte, svatí bratři.“ (Fr. Sušil.)	329
12. „Moravo, Moravo, nebohá má vlasti.“ (Dr. J. Bílý.)	331
13. „Apostolé naši, bratři mili.“ (Tom. Procházka.)	332

Báseň.

Svatý Cyrill pachole. (Fr. Sušil.)	334
Žalostníci. (Fr. Sušil.)	335
Smrt sv. Cyrilla. (Fr. Sušil.)	337
Smrt sv. Cyrilla v Římě. (Jan Soukop.)	340
Smrt sv. Methodia. (Fr. Sušil.)	342
Apostolové Moravští. (Tomáš Procházka.) .	345
Methodka čili Strachouňka. (Per. Obdržálek.)	346
Svatý Cyrill a Method. (Fr. Sušil.)	347
Postesk (Fr. Sušil.)	342
Den sv. Cyrilla a Methodia. (Fr. Sušil.)	350
Slavnost sv. Cyrilla a Methodia. (J. M.)	350

IV.**Nové hodinky duchovní k soukromé pobožnosti.**

Vyzvání	355
Na jitřní .	357
K chválám	358
O první	361
O třetí	363
O šesté	365
O deváté	367
Neřpory	369

Vysvětlivky a dodatky k životopisu sv. Cyrilla i Methodia.

(Od strany 377—428.)

Přílohy k životopisu sv. Cyrilla i Methodia.**Listy papežské.**

I. List papeže Adriana II.	431
II. Listy papeže Jana VIII.	435
III. List papeže Štěpána	442
Nejstarší historické vzpomínky o sv. Cyrillu a Methoději	447

Dějepisné dodatky.

I. O počátcích křesťanství v Čechách	463.
Úvahy kritické o listech papežských	481

Oznámení

pro spoluoudy dědictví sw. Cyrillo-
Methodského w Brně.

Krásná, welice poučná a nábožná kniha:

Život

Pána a Spasitele našeho
Ježíše Krista

dle Ludwika z Granady přeložená z latinského
od Josefa Ant. Grutky, kněze církevního
w Praze,

tisktená welkými zřetelnými písmenami, ozdobená
krásnými milými obrázky, která se posud za
1 zl. 54 kr. we stříbře prodávala, bude se teď
w kněhupectví doleptaném oudům dědictví sw.
Cyrillo-Methodského w levnější ceně vydávat,
a fice w sešitku za 50 kr. a vázaná w tuhé
obálce za 54 kr. stříbra.

Kněhupectví

Mitsche a Groke,

komisi dědictví Cyrillo-
Methodského.

W Brně welké náměstí
Kletnův dům.

U
Nitsche a GroÙe
w Brně

myšllo a jest we wšech kněhkupectwí
k došání:

Krátké a prostné
Odpowědi
na námítky proti náboženstwí
nejwíce rozšířené.

Od
Abbé de Ségur-a,
kaplana we wojenskm wězení w Paříži.

Přeložil Frantisek P. Poimon,
kaplan u swatého Tomáše w Brně.

Cena seš. 18 kr. str.